

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ BİLİM DALI

KOCA HÜSEYİN EFENDİ'NİN
BEDÂYİÜ'L-VEKÂYİ ADLI ESERİ
(METİN – DİZİN – İNCELEME, vr. 135b – 175a)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MURAT MAT

İSTANBUL 2013

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ BİLİM DALI

KOCA HÜSEYİN EFENDİ'NİN
BEDÂYİÜ'L-VEKÂYİ ADLI ESERİ
(METİN – DİZİN – İNCELEME, vr. 135b – 175a)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MURAT MAT

TEZ DANIŞMANI

Prof. Dr. EMİNE GÜR SOY NASKALİ

İSTANBUL 2013

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek lisans öğrencisi Murat MAT'ın "Koca Hüseyin Efendi'nin Bedâyiü'l - Vekâyi Adlı Eseri (Metin - Dizin - İnceleme vr. 135b - 175a)" konulu tez çalışması jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Türk Dili Bilim Dalı yüksek lisans tezi olarak oy birliği / oy çokluğu ile başarılı bulunmuştur.

İmza

Tez Danışmanı : Prof.Dr. Emine GÜRSOY NASKALI
Üniversitesi Marmara Üniversitesi

Üye : Prof.Dr. Mesut ŞEN
Üniversitesi Marmara Üniversitesi

Üye : Doç.Dr. Osman Gazi ÖZGÜDENLİ
Üniversitesi Marmara Üniversitesi

.....

.....

.....

ONAY

Yukarıdaki jüri kararı Enstitü Yönetim Kurulu'nun 13.05./2013 tarih ve 2013/9-5..... sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof.Dr. Gülşen SEYHAN ALIŞIK
Müdür

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VI
ÖZET	VII
SUMMARY	VIII
KISALTMALAR	IX
TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ	X
KAYNAKÇA	XI
1. GİRİŞ	1
1.1. ESER VE ESERİN MÜELLİFİ HAKKINDA BİLGİ	1
1.2. TEZİN KAPSAMI	7
1.3. TEZİN HAZIRLANIŞINDA İZLENEN YÖNTEM	8
2. METNİN ÖZETİ	
2.1. MÜSTAĞİL GEŞTEN-İ MŪSĀ ÇELEBĪ (135A/18)	11
2.2. REFTEN-İ SULTĀN BESŪY-İ RUM İLİ VE RĪC' ATEŞ (136A/18). ..	11
2.3. ' AZM-İ SULTĀN BE-CĀNĪB-İ İZMİR (137A/3)	11
2.4. ĶUDŪM-I ZŪ'L-ĶADR OĞLI BE-DERGEH-İ SULTĀN (137B/7) ...	12
2.5. REFTEN-İ SULTĀN BE-SŪY-İ RUM İLİ VE NUŞRET-EŞ (138a/7)..	12
2.6. MUZAFFER GEŞTEN-İ SULTĀN MUĦAMMED (139A/11)	13
2.7. DER-BEYĀN-I RĪVĀYET-İ UĦRĀ (140B/22)	14
2.8. ZĪKR-İ İSTİĶLĀL-İ SULTĀN DER-SERİR-İ SALTĀNAT (142B/1)	14
2.9. ZĪKR-İ AĦVĀL-İ MŪLŪK-İ İRAN (142B/14)	14
2.10.DER-BEYĀN-I ĦĀKĪMĀN-I MIŞIR U ŞĀM (143B/17)	15
2.11.YİNE TEK ŦURMAYUP İBN-İ ĶARAMAN EYLEMİŞ BAĞI Ū FESĀDINI ' İYĀN (144A/11)	16
2.12.REFTEN-İ SULTĀN BE-TE' DĪB-İ BİRĀDERZĀDE-EŞ (144B/17).	16
2.13.REFTEN-İ ŞEH BE-KİŞVER-İ ĶARAMAN (145A/5)	16
2.14.ZĪKR-İ ĦĀL-İ PŪSERĀN-I ĶARAMAN (146 A/13)	17
2.15.REFTEN-İ SULTĀN BE-EFLAĶ U DĪYĀR-I ENGŪRŪS (146B/6).	17

2.16. REFTEN-İ SULTĀN BE-DEF ^c -İ FĪTNEHĀ-YI MŪLK-İ RŪM (147A/14)	18
2.17. TESHĪR-İ BA ^c Ź-I ĶARYE-HĀ EZ-BEHR-İ VAĶF-I CĀMĪ ^c EŞ (148A/6)	18
2.18. ĦURŪC-I ŐEYĦ BEDREDDĪN VE REF ^c -İ Ū VE ETBĀ ^c -EŞ (148B/10)...	18
2.19. ZĪKR-İ ĶATL-I MUŞTAFA-YI BED-LĪĶĀ (149A/12)	19
2.20. MĀL-I ĦĀL-İ BEDREDDĪN-İ MEZBŪR (149 B/2)	19
2.21. NEHZET-İ SULTĀN BE-EFLAĶ U DĪYĀR-I ENGŪRŪS (151A/1)	19
2.22. İRTİĦĀL-İ ĦAŹRET-İ SULTĀN BE-NŪZHETGĀH-I ĶUDS (151B/22)	20
2.23. DER-BEYĀN-I VŪZERĀ U ŪMERĀ-YI SULTĀN (153A/6)	20
2.24. DER-BEYĀN-I ^c ULEMĀ-YI A ^c LĀM (153B/1)	21
2.25. ĀĠĀZ-I DĀSĪTĀN-I SULTĀN MURĀD-I ŐĀNĪ (156B/1)	22
2.26. ^c AŐR-I SULTĀN MURĀD-I ŐĀNĪDE VĀĶI ^c OLAN MŪLŪKI ZĪKR İDELŪM (156B/17)	22
2.27. ZĪKR-İ İSTĪLĀ-YI DŪZME MUŐTAFĀ VE ĶATL-İ Ū (157B/18)	23
2.28. ĦURŪC-I KERDEN-İ MUŐTAFĀ ĶELEBĪ-İ ŐEHZĀDE (161B/4)	25
2.29. REFTEN-İ SULTĀN BE- ^c AZM-I REZM BĀ-İSFENDĪYĀR (162B/2)	25
2.30. ĶUDŪM-I ĦĀKĪM-İ EFLAĶ U ^c AFV-I CŪRM U ŐĪĶĀĶ (163A/1)...	26
2.31. İZDĪVĀC-I PĀDĪŐEH BĀ-DUĦTER-İ İSFENDĪYĀR (163A/16)	26
2.32. ZĪKR-İ TESHĪR-İ DĪYAR-I MENTEŞE (163B/13)	26
2.33. ZĪKR-İ TESHĪR-İ ĶAL ^c A-YI İZMİR (164A/13)	27
2.34. HELĀK U GEŞTEN-İ SERDĀR-I KĪŐVER-İ TEKE-EST (164B/22)	27
2.35. HELĀK U GEŞTEN-İ SERDĀR-I KĪŐVER-İ ĶARAMAN (165A/21)	27
2.36. ZĪKR-İ ĶAŦ ^c -I ^c IRĶ-I ĶAŦĦĀ ^c U ^c Ŧ-ŦARĪĶ (166A/17)	28
2.37. FETH-İ YŐRGŪC ĶOCA ĶAYASI-RĀ (167B/4)	29
2.38. ZĪKR-İ TESHĪR-İ ĶAL ^c A-I CANĪK (168A/4)	29
2.39. REFTEN-İ SULTĀN BE-ŞEHR-İ EDİRNE (168A/18)	29
2.40. ĶUDŪM-I GERMĪYĀN OĠLI BEDERGĀH-I ŐEHİNŐĀHI (168B/12)	30
2.41. FETH-İ KŪGERCĪNLİK VE CAN OVASI (169A/5)	30

2.42.FETH-İ ŞEH-İ NİK-RĀ HİŞN-İ SELĀNİK-RĀ (169A/21)	30
2.43.ṬULU ^ʿ -I KEVKEB-İ SULTĀN MUḤAMMED (170A/8)	31
2.44.VAḤ ^ʿ A-YI İLTİCĀ-YI İSKENDER (170A/15)	31
2.45.ĠARET-İ MEMLEKET-İ ARNAVUT (170B/15)	31
2.46.VE MİN ME ^ʿ ŞİRÜ'Ş-ŞECĀ ^ʿ AT-İ VE'L-CÜR ^ʿ ET (171A/13)	31
2.47. ^ʿ AZM-İ SULTĀN BE-KİŞVER-İ ḲARAMAN (172A/6)	32
2.48.BĀ ^ʿ İŞ-İ DĀMADI-I SULTĀN MURĀD (173A/2)	32
2.49.REFTEN-İ SULTĀN BESŪ-YI ENGÜRŪS (173A/21)	33
2.50.ZİKR-İ ĠAZĀ-İ ARNAVUD (174A/4)	33
2.51.TEŞHİR-İ NOVABORDA VE TĀRĀC-I BELĠİRĀD (174A/18)	33
2.52.ĤİTĀN-I ḤAZRET-İ SULTĀN MUḤAMMED (174B/6)	34
2.53.FETH-İ ŞĀH-I CİHĀN SEMENDRE-RĀ (174B/12)	34

3. YAZIM ÖZELLİKLERİ

3.1. ÜNLÜLERİN YAZILIŞI	35
3.1.1. a Ünlüsü	35
3.1.2. e Ünlüsü	36
3.1.3. ı, i Ünlüsü	36
3.1.4. u, ü, o, ö Ünlüleri	37
3.2. ÜNSÜZLERİN YAZILIŞI	37
3.2.1. ç ünsüzü	37
3.2.2. d ve đ ünsüzleri	38
3.2.3. ğ ve ķ ünsüzleri	38
3.2.4. g ve k ünsüzleri	39
3.2.5. h, ħ, ĥ ünsüzleri	39
3.2.6. ñ ünsüzü	39
3.2.7. p ünsüzü	40
3.2.8. s, ş, ş ünsüzleri	40
3.2.9. t ve ṭ ünsüzleri	40
3.3. HEMZENİN YAZILIŞI	41
3.4. TERKİPLERİN YAZILIŞI	41

3.5. BİTİŞİK YAZILMIŞ KELİMELELER	43
3.6. İKİLİ YAZIMLAR VE DİĞER YAZIM ÖZELLİKLERİ	44

4. DİL ÖZELLİKLERİ

4.1. SES BİLGİSİ	47
4.1.1. Ünlüler	47
4.1.1.1. Ünlü Değişmeleri	47
4.1.1.1.1. i~e	47
4.1.1.1.2. u, ü~ı, i	47
4.1.1.2. Ünlü Uyumları	47
4.1.1.2.1. Kalınlık-İncelik Uyumu	48
4.1.1.2.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu	48
4.1.2. Ünsüzler	49
4.1.2.1. Ünsüz Değişmeleri	49
4.1.2.1.1. b-p Değişmesi	49
4.1.2.1.2. b-v Değişmesi	49
4.1.2.1.3. d-y Değişmesi	49
4.1.2.1.4. k-g Değişmesi	49
4.1.2.1.5. ħ- k Değişmesi	50
4.1.2.1.6. t-d Değişmesi	50
4.1.2.2. Ünsüz Benzeşmesi	50
4.1.2.3. Ünsüz Düşmesi	51
4.1.2.4. Ünsüz Türemesi	51
4.2. ŞEKİL BİLGİSİ	52
4.2.1. İsimler	52
4.2.1.1. Çokluk	52
4.2.1.2. İyelik	52
4.2.1.3. Durum Gösterme Ekleri	54
4.2.1.3.1. İlgi	54
4.2.1.3.2. Yükleme	55
4.2.1.3.3. Yönelme	55

4.2.1.3.4. Bulunma	55
4.2.1.3.5. Çıkma	55
4.2.1.3.6. Vasıta	55
4.2.1.3.7. Eşitlik	56
4.2.2. Fiiller	56
4.2.2.1. Fiil Çekim Ekleri	56
4.2.2.1.1. Kişi Ekleri	56
4.2.2.1.2. Şekil ve Zaman Ekleri	57
4.2.2.1.2.1. Bildirme Ekleri	57
4.2.2.1.2.2. Tasarlama Ekleri	58
4.2.2.2. Fiillerde Olumsuzluk	59
4.2.2.3. Fiillerde Soru	60
4.2.2.4. Bildirme	60
4.2.2.5. Cevheri Fiil i-	60
4.2.2.6. Fiillerde Birleşik Çekim	61
4.2.2.7. Birleşik Fiiller	61
4.2.2.7.1. İsim+Fiil Dizilişinde Olanlar	61
4.2.2.7.2. Fiil+Fiil Dizilişinde Olanlar	61
4.2.2.8. Fiilimsiler	62
4.2.2.8.1. İsim-Fiil	62
4.2.2.8.2. Sıfat-Fiil	62
4.2.2.8.3. Zarf-Fiil	63
4.2.2.9. Çatı Ekleri	63
4.2.2.9.1. Ettirgenlik (Faktitif) Eki	63
4.2.2.9.2. Edilgenlik (Pasif), Dönüştürme Eki	63
4.2.2.9.3. İşteşlik Eki	64
5. METİN	65
6. DİZİN ve SÖZLÜK	127
7. TIPKIBASIM	323
ÖZGEÇMİŞ	364

ÖN SÖZ

Tarih, kültürel değerlerle dolu bir hazine, dil ise bu hazineyi gelecek kuşaklara ulaştıran bir taşıyıcıdır. *Bedâyiü'l-Vekâyi* adlı eserin bir tarih kitabı olması ve bunu dil yönünden incelememiz çalışmamızın önemini ve değerini daha da artırmaktadır.

Fatih Kanunnamesi gibi önemli bir vesikayı barındıran eserimiz, şüphesiz tarih açısından önemlidir. 17. yüzyılda yazılmış olmasına rağmen Eski Anadolu Türkçesi özelliklerini taşıması da dil açısından incelenmeye değer olduğunu göstermektedir.

Bedâyiü'l-Vekâyi, Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan 1520'ye kadar savaşlarını, politikalarını, ekonomisini, uluslararası ilişkilerini ele alan vakayinamedir. Ayrıca eserde devrin devlet adamları, alimleri, sosyal yaşantısı ile ilgili kayda değer bilgiler verilmiştir. Hüseyin Efendi, pek çok müverrihi okuyup değerlendirdikten sonra eserini yazmış ve reisülküttap olmasının avantajını kullanarak ulaştığı birçok vesikayı eserine dercetmiştir.

Eski Anadolu Türkçesi'ne ait dil özelliklerinin ağır bastığı *Bedâyiü'l-Vekâyi*'nin geçiş dönemi eseri olduğunu söylemek mümkündür. Hoca Hüseyin, süslü nesrin ağıdalı dili yerinde sade bir dil kullanmış ve metnini atasözü deyimlerle bezemiştir. Kullandığı ayet, hadis ve beyitler müellifin Arapça ve Farsça bilgisinin seviyesini göstermektedir.

Bedâyiü'l-Vekâyi'nin 135b-175a varaklarını içeren bu çalışma, müellif ve eserle ilgili bilgilerin verildiği giriş, metnin özeti, yazım ve dil özellikleri, transkripsiyonlu metin, dizin ve sözlük, tıpkıbasım olmak üzere yedi bölümden oluşmaktadır.

Beni bu çalışmaya yönlendiren ve cesaretlendiren, tezimi titiz bir şekilde yönetme inceliğinde bulunan, karşılaştığım güçlüklerin üstesinden gelmemde bilgi ve tecrübesiyle beni aydınlatan saygıdeğer hocam Sayın Prof. Dr. Emine GÜR SOY NASKALİ'ye, okunamayan kelimeleri çözmemde yardımcı olan değerli dostum Yrd. Doç. Dr. Ayhan TERGİP'e, ayet ve hadislerin bulunmasında yardımını esirgemeyen Yrd. Doç. Dr. Ramazan ŞAHAN'a, iş yükümü hafifleten eşim Nurhayat MAT'a, biricik çocuklarıma, tez çalışmamda bana yoldaş olan mesai arkadaşım Halim BİLGİN'e ve burada adlarını anmadığım değerli arkadaşlarıma ve dostlarıma şükranlarımı sunarım.

Murat MAT

İstanbul, Nisan 2013

ÖZET

Bedâyiü'l-Vekâyi, Bosnalı Hüseyin Efendi tarafından kaleme alınmış yazma bir eserdir. Çalışma yaptığımız ikinci cildin tek nüshası Rusya İlimler Akademisi Şarkiyat Enstitüsü Petersburg Şubesi El Yazmaları Bölümü'nde yer almaktadır.

17. yüzyıl eserlerinden olan *Bedâyiü'l-Vekâyi*, bir tarih kitabı olup Osmanlı'nın kuruluşundan 1520'ye kadar olan zaman dilimini ele alır. Çalışmamıza konu olan 135b-175a varakları ise Fetret Devri'nde Musa Çelebi'nin sultanlığını ilan etmesinden II. Murat'ın 1540 Semendre seferine kadar olan zamanı konu edinir. Bu bölümde Fatih Sultan Mehmet'in doğumu ve sünnet töreni gibi ilgi çekici bölümler de yer almaktadır.

Çalışmanın ilk aşamasında yazar ve eserle ilgili bilgi verilmiş ve tezin kapsamı ve nasıl hazırlandığı açıklanmıştır. Bir sonraki aşamada *Bedâyiü'l-Vekâyi*'nin çalışmamıza konu olan bölümünün özeti yapılmıştır. Sonraki iki bölümde 17. yüzyıl yazması olmasına rağmen Eski Anadolu Türkçesi özelliklerinin baskın olduğu *Bedâyiü'l-Vekâyi* eserinin yazım ve dil özelliklerinin incelemesi yapılmıştır. Beşinci bölümde metin yaygın transkripsiyon alfabesi kullanılarak Latin harflerine aktarılmış; sonraki bölümde ise metnin dizin ve sözlüğü hazırlanmıştır. Çalışmamızın son bölümünde, eserin tıpkıbasımı verilmiştir.

SUMMARY

Bedâyiü'l-Vekâyi is a manuscript written by Hüseyin Efendi who is from Bosnia. The only copy of the second volume that we studied on is in the department of manuscripts of Petersburg Branch Office of Institute of Oriental Studies of the Russian Academy of Sciences.

Bedâyiü'l-Vekâyi, one of the manuscripts of 17th century, is a history book that deals with the period from the establishment of Ottoman State to the year 1520. The leaves 135b-175a which are subject to our study mention the period from the time when Musa Çelebi declared his sultanate in the period of gap to II. Murat's expedition to Semendre. In this section, some attractive parts such as the birth and circumcision ceremony of Sultan Mehmet the Conqueror are also included.

In the first section of our study, information about the author and the work is given and the scope of the thesis and how the thesis was prepared are explained. In the next section, the part of *Bedâyiü'l-Vekâyi* that we studied on is summarized. In the next two sections, spelling and language features of *Bedâyiü'l-Vekâyi*, whose dominant features are old Anatolian Turkish although it is one of the 17th century manuscripts, are examined. In the fifth section, the text is transferred to the Latin alphabet using common transcription alphabet; in the next section, the index and the glossary of the text are prepared. In the last section of our study, the facsimile of the work is given.

KISALTMALAR

Ar.	: Arapça
bağ.	: bağlaç
birl.	: birleşik kelime
bkz.	: bakınız
c.	: cemi'
e.	: edat
f.	: fiil
Far.	: Farsça
is.	: isim
İtal.	: İtalyanca
Rum.	: Rumca
s.	: sıfat
Srp.	: Sırpça
T.	: Türkçe
tam.	: tamlama
ünl.	: ünlem
vb.	: ve benzeri
Yun.	: Yunanca
zf.	: zarf
zm.	: zamir

TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ

ء	ˆ
ا	a, ā, e, ı, i, u, ü
آ	a, ā
ب	b, p
پ	p
ت	t
ث	ṯ
ج	c, ç
چ	ç
ح	ḥ
خ	ḫ
د	d
ذ	ḏ
ر	r
ز	z
س	s
ش	ṣ
ص	ṣ
ض	ḏ, ḏ
ط	ṭ
ظ	ṭ
ع	ˁ
غ	ġ
ف	f
ق	q
ك	k, g, (ñ)
ك	ñ
ل	l
م	m
ن	n
و	v, o, ö, u, ū, ü
ه	h, a, e
لا	la, lā
ی	y, ı, i, ī

KAYNAKÇA

- Ahmet Resmi Efendi, *Sefinetü'r-rüessa*, İstanbul 1269.
- Ayverdi, İlhan, *Misalli Büyük Türkçe Sözlük*, Kubbealtı, C. 1-3, İstanbul 2008.
- Bağdatlı İsmail Paşa, *Hidayetü'l-ârifin Esmâü'l-müellifin ve Asârü'l-musannifin*, İstanbul 1951.
- Bursalı Mehmet Tahir Efendi, *Osmanlı Müellifleri 1299-1915*, haz. İsmail Özen, C.3, Meral Yayınları, İstanbul 1975.
- Demir, Mehmet, *Osmanlı Tarihinde Çelebi Mehmed Döneminin Siyasi Olayları, Devlet Teşkilatı, İlim ve Kültür Hayatı*, Harran Üniv., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Şanlıurfa 2006.
- Develioğlu, Ferit, *Osmanlıca Türkçe Lügat*, Aydın Kitabevi, Ankara 1993.
- Ergin, Muharrem, *Türk Dil Bilgisi*, Boğaziçi Yayınları, İstanbul 1983.
- Hoca Sadeddin Efendi, *Tacü't-Tevarih*, haz. İsmet Parmaksızoğlu, C. 2, Kültür Bakanlığı Yayınları, 2. baskı, Ankara 1979.
- Kanar, Mehmet, *Örnekli Etimolojik Farsça Türkçe Sözlük*, Bayrak yayınları.
- Kanar, Mehmet, *Eski Anadolu Türkçesi Sözlüğü*, Say Yayınları, İstanbul 2011.
- Korkmaz, Zeynep, *Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi*, TDK, Ankara 2009.
- Mehmed Süreyya, *Sicill-i Osmanî*, haz. Nuri Akbayan, C.VI, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 1996, s.1781.
- Milli Eğitim Bakanlığı, "Koca Hüseyin Efendi", *Türk Ansiklopedisi*, C. XIX, Milli Eğitim Basımevi, Ankara 1971.
- Özcan, Abdülkadir, "Koca Hüseyin", TDV *İslam Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, C. XXVI., Ankara 2002.
- Özkan, Mustafa, *Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi*, Filiz Kitabevi, İstanbul 2000.

Redhouse, *Türkçe-İngilizce Sözlük*, Çağrı Yay., İstanbul 1978.

Sezen, Tahir, *Osmanlı Yer Adları*, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Yayınları nu: 21, Ankara 2006.

Steingass, F., *Persian-English Dictionary*, 6. baskı, Londra, Henley ve Boston 1977.

Şemseddin Sami, *Kamus-ı Türkî*, Kapı Yayınları, İstanbul 2004.

Türk Dil Kurumu, *13. Yüzyıldan beri Türkiye Türkçesiyle Yazılmış Kitaplardan Toplanan Tanıklarıyla Tarama Sözlüğü*, 8 Cilt, TDK yayınları, Ankara 1963-77.

Türk Dil Kurumu, *Türkçe Sözlük*, TDK Yayınları, Ankara 2011.

Unat, Faik Reşit, "Hüseyin: Bedâyi ül-vekayi", *TTK Belleten*, C. XXVII, S. 105-108, TTK Basımevi, Ankara 1963.

Uzunçarşılı, İsmail Hakkı, *Osmanlı Tarihi-XVI. Yüzyıl Ortalarından XVI. Yüzyıl Sonuna Kadar*, III Cilt, TTK Basımevi, Ankara 1977.

1. GİRİŞ

1.1. ESERİN MÜELLİFİ VE ESER HAKKINDA BİLGİ

Bu bölümde çalışmamızın konusu olan Bedâyiü'l-Vekâyi'nin nüshaları, yazılış amacı, konusu, dili, anlatımı gibi özellikleri ve müellifi üzerinde durulacaktır.

1.1.1. Hayatı

Koca Hüseyin¹, Hoca Hüseyin, Hüseyin Efendi², Bosnalı Hüseyin Efendi³, Koca Nişancı⁴ gibi isimlerle anılan müellifimiz aslen Bosnalıdır.⁵ Babası Bosna'da Gazi Hüsrev Paşa Camii Kütüphanesinde kütüphane memurluğu yapmıştır.

Hayatı hakkında bilinenler kendi eserinde verdiği bilgilerin çok da ötesinde değildir. Hüseyin Efendi'nin ne zaman doğduğu ve İstanbul'a ne zaman geldiği de bilinmemektedir. Bedâyiü'l-Vekâyi eserinde altmış senedir Osmanlıya hizmet ettiğini ve yaşı yetmiş seksen arasındayken reisülküttaptlıktan ayrıldığını yazar.

(2a/6) ... Hüseynü'l-fakir altmış seneden berü divan-ı adalet-unvan-ı âl-i Osman'da hizmetde olup sinnen seb'in ve semânîn mabeyninde riyaset-i küttâb...⁶

Hüseyin Efendi hakkındaki ilk bilgiyi Ahmet Resmi Efendi'nin Sefinetü'r-Rüessa adlı eserinde buluyoruz. Bu eserde "Müverrih Koca Hüseyin Efendi" olarak anılan müellifimizin geçmişi hakkında bilgi yoktur. Bağdat seferine katılımı, Diyarbakır'da reisülküttap oluşu, padişah emriyle Ahbarü'd-Düvel eserini tercüme etmesi, Naimâ'ya atıfla 1054'te vefat etmesi ile birlikte Bedâyiü'l-Vekâyi eserinin yarıda kaldığı yorumu yazılıdır.

Sicill-i Osmani'de reisülküttaplar sayılırken müellifimizin 1033, 1038 ve 1044'te üç kez reisülküttaplık yaptığı zikredilir. Bu eserdeki bilgiye göre 1045 (1635/36)'te

¹ Abdülkadir Özcan, "Koca Hüseyin", *İslam Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, C. XXVI, Ankara 2002, s. 130-131.

² Bursalı Mehmet Tahir Efendi, *Osmanlı Müellifleri 1299-1915*, haz. İsmail Özen, C. 3, Meral Yayınları, İstanbul 1975, s. 63.

³ Mehmet Süreyya, *Sicill-i Osmani*, haz. Nuri Akbayar, C. VI, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul 1996, s. 1781.

⁴ Faik Reşit Unat, "Hüseyin: Bedâyi ül-vekayi", *TTK Belleten*, C. XXVII, S. 105-108, TTK Basımevi, Ankara 1963, s. 309

⁵ Naima tarihinde ismin yanlışlıkla Hasan olarak zikredildiği de bilinmektedir.

⁶ Bedâyiü'l-Vekâyi, vr. 2a

reisülküttaplıktan ayrılmış olan müellifimiz, kendi ifadesiyle yetmiş seksen yaşlarındadır. Bu bilgiler ışığında müellifimizin 970'li (1560) yıllarda doğduğunu söylemek mümkün olacaktır. Ancak Hüseyin Efendi'nin *Bedâyiü'l-Vekâyi*'de reisülküttap olduğunu söylediği 1022⁷ senesi Sicill-i Osmani'de yer almamaktadır.

1047 (1637) yılında IV. Murat'ın düzenlediği Bağdat seferine katıldığını ve padişahın emriyle Ahbarü'd-Düvel adlı tarih kitabını Arapçadan Türkçeye çevirdiği bilinmektedir. Yine bu sefer sonrasında Diyarbakır'a gelindiğinde Abdullah Efendi'nin yerine reisülküttaplığa getirilmiştir.⁸ Ana dili Boşnakçanın yanında Türkçe, Farsça ve Arapçayı da bilmektedir. Arapça ve Farsça eğitimini babasından almıştır.⁹

Ölüm tarihi hakkında çeşitli rivayetler vardır ancak *Bedâyiü'l-Vekâyi* 2a/17'de müellifimiz, 1054'te (1645) müsveddede olan notlarını temiz çekmeye başladığını belirtmiştir. Ayrıca 225a/15'te Ayasofya'dan bahsedilirken senenin hicri 1055 (1646) olduğunu söylemiştir. Eserdeki tarihi kronolojinin 1520'de kesilmesine bakılırsa Ahmet Resmi Efendi'nin dediği gibi müellifimiz, eserini tamamlayamadan vefat etmiştir. Bu bilgiler ışığında Hüseyin Efendi'nin vefatının 1055'ten sonra olduğunu söylemek mümkündür.

1.1.2. Eserleri

Hüseyin Efendi'ye ait olduğu bilinen iki eser vardır. 1637'de IV. Murat'ın Bağdat seferine katılan Hüseyin Efendi, padişahın emriyle Ahmet bin Yusuf el-Karamanî'nin "Ahbârü'd-Düvel" adlı Arapça eserini Türkçeye çevirdiği bilinmektedir; ancak bu eser henüz ele geçmemiştir. Elimizdeki tek eseri ise *Bedâyiü'l-Vekâyi* adlı tarih kitabıdır.

1.1.2.1 Bedâyiü'l-Vekâyi

İsmi

---

⁷ *Bedâyiü'l-Vekâyi*, vr. 277b/8

⁸ Ahmet Resmi Efendi, *Sefinetü'r-Rüessa*, İstanbul 1269. s. 22-23.

⁹ Milli Eğitim Bakanlığı, "Koca Hüseyin Efendi", *Türk Ansiklopedisi*, C. XIX, Milli Eğitim Bakanlığı Basımevi, Ankara 1971, s. 418.

Bedâyiü'l-Vekâyi, XVII. yüzyılın reisülküttaplarından Bosnalı Hüseyin Efendi'nin yazmış olduğu tarih kitabıdır. Müellif, eserini şu şekilde takdim etmektedir:

(2a/10) "Bedâyiü'l-Vekâyi ismi ile müsemma ilm-i tevarihde bir mecmua telif edip"

Yazılış sebebi

Altmış sene Osmanlı hizmetinde bulunan ve reisülküttaplık görevini tamamladıktan sonra yetmişli yaşlara gelmiş olan Hüseyin Efendi, kalıcı bir eser bırakmak için Bedâyiü'l-Vekâyi adlı eserini yazmıştır.

(2a/9) "...eyyam-ı taattulatta taziyi'-i evkat etmeyip sahife-i rüzgarda asarımız olsun diye Bedâyiü'l-Vekâyi ismi ile müsemma ilm-i tevarihde bir mecmua telif edip..."

Eser, müellifin ifadesine göre 1054 yılının zilhicce ayında yazılmaya niyet edilmiştir. Yazar, elindeki müsvedde notları temize çekmeye niyet ettiği sırada gördüğü rüya sonucunda telif işlerine devam ettiği anlaşılmaktadır. Bu, müellif tarafından şu şekilde anlatılmaktadır.

(2a/15) ... her devletin tülu'u ve gurubunun tarihini ve her padişahın müddet-i saltanatlarını tayin etmiş idik. Lakin beyaza çıkarmayıp müsvedde idi. Hicret-i nebeviye aleyhi eżzalüttehayanın bin elli dört zilhicce guresinde tedvin etmeye niyet ettiğimizde bir gece âlem-i misalde gördüm ki karşımda iki azîm bab meftuh olup bir derya-yı bî-pâyân zahir oldu. Yine âlem-i men'amda bu vechile ilham oldu ki iki bab-ı küşâdenin birisi beyan olunan müsveddat olup birisi dahi selâtin-i cihad-âyin-i âl-i Osman ..."

Eserin giriş kısmında peygamber övgüsünden sonra 1b/14'te Sultan İbrahim'in (1640-48) zikredilmesi eserin bu padişaha sunulacağını göstermektedir.

Nüshaları¹⁰

Ahmet Resmi Efendi, Bursalı Tahir Bey, Bağdatlı İsmail Paşa, Naima gibi isimlerin kaydettiği Bedâyiü'l-Vekâyi adlı eserden Hammer de bahseder ve İmparatorluk Kraliyet Kütüphânesi'nde bulunduğunu söyler.

Faik Reşit Unat, bu eserle ilgili yazdığı makalede Keşfüzzünun'da, İstanbul kütüphanelerindeki tarihe ait eserlerin listesini tertip eden Ruscuklu Ali Efendi'nin

---

¹⁰ Orijinal nüshaları görme imkanı bulamadığımız için nüsha ve içerik özellikleri hakkında İslam Ansiklopedisi Koca Hüseyin maddesine başvurulmuştur.

kitabında, İstanbul Kütüphaneleri Tarih Coğrafya Yazmaları Kataloğu'nda ve Topkapı Sarayı kütüphanelerindeki Türkçe yazmalar arasında Hüseyin Efendi'nin bu eserlerine rastlamadığını yazar.¹¹

Eserin bir nüshası Viyana Nationalbibliothek'te bulunmaktadır. Bu nüsha Bedâyiü'l-Vekâyi'nin birinci cildir ve Gustav Flügel tarafından tavsif edilmiştir. Birinci cilt, nesih hatla yazılmış 609 varaktan oluşur. Üç bâblık bir mukaddimesi ve dört fasıldan oluşmaktadır.

Eserin diğer nüshası Rusya İlimler Akademisi Şarkiyat Enstitüsü Petersburg Şubesi El Yazmaları Bölümü'nde yer alır. Bu nüsha Rus tarihçi Dr. Tveritina tarafından XXIV. Milletlerarası Şarkiyatçılar Kongresinde tanıtılmıştır. Bu ikinci cilt, dar aralıklarla yazılmış 517 varaktan oluşmuştur. Her varakta 25 satır vardır ve Osmanlı'nın kuruluşundan Yavuz Sultan Selim devri sonuna kadar ele alınmıştır.¹²

Konusu:

Viyana Nationalbibliothek'te bulunan Bedâyiü'l-Vekâyi I. ciltte bir mukaddime ve dört fasıl vardır. Bu eserin birinci bölümünde Hz. Adem'den Hz. Peygamber'e gelinceye kadarki insanlık tarihi, ikinci bölümünde Hz. Peygamber'in doğumundan hicrete kadar İslam tarihi, üçüncü bölümünde hicretten vefata kadar Asr-ı saadet dönemi ve diğer bölümünde Hülefa-yi Râşidîn, on iki imam, Emevi, Abbasi ve Fatimîler'den söz edilir. Ayrıca Abbasi dönemi Horasan, Maverâünnehir, İran, Azerbaycan'daki hanedanlar ile Abbasi sonrası Mısır, Şam gibi İslam ülkeleri, Cengiz Han ve kızılbaşlardan bahsedilmiştir.

Müellifimiz ikinci cildin başında bu konuları yazdığını belirtmiştir.

(2a/10) ...Hazret-i Resul-i Ekrem sallallahü aleyhi vesellem hazretlerinin ve ecdadının ve Hülefa-i Raşidîn'in ve Eimme-i İsna Aşer ve Hülefa-i Emeviyye ve Abbasiyyenin ve sair zaman-ı İslamda olan padişahların asırlarında vaki olan nevadir ve bedayii ceste ceste tebyin ve her devletin tulu ve gurubunun tarihini ve her padişahun müddet-i saltanatlarını tayin itmiş idük.

---

¹¹ Faik Reşit Unat, "Hüseyin: Bedâyi ül-vekayi", *TTK Belleten*, C. XXVII, S. 105-108, TTK Basımevi, Ankara 1963, s.311

¹² Abdülkadir Özcan, "Koca Hüseyin", *İslam Ansiklopedisi*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, C. XXVI, Ankara 2002, s. 130-131.

Eserin Petersburg nüshası müstakil olarak Osmanlı tarihi gibidir. Osmanlı Beyliği'nin kuruluşundan Yavuz Sultan Selim dönemi sonuna kadar ele alınır. Her padişah ayrı bir bölümde ele alınmış; dönemin askeri, siyasi, ekonomik yönleri ve dönemin uleması, şeyhleri, vezirleri üzerinde durulmuştur. Ayrıca Osmanlı'nın komşuları ve onlarla ilişkileri de ele alınmıştır.

Müellifin 1600'lü yıllarda yaşamasına rağmen kronolojik tarihin 1520'ye kadar ilerlemesi eserin tamamlanamadığını düşündürmektedir. Zira Ahmet Resmi Efendi de Hüseyin Efendi'nin ölümü dolayısıyla eseri tamamlayamadığını dile getirmiştir.

Tarih ve Dil açısından Önemi

Dr. Tveritnova'ya göre Bedâyiü'l-Vekâyi 17. yüzyılda yazılmış Osmanlı tarihlerinin en tamamıdır. Eserde her padişah ayrı bir bölümde ele alınarak dönemin askeri, siyasi, ekonomik yönleri, savaşların tasvirleri, dönemin vergileri, devletin ileri gelenleri de anlatılmıştır. Bu özellikleri itibariyle tarih araştırmacıları açısından önemli bir kaynaktır.

Reisülküttap olması yönüyle tarihin yakın tanığı olmuş ve bu vasfını eserine de yansıtmıştır. Divan-ı hümayundaki eski tarih belgelerini bizzat görmesi ve bunları vesika olarak eserine alması Bedâyiü'l-Vekâyi'yi tarih açısından çok daha önemli hale getirmiştir. Günümüzde orijinaline ulaşamayan Fatih Sultan Mehmet'in devlet teşkilatına dair Kanunname-i Al-i Osman'ın metnini, 1022'deki (1613) reisülküttablığı sırasında Divan-ı Hümayun'da görüp eserine dercetmiştir. Bu vesika, Bedâyiü'l-Vekâyi'nin kıymetini arttıran en önemli vesikadır.

Kanunname, Petersburg nüshası vr. 277b'de yer alır. Müellif, bu vesikaya nasıl ulaştığını anlattıktan sonra Kanunnameyi derceder.

(277b/19) Sûret-i Hatt-ı Hümayûn Muhammed Han

Bu Kanunname atam ve dedem kanunudur ve benim dahi kanunumdur. Evlad-ı kirâmım neslen ba'de neslin bununla âmil olalar.

Bab-ı evvel Merâtib-i a'yân ve ekâbir-i beyânındadır. Evvelâ ma'lûm ola ki vüzerâ ve ümerânun veziriazam başıdır, cümlelerin ulusudur. Cümle umurun vekil-i mutlakıdır ve malımın vekili defterdarıdır. Evvel nâzırıdır; oturmada vu turmada ve mertebede veziriazam cümleden mukaddemdir. Ve Şeyhülislam ulemanın reisisdir ....

Hüseyin Efendi Bedâyiü'l-Vekâyi'yi yazarken İdris-i Bitlisî, Âşıkpaşazâde, Neşrî, Kemalpaşazâde, Şerafettin Ali, Celâlzâde Mustafa, Salih Çelebi, Hoca Sadeddin Efendi gibi kaynaklardan yararlandığını kendisi ifade etmiştir. Eserin bizim okuduğumuz bölümünde bunlardan birkaçı yer almaktadır. Ayrıca müellif, bu kaynaklardaki bilgilerin doğruluğu hakkında zaman zaman yorumda bulunmuştur.

(140b/20) ...bu rivayât İdris-i Bidlisî yazdığı üzeredir. Bazı müverrihler âhir vechile rivayet itmegin ol dahi bir veche icmâl zikr olındı.

(141b/25) ...Bazı müverihlerin ve Şerâfeddin Ali Yezdî'nin yazdıklarına muvâfık budur. Neşrî'nin tahriri gayr-ı üslûb üzere olup bazı vakayı halt eylemiş lazım olmamakla tayy olındı.

(145b/5) ... Mevlana Neşrî, bu azîmette konuya müyesser olmayup...

Tarih kadar dil açısından da önemli olan Bedâyiü'l-Vekâyi, dönemindeki nesirlere göre oldukça sade bir dil ile yazılmıştır. Süslü bir metinden ziyade öğretici metin diline sahip olan eserde, manayı bulandıracak anlam olaylarına pek girilmemiştir. Olaylar ve devlet erkanına dair bilgiler metinde uzun uzun tasvirler, medihler ve ağdalı ifadelere kaçılmadan nakledilmiştir.

Metin, açık ve yalın olduğu kadar akıcılığa da sahiptir. Ayet, atasözü, hadis ve beyitler anlatımın akıcılığına katkı sağlamıştır. 17. yüzyılda yazılmış olmasına rağmen Eski Anadolu Türkçesi özellikleri gösteren metnimizin bu dil hususiyetlerinin incelenmesi, Türk dili araştırmalarına katkı sağlayacaktır.

Bedâyiü'l-Vekâyi, konuların ele alınışı bakımından Hoca Sadettin Efendi'nin Tacü't-Tevârih eseriyle benzerlik göstermektedir. Olayların nakledilişi, kronolojik sıra, metnin başlıkları gibi pek çok yönden benzemesine karşın anlatım bakımından o eserden ayrılır. Sadettin Efendi'nin kullandığı Arapça ve Farsça terkipler ile uzun süslü medihler yerini genellikle bu eserde Türkçe ve sade ifadelerle bırakmıştır.

Tacü't-Tevârih'te Fatih Sultan Mehmet'in doğumu aşağıda aldığımız metin ile başlayıp iki sayfaya yakın devam etmektedir. Metin Arapça ve Farsça terkiplerle süslenmiş medihlerle doludur. Halbuki Bedâyiü'l-Vekâyi'de aynı olay beş altı satırla anlatılmıştır. Pek

çok başlıkta olduğu gibi bu başlık da her iki eserde aynıdır. Doğum için kullanılan teşbihteki benzerlik de dikkat çekicidir.

Tâcü't-tevârih 346s . :

Tülû'-ı Kevkeb-i Sultan Muhammed

Çün meşiet-i ezeliye vü irâdet-i aleyh Vâhibü'l-âmâl nihâl-i fazl-ı kemâl tenmiyesine ve ulemâ-yı dânişver ve füzelâ-yı her kişver terbiyesine müteallık oldu. Muttali' câh u celâlden âftâb-ı ikbâl sermedi tülü' idüp bağ-ı Murad'da gül-i Muhammedî açıldı. ...

Bedâyiü'l-Vekâyi 170a/8 :

Tülû'-ı Kevkeb-i Sultan Muhammed

İrâdet-i Rabbanîyye ve meşîet-i Sübahniyye birle sekiz yüz otuz üç recebinin yigirmi yedinci günü ki yevm-i sebt idi. Ravza-i Murad'da gül-i Muhammedî açıldı. Yani Ebu'l-feth ve'l-megâzi Sultan Muhammed Gazi vücuda gelmekle âleme meserret saçıldı.

1.2. TEZİN KAPSAMI

Bu çalışma, Osmanlı Devleti'nin 17. yüzyıl reisülküttaplarından Hoca Hüseyin Efendi'nin Bedâyiü'l-Vekâyi adlı mensur eserinin Petersburg nüshasındaki 135b-175a arasındaki varaklarının transkripsiyon alfabesi kullanılarak Latin harflerine çevrilmesi, eser üzerine dil incelemesi yapılması ve eserin dizin-sözlüğünün hazırlanmasını içermektedir.

Kitabın çalıştığımız bu bölümü, Fetret Devri yıllarından II. Murat'ın 1440'a kadar olan dönemini ele alır. Burada anlatılan olaylar şunlardır:

Musa Çelebi'nin padişahlığını ilan etmesi ve beyleri kendine itaat etmeye zorlaması, Çelebi Mehmet ile Musa Çelebi'nin İnceğiz'de yaptıkları taht mücadelesi, İzmiroğlu Cüneyd'in isyanı ve Çelebi Mehmet tarafından bastırılması, Beylerin ve Vilakoğlu'nun desteğini alan Çelebi Mehmet'in Musa Çelebi'yi yenerek tahta geçmesi, Sultan Mehmet döneminde İran, Mısır ve Şam'daki durum, Karamanoğulları'nın Bursa'yı kuşatması, Çelebi Orhan olayı, Sultan Mehmet'in Karamanoğlu seferi, Eflak devletinden harac alınması, Samsun'un alınması, Şeyh Bedreddin'in isyanının bastırılması, Sultan Mehmet'in ölümü ve II. Murat'ın tahta çıkması, Sultan Mehmet dönemindeki ulema ve vüzera, II.

Murat dönemindeki Düzmece Mustafa olayı, Küçük Mustafa Çelebi isyanı, Sultan II. Murat'ın İsfendiyar'ın torunu ile evlenmesi, İzmir'in ve Antalya'nın alınması, Yörgüç Paşa'nın Anadolu'daki faaliyetleri, Germiyanogulları'nın alınması, Selanik ve Güvercinlik'in fethedilmesi, II. Mehmet'in doğumu, bir kez daha Karamanoğlu seferi, Macar ve Arnavutluk seferi, II. Mehmet'in sünneti, Semendre'nin alınması(1440).

1.3. TEZİN HAZIRLANIŞINDA İZLENEN YÖNTEM

Çalışmada ilk olarak Hüseyin Efendi'nin hayatı ile eserleri üzerine araştırma yapılmış ve bunların dil ve tarih bakımından önemi tespit edilmeye çalışılmıştır. Müellifin ele geçen tek eseri Bedâyiü'l-Vekâyi'nin nüshaları araştırılmış ve Petersburg nüshasının çalışılmasına karar verilmiştir. Eserin elde bulunan tıpkı basımından başka bilimsel bir neşri yoktur. Eser ve yazar araştırması yapılırken Osmanlı müelliflerini ve devlet adamlarını ele alan Ahmet Resmi, Bursalı Mehmet Tahir, Bağdatlı İsmail Paşa, Mehmet Süreyya'nın eserleri ile Hammer, Hoca Sadettin, Naima tarihleri, çeşitli ansiklopediler ve F. Reşit Unat'ın makalesi incelenmiştir.

Tıpkı basımdan incelenen eser, dijital ortamda ve fotokopi olarak temin edilip 135b-175a varakları çalışılmaya başlanmıştır. Metnin belirlenen varakları okunup transkripsiyon işaretleriyle Latin harflerine çevrilmiştir.

Çeviri işleminde metnin orijinaline sadık kalınmıştır. Metindeki eksik harfler ve noktaları unutulmuş bazı kelimeler anlamdan hareketle okunmuş ve bunlar dipnotta belirtilmiştir. Çelebî ve beg kelimelerindeki noktalar çok defa unutulmuş olduğu için her defasında yeniden dipnota yazılmamıştır.

Metnimizde okunamayan kelimeler “[...]” işaretiyle gösterilmiştir.

Metindeki sayfa ve satır numaraları çeviride de belirtilmiş; varak numaraları [166a] satır numaraları (6) şeklinde gösterilmiştir.

Metnin ana çerçevesi dışına düşülen notlar ve eklenen başlıklar metinde ait olması gereken kısma eklenmiş, dipnot olarak belirtilmiştir.

Anlaşılabilirliği sağlamak amacıyla, günümüz yazım kurallarına göre noktalama yapılmış ve Türkçe adlar ile yer adlarında uzun ünlüler gösterilmemiştir.

Ayet, hadis ve beyitler Arap alfabesiyle aslına uygun şekilde yazılmıştır.

Başlıklar genellikle Farsça olduğu için Arap alfabesiyle de aslına uygun şekilde yazılmış (عزم سلطان بجانب إزمير) ve bunlar araştırma kolaylığı sağlama amacıyla koyu ('**Azm-i Sultān Be-Cānib-i İzmir**) biçiminde yazılmıştır.

Metindeki başlıklara bağlı kalınarak oluşturulan metnin özetinde tarih araştırmalarında önemli olabileceğini düşündüğümüz olaylara ve özel isimlere yer verilmiştir.

Çalıştığımız metnin yazım ve dil özellikleri incelenmiştir. Yazım özelliklerinde; ünlü, ünsüz, hemze ve terkiplerin yazılışı, bitişik yazılmış kelimeler ve ikili yazımlar üzerinde inceleme yapılmıştır. Dil incelmesinde ise ses bilgisi ve şekil bilgisi çeşitli yönleriyle ele alınarak metnin ve dönemin dil özellikleri hakkında fikir edinilmesi amaçlanmıştır.

Metnin söz varlığının ortaya konması için dizin ve sözlük çalışması yapılmıştır. Bu çalışmada "Türsözdiz" programı kullanılarak dizin alınmış daha sonra sözlük çalışmalarına geçilmiştir.

Madde başları koyu yazılarak yabancı kelimelerin kökeni ve türü parantez içinde belirtilmiştir. Türkçe kelimelerde herhangi bir şey yazılmamıştır. Sözlük bir metin sözlüğüdür. Dolayısıyla kelimeler anlamlandırılırken metinde geçtiği anlam göz önünde tutulmuş birden fazla manada kullanıldıysa numaralandırılarak tüm anlamlar yazılmıştır.

Eserimiz bir tarih metni olduğu için özel isim ve yer ismi bakımından oldukça zengindir. Araştırmacıların bu bilgilere daha hızlı ulaşmaları amacıyla özel isim ile yer isimleri dizini ve sözlüğü hazırlandı. Ayrıca Arapça ibareler çalışması da çalışmaya eklenmiştir.

günāh : (Far. is.) Allah'ın emrine karşı olan davranış.

bī-g. 162a/22

g.+ı 146b/22, 163a/11

g.+ın 137a/15

bī-g. idi 167a/23

bī-g.+lara 137a/2

g.+um 137a/24, 137a/25

Birleşik kelimeler madde başı yapılmıştır ve Arapça, Farsça esasa göre kurulmuş tamlamalar, tamlama içinde geçen kelimelerin altında yer almıştır.

hōş-reftāre : (Far. birl. s.) Güzel gidişli; yürüyüşü gidişi güzel.

esb-i h. 151b/7

Yukarıda bahsedilen yöntemler doğrultusunda çalışma yedi bölüm halinde tertip edilmiş oldu. Bu bölümlere kısaca göz atarsak:

İlk bölüm "Giriş" bölümü olup eser, yazar ve tez çalışması hakkında bilgiler içerir.

İkinci bölümde "Metnin Özeti" yer alır.

Üçüncü bölümde "Metnin Yazım Özelliklerinin" incelenmiştir.

Dördüncü bölümde "Metnin Dil Özelliklerinin İncelemesi" yapılmıştır.

Beşinci bölüm "Metin" bölümüdür. Burada metin, transkripsiyon işaretleriyle Latin harflerine çevrilmiştir.

Altıncı bölümde ise "Dizin ve Sözlük" çalışması yapılmıştır.

Yedinci bölümde eserin çalışmamıza konu olan bölümünün tıpkı basımı verilmiştir.

Çalışmalarımız sırasında müracaat ettiğimiz eserler bibliyografyada alfabetik olarak sıralanmıştır.

2. METNİN ÖZETİ

2.1. MÜSTAKİL GEŞTEN-İ MÜSÂ ÇELEBİ (135a/18)

Musa Çelebi, Edirne'de tahta geçtikten sonra beyleri bir bir kendi emrine almaya başlamıştı. Evrenos Gazi'yi de yanına çağırıp kendine bağlılığını görmek istedi. Evrenos Bey: "Ben çok ihtiyarladım. Gözlerim görmez oldu. Size nasıl hizmet edebilirim? Beni affetsinler." diye daveti reddetti. Musa Çelebi, onun gerçekten âmâ olup olmadığını anlamak için huzuruna getirtti.

Evrenos Gazi, Musa Çelebi'nin huzuruna girince eteğini körler gibi öptü. Bundan ikna olmayan Musa Çelebi, ziyafet verip kapalı bir kapta pişmiş kurbağa getirtti. Evrenos Bey, ölümden kurtulmak için bir âmâ gibi önüne konulan kurbağayı yedi.

Musa Çelebi, İstanbul tekfurundan haraç tahsil etmek için Ali Paşaoğlu İbrahim Paşa'yı gönderdi. Musa Çelebi'nin sert mizacından huzursuz olan İbrahim Paşa, babasıyla eski dostlukları bulunan tekfurdan yardım alarak Çelebi Mehmet'e intisap etti. Bu davranışı ödüllendirilerek I. Mehmet'in veziriazamı oldu.

Rumeli'yi almak üzere görevlendirilen İbrahim Paşa, Gebze kadısını İstanbul tekfuruna göndererek gerekli gemilerin teminini sağladı.

2.2. REFTEN-İ SULTÂN BESŪY-İ RUM İLİ VE RİC' ATEŞ (136a/18)

İstanbul tekfuru Çelebi Mehmet'in teklifini kabul ederek askeri, gemilerle geçirdi. İnceğiz'de iki ordu karşılaştı. Mehmet Çelebi'nin askerleri galip geldi. Musa Çelebi'nin kaçan askerlerini kovalayan asker, sultanı az bir kuvvetle bıraktı. Bu sırada Musa Çelebi saldırıya geçerek olayı lehine çevirdi. Mehmet Çelebi, İstanbul tekfurunun yardımıyla Anadolu yakasına geçerek Bursa'ya gitti.

2.3. 'AZM-İ SULTÂN BE-CÂNİB-İ İZMİR (137a/3)

İzmiroğlu Cüneyd Bey, önceki pek çok faaliyetinden dolayı Sultanın gazabına layık olmuşsa da, yalvarış ve bağlılık sözleriyle affedilmişti.

Sultanın, Musa Çelebi ile mücadelesini fırsat bilen İzmiroğlu Cüneyd, Aydın ve Saruhan'ı aldı. Sultan Mehmet, ordusuyla İzmir'e yönelince Cüneyd Bey gerisin geriye kaçarak kaleye sığındı. Yaptığından büyük pişmanlık duyup affını isteyen Cüneyd Bey, bir kez daha affedildi.

Bu sefere katılmayı reddeden Ankara hakimi Yakup Bey, Tokat Bedevi Çardak zindanına hapsedildi.

2.4. KUDŪM-I ZUL-KADR OđLI BE-DERGEH-İ SULTĀN (137b/7)

Sultan Mehmet, Zŭlkadirođulları beyliğinin hâkimi Süleyman Bey'e bir mektup yazarak Musa Çelebi üzerine Rumeli'ye sefer düzenleyeceğini ve bu seferde Süleyman Bey'i de yanında görmek istediğini bildirdi. Süleyman Bey, bu teklifi kabul ederek oğulları ve askerleriyle birlikte Ankara'da Sultan Mehmet'in askerlerine dahil oldu.

Bundan memnun kalan Sultan Mehmet, Zŭlkadirođulları'na ziyafet verip çeşitli hediyeler ihsan eyledi. İkram ve sohbetlerden sonra Sultan Mehmet, kardeşi Musa Çelebi'nin kendilerini meşgul ederek küffar ile mücadelelerinde engel olduğunu, bunun için Rumeli'ye sefer düzenleyeceklerini anlattı. Mir Süleyman ve askerleri bu sefere dahil olmak istediler.

2.5. REFTEN-İ SULTĀN BE-SŪY-İ RUM İLİ VE NUŞRET-EŞ (138a/7)

Sultan Mehmet, Bursa'da sefer hazırlıklarını tamamladıktan sonra İstanbul tekfurunun yardımıyla orduyla birlikte Rumeli'ye geçti. İnceğiz vardıklarında Mihaloğlu Muhammed Bey, oğlu Bahşi Bey'i sultana göndererek bağlılığın bildirdi. Aynı şekilde Evrenos Bey de bir elçi göndererek bağlılığını bildirdi ve hudut boyunda Burak Bey, Paşa Yiğit, Tırhala beyi Sinan Bey'in de sultanın ordusuna katılacağı haberini ulaştırdı. Bu haberler üzerine Edirne'ye hareket edildi. Mihaloğlu ile Musa Çelebi'nin öncü kuvvetlerinden olan Kara Halil arasında çatışmalar yaşandı.

Gelişmelerden haberdar olan Musa Çelebi, Edirne'den çekilmeye başladı. Sultan Mehmet Edirne'ye varıp oradan Zağra'ya doğru harekete geçti.

2.6. MUZAFFER GEŞTEN-İ SULTÂN MUHAMMED (139a/11)

Sultan Mehmet'e karşı hazırlık yapan Musa Çelebi, ormanlık alanlarda gizlenerek fırsat kollamaya başladı. Sultan Mehmet, meydan savaşı yapmak istiyordu ancak askerler bu konuda isteksiz davranınca Zagora'dan Filibe'ye oradan da Meriç Nehri kenarından Küre'ye doğru yola çıktılar.

Musa Çelebi tarafında yer alan İzmiroğlu Hamza geçitleri tutmuştu ancak Mihaloğlu iki bin askeriyle İzmiroğlu'nu mağlup ederek gidiş yolunu güvenceye aldı. Böylece sultanın askerleri kolaylıkla Sofya ve Şehirköy'e (Piro) oradan da Niş'e geçti. Bu sırada tebdil-i kıyafet edip sultanın askerleri arasına giren Musa Çelebi, askerlerin çokluğunu görünce ümitsizliğe düşerek karargahına döndü.

Morava'ya ulaşan Sultan, burada Beyazıd Paşa'yı Sırp hakimine gönderdi. Bu sırada Paşa Yiğit, Tırhala beyi Sinan ve Evrenos Bey askerleriyle birlikte sultana katıldı. Sırp hakimi de davete icabet ederek orduya dahil oldu. Vilakoğlu (Macar)'nun da desteğini alan Sultan Mehmet, Kosava'ya geçti.

Sultanın kuvvetleri iyice artarken Musa Çelebi tarafında itibarlı kimse kalmamıştı. Son olarak İzmiroğlu da Sultan Mehmet'e ilhak oldu. Hatta Musa Çelebi'nin askerlerinden bir kısmı, Alaeddin Ovası'ndayken sultanın askerlerine katıldı. Musa Çelebi, Sultan Mehmet'e katılacağı endişesiyle adamlarından Savcıoğlu ve Tamacıoğlu'nu hapsedirdi. Bu durum askerler arasında hoşnutsuzluğu artırdı.

Sonunda Çamurlu denen meydana muharebe başladı. Bayezit Paşa, savaş meydanında Musa Çelebi'yi tanıyınca Musa Çelebi, yeniçerilerin arasına çekildi. Ordu dağılmaya başlayınca da firar etti. Bu sırada atın ayağı balçığa battı ve Musa Çelebi yuvarlandı. Onu takip eden Bayezit Paşa, Mihaloğlu ve Burak Bey onu yakaladı.

Mehmet Çelebi, kendisine getirilen Musa Çelebi'yi Baltaoğlu'na göndererek boğdurdu. Musa Çelebinin nâşı, Bursa'ya getirilerek Murat Hüdâvendigar'ın yanına defnedildi.

Bu olay 816 senesinde vukû bulmuştur. Musa Çelebi'nin Rumeli'deki hakimiyeti iki yıl yedi ay yirmi gün sürmüştür.

2.7. DER-BEYÂN-I RÎVÂYET-İ UĖRĀ (140b/22)

Kaynaklarda bu konu hakkında çeşitli rivayetler bulunmaktadır. Müverrihlerin ekserisi Emir Süleyman'ın Edirne'de, Mehmet Çelebi'nin Tokat'ta, İsa Çelebi'nin Bursa'da olduğunu ve Timur istilasından sonraki savaşta Musa Çelebi'nin Bursa'ya yerleştiğini yazar.

Edirne'de bulunan Emir Süleyman, Bursa'yı Musa Çelebi'den alınca Musa Çelebi, Karamanoğlu'na iltica eder. Çelebi Mehmet ise ağabeyi Emir Süleyman'ın padişahlığını kabul edip ona hediyeler gönderir.

Emir Süleyman, Karamanoğlu'na mektup yazarak kardeşini talep edince Musa Çelebi İsfendiyar Bey'e sığındı. Emir Süleyman'ın tavırlarından ve yönetiminden rahatsız olan Rumeli ümerasının isteği ve Eflak voyvodasının yardımıyla Musa Çelebi Edirne'ye geçti.

Emir Süleyman, kazandığı savaşların sarhoşluğuyla kendini sefahate salmış idi. Bunun farkında olan Musa Çelebi harekete geçti. Durumdan haberdar edilen Emir Süleyman, bunu önemsemedi. Vakanın sonunda Emir Süleyman mağlup oldu ve İstanbul'a doğru kaçarken köylüler tarafından öldürüldü. Musa Çelebi, köylülerin yaptığı davranışı padişahlara hıyanet kabul ederek köy halkının kanını döktü. Emir Süleyman Bursa'ya defnedildi.

2.8. ZİKR-İ İSTİKLĀL-İ SULTĀN DER-SERĪR-İ SALTĀNAT (142b/1)

Sultan Mehmet, 14 Muharrem 816'da tahta çıkmış ve cemâziye'l-evvel 824'te ahirete intikal etmiştir. Yani sekiz yıl bir ay yirmi gün tahta kalmıştır. 781'de doğmuş ve kırk üç yaşında ölmüştür.

Sultan Mehmet'in iki oğlu vardır: Biri Sultan Murat diğeri Mustafa Çelebi'dir.

Buradan sonra Sultan Mehmet'in zamanındaki diğeri gelişmeler ele alınmıştır.

2.9. ZİKR-İ AĖVĀL-İ MŪLŪK-İ İRAN (142b/14)

Sultan Mehmet zamanında Azerbaycan ve Irak-ı Arab, Kara Yusuf'un tasarrufundaydı. Şahruh, kardeşi Miranşah'ın öcünü almak arzusu ve Azerbaycan ve Irak-ı

Arab'ı ele geçirmek niyetiyle Azerbaycan'a sefer düzenledi. Kara Yusuf, mukabele için savaş hazırlığı yaptığı 823 yılında Ucan'da vefat etti.

Kara Yusuf'un vefatı ordunun dağılmasına sebep oldu. Bunun üzerine Şahruh Sultaniye'ye giderken oğlu Bay-Sungur'u Tebriz'in zaptı için gönderdi.

Recep 824'te Şahruh'un ordusu ile Kara Yusuf'un oğulları İskender ve İsfend arasında savaş başladı. İskender'in gösterdiği yiğitlik neticesinde Şahruh'un ordusu dağılmaya başladı. Bu sırada Şah Melik'in İsfend'in öldürüldüğünü duyurması savaşın gidişatını değiştirdi. Askerin dağılması üzerine Kara Yusuf'un oğulları sekiz yüz askerle savaş meydanından Anadolu'ya doğru kaçmak zorunda kaldı.

Sultan Mehmet'in vefatı zamanında Azerbaycan Şahruh'un tasarrufunda olmasına karşın Alıncak, Güvercinlik gibi bazı yerler İskender'in elinde bulunuyordu. Bağdat ve Darüselam ise Şah Muhammed'in idaresindeydi.

Akkoyunlu hakimi Kara Osman, hem Karakoyunlu'lara husumet duyuyor hem de Şahruh'a hizmet etmek istiyordu. Bundan dolayı Anadolu'ya kaçan İskender ile savaşa tutuştu. İskender'in askeri az ve yorgun olmasına rağmen galip geldi. Bu sırada yardıma gitmekte olan Şahruh'un oğlu Cuki Mirza, yenilgiyi haber alınca geri döndü.

2.10. DER-BEYÂN-I HÂKİMÂN-I MIŞİR U ŞÂM (143b/17)

Sultan Mehmet zamanında el-Musta'in Billah Ebu'l-Fazl hem halife hem de sultan unvanını almıştı. Çerkesler bahsi geçen kişiyi sultanlıktan ve halifelikten indirip Davudü'l Abbasi'yi halife ilan ettiler.

Sultanlığa ise 815'te Müeyyed Şeyh oturdu. Şam emiri, Emir Nevruz, Müeyyed Şeyh'i Memluk Devleti sultanı olarak kabul etmeyip isyan etti ama başarılı olamadı. 824 senesinde sultan ölünce yerine henüz birkaç aylık olan oğlu el-Melik el-Muzaffer Ahmed bin el-Melik el-Müeyyed padişah oldu. Devlet işlerini Emir Tatar yürütüyor idi. Sultan Mehmed'in öldüğü zamanda bahsi geçen Ahmet hâlâ padişah idi.

Bahsi geçen zamanda Aydın, Saruhan ve Mentеше beylikleri Osmanlı topraklarına dahil olmuş idi.

2.11 . YİNE TEK TÜRMEYUP İBN-İ KARAMAN, EYLEMİŞ BAĞI Ü FESÂDINI ‘TYÂN (144a/11)

Bu başlık altında Karamanoğlu Mehmet'in Bursa'yı muhasara etmesi anlatılmaktadır. Osmanlı'daki taht kavgalarını fırsat bilerek Bursa'yı kuşatan Karamanoğlu Mehmet'e Hacı İvaz Paşa mukavemet gösteriyordu. Çok zor durumda kalmasına ve yaralanmış olmasına rağmen Hacı İvaz Paşa aldığı çeşitli tedbirlerle şehri teslim etmedi. Bu sırada Çelebi Mehmet, Musa Çelebi'yi mağlup etmiş ve onun cenazesini Bursa'ya göndermişti. Bunu haber alan Karamanoğlu, cenazeyi teşhis ettikten sonra muhasarayı kaldırdı ve şehri ateşe vererek Kemalpaşa yolundan Karaman'a geri döndü.

Dönüş yolunda nedimlerinden birisi: "Hakanım, Osmanlı'nın ölüsünden böyle kaçırıyorsun, dirisi gelse halin nice olurdu." demesi üzerine bu kişiyi yol üzerinde astırdı.

2.12. REFTEN-İ SULTÂN BE-TE‘ DİB-İ BİRÂDERZÂDE-EŞ (144b/17)

Bizans İmparatoru, elinde bulunan Emir Süleyman'ın oğlu Orhan Çelebi'yi serbest bırakarak Edirne yakınlarındaki Karın Ovası'na gönderdi. Etrafına bir miktar asker toplayan Orhan, oradan Yanbolu'ya geçti. Bunu haber alan Çelebi Mehmet, Orhan Çelebi'nin üzerine gidince lalası Zağanos Paşa, Orhan'ı sultana teslim etti. Mehmet Çelebi de Orhan'ın gözlerine mil çektirip Bursa'ya göndermiş ve daha sonra onunla ilgilenip ve her türlü ihtiyacını gidermiştir.

Başka bir rivayete göre ise rehin verilen şehzade, Kasım Çelebi'dir.

2.13. REFTEN-İ ŞEH BE-KİŞVER-İ KARAMAN (145a/5)

Karamanoğlu'ndan intikam almak isteyen Sultan Mehmet, Kastamonu hakimi İsfendiyar Bey'e ve Germiyanoğulları'na mektup yazıp savaşta kendilerine katılmalarını istedi. Germiyanoğlu yol tedarikini yerine getirirken Candaroğlu askerle birlikte oğlu Kasım'ı gönderdi.

817'de Seyyid Gazi'den yola çıkan ordu Akşehir'i savaş yapmadan teslim aldı. Ortaçay denilen yerdeki savaşta Sultan Mehmet galip gelince Karamanoğlu, Taşeli'ne kaçtı

ve yerine oğlu Mustafa'yı bıraktı. Çok şiddetli yağmurun yağması ve Karamanoğlu'nun af dilemesi sonucu bir barış imzalandı.

Karamanoğlu'nun yeni bir isyanı üzerine 818'de Ankara'ya gelen Sultan Çelebi Mehmet, burada hastalandı. Germiyanoglu Yakup Bey'in Hekim Sinan adında Şeyhî mahlaslı bir hekimi vardı. Hekim Sinan, rahatsızlığın hastalıktan değil üzüntüden olduğunu ve tedavisinin sevinmek olduğunu söyledi. Bunun üzerine Bayezid Paşa, mektup yazarak hile ile Karamanoğlu Mehmet'i ve oğlu Mustafa'yı tutup getirdi. Bu mutlu haber üzerine eski sağlığına kavuşan Çelebi Mehmet, Hekim Sinan'ı ödüllendirdi ve Bayezit Paşa'yı da Rumeli Beylerbeyliğine getirdi.

2.14. ZİKR-İ HÂL-İ PÜSERÂN-I KARAMAN (146 a/13)

Karamanoğlu, Sultan Mehmet Çelebi'nin huzuruna getirildi. Sultan, bu isyanların dostluğa sığmadığını söyleyerek kızınca Karamanoğlu, af diledi. İhsan buyuran Sultan Mehmet, onu serbest bıraktı ancak o, Sultanın hassa atlarını kaçırdı. Bunu duyan sultan, pek yakında cezasını bulur, buyurdular.

Karamanoğlu, Antalya seferine çıktığında hisardan atılan bir top ile kafası dağılıp ölmüştür. Bu top kale kapısına asılmıştır.

2.15. REFTEN-İ SULTÂN BE-EFLAĞ U DİYÂR-I ENGÜRÜS (146b/6)

Eflak voyvodası Osmanlılara vermesi gereken haracı ödememekte ısrar edince Çelebi Mehmet, Candaroğlu hakimi İsfendiyar Bey'in oğlu Kasım'ın destek kuvvetlerini alarak 819'da Eflak üzerine sefere çıktı. Çelebi Mehmet, Tuna Nehri kıyısında Yerköy kalesini bina edip İsakçı ile Yeni Sale kalelerini tamir ederken askerlerinin bir kısmını Eflak içlerine gönderdi. Askerler zafer ve ganimetlerle geri döndüler. Eflak voyvodası af dileyerek üç yıllık haracını gönderince sultan ona ihsan buyurdu. Sultan Edirne'ye dönerken Severin kalesini de fethetti.

Bu sefer sırasında kendisine yardımcı olan İsfendiyar Bey oğlu Kasım, hâsîd kardeşlerinden uzak olmak için Osmanlı'ya sığındı. Çelebi Mehmet İsfendiyar Bey'e haber göndererek Kasım Bey'in hissesine düşen yerlerin verilmesini istedi.

İsfendiyar Bey Kastamonu ve Bakır Küresi dışındaki yerleri Osmanlılara verdi. Sultan bu yerleri İsfendiyar oğlu Kasım'a verdi. Kasım Bey de ölünceye kadar Osmanlı'ya bağlı kaldı.

2.16. REFTEN-İ SULTÂN BE-DEF^c -İ FİTNEHÂ-YI MÛLK-İ RÛM (147a/14)

Karakoyunlu Kara Yusuf ile Akkoyunlu Kara Osman arasında Erzincan ve Bayburt için anlaşmazlık vardı. Kara Yusuf, Erzincan'ı aldı ve Pir Ömer Bey'e verdi. O ise Şehzade II. Murat'ın himayesinde olan Karahisar Kalesi'ni kuşattı.

Bu sırada karışıklıktan istifade eden İsfendiyar Bey, Müslüman Samsun'u ve Bafra'yı alarak oğlu Hızır Bey'e verdi. Bu durumdan haberdar edilen Çelebi Sultan Mehmet, harekete geçerek Müslüman Samsun'u Hızır Bey'den teslim aldı.

Çelebi Sultan Mehmet, bu seferden Bursa'ya dönerken İskilip taraflarında bir Tatar cemaatine rastladı. Padişah, bunların Minnet Bey idaresinde Samagar Tatarlarından olduklarını ve bir düğün için geldiklerini öğrendi. Bu kabilenin savaşta kendilerine katılmadıkları söyleyen Çelebi Sultan Mehmet, onlardan gelebilecek tehlikeye mani olmak için onları Rumeli'ye göç ettirdi. Bunlar Filibe civarındaki Konuş'a yerleşmiş ve burada cami, imâret ve kervansaray yaptırmışlardır.

2.17. TESHİR-İ BA^c Z-İ KARYE-HÂ EZ-BEHR-İ VAĞF-I CÂMİ^c EŞ (148a/6)

Sultan Mehmet, Bursa'da çeşitli eserler inşa ettirdi. Bu eserlere, gereken vakıfların bulunması için, İstanbul yakınlarındaki bazı yerlerin alınmasına karar verildi. Fetret devrinden önce Osmanlı'ya ait olan Hereke, Eski Gebze, Pendik ve Kartal 822'de alınıp vakıf tayin edildi.

2.18. HURÛC-I ŞEYH BEDREDDİN VE REF^c -İ Ü VE ETBÂ^c -EŞ (148b/10)

Sultan Mehmet, Musa Çelebi'nin kazaskerlerinden Şeyh Bedreddin'i ilmine hürmeten ailesiyle beraber bin akçe ücret ile İznik'te ikamete mecbur etti. Şeyh Bedreddin'in halefi Börklüce Mustafa ise Aydın iline giderek halkı etrafına topladı ve

halifelik iddiasında bulundu. Bu gelişmeler üzerine Şeyh Bedreddin İznik'ten ayrılıp önce Kastamonu'ya daha sonra da eski dostlukları bulunan Eflak Bey'in yardımıyla Rumeli'ye geçti.

2.19. ZİKİR-İ KATL-I MUŞTAFA-YI BED-LİKÂ (149a/12)

Sultan Mehmet, Şehzade Murat'ı, Aydın ilinde fesatlık çıkararak Börklüce Mustafa'nın üzerine gönderdi. Aydın Karaburun'da isyancı Mustafa ile yapılan mücadelede Torlak Kemal ve Börklüce Mustafa öldürüldü.

2.20. MÂL-I HÂL-İ BEDREDDİN-İ MEZBÛR (149 b/2)

Sultan Mehmet, Rumeli'de Serez'de bulunduğu sırada Şeyh Bedreddin'in isyan ettiği haberini aldı.

Şeyh Bedreddin, bir zaman önce Eflak'a geçerek burada kendine taraftar bulmuş ve bir cemaat kurup dine uygun olmayan fetvalar vermiş idi. Şeyh Bedreddin'in halefi olan Börklüce Mustafa da Aydın ilinde isyan çıkarmıştı.

Anadolu'daki bu isyan bastırıldıktan sonra Bayezid Paşa, Şeyh Bedreddin üzerine yürüdü. Bayezid Paşa, güvendiği adamlarından bazılarını Şeyh Bedreddin'e göndererek ona intisap etmiş gibi davranmalarını istedi. Şeyh Bedreddin, böyle bir hile ile yakalanıp getirildi.

Sultan Mehmet'in huzuruna getirilen Şeyh Bedreddin hakkındaki hüküm için âlimlerden ilmi bir heyet kuruldu. Mevlana Haydar Herevi başkanlığındaki bu heyet onun idamına hükmetti. Şeyh Bedreddin, idam edildi ve malı da müsadere edilmeden varislerine verildi.

2.21. NEHZET-İ SULTÂN BE-EFLAĞ U DİYÂR-I ENGÜRÛS (151a/1)

Sultan Mehmet Bursa'da imaret ile meşgul iken Eflak ve Macarların ittifak yaptığını öğrenir. Büyük bir askeri toplulukla Tuna Nehri'nden Eflak tarafına giderek İsakçı, Yerköy gibi yerler fethedildi. Sultan Mehmet buradan Engürüs'e (Macaristan) yöneldi. Engürüs

kralı, Sultan Mehmet'in karşısına çıkmaya cesarete edemedi. Sultan fethine devam etmek niyetindeydi ancak şiddetli kış ve erzak sıkıntısı şartları zorlaştırıyordu.

Bu sırada iyi bir binici olmasına rağmen attan düşen Sultan Mehmet, yaralandı. Bu haber düşman memleketlerinde yankı buldu. Sultan Mehmet fetih isteğinden feragat ederek Edirne'ye döndü.

2.22. İRTİHÂL-İ HAZRET-İ SULTÂN BE-NÜZHETGÂH-I KÜDS (151b/22)

Sultan Mehmet, 824'te Edirne'de hastalandı. Hasta yatağından kalkamayacağını anlayan sultan, Şehzade Murat'ı vâliyet tayin etti ve oğlu gelmeden ölürse ölüm haberinin gizli tutulmasını vasiyet etti. Çaşnigirbaşı Elvan Bey, haber vermek için hemen Şehzade Murat'a gönderildi.

Sultan ölünce, padişahın vasiyeti üzere ölümü gizli tutuldu. Bu durumun anlaşılmasını için sultan adına sefer fermanı yayınlanarak askerlere ulûfeleri dağıtıldı ve Anadolu Beylerbeyi ile Biga'da toplanılması emri verildi.

Padişahı göremeyen silahdarlar durumdan şüphelenerek onu görmek için taleplerde bulundular. Şüpheler iyice artınca Kürt Ozan adındaki hekimin fikri ile Sultan'a elbiseleri giydirildi ve tahtına oturtuldu. Silahdarlar kabul salonuna alındığında bir çocuk arkadan padişahın kollarını oynattı. Böylece gelenler, Sultan'ı sağlıklı sanıp dışarı çıktılar. Bu arada Sultan Murat, Bursa'ya intikal ederek tahta oturdu. I. Mehmet ancak ölümünden kırk gün sonra Bursa'da defn edildi.

2.23. DER-BEYÂN-I VÜZERÂ U ÜMERÂ-YI SULTÂN (153a/6)

Sultan Mehmet zamanında vezirler ve emirlerin kim olduğu üzerinde durulmuştur. Sultan Mehmet'e ilk tâbi olan Emir Firuz Bey oğlu Yakup Bey'dir.

Musa Çelebi'nin hizmetinde iken firar edip Bursa'ya gelen İbrahim Paşa, Sultan Mehmet'in vezirleri arasında yerini almıştır. Rumeli eyaletinden sorumlu vezir-i azam Bayezit Paşa idi. Hacı İvaz vezir, Mevlana ise kazasker idi.

2.24. DER-BEYÂN-I ‘ULEMÂ-YI A‘LÂM (153b/1)

Kitabın bu bölümünde Mehmet Çelebi zamanındaki alimler üzerinde durulmuştur.

Muhammed Şah ibn-i Şemseddin el-Fenari, on sekiz yaşındayken sultan müderrisi olmuştur. Bursa kadılığı yapmış ve burada 846 senesinde vefat etmiştir.

Burhaneddin Haydar el-Hirevi, Mevlana Sadeddin Teftezâni'den ders almış ve Şerh-i Keşşaf'a haşiye yazmıştır. Fazıl-ı Şerif'in itirazlarına cevaplar vermiş ve İzah-ı Meâinî'ye şerh yazmıştır. 830'da vefat etmiştir.

Fahredden el-Acemi, asrındaki çeşitli hocalardan ders aldıktan sonra Seyyid Şerif Cürcanî'nin de öğrencisi olmuştur. Sultan Murat zamanında müftü olmuş ve verilen otuz akçe maaşı kabul etmemiştir. Burada bir rivayetten de bahsedilmiştir. Padişahın meylettiği bir fasidden kurtulmak için Mahmut Paşa, Mevlana Fahreddin'den yardım istemiş. O da Edirne'nin Yeni Cami'inde mimbere çıkararak onların cami önünde yakılarak katline cevaz vermiştir. Fahreddin el-Acemi Edirne'de medfundur.

Sarı Yâkup el-Karamânî, Bakara suresi 61. ayet ile Mü'min suresi 51. ayetini karşılaştırmalı olarak açıkladığı bir risale yazmıştır. Kara Yâkup bin İdris, o devrin alimlerindendi. Mesâbih üzerine bir şerh ve Hidâye'ye haşiye yazmıştır. 803 senesinde vefat etmiştir. Muhyiddin el-Kâfiyeci, ibn-i Hâcib'in Kafiye adlı eseriyle çok meşgul olmuştur. Suyûtî'nin hocalığını yapmış olan Kafiye'nin Kavâidü'l-İ'râb ve Şerh-i Kelimetîş-Şehade, Teysîr adlı eserlerinin yanında pek çok muhtasarının da olduğu bilinmektedir. 809 senesinde vefat etmiştir. Bu devirde yaşayan şeyhler de ele alınmıştır.

El-Ârifbillâh eş-Şeyh Abdullatif el-Kudsî el-Ensârî, önce ilimle meşgul olmuş sonra tasavvufa yönelmiştir. Kudüs, Horasan, Şam, Dimeşk, Konya ve son olarak da Bursa'ya geldi. Tasavvuf hakkında Tuhfe adında bir kitabı vardır. Elli yaşındayken 856 tarihinde Bursa'da vefat etti.

Şeyh Abdurrahim el-Merzifonî, Mısır'da Zeyneddin Hafi ile bir süre beraber kaldı. 'Avarifu'l-Meârif ve A'lamü'l-Hudâ adlı eserler ile şeyhi Zeyneddin Hafi'nin Vasâyâ-i Kudsiyye adlı eserini okutmaya icazet aldı. Zeyneddin Hafi, "Bir aşk kütüğünü yakıp diyâr-ı Rum'a attık." diyerek onu Anadolu'ya göndermiştir. Merzifon'da Sultan Murat, ona sekiz osmânî ve on müd galle pay tayin etmiştir. Merzifon'da türbesi vardır.

Şeyh Abdilmû'tî, Zeyneddin Hafî'nin hizmetinde kemale eriştikten sonra Mekke'ye gitti. Orada Şeyhü'l-Harem unvanıyla meşhur oldu. Burada Şeyh Mahmut Sindi'nin şahit olduğu Şeyh Abdilmû'tî'nin bir kerametinden de bahsedilmiştir.

Şeyh Pir İlyas, Amasyalı olup, Timur Anadolu'ya geldiğinde kendisini Şirvan'a göndererek maaş tayin etmiştir. Şeyh burada ilim ile meşgul oldu. Şeyh Sadreddin Şirvanî'nin sohbetine katılmış olsa da Şeyh Şirvanî'nin ümmî olmasından dolayı o halkadan ayrıldı ve vatanına dönerek on iki yıl irşadda bulundur. Rüyasında Hz. Muhammed'in sözleri üzerine tekrar Şirvan'a döner. O henüz gelmeden Şeyh Sadreddin onun gelişini haber vermiştir. Amasya yakınlarında vefat etmiştir. Burada Pir İlyas'ın naaşının yıkanması esnasında yaşanan bir kerametten de bahsedilmiştir.

Şeyh Zekeriyya, Şeyh Abdurrahman Çelebi ve Şeyh Salahattin Lütfullah isimleri de burada zikredilmiştir.

2.25. ĀĠĀZ-I DĀSĪTĀN-I SULṬĀN MURĀD-I ŞĀNĪ (156b/1)

Sultan Mehmet 824 (1421) senesinde vefat etmiş ve kırk iki gün sonra yerine Sultan Murat tahta oturmuştur. II. Murat da 3 Muharrem 855 (1451) senesinde vefat etmiştir. Buna göre saltanatları 30 yıl, 6 ay, 20 gün sürmüştür.

Sultan Murat'ın beş erkek çocuğu var idi. Birisi Sultan Mehmet, birisi İsfendiyâr kerîmesinden olan Küçük Ahmet Çelebi'dir. Çocuklarından birisi de Amasya'da vefat edip I. Murat'ın yanına defnedilen Büyük Ahmet Çelebi'dir. Diğer iki çocuğu Hasan Çelebi ve Orhan Çelebi'dir. Edirne'de Darü'l-Hadis'te medfundur.

2.26. 'AŞR-I SULṬĀN MURĀD-I ŞĀNĪDE VĀĶI' OLAN MŪLŪKĪ ZĪKR İDELŪM (156b/17)

Sultan Murat tahta geçtiğinde Azerbaycan, Şahruh tasarrufundaydı. İskender burayı alınca Şahruh, Horasan'dan geri döndü ve Azerbaycan'ı alarak İskender'in kardeşi Cihanşah'ın idaresine bıraktı. Şahruh'un niyeti iki kardeşi düşman etmektir. Bir süre sonra iki kardeşin Tebriz yakınlarındaki savaşından Cihanşah galip çıktı. İskender ise kaçıp Alıncak kalesine sığındı. Kubad, babası İskender'i gece uyurken sırtından hançerleyerek

öldürdü. Böylece İskender ortadan kaldırılmış oldu ve tedricen o topraklar Cihanşah idaresine girmeye başladı. Sultan Murat döneminden önce İran ve Azerbaycan on beş sene Şahruh idaresinde daha sonra Cihanşah idaresinde olmuştur. 850 tarihinde Bağdat ve Irak-ı Acem de Cihanşah idaresine girmiş olup Bağdat'ı oğlu Pir Budak'a vermiştir.

Diyarbakır ise Kara Osman Bayındır'ın oğlu Yakup Bey'e daha sonra diğer oğlu Ali Bey'e intikal etmiştir.

Mısır Sultanları

Sultan Murat tahta oturduğunda Mısır, Melik Muzaffer Ahmed bin Melik Muavyed ile Emir Tatar tasarrufundaydı. Şam nâibi Emir Çakmak, Dimeşk Kalesini zabdedince Sultan Ahmet saldırıya geçti ama yenildi. Yerine Emir Tatar, sultan oldu ve üç ay sonra vefat etti. Sultanlığa Melik Salih Muhammed getirildi fakat yaşı küçük bahanesiyle tahtan indirilerek Melik Eşref Baybars sultan oldu. Baybars'tan sonra oğlu Melik Aziz Yusuf, doksan dört gün tahta oturdu. Padişah olan Melik Zahir Ebu Said Çakmak ise on dört yıl on ay tahtta kalmıştır.

Bu dönemde Kastamonu, İzmir ve Zülkadiroğulları önceki hakimleri tarafından yönetiliyordu.

2.27. ZİKİR-İ İSTİLÂ-YI DÜZME MUŞTAFÂ VE KATL-İ Ū (157b/18)

Yıldırım Bayezid'in oğullarından biri olan Mustafa Çelebi'nin akıbeti bilinmiyordu.

Sultan Murat'ın Rumeli'ye geçme istediğine engel olmaya çalışan İstanbul tekfurı, Mustafa Çelebi olduğunu iddia ettiği birisini ortaya çıkardı ve Gelibolu'yu almak karşılığında ona destek verdi. Bu haber kısa zamanda Rumeli'de yayıldı ve Turhan Bey, Evrenos Bey, Gümlüoğlu gibi pek çok emir Mustafa Çelebi'nin gerçek şehzade olduğuna inanıp onun safında yer aldı. Günden güne güçlenerek asker sayısı elli bine ulaşan Mustafa Çelebi'nin veziri de İzmiroğlu Cüneyd oldu.

Bu haberler Sultan Murat'a ulaşınca vezirlerden İbrahim Paşa, Hacı İvaz Paşa ve Bayezid Paşa'ya fikirlerini sordu. Bayezid Paşa ile çekişen diğer iki paşa "Bu işi ancak Bayezid Paşa halleder." diyerek padişahı ikna ettiler. Padişahın fermanına çaresiz boyun eğen Bayezid Paşa, Güzelcehisar'dan birkaç gemiyle Rumeli'ye oradan da Edirne'ye geçti.

Düzmece Mustafa'ya esir düşen Bayezid Paşa, çok iyi ağırlandı. Mustafa Çelebi, ona gerçek şehzade olduğunu ispat etmek için vücudundaki yaraları gösterdi. Gerçek şehzade olduğunu kabul eden Bayezid Paşa onun veziriazamı oldu.

Sayıları ve destekçisi oldukça artan Mustafa Çelebi Bursa'ya geçmek için harekete geçti. Sazlıdere mevkiinde İzmiroğlu, Bayezid Paşa'nın muhalif olduğunu söyleyerek öldürdü. Bu haberler Bursa'ya ulaşınca Sultan Murat, ne yapacağı konusunda kararsız kaldı.

Sultan Murat Ulubat suyu kenarına varıp geçitleri tuttu. Mustafa beş bin askerini Ulubat suyuna gönderdi. gece baskın yapmak isterken Umur Bey, askerleriyle onlara pusu kurup onları bozguna uğrattılar.

ve Minhā

Sultan Mehmet zamanında Tokat kalesine hapsedilen Mihaloğlu Mehmet Bey, padişah emriyle serbest bırakılarak orduya dahil edildi. Bir gece, Mihaloğlu Mehmed Bey, nehrin kenarına gelerek Rumeli akıncı beylerini isimleriyle çağırdı. Gelen beylere: "Tahta geçmiş pâdişâhın gerçek bir oğlu varken bir düzme hükümdara neden tâbi oluyorsunuz?" diyerek onları ikna etti.

Bu sırada Hacı İvaz Paşa, Mustafa Çelebi'ye gizli bir mektup gönderdi. Bu mektupta sadakatini bildirdikten sonra Rumeli beylerinin saf değiştirdiğini ve bir baskınla kendisini yakalayacaklarını söyledi. Timurtaş Paşa oğulları da Cüneyd Bey'e bir mektup yazarak pek çok beyin Sultan Murat tarafına geçtiğini ve yakın zamanda Mustafa Çelebi'nin yakalanarak onun taraftarlarının cezalandırılacağı bildirdi.

Mustafa Çelebi ve Cüneyd Bey kendilerine gelen mektupları karşılaştırdılar ve bu işin neticesinin kötüye gideceğini anladılar. Cüneyd Bey, bir gece yetmiş kadar adamıyla Mustafa Çelebi'nin ordusundan ayrıldı.

Cüneyd'in firarı Mustafa Çelebi'yi telâşa düşürdü ve Rumeli'ye kaçtı. Sultan Murat'ın askerleri ise onu takibe başladı. Edirne'ye geçen Sultan Murat Kızılağaç Yenicesi'nde Eflâk gitme hazırlıkları yapıyorken Mustafa Çelebi yakalandı. 825 senesinde sultanın emriyle hisarın burcunda asıldı.

2.28. HURÛC-I KERDEN-İ MUŞTAFÂ ÇELEBİ-İ ŞEHZÂDE (161b/4)

Sultan İkinci Murat, Düzmece Mustafa olayından sonra, fitneye sebep olan Bizans üzerine yürümek istedi. 826 senesinde büyük bir ordu hazırlayan sultan, İstanbul'u muhasara altına aldı. Bu sırada, Küçük Mustafa Çelebi isyanı çıktığı için muhasaradan vazgeçildi.

ve Minhüm:

Sultan Mehmet Çelebi'nin on iki yaşlarındaki Aydın sancağı mutasarrıfı olan oğlu saltanat davasıyla isyan etti. Şarabdar İlyas Paşa ve Kara Taceddin oğlu Mahmut Bey onun vezirleri olup Bursa üzerine yürüdüler ancak Bursa halkı şehri teslim etmedi.

İznik tarafına yönelen Şehzade Mustafa, burayı muhasara etti. İznik hakimi Firuz Paşa oğlu Ali Bey, Sultan Murat'ın isteğiyle şehri teslim etti. Şehzade Mustafa orada meşgulken Sultan Murat, askeriyle yola çıktı ve Şarabdar İlyas'a Anadolu beylerbeyliği beratını göndererek şehzadeyi İznik'te alıkoymasını istedi.

Durumdan şüphelenen Germiyan ve Turgutoğulları, Şehzade Mustafa'yı oradan götürmek istediler. Sultan Murat, İstanbul muhasarasını bırakarak İznik'e geldiğinde öncü kuvvetler ile Taceddin oğlu arasındaki çarpışmada Mihaloğlu öldü ancak savaş kazanıldı. Bu sırada Şarabdar İlyas, Mustafa Çelebi'yi Sultan Murat'a götürdü. Padişahın emriyle İznik dışında bir incir ağacının dibinde Mezid Ağa tarafından Şehzade şehit edildi.

2.29. REFTEN-İ SULTÂN BE-^c AZM-I REZM BÂ-İSFENDİYÂR (162b/2)

Sultan Murat'ın ülkedeki isyanlarla meşgul olmasını fırsat bilen İsfendiyar Bey Taraklı ve Borlu'yu muhasara etti. Kasım Bey babasına kızıp Osmanlı askerlerine katıldı. Yapılan savaşta İsfendiyar Bey aldığı bir darbeyle sağır oldu ve Sinop kalesine kaçtı.

Onu takip eden Osmanlı kuvvetleri Kastamonu ile Bakır Küresi'ni aldı. İsfendiyar Bey, oğlu Murat Bey'i sultana gönderip affını diledi. Torununu sultana nikahlama ve oğluyla birlikte Osmanlı'ya hizmet etme isteğini ileterek barış istedi. Sultan Murat, Oruç Bey'e beylerbeyliğini, onun kardeşi Ali'ye Saruhan Sancak beyliğini ve lalası Börklüce'ye Amasya beyliğini vererek Bursa'ya döndü. Vezaret İbrahim Paşa ve Hacı İvaz Paşa'da idi. Bu ikisi arasındaki çekişmede Hacı İvaz'ın gözlerine mil çekildi.

2.30. UDŪM-I HAKĪM-Ī EFLAK U 'AFV-Ī CŪRM U ŐĪAK (163a/1)

Sultan Murat, Īsfendiyar Bey ile meŐgul iken Eflk voyvodası Drakol, Silistre'yi iŐgal etmiŐti. Osmanlı buna karŐılık Firuz Bey'i Eflk ūzerine gūnderdi. Mađlup olan voyvoda, Sultan Murat'ın da Edirne'ye gelip asker hazırladığını duyunca hemen iki oğluyla birlikte iki yıllık haracını sultana gūnderdi. Hediyeler getirip af dileyen ve bir oğlunu rehin bırakan voyvoda affedildi. Bu olay 827 tarihinde yaŐanmıŐtır.

Bu sırada Evrenos ođlu Īsa Bey Arnavutluk ūzerine gūnderildi.

2.31. ĪZDĪVC-I PDĪŐEH B-DUTER-Ī ĪSFENDĪYR (163a/16)

828 senesinde Sultan Murat, Īsfendiyar'ın torunu ile evlenmeyi murat etmiŐti. Gelini getirmek iin Īsfendiyar Bey'e aŐnigirbaŐı Elvan Bey, TavaŐı Őerafeddin Paşa ve Reyhan Paşa ile kadınlardan Halil Paşa'nın eŐi, Germiyanoğlu Yakup Bey'in hanımı gittiler. Yanlarında pek ok hediye ile giden heyet ok iyi karŐılandı ve ağırlandı. Īsfendiyar Bey, gelini cevher ve hediyeleriyle birlikte sultanın heyetindeki bayanlara teslim etti.

PadiŐah, ū kız kardeŐinin dūđunūnū de o sene yaptırdı. Bunlardan birini Īsfendiyar'ın ođlu Kasım Bey'e, birini Anadolu Beylerbeyi Karaca PaŐa'ya, ūūncūsūnū ise Ībrahim PaŐa'nın ođlu Mahmut elebi'ye verdi.

2.32. ZĪKR-Ī TESHĪR-Ī DĪYAR-I MENTEŞE (163b/13)

MenteŐeođlu Yakup Bey vefat ettikten sonra yerine ođlu Īlyas Bey geti. Īlyas Bey'in Ahmed ve Ūveys adındaki iki ođlu Osmanlı elinde bulunuyordu. Īlyas Bey ūldūkten sonra bu iki ođlu, memleketlerine kamaya alıŐmıŐ ancak bu iŐin sonunda 829 senesinde yakalamp Tokat'taki Bedevi ardak'a hapsedilmiŐlerdi.

Īki yıl sonra hapisten kamaya alıŐan iki oğuldan Ahmed Bey, Kara Osman Bayındır'a iltica etmiŐ sonra oradan da ayrılmıŐtır. Ūveys Bey ise firarda baŐarılı olamamıŐtır. Bu olaydan sonra Mentefeođlu beyliği tamamıyla Osmanlı tasarrufuna girdi.

2.33. ZİKİR-İ TESHİR-İ KAL' A-YI İZMİR (164a/13)

İzmiroğlu Cüneyd Bey, Düzmece Mustafa olayında ona vezir olmuş ve daha pek çok konuda Osmanlıya sıkıntı çıkarmıştı. II. Murat 829 senesinde Oruç Paşa'yı, Cüneyd Bey üzerine gönderince

o kaçtı. Osmanlı ordusu çekilince tekrar ortaya çıkıp Oruç Bey'in kardeşi Sinan Bey'i öldürdü. Yakın bir zamanda Oruç Bey vefat edince Hamza Paşa ile Yahşi Paşa bu görevle memur kılındı. Cüneyd Bey kaçıp Karamanoğlu'na sığınmak istedi ama bu kabul edilmedi. Geri dönüp kaleye kapanan Cüneyd Bey bir süre sonra teslim olmak zorunda kaldı. Yahşi Paşa hem Kurt Hasan'ı hem de Cüneyd Bey'i öldürdü. Böylelikle İzmir Osmanlı tasarrufuna girmiş oldu.

2.34. HELĀK U GEŞTEN-İ SERDĀR-I KİŞVER-İ TEKE-EST (164b/22)

Macar hükümdarı Osmanlı ile olan anlaşmayı bozup İshak oğlu Paşa Bey'i hapsedince Sultan II. Murat Sinan Paşa'yı onun üzerine gönderdi. 830 senesinde yapılan savaşta Osmanlı galip geldi ve Alacahisar'ı aldı.

Bu sırada II. Murat'ın Rumeli'deki meşguliyetini fırsat bilen Karamanoğlu Mehmet, Tekeoğlu Osman Bey ile ittifak edip Antalya'yı muhasara etti. Bu esnada Antalya hakimi Firuz Bey ölmüş yerine oğlu Hamza Bey geçmişti. Geceleyin bir baskın ile Osman Bey'i öldüren Hamza Bey fetih müjdesini sultana ulaştırdı.

2.35. HELĀK U GEŞTEN-İ SERDĀR-I KİŞVER-İ KARAMAN (165a/21)

Karamanoğlu Mehmet, Antalya'ya geldiğinde Osman Bey'in öldürüldüğünü öğrendi ancak fetih ümidiyle şehri muhasara etti. Bu sırada Sultan II. Murat Macaristan tarafındaki seferlerini tamamlayıp Anadolu'ya yöneldi.

Savaşta, isabet eden bir gülle parçası ile Karamanoğlu Mehmet öldü. Onun oğullarından Ali, kardeşi İbrahim'in düşmanlığından korkup Osmanlı'ya sığındı. İbrahim Bey babasının cesedini alıp oradan kaçtı.

Hamza Bey Karamanoğlu Mehmet'i öldüren gülleyi kale kapısına astırdı. Sultan, Ali Bey'e Sofya eyaletini verip kardeşi ile evlendirdi.

Karamanoğlu'nun Oğullarının Durumu

Karamanoğlu'nun İbrahim, Ali ve İsa adında üç çocuğu vardı. Bunların yanında birde Niğde hakimi amcaları Ali Bengi vardır. Karaman'ın önde gelenleri Ali Bengi'yi tahta geçirince İbrahim ve İsa da ondan korkup Osmanlı'ya sığındı. Sultan her ikisine de ikram edip kardeşleri ile evlendirdi ve İsa Bey'e Rumeli'de vilayet ihsan etti. İbrahim Bey'e asker vererek Karaman'a gönderdi. Amcası Ali Bengi'yi babasının topraklarından kovup sultana teslim etti.

Bu sırada Hamid'in yeni beyi de Şarabdar İlyas oldu. Bu olay 830 senesinde vuku' bulmuştur.

2.36. ZİKR-İ KAT' -I ' IRK-I KATTA' U'T-TARİK (166a/17)

Kızıl Koca oğulları adında dört kardeş yol kesip haramilik ediyorlardı. Bunlardan kurtulmak isteyen Yörgüç Paşa onlara iyi davranıp güvenlerini kazandı ve bir mektup yazdırarak padişahın geliyor gibi onlara yolladı. Mektupta, Canik kalesinin alınmasında Yörgüç Paşa'ya yardım etmeleri karşılığında çeşitli ihsanlarda bulunulacağı yazıyordu.

Bundan memnun olan dört kardeş, yanlarında dört yüz kişi alarak paşanın yanına doğru yola çıktılar. Kızıl Koca oğulları, askersiz gelecek olan paşayı öldürüp Amasya'yı ele geçirme planları yapıyordu.

Yörgüç Paşa, kendini hasta gösterdi ve oğlu Hızır Bey'e planlarını anlattı. O da Kızıl Koca oğullarını karşılayıp ikramlarda bulundu ve babasının çok hasta olduğunu açıkladı. Amasya'ya geldiklerinde Kızıl Koca oğullarını ve adamlarını farklı farklı yerlere yerleştirdiler. Onlar yeme içme ile kendilerinden geçince Yörgüç Paşa'nın emriyle dört kardeş öldürüldü. Diğerleri de zindana konularak ateşe verildi. Kızıl Koca memleketine gönderilen askerler ganimetleri topladı.

Burada yaşlı bir kadının Yörgüç Paşa'ya yalvararak oğlunun cesedini almasıyla ilgili bir de olay anlatılmıştır.

2.37. FETH-İ YÖRGÜC KÖCA KAYASI-RĀ (167b/4)

Osmancık havalisinde Koca Kayası denilen meşhur, yüksek bir kale vardı. Kalenin beyi olan Haydar, yüz yıllık erzak depoladığı için kimseye boyun eğmiyordu. Küçük bir kale olmasına karşın alınamıyordu. Oğlu Kasım, padişaha itaat etmeyi önermesine karşın Haydar Bey, bu yaşından sonra kimseye boyun eğmeyeceğini söyledi.

Yörgüç Paşa, savaş yoluyla burayı alamayacağını biliyordu. Bu yüzden Haydar Bey'in güvendiği adamlardan biri olan Tayfur Bey'e ulaşarak vaadlerde bulundu. Bu sayede kaledeki ambarları ateşe verdirip Haydar Bey'i teslim olmaya mecbur bıraktı.

Haydar Bey, padişahın kendisine ihsan ettiği tımar ile ömrünün sonuna kadar geçindi.

2.38. ZİKR-İ TESHİR-İ KAL' A-I CANİK (168a/4)

Yörgüç Paşa 830 senesinde düğün için Canik hakimi Alparslan oğlu Hüseyin Bey'i davet etti. O ise haber gönderip: "Davetten murat, topraklarımı ele geçirmek ise, emir padişahındır." diyerek davete icabet etmedi. Paşanın bu tavra kızıp savaş hazırlığı yaptığını öğrenen Hüseyin Bey, bir elçi gönderip: "Eğer muradınız tahsil-i mülk ise buna muhalefetim yoktur. Askerinizi boş yere yormayınız." diyerek kaleyi teslim etti.

Bursa'ya hapsedilen Hüseyin Bey, bir fırsatını bulup kaçtı. İki yıl sonra kendi isteğiyle dönünce padişah tarafından Rumeli'de bir imaret ihsan edildi.

2.39. REFTEN-İ SULTĀN be-ŞEHR-İ EDİRNE (168a/18)

Sultan II. Murat, 831 senesinde Edirne'ye dönerken Ergene nehri kenarında konakladı. Ulaşımında engel teşkil eden bu nehrin üzerine yüz yetmiş dört gözlü bir köprü yaptırdı. Köprü'nün kenarına cami, hamam, kervansaray yaptırıp bir kasaba inşa etti. Böylelikle burası güvenilir bir yer oldu.

2.40. KUDŪM-I GERMİYĀN OĞLI BEDERGĀH-I ŐEHİNŐĀHI (168b/12)

Germiyanoğulları'ndan Yakup Bey, Sultan Murat ile görüşmek için yola çıktı. Bursa'ya varınca oradaki padişah türbelerini ziyaret edip sadaklar dağıttı. Hayatta olan Emir Süleyman'ın elini öptükten sonra Edirne'ye geçti. Edirne'de padişahın iltifatlarına ve ihsanlarına mazhar oldu. ikinci günden sonra memleketine döndü.

Bir yıl sonra, ölüm döşegindeki Yakup Bey, Germiyanoğlu memleketinin Osmanlı'ya dahil olmasını vasiyet etti. Osmanlı topraklarına katılan bu yerler Umur Bey oğlu Osman Çelebi'ye inayet edildi.

2.41. FETH-İ KÜGERCİNLİK VE CAN OVASI (169a/5)

Sırlar üzerine akına gönderilen İshak Paşa'nın şikayeti üzerine Sultan Murat, Vilk oğluna ait kalelerin ve daha önce haracı alınan yerlerin zabdedilmesi emrini verdi. Bunu üzerine Güvercinlik ve Can Ovası gibi yerler zapdedilince Vilk oğlu Osmanlı'ya bağlılığını bildirdi ve Osmanlılarla anlaşarak Macarlarla münasebeti kesmeyi kabul etti.

Bunlar yaşanırken İbrahim Paşa vefat edip yerine oğlu Halil Paşa veziriazam olmuştur.

2.42. FETH-İ ŞEH-İ NĪK-RĀ HİŞN-İ SELĀNĪK-RĀ (169a/21)

İstanbul fetihlerden sonra, Osmanlı topraklarının ortasında kalmıştı. Bundan rahatsız olan tekdir, diğer ülkelerle işbirliği yaparak Osmanlı aleyhine kışkırtıyordu. Sultan II. Murat, İstanbul'a sefer yapmayı düşünüyordu ancak öncelikle Selanik'in fethedilmesi kararlaőtırıldı.

Selanik muhasara altına alınınca İstanbul tekdiru, gemilerini yardım için gönderdi fakat bunlar Gelibolu boğazından geçemedi. Yaklaşık kırk gün süren muhasaradan sonra Selanik 832 senesinde fethedildi. Bütün ganimetler askerlere bırakıldı.

Bu sene Bursa'da bir salgın sonucu emir Sultan, Şemseddin Fenari gibi eşraftan pek çok kişi vefat etmiştir.

2.43. TULU' -I KEVKEB-İ SULTĀN MUḤAMMED (170a/8)

833 yılı, Recep ayının yirminci günü Sultan Murat'ın bahçesinde Muhammed gülü açtı. Yani Fatih Sultan Mehmet dünyaya geldi.

2.44. VAḤ' A-YI İLTİCĀ-YI İSKENDER (170a15)

Karakoyunlulardan İskender bin Kara Yusuf, Şahruh Mirza'dan kaçıp 384 senesinde Anadolu'ya gelerek padişaha sığındı. Kışlamak için müsaade isteyen İskender Mirza'yı Sultan II. Murat, Yörgüç Paşa'ya gönderdi ve her türlü ihtiyacının karşılanmasını emir buyurdu.Yörgüç Paşa da aldığı buyruk gereğince, İskender Mirza'nın ve adamlarının ihtiyaçlarını karşıladı. Şahruh Mirza ise İskender Mirza'nın ardına düşüp, Rum diyarına hücumla cesaret edemedi ama Erzincan'da bulunduğu Türkmenleri kılıçtan geçirdi.

Bahar gelince İskender Mirza'nın halkı taciz etmeye başladılar. Durum padişaha iletilince Anadolu beylerbeyi Timurtaşoğlu Umur Bey'i görevlendirip İskender Mirza'yı güzellikle uyarmasını istedi. Uyarıyı alan İskender Mirza Osmanlı memleketini terk ettiler ama yol üzerinde halka zarar vermekten de geri kalmadılar.

2.45. ĞARET-İ MEMLEKET-İ ARNAVUT (170b/15)

835 yılında Edirne'de dinlenen Sultan Murat, Rumeli beylerbeyi Sinan Bey'i Arnavutluk üzerine gönderdi. Sinan Bey bu akıandan bol ganimetlerle döndü. Sultan Murat, 836 yılında Evrenosoğlu Ali Bey'i serdar yapıp Macaristan üzerine gönderdi. Tuna'yı geçen askerler ganimet peşine düşüp kendilerini zevk ve eğlenceye verdiler. Bozulan ordu geri çekilmek zorunda kaldı.

Bu senelerde güneş tutulması olmuş; şark, garb, Arap ve Acem diyarlarında afetler meydana gelmiştir.

2.46. VE MİN ME' ŞİRÜ'Ş-ŞECĀ' AT-İ VE'L-CÜR' ET (171a/13)

Padişah, Ali Bey'in uğradığı bozgunun öcünü alma planları yaparken Karamanoğlu İbrahim Bey'in andını bozup Şarabdar İlyas Bey'i esir aldı. Bu sırada Vilakoğlu ile ittifak

eden Macarlar'ın Güvercilik kalesini almak üzere harekete geçtiği haberi ulaştı. Bu gelişmeler üzerine Sultan Murat yerinden ayrılmayıp Sinan Paşa'yı Güvercinlik kalesini korumak için gönderdi.

Sinan Paşa oraya ulaşmadan Macar kralı kaleyi zapt etti. Sayıca az oldukları için ilk önce hücumla geçmeyen Osmanlı ordusu, Vidin Sinan Bey'in konuşmasıyla harekete geçip düşmanı yendi. Bu savaş 837 (M. 1433) yılında meydana geldi.

2.47. 'AZM-İ SULTĀN BE-KİŞVER-İ KARAMAN (172a/6)

Sultan Murat, Selânik hisarını fethettiği zaman, çevresindeki devletlere fetihnameler yollamış, bu arada Karamanoğlu İbrahim Bey'e de beşaretnâme yazdırmıştı. Bu sırada Zulkadiroğlu Süleyman Bey'den gelen bir mektupta Karamanoğlu İbrahim Bey'in sultan için yetiştirilen bir ata el koyduğu yazılıydı.

Padişah, Selânik fetihnâmesini götüreren elçiyle İbrahim Bey'e haber göndererek "Benim için yetiştirilen atı göndermesi muradımdır." diye emir buyurdu. Karamanoğlu padişahın bu isteğini yerine getirmedi. Sultan, Saruca Paşa'yı Edirne'yi korumak üzere bırakıp, Karamanoğlu üzerine harekete geçti. Akşehir, Konya gibi Karamanoğlu'na ait yerler bir bir alındı. Yalnız İçel kalmıştı ki

Mevlana soyundan olan Arif Çelebi'yi Sultan Murat'a gönderip affını istedi. Sultan onun hatırına onu affetti. Başka bir rivayette gönderilen kişinin Mevlana Hamza olduğu yazılıdır.

2.48. BĀ' İŞ-İ DĀMADI-I SULTĀN MURĀD (173a/2)

Karaman seferinden dönen Sultan Murat, Vlakoğlu'nun Engürüs ile Karamanoğlu'nun anlaşmasında aracılık yaptığını öğrendi. Sultan, İshak Paşa'yı görevlendirip Las ve Engürüs ülkelerinin fethine karar verdi. Bunu öğrenen Vilakoğlu, hemen ubudiyetname göndererek kızını hareme kabul etmelerini istedi.

Reyhan Ağa, İshak Paşa ve Özbek Ağa gelini alıp döndüler ama Vilakoğlu'nun kızı için padişah düğün yaptırmadı.

2.49. REFTEN-İ SULTĀN BESŪ-YI ENGŪRŪS (173a/21)

Padiřah Karaman seferindeyken Macar kralı Alacahisar'ı kuşatmış ve halkı yağma etmişti. Karaman seferinden dŧnen sultan, Macar ūzerine gitmek için hazırlıklara başlamış ve ilk olarak da Evrenosoęlu Ali Bey'i serdarlığa getirip o yŧreye gŧndermiřti. 840 senesinde Ali Bey, Tuna Nehri'ni geçerek kırk gŧn Macar topraklarında ganimetler topladı ve geri dŧndŧ.

Bu toprakların gŧzellikleri anlatılınca padişah, Macaristan gazasına çıkacağını duyurdu. Baharda ilk olarak Yeni Cami'in temeli atıldı, alimlere ikram edildi, fukaranın karnı doyuruldu.

Osmanlı ordusu baharda harekete geçerek Tuna'dan gemilerle geçip Eflak içinden Budun'a vardı. Macar kralı, yŧz bin kişilik ordunun karşısına çıkamadı. Ordu, Macar topraklarında ganimet topladıktan sonra kışın yaklaşmasıyla Edirne'ye geri dŧndŧ.

2.50. ZĪKR-İ ĞAZĀ-İ ARNAVUD (174a/4)

Arnavutluk hâkimi, Osmanlı'ya bağlılığını belirtmek için İşkender adındaki oğlunu padişaha gŧndermiřti. Bir zaman sonra baba ŧlŧnce onun yerine oęlu İşkender vali tayin edildi. İşkender padişaha ihanet edip Osmanlı topraklarını kendi hizmetine almaya başladı. Edirne'de yer alan padişah İşhak Pařaoęlu İsa Bey'i serdar tayin edip Arnavutluk ūzerine gŧnderdi. İşkender çeşitli savaş oyunları yapmasına rağmen Osmanlı ordusu ganimetlerle bu seferden dŧndŧ.

2.51. TESĖİR-İ NOVABORDA VE TĀRĀC-I BELĜIRĀD (174a/18)

Macaristan'ın fethi için anahtar konumda olan Belgrad'ın alınması gerekiyordu. Ordunun oğu Sava Nehri'nden geçirilerek Macar topraklarını almaya başladı. Padişahın emriyle geri dŧnen ordu dŧnŧř sırasında Novaborda kalesini aldı. Bu fetih 843 (M. 1439) yılında gerçekleşti.

2.52. HİTÂN-I HAZRET-İ SULTÂN MUHAMMED (174b/6)

Padişah, Edirne'de o yılın kış ayında şehzadeleri Alaeddin Çelebi ile Sultan Mehmed'in sünnetlerini yaptırdı. Bu dernek sırasında keremli padişah öz kızlarından birini de İsfendiyar Bey'in oğlu ile nikahladı.

2.53. FETH-İ ŞAH-I CİHÂN SEMENDRE-RÂ (174b/12)

Tuna Nehri kıyısında stratejik öneme sahip Semendre kalesinin alınması için hazırlıklara başlanmıştı. 844 senesinin baharında ordu Edirne'den hareket etti. Semendre hakimi, karşı koymaya kudreti olmadığı için kaleye oğullarını bırakıp Macaristan'a sığındı. Kale iki aylık kuşatmadan sonra alındı. Burası Doğan Beye ihsan edildi. Despot'un iki oğlunun gözlerine mil çekilerek Tokat'ta hapse atıldı.

Bu sırada Eflak hakimi Dragula ve iki oğlu da hapsedilmiştir.

3. YAZIM ÖZELLİKLERİ

3.1. ÜNLÜLERİN YAZILIŞI

Bu bölümde, metinde yer alan Türkçe kelimelerdeki ünlülerin yazılışı hakkında bilgi verilmiş ve bunlar metinde geçtiği şekliyle örneklendirilmiştir.

3.1.1. a Ünlüsü

Ön seste : Bazen harekesiz elif (ا), bazen üstünlü elif (أ), bazen de med elif (آ) ile yazılmıştır. Metnimizde ağırlıklı olarak med elif tercih edilmiştir.

Harekesiz elif (ا) ile yazılan örnekler:

ağacı (اغاجي) 162a/24, *ayağ* (اياغ) 137a/25, *aķına* (اقينه) 163a/4, *aķşama* (اخشامه) 143a/13, *aķçe* (اقچه) 153b/18

Üstünlü elif (أ) ve med elif (آ) ile yazılan örnekler:

aradup (أرأوب) 157b/25, *alup* (ألوب) 135b/1, *arturđı* (أرتوردي) 139b/10, *at* (آت) 140b/4, *ay* (أي) 142b/6

Müellif, ön sesteki a sesini, bir kelimedede nasıl gösterdiyese metin boyunca genellikle o şekilde yazmıştır; farklılık gösteren yazımlar da mevcuttur.

ağladı (أغلادي) 144b/8, *ağladı* (آغلادي) 167a/24, *ağladı* (اغلادي) 144b/9

İç seste: İç sesteki a sesi genellikle elif (ا) ile gösterilmiştir.

aķşam (اخشام) 143a/13, *aradan* (ارادن) 138a/3, *balçık* (بالچق) 140b/9, *çamurlu* (چامورلو) 140b/8, *dāğlu* (داغلو) 146a/11

İç sesteki a sesi nadiren üstün ile gösterilmiştir : *ķurbağa* (قوربغا) 135b/11.

İç sesteki a sesinin hiç gösterilmediği de olmuştur : *ağladı* (أغلادي) 144b/8, 144b/9, *ancaķ* (انچق) 143a/19

Son seste : Son sesteki a ünlüsü çoğunlukla he (ه), bazen de elif (ا) ile yazılmıştır.

paşa (پاشه) 135b/20, *şoñra* (صكره) 135b/16, *ķoca* (قوجه) 138b/13, *yara* (بیرا) 152b/16, *baba* (بابا) 155b/19, *torba* (توربا) 170a/25

3.1.2. e Ünlüsü

Ön seste: Ön seslerdeki e sesi harekesiz olarak elif (ا) ile ya da üstünlü elif (أ) ile gösterilir.

eyledi (ایلدی) 138a/15, *eksik* (اکسک) 154a/13, *elli* (اللی) 154b/19

eyer (ایر) 137b/20, *eyü* (ایو) 145b/20, *el* (أل) 152b/19

İç seste : İç seslerde ya gösterilmemiş ya da he (ه) harfi ile gösterilmiştir.

irişdüreler (ایریشدره لر) 138b/7, *gelelüm* (کله لم) 144a/10, *iderek* (ایده ره ک) 164a/6, *eyleyesiz* (ایلیه سن) 166b/10, *aķçeye* (اقچه یه) 167a/18

her (هر) 135b/1, *eyledi* (ایلدی) 135b/7, *yerde* (یرده) 147b/23, *beg* (بک) 148a/2, *sekiz* (سکز) 152a/3

Son seste : Son seslerde he (ه) ile gösterilir.

üzere (اوزره) 138b/18, *devletine* (دولتینه) 139a/1, *aķçe* (اقچه) 148b/14, *nice* (نیجه) 149b/13, *kimesne* (کمسنه) 167b/7

3.1.3. ı, i Ünlüleri

Ön seste: Ön seslerde esreli elif (ا), elif ye (ای) ya da elif (ا) ile yazılmıştır.

incinüp (انجنوب) 162b/6

içün (ایچون) 135b/10, *ilçi* (ایلچی) 141a/16, *itmege* (ایتمکه) 152a/25, *ile* (ایله) 158a/5, *ili* (ایلی) 158a/10, *iki* (ایکی) 163a/9

isterlerse (استرلرسه) 158b/8, *işitdükde* (اشتندکه) 143b/16, 159b/6

İç seste : İç seslerde bazen ye (ی) ile gösterilmiş bazen de hiç gösterilmemiştir.

birine (برینه) 135b/1, *idi* (ایدی) 137a/19, *gidüp* (کیدوب) 153a/7

eylemiş (ایلمش) 153b/23, *sekiz* (سکز) 157a/17, *günlerinde* (گونلرنده) 153a/3, *yigirmi* (یکرمی) 156b/2, *tārihinde* (تاریخنده) 170a/18

Son seste : Son seslerde ye (ی) ile mutlaka gösterilmiştir.

kimini (کیمینی) 135b/1, dağı (دخی) 135b/1, gönderdi (کوندردی) 135b/6, oğlı (اوغلی) 143b/15, ikinci (اکنجی) 156b/4, imdi (ایمدی) 158b/22

3.1.4. u, ü, o, ö Ünlüleri

Kalınlık-incelik, darlık-genişlik açısından ayırt edici işaretler kullanılmaksızın u,ü, o, ö ünlüleri aynı şekilde yazılmıştır. Bu sesleri göstermek için bazen harflerin üzerine yalnızca ötre (◌̣) konulmuştur.

Ön seste: Elif (ا) ya da elif vav (او) şeklinde yazılmıştır.

ordu (اردو) 149b/7, oğ (اوق) 144b/4, odun (اودون) 154a/9, urdılar (اوردیله) 159b/14

İç seste: Bazen vav (و) ile gösterilmiş bazen de hiç yazılmamıştır.

ölüm (اولوم) 140a/22, oturdalar (اوتورده لره) 152b/6, otuz (اوتوز) 153b/18, kulağuzlık (قولاغوزلق) 160b/12, olup (اولوب) 161b/16

Burusa (بروسا) 136a/5, rivāyetdür (روایتدر) 136a/17, olduğda (اولدده) 143b/25, soñra (صكره) 146b/7, çürük (چورك) 164a/2

Son seste: Vav (و) ile gösterilmiştir.

bu (بو) 136a/17, ordu (اردو) 140a/8, bağlı (بغلو) 146a/11, kapu (قبو) 152b/20

3.2. ÜNSÜZLERİN YAZILIŞI

Bu bölümde Türkçe kelimelerdeki ünsüzlerin yazımı hakkında bilgi verilmiştir. Türkçe olmayan kelimelerde genellikle kendi özgün yazımlarına uyulmuştur; özgün yazımına aykırı olan kelimeler de bu incelemeye dahil edilmiştir.

3.2.1. ç Ünsüzü

Ön, iç ve son ses durumundaki ç sesi genel olarak (چ) ve bazen de cim (ج) ile yazılmıştır.

çamurlu 140b/8, çekdiler 160b/15, çürük 164a/2, çok 155b/23, yeñiçeri 136b/10, göçüp 139a/10, niçesini 148b/24, birkaç 138a/9, göç 139b/14

Cim (ج) harfi ile yazılan örnekler:

Meriç 139a/21, Kızılağac 161a/19, kılıç 166b/15

hançer 153a/19 kelimesi Arapça olmasına rağmen özgün yazımından farklı olarak ç harfi kullanılmıştır.

3.2.2. d ve đ Ünsüzleri

Türkçe kelimelerde *d* sesi dal (د) harfi ile yazılmıştır. *Dat* (ض) harfi ise Türkçe olmayan kelimelerde karşımıza çıkmaktadır.

dāglu 146a/11, delü 164b/24, dere 144a/18, dibinde 162a/24. dört 166b/7, dostlık 149a/10, ilinde 149b/16, ecelden 161b/7

Son sesteki *d* sesi metnimizde Türkçe olan iki kelimedede yer alır; bunlar da özel isim olarak kullanılmıştır.

Ḳurd 164b/8, Yigid 138b/8)

3.2.3. ğ ve ķ Ünsüzleri

Kalın sıradan kelimelerde genellikle ğ ve ķ ünsüzü kullanılmıştır. ğ sesi için gayın (غ), ķ sesi için ise kaf (ق) kullanılmıştır.

ḳaldı 148b/9, ḳarañulıḳ 146a/5, ḳarındaṣ 166b/4, yaḳāsına 160b/14, birkaç 159a/3, çıkup 159b/13, bulıcaḳ 160a/25, ṣāğlıḳ 158b/24

ğ ünsüzü metnimizdeki Türkçe kelimelerin ön sesinde yer almaz. Diğer konumlarında gayın (غ) harfi ile gösterilmiştir.

oğlı 138b/18, olmağla 143a/10, ağızına 158a/17, ayağ 150b/14, ṣāğ 158b/13, Ayaşuluğ 137a/8

3.2.4. g ve k Ünsüzleri

Sedasız k ünsüzü ile sedalı g ünsüzü arasında yazılış bakımından ayırım yoktur. Her iki ses de kef (ك) ile gösterilmiştir. Seyrek olmakla birlikte g sesini göstermek için metnimizde üç noktalı kef (كٓ) de kullanılmıştır.

günlük (كونلك) 144a/3, kesmege (كسمكه) 144a/17, sekiz (سكز) 166a/16

Yigid (يگيد) 139b/25, degin (دگين) 144a/3, ölmege (اولمغه) 165a 18,

Günümüzde son seste bulunmayan g sesi metnimizde bir kelimedede yer alıyor: *Beg 164a/23*

3.2.5. h, ħ, ḥ Ünsüzleri

Genel olarak Farsça ve Arapça kelimelerde rastladığımız bu sesler ince sıradan kelimelerde he (ه), kalın sıradan kelimelerde (ح, خ) ile yazılmıştır.

Metnimizdeki Türkçe kelimelerin ilk ve son sesinde h, ħ, ḥ sesleri bulunmaz. Metnimizde geçen *hırsız* kelimesi ise etimolojik olarak Arapçaya dayanmaktadır.

hırsız 166b/12

İç sese örnek kelimeler:

aḥşam 143a/13, daḥi 135b/1, uyḥu 141b/12, yoḥsa 159a/23

3.2.6. ñ Ünsüzü

Ön seste bulunmayan, yalnızca iç ve son seste görülen ñ sesi, genel olarak kef (ك) harfi ile, seyrek olarak da üç noktalı kef (كٓ) ile yazılmıştır.

Kef (ك) ile yazılan örnekler :

kiminüñ 135b/1, biñ 136a/12, şoñra 154b/18, Pıñarbaşı 144a/17, yeñiçeri 159b/10

Üç noktalı kef (كٓ) ile yazılan örnekler:

öñine 135b/11, deñlü 145b/11, aña 164a/8, yaña 168b/8, qarāñuluḡ 160b/15

3.2.7. p Ünsüzü

Bu ses pe (پ) harfi ile gösterilir; bunun yanında be (ب) ile yazıldığı örnekleri de vardır.

pişmiş 135b/11, öpdi 135b/9, kapukulu 140a/13, paşa 154a/1, köprüsin 159b/4

Metnimizde -Up gerundium ekinde bulunan son ses p ünsüzü, be (ب) harfi ile yazılmıştır.

çıkup 159b/13, varılup 160a/1, geçüp 160b/8

Bunun dışında metnimizde bir kelimedede daha son ses olarak *p* harfi kullanılmıştır. *Top* kelimesinin son sesi metnimizde hem *p* hem *b* olarak yazılmıştır.

tob (توب) 146b/4, top (توپ) 165b/7

3.2.8. s, ş, ş Ünsüzleri

Türkçe kelimelerde, kalın sıradan kelimelerde sad (ص), ince sıradan kelimelerde sin (س) harfi kullanılmıştır.

şakālina 152b/8, şağlık 158b/24, şu 159b/4, şaçar 165b/11, aşdılar 165b/22

herkes 140a/18, sekiz 142b/6, eksik 154a/13, esüp 152a/4, söyledi 158b/15

Metnimizdeki Türkçe kelimelerin son sesinde sad (ص) ünsüzü yoktur.

Kalın sıradan olmasına rağmen sin (س) harfi ile yazılan birkaç örneğe rastlanmıştır.

Las 139b/24, yoħsa 159a/23, ħırsuz 166b/12

Şe (ث) Arapça kelimeler dışında sadece bir özel isimde kullanılmıştır. *Ayaşuluğ 137a/8*

3.2.9. t ve t Ünsüzleri

Kalın sıradan kelimelerin ön sesinde *t* sesi genellikle tı (ط) ile ince sıradan kelimelerin ön sesinde te (ت) harfi ile yazılmıştır. Bu yazım iç ve son seslerde yaygın değildir.

itmek 136b/12, altun 137b/20, tek 139b/18, dört 157b/6, geçit 160b/11

op 146b/3, uramayup 149a/8, okuzuncu 162a/17, oldur 164a/1,

Birkaç zel isim haricinde Türkçe kelimelerin i ve son sesinde tı (ط) sesi bulunmamaktadır. Müellif *t* sesinin yazımında daha çok te (ت) harfini tercih etmiştir.

Kaştamonu 146b/10, Anaoli 151a/7, aar 157a/25, Anaaliyye 165a/8

atınuş 136b/10, arturdı 139b/10, arturdı 139b/10, otuz altı 157a/17, tavu 162b/1, torba 170a/25

3.3. HEMZENİN (ء) YAZILIŞI

İ seste : İ sesteki kesreli hemze (ء) metnimizde ye (ی) ile yazılmıştır.

vasā`ir (وساير) 138a/5, dā`ima (دايما) 138b/24, dā`ire (دايره) 139b/20, nā`ib (نايب) 143b/24, cerā`im (جرايم) 146b/23, anā`im (غانايم) 148b/6 / 165b/23, behā`im (بهاييم) 166a/24.

İ sesteki kesreli hemze (ء), seyrek olarak hemzeli ye (ئ) ile yazılmıştır.

řā`ib (صايب) 138a/6, mesā`il (مسايل) 148b/16, re`is (ريس) 153b/21

İ sesteki üstünlü hemze (ء) ve cezimli hemze (ء) metnimizde gösterilmiştir.

cr`et (جرات) 139a/14, m`ellifı (مؤلفي) 145b/18, tev`em (توام) 149a/11, te`lifāt (تاليفات) 150b/3, mu`eyyed (مؤيد) 144a/2, su`āl (سؤال) 148a/4, m`ezzin (مؤذن) 154a/6

me`yūs (مايوس) 135b/8, me`mr (مامور) 135b/13, te`hr (تاخير) 136a/6, te`lif (تاليف) 139b/25, te`yd (تاييد) 140a/5

Son seste: Son sesteki hemze (ء) metnimizde yazılmamıştır. Biz de transkripsiyonlu metinde bu hemzeyi yazmadık.

azā` (غزا) 138a/4, recā` (رجا) 135b/25, itizā` (اقتضا) 147a/20, vüzerā` (وزرا) 152a/21, eřıyā` (اشقيا) 161a/19

3.4. TERKİPLERİN YAZILIŞI

Tamlananı nsz ile biten Farsça tamlamalar:

Harekesiz olan metnimizde, ilk kelimesi ünsüz ile biten Farsça tamlamaların izafet kesresi nadiren yazılmıştır.

fermān-ı sulṭān (فرمان سلطان) 136a/9, *rāh-ı İstanbul* (راه استانبول) 137a/1, *erkān-ı devlet* (ارکان دولت) 137a/18, *ḥükm-i şerīf* (حکم شریف) 146b/11

mu‘asker-i sulṭānīye (معسكر سلطان) 137b/16

Farsça tamlamaların tamlananı ünlü ile bitiyorsa izafet kesresi ye (ی) veya hemze (ء) ile gösterilmiştir. Müellifimiz hemze yerine hemze altı iki nokta (۶) kullanmıştır.

Tamlanan kelimenin sonu -a ve -e seslerini veren he (ه) harfi ile bitiyorsa izafet kesresini göstermek için hemze altına iki nokta (۶) kullanılmıştır.

sene-i mezbūre (سنه ۶ مزبوره) 140b/17, *mu‘āraza-ı dīniyye* (معارضه ۶ دینییه) 150a/24, *fırka-ı ḥurūfiyyeye* (فرقه ۶ حروفیه) 153b/21, *Mekke-i Mūkerreme* (مکه ۶ مکرمه) 155a/6

Tamlanan kelimenin sonu â sesi veren elif (ل) ile bitiyorsa tamlama genel olarak hemze altı iki nota (۶) ile gösterilmiştir ancak bu durum düzenli değildir.

edā-yı şükr (ادا ۶ شکر) 150a/3, *evliyā-yı selāse* (اولیا ۶ ثلثه) 154b/17

iştihā-yı kāzibe (اشتهای کاذبه) 135b/14, *şafā-yı ḥāṭır* (صفای خاطر) 167a/4

każā-ı cereyān (قضا جریان) 161a/22, *hedāyā-yı resmī* (هدایا رسمی) 170a/24

Tamlanan kelimenin sonu -i sesi veren ye (ی) harfi ile bitiyorsa terkihi göstermek için genellikle herhangi bir işaretleme yapılmamıştır. Bu durum da düzenli değildir.

nevāḥi-i Niş (نواحي ۶ نیش) 139b/23, *ahāli-i bilād* (اهالی بلاد) 147b/15

Tamlanan kelimenin sonu -u sesi veren vav (و) ile bitiyorsa izafet kesresi genel olarak ye (ی) ile gösterilir. Bu durum metnimizde, sadece iki tamlamada hemze altı iki nokta (۶) ile gösterilmiştir.

ordu-yı hümāyūn (اردوي همایون) 149b/7, *āb-ı rû-yı ‘ulemā* (آب روي علما) 150b/18, *rû-yı zemīne* (روي زمينه) 151b/10, *arzū-yı eyālet* (آرزوي ایالت) 162a/20

sū-i zann (سو ۶ ظن) 138b/25, *sū-i kaşd* (سو ۶ قصد) 160b/9

3.5. BİTİŞİK YAZILMIŞ KELİMELER

sonra :

Genellikle kendisinden önceki kelimeye bitişik yazılmakla birlikte bu durum düzenli değildir. Sonra edatı metnimizde birkaç yer haricinde -den ekiyle birlikte kullanılmıştır.

aydan-şoñra (آیندینصره) 143b/20, *şimden-şoñra* (شمدنصره) 144a/10, *yıldan-şoñra* (ییلدینصره) 168a/15

günden-şoñra (گوندن صکره) 157b/11, *günden şoñra* (گوندنصره) 156b/3

ile :

Genellikle ayrı yazılmakla birlikte seyrek olarak kendisinden önceki kelimeye bitişik yazılmıştır. Ayrı yazımı ایله şeklindeyken bitişik yazımı له şeklindedir.

vesilesiyle (وسيله سيله) 136a/8, *sipāhileriyle* (سپاهیلریله) 152a/17, *bahānesiyle* (بهانه سيله) 165a/15

şemşir ile (شمشیر ایله) 136b/3, *aķıncılar ile* (آقجیلر ایله) 168b/10, *gemiler ile* (کمیلر ایله) 169b/16

iken :

Seyrek olarak bir kelimeye bitişik yazılmıştır. Bitişik yazımlarda bazen ye, kef, nun (یکن) şeklinde bazen de kef, nun (کن) şeklinde yazılmıştır.

olmuşken (اولمشیکن) 137a/5, *eylemiş-iken* (ایلمشیکن) 139a-12, *yog-iken* (یوغیکن) 164b/17

fırār iderken (فرار ایدرکن) 141b/18, *görürken* (کوررکن) 146a/16

ki :

Bağlaç olan ki, metnimizde که şeklinde gösterilmiş ve bazen ayrı bazen bitişik yazılmıştır.

çünkü (چونکه) 136a/10, *eyledi-ki* (ایلدیکه) 152b/4

gördüm ki (کوردم که) 155a/18, *Beg'i ki* (بکی که) 159b/19

dahi:

Dahi kelimesi genel olarak ayrı yazılmakla birlikte bitişik yazımları da vardır. Bitişik yazıldığında dal harfinden sonra elif getirilmiştir.

ben-daḥi (بنداخي) 138a/16 , *ānı-daḥi* (آنداخي) 146b/21

kendüye daḥi (کندویه دخي) 149a/6, *oḡlı daḥi* (اوغلي دخي) 161b/16

ne :

Metnimizde seyrek olarak bitişik yazılmıştır.

ne-deñlü (ندنگلو) 145b/11, *ne-vecihle* (نوجهله) 158a/21

girü :

Metnimizde seyrek olarak bitişik yazılmıştır.

Şimden-girü (شمندنکيرو) 142b/12

sayılar :

Metnimizdeki sayılar bazen bitişik yazılmıştır.

iki-yüz (ايکيوز) 136b/14 , *dört-yüz* (درتيوز) 166b/12

denlü :

Metnimizde seyrek olarak bitişik yazılmıştır.

ol-deñlü (ولدنگلو) 168a/25, *ne-deñlü* (ندنگلو) 145b/11

diğer:

sancaḡ-begine (سنجاغبگينه) 145a/2

3.6. İKİLİ YAZIMLAR VE DİĞER YAZIM ÖZELLİKLERİ

Metnimiz yazım bakımında bir tutarlılığa sahiptir. Yabancı kelimeler kendi öz yazımlarına uygun yazılmışlardır. Türkçe kelimelerde ise tercih edilen yazım şekli, metnin genelinde uygulanmıştır. İkili yazımlara da rastlanmaktadır.

Muḥammed :

Bu kelime Mehmed, Mehemmed ve Muhammed okumalarına uygun bir yazıma sahiptir. Müellifimiz birkaç yerde bu ismi harekelediği için Muhammed şeklinde okunmuştur.

Muḥammed (مُحَمَّد) 139a/14, (مَحْمَد) 138a/8

nijād :

Farsça olan *nijād* kelimesi *nicād* şeklinde de yazılmıştır.

nicād (نِجَاد) 136a/25, 159a/16, 147a/15

nijād (نِجَاد) 161b/5, 156b/9, 138a/4, 157b/17

daḥi :

Bu kelime bitişik yazımlarda araya elif eklenerek yazılmıştır.

ol daḥi (اولداخي) 163b/25, *ben-daḥi* (بنداخي) 138a/16

daḥi (دخي) 161b/16 *daḥi*

it- :

Bu kelimenin her iki yazımı da sıkça kullanılmıştır.

it- (ايتمشلر) 137a/19, (ايتدي) 136a-11,

Musa :

Metnimizde (موسي) bu şekilde yazılmasına rağmen bir yerde farklı yazılmıştır.

Musa (موسا) 138b/21

+lu eki :

Bu ek lu şeklinde yazılırken bir kelimedede +lı olarak gösterilmiştir.

çamurlu (چامورلو) 140b/8, *başlu* (باشلو) 152b/11

kuyruklı (قويروقلي) 171a/9

sayılar :

Metnimizdeki sayılar yazı ile yazılmış olmasına rağmen bir yerde rakamla yazılmıştır.

Murād fī sene 834 ve 835 (14) ve fī sene 836 (170a/13)

diğer :

Yukarıda belirtilen kelimelerin dışında bazı kelimelerde de ikili yazım görülmektedir.

şāh-zāde (شاهزاده) 140b/10, 147a-20 ; şeh-zāde (شهزاده) 140b/4, 141a/4

tob (طوب) 146b-4, top (طوپ) 146b/3

hancer (خنجر) 157a-12, hañcer (خنچر) 153a-19

getürtdiler (کتورتدیلر) 145b/14, getürdüp (کتوردوب) 163b/24

köpri (كوپري) 168b/5, 168a/25, köprü (كوپرو) 160b/20, 159b/4

İzniğ (ازنيق) 148b/14, 162a/17; İznik (ازنيك) 161b/24, 162a/2

nice (نيجه) 144a/25, niçe (نيچه) 161b/7

4. DİL ÖZELLİKLERİ

4.1. SES BİLGİSİ

4.1.1. Ünlüler

Bu bölümde ünlü değişimleri ile kalınlık-incelik uyumu, düzlük-yuvarlaklık uyumunu içeren ünlü uyumları ele alınacaktır.

4.1.1.1. Ünlü Değişimleri

4.1.1.1.1. *i~e*

Metnimizde *i~e* değişimi bakımından belirli bir tercih yoktur. Bazı kelimelerde *e* ünlüsü, Eski Türkçede olduğu devam ederken bazı kelimelerde *i* ünlüsüne dönüşmüştür.

eyü 145b-20, işitmek 154a/1, nice 146a/17

Bugün *e* ünlüsü ile yazılan pekçok kelime metnimizde *i* ünlüsü ile yazılmıştır.

virüp 135b/3, girü 136b/19, gice 144a/21, , itmek 165b/25, ilçi 141a/16

4.1.1.1.2. *u, ü~ı, i*

Bugün *ı, i* ünlüsü ile yazılan bazı kelimeler metnimizde *u, ü* ünlüsü ile yazılmıştır.

aşul 172a/15, eyü 145b/20, hırsuz 172a/11

Günümüzde *ü* ile yazılan köprü kelimesinin *i* ünlüsü ile yazıldığı da görülmektedir.

köpri 168b/5, 168a/25; köprü 160b/20, 159b/4

4.1.1.2. Ünlü Uyumları

Türkçenin en önemli uyumu olan kalınlık incelik uyumu ile düzlük yuvarlaklık uyumu ele alınacaktır. Eski Anadolu Türkçesi yazım özelliklerinin belirgin olduğu metnimizden yuvarlaklaşmaya örnekler verilecektir.

4.1.1.2.1. Kalınlık-İncelik Uyumu

Türkçede en kuvvetli uyumlardan biri olan kalınlık-incecik uyumu, kelimedeki ünlülerin kalın veya ince olma bakımından uyum göstermesidir. Bu uyuma genel olarak ekler de tabidir.

gelüp 139b/12, bulup 140b/11, açlık 164b/16, ağzına 158a/17, gicede 146a/5, incinüp 162b/6

Metnimizdeki *-yor* ve *-ken* ekleri uyumu bozmaktadır.

gideyorken 146a/21, olnurken 155b/10

Bu uyum yabancı kökenli kelimelerde de etkisini göstermektedir.

cāsüşlığı 139b/17, mestlikden 141b/17, müjdesini 165a/19, nehirüñ 168b/1

4.1.1.2.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu

Türkçede kalınlık-incecik uyumu kadar kapsayıcı olmayan bu uyum, kelimedeki ünlülerin düz ya da yuvarlak olma bakımından uyum göstermesidir. Metnimizin ait olduğu Eski Anadolu Türkçesinde, bu uyumdan söz etmek oldukça güçtür. Bu dönemin en önemli ses özelliklerinde biri yuvarlaklaşmadır.

Köklerde uyumsuzluk gösteren kelimelere örnekler:

altun 137b/20, karşı 164b/10, kendü 168a/15, yağmur 168b/3, berü 159b/16, tavuğ 162b/1, hırsuz 172a/11, kapu 152b/20, yukarudan 165b/7, girü 164a/18

Metnimizde dönemin özelliği olarak düzlük-yuvarlaklık uyumuna aykırı olan pek çok ek vardır: zarf-fiil eki *-Up*, sıfat-fiil eki *-dUK*, emir eki *-sUn*, bildirme eki *-dUr*, isimden isim yapım eki *-IU*, iyelik ekleri *(U)m*, *(U)ñ*, *(U)ñUz*, ilgi eki *nUñ*, *Uñ vb.*

varup 168b/18, yazduklarına 141b/24, gelsün 151a/24, şeklindedür 158b/1, çamurlu 140b/8, birāderüm 136b/25, şağālınuñ 154a/10, idebilür 155a/11, ol deñlü 173b/4, diyü 160a/2, , karañulıç 160b/15, , aşılu 146b/5,

4.1.2. Ünsüzler

Bu bölümde ünsüz değişimleri, ünsüz benzeşmesi, ünsüz düşmesi ve ünsüz türemesi ele alınacaktır.

4.1.2.1. Ünsüz Değişimleri

4.1.2.1.1. b~p Değişmesi

Metnimizde b~p değişikliği kelime başında birkaç kelimedede görülmektedir.

pişmiş 135b/11, Pınarbaşı 144a/17

4.1.2.1.2. b~v Değişmesi

Eski Türkçedeki bazı kelimelerin ön veya son sesindeki b sesi metnimizde v'ye dönüşmüştür.

vardı (<bar-) 139b/22, viridi (<bir-) 145b/17, evleri (<eb)167a/15

4.1.2.1.3. d~y Değişmesi

ayağ (<adağ)137a/25, giyüp (<gey-<key-<keç-)139b/18, koyup (<kod-) 163b/25

4.1.2.1.4. k~g Değişmesi

Arap harfli metinlerde k ve g sesinin yazılışı aynıdır. k/g ayrımı yapmak, sadece sesin g olduğunu belirten üç noktalı keflerde (ك) mümkündür. Metnimizdeki Türkçe kelimelerden ön sesi g kabul edilen kelimelere örnekler:

geçdi 139b/9, gediklerden 165b/4, geldi 135b/8, gemi 161a/2, gice 144a/21, girü 136b/19, gezmek 148a/11, giyüp 139b/18, gör 158b/10, gün 137a/20, günlük 144a/3

Metnimizde geçen Türkçe kelimelerden ön sesi k olarak kabul edilen kelimelere örnekler:

kesüp 159b/4, kendü 137a/14, kimdür 141b/14, köpri 168b/5

4.1.2.1.5. *h~k Değişmesi*

Türkçe kelimelerde iç ve son sesteki k/h değişikliği, Eski Anadolu Türkçesinde geniş ölçüde görülen bir değişikliktir.¹³ Metnimizde iç sesteki değişime örnekler mevcuttur.

aḥşam 143a/13, uyḥu 141b/12, yoḥsa 159a/23

4.1.2.1.6. *t~d Değişmesi*

Eski Türkçede ön seste bulunan t- ünsüzü metnimizdeki kimi kelimelerde korunmuş, kimi kelimelerde ise d'ye dönüşmüştür.

t ünsüzünün korunduğu kelimeler:

ṭāḡ 144a/22, ṭaḡıl dı 146b/3, ṭaş dan 167a/13, tek 139b/18, tenk 140a/22, ṭurmayup 144a/11, ṭoldırup 164a/1, ṭolı 168b/5, ṭop 146b/3, ṭıṣra 136b/17, ṭutup 141b/19

t > d değişiminin gerçekleştiği kelimeler:

daḡı 135b/1, dek 160b/11, delü 164b/24, dere 144a/18, degil 162a/1, dilerseñ 155b/22, dikdiler 164b/19, dört 157b/6, dirisi 144b/13, döşeg 166b/19, döndi 143b/17, düğüne 168a/8, düşünde 154a/20, düzmiş 159a/5

4.1.2.2. *Ünsüz Benzeşmesi*

Günümüz Türkçesinde sedasız bir ünsüzle biten kelimeye getirilen eklerin sedasız olması gerekir. Eski Anadolu Türkçesinde ise genellikle bu ek sedalıdır. Aşağıdaki ekler metnimizde daima sedalı olarak yazılmıştır.

Bulunma hali eki +dA : *ḡayātda 168b/18, didükde 137b/2*

Ayrılma hali eki +dAn: *atdan 150b/25, helākdan 135b/15*

Görülen geçmiş zaman eki -dI/-dU: *ḡaçdı154a/4, öpdı135b/9, gitdiler 152b/20, çıḡdı 164a/1, ḡoşdı 166b/5*

Bildirme eki +dUr: *ḡerekdür 171b/3, ziyāretḡāhdur 155a/4, yoḡdur 153b/19*

Sıfat-fiil eki -dUK: *bıraḡduḡlarında 160b/9, itdükleri 167a/16*

¹³ ÖZKAN, Mustafa, Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2000

Fiilden fiil (faktitif) yapma eki -dUr: *şalā itdürüp 154a/6, açdurmadılar 174b/25, irişdürmek 138a/20, yapdurup 148a/19,*

4.1.2.2.1. *Sedalılaşma*

İki ünlü arasında bulunan sedasız ünsüzler genellikle sedalılaşır. Metnimizde -p->-b-, -ç->-c-, -t->-d-, -k->-ğ-, -k->-g- değişmelerine rastlanmıştır.

dibinde 162a/24, ağacı 162a/24, geçidi 161a/1, fetħ idüp 169a/22, tutduğı 155b/12, gitmege 159a/20

4.1.2.2.2. *Son Seste Sedalılaşma*

Eski Türkçede sedasız olan son sesi metnimizde sedalılaşmıştır.

ayağ (< adaķ) 150b/14

ķılıc (< ķılıç < ķılınç) 166b/15

Metnimizdeki bazı özel isimlerin son sesinde sedalı ünsüze rastlanmıştır.

Yigid 139b/25, Ķurd Hasan 164b/8, Yörgüc Paşa 166a/23, İskilib 148a/2

Günümüzde sedasız olarak yazılan bazı yabancı kelimelerin öz yazımlarının korunduğu görölmektedir.

‘ilāc 145b/11, Oruc 164a/23, tereddüd 171a/22, ħesāb 172b/25

4.1.2.3. *Ünsüz Düşmesi*

getürdiler (< keltür-) 165a/19, oturdalar (< oltur-) 152b/6, dirisi (< tirig) 144b/13, yuķarudan (< yokgaru) 165b/7, şu (< suw) 159b/4

4.1.2.4. *Ünsüz Türemesi*

Yardımcı ses olarak metnimizde n, s ve y sesleri sıklıkla kullanılmıştır.

uzanup 164b/15, cevābını 153b/7, āşināsı 136a /9, kendüsi 136b/16, kendüyi 135b/15, kapucı başıyı 162b/10, kâdıyı 136a/7

Bu dönemde ur- fiilinde v türemesi beklenirken metnimizde ünsüz türemesi olmamıştır: *urdı (وردی) 162b-10, urdılar (وردیلر) 159b/14*

4.2. ŞEKİL BİLGİSİ

4.2.1. İsimler

Bu bölümde isim çokluk, iyelik ve durum gösterme ekleri ele alınacaktır.

4.2.1.1. Çokluk

Çokluk eki +lAr'dır.

hammāmlarda 141b/12, diyārlar 151b/3, cevāblar 154a/15, birāderler 157a/4, bahşişler 163b/12

4.2.1.2. İyelik

Teklik 3. şahısta iyelik eki her durumda düzdür. Düzlük yuvarlaklık uyumuna uymamaktadır.

Teklik ve çokluk 1. kişilerde iyelik eki, +(U)m, +(U)muz olarak kullanılmıştır. Harekesiz olan metnimizde yardımcı ünlü yazılmadığı durumlarda +(U)m, +(U)muz olarak okunmuştur. Bu durum +(U)ñ, +(U)ñuz olarak kullanılan teklik ve çokluk 2. kişiler içinde aynıdır. Ünlü kullanılmadan yazılan eklerin okunuşunda dönemin ana özellikleri dikkate alınmıştır. Bu ek, Eski Anadolu Türkçesi'nde dudak ünsüzü sebebiyle daima yuvarlak ünlü ile kullanılmıştır.¹⁴

Teklik 1. kişi iyelik eki: +m/+(U)m

Ünlülerden sonra +m olarak kullanılır, ünsüzlerden sonra araya bir yardımcı ses girer. Metnimizde yardımcı ünlü yazılmadığı durumlarda ek, +(U)m olarak okunmuştur.

¹⁴ ÖZKAN, Mustafa, Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2000

birāderüm 136b/25, günāhum 137a/24, hāṭırum 158b/10, oğlum 167a/23, āstānum 164b/2

Teklik 2. kişi iyelik eki: +ñ/(U)ñ

Ünlülerden sonra +ñ olarak kullanılır, ünsüzlerden sonra araya bir yardımcı ses girer. Harekesiz olan metnimizde yardımcı ünlü yazılmadığı için ek, +(U)ñ olarak okunmuştur.

ḥıdmetüñ 138a/18, murāduñ 141a/18, ma‘lūmuñ 155a/15, şeyḥuñ 155b/23, yoluñda 158b/12, elüñdedür 167b/16, lālāñ 138b/14, ḥālüñ 144b/13,

Teklik 3. kişi iyelik eki: +I/+sI

Ünsüzlerden sonra +I, ünlülerden sonra +sı olarak kullanılır. Müellifimizin iç sesteki +I ünlüsünü kimi zaman yazmadığı görülmektedir.

gözi 135b/4, haberine 136a/19, ‘askeri 136b/13, ayağı 140b/8, dirisi 144b/13,

ḥıdmetine 137a/1, ümerāsından 139b/12, memleketine 140a/10, ölüsinden 144b/12, mektübına 146a/3, izālesine 164b/1

İyelik ekindeki yardımcı ses, metnimizdeki birkaç kelimedede sin (س) yerine ye (ى) ile yazılmıştır.

şuyınuñ 159b/8, ḳapucı başıyı 162b/10

Çokluk 1. kişi iyelik eki: +mUz/(U)mUz

Bu ek daima +mUz (مز) olarak yazılmıştır. Bu ekin başına gelen yardımcı ünlüler metnimizde genel olarak gösterilmemiştir. Bunlar +(U)muz olarak okunmuştur. Birkaç örnekte ise yardımcı ünlü düz olarak ye harfi ile yazılmıştır.

Yardımcı ünlü kullanılmadan yazılmış örnekler:

pādişāhumuz 158a/20, yanumuzda 136b/24, hümāyūnumuza 138a/19, ‘adāvetümüz 146a/23, ḥalīfemüz 149b/17,

Yardımcı ünlü kullanılarak yazılmış örnekler:

‘askerimüzi 138a/19, mācidimüz 141a/12

Çokluk 2. kişi iyelik eki: +(U)ñUz

+ñUz eki كوز ve كز olarak iki şekilde yazılmıştır. Yardımcı ünlü kullanılmadan yazılan örneklerde ek +(U)ñUz olarak okunmuştur. Birkaç örnekte ise yardımcı ünlü düz olarak ye harfi ile yazılmıştır.

Yardımcı ünlü kullanılmadan yazılmış örnekler:

aqlāmuñuzla 150b/4, kuluñuza 158b/22, hālūñüz 144a/24, devletiñüzdür 146a/1, cümleñüz 136b/23 (جملة كوز), Āstāneñüz 147b/21

Yardımcı ünlü kullanılarak yazılmış örnekler:

maşşūdiñuz 145b/24, evlādiñuzuñ 167b/13, cediñüz 169b/8

Çokluk 3. kişi iyelik eki: +lArI

Çokluk 3. kişi iyelik eki +lArI'dır:

du'ālarında 135b/5, kulları 136b/23, oğulları 137b/14, serdārları 149a/23, kal'aların 151a/11, atlarına 160b/10

4.2.1.3. Durum Gösterme Ekleri

Hal ekleri düzlük yuvarlaklık uyuma dikkat edilmeden karışık olarak yazılmıştır. Metnimizde ünlü kullanılmadan yazılan eklerin okunuşunda dönemin yazım özellikleri dikkate alınmıştır.

4.2.1.3.1. İlgi (Genitif) Eki: +Uñ/+nUñ

Metnimizde bu ek, ünsüz ile biten kelimelerden sonra kef (ك), ünlüyle biten kelimelerden sonra nun ve kef (نك) harfleriyle gösterilmiştir. Harekelendirme yapılmadığı için, bu kelimeler okunurken, Eski Anadolu Türkçesi özelliklerine uygun olarak yuvarlak ünlü seslerle okunmuştur.¹⁵

sulḫānuñ 136a/5, atınuñ 136b/10, hişāruñ 147b/18, hākiminüñ 151a/2, 'askerüñ 151b/4, Çelebi'nüñ 163b/10, Paşa'nuñ 164b/17

15 ÖZKAN, Mustafa, Türk Dilinin Gelişme Alanları ve Eski Anadolu Türkçesi, Filiz Kitabevi, İstanbul, 2000

4.2.1.3.2. *Yükleme (Akuzatif) Eki: +I/(y)I/+n/(n)I*

Metnimizde yüklem durumu eki daima düz olup düzlük yuvarlaklık uyumuna girmemiştir. Ünsüzlerden sonra +I, ünlülerden sonra +(y)I şeklinde kullanılır.

bizi 138a/2, sultānı 138a/13, kuluñı 158b/20, Gelibolu'yu 158a/4, kal'ayı 161b/24, harābeyi 168a/7

3. kişi iyelik ekinden sonra +(n)I şekliyle birlikte -n şekli de kullanılmıştır.

eṭrāfını 136b/15, vilāyetini 168a/14, ricāsını 169a/3, gözün 135b/16, ellerin 155b/7

4.2.1.3.3. *Yönelme (Datif) Eki: +A/(n)A/(y)A*

Ünsüzlerden sonra +A, Ünlülerden sonra +(n)A/(y)A şeklinde kullanılır.

aķına 169a/6, dāma 146a/4, yola 152b/22, deresine 144a/18, diyārına 165b/20, saraya 154a/4, ğazāya 149b/4, kendüye 161a/20

4.2.1.3.4 *Bulunma (Lokatif) Eki: +dA*

Bulunma eki +dA'dır.

ḥudūdda 138b/8, şahrāsında 145a/16, civārında 155b/14, maḥalde 159b/21, memleketde 164a/24

4.2.1.3.5. *Çıkma (Ablatif) Eki: +dAn*

Çıkma hal eki +dAn'dır.

vilāyetinden 139a/18, vazīfeden 153b/18, seneden 157b/8, kaşabasından 155b/15, deryādan 159a/2, yaylağdan 164a/7

4.2.1.3.6. *Vasita (İnstrumental) Eki: +IA/(y)IA*

Instrumental eki olarak +IA/(y)IA kullanılır. İle edatı ünlüden sonra ekleşince (y)IA (إلّا) şeklinde, ünsüzden sonra ekleşince +IA (إلّا) şeklinde yazılır.

vesilesiyle 136a/8, nāmiyla 150a/23, şartıyla 158a/4, vecihle 140b/21, olmağla 145a/7, çıkmagla 146a/3, aqlāmuñuzla 150b/4,

4.2.1.3.7. Eşitlik Eki: +cA

Metnimizde eşitlik eki +cA olarak kullanılmıştır.

tağdırce 142b/6, önlerince 155b/24, ardınca 143b/16, ma‘mūrca 148a/15, muhtaşarca 167b/10

+cA ekinden farklı olarak metnimizdeki bir kelimedede sedasız şekli de yer alır. Bu kelime hem nice hem de niçe şeklinde yazılmıştır.

nice 144a/25, niçe 161b/7, 153b/7, 154b/22, 163b/12, 163b/24

4.2.2. Fiiller

4.2.2.1. Fiil Çekim Ekleri

Fiil çekim ekleri olarak kişi ekleri ile şekil ve zaman ekleri ele alınacaktır.

4.2.2.1.1. Kişi Ekleri

Zamir Kökenli Kişi Ekleri:

Teklik 1. kişi -Am : *turmuşam 137b/1, vaşyyet iderem 158b/12.*

Teklik 2. kişi -sIn : *gidersin 136b/10, kaçârsın 144b/12*

Teklik 3. kişi eksizdir. *şaçar 165b/11*

Çokluk 1. kişi -Uz : *ihtiyâr iderüz 136b/11, müşerref oluruz 139b/13*

Çokluk 2. kişi -sIz : *bozarsız 152b/16, göresiz 144a/24*

Çokluk 3. kişi -lAr : *yazmışlar 136a/14, naql iderler 142b/8*

İyelik Eki Kökenli Şahıs Ekleri:

Görülen geçmiş zaman ve şart çekiminde kullanılmıştır.

Teklik 1. kişi -m : gördüm 155a/12, vardum 155a/16

Teklik 2. kişi -ñ : meşhür itdüñ 155a/20, görseñ 155a/10

Teklik 3. kişi eksizdir. şoşdı 163b/3

Çokluk 1. kişi -K : atduk 155a/1, olursak 147b/23

Çokluk 2. kişi -ñUz : tekmil itseñüz 155b/23, zāyi‘ itdiñüz 160a/4

Çokluk 3. kişi -lAr : şılıc urdılar 159b/14, vardılar 160b/25

4.2.2.1.2. Şekil ve Zaman Ekleri

4.2.2.1.2.1. Bildirme Kipleri

Görülen Geçmiş Zaman: -dI/-dU

Teklik 1. kişi ek د asarak yazılmıştır. Ek Eski Anadolu Türkçesi özelliklerine uygun olarak dudak ünsüzünün etkisiyle -dUm olarak yuvarlak ünlü seslerle okunmuştur.

vardum 155a/16, gördüm 155a/18

Teklik 2. kişide ek دك (dUñ) şeklinde ünlü kullanılmadan yazılmıştır.

meşhür itdüñ 155a/20, elden řoduñ 150b/6

Teklik 3. kişi -dı (دی) eki her zaman düz ünlü ile yazılmıştır. Bu ağıdan düzlük-yuvarlaklık uyumuna aykırıdır.

didı 155b/25, ağıladı 144b/8

Çokluk 1. kişi eki -dUK (دك, دق) şeklinde ünlü kullanılmadan yazılmıştır.

maşrüm olduğ 141a/12

Çokluk 2. kişide ek دكز, ديكوز, ديكوز şeklinde birkaç farklı yazılışa sahiptir.

hāřıl iderdüñüz 155b/24, bīdār itdiñüz 152b/15, zāyi‘ itdiñüz 160a/4

Çokluk 3. kişide ek -dIIAr (ديلر) şeklinde düz ünlü ile yazılmıştır.

gönderdiler 139b/25, vardılar 148b/6

Öğrenilen Geçmiş Zaman: -mIş

Öğrenilen geçmiş zaman eki metnimizde ünlü kullanılmadan -mİş (مش) şeklinde yazılmıştır. Ek dönemin özelliklerine uygun olarak düz ünlüyle okunmuştur. Metnimizde 1. teklik kişi ve 3. kişi ekleri kullanılmıştır.

turmuşam 137b/1, gelmiş 161a/9, yazmış 141a/20, yazmışlar 136a/14

Şimdiki Zaman: -yor

Metnimizde örneği yoktur ancak zarf-fiil ile kullanılan -yor eki bulunmaktadır.

gideyorken 146a/21, ābādān ideyorken 156b/21

Gelecek Zaman -AcAK

Metnimizde çok az kullanılan -AcAK eki bir yerde kuvvetlendirme, ihtimal ekiyle kullanılmıştır. Birkaç yerde sıfat fiil olarak ol- yardımcı fiiliyle kullanılmıştır.

beyān olınacağdur 140b/20

Geniş Zaman: -r/-(U)r/-(A)r

Geniş zaman yardımcı ünlüsünün düz ya da yuvarlak olduğu bazen gösterilmiştir. Hem düz hem yuvarlak ünlülü şekillerin kullanılması düzlük-yuvarlaklık uyumuna tabii olduğunu göstermemektedir.

Teklik 1. kişi: *Bilürem 155a/11, vaşiyet iderem 158b/12*

Teklik 2. kişi: *gidersin 136b/10, kaçarsın 144b/12*

Teklik 3. kişi: *nümāyān olur 138b/20, tavāf eyler 155a/12*

Çokluk 1. kişi: *iledürüz 162a/23, katl iderüz 164b/11*

Çokluk 2. kişi: *tatḥīr idersiz 139a/8, bozarsız 152b/16*

Çokluk 3. kişi: *alurlar144a/20, begenmezler 164a/5,*

4.2.2.1.2.2. Tasarlama Kipleri

İstek Eki: -(y)A

Metnimiz harekeli olmadığı için 1. şahıs istek eklerinin ünlüsü dönemin özelliklerine uygun olarak okunmuştur.

Teklik 1. kişi: *ḥidmetde olayum 138a/17, müsā'ade ideyüm 167b/23*

Teklik 2. kişi: *gelesin 146b/11, gönderesin 146b/11,*

Teklik 3. kişi: *māni^c ola 152b/10, gide 144b/22*

Çokluk 1. kişi: *şadede geledüm 144a/10, gidelüm 155b/22*

Çokluk 2. kişi: *göresiz 144a/24, olmayasız 138b/18*

Çokluk 3. kişi: *ħabs eyleyeler 137b/5, teslim eyleyeler 160a/22*

Şart Eki: -sA

Metnimizde 3. çokluk kişi şart ekinin örneği yoktur.

Teklik 1. kişi: *getürürsem 164a/5*

Teklik 2. kişi: *görseñ 155a/10, isterseñ 167b/15*

Teklik 3. kişi: *gelse 144b/13, vefāt iderse 167a/2*

Çokluk 1. kişi: *olursağ 147b/23,*

Çokluk 2. kişi: *olursañuz 147b/20, tekmil itseñüz 155b/23*

Gereklilik Eki

Metnimizde örneği yoktur.

Emir Ekleri

Sadece 2 ve 3. kişilerde kullanılmıştır. Teklik 3. kişide düzlük-yuvarlaklık uyumuna aykırı olarak -sUn şeklinde kullanılmıştır.

Teklik 2. kişi: *şakla 155a/17, vir 136b/3, bildir 172a/16*

Teklik 3. kişi: *gelsün 151a/24, tokınmasun 152b/8, ^cafv olunmasın 146b/22*

Çokluk 2. kişi: *țuruñ 136b/24, oluñ 136b/24*

Çokluk 3. kişi: *varsunlar 136b/25*

4.2.2.2. Füllerde Olumsuzluk: -mA/-mAz

Geniş zamanın 3. şahıs çekimlerinde ve teklik 1. şahıs çekiminin kimi kullanımlarında -mAz eki diğer fiil çekimlerinde -mA eki kullanılmıştır.

komadılar 161b/23, varmadı168a/8, kalmamış 168a/1, görünmeye 152b/6, gelemez 158b/7, ta'bir olunmaz 163a/7, ihtiyār eylemezem 167b/15,

4.2.2.3. Fiillerde Soru

Metnimizde iki yerde geçen soru ekinin ünlüsü gösterilmiş ve düz ünlü ile yazılmıştır: *düşer mi 160a/18 (دوشرمي), idebilür misün 155a/11 (ايديه بيلورمي سن)*

4.2.2.4. Bildirme

Teklik 1. kişi : *ķuluñam 170a/20, nā-tuvānem 135b/5*

Teklik 2. kişi : *pīrsin 138a/18*

Teklik 3. kişi : *medfūndur 155b/14, menķūldür 155b/12*

Çokluk 1. kişi ekine metnimizde örnek yoktur.

Çokluk 2. kişi: *ķālī degilsiz 146a/16, birāderlersiz 166b/7*

Çokluk 3. kişi: *ādemlerdür 148a/4, anlardur 148a/14*

4.2.2.5. Cevheri Fiil i-

i- fiilinin üç şekli vardır.

Hikaye :

i- fiilinin görülen geçmiş zaman ekini (-di) alarak çekime girmiş şeklindedir.

Metnimizde ek fiil geniş zamanın hikayesi olarak 3. kişi eklerinin örneği mevcuttur.

leşker idi 138b/19, pādişāh idi 144a/7, ilinde idiler 137a/16

Rivayet :

i- fiilinin öğrenilen geçmiş zaman ekini (-miş) alarak çekime girmiş şeklindedir.

Metnimizde sadece teklik 3. kişinin örneği vardır.

ma' lūmuñ imiş 155a/15, yanında imiş 146b/21,

Şart :

i- fiilinin şart ekini (-se) almış şeklidir.

var ise 137a/25, şahîh ise 145a/3

4.2.2.6. Fiillerde Birleşik Çekim

Basit zamanlı fiillere cevheri fiilin getirilmesiyle birleşik çekimli fiiller oluşturulur. Bu çekimler hikaye, rivayet ve şart olmak üzere üçe çeşittir.

Hikaye :

eyübilürdi 145b/20, göndermişdi 147a/18, sulţān olmuşdı 143b/20

Rivayet :

Metnimizde ekleşmiş şekli bulunmamaktadır. Şahıs eki asıl fiile eklenmiştir.

dir imiş 153b/19, bindürmişler imiş 165b/7, olmaz imiş 167b/10,

Şart :

getürürsem 164a/5, yağarsa 168b/3, yaklaşabilirseñ 167b/22

4.2.2.7. Birleşik Fiiller

4.2.2.7.1. İsim+Fiil Dizilişinde Olanlar

İsmlere getirilen yardımcı fiillerle yapılan birleşik fiillerdir. it-, eyle-, ol- yardımcı fiilleri metnimizde yoğun olarak geçmektedir.

zıkr olındı 140b/22, eyü bilürdi 145b/20, lâyıķ gördiler 146a/13, cevāz gösterdüñ 150b/7, bel bağladı 159a/6, müsā'ade ideyim 167b/23, emr eyledi 167a/24

4.2.2.7.2. Fiil+Fiil Dizilişinde Olanlar

Tasviri fiil, fiil+fiil şeklinde oluşturulur. Bunlar dört çeşittir.

Yeterlik Fiili:

teşhîş idebilür misün 155a/11, yaqabilürseñ 167b/22

Yeterlik fiilinin olumsuzu -AmA ile yapılır. Metnimizde sadece zarf fiil olarak kullanılmıştır.

tıramayup 149a/8, süvār olamayup 151b/13, sağ gelemeyüp 158b/13, bulamayup 164a/9, kıdır olamadı 173b/20

Sürerlik Fiili :

Metnimizde örneği yoktur.

Tezlik Fiili :

Metnimizde tezlik fiili fiilimsi olarak kullanılmış ve birleşik yazılmıştır.

alıvirmek 145b/3, alıvirüp 161a/7

Yaklaşma Fiili :

Metnimizde tek örneği vardır.

olayazdı 162b/11

4.2.2.8. Fiilimsiler

4.2.2.8.1 İsim-Fiil

Metnimizde -me, -mAK , -iş isim-fiil ekleri kullanılmıştır.

ekl itmekle 135b/15, emîn olmağ 141a/18, gezmek 148a/11, düzme 158a/20, kesme 167a/13, yürüyiş 169b/25

4.2.2.8.2. Sıfat-Fiil

Metnimizde -An, -mez, -er, -dUK, AcAK, -miş sıfat-fiil ekleri kullanılmıştır.

gönderilen 169a/6, hazır olan 137a/12

gözi görmez pîr 135b/4, hesāba gelmez cevāhir 163b/3

iktizā ider hāl 145b/16, Biçer oğlı 147a/18

şandığı ādemleri 161a/20, yazduklarına 141b/24 , cem‘ itdükleri muḥallemāt 167a/16

azacağ zaman 149a/4, gelicek su 160b/11

pişmiş kurbaga 135b/11, gelmiş bir kāfir kalyonı 161a/10

4.2.2.8.3. Zarf-Fiil

Metnimizde -dükce, -IncA, -ArAK, -IcAK, -dUKdA, -mezden, -mezdem, -ArAK, -ken, -Up, -madın zarf-fiil ekleri kullanılmıştır.

gitdükce 145b/12, ‘ilāc itdükce 152b/16, kırılınca 136b/12, gelince 152a/5, göricek 164b/20, varıcağ 156a/1, şorduğda 148a/6, girdükde 149a/6, gelmezden 165b/4, gelmezdem 146b/24, şalaraq 165b/12, şikāyet iderek 164a/4, firār iderken 141b/18, varup 154b/16, getirüp 158a/3, varmadın 171a/21

4.2.2.9. Çatı Ekleri

4.2.2.9.1. Ettirgenlik (Faktitif) Eki

Metnimizde -t, -Ur, -dUr, -ğur ettirgenlik ekleri kullanılmıştır. Bu ekler genellikle ünlü kullanılmadan yazılmıştır. Ünlüsü gösterilen eklerde vav (و) yazılmıştır.

getürtdiler (کتورتدیلر) 145b/14, arturdı (ارتوردی) 139b/10, uyandurdılar (اویاندردیلر) 141b/13, bildürdüm (بلدردم) 160a/15, turgurup (طورغوروب) 152b/12

4.2.2.9.2. Edilgenlik (Pasif), Dönüştülük Eki

Edilgenlik ve dönüştülük yapan ek -l ve -n ekidir. Bu ekler, metnimizde genellikle ünlü kullanılmadan yazılmıştır. Bu kelimeler dönemin özelliklerine uygun olarak düz okunmuştur. Ünlüsü yazılan kelimelerde yardımcı ünlü dönemin özelliğine uygun olarak -I olarak yazılmıştır.

açıldı (اچلدی) 170a/11, alıkonılmış (الیقونلمش) 164a/24, defn olındı (دفن اولندی) 156b/14, yazılmış (یازلمش) 166b/10

Ünlüsü kullanılan eke örnek kelimeler:

buyurılıp (بيوريلوب) 168b/14, *icāzet virilüp* (اجازت ويريلوب) 169a/1, *varılıp* (واريلوب) 160a/1

4.2.2.9.3. İşteşlik Eki

İşteşlik ekinin metnimizde birkaç örneği vardır.

haberleşüp 171a/18, *bulışup* 173a/9

5. METİN

مُستقل كشتن موسي چلبی¹⁶

Müstaķil Geşten-i Mūsā Çelebī

...

[135b] (1) Her birine birer bahāne bulup kimini ħabs idüp kiminüñ mālın alup kimini daĥi (2) ma' zül itmegi mu' tād eyledi. Evrenos Ġāzī'yi daĥi serkeşlik töhmeti ile (3) ġamz eyledüklerinde iĥtimāle vücūd virüp da' vet eyledi. Ol daĥi sā'ir (4) ümerā ile olan mu' āmelesinde ħabīr olmaĥla: Bir gözi görmez pīr-i (5) nā-tuvānem, kūşe-i ferāġda du' ālarında olayum, diyü i' tizār-nāme (6) yazup tuĥaf u hedāyā ile gönderdi. Mūsā Çelebī anuñ a' mā (7) oldum didüġini Te' ālallāĥ ħaml idüp ħāzır olmasına ibrām eyledi. (8) Emīr Evrenos daĥi ĥayātından me' yūs olup Edirne'ye geldi (9) ve pīşkeş çeküp¹⁷ a' māveş el öpdī lākin Mūsā Çelebī şübhesini (10) def' iĥün ziyāfet tedārik idüp Evrenos Beg'i iĥzār eyledi (11) ve bir zarf iĥine pişmiş kurbāġa koyup Evrenos Beg'üñ öñine (12) kōdılar. Evrenos Beg, nā-binālar važ' ın gösterdi. Āĥir ol zarf (13) iĥinde kurbāġa yaĥnisinden tenāvüle me' mūr olıcaĥ muztarr olup (14) ve taġyīr-i şekl itmeyüp iştihā-yı kāzibe ile müstekrehden ekl (15) itmekle kendüyi varĥa-ı helākdan ĥalāş eyledi ve icāzet alup (16) ĥükümetġahına varduĥdan soñra gözin baġlayup Sultān Muĥammed'üñ kudüm-ı (17) rāhına inĥizār-ı çeşmini bāz eyledi. Mūsā Çelebī ise ĥükkām-ı eṯrāfı taleb-i (18) māl ile mutazaccıru'l-ĥāl eyleyüp ĥarāc-ġüzār olan mülük-ı küffārı daĥi (19) tekālif-i şāĥķa bīzār eyleyüp İstanbul tekūrına daĥi sinīn-i sābıkadan (20) ziyāde ĥarāc teklif eyledi ve taĥşil-i māl iĥün ' Ali Paşa oġlı olan (21) İbrāĥīm Paşa'yı ki eben-^c an-ceddin vezīr ve vezīr-zāde idi, tekūr ile (22) baba dostı olmaĥla İstanbul'a gönderdi. İbrāĥīm Paşa daĥi (23) ĥiddet-i mizāc ve şiddet-i ṯab', i' vicāc-ı Mūsā Çelebī'den bī-ĥuzūr olmaĥla (24) mesrūr olup İstanbul'a müteveccih oldı ve muĥabbet-i mevrūşeye (25) i' timāden Sultān Muĥammed'e ' ubūdiyyet-nāme işāl-i recā eyledi. Tekūr [136a] (1) daĥi müsā^c ade itmekle Mūsā Çelebī'nüñ tefāşil-i eṯvārın i' lām idüp (2) bildüġi üzere etba' olan umūrı bildürdi. Sultān ' ale'l-fevr (3) İbrāĥīm Paşa'ya teşrīfāt-ı

¹⁶ bu başlık 135a sayfasında yer almaktadır.

¹⁷ çeküp kelimesindeki çe harfinin noktaları yazılmamıştır.

hüsrevâne ile mektüb-ı mülâtafat-ı üslûb (4) gönderüp yanına da'vet eyledi. İbrâhîm Paşa dağhi mu'avenet-i tekûr ile (5) deryâdan 'ubûr idüp sulţānuñ Burusa'da serîr-i i' lāsına rûmâl (6) idüp fi'l-ğâl vezîr-i a'zamlık mesnedine cülûs eyledi ve bilâ-te'ğîr (7) Rum ili cānibi teşhîri tedbîrinde oldılar. Geyübize¹⁸ kâdıy¹⁹ olan (8) Fazlullâh Efendi'yi kurb-ı civâr vesîlesiyile İstanbul tekûrınıñ (9) âşinâsı olmağın fermân-ı sulţān ile İstanbul'a gönderüp (10) Rum iline 'ubûr için gemiler ihzârını recâ eylediler. Te'kîd-i 'uhûd (11) ve mevâşîk ile tekûr muţma'inü'l-ğâtır olmağın gemiler hâzır itdürdi. (12) Sulţān dağhi beş biñ süvâr ile İstanbul muğābelesine varup (13) gemilere muntazır oldu. Ba'zı müverrihler İbrâhîm Paşa yerine ümerâ-yı nâmdârdan (14) Kôr Şâh Melek Beg'i yazmışlar. Mûsâ Çelebî ilgâr idüp nevâhisini (15) gârete meşğûl iken müşârü'n-ileyh Şâh Melek, tekûra varup (16) andan sulţāna gidüp Rum iline 'azîmetlerine bâ' iş oldu, (17) dimişler. Bu dağhi bir rivâyetdür.

(18) رَفْتِنِ سُلْطَانِ بَسُوِي رُومِ اِيْلِي وَرُجَعْتَش

Reften-i Sulţān Besûy-i Rum İli ve Ric' ateş²⁰

(19) Tekûr, mezkûr sulţānuñ muğābele-i İstanbul'a vuşûli haberine vâkıf olduğda (20) bî-tevaqquf keştileri irsâl idüp sulţānı, 'askeri ile Rum ili (21) cānibine geçürdi ve taqdim-i hademât ve tertîb-i esbâb-ı ziyâfetde (22) taqşîrât itmeyüp kemâ-yenbağî âyin-i pâdişâhî üzere mülâzemet ve ri'âyet eyledi. (23) Mûsâ Çelebî haberdâr olduğda ta'cîl-i temâm ile Edirne'den kıyâm idüp (24) İstanbul'a bir²¹ merhale qarîb İncügüz nâm mağalde kıtâl 'azmi ile istikbâl (25) eyledi. Çün iki şehzâde-i 'âlî-nijâd²² ve iki birâder bî-mihr u vedâd [136b] (1) birbirleriyle muğābele olup muğāteleye mübâşeret eylediler. Eşnâ-yı cenk u cidâl (2) ve ma'roke-i ħarb u kıtâlde Miğâl oğlı Muğammed Beg, Mûsâ Çelebî'ye mülâkî olup: (3) Baña bir miğdâr 'asker vir, ħarb-ı şemşîr ile ħalb-i muğālîfâne girüp yerinden (4) ħoparup târ-mâr eyleyeyüm, didükde Mûsâ Çelebî i'timâd idüp bir miğdâr (5) ecnâd ile imdâd eyledi. Hemân ki miyân-ı meydâna revân oldu. Rû-gerdân (6) olup müteveccih-i şufûf-ı sulţān oldu. Bağıyye-i sipâh-ı Müsevî (7) muğālefet, ümerâ-yı 'âlî-miğdârı bi'l-iztirâr firâr ihtiyâr eylediler. Leşker-i sulţān (8) gâlib olup hârib olanları ħırup râh-ı yağma

¹⁸ Kocaeli'nin ilçesi Gebze'nin eski adıdır.

¹⁹ kâdı kelimesindeki kaf harfi fe olarak yazılmıştır.

²⁰ ric' ateş kelimesi rücateş şeklinde hareketlenmiştir.

²¹ bir kelimesindeki be harfinin noktası yazılmamıştır.

²² nijâd kelimesi metinde nicâd olarak yazılmıştır.

ve tārāca²³ zāhib oldılar. (9) Mūsā Çelebî daħi firār-ı semtine rāğıb olduħda rikābında mevcūd olan (10) yeñiçeri dilāverleri atınuñ licāmına yapuşup: Kānde gidersin? Çünki (11) helāk ve giriftār olmaħ muķarrerdür. ‘Ār-ı firārı niçün ihtiyār iderüz?²⁴ Yedi biñ (12) miķdārı piyādelerüz. Pāy-māl olmaħdan kırılınca cenk itmek evlādur, (13) diyüp pāydār oldılar. Sultānuñ ise ‘askeri, kaçanlaruñ ardlarına (14) düşüp hemān yanında iki yüz hāş kulları ħalmışdı. Leşker-i Mūsā (15) eṭrāfını ihāta itdüklerin görincek ol gürüh-ı ħalil ile at şalup (16) ādemleri helāk olup kendüsi zaħmdār olınca cenk eyledi. Āħir (17) ten-i tenhā mecrühā-yı berāt ile rezmgāhdan tışra çıķup İstanbul yolına (18) revāne oldu. Tekür vefādārлық idüp sultāna imdād itmekle (19) İstanbul ma‘berinden girü Anaṭolı yaķasına ‘ubūr idüp Burusa'da (20) ħarār eyledi. Ğāret ve yağma içün gidenler dönüp geldüklerinde serāsime (21) ve ser-gerdān ve müteħayyir ve perişān olup cümlesi giriftār ve nā-tuvān oldılar. (22) Amma Mūsā Çelebî eṭvār-ı sābıķasından nādım ve peşimān olup müdārāt (23) semtine meyelān göstermiş idi. Ol ecelden cümleñüz bir hānedānuñ kulları (24) ve āl-i ‘Oşmān'uñ ħidmetkārlarısız. İsterseñüz yanumuzda tūruñ ħidmetde oluñ. (25) Murād idenler birāderüm yanına varsunlar, diyü icāzet virmekle ekşer sipāh [137a] (1) rāh-ı İstanbul'dan Anaṭolı cānibine ‘ubūr idüp sultānuñ ħidmetine (2) müdāvetmet eylediler. Beyt: "چُنين اَسْت رَاي سَرَايِ سِبِنِچ ، كِه كَاهِي بَرَنَجَت دَهْدَكَاه كَنج"

عزم سلطان بجانب ازمير (3)

‘Azm-i Sultān Be-Cānib-i İzmir

(4) İzmir oğlı Cüneyd Beg sābıķan ‘İsā Çelebî'ye muvāfaķat itdükde müsteħaķ-ı²⁵ ğāzab (5) olmışken ‘afv olunup ħükümeti muķarrer kılınmış idi. Bu def‘a Mūsā Çelebî (6) ṭālī‘ında ħuvvet mülāħazasıyla ħuķūķ-ı luṭf-i sultānīyi ferāmuş idüp (7) ve bu perişānlığı fırsat ‘add eyleyüp civārında olan Aydın ve Şaruħan (8) memleketlerine dest-i tetāvüli derāz idüp Ayaşuluğ şehrini muħāşara eyledi. (9) Bu ħaber sultāna mün‘akis olduħda cem‘-i sipāh idüp İzmir cānibine ‘azm-i (10) rāh eylediler. Engüri ħāķimi Ya‘ķūb Beg'e daħi ħükm gönderüp da‘vet (11) eyledükde Ķaraman, serħaddidür diyü i‘tizār idüp teħallüf itmekle ħāṭır-ı (12) sultāna ğubār-ı ṭārī olup ħāzır olan leşker ile İzmir cānibine (13)

²³ tārāc kelimesindeki te harfinin noktası yazılmamıştır.

²⁴ iderüz kelimesindeki ze harfinin noktası yazılmamıştır.

²⁵ müsteħak kelimesindeki kaf harfinin noktası yazılmamıştır.

teveccüh eylediler. Ayaşuluğ hişārına yakın varduğlarında İzmir oğlu (14) kendü qal'asına firār idüp 'arz-ı nedāmet ve inkisār itmekle sultān (15) yine günāhın 'afv buyurdı ve mużaffer ve manşūr dārū's-saltāna-yı Bursa'ya (16) 'azimet buyurdılar. Ol eşnāda ki sultān Aydın ilinde idiler. (17) Ya'qūb Beg bī-leşker u sipāh tenhā kendüsi leşkerghāh-ı sultāna gelüp (18) özr-ḥ'āh olduğda siyāset olunmağ şadedinde iken erkān-ı devlet (19) delā'il-i 'aqliyye ile gāzab-ı sultānı teskīn itmişler idi. Bursa'ya (20) geldüklerinde bir gün Ya'qūb Beg'i derūn-ı ḥalvet-ḥānesine taleb idüp (21) muvācehesinde müşāfehete taqşīrāt-ı nāma' dūdını ta' dād idüp: (22) Şimdi seni qatl itmek lāzım olmuştur, diyü buyurdılar. Ol daḡi hezār- (23) tazarru' ve tevāzu' ile: Benüm pādīşāhum Ḥaqq te'ālā ḡabīr ve āgāhdur ki (24) günāhum yoğdur. Ḥāşā ki ma' dilet-i sultānı bī-günāhlara siyāseti cā'iz (25) göreler, diyü dest-ber-dest ayağ üzere tırup: Eger günāhum var ise [137b] (1) ma' raz siyāset-i sultānide tırmışam beyt: **تقصيري اكرمير و د از جانب (2) " داري هوس كشتتم اينك سروچر** **ماتيبست** didükde sultān qatlini mevqūf (3) idüp lākin ıtlāğ idicek 'āğ olmağ ihtimāliyle Balta oğlına (4) emr eylediler ki qayd ü bend ile Toğat'a eyledüp Bedevi Çartağ'ında (5) ḡabs eyleyeler. Sultān daḡi tertīb-i meşāliḡ-i mülk ü māldan şoñra (6) devlet ü iqbāl ile Amasiyye ve Toğat cānibine revāne oldılar.

(7) **قَدُومُ ذُو الْقَدْرِ أَوْ غَلِي بَدْرَكَه سُلْطَان**

Qudūm-ı Zū'l-qadr oğlı Be-dergeh-i Sultān

(8) Sultān Muḡammed t ḡiṣāl nehār u leyāl Mūsā Çelebī'den aḡz-i intikām ḡayālinde (9) olup fi'l-ḡāl pederzeni olup Zū'l-qadriye ḡākimi olan (10) Süleymān mektūb-ı mesādıq-ı üslūb ile resūl irsāl idüp (11) Mūsā Çelebī'nüñ istīşāli için Rum ili cānibine seferleri olduğın (12) i'lām ve a'vān u enşārī ile hem-rāh olması murādları olduğın (13) ifhām eyledi. Süleymān Beg daḡi: 'Ala'r-ra's-i ve'l-'ayn üzerümde qarz (14) u deyn mağāmında olsun, diyü kendüsi oğulları ve leşkeri ile (15) gelüp ḡidmetkārлық ve cānsipārлық itmege 'ahd eyledi ve 'ahdine vefā (16) idüp Engüri şahrāsında mu' asker-i sultānīye mülḡağ oldu. Sultān (17) daḡi i'zāz ve ikrām idüp kendüye ve oğullarına ḡila'-i fāḡire (18) iḡsān idüp mükellef ziyāfetler eyledi ve meclisde olan ālāt (19) u evānī-i sīm ü zerrīn her ne var ise Süleymān Beg'e i'ḡā (20) idüp ḡāş atlarından altun eyer ve muraşşā'-ı raḡt ile bir esb-i (21) şabā-reftār in'ām idüp oğullarına ve a'yān-ı devletine daḡi hedāya-yı (22) lāyıqa iḡsān

eyledi. İn' ikād-ı şoḥbet-i istinās u iltiyāmdan şoñra (23) her güne baş-ı kelime ü kelām olup Rum ili tarafına teveccüh ü 'azimete (24) niyyetlerin der-miyān idüp taḥt-ı pederi ve mesned-i kayşeri şimdi (25) irş u istiḥkāk ḥasbıyla bu cānibe maḥşuş olmışdur. Çünkü [138a] (1) birāderüm bu ḥānedān ğazā-yı mu' tādā 'alem-i muḥālefet u 'inādı efrāḥte (2) idüp bizi küffār-ı bed-nihād ile cihāda māni'-i kavī olmuşdur. (3) Şāyed ki bu 'azimet-i muḥlişāne, meyāmini ile aradan ḳaldırılıp (4) abā u ecdād 'ālī-nijādumuz²⁶ mu' tādı üzere ğir ü ğazā u cihāda (5) müdāvetümüz müyesser ola, didükde Mīr Süleymān ve sā'ir dilāverān (6) bu 'azm-i şā'ib ve niyyet-i şādıḳda muvāfiḳ u musāddıḳ oldılar.

رَفْتِنِ سُلْطَانِ بَسُوِي رُومِ ايلي وَ نُصْرَتِش (7)

Reften-i Sultān Be-Sūy-i Rum İli ve Nuşret-eş

(8) Sultān Muḥammed ḥiṣāl Engüriyye'den ḳalkıp dārü'l-mülk Bursa'ya sāye (9) şalup birkaç eyyām-ı ārām idüp levāzım-ı seferi itmāmdan şoñra (10) İstanbul muḳābelesine nüzül buyurıldı ve tekūra ḥaber gönderüp (11) mevā'id-i sābıḳası üzere 'ubūr-ı leşker-i manşūr için gemiler iḥzārına (12) ṭālib oldılar. Tekūr daḫi keştiler irsāl idüp ve bi'z-zāt istiḳbāl (13) eyledi ve sultānı ḳadırgada 'azīm ziyāfet idüp 'asker-i zafer eşer-i (14) şafā-yı ḥāṭır ile deryādan güzer eylediler ve tekūr mezbūr²⁷ bil'l-müşāfehe (15) muvācehe-i sultānda Mūsā Çelebī'den günā-gün şikāyetler eyledi ve iḥzār-ı (16) 'ubūdiyyet u iḥlāş idüp bu seferde ben daḫi hem-rāh olup māl (17) u ricāl ile ḫidmetde olayum, recā eyledi. Sultān Muḥammed ḥiṣāl (18) ḥüsn-i maḳāl ile: Sen pīrsin, zaḫmete girmeyesiz senüñ ḫidmetüñ (19) Anaṭolı'dan 'askerimizi deryādan geçürüp ordu-yı hümāyūnumuza (20) irişdürmek olsun, diyü buyurdılar. Maḳşūd-ı şerīfleri ehl-i şirkden (21) isti'ānet lāyıḳ-ı diyānet olmayup " (22) "درکار دین ز مردم بی دین مدد مخواه " از ماهِ مُنْحَسَفِ مَطْلَب " beytinüñ mażmūnıñ mülāḥaza itmek idi (23) ve bi'l-cümle İstanbul'dan geçüp Vize yolından Edirne cānibine teveccüh (24) buyurdılar. Menzil-i evvelde İncügez nām²⁸ mevzi' a nüzül olınduḳda (25) Mūsā Çelebī'nüñ emirü'l-ümerası olan Miḫāl oğlu Muḥammed Beg oğlu olan [138b] (1) Baḫşı Beg'i gönderüp iḥzār-ı iḥlāş idüp bu yakınlarda muḳābele-i leşkerde (2) leşkerġāh-ı sultāna lāḫaḳ olacaġın bildürdi ve Ḥācı Evrenos

²⁶ nijād kelimesindeki nun harfi şe, je harfi ise ze olarak yazılmıştır.

²⁷ mezbūr kelimesindeki be harfinin noktası yazılmamıştır.

²⁸ nām kelimesindeki nun harfinin noktası yazılmamıştır.

Beg'den (3) dađı ādem gelüp hūlūş-i 'aķīdet devleth'āh olduđın 'arz eyledi ve mezbūr (4) Evrenos Beg, Mūsā Çelebī'den ziyāde āzār görmekle sulţāna devlet-h'āhāne (5) ba'zı maşlahatlar ilkā idüp huşūşā bu mażmūnı edā eylemiş ki "bi-ķaderi'l-ımkān" (6) Mūsā Çelebī ta'cīlinden ihtirāz buyurup muķaddemā Las diyārına şarf-ı -ile muķābele-²⁹ (7) zamān eyleyeler ve kendūleri Las hūdūdına irişdüreler. Zīrā ol (8) hūdūda olan ümerā-yı cümleden Burak Beg ve Paşa Yigid ve Tırhala begi (9) Sinan Beg ve hākim-i Las leşkerleri ile hāzır u müheyyā olup kendūleri (10) bendegān-ı mađlaş-ı sulţān 'add iderler ve serīr-i salţanata cūlūsuñuzda ittifāk (11) itmişlerdür. Lākin Mūsā Çelebī mābeynde māni' u hā'il vāķı' olmuşdur. (12) Hemān bu tarafları teşrīf buyurduđuñuzda ferāgat-ı temām ve leşker-i pūr perāk (13) ve esbāb bī-intizām ile mu' asker-i sulţāna lāhaķ olurlar ve bu ķoca (14) lālāñ dađı leşkerümle rikāb-ı hümāyūnuñuza yüz sürmek muķarrerdür, diyü (15) 'arz idüp hatm-i kelām eylemiş. Sulţān-ı devlet, me'nūs tedbīr-i işābet (16) nezīr-i³⁰ Evrenos'ı müvecceh görüp Edirne tarafına teveccüh buyurdu. (17) Sipeh-sālārān-ı 'askere meh-mā-emken ilkā-yı cenk u cidāl ve harb³¹-i ķıtālde (18) isti'cāl üzere olmayasız, diyü fermān eyledi. Lākin Miħāl ođlı bu eşnāda (19) mu' asker-i sulţāna mülhaķ olup talī' a-ı leşker idi. Tayy-i menāzil ve kaķ' -ı (20) merāhil ider iken cānib³²-i muħālifāndan bir gürūh nümāyān olur. Meger ki bir miķdār (21) güzīde nāmdārlar ile talī' a-ı leşker-i Mūsā'ya serdār olan Ķara³³ Ķalīl imiş. (22) Miħāl ođlına dūķār olmađla bi'l-iztirār kār-zār vāķı' olur. (23) Tarafından cem' -i keşīr küşte vü giriftār olup 'ināyet-i mülk-i ķahhār ile Ķara Ķalīl (24) meksūr u maķhūr ve Miħāl ođlı muzaffer ü manşūr oldu. Mūsā Çelebī dā'imā (25) ümerā ve erkāna sū-i zann üzere olmađla bu inhizāmı ihmāle ģaml idüp [139a] (1) erkān-ı devletine 'itāb eyledi ve Edirne eţrāfı mev'id-i ķıtāl iken (2) fi'l-ħāl-i irtihāl eyledi. Sulţān dađı³⁴ hiç bir yerde tevaķķuf itmeyüp (3) Edirne şehrine nüzül idüp ķal' ayı muħāşara eyledi. Merdüm-i şehir (4) egerçi ģişārı, sulţāna virmege beynlerinde ķarār virmişler idi. Lākin (5) mülāyemet u devlet-h'āhlık yüzünden ģaber gönderüp³⁵ bu evānda teslim-i (6) ķal' a ģilāfet-i³⁶ ma' hūd olup maķşad-ı aşliyyeñüzüñ taħyīrine bā' iş olur. (7) Evlā oldur ki evvelā 'arşa-i mülki

²⁹ -ile muķābele - metni, metnin ana çerçevesi dışına yazılmıştır.

³⁰ nezīr kelimesindeki zel, ye harflerinin noktası yazılmamıştır.

³¹ ģarb kelimesindeki be harfinin noktası yazılmamıştır.

³² cānib kelimesindeki cim, nun ve be harfinin noktaları yazılmamıştır.

³³ ģara kelimesindeki kaf harfinin noktası yazılmamıştır.

³⁴ dağı kelimesindeki hı harfinin noktası yazılmamıştır.

³⁵ gönderüp kelimesindeki be harfi te olarak yazılmıştır.

³⁶ ģilāfet kelimesindeki te harfinin noktası yazılmamıştır.

ihtilâl-i şirket-i gayrden tahtîr (8) idersiz. Haşma müstevlî olduğdan sonra sâ'ir hişârları daği³⁷ bî-ta' ab (9) meftûh³⁸ olacakdur, didiler. Çünkü 'özrleri ma'kül idi, ma'kül (10) olup Edirne'den göçüp Zağra vilâyetine teveccüh buyurdılar.

(11) مُظْفَر كُشْتَن سُلْطَان مُحَمَّد

Muzaffer Geşten-i Sulţân Muhammed

(12) Mûsâ Çelebî ise muqâbele-i muqaddemâtını tertîb eylemişken havf u hirâs (13) idüp dirahîstânda nihân olup hengâm-ı fırsata nigerân idi. (14) Sulţân, Zağra cânibine revân olduğda muhârebeye cür'et itmek (15) murâd eyledi. Lâkin hem-râhı olan sipâhi bed' ahd mülâhaza idüp (16) rû-be-rû cenge muqâvemet idemeyüp girü çengelîstâna mütehaşşın oldu. (17) Sulţân daği³⁹ hisâba şaymâyup kendü 'askerine leşker-i Mûsâ'yı (18) ta' arruza ruşsat virmedi ve Zağra vilâyetinden Filibe şehri havâlisine (19) nüzül buyurdılar ve kûsûrumuz burada, kendü leşkeri muşâlihanuñ itmâmına (20) ihtimâm idüp Las vilâyetine teveccüh idüp Degirmendere'si yolından (21) Meriç nehri kenârı ile Kûre Balkân'a nehzat buyurdu. Mûsâ Çelebî (22) ol der-bendlerde neberd için fırsat gözler idi. İzmir oğlu Hamza Beg (23) iki biñ merd-i mübâriz-pîşe ile bişelerde kuttâ' üt-tarîk tarîki ile (24) gezüp leşker-i sulţâna ba' zı teng mağallerde gezend irişdürmek üzere iken (25) Miğâl oğlu iki biñ mükemmel nâmdâr ile 'açab-ı leşkerden gelür iken rast gelüp [139b] (1) mâbeynlerinde cenk olup meyâmin-i ikbâl-i sulţânî ile Miğâl oğlu (2) gâlib olup birkaç mu' teberlerin esîr ü destgîr huzûr-ı sulţâna (3) getürüp mazhar-ı ihsân oldu. Leşker-i sulţân daği bu farzda der-bend (4) ve balkânı geçüp şahrâ-yı dil-güşâ-yı Şofya'ya nüzül eylediler. (5) pür-havf ve haţar olan derbendlerden sühûlet ile güzâr idüp (6) kederden halâş oldılar. Mûsâ Çelebî mu' tādı üzere âdemlerine: (7) Niçün fırsatı küt itdiñüz,⁴⁰ diyü serzeniş ve âzâr idüp ğamnâk (8) oldu. Sulţân-i müeyyed Şofya'dan geçüp bir gicenüñ içinde (9) Şehirköy'i der-bendin daği selâmetle geçdi. Mûsâ Çelebî bu der-bendlerde (10) daği fırsat el virmedi diyü nedâmeti arturdu. İttifâkât-ı haseneden (11) Şehirköy menziline Tırhala⁴¹ begi⁴² Sinan Beg'den ve Evrenos Ğâzî'den (12) ve ol hudûduñ ümerâsından kâsidler gelüp izhâr-ı

³⁷ daği kelimesindeki hı harfinin noktası yazılmamıştır.

³⁸ meftûh kelimesindeki fe, te, ha harflerinin noktaları yazılmamıştır.

³⁹ daği kelimesindeki hı harfinin noktası yazılmamıştır.

⁴⁰ itdiñüz kelimesindeki ye harfinin noktaları yazılmamıştır.

⁴¹ Tırhala kelimesindeki te harfinin noktası yazılmamıştır.

⁴² begi kelimesindeki be harfinin noktası yazılmamıştır.

‘ubūdiyyet idüp: (13) Birkaç güne dek ‘atebe-i būs-ı sultān ile müşerref oluruz, diyü (14) i‘lām eylemişler. Ol ecelden isti‘cāl ile göç idüp Niş nehrine (15) nüzül olındı. Mūsā Çelebī muķābele ķudreti olmaduđından, ziyāde (16) ğam u endūha düşünüp ıztırāb ve ıztırārından tađyir-i evzā‘ (17) idüp bi-nefsihi cāsūsııđı ihtiyār eyledi. Bařına kice külāh ve arķasına (18) kōhne pelās giyüp tek ü tenhā miyān-ı leřkerġāha girüp ‘aded (19) ü miķdār-ı sipāhdan āġāh oldı. Gördi ki böyle bī-nihāye (20) ‘askere, yanında fūrū-māyeler ile muķārebe itmek dā’ire-i ħazm (21) u ‘aķldan dūrdur ve sipāh-ı nifāķ-piře ile ol cem‘i, tefriķ (22) ġayr-i maķdūrdur. Ye’s ve ħirmānla dönüp leřkerġāhına vardı. (23) Sultān bi-teřviř-i nevāhi-i Niřden ķalkup Las nāhiyelerinden (24) Morava kenārına nüzül buyurdılar ve muķaddemā Bāyezid Pařa’yı Las (25) ħākiminūñ te’lif-i ķalbi için gönderdiler ve bu eřnāda Pařa Yigid [140a] (1) ve Tırġāla begi Sinān Beg vesā’ir ümerā-yı ħudūd yanlarında olan cünūd ile (2) dergāh-ı sultāna gelüp müte‘ākiben Evrenos Beg Ġāzī dađı gelüp pāye-i (3) serir-i ‘izzet-i mařirlerine yüz sürdiler. Bu ħinde Las ħāķimi dađı a‘yān-ı (4) memleketi ile mu‘asker-i ħümāyūna mülġaķ olup cümlesi iltifāt-ı sultāniye (5) mařhar oldılar. Te’yid-i Rabb-i Mecid ile bir cem‘iyyet oldı ki ħazā’in-i (6) bī-řümār řarfı ile ancak olurdu. Maġall-i mezbūrdan bir merġale (7) yürünüp Vilaķ ođlı memleketine nüzül olunduđda Vilaķ ođlı dađı (8) hedāyā-yı lāyıķa ile ordu-yı ħümāyūna lāġaķ olup nevāziřler gördi. (9) Andan geçilüp Kosova’ya varılup andan ħāķim-i Las olan (10) Kōr tekūruñ memleketine duġul buyurdılar. Ol maġalde Mūsā Çelebī’nūñ sipehdār-ı (11) nāmdārı olan İzmir ođlı Ĥamza Beg dađı mülāzemet-i sultāna (12) mübāderet idüp Mūsā Çelebī yanında řāhib-i i‘tibār kimesne ķalmadı. (13) Hemān yedi biñ ķapuķulu var idi. Sultān-ı kāmran, ‘Ala’ed-din Ovasına (14) nüzül buyurduđda baķıyye-i leřker-i Müsevī’den niçesi gelüp sultāna (15) tābi‘ oldılar. Sultān, Ćamurlu řāġrāsı’na nāzil olup tevaķķuf (16) Mūsā Çelebī dađı İġtiman řāġrāsına nüzül⁴³ eylemiřdi. Ol maġalde (17) Savcı ođlı ve Tamacı⁴⁴ ođlı nām ve nāmdārları firār ihtimāli ile (18) bend eyledi. Bu vaż‘-ı nā-merġūbı pesend olunmayup herkes dergāh-ı (19) sultāna dest-i rese heves eylediler. Mūsā Çelebī idbār-ı řālī‘ını müřāhede (20) itdükde zevāl-i devletine cezm idüp imme’l-mülk ve imme’l-helek (21) diyü muķābeleye ‘azm itdi. Ķıtāl u cenk, bir mertebeye iriřdi ki (22) cihān bařlarına tenk oldı. Āġirkār Mūsā Çelebī ölüm eri olup (23) tiġ-i āteřbār ile meydāna girüp ķār-zār ihtiyār eyledi ve Timūrtař (24) ođlı Umūr Beg ile ķapuķulu dađı: ‘Ār-ı firārdan meydānda merdāne

⁴³ nüzül kelimesindeki nun ve ze harfinin noktası yazılmamıştır.

⁴⁴ Tamacı kelimesindeki te harfinin yerine ye yazılmıştır.

(25) ölmek yekdür, diyü muḍārebe ve muḥārebede taḫṣīrāt itmediler. Lākin ol [140b] (1) muḫāvemete ṭākatları olmamağla rāh-ı güriz münsedd olmağın cem^ç-i keşir yine leşker-i (2) sulṭāna mülḥaḫ oldılar. Mūsā Çelebī daḫi şikāf-kaf gibi meşāffi yarup (3) tenhā cenk u peygār iderek gider iken Bāyezīd Paşa teşḫiṣ itmekle üzerine (4) at sürdükde şehzāde kuvvet-i celādet ve merdānelik ile kendüyi (5) ğulāmları miyānına irişdürdi ki şāyed ta^ç arruz a^ç dādın mahmī olup (6) dest-i müteḫāzī-i ecelden ḫurtıla. Gördi ki ğulāmları daḫi belāya (7) giriftār olmuşlar nā-çāre āvāre ve bī-çāre rāh-ı firāre yüz ṭıtdı. (8) Çamurlu şahrāsı'nda atınuñ ayağı bir çamurlu yere batup kendüsi daḫi (9) balçığa ğaltān oldu. Bāyezīd Paşa ve Miḫāl oğlu ve Buraḫ Beg (10) esbān-ı berḫ-i refṭār ile irişüp ol şāh-zāde-i çapuk-süvārı (11) ḫāk-i mezelletde bulup hemān-dem sünnet-i ma^ç hūda-ı rüzgār üzere (12) destgīr u giriftār idüp ḫükm-i sulṭān ile Balta oğlu keff-i (13) seffāk-i bī-bāka teslīm idüp zih-i kemān ile birāderi Emīr Süleymān'a (14) mücāzāt u mükāfāt eylediler ve cediti Ğāzī Ḥudāvendigār mezārı yanında (15) defn itdürdiler. Bu ḫālet sekiz yüz on altı senesinde vāḫı^ç (16) olup Mūsā Çelebī'nüñ Rum ilinde istiḫlālī iki yıl yedi ay ve yigirmi gün (17) olmuşdur. Raḫmetullāh-i ^ç aleyh raḫmeten vāsı^ç aten sene-i mezbūreden⁴⁵ soñra Sulṭān (18) Muḫammed t ḫiṣāl istiḫlāl üzere pādīşāh oldu ve saltanat-ı Oşmāniyānı (19) levş-i vücūd-ı menāzi^ç āndan taḫḫir idüp tevsī^ç-i bilād tedbīrinde oldu. (20) Netekim beyān olınacaḫdur **in-şā'allāh-ı te'ālā** bu rivāyāt Molla⁴⁶ İdris-i (21) Bidlīsī yazduğı üzeredür. Ba^ç zı müverriḫler āḫir vecihle rivāyet itmegın ol daḫi (22) bir veche icmāl zıkr olındı.

در بیان روایتِ آخري

Der-Beyān-ı Rivāyet-i Uḫrā

(23) Nāḫilān-ı aḫbār-ı ^ç ibret-i āsar-ı sulṭānī irşād-ı mülk-i Oşmānī miyānında olan (24) vaḫāyı^ç-ı pür-şenāyı^ç beyānında vücūh-ı keşire irād itmişler ve mesālik-i muḫtelifeye (25) gitmişler. Ekşerī Emīr Süleymān Edirne'de serīr-i pederīde mütemekkin olup [141a] (1) Sulṭān Muḫammed Toḫat eṭrāfında şarf-evḫāt üzere mütevaṭṭım iken (2) ^ç İsā Çelebī Burusa eṭrāfında iḫtifā üzere idi. Hengāme-i Timūr'dan (3) soñra ol eṭrāfa istilā eylemiş idi. Mūsā Çelebī daḫi ol cānibe (4) varup Ḳarasi ilinde ol iki şehzāde ortasında muḫārebeler (5) olup āḫir Mūsā Çelebī ğālib ve ^ç İsā Çelebī'nüñ vücūdın sālīb olup (6) Burusa'da taḫt-nişin

⁴⁵ mezbūr kelimesindeki ze ve be harflerinin noktaları yazılmamıştır.

⁴⁶ mollā kelimesi mim, nun, lāmelif ile yazılmıştır.

oldu. Emîr Süleymân istimâc eyledükde (7) asker ile Gelibolî'dan geçüp Burusa'ya gelüp Mûsâ Çelebî firâr-ı ihtiyâr (8) idüp Karaman oğlına ilticâ itdi. Emîr Süleymân Burusa'yı zabt (9) idüp küçük birâderi Kâsım Çelebî'yi İstanbul tekûrına rehn (10) koyup İstanbul Boğazı'ndan Edirne'ye ubûr itdi. Sultân Muhammed, (11) Emîr Süleymân istilâsını müşâhede itdükde tehniye-nâme ile hedâyâ (12) gönderüp: Vâlid-i mâcidimiz sâyesinde egerçi mahrûm olduk (13) şükr u sipâs dergâh-ı Rabbü'n-nâs ki sizi cây-nişin idüp (14) zıll-i sa'âdetleri bu maḥlaşları üzere mebsûtudur, diyü taḥrîr eyledi. (15) Emîr Süleymân ol nâme vürûdından şâd-mân olup ol daḥi (16) muḥabbet-nâme ile hedâyâ gönderdi. Bir ilçî daḥi Karaman oğluna irsâl (17) idüp nâmede: Eger vilâyetde âsüde ḥâll olup cünûd-ı nâma' dūdumuz (18) zararından emîn olmak murâduñ ise birâderüm Mûsâ'yı zabt itmek gereksiz. (19) Şöyle ki aña imdâd maḳâmında olasin, memleketüñ le-kerakûbi huyüli ecnâdin (20) olmak muḳarrerdür, diyü yazmış. Mûsâ Çelebî, bu mu'âmeleden ḥabîr olduḳda (21) firâr-ı tedbîrin idüp Kaştamonî ḥâkimi İsfendiyâr ile el bir eyledi. (22) Emîr Süleymân'ın Burusa'ya geldiği mesmûc olduḳda Karaman'dan mezbûr -daḥi firâr idüp-⁴⁷ (23) İsfendiyâr'a ilticâ eyledi. Emîr Süleymân İsfendiyâr'a daḥi nâme gönderüp (24) kendüsi ılgâr ile Göynük kaşabasına varup kenâr-ı nehirde vâkıc (25) Beg Kavağı dimekle ma'rûf bir dirâht-ı müntehânuñ sâyesinde 'âdet-i [141b] (1) ma'hûdası üzere 'ış ü nûşa meşgûl oldu. Ümerâ-yı Rum ili Emîr Süleymân'ın (2) evzâc u eṭvârından müteneffir olup nihânî ittifâk idüp İsfendiyâr'a (3) ḥaber gönderüp Mûsâ Çelebî'nüñ Rum iline irsâlini istid'â eylediler. Ba'zılar (4) bu ittifâḳda 'Ali Paşa'nuñ daḥi medḥali olmasını yazmışlardır. İsfendiyâr daḥi (5) Mûsâ Çelebî'yi Sinob'dan Karaman'dan Eflâḳ diyârına revâne idüp (6) müsâ'ade-i rûzgâr ile az zamanda Eflâḳ'a vuşul bulıcaḳ. Eflâḳ (7) ḥâkimi Mirçe Voyvada, Emîr Süleymân'a bî-ḥuzûr olmaḳın asker-i zammî ile imdâd (8) idüp ümerâ-yı İslâmiyye talebi ile Rum iline gönderdi. Ümerâ daḥi şehzâdeyi (9) istikbâl idüp Silistre'ye⁴⁸ geldiler. Andan Edirne'ye kaşd eylediler. (10) Emîr Süleymân, Mûsâ Çelebî'nüñ mîr-i Eflâḳ ile ittifâḳ itdüğinden ḥaberdâr (11) olıcaḳ Edirne'ye ılgâr u serîr-i salṭanata cülûs u ḳarâr eyledi ve dâ'imen (12) ḥammâmlarda bâde nûşlaḳa meşgûl olup germâbede uyḥuya (13) varmış idi. Mûsâ Çelebî'nüñ ḳudûm-i aḥbârı ile uyandurdılar. (14) İtimâd itmeyüp: Mûsâ kimdür ki benüm üstime gele, diyüp nûş-ı meyden (15) fâriḳ olmayup naşîḫat ḳabûl eylemedi. Mûsâ Çelebî'ye 'âmmeten ümerâ (16) u sipâh itâ'at idüp

⁴⁷ -daḥi firâr idüp- metni, metnin ana çerçevesi dışına yazılmıştır.

⁴⁸ Silistre kelimesinde te harfi yazılmamıştır.

ılgār ile Edirne'ye getürüp EmİR Süleymān'ı (17) ĥammāmda maĥmūr buldılar. EmİR Süleymān mestlikden ve ĥ'āb u ġurūrdan (18) bīdār olıcaĥ pişmān u zār İstanbul cānibine firār iderken Düginciler (19) nām ĥaryeden geĥdüġini ol ĥarye ĥalkı bildüklerinde tutup baġladılar. (20) Mūsā Çelebī'nüñ ılgārcıları irişüp şehīd eylediler. Anuñ için Mūsā Çelebī (21) ol ĥarye ĥalkını iĥrāk idüp pādīşāhına ĥıyānet iden ra'ıyyetüñ ĥāli (22) budur, diyü siyāset itdiler ve EmİR Süleymān'ıñ memālikine mutaşarrıf olup sekiz yüz (23) on üç senesinde Edirne taĥtına cülüs idüp EmİR Süleymān na'şını (24) Burusa'ya gönderdi. Ba'zı müverriĥlerüñ ve Şerafeddīn 'Alī Yezdī'nüñ yazduĥlarına (25) muvāfiĥ budur. Neşri'nüñ taĥriri ġayr-i üslüb üzere olup ba'zı vaĥāyı' ĥaltı -eylemiş lāzım olmāmaġla ĥayy olındı.-⁴⁹

[142a]⁵⁰

[142b] (1) **ذکر استقلال سلطان در سریر سلطنت**

Zıkr-i İstiklāl-i Sultān der-Serīr-i Saltanat

(2) Sultān Muĥammed bin Yıldırım Bāyezīd Ĥān'ıñ serīr-i saltanat-ı Oşmāniyān'a (3) istiklāl üzere cülüsları sekiz yüz on altı muĥarremiñ on dördüncü (4) ġününde vuĥū' bulup sekiz yüz yigirmi dört cemāziye'l-ülāsınuñ (5) evā'ilinde maĥrūse-i Edirne'de iken dār-ı āĥirete intikāl eylediler. (6) Bu taĥdīrce müddet-i saltanatları sekiz yıl bir ay ve yigirmi ġün miĥdārı (7) olur ve velādet bā-sa'ādetlerin ba'zı müverriĥler yedi yüz seksen bir (8) senesinde naĥl iderler. Bu ĥesāb üzere müddet-i 'ömrleri kırĥ üç (9) sene olur. Vallāhu a'lem bi-ĥaĥīĥatihi ĥadīdinüñ otuz bir yıl cihānda (10) şehlik itdi. Cihāndan kırĥ sekiz yaşında ġitdi, didüġi ġalaĥ-ı zāhirdür dirler. -Sultān Muĥammed'üñ iki ferzendi olup biri velī-'ahdı olan Sultān Murād ve birisi Muştafa Çelebī idi.-⁵¹ (11) Eyyām-ı iĥtilālde olan müddet-i saltanat-ı müşterekesi maĥallinde beyān olınmışdur. (12) Şimdengirü mu'āşırı olan mülük beyān olup sā'ir fütüĥātı zıkrine (13) şürü' olunur, in-şā'allāh-ı te'ālā.

(14) **ذکر احوال ملوك ايران**

Zıkr-i Aĥvāl-i Mülük-i İnan

⁴⁹ -eylemiş lāzım olmāmaġla ĥayy olındı- metni, metnin ana çerĥevesi dışına yazılmıştır.

⁵⁰ Bu sayfaya, sayfa numarası verilmiş ancak metin yazılmamıştır.

⁵¹ "Sultān Muĥammed'üñ iki ferzendi olup biri velī-'ahdı olan Sultān Murād ve birisi Muştafa Çelebi idi." metni, metnin ana çerĥevesi dışına yazılmıştır.

(15) Sultān Muḥammed t hışāl serīr-i saltanatda istiklāl bulduğı sālde (16) memālik-i Azerbaycan u 'Irak-ı 'Arab Kara Yusuf Türkmān'uñ taşrifinde olup (17) Tebriz'i oğlı PİR Budag'a ve Bağdad'ı diger oğlı Sultān Muḥammed'e (18) virdügi muḳaddemā zıkr olunmış idi. Sekiz sene istiklāl üzere (19) mutaşarrıf iken tama'kārlik idüp 'Irak-ı 'Acem'den Hemedan u Kazvin (20) u Sultāniyye'ye dağı dest-i derāzlık eylemiş idi. Zıkr olunan memālik (21) Şāhruḫ Mirzā'ya müte'allik olmağla ve Mīrān-şāh'uñ katl olınduğından (23) mużtarib olmağla intikām kaşdı ile 'asker-i bī-kerān ile Ḥorasan'dan [143a] (1) Azerbaycan'a hırām eyledi. Kara Yusuf Türkmān dağı muḳābele niyyeti ile (2) karşulayup Ucan menziline nāzil olduğda sekiz yüz yigirmi üç (3) zı'l-ka' desinüñ yedinci güninde vefāt eyledi. Leşker-i Türkmān (4) perākende ve perişān oldılar. Zamān-ı mezbūrda Şāhruḫ Mirzā -hattā techīz ü tekfinine kimesne muḳayyed olmayup meyyitini taht üzere terāküme şoydılar ve kulağını yırtup altun hil'amı nez' eylediler. Fa'tebirü yā uli'l-elbāb.⁵² (5) henüz Rey ḥudūdında idi. Kendüsi Sultāniyye'ye varup (6) oğlı Bāy Sunḳūr Mirzā'yı fi'l-ḥāl-i devlethāne-i Tebriz'e irsāl (7) eyleyüp zabt itdürdü ve faşl-ı nehārda Bayezid kal'asını ve Erciş (8) kal'aların fetḫ idüp Tebriz'e mürāca'at eyledi. Bu eşnāda Kara Yusuf'uñ (9) oğulları İskender ile İsfendiyār leşker-i bī-şümār ile Tebriz'e 'āzim -Ebū Sa'id dağı dirler⁵³ (10) olduğları ḥaberi vārid olmağla Şāhruḫ Mirzā Tebriz'den ḥareket idüp (11) 'Adilceviz ve Aḫlaḫ şahrāsına nüzül eyledi ve sekiz yüz yigirmi dört (12) recebinüñ evāhirinde birāderler ile meşāff vākı' olup ğurre-i (13) şa'bāna degin her gün şabāḫdan aḫşama degin cenk u cidāl (14) vü ḥarb u kıtāl vākı' olup leşker-i Şāhruḫ'ı hezīmete yüz (15) tutmuşken Ḥaḳḳ te'ālā nuşret idüp Ḥārezm ḥākimi olan Şāh Melik (16) āvāz-ı bülend ile İsfend katl olındı, diyü nidā itmekle İskender (17) müteḥayyir olup Türkmān arasında şaşkınlık oldu. Şāğ ve şol (18) koldan Şāhruḫ'iler ḥamle itmekle püserān-ı Kara Yusuf bi'z-zarüre firār (19) ihtiyār eyledi. Ancađ yanlarında sekiz yüz ādem ḳalmış idi. Darb-ı şemşir ile (20) leşker-i enbūhuñ miyānından selāmetle çıkup Rum tarafına müteveccih oldılar. (21) Sultān Muḥammed'üñ vefātı tāriḫinde Azerbaycan Şāhruḫ Mirzā'nuñ (22) taşarrufında idi. Amma Alıncağ ve Rumiyye ve Merađa ve Çors ve Dezmar (23) ve Kügercinlik ve Ḳahḳaha kal'aları vükelā-yı İskender'üñ taşarruflarında idi. (24) ve Bağdad, Darü's-selam henüz Kara Yusuf Türkmān'uñ oğlı Şah Muḥammed'üñ taşarrufında idi. (25) Şāhruḫ Mirzā nehb ü

⁵² -hattā techīz ü tekfinine kimesne muḳayyed olmayup meyyitini taht üzere terāküme şoydılar ve kulağını yırtup altun hil'amı nez' eylediler. Fa'tebirü yā uli'l-elbāb.- metni, metnin ana çerçevesi dışına yazılmıştır.

⁵³ "Ebū Sa'id dağı derler." metni, metnin ana çerçevesi dışına yazılmıştır.

ğâret-i memleket idüp Hırasan'a 'avdet eyledi. [143b] (1) Memâlik-i Diyarbekir ve tevâbi'î-gîr u Oşman Beg Bayındır'ınun taşarrufında idi. (2) Mezbûr Kâra Oşmân, Akkoyunlu Türkân'ınun hâkim u zâbiği olup Erzincan (3) ve Bayburt daği taşarrufında ve Karakoyunlu Tükânî ile huşümet üzere (4) olup birkaç kerre mâbeynlerinde muhârebe vâkı' olup el-harb-i sicâl (5) minvâli üzere kâh anlar ve kâh bunlar gâlib u mağlûb olurlar idi (6) ve Emîr Timûr'ınun çerâğ-ı efrûhtesi olmağla Şâruh Mirzâ'ya hîdmetde⁵⁴ (7) bulunmak murâd idinüp İskender bin Kâra Yusuf leşker-i Şâruh'dan firâr (8) idüp Rum cânibine gider iken fırsat bulup ser-i râhına geldi. (9) Her-çend İskender haber gönderüp mürüvvet ve civânmerdlik recâ itdükce (10) huşûnet ile cevâb virüp tevâzu' ve tazarru' itdüğü sûdmend (11) olmadı. Oşman'ınun on biñ müsellağ 'askeri olup İskender'ınun hem (12) 'askeri akall-i kalîl ve hem bozılmış yorgun ve zelîl. Âhirü'l-emr nâ-çâr (13) cenk u harbe âğâz idüp eşnâ-yı mücâdelede Kâra Oşmân Bayındır'ı (14) maqtûl olup Karakoyunlu leşkeri münhezim oldılar. İskender manşûr (15) ve muzaffer oldu. Şâruh Mirzâ⁵⁵ kırk biñ 'asker ile oğlı Cuki (16) ardınca göndermiş idi. İskender'ınun manşûr olduğun işitdükde (17) girüye döndi.

در بیان حاکمان مصر و شام

Der-Beyân-ı Hâkimân-ı Mışır u Şâm

(18) Sultân Muhammed hışâlün istiqlâli hilâlinde Mışır nâdiretü'l-'aşrda hulefâ-yı (19) 'Abbâsiyye'den el-Musta'în Billâh Ebu'l-Fazl 'Abbâsî hem halîfe ve hem sultân (20) olmuşdı. Bir sene birkaç aydan soñra çerâkese, saltanat kendülerden (21) tehallûf itmesin diyü Musta'în'i hilâfetden ve saltanatdan hal' idüp (22) Dâvudü'l-'Abbâsî'yi halîfe idüp sekiz yüz on beş şa'bânınun ikinci günü (23) el-Melik el-Müeyyed Şeyh serîr-i saltanata iclâs olındı. Bu haber Şam'da (24) nâ'ib olan Nevruz'a irişdükde 'işyân eyledi. Sultân daği Dimeşk'e (25) varup muhârebe olduğda kal'aya⁵⁶ kapanup emân taleb eyledi. Sultân [144a] (1) daği sekiz yüz yigirmi dört muharreminde vefât idüp yerine oğlı (2) el-Melik el-Muzaffer Ahmed bin el-Melik el-Mu'eyyed pâdişâh oldu. Ol zamân (3) 'ömri birkaç aylık ve birkaç günlük idi. Zamân-ı mezbûra degin hulefâdan (4) ve mülûkdan böyle küçük, Mışır'da sultân olmamış idi. Cümle umûrını benî (5) etrâkdan Emîr Taţar görürdi. 'Aţâ ile

⁵⁴ hîdmet kelimesindeki hı harfinin noktası yazılmamıştır.

⁵⁵ Mirzâ kelimesindeki ye, ze harflerinin noktaları yazılmamıştır.

⁵⁶ kal'aya kelimesindeki kaf, ye harflerinin noktaları yazılmamıştır.

etrākuñ ‘aqlen uğurlayup (6) ba‘zıların kabz eyledi. Sultān Muḥammed dār-ı beḳāya riḫlet itdügi sālde (7) mezbūr Ahmed pādīšāh idi. Ḳaraman yine Ḳaraman oğlu Muḥammed Beg taşarrufında (8) idi. Ümerā-yı müteferriḳadan Ḳaşamonı ve İzmir ve Zül-ḳadir'iye begleri ve sā'ir (9) yerlü yerinde tırup Aydın, Şaruḫan ve Teke ve Menteşe vilāyetleri (10) kabza-ı taşarruf-ı Oşmāniye'ye dāḫil olmuş idi. Şimden şoñra şadede geledüm.

(11) **Yine Tek Tırmayup ibn-i Ḳaraman, Eylemiş Baḡi ü Fesādını ‘Iyān**⁵⁷

(12) Sultān Muḥammed t ḫışāl saltanatda istiḳlāl bulduḳda ‘izz u iḳbāl ile (13) Edirne'ye irtiḫāl buyurmuş idi. Bir gün Burusa'dan feryādcı gelüp (14) Ḳaraman oğlu Muḥammed Beg'ün tecāvüzini ve ḫışārı muḫāşara idüp eḫrāfını (15) nehb ü ḡāret eyledüğini ‘arz eyledi. Burusa zābiḫi Ḥācı ‘İvaż Paşa (16) zabḫ u istiḫkāmi tedārikin görmekle Ḳaramāniler muḫāşara ile zamān geçmek (17) iḳtizā itdügin iz‘ān itmekle şuyını kesmege heves idüp Pınarbaşı (18) şuyını Çelmiz⁵⁸ deresine aḳıtdılar. Ehl-i ḳal‘a vāḳıf olmaḡla laḡımcıları (19) ḳatlı idüp ‘amellerin bāḫıl eylediler. Her gün ḳal‘adan çıkup merdāne (20) cenk idüp ādem alurlar idi. Ḳaraman oğlu, ‘askerine emr itdi ki (21) bir gice ordusunda āteşler yaḳup meş‘aleler peydā ideler ve cümlesi (22) ḫāḡa çıkup ḫışāra ḫavāle olur maḫalle gideler. Ḳaramāniler fi'l-ḫāl (23) imtişāl idüp Becene yolından inüp musallaḫ olup nidā itdiler ki (24) ey ḳanuñuza teşneler, şabāḫ yürümiş muḳarrerdür, yarın göresiz ḫālūñüz (25) nice olur. Ḥācı ‘İvaż Paşa orduları aḫvālinden ḫaber almaḡa ādem [144b] (1) gönderüp orduları ḫālī olduḡın ḫaber alduḳda Ḳapluca ḳapusın (2) açup bir miḳdār dilāverler gönderüp ḡāret idüp muḡtenim oldılar. (3) Müddet-i muḫāşara otuz dört gün olduḳda içinde olanlara müzāyaḡa (4) gelüp ḫattā Ḥācı ‘İvaż Paşa oḡ ile urilup mecrūḫ⁵⁹ olmuş idi. (5) Bu eşnāda sultānuñ manşūr olduḡı ḫaberi meşḫūr olup birḳaç (6) günden Mūsā Çelebī'nüñ tābūtı Ḳapluca'ya gelüp cediti mezārı yanına (7) defne mübāşeret eylediler. Ḳaraman oğlu sāḫte olmāḡ ihtimāli ile (8) defnine ḫāzır oldu ve yüzün nāzır olduḳda ağladı amma ḫaḳīḳatde (9) kendü için ağladı ve şehre āteş urup Kirmasti yolından idbār (10) yüzünden diyārına gider iken ve yürümekde isti‘cāl ider iken yanında (11) bir nedimi var idi. Dā'imā küştāḫlıḡ idüp laḫıfeler ider idi. Yine (12) laḫıfe ḫarīḳi ile: Ḥānum, Oşman oḡlunuñ ölüsinden böyle ḳaçarsın (13) dirisi gelse ḫālūñ nice olurdu, didükde bī-ḫuzūr olup mezbūr (14)

⁵⁷ 11. satırdaki metin çerçeve içine alınmış.

⁵⁸ Çelmiz kelimesindeki ze harfinin noktası yazılmamıştır.

⁵⁹ mecruh kelimesindeki hı harfi, cim olarak yazılmıştır.

nedîmi yol üzerinde bir dirah̄ta şalb eyledi. ‘Ākıbet-i naķz-ı ‘ahdüñ (15) kendüsi dağı serxoyış rābrsñk wārd " (16) " شغالي كه كين با پلنك آورد،
cezāsın gördi beyt:

رفتن سلطان بتاديب برادرزاده اش (17)

Reften-i Sultān be-Te’dīb Birāderzāde-eş

(18) Emīr Süleymān’uñ bir oğlı var idi. İstanbul tekūrına rehn virmiş idi. (19) Bir rivāyetde babası şehīd olduğda kaçup tekūr yanına varmış idi. (20) Tekūruñ, sultān ile ‘ahd u peymānı olmağla yanından def’ eyledi. (21) Ol dağı İstanbul’dan çıkup Ķarın ovasına vardı ki Eflak’a (22) gide. Ķarın-abad, aķıncıları men’ eylediler ve Yanbolı semtine teveccüh itdürdiler. (23) Bu ĥaber sultāna ‘arz olunduğda üzerine ‘asker irsāl olunduğda (24) Derzibaşı Zađanus nām lālāsı Ķelebīyi, sultāna getürdi. Mezbūrı (25) katl itmeyüp gözlerine mil çeküp Burusa’ya gönderdiler. Ba’de [145a] (1) derd-mend şehzādeyi ‘aťā ile tesliye idüp bir kāfir köyini temlik (2) idüp hemşiresini dağı bir nāmdār sancāk begine tezvīc eylemiş. Mezbūr (3) şehzāde bālāda zıkr olunduğı rivāyet-i uđrā şahīĥ ise rehn virilen (4) Ķasım Ķelebī olmaķ iĥtimāldür. El-‘ilmü ‘indallāh.

رفتن شه بكشور قرمان (5)

Reften-i Şeh be-Kişver-i Ķaraman

(6) Ķaraman oğlından intikām almaķ Sultān-ı āli-maķām ĥazretinüñ aķşā-yı (7) merāmı olmağla ‘asker-i cem’ine eťrāfa aĥkām yazup gönderdiler (8) ve Ķaştamonı ĥākimi İsfendiyār Beg bile olmaķ emr olunduğda oğlı (9) Ķasım Beg’i güzīde ‘asker ile gönderdi ve Germiyan oğlı dağı (10) me’mūr olduğı üzere ‘askere zād u zevādeyi yol üzerinde (11) ĥāzır ve āmāde eyledi. Sekiz yüz on yedi senesinde sultān (12) bā-iķbāl-i devlet ü iclāl ile sultān oñı āstāne-yi Seyyid (13) Ķāzī’den ‘ubūr idüp Ķaraman Akşehir’ine nüzül buyurdılar. Varduğları (14) gün muĥāfızları ĥal’ayı teslim eylediler menzil-i mezbūreden Ķonya cānibine (15) teveccüh buyurdılar. Ķaraman oğlı Muĥammed Beg ve oğulları ve sipehdārları (16) Ķonya şahrāsında Ortaçay dimekle ma’rūf maĥalde müctemi’ oldılar (17) ve bi’z-zarūre müdāfa’a-ı sipāh-ı sultān şadedinde oldılar. (18) Gelen ĥarfetü’l-‘aynda leşker-i Ķaramāniyān şikeste ve perīşān Muĥammed Beg (19) ve oğlı Muştafā bir lemĥa dağı tevaĥķuf iderlerse dām-ı belāya (20) giriftār olacağların ‘ayne’l-yāķin müşāhede idüp

Muṣṭafā Beg (21) Konya hiṣārına kapanup Muḥammed Beg, Taşili kūhsārına firār eyledi. (22) Sultān daḥi Konya hiṣārını muḥāşara idüp darb-ı top ve tüfenkle (23) döğüp maḥşūr olanların tākāt-ı muḳāvemeti olmāmağla Muḥammed Beg (24) a' yān-ı devleti ile müşāvere idüp ḳāzı-askeri Karamürsel, (25) nām-ı 'āliyi ḥidmet-i sultāna revāne idüp 'ādet-i ma'hūdası üzere [145b] (1) izhār-ı 'aciz u inkisār idüp isti'fā recāsında olacaḳ oldu. (2) Bāyezīd Paşa daḥi begāyet dāhī ve kārđān idi. Sultāndan emān (3) alıvirmek için ḥafıyyeten 'ahd-i peymān eyledi. Ḥadd-i zātında şulḥ li-maşlahatin (4) münāsib görünmiş idi. Zīrā her gün ifrāt ile yağmurlar olup (5) emvāl u sūtūrān-ı leşkere noḳşān tārī olmuş idi. Mevlānā Neşrī, (6) bu 'azīmetde ḳonuya müyesser olmayup hemān Beg şehri ve Seyyid şehri (7) ve Sa'id ili fetḥ olunur, Karaman⁶⁰ oğlı ile şulḥ oldu, diyü yazmış. (8) Müceddeden Karaman oğlunuñ tecāvüzi zuhūr itmekle sekiz yüz on sekiz (9) tārīhinde fetḥ olunduğın beyān eylemiş ve min meāsiri'l-ḥazākāti ve'l-ferāseti (10) Sultān Muḥammed t ḥiṣāl, te'dīb-i ibn-i Karaman için Engüriyye şahrāsında iken (11) mizāc-ı şerīfleri müteğayyir olup eṭibbā ne deñlü 'ilāc eylediler ise (12) müfīd olmayup gitdükce⁶¹ inkisārı ziyāde oldu. Germiyan oğlı (13) Ya'ḳūb Beg yanında nāmı Sinan ve maḥlaşı Şeyḥī, bir ṭabīb-i ḥazīḳ olduğu (14) sevk olunduğda emr-i şerīf gönderüp getürtdiler. Ol ṭabīb (15) lebīb-i sultānuñ marazī 'alāmetlerin gördükde: Bu marazuñ izālesine (16) ziyāde sürür iḳtizā ider ḥāl gerekdür ve illā ğayrı vechile devā (17) ḳabül itmege maḥāl yoḳdur, diyü cevāb virdi. Müşārü'n-ileyh Türkī lisānda (18) Ḥar ve Şirīn, mü'ellifi olan meşhūr Şeyḥī'dür. Bu ḥuşuş Bāyezīd Paşa'nuñ (19) ma'lūmı olduğda ol daḥi şan'at-ı vezāretde şāni-i Aristo olup (20) "el-ḥarbü ḥud'atün" kelām-ı ḥikmet encāmını ğāyet eyü bilürdi. İki ḥakīm (21) Eflātūn nazīrūñ tedbirleri buna müncerr oldu ki Bāyezīd Paşa (22) Karaman oğlı Muḥammed Beg'e mektüb-ı muḥāleşet-nümā gönderüp sultānuñ (23) teğayyür-i mizācını ve devā ḳabül itmeyüb gitdükce za'fi ziyāde olduğunu (24) bildürüp eger şulḥ maḳşūdunuz ise mesāfe-i ba'idede olduğunuz (25) ḥuşül-i merāma māni'dür. Eger sultān bir ḥāl olursa bu aralığda [146a] (1) yakın olup ḥāzır bulunmañuz sebab-i devletiñüzdür, diyü tama' virdi. (2) Karaman oğlı daḥi tecessüs-i aḥvāl-i sultān için cāsūs gönderdi. (3) Bāyezīd Paşa'nuñ mektübına muvāfiḳ çıḳmağla ol cānibe 'azīmet eyledi. (4) Bāyezīd Paşa Karaman oğlunuñ tama'-ı ḥām ile dāma düşdüğinden (5) ḥabir olıcaḳ bir ḳarañulıḳ gicede 'asker ile Karamaniler üzerine (6) ılgār idüp ve cevānib-i erba'asını ihāta idüp cem'ıyyetlerin meḳşūr

⁶⁰ Karaman kelimesinde mim harfi yazılmamıştır.

⁶¹ gitdükce kelimesindeki cim harfinin noktası yazılmayıp harf hı olarak yazılmıştır.

(7) meksür eylediler ve serdârları olan Muḥammed Beg ve Muṣṭafâ⁶² Beg'i⁶³ esir eylediler. (8) Bu ḥaber-i mûcibi's-sürür ḥuzûr-ı sulṭân-ı manşûra varduğı gibi (9) marazları bi'l-küllîye zâ'il ü sâhil-i necâta vâşıl oldu. Ṭabîb (10) merķûmuñ teşḥîşini istiḥsân idüp envâ'-ı 'aṭâyâ iḥsân buyurdılar. (11) Bâyezîd Paşa dağı Ḳaraman oğullarını elleri bağlu ve dilleri dağlu (12) dergâh-ı sulṭâna getürdükde vezâretle Rum ili beglerbegiligini cem' a lâyıķ (13) gördiler.

ذکر حالِ پسرانِ قَرمان

Zıkr-i Ḥâl-i Püserân-ı Ḳaraman

(14) Bir gün Sulṭân kerîmü's-şân, ibn-i Ḳaramanı ḥuzûr-ı serî' aya⁶⁴ getürüp (15) 'itâb ile ḥiṭâb idüp bu ne ḥâldür ki dâ'imâ bu ṭarafdan 'afv (16) u iḥsân görürken yine naķz-ı 'ahd u peymândan ḥâlî degilsiz. (17) Şimden girü sizünle nice mu'âmele idelüm. İṭlâķıñuz mûcib-i aḥillâldür, (18) didükde: Bu def' a dağı 'afv u iḥsân buyuruñ, bu ḥânedânuñ perverdesiyüm; (19) mādâmki cânım tende ola şıdķla bende olmaķ muķarrerdür, diyü ol deñlü (20) tazarru' ve niyâz eyledi ki sulṭân yine kerem-i aḥlâķından ıṭlâķ eyledi. (21) çıķup gideyorken sulṭânuñ ḥaşşa atlarına maḥşûş otlâğa (22) uğrayup 'unf ile anda olan atları ğaşb eyleyüp men' (23) itmek isteyenlere: Bizüm Oşmâniyân ile 'adâvetümüz "mine'l- mehdi ile'l-leḥdür" (24) ve serdârlık muķtezâ-yı naķz-ı 'ahddür, diyü cevâb virdi. Bu kelâm-ı (25) ḥâm sulṭâna i'lâm olıñda: 'An-ķarîb yine cezâsın bulmaķ muķarrerdür, [146b] (1) diyü buyurdılar. Vâķı' â kelâm-ı ilhâm-ı medâr-ı sulṭânî âşikâr olup (2) Anṭaliyye ḥişârını teşḥîr arzûsı ile üzerine varduğda (3) ḥişârdan ṭop ile urılup başı ve beynisi ṭađıldı ḥattâ (4) ol ṭop⁶⁵-ı serķûbı, ḥişâr ḳapusu üzerine aşmağla ile'l-âñdur (5) ḥişârda aşılı olup Ḳaramanîler geçdükçe bi-ḥuzûr olurlar diyü meşhûrdur.

رفتن سلطان بافلاق و دیار انكروس (6)

Reften-i Sulṭân be-Eflaķ u Diyâr-ı Engürüs

(7) Sulṭân bâ-iķbâl Ḳaraman oğluna güşmâlden soñra 'askere icâzet virüb (8) Bursa'ya teveccüh eylemişler idi. Bir miķdâr zamândan soñra Eflaķ voyvodası (9) ḥarâc

⁶² Muṣṭafa kelimesindeki fe harfinin noktası yazılmamıştır.

⁶³ Beg kelimesindeki be harfinin noktası yazılmamıştır.

⁶⁴ serî' aya kelimesindeki ye harflerinin noktası yazılmamıştır.

⁶⁵ ṭop kelimesindeki pe harfi be olarak yazılmıştır.

göndermekte ‘inād eylediği mesmū‘ sultān, gāzā-yı mu‘tād olmağın (10) ‘asker cem‘ine fermān idüp ve Kaşamonı hākimi İsfendiyār Beg'e daği (11) hūkm-i şerīf gönderüp bi'z-zāt gelesin veyāhūd oğlını gönderesin, diyü (12) emr olunmağın oğlu Kasım Beg'i mükemmel ‘asker ile irsāl eyledi. Sultān (13) daği sekiz yüz on toktuz senesinde Rum ili tarafına ‘ubūr idüp (14) Edirne'ye teşrīf idüp ba‘de nehr-i Tuna yalısına nüzül buyurdılar. (15) Mağall-i mezbūrdan derūn-ı memleket-i Eflak'a ‘asker gönderüp kendüleri (16) Yerkögi kal‘asını binā eyleyüp İsaçcı ve Yeñi Sale nām kal‘aları ta‘mīr (17) itdiler. Memleket-i Eflak'a gidenler daği gānimīn ve sālīmīn gelüp mübālağa-i (18) gilmān u cevāri getürdiler. Meger ki hākim-i Eflak nādīm ve şermsār olup (19) leşkere görünmeyüp mażāyık cibāle taşaşsun eylemiş. Ba‘de harābi'l-başra (20) üç yıllık harāc ile i‘tizārı müş‘ir-i ‘ubūdiyyet-nāme gönderdi (21) ve Mūsā Çelebī havāşşından Minnet Beg nām mīr-i nāmdār yanında imiş. Anı daği (22) bile gönderüp günāhı ‘afv olunmasın tazarru‘ eylemiş. Sultān-ı kerīmü’s-şān (23) daği kibr u merhāmet idüp cerā’imini ‘afv idüp memleketini ihsān eyledi (24) ve kendüleri dāru's-saltānalarına ‘avd buyurdılar. Edirne'ye gelmezdem muğaddem (25) Engürüs'e ‘azīmet idüp ve Severin hişārın fetḥ itdiler. Küffār Engürüs [147a] (1) müdāfa‘adan me‘yūs olıcağ hedāyā-yı şāhāne ile üç (2) nefer-i kāfir begzādesini āstāne-i sa‘ādetlerine gönderdiler, diyü (3) rivāyet olunur. Bu sefer-i nuşret-i eşerden soñra İsfendiyār oğlu (4) Kasım Beg terk-i vālid ü vaṭan idüp birāderān-ı hāsīd u gālībden ḥalāş (5) olmağ için ḥuddām-ı sultān-ı āli-mağām silkine münselik oldu. Sultān (6) daği oğlu gibi ‘izzet idüp ve İsfendiyār'a nāme gönderüp (7) Kasım Beg'ün memleketiñüzden hişşesin virün diyü teklīf buyurduğda muğālīfine (8) mecālī olmayup vezīrini bir vā‘iz ile gönderüp ve bir ‘ubūdiyyet-nāme (9) yazup mażmūnında: Benüm medār-ı ma‘išetüm Kaşamonı ve Baqır Küre'sidür, anlar (10) bu bendelerine erzānī buyurup mā‘adāsını memālīk-i maḥrūselerine zamm (11) buyuralar. Kasım bendelerine ‘aṭā buyurmalarına rızām yoğdur, aña bī-ḥuzūrlıgum (12) çoğdur, dimekle sultān daği Kangırı ve Tosya vilāyetini Kasım Beg'e (13) zamīme-i tımār itdiler. Āḥir ‘ömrine dek itā‘at ve ‘ubūdiyyette bir qarār (14) oldu.

رفتن سلطان بدفع فتنهای ملك روم

Reften-i Sultān be-Def -i Fitnehā-yı Mülk-i Rūm

(15) Sultān ‘atā-yı mu‘tād u vāhibü'l-bilād ferzend-i salṭanat-ı nijādları⁶⁶ (16) şeyzāde Sultān Murād'a muḳaddemā vilāyet-i Rumiyye-i Şuğra ve taht-ı Amasiyye'yi (17) lāyık u erzānī görüp zabt-ı sipāh u memleketi Hamza Beg'e sipāriş idüp (18) ve Biçer oğlu Ali Beg'i lālā ta'yin idüp şeyzāde ile bile göndermişdi. -muḫāfaza-ı bilād idüp sekiz yüz yigirmi bir senesi dāḫil-⁶⁷ (19) olduğu aḫyānda Rumiyye-i Kübra'da fiten-i mütenevvi‘a olup hem-civār-ı Rumiyye-i (20) Şuğra olmağla şāhzāde yanında mükemmel ‘asker olmak iktizā (21) itmişdi. Qaraḳoyunlu'dan Qara Yusuf ile Aḳḳoyunlu'dan Qara Oşmān (22) Erzincan ve Bayburt için nizā‘ üzere olup Qara Yusuf⁶⁸ Türkmān (23) Erzincan'ı taht-ı⁶⁹ taşarrufına dāḫil idüp Pīr ‘Ömer Beg'e ta' vīz itmiş idi. Mezbūr (24) Pīr ‘Ömer Beg istiklāl bulduḳda Qaraḫişar ḳal‘asını muḫāşara eylemiş idi. (25) Qaraḫişar ise şāhzāde Sultān Murād'ın ḫidmetkārlarından Melek Aḫmed oğlu [147b] (1) Ḥasan Beg'ün taşarrufında idi. Ol ecelden Ḥasan Beg şeyzādeden imdād (2) taleb⁷⁰ idüp Şamşun-ı Kafir'i teşḫiri dā‘iyesinde olmuş idi. (3) Hemān ol feterātda Qaşṭamonı ḫākimi İsfendiyār Beg fırsat bulup ḳal‘a-yı (4) Şamşun-ı Müslüman'ı ve Bafra'yı teşḫir idüp oğlu Hızır Beg'e (5) ta' vīz eyledi ve Şamşun-ı Kafiri'nün üzerine vardı. İçinde (6) olan küffār gemilere girüp firār eylediler, ḳal‘a ḫālī kaldı. Lā-cerem (7) şāhzāde-i Sultān Murād leşker-i ārāste ile Ḥamza Beg'e gönderüp (8) bī-mümāna‘at Şamşun-ı Kafir'i'yi zabt idüp Şamşun-ı Müslüman'ı (9) teşḫiri dā‘iyesinde oldu ve bu feterātı Sultān Muḫammed-ḫıṣāle ‘arz (10) eyledükde ‘asker-i firāvān ile sekiz yüz yigirmi iki senesinde memālik-i (11) Anadolı'ya müteveccih olup serḫadd-ı Rumiyye-i Şuğra olan (12) Merzifon Abad şāhrāsına nüzül buyurdılar. Meyāmin-i ḳudūmları ile (13) eşnāf fiten ü feterāt teskīn buldı. İttifāḳā üç ay miḳdārı zamān (14) ḫudūd-ı Toḳat'dan Qaşṭamonı'ya varınca lā-yezāl zelāzil vāḳı‘ olup (15) ahālī-i bilād şāhrālarda çadırlar ile sākīn oldılar. Sultān Muḫammed-ḫıṣāl (16) ‘izz⁷¹ ü iḳbāl ile Şamşun cānibine teveccüh buyurduḳda ḳal‘ada olan (17) İsfendiyār oğlu Hızır Beg'den ḳal‘ayı mülāyemet ile taleb eyledi. (18) Ol daḫi bilā-müzāyaḳa u ta' vīḳ ḫıṣāruñ ḳapısını açup tevvāb-ı sultāna (19) teslīm eyledi. Hızır Beg'ün ḫidmeti maḳbūl olup pādişāhāne-i in‘ām (20) ü iḫsān olunduḳdan sonra: Yanumuzda olursañuz şefḳat ve ri‘āyetde (21) taḳşirāt olunmaz, diyü buyurdılar. Hızır Beg daḫi: Āstāneñüz ḫidmeti (22) cānuma minnetdür, lākin

⁶⁶ nijād kelimesi metinde nicād olarak yazılmıştır.

⁶⁷ "muḫāfaza-ı bilād idüp sekiz yüz yigirmi bir senesi dāḫil" metni, metnin ana çerçevesi dışına yazılmıştır.

⁶⁸ Qara Yusuf kelimesindeki kaf, ye, fe harflerinin noktaları yazılmamıştır.

⁶⁹ taht kelimesindeki hı harfinin noktası yazılmamıştır.

⁷⁰ taleb kelimesindeki b harfinin noktası yazılmamıştır.

⁷¹ ‘izz kelimesindeki ze harfinin noktası yazılmamıştır.

birāderüm ile münāferet üzere olmağla ikimüz (23) bir yerde olursak münāza‘ a muqarrer, diyü i‘tizār eyledükde ‘özri (24) ma‘kūl olmağla maqbūl olup i‘zāz u ikrām ile pederi yanına (25) gönderdiler. Bu evkātda Canik vilāyeti daħi dāħil kalemrev-i sultān [148a] (1) olup taşarruf olındı ve muħāfaza-yı mühimmâtı görölüp Burusa'ya (2) teveccüh olındı. İskilib nevāhisine nüzūl buyurduklarında birkaç beg (3) ulus ve şahrā-yı nişin evlerine rast geldiler. Bu cemā‘at-i keşire ne ‘uķūle (4) ādemlerdür, diyü su’āl buyurduklarında: Bunlar Tatarlar olup Minnet Beg'üñ (5) ‘aşiretleridür, diyü cevāb virdiler. Ya böyle Türkān-ı leşkerī niçün (6) sefer-i hümāyūnda mevcūd bulunmadılar, diyü şordukda: Vilāyet-i Karaman'üñ (7) ħudūdında Şamağar oğlı dirler bir şāhib-i ‘aşiret düğünine da‘vet (8) itmekle Minnet Beg, mezbūruñ düğüninde bulunmağla rikāb-ı hümāyūna yüz (9) sürmekden maħrūm olmuş, didiler. Sultān-ı ‘āķil: Bunlardan ġāfil olmaķ (10) muħālif-i ħazmdur zīrā böyle bī-bāk u bī-pervā ‘ıyş u şafāda olup (11) istedükleri yerde gezmek ve sefer-i hümāyūn āvāzesini istimā‘ eylemişler iken (12) ħidmetde bulunmamaķ ‘alāmet-i da‘vā-yı istiķlāldür, diyüp emr eyledi. (13) Ümmet Beg⁷² cümle ‘aşā’ir u qabā’ili ile Rum iline göçdiler. Şimdi (14) Filibe nevāhisinden Konış nām qaşabada tūranlar anlardur. Minnet Beg (15) oğlı Muħammed Beg'üñ ‘imāreti vardur, ma‘mūrca qaşabadur.

(16) تسخير بعض قريه ها از بهروقف جامعش

Teshir-i Ba‘z-i Karye-hā ez-Behr-i Vakf-ı Cāmi ‘eş

(17) Sultān-ı refi‘ül mekān bu cihān-ı fānīnūñ ‘adem-i beķāsını mülāħaza idüp (18) maħrūse-i Burusa'da bir cāmi‘-i şerif binā idüp münakkaş kāşiler ile (19) tezyin idüp ve bir laṭif medrese ve talebe için ħücerāt yapdurup (20) her müderris tecdid olındukda ibtidā-yı dersinde ders-i ‘āmm itmek (21) meşrūt olup günā-gün ni‘metler ile ħāş ve ‘āmm-ı iṭ‘ām olur idi. (22) Zıkr olan ħayrāta evkāt-ı ma‘mūre ta‘yini melħūz ħāṭır-ı sultānī (23) olıcaķ müşāverede ümerā-yı nīk rā-yı İstanbul nevāhisinde ba‘zı (24) qaşabāt ve qurā için muqaddemā küffār elinden alınmış iken feterāt-ı (25) Timūrīde girü küffār eline girmişdür, didiler. Sultān fi'l-ħāl [148b] (1) Timūrtaş oğlı Ali Beg'i serdār idüp kılā‘-ı mezbūreyi fetħ için (2) irsāl eylediler. Hereke qal‘asına irdükde kāfiri İstanbul'a (3) firār idüp ħişārı ħālī komāğın zabt eylediler. Andan Eski Geyübize'ye (4) varup yağma ile fetħ itdiler. Taruci ħişārını, içinde olanlar (5) teslim idüp cümlesi evķāf-ı ‘imāret-i sultāniyye olmuşdur. Andan

⁷² Ümmet ismi ya Minnet ismini karşılamakta ya da Minnet yerine sehven yazılmış olmalıdır.

Pendik (6) ve Kırtal zıbtı olınup ğanā'im-i bī-şümār ile dergāh-ı sultāna vardılar. (7) Ol kıaranuñ ba'zı İstanbul'a ğāyet kıarıb olmağın kâfirleri kâh (8) ol cānibe ve kâh bu cānibe mütāba'at iderler idi. Ebu'l feth-i sultān (9) Muħammed Ħān İstanbul'ı feth itdükden soñra ehl-i İslām taşarrufında kıaldı. - ve bu fütühāt daħi sekiz yüz yigirmi ikide vukū' buldı.⁷³

خروج شيخ بدرالدين ورفع او واتباعه (10)

Ħurūc-ı Şeyħ Bedreddīn vü Ref' -i Ū ve Etbā'-eş

(11) Fuzelā-yı müteverri'in ve 'ulemā-yı mütebaħħirīnden Cāmi'ül-fusūleyn ve Teshīl ile (12) müstemī kitāblaruñ muşannifī Simavīn oğlı Maħmūd Bedreddīn ki Mūsā Çelebī (13) zamānında kıāzı'asker olup zühūr-ı Sultān Muħammed t ħışālde ayda biñ (14) aķçe vazīfe ile İznik kıal'asında ikāmete me'mūr idi 'İlm-i (15) zāhir ü bātında fazl-ı bāhir şāħibi olmağın tālībler istifāde-i 'ulūm-i (16) dīniyye ve istifta-yı mesā'il-i yakīniye iderler idi ve ekşer evķātı (17) riyāzāt ve mücāhedāt üzere olmağla beyne'l-enām keşf u kerāmet (18) ħavāriķ-ı 'ādāt u tāmāt ile şöhet-i tām bulmuş idi Lākin netice-i (19) 'ibādātı tāt-ı iblisī gibi ħōdbīni ve istikbār u istiksār-ı merīdān (20) dālālet-şi'ār olup şākirdleri ve mürīdleri çoğaldı Aralarında (21) Börklüce Muştafā nām şāħşı ki kıāzı'asker iken kethüdāsı imiş kıānūn-ı (22) meşāyiħ üzere ħalīfe idüp da'vet ü irşād için Aydın ili (23) cānibine gönderdi Ol daħi telbisāt ile nüfūs-ı nāķışadan (24) niçesini teşħir idüp cāhilān-ı sāde-dilāndan cem'-i keşiri esir-i (25) dām-ı riyā u tezvīr eyledi beyt: **صوفي نِهَاد دَامٌ وَسِرْحُفَّهُ** (2) nefsanī şöhet-i āħirü'l-emr iktizā-yı şöhet-i nefsanī (2) " باز کرده، " [149a] (1) " " [149a] (1) " باز کرده، " (2) nefsanī şöhet-i āħirü'l-emr iktizā-yı şöhet-i nefsanī (2) ve muķteżā-yı tesvīlāt-ı şeytānī ile ħalvet ve nihānħānesinde (3) kendünüñ zendeķa u ilħādın āşikār idüp meredesine irtikāb-ı (4) müteheyyiāt ve muħarremāta ruħşat virüp azacaķ⁷⁴ zamānda on biñe kıarıb (5) mücāvīr ü ğarībe-firīb virüp kendüye muħliş ü hevādār eyledi (6) Müşārü'n-ileyh Bedreddīn-i mülħid mezbūr ele girdükde kendüye daħi zarar (7) işābetin kıılır idüp memleket-i Oşmāniyānda kıarār idemeyüp İznik'den⁷⁵ kıalkup (8) memālik-i İsfendiyār'a firār eyledi. Kıaştamoni'da daħi tıramayup keştīye (9) süvār olup Kıaradeñiz'den Eflaķ yakāsına ğüzār eyledi. Ħākim-i (10) Eflaķ, dostlığı olmağla istikbāl

⁷³ - ve bu fütühāt daħi sekiz yüz yigirmi ikide vukū' buldı. - metni, metnin ana çerçevesi dışına yazılmıştır.

⁷⁴ kelime, imla olarak azacaķ yazılmasına kıarşın anlam olarak azıcık kelimesi uygundur.

⁷⁵ İznik kelimesindeki kaf harfi metinde kef ile yazılmıştır.

idüp ri'āyet u ta'zīminde cidden (11) taḫşirāt eylemedi. Küfr u nifāk tev'em olmağın mīr-i Eflak ile ittifāk (12) üzere oldı.

ذکر قتل مصطفای بدلقا

Zikr-i Qatl-ı Muştafā-yı Bed-Likā

(13) Mezkūr Muştafā-yı bed-likānuñ ilhādı ve Aydın ilinde ḥurūc (14) ve ifsādı Sultān Muḥammed-ḥiṣālūñ mesmū' -ı hümāyūnları olduḡda (15) şehzāde-yi şecā'at-mu' tād Sultān Murād'a ḥük-m-i hümāyūn şadır olup (16) Anaṭolı 'askeri ile mülhid-i mezbūruñ üzerine varup ol diyārdan (17) ref'i ve zendeḡa u ilhādınıñ def'i bābında sa'y-i belig ve cidd-i bīd-def' (18) buyurılmaḡ fermān olındı. Mezbūr şāhzādenūñ ḡudūmı ḡaberin istimā' (19) itdükde meydān-ı kār-zārda pāydār olmaḡ sevdāsına düşüp (20) on biñden efvn melāḡide ile Aydın tevābi'inde Ḳaraburun (21) nām mevzi'de 'asker-i manşūr ile muḡābele idüp 'azīm muḡātele vāḡı' (22) olup ḡilāl-i cenk u ḡarb ve eşnā-yı neberd u ḡarbda mübālaḡa-ı ādem (23) maḡtūl olup ve serdārları tu' me-i şemşir āteşnāk olurlar. (24) Ṭorlaḡ Kemāl nām-ı müfsid pūr-ḡalālūñ ḡaḡı başı⁷⁶ kesilüp yedi biñe ḡarīb (25) zenādiḡa-yı pūr-firīb ḡāke düşüp baḡıyyetü's-seyf olanlar ehl-i sūnnet [149b] (1) ü cemā'at firḡasına dāḡil olmaḡla ḡatldan ḡalāş oldılar.

مآل حال بدرالدین مزبور (2)

Māl-ı Ḥāl-i Bedreddīn-i Mezbūr

(3) Şahzāde-i nīkū-siyere fetḡ u ḡahr-i melāḡide-i bed-ḡüher müyesser olup manşūr (4) ve muzaffer olduḡda sultān baḡr ü berr Selanik ṡaraflarına ḡazāya müteveccih (5) olmiş idi. Fetḡ-i ḡiṣār muḡadder olmamaḡla Selanik eṡrāfi ḡāret olup (6) ḡanā'im-i bī-şūmār ile Siroz şāḡrāsına nāzil olduḡda sābıḡu'z-zikr (7) Simāvn oḡlı Bedreddīn Maḡmūd'uñ ḡurūcī ḡaberi ordu-yı hümāyūna (8) vāşıl oldı. Meger ki müşārü'n-ileyh Eflak'da bir bölük melāḡide-i (9) pūr-nifākı yanına cem' idüp tesvīlāt-ı şeyṡānī ve dā'ıye-i mülk-i (10) sultānī ile vilāyet-i Silistre'ye⁷⁷ ḡarīb bīşezār ü çengelistan (11) Deliorman'a gelmiş idi ve mürīdān-ı merīdānını Rum ilinūñ eṡrāf (12) u cevānibine irsāl eylemiş idi. İlḡā-yı kelimāt-ı mülhidāne ve işrāb-ı (13) çāşnī-i ibāḡet-i müfsidāne ile 'avām-ı ke'l-en' āmdan nice biñ (14)

⁷⁶ başı kelimesindeki be harfinin noktası yazılmamıştır.

⁷⁷ Silistre kelimesinde te harfinin noktası yazılmamıştır.

nüfus hâbise-i bed-fercâmı başlarına üşürdiler ve zıkr olan (15) firâk-ı dâlleye Kâdı Bedreddin tarafından istimâletler virüp (16) Aydın ilinde hüruc iden Muştâfâ ile Tırlak Kemâl bizüm (17) hâlifemüz olup dâ'ilerümüzdür. İşâret-i gâybıyye ile tahür-ı hüruclarına⁷⁸ (18) icâzet virilmişdür. Melik-i 'âlem-i beğâ⁷⁹ musahhar u müsellemler olup mürîdân (19) u mu'tekadâtum miyânında taqsım itmekle taşmim itmişüm. Lezzât-ı hayvâniyye (20) müşteheyât-ı nefsâniyyeye rağbet virüp ba'zı muharremâtı istihlâl idüp (21) vüs'at-ı meşreb yüzünden netice-i bid'at melâhıde-i bâtıniyyeyi (22) meredesine işrâb idüp şürb-i hamûr u semâ'-ı zemûra ruhsat virilmiş idi. (23) Bu fitne ü firib ile zamân-ı karibde Bedreddin şöhret-i tām ve şevket-i temām (24) hâşıl idüp Rum ilinde dîn-i devlete muhill evzâ'-ı nâ-hemvârî (25) zâhir ü âşikâr olmuş idi. Bu haber-i mefsedet-i eşer sem'-i hümayûn pâdişâh-ı [150a] (1) baħr u berre vâşıl olup müte'âkıben Şehzâde-i Sultân Murâduñ def ü ref'-i (2) mülhidân ile muzaffer u kâmrân olduğı ahbâr-ı beşâret âşarı (3) mesmû'ları olduğda edâ-yı şükr-i Hüdâ'dan soñra Bâyezid Paşa'yı (4) def'-i fitne-i Bedreddin için 'asker-i İslâm ve ümerâ-yı' izâm ile irsâl (5) eyledi. Paşayı müşârü'n-ileyh daħi müstakıl serdâr olup ikdâm-ı tām (6) ve cür'et-i temām ile muharebe ve muqâteleye kıyâm gösterdi. Bedreddin (7) daħi 'asker-i sultân-ı müslimîn ile meşâff eyledükde cânib-i Hâkķ, taraf-ı (8) bâtıla gâlib olup ol ser-hayl-i melâhıde mağlûb olup lâkin (9) ele getirilmeyüp firâr idüp girü Deliorman'da pinhân oldu ve yine (10) ba'zı gürûh-ı mekrühiyi yanına cem' idüp fitne ve fesâddan hâlî degil idi. (11) Müşârü'n-ileyh Bâyezid Paşa zâhiren mezbûrı ahz itmek tedârikinde olup (12) amma hafıyyeten birkaç kâr-güzâr⁸⁰ ile kavlı ü karar idüp kaşd-ı (13) Bedreddin için bişezâre gönderdi. Anlar daħi mürîd olup (14) ve takarrüb hâşıl idüp fırsat gözedürler idi. Ol eşnâda haber (15) inhizâm-ı Muştâfâ⁸¹ ve Tırlak Hüd bin Kemal iştihar bulmağla Bedreddin'e (16) kesel ü za'f tārî tedbirde taqsir ider oldu. Ol dilâverler (17) tedâbir-i dil-pezir ile mezbûrı esir ü destgâr idüp hidmet-i (18) pâdişâh-ı cihângire getürdiler. Kazî-yi mezbûr dânişverlikde (19) meşhûr ve hâl-i müşkilâtda müsellemler cumhûr olmağla perestiş⁸²-i hâl (20) u teftiş mâ-fi'l-bâlı için 'ulemâ u e'imme-i dînüñ ihzârına (21) fermân-ı 'âlî-şânları şadır oldu. Ol zamânlarda mülk-i (22) 'Acem'den yeñi gelmiş bir ehl-i 'ilm u fazl mollâ var idi. Mollâ Haydar (23) Hirevî

⁷⁸ hüruc kelimesindeki hı, cim harflerinin noktaları yazılmamıştır.

⁷⁹ beğâ kelimesindeki kaf harfi metinde kef olarak yazılmıştır.

⁸⁰ güzâr kelimesindeki zel harfinin noktası yazılmamıştır.

⁸¹ Muştâfâ kelimesindeki fe harfinin noktası yazılmamıştır.

⁸² perestiş kelimesindeki te harfinin noktası yazılmamıştır.

nāmıyla mezkūr bir baħr pür-meşhūr idi. Mezbūr ile muħāşama (24) ve mu'āraza-ı dīniyye için anı ta'yīn buyurmuşlar idi. Ol daħi (25) muḳaddemāt-ı 'aḳliyye ve mü'eyyidāt-ı naḳliyye ile ilkā-yı kelām idüp maḳām-ı [150b] (1) istişhādda ḥadīş-i şerīf irād eyledi ve ol maḥfil pür-efāzılda olan (2) e'āzım-ı 'ulemā-yı şāhibü'l-fazā'il Bedreddīn'e ḥiṭāb idüp: Bu tebaḥḥur (3) ve metānet ki 'ulūm-i şer'ī ve 'aḳlīde size müyesser olmuşdur ve bu te'līfāt-ı (4) mu'tebere ki şāḥife-i rüzgārda erkām u aḳlāmuñuzla muḥarrer olmuşdur. (5) Niçün tesvīlāt-ı nefis ü şeyṭān ile minhāc-ı şerī'at-ı müstaḳīmi elden (6) ḳoduñ ve livā-i ḡadr u fitneyi mürtefi' idüp muḳātele-i sulṭān-ı (7) İslāmiyāne cevāz gösterdün? Şimdi kendü ef'āl ü a' māliñüñ (8) mükāfāt ü mücāzātına ise beyān buyuruñ, didiler. Müşārü'n-ileyh, ba'zı (9) kelām-ı nā-fercām ile kendü ef'ālını şavāb gösterüp: Her ne itdüm ise (10) icrā-yı ḥükm-i şer' -i şerīf için eyledüm, diyüp ve ikrār eyledi ki: (11) Çün bu evḳātda itā'at-ı sulṭāndan ḥurūc eyledüm ve gerden-i (12) muṭāva'atı ḳavlen ve fi'len ribḳā-yı İslām'dan birün eyledüm. Şimdi (13) şemşir-i siyāset-i ilāhiye boyun virmişem ve imzā-yı ḥükm-i ḥākim (14) ene nebiyyü's-seyfün icrāsı ciheti için ayaḡ üzere ṭurmuşam, didi. (15) beyt: **گرم خويشتن گرفتارم " (16) " چو عود بسوزنده نيست گس راجرم ، كه من بدرديدل** diyüp maḳarr u mu'terif oldı. Ḥükm-i sulṭānla (17) Manşürvār, berdār olması fermān olınuş fi'l-ḥāl Siroz bāzārında (18) şalb eylediler. Hetk-i 'ırz-ı şerī'at ile āb-ı rü-yı 'ulemā-yı milleti ḥāk-ı (19) türeye rīḥte itdüğü için anuñ daħi ḥünını ḥāk-ı reh-güzāra āmiḥte (20) eyleyüp sā'irlere mücib-i 'ibret eylediler. Amma sulṭān temām emvāl (21) ve metrūkātını evlādına virüp beytü'l-māl için bir ḥabbesin almadılar. (22) Bu ḥuşuş sekiz yüz yigirmi üç senesinüñ evā'ilinde vāḳı' olup (23) ba'de Sulṭān Muḥammed t ḥiṣāl Eflaḳ üzerine varup ḥākim-i Eflaḳ (24) Engürüs ḳrālına ilticā itmegin Engürüs'e teveccüh idüp ḳış irişüp (25) ve sulṭān atdan düşmekle girü maḥrüse-i Edirne'yi teşrīf buyurdılar.

[151a] (1) **نهضت سلطان بافلاق و ديار انكروس**

Nehzet-i Sulṭān be-Eflaḳ u Diyār-ı Engürüs

(2) Bundan aḳdem Eflaḳ ḥākiminüñ itā'ati beyān olınmış idi. Bir miḳdār (3) zamān Sulṭān-ı 'ālīşān Burusa'da 'imāret ve sā'ir ebvāb-ı birr ile (4) iştiḡāl itmegin ḥākim-i Eflaḳ, tekrār 'āşı u 'āḳḳ ve ḳrāl-ı Engürüs ile (5) ittifaḳ eyledüğü sulṭān-ı afāḳuñ mesmū'ı olduḳda ol kāfir bi-ittifaḳ (6) naḳz-ı 'ahd u mişāḳ itdüğü için sene-yi mezbūrede üzerine varup (7)

cihād-ı ekbere niyyet eyledi. Anaṭolı ‘askeri ile ḥākim-i Karaman (8) ve Kaṣtamoni'ya ve leṣker-i Rum ili ve temām-ı mülük u ḥükkām u gāziyān (9) ve aḳıncıyān ve bi'l-cümle ‘asker-i bī-pāyān Tuna Nehri'nden Eflaḳ ṭarafına (10) ‘ubūr eylediler ve bidāyet-i şürü‘ da Saḳçı ve Yeñi-Sale⁸³ ve Bürgün⁸⁴ ile (11) Yerkögi ḳal‘aların fetḥ idüp derün-ı memleket Eflaḳ'a leṣker-i firāvān (12) gönderdiler. Nehb u gārete şürü‘ eylediler. Ḥākim-i Eflaḳ bed-aḥlāḳ (13) muḳābele-i sipāḥ mücāhidāne tāb u tevāni olmayup imdād u i‘ānet (14) ṭama‘ı ile Engürüs ḥudūdına ‘azīmet eyledi. ‘Asker-i İslām murādları (15) üzere memleket-i Eflaḳ'ı nehb u gāret idüp her gün mu‘asker-i sulṭāna (16) cevāri ü ḡilmān ve bī-ḥesāb zaḡā’ir ve emvāl-i firāvān getirürler idi. (17) beyt : " أَرْ مُرَادَاتِ هَرِ أَنْجِهٍ خَوَاسْتَهٗ دِلِّ، هَمَّهٗ " (18) Sulṭān-ı ‘ālī-maḳām temām-ı intiḳām alup ‘asker-i İslām Eflaḳ ḡazāsından (19) memālik-i mu‘tebere-i Engürüs ḡazāsına müteveccih oldı ve serḥadd-ı (20) Engürüs'e dāḫil olduklarında önlerine gelen vilāyet ve memleketi (21) nehb u gāret ve ḳatı u esr ve ḥarḳ u ḥasāret idüp bī-müdārā (22) ve bī-muḥābā vīrān ve zīr ü zeber eylediler ve böyle itmekden murād-ı sulṭānī (23) ḳrāl-ı Engürüs, ḡayrete gelüp ḥamiyyet-i cāhiliyye ile meydān-ı muḳābele (24) ve muḳāteleye gelsün, diyü tedbīr-i dil-pezīr idi. Lākin ḳrāl-ı bed, fa‘āl-i (25) ‘asker-i ḳalālet-i ma‘ālī mükemmel olup muḳāvemete iḳtidārı var iken [151b] (1) ḳalbine ru‘b u hirās müstevlī olup cenk u cidāl dā‘iyesinde (2) olmayup yüz göstermedi. Sulṭān ise mücerred zafer-i mülkī ve mālī ile (3) mütesellī olmayup muvācehe u muḳātele-i ‘azīmetde oldı. Ol diyārlar (4) serd-sīr olup mevsim-i sefer geçüp ‘askerüñ zaḡīreleri ḳalmayup (5) ‘avdet hengāmı olduḡı⁸⁵ sulṭān-ı İslām'a ‘arz olınduḡda (6) girü ‘azīmetlerinden ferāḡat itmedi. Nā-gāḥ iḳtizā-yı ḥükm-i ḳazā u taḳdīr (7) ve çeşm-i zaḡm zamān-ı pūr-teşvīrden bir gün bir esb-i hōş-refṭāre (8) süvār olup yola gider iken at bed-ḥuyıḳ idüp ‘inān, (9) iḥtiyār-ı ḳabza-ı iḳtidārından gidüp sulṭān-ı çāpuk-süvārı ser-i zīnden (10) rü-yı zemīne bıraḳdı. Ol saḳaṭadan a‘zā ve ḳuvāsına ziyāde (11) elem virüp az ḳaldı idi ki ol nāzileden ‘ālem-i bālāya (12) vāşıl olalar idi. Hele bir miḳdār ifāḳat buldılar amma ata (13) süvār olamayup taḡt-ı revān ile revān olur oldılar. (14) Çün bu aḡbār-ı müvahhişe miyān-ı diyār-ı a‘dāda intişār buldı. (15) Ḳrāl-ı Engürüs ve Eflaḳ āzār-ı sulṭāndan şād-mān olup (16) ḡüne ḡüne erācīf ü kizb ü bühtān iştihār buldı. Ol

⁸³ Yeni-Sāle kelimesindeki ye harfinin noktası yazılmamıştır.

⁸⁴ Bu kelime Bürgün okunmuş ancak böyle bir mekan ismine ulaşılammıştır. Noktası eksik yazılan ilk harf, eserin sonundaki yer dizisinde de be harfiyle okunmuş ancak soru işareti ile işaretlenmiştir.

⁸⁵ olduḡı kelimesindeki gayn harfinin noktası yazılmamıştır.

ecelden (17) erkân-ı devlet memleket-i a' dâdan ' avdet buyurmalarına diğkat ü himmet (18) itmekle sulţân-ı ğâzî daği dârü'l-mülk-i Engürüs-i menhûs olan Budun (19) şehrine duğul-i dâ' iyesinden ferâgat idüp miyân-ı memâlik-i Engürüs'den (20) yağma ve târâc iderek dâru's-salţanalarına mürâca' at buyurdılar. ' Asker, (21) ğânimîn ve sâlimîn meskenlerine ' avdet eylediler.

ارتحال حضرت سلطان بنزھتگاہ قدس (22)

İrtihâl-i Hâzret-i Sulţân be-Nüzhetġâh-ı Kuds

(23) Çün ol sulţân-ı celîl umûr-ı salţanatını tekmîl eyledi. Sekiz yüz yigirmi dört (24) muharremü'l-ġarâmınuñ evâ' ilinde faşl-ı ġazânıñ evâġirinde Edirne'ye dâġil (25) olup ittifaġen bir ġün mizâc-ı şîġġat-ı imtizâcları müteġayyir olup [152a] (1) ġasta oldılar. Rûz-be-rûz ⁸⁶ za' fları müştedd olup eţibbâ (2) mu' âleceden ' âciz oldılar. Zamân-ı marâzları mümtedd olup (3) sekiz yüz yigirmi dört cemâziye'l-evvelisinüñ evâ' ilinde maġmiyye-yi Edirne'de (4) ġülistân-ı ' ömrine bād-ı fenâ esüp kendüden me'yûs olıcaġ sulţân (5) Murâd'ı velî' ahd eyledüġini izġâr ve ol gelince mevtini ihfâ u esrâr (6) eylemelerini vaşiyyet itdükden soñra ⁸⁷ أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ nidâsına icâbet (7) eyledi. Çaşnigîrbâşî ' Elvân Beg'i şehzâde Sulţân Murâd'a da' vet- (8) nâme ile ġöndermişler idi. A'yân-ı ġâzret ve erkân-ı devlet (9) ġasbe'l-maġdûr-ı mevt-i sulţânı mestûr itdiler ve dîvânlar sürüp (10) muşâlih-i cumhûrî ġördiler ve ihtimâl-i intişâr-ı ġavfî ile tefriġ-i (11) ' asker tedbîrin meşveret idüp ġaşr-ı hümâyûndan çıkup didiler ki: (12) Pâdişâġ ġâzretleri İzmir oġlı üzerine ' azîmet itmegi taşmîm (13) buyurmuşlardur. Fermân-ı ' âliyeleri budur ki muġaddemâ ġüzîde-i sipâġ (14) Biġa'da Anaţolî beglerbegine mülġaġ olalar ve ' acele üzere ' ulûfelerin (15) virüp yeñiçeri ile ba' zı ' asker-i manşûreyi irsâl itdiler (16) ve Anaţolî beglerbegine ġükm ġönderdiler ki taġt-ı eyâletlerinde olan (17) ümerâyı sipâġhileriyle cem' idüp Biġa'ya ġelüp muntazır-ı fermân olalar. (18) Sulţân maġfîret nişânıñ intikâli eyyâmı imtidâd bulıcaġ, silâġdârlar (19) zümresi dîvâna ġelüp aġvâl-i sulţânı şorup ' arz-ı iştîyâġ (20) ve didârları müşâhedesiyle mesrûr olalum diyü ittifaġ eylediler. (21) Vüzerâ özrler idüp mizâc-ı şerîfleri şîġġate⁸⁸ teveccüh itmişdür lâkin ġareket (22) bâ' iş-i nüksdür diyü eţibbâ

⁸⁶ -rûz kelimesindeki ze harfinin noktası yazılmamıştır.

⁸⁷ Ahkaf suresi 31, Allâh'ın davetçisine uyun. (Türk Diyanet Vakfı Meali)

⁸⁸ şîġġate kelimesindeki te harfinin noktası yazılmamıştır.

zuhûrlarına rızâ virmezler. Hem şübhe (23) ve tereddüdüñüzi ‘ arz idicek şâyed hâtır-ı nâziklerine hõş gelmeyüp (24) a‘ râz-ı kalbiyyeye sebep olmak ihtimâli ola, diyü her çend ki def‘ (25) itmege sa‘ y eylediler. Müfid olmadı bi‘z-zarûre izhâr itmek ta‘ahhüdi ile [152b] (1) def‘-i meclis idüp icâzet-i şudûrını irteye ta‘lîk eylediler. (2) Bu müşkilüñ tedârikini hükemâ ve eţibbâ ile müşâvere itdüklerinde eţibbâdan (3) Kürd Ozan dimekle meşhûr olan tabîb-i hikmet-i maşîr böyle tedbîr (4) eyledi ki sulţânı maķâmında iclâs ve mu‘tâdları olan (5) libâslarını ilbâs idüp bir küçük oĝlancuĝı sulţânıñ arķası (6) ardında oturdalar bir vechle ki yorgân altından görünmeye ve ol (7) gûdek pes-perdeden sulţânıñ ellerin taħrîk idüp ke‘ennehu elini (8) şaķâlına iledür şeklinde göstere ve havâ esüp tokınmasun bahânesiyle (9) kaçruñ der u divârını sedd idüp şöyle qarañulık eyleyeler ki (10) külliyyet ile teşhîşe mâni‘ ola. Kaşruñ taşrasına çıkmaĝa eţibbâ (11) icâzet virmezler, diyü bellü başlu olanlardan ĝayrısı⁸⁹ hâric kaçrda (12) turgurup serdârların ve bölükbaşılarn kaçr içine girmege izn (13) virdiler. Hemân tabîb sâlifü'l-beyân hengâmekünân gelüp dülbendin (14) yere urdı ve erkân-ı devlete paşalara hıţâb idüp⁹⁰: Sizüñ elinüzden (15) dâd ü feryâd niçün sulţâna bîdâr itdiñüz; anı râhatından ayıрмаķ (16) hemân yaramuz kaçd itmekdür biz ‘ilâc itdükce siz bozarsız, diyü şemâtet ile (17) hâzır ve nâzırları bir hoşca nazardan alıķodı. En-nezâretü'l-ülâ (18) nazaru'l-ħamķâ fehvâsınca teşhîş-i tām idemeyüp bâdî-i nazarda gördükleri (19) el ve ba‘zı a‘zâ hareketini ĝareket-i irâdiyye şanup her biri du‘â (20) ve şenâ iderek selâmlayup dönüp gitdiler ve kapu taşrasından (21) nazâr idenler daĝı kalblerinden şübhe ü şekk resmini ĝall idüp (22) anlar daĝı du‘â-künân geldükleri yola revân oldılar. Bu eşnâda (23) Sulţân Murâd'ıñ Bursa'ya geldüĝi ĝaberi mesmû‘ olicaķ cesed-i şerîflerini (24) taht-ı⁹¹ revânla Bursa cânibine gönderdiler. Bu tedbîr ile re‘âyâyı (25) ĝâretten ve sâ‘ir nâsı ĝasâretten emîn eylediler. Sulţân cennet meķânıñ [153a] (1) intikâlınden⁹² kırķ gün geçmiş idi. Câmî‘leri civârında defn olındı (2) ve ħatm-i kelâm-ı melik-i ‘allâm u it‘âm-ı ta‘âm u infâķ-ı erâmil u eytâm olındı. (3) Eyyâm-ı ĝayâtında her cum‘a günlerinde tevzî‘-i ta‘âm ve muhtâclara in‘âm-ı (4) ‘âmm iderdi ve ĝaremeyn-i şerîfine her yıl mübâlaĝa mâl gönderürdi. (5) Raĝmetullâhü'l-Melikü'l-müte‘âl.

⁸⁹ ĝayrısı kelimesindeki ĝayn, ye harflerinin noktası yazılmamıştır.

⁹⁰ idüp kelimesindeki ye harfinin noktası yazılmamıştır.

⁹¹ taht kelimesindeki hı harfinin noktası yazılmamıştır.

⁹² intikâlınden kelimesindeki nun harfinin noktası yazılmamıştır.

در بیان وزرا و امرای سلطان (6)

Der-Beyān-ı Vüzerā u Ümerā-yı Sultān (7) Timūr-ı pür-zūr, diyār-ı Rum'dan İran ve Turan'a gidüp Sultān Muḥammed (8) melik-i mürüvvetin taleb itmege mürāca' at eyledükde cümleden muḥaddem (9) Firūz Beg oğlu Ya' ḳub Beg tābi' olup cānsipārılıklar itmekle (10) Anaṭolı beglerbegiyi eylemiş idi ve vezīr-i a' ḳam ' Ali Paşa, Emīr Süleymān (11) ve Mūsā Çelebī ḫidmetinde iken vefāt eyledükde oğlu İbrāhīm Paşa (12) Mūsā Çelebī'nüñ vezīri iken taḫşīl-i māl bahānesiyle İstanbul'a (13) gelmiş idi. Tekūr mu'āveneti ile Burusa'da Sultān Muḥammed'üñ yanına gelmekle (14) vezīr-i a' ḳam idüp Mūsā Çelebī üzerine varmışlar idi. Netekim beyān (15) olınmışdur. Sultān Muḥammed t ḫıṣāl⁹³ istiḳlāl bulduḳda vezīr-i (16) a' ḳamları Bāyezīd Paşa olup Rum ili eyāleti ile ma'an taşarruf (17) ider idi ve Timūrtaş Paşa, 'İsā Çelebī inhizāmında firār ider iken (18) bir piyāde ḳalmış, ḡulāmına merḫamet idüp atı arḳasına almaḡla (19) ol bed-fi'āl ardından pehlūsine bir ḫançer urup atdan zemīne (20) düşüp ḫāk u ḫūn arasında ḡaltān iken sultāna getürdiler. (21) renş-i ḫātırı olmaḡla ḳatı idüp başını Emīr Süleymān'a gönderdi. (22) İbrāhīm Paşa ve Ḥācı ' İvāz Paşa vezīrleri idi ve sār ümerā ki (23) eṣnā-yı ḫikāyātda mezkūr olmuşlar idi. Cümlesi bende-i fermān berdārları (24) idi ve Mevlānā⁹⁴ ḳāzı-askerleri idi ve zamān-ı şerīflerinde (25) mevcūd olan ' ulemā ve meşāyiḡuñ ba' zılarınıñ icmāl-i aḫvālleri digerine [153b] (1) şürü' olındı.

در بیان علمای اعلام (1)

Der-Beyān-ı ' Ulemā-yı A' lām

(2) Faḫrū'l-mevālī Muḥammed Şāh ibn-i Şemseddīn el-Fenari, zekāda bī-naẓir idi. (3) Babası muṭṭalī' olduḡı ' ulūma vuḳūfı ' ulemā-yı Rum miyānında ma' lūmdur. (4) On sekiz yaşında iken sultān müderrisi olup ders-i ' āmm eylemişdür. (5) Evvel dersinde ' ulemā-yı ' aşrī olanlar müşkil su'āller itdüklerinde cevābların (6) virüp ilzām eylemiş, illā bir fāsıḳ, mevlānāyı bir su'āl-i daḳīḳ ile (7) taẓyīḳ eylemiş, āḫir anuñ cevābını daḡı taḫḳīḳ eylemiş. Niçe fūnūna ve Şerḫ-i (8) Mevāḳıf evā'iline risāleleri vardır. Sekiz yüz otuz toḳuz senesinde (9) intīḳāl eylemişdür. Zuḫru'l-Mevālī Yusuf Bāli birāderi fevtinden şoñra (10) medresesi, tedrīsi aña virilmiş, sekiz yüz kırḳ altı senesinde Burusa (11) ḳāḫıyı iken vefāt

⁹³ "Sultān Muḥammed t ḫıṣāl" bu metin parçasının üzeri çizilmiştir.

⁹⁴ bu kelimededen sonra satırda biraz boşluk bırakılmıştır.

itmişdir. Ve el-Mevlā Burhaneddīn Ḥaydar el-Hirevī (12) Mevlānā Sa‘deddīn'den kesb-i ‘ulūm idüp Şerḥ-i Keşşāf'ete ta‘līk ḥavāşī (13) eylemişdir. Fāzıl-ı Şerīf'üñ i‘tirāzları def‘ine taşaddi eylemişdir ve İzāḥ-ı (14) Me‘ānī'ye şerḥi vardur. Ferā‘iz-i Sirāciyye'ye menķüldür. Sekiz yüz otuzda (15) intikāl eylemişdir ve el-Mevlā Faḥreddīn el-‘Ācemī ‘ulemā-yı ‘aşrıñdan kesb-i ‘ulūm (16) itdükden soñra Şerīf Cürċānī'den tilmīzi menķüldür soñra Muḥammed Şāḥ Fenārī'nüñ (17) mu‘īdi andan soñra müderris ba‘de Sulṭān Murād Ḥān eyyāmında müfti olmuşlar (18) ve otuz aķçe vazīfeden ziyāde ķabūl itmeyüp: Beytü'l-māldan bundan (19) ziyāde ḥaķķum yokdur, dir imiş. Rivāyet-i ḥadīşde Ḥaydar Ḥirevī'den (20) mücāz olup Şaḥīḥ-i Buḥārī kırā‘atini Ḥāce-zāde'den tekmiñ eylemiş. Ḥikāyet (21) cennet-mekān Sulṭān Muḥammed Ḥān fırķa-ı ḥurūfiyyeye re‘īs olan (22) Fazlullāh Tebrīzī etbā‘ından ba‘zı mülākāt-ı pādīşāḥ idüp kelimāt-ı (23) müzahrefe ile ķalbini cezb eylemiş, Maḥmūd Paşa anı dūr itmege şarf-ı maķdūr (24) iderdī. Lākin pādīşāḥuñ ziyāde meylin müşāhede eylemek ile iķdām idemeyüp (25) bi'l-āḥire Mevlānā Faḥreddīn'e yalvardı. Mevlānā ol mülḥidüñ kelimāt-ı fāsidesini [154a] (1) bi'z-zāt iştirmek murād itmegın paşa, ol bī-mezḥebi menziline getürüp Mevlānā'yı (2) pinhān eyledi ve mezḥeblerine meyl-i şüretin göstermekle derūnında olan (3) maķāsıdı izḥāra başlayup mā‘il i‘tikādları ḥulūle varıcaķ Mevlānā (4) şabr idemeyüp mülḥidüñ aḥzına mübāşeret eyledükde saraya kaçdı. (5) Mevlānā taleblerinde diķķat idüp pādīşāḥı ķā‘il itdi ve anları alup (6) Edirne'nüñ Yeñi Cāmi‘ine iletüp mü‘ezzinlere şalā itdürüp ḥalgı cem‘ (7) idüp ve minbere çıkup ol müfsidlerüñ ilḥād u zendeķaların vüċub-ı (8) ķatllerin ve mu‘āvenet idenler şevāb-ı ‘azīme nā‘il olmaların beyān ve āteşe (9) yaķmalarına terġīb eyledi ve namāzgāḥ şaḥrāsında odun cem‘ (10) idüp anları āteşe yaķdı. Ḥattā ateşe bi'z-zāt üfürmekle şaķālınuñ (11) bir cānibi bir miķdār yandı rivāyet olunur ki Mevlānā'nüñ marāz-ı mevtinde (12) Mollā ‘Ali Tūsi ziyāretine gelüp naşīḥat istedikde: ‘Aşā-yı şerīfi ‘avām (13) arķasından eksik eyleme, diyü vaşıyyet eyledi. Edirne medfūn (14) olmuşdur. Minhüm⁹⁵ el-Mevlā Şarı Ya‘ķūb el-Ķaramānī ‘ulūm-ı şer‘iyyede (15) müşāreketi keşīre idi. Burusa'da Mevlānā Yektān'a ba‘zı müşkilāta cevāblar (16) ‘arz itdükde Mevlānā Yektān istiḥsān idüp ve imzā eyledi (17) أَنَا
وَيَقْتُلُونَ النَّبِيْنَ بِغَيْرِ حَقِّ 97 āyeti ile لَنَنْصُرَنَّ رُسُلَنَا 96 āyeti ile (18) arasında olan te‘āruz

⁹⁵ minhüm, bu kelimenin üzeri çizilmiş.

⁹⁶ Mü'min Suresi'nin 51. ayeti

⁹⁷ Bakara Suresi'nin 61. ayeti

def' inde bir risāle yazmışdır. 'Ulemā-yı Mıŝır ile (19) olan baĥŝi iktizā eylemiş ve ba'zı ŝikāt, Mevlānā'dan naql itmişdür ki Hāzret-i (20) Risālet-penāh 'aleyhi's-selāmı düşünde görüp: **الْعُلَمَاءُ مَسْمُومَةٌ فَمَنْ شَمَّهَا مَرَضَ وَمَنْ أَكَلَهَا مَاتَ** (21) **يا رسول الله لحم** hadiŝi cenāb-ı (22) ŝerifinüzden rivāyet olunduĝı ŝaĥiĥ midür? didükde hāzret buyurmuşlar ki: (23) **قُلْ يَا مُحَمَّدٌ مَسْمُومٌ** ve ol 'aşruñ 'ulemāsından biri daĥi Kāra Ya'kūb bin (24) İdris idi. Meŝābih'e ŝerĥ yazup Hidāye'ye hāŝiye ta'lik (25) eylemişdür ŝoñra ŝam'a ve Mıŝır'a varup yine bilādına gelüp ŝekiz yüz üç [154b] (1) rebi'ül-evvelinde vefāt itmişdür ve minhüm el-Mevlā Muĥyiddin el-Kāfiyeci, ibn-i Hācib (2) Kāfiye'sine ziyāde ŝuĝl eylemiş Suyūfi'nün üstādıdır. Bilād-ı 'Acem'de taĥŝil-i (3) 'ulüm idüp ba'de Kāhire'ye varmışdır. 'Ulüm-ı 'aqliyye ve naqliyye ve riyāziyyede (4) yed-i tūlāsı olup te'lif itdüĝi rasā'ilün ĥasrī olmayup enfa'ı (5) Kāvā'idü'l-İ'rāb ve ŝerĥ-i Kelimeti'ŝ-ŝehāde'dür ve hadiŝde bir muĥtaŝarı olup (6) tefsirde Teysir nām bir muĥtaŝarı vardır ve zeydun kā'imun cümlesinde yüz on üç (7) baĥŝ vardır, diyüp taĥkiĥ itmişdür. Sekiz yüz doĝuz cemāziye'l-ülāsınun (8) leyle-i rābi'asında vefāt itmişdür. Ol 'aşrda olan meŝāyihdür. (9) el-'Ārifbillāh eŝ-ŝeyĥ 'Abdullaṭif el-Kudsī el-Enŝāri, evā'il-i hāletde (10) 'ilme iŝtigālden ŝoñra taŝavvufa meyl idüp tekmil-i mücāhede itdükden ŝoñra (11) ŝeyĥ Zeyneddin Hāfi ĥuddise sirruhaya vuŝul bulıcaĥ ĥacca teveccüh eyledüklerinde (12) bile gitmegi istid'ā eyledi. Vālideleri marīza olmaĝın ŝeyĥ hāzretleri izn (13) virmeyüp edā-yı ĥidmeti için alıĝodı. Hāccdan 'avd idüp Kudüs-i ŝerife (14) geldükde ĥidmetini iĥtiyār ve terk-i diyār idüp Ĥorasan'a vardı. Andan (15) emr-i ŝeyĥle Cam'a varup Aĥmed Cāmī merĥadında erba'in tekmilinden ŝoñra (16) irŝād-ı icāzet ile Dimeŝĥ'e varup andan Konya ŝehrine gelüp (17) anda āsūde olan evliyā-yı ŝelāŝe ziyāretinde ĥālāt müŝāhede (18) eyledükden ŝoñra Burusa'ya geldi. Beyān-ı maĥāmāt u merātibde Tuĥfe nām (19) te'lifleri vardır. Elli yaŝında iken sekiz yüz elli altı rebi'ül-evvelinün (20) ĝurresinde civār raĥmete intikāl idüp zāviyeleri civārında medfündür (21) ve **minhüm** eŝ-ŝeyĥ Abdurruĥim el-Merzifonī ĥadd-i rüşde varduĝda Mıŝır'da (22) Zeynüddin Hāfi ĥidmetine varup niĥe ĥalvetler çekdi. 'Avārifü'l-Me'ārif (23) ve A'lāmü'l-Hudā rivāyetine ve ŝeyĥun Vaŝāyā-yı Kudsiyye'si naĥline⁹⁸ mücāz oldı (24) ve sekiz yüz iki muĥarreminün evā'ilinde 'arabi inŝā ile icāzet-nāme yazup (25) izn-i ŝerifleri ile vaṭanına müteveccih olduĝda ŝeyĥ hāzretleri ĥuzẓār-ı meclise [155a] (1) ĥitāb idüp: Bir 'aŝĥ kütüĝin

⁹⁸ naĥline kelimesindeki nun, kaf, nun harflerinin noktaları yazılmamıştır.

yaqub diyār-ı Rum üzere atduq, diyü (2) Merzifon'da Sultān Murād 'imāreti evkāfindan sekiz osmānī ve on müd galle (3) qabül itdürmişler. Aqvāl-ı 'aşqda Türkī nazmı vardır, taqallüş ider. Merzifon'da (4) merqadı ziyāretgāhdur. Sekiz yüz seksen beş senesinde intikāl itmişdür (5) ve minhüm eş-Şeyh 'Abdulmu' tī, Mālikiyyü'l-mezheb idi. Şeyh Zeyneddīn Hāfi (6) hıdmetinde⁹⁹ tekml-i tarikatdan şoñra irşād icāzeti ile Mekke-i Mükerrede mütevaqtın (7) oldılar ve şeyhü'l-Haremlikle meşhür şāhib-i kerāmetdür. Şeyh Mahmud Sindī ki (8) sinni yüz yigirmiden mütecāviz idi. Şeyh Zeyneddīn Hāfi ve Şeyh 'Abdullāh (9) Semerqandī ve Seyyid Qasım Enver'e vuşul bulmuş, Şeyh Mu' tī'ye mülākī (10) olup didi ki: Şeyh 'Abdullāh'ı gördüğün mesmū' dur. Şimdi görseñ (11) teşhīş¹⁰⁰ idebilür misün? Ben dañi: Bilürem, didüm ve tavāfa segirdüm, (12) gördüm tavāf eyler. Henüz tavāf itmemişken maqām-ı İbrāhīm'e varup (13) şalāta meşgöl oldı. Ben dañi ol maqāma varup şalāta meşgöl (14) oldum. Selām virdükde h'āce hāzretinden eşer görmedüm. Şeyh 'Abdulmu' tī'ye (15) vaq' amı i' lām itdüm. Buyurdı ki: H'āce hāzreti ma' lümüñ imiş. (16) Bir müddetden şoñra Semerqand'a sefer idüp h'āce hāzretine vardum. (17) Nazarı müte' allıq olduğda: Müşāhede itdüğün hāli şakla, diyü (18) sifāriş buyurdılar. Girü Mekke-i Müşerrefe'ye vardum, gördüm ki Şeyh (19) 'Abdulmu' tī iştihār bulup āstānesi mecmu' -ı nās olmuş. Huzūrına (20) varduğda: Biz h'āce hāzretini ancak saña bildürmekle meşhür itdün (21) h'āce bizi 'āleme meşhür itdi, diyü buyurdı ve minhüm (22) eş-Şeyh Pīr İlyās Amasiyye'dendür. Emīr Timūr ol nevāhiyeden (23) geçdükde şeyhi Şirvan'a gönderüp ma' āşına kāfi vazīfe (24) ta' yin eyledi. Şeyh tadrīs-i 'ulüm iderdi. Bu eşnāda Şadreddīn (25) Şirvānī şöhbete irişdi ve riyāzāt ile halvet-hānesine girdi. [155b] (1) Şadreddīn ümmī olmağla şeyhe kāhī fütür gelürdi. 'Aqıbet vağanına göçüp (2) on iki yıl mücāhede itdi ve Zeynüddīn Hāfi'nün iştihārı olmağla (3) Hırasan'a gitmege 'azm itdükde Hāzret-i Risālet-penāhı, şallallāhü 'aleyhi ve sellem (4) 'ālem-i mişālde görüp Şeyh Şadreddīn'e varmaq fermānı şādır olmağın (5) muhālefete kādir olmayup Şirvan'a revāne olup qarīb geldükde (6) aşhābına bunuñ kudūminden haber virüp istikbāle isti' cāl itdürür. (7) Şeyhe qarīb gelüp ellerin öpdükde buyururlar ki degme kimse bu devlete (8) iremez ki server-i qā' ināt bi'z-zāt irşād eyleye, müddet-i keşire hıdmetinde (9) olduğdan şoñra irşāda şürü' eyledi. Amasiyye'de civār rahmete rişlet (10) itmişdür. Sevdāye nām maħalde medfündür. Ğasl olunurken serīrlerini bir şuffeye (11) vaz' idüp şuffenün bir cānibi çöküp serīr düşmege

⁹⁹ hıdmet kelimesindeki hı harfinin noktası yazılmamıştır.

¹⁰⁰ teşhīş kelimesindeki şın harfinin noktası unutulmuştur.

müteveccih olduĝda (12) ĥazret-i Őeyĥ eliyle tutduĝu meŐĥur ve menĝuldur ve minhüm eŐ-Őeyĥ Zekeriyya (13) el-Ĥalveti, Pır İlyās iŐāreti ile mesned-niŐin olmuŐdur. Amasiyye'de (14) Saraclar mescidi civārında medfündür ve minhüm eŐ-Őeyĥ ʿAbdurraĥman Āelebi (15) Pır İlyās¹⁰¹ duĥter-zādesidür. GümüŐ kaŐabasından olmaĝla GümüŐlü oĝlu (16) dirler idi. Taʿbir-i rüyada mahāreti olup eŐʿār-ı Türkiyyesi daĥi var. (17) Ĥüsāmī taĥalluŐ ider. Yaʿĥub PaŐa zāviyesinde medfündür ve minhüm (18) Őeyĥ Őucaʿ el-Ĥaramani ve Őeyĥ Muzafterredīn Laredevi ve Őeyĥ Ĥacı Bayram aŐĥābından (19) Bedreddīn Daĥiĥ ve Bedreddīn Aĥmed ve Baba Naĥĥās Anĥaravī ve Bolulu Őalāĥaddīn (20) ve Burusalı Őeyĥ ʿÖmer Dede ĥuddiset esrārühüm ve minhüm eŐ-Őeyĥ Őalāĥaddīn Lütfullāĥ (21) ĥacca zamān-ı teveccühlerinden suʿāl itdüklerinde derviŐlerüñ ĥaydı olmaz (22) dilerseñ Őimdi gidelüm diyüp aŐĥābı ile yola girdiler. Ĥalāl-i seferde aŐĥāb (23) itdiler ki Őeyĥuñ size ʿaceb iltifātı var, eger erbaʿin tekmił itseñüz ĥoĥ mertebe (24) ĥāŐil iderdüñüz. Őeyĥ öñlerince giderken iŐidüp anuñ tekmiłine bir naŐar, (25) kifāyet ider, didi Őeyĥ Lütfullāĥ fi'l-ĥāl atdan inüp Őeyĥuñ ayaĝına [156a] (1) düŐüp būs eyledi ve belde-i mezbüreye varıcaĥ bir müddet ārām idüp (2) Őeyĥ Lütfullāĥ terbiyete meŐĝül oldılar. Tekmiłden Őoñra Őeyĥi ĥalife (3) idüp Ankara'ya teveccüh itdiler āĥir ʿömürlerine dek Balıkesir'ide (4) turup anda medfün oldılar. Metteʿanallāhu bi-esrārihim ve nevverenallāhu bi-envārihim. (5) Őimden Őoñra Sulĥān Murād'uñ fütüĥātı beyānına Őürüʿ idelüm in-Őāʿallāĥ-ı teʿālā.¹⁰²

[156b] (1) **آغاز داستان سلطان مراد ثانی**

Āĝāz-ı Dāsītān-ı Sulĥān Murād-ı Őāni

(2) Sulĥān Muĥammed ĥiŐāl sekiz yüz yigirmi dört cemāziye'l evvelisinüñ dördüncü (3) ĝünü vefāt idüp ĥırĥ iki ĝünden Őoñra sene-i mezbūra cemāziye'l āĥirenüñ (4) on ikinci ĝününde ferzend-i ercendleri Sulĥān Murād Ĥān taĥt-ı ʿālīye (5) cülüs buyurdılar ve sekiz yüz elli beŐ muĥarremü'l-harāmınuñ üçüncü ĝünü (6) dār-ı beĥāya irtiĥāl eylediler. Bu taĥdirce, müddet-i salĥanatları otuz (7) yıl ve altı ay yigirmi ĝün olur. Ĥin-i cülüsda sinnleri on sekiz (8) yıl yedi ay idi, diyü menĝuldür. Bu ĥesāb üzere müddet-i ʿömrleri (9) ĥırĥ ĥokuz yıl bir ay olur ve evlād-ı ʿālī-nijād Sulĥān Murād (10) beŐ nefer olup birisi ebu'l-fetĥ Sulĥān Muĥammed idi. Birisi daĥi (11) İsfendiyār kerimesinden mütevellid olmuŐ Küĥük

¹⁰¹ İlyās kelimesindeki ye harfinin noktası yazılmamıştır.

¹⁰² Bu sayfada sadece beş satır metin bulunmaktadır. Āelebi Mehmet dönemi bitip yeni bir bölüme geĥileceĝi için boş bırakılmıŐ olmalıdır.

Ahmed Çelebi idi ki (12) cülüs¹⁰³-ı Sultân Muhammed Hânda nizâm-ı ‘âlem için defter-i şühüddan nokta-i vücûdî (13) hâk u nâ-bûd oldu. Birisi daği Büyük Ahmed Çelebi idi ki muqaddemâ Amasiyye'de (14) vefât idüp Sultân Murâd-ı evvel mezârı civârında defn olındı. İki (15) oğulları daği Hasan Çelebi ve Orhân Çelebi idi. Edirne'de fevt (16) olup Darü'l-ḥadis cenbinde defn olınmışlardır. Raḥimallâh-ı te‘âlâ.

عصر سلطان مراد ثانیہ (17) واقع اولان ملوکی ذکر ایده لم (18)

‘Aşr-ı Sultân Murâd-ı Şânide Vâkı’ Olan Mülûkı Zıkr İdelüm

(19) Sultân Murâd taht-ı sa‘âdet-baḥta cülüs itdüğü zamânda Azerbaycan (20) Şâhruḥ Mirzâ'nuñ taşarrufında idi. Ba‘de İskender Türkmânı girü müstevli (21) olup memleketi âbâdân ideyorken Şâhruḥ Ḥorasan'dan yine gelüp mezbûr (22) İskender ile Selmas şahrâsında muqâbil olup ‘azîm cenk eylediler. [157a] (1) İskender, münhezim olduğda Şâhruḥ Mirzâ, iḳta‘i'l-ḥadîde bi'l-ḥadîd mefhûmuyla (2) ‘âmil olup Azerbaycan'ı İskender'ün küçük birâderi Cihânşâh - sekiz yüz otuz beş sevvâlinüñ on birinci güninde-¹⁰⁴ (3) Türkmâna ta‘vîz idüp birbirleriyle ḥaşm eyledi. Âḥirü'l-emr Tebriz (4) qurbında Şufyan nâm mevzi‘de iki birâderler meşâff eyledüklerinde (5) Cihânşâh gâlib olup İskender firâr idüp Alıncaḳ ḳal‘asına ḳapandı. (6) Mezbûr İskender'ün Ḳubâd nâm oğlu, cāriyelerinden Leylâ'ya mecnûn olmuş idi. (7) Cāriye ise İskender'ün maḳbûlesi olmağla muḳtezâ-yı ‘aşḳ ile şeytân (8) iğvâsıyla bir gice İskender, bām üzerinde mestâne ḥ‘âba varup (9) maḥbûbesiyle yatur iken mezbûre Leylâ ḥilâf-ı mu‘tâd, nerdbân-ı bālâya (10) bālâya çıḳmadı idi. Ḳubâd bî-dâd-ı şu‘ûd idüp ḥançer ile pederinüñ (11) pehlüsine ḍarb eyledi. İskender bî-gâne şanup Ḳubâd iriş beni ḳurtar (12) diyü şavt itdükde Ḳubâd bir ḥançer daği urup meşgale-i dünyâdan (13) ḳurtardı. Cihânşâh daği müzâhame-i İskender'den ḳurtıldı ve tedric ile (14) ekser-i memâlik-i ‘Acem'i ḳabza-i taşarrufına dâḥil eyledi. Bu taḳdîrce Sultân Murâd'ün müddet-i (15) salṭanatuñ evâ’ilinde İran ve Azerbaycan on beş sene üç ay Şâhruḥ Mirzâ (16) zabtında olup mâ‘adâsı Cihânşâh Türkmânî taşarrufında olmuş olur. Bağdad (17) Darü's-selam ḥâkimi olan Mîr Muhammed bin Ḳara Yusuf, sekiz yüz otuz altı târiḥinde (18) Emîr Ḥacı Hemedâni ḳatlı idüp Emîr İsfend¹⁰⁵ Bağdad'a ḥâkim oldu. Ba‘de

¹⁰³ cülüs kelimesindeki cim harfinin noktası yazılmamıştır.

¹⁰⁴ -sekiz otuz beş sevvâlinüñ on birinci güninde- metni, metnin ana çerçevesi dışına yazılmıştır.

¹⁰⁵ Bu isim İsfend olmalıdır. Çünkü Bağdat, Emir Muhammed'in ölümünden sonra Kara Yusuf'un diğer oğlu Emir İsfen'in eline geçmiştir.

fevt olup (19) sekiz yüz elli tārîhinde Bağdad ve ‘Irak-ı ‘Arab cümleten Cihānşāh’uñ kabza-ı taşarrufına (20) dāhîl olup Bağdad’ı oğlu Pîr Budak Hân’a virdi. Sultān Murād’uñ (21) vefātı tārîhinde Bağdad mezbûr Pîr Budak’uñ taşarrufında idi. Diyarbekir (22) tevābi‘i, Kara ‘Osmān Bayındır’ınuñ oğlu Ya‘kûb Beg’e, andan şoñra diger oğlu (23) ‘Ali Beg’e intikāl eyledi ki Uzun Hasan’uñ babasıdır. '**Zîkr-i selāfîn-i Mışır.**' (24) Sultān Murād cülûs itdüğü el-Melik el-Muzaffer Aḥmed bin el-Melik el-Mu‘eyyed cümle el-meliki (25) olan Emîr Taḥar ile salṭanat-ı Mışır’ı taşarruf iderler iken nā’ib-i Şam olan [157b] (1) Emîr Çakmak, Dimeşk kal‘asını zabt eyledi. Sultān Aḥmed daḥi Şam’a (2) varduğda mābeynlerinde muḥārebe vākı‘ olup āḥirü’l-emr Aḥmed’i Dimeşk kal‘asında (3) ḥabs eyledi. Yedi ay yigirmi gün pādîşāh oldu. Yerine mezbûr Taḥar, sultān (4) olup üç aydan şoñra vefāt idüp yerine el-Melik eş-Şalîḥ Muḥammed bin (5) el-Melik ez-Zāhir Taḥar sultān olup umūriyyeti Emîr Hācı Beg eş-Şūfî (6) görürdi. Aşḥāb, ḥall ü ‘aḳd küçük oğlandır diyü dört aydan şoñra (7) salṭanattan ḥal‘ idüp ḳayd ü bend ile İskenderiyye iletdiler. Yerine el-Melik Eşref (8) Birespāy, sultān oldu. On beş seneden ziyāde sultān olup (9) bunuñ zamānında Mışır’da ‘acā’ibāt zāhir oldu. Çerākese tercümesinde zîkr (10) olunur. İn-şā’allāh-ı te‘ālā mezbûr daḥi vefāt idüp oğlu el-Melik el-‘Aziz (11) Yusuf bin Birespāy pādîşāh olup toḳsan dört günden şoñra ḥal‘ (12) olunup el-Melik ez-Zāhir Ebu Sa‘id Çakmak sultān oldu. Bunuñ zamānında ¹⁰⁶ (13) daḥi ‘acā’ibāt zāhir olmuşdur. Mezbûr Çakmak on dört yıl on ay pādîşāh (14) oldu. Sultān Murād vefāt itdüğü senede Mışır ve Şam taşarrufında olup (15) iki yıldan şoñra nefesi ḥal‘ idüp üç günden şoñra fevt oldu. Karaman ile (16) Kaşamonı ve İzmir ve Zül-ḳadriye girü evvelki ḥākimlerinde idi. Şimden şoñra (17) Sultān Murād ‘ālî-nejāduñ fütūḫātı beyānına şürü‘ olunur, in-şā’el-Mevlā.

ذکر استیلاي دوزمه مصطفى و قتل او (18)

Zîkr-i İstîlâ-yı Düzme Muştafâ ve Ḳatl-i Ū

(19) Sultān Murād, vālid-i mācidlerinüñ saray-ı beḳāya riḫletlerin istimā‘ eyledükde (20) sancāḳları olan Amasiyye'den maḥrûse-i Burusa'ya gelüp taḫt-ı (21) sa‘ādet-baḫta cülûs idüp Rum ili cānibine güzāra ‘azîmet (22) itdükde Gelibolı ma‘beri mütesedd olup tekûr-ı İstanbul olan bî-dîn (23) daḥi yol virmedüğü aḫbārı intişār bulmağla güzār düşvār görindi. (24) Meger ki vaḳ‘a-i Timûr’da Yıldırım Bāyezîd Hân cennet-mekānuñ nā-būd

¹⁰⁶ zamān kelimesindeki ze harfinin noktası yazılmamıştır.

olan (25) Muştafâ Çelebî nâm oğlu ki Timür aradup bir vech ile hayât ve memâtı haberi [158a] (1) alınmamışdı. Sultân Muhammed zamânında dağı haber alınmamış idi ol zamânda ki sultân (2) Muhammed'ün vefâtı haberin vüzerâ ihfâ itmişler idi. Tekür-ı İstanbul vâkıf olup (3) bir mechülül'-neseb âdemi zühûra getürüp merhûm Yıldırım Bâyezîd'ün nâ-bedîd olan (4) Muştafâ Çelebî'dür, diyü şâyı' idüp Gelibolı'ya tekûra virmek şartıyla (5) zühûra getürdi ve mâl u ricâl ile imdâd idüp ve Rum ilinde olan (6) ümerâya dağı haber gönderüp ba'zı 'alâmetler ki Muştafâ Çelebî-i haķıķınûñ a'zâsında (7) meşhûr idi mezbûr Muştafâ-i müzevvide mevcüddür, diyü müzâhir kızb u bühtân (8) olan kimesnelerün şehâdetleri ile şâbit idüp bi'l-cümle keştîler ile (9) Gelibolı'ya geçürüp zu' m-ı fâsidi üzere pâdişâh eyledi. Bu tarîķle yanına (10) ümerâ-yı 'izâm-ı Rum ili cem' olup huşûşen Tırhan Beg ve evlâd-ı Evrenos Beg (11) ve Gümlü oğlu şahîh şehzâde olmak i' tîķâdıyla ordusına gelüp müslimânlardan (12) ve mülük-ı küffârdan elli biñ ' asker cem' oldılar. Tekür-ı maķhûruñ murâdı bu mekr (13) u hîle ile Gelibolı'ya mâlik olup ba' de Rum ilinden ehl-i İslâm'ı (14) sürüp çıkarmak idi. İzmir oğlu dağı vezîri olup muhaşşalan (15) ekşer-i nâs istiyâs eylemişler idi. Sultân Murâd bu haberdan, ziyâde mużtarib olup (16) vüzerâsıyla müşâvere eyledükde İbrâhîm Paşa ile Hâcî ' İvaż Paşa (17) hâsed muķtezâsınca Vezîr-i a'zam Bâyezîd Paşa'yı düşman ağızına atmağa cân (18) atup Bâyezîd Paşa hayli zamândan hem vezîr-i a'zam ve hem Rum ili beglerbegiyidür. (19) Cümle Rum ili ümerâsı kelâmına i'timâd iderler muķaddemce varup hûsn-i (20) tedbîr ile leşkeri Düzme Muştafâ'dan rû-gerdân idüp pâdişâhumuz (21) cânibine meyl itdürsün. Her ne vechle olursa cem' iyyetlerin perâkende itmege (22) sa'y eyleyün, didiler. Timürtaş Paşa oğulları bu tedbîri pesend itmeyüp (23) hużûr-ı pâdişâhîde İbrâhîm Paşa'yı tahtaṭṭıye idüp Bâyezîd Paşa'yı (24) göndermekden men' itmege sa'y eyleyüp: Çünki Muştafâ-yı mec'ül Yıldırım Hân (25) cennet-mekânun ferzendiyüm diyü da'vâ ider ve hâliyâ Rum ili miyânında [158b] (1) vâriş-i hândân-ı âl-i Oşmân olduğı muķarrer şeklindedür. Bâyezîd Paşa püser-i Oşmân ile (2) muķâvemet itmek nice mümkindür, bunuñ neticesi Bâyezîd Paşa'nun helâk olup (3) huşemânun kuvvet bulmaķdur, didiler. Lâkin Bâyezîd Paşa kâr u zârında ve sipahdârlıĝda (4) 'âķil ve şicâ' olup mâdâmki ol mevcüd ola, İbrâhîm Paşa'ya ve ' İvaż Paşa'ya (5) mesned-i vezâretde çendân istiklâl müyesser degil idi. Ol ecelden tarḥ (6) itmek murâdları idi. Bu zâ'ide musırr oldılar. Hâlvette pâdişâha varup: (7) Hünkârüm, Bâyezîd Paşa'dan ĝayrı bu ĝidmet-i 'ahdesinden kimesne gelemez hemân muvâceheten (8) Rum iline

müteveccih olmağa ümerā ilk māni^ç olmağ isterlerse i^ç tibār buyurmañ, diyü (9) ^ç arz eylediler. Sultān Murād dañi gitmesin murād idinüp Bāyezīd Lālā eline (10) benüm hātırım içün bu hīdmeti gör, leşkerden bir cem^ç ile Rum ili tarafına ^ç ubür ile, (11) diyü buyurdu. Bāyezīd Paşa fermāna imtişālden ğayrı çāre bilmeyüp: Emr ü fermān (12) pādişāh-ı ^ç ālişānuñdur. Ser ü cān u hāndānum yoluñda fedādur. Hāliyā vaşiyet iderem ki (13) eger hīdmet-i sultāna şāğ gelemeyüp ^ç ömür vefā itmez ise metrūkātumdan Timūrtaş (14) oğlı Umūr Beg'e elli biñ aqçe nezrūmdür, ihsān buyuralar. Zīrā hīn-i müşāverede (15) muhlişāne ve devleth^ç āhāne sözler söyledi. Ma^ç lūmdur ki bu teklīf ve ilzāmdan maqşūd (16) bu bende-i dīrīneyi helākdur. Pādişāhum şāğ olsun, didi bi'l-muvācehe (17) icāzet ricā eyledi ki muhayyer olup iktizā itdüğine hareket eyleye. ^ç Arz eyledi ki (18) Düzme Muştafā'nuñ pādişāhlığı kār-ı temām-ı revāc bulup halkuñ nazarında (19) ^ç ażemet ve şevket ile görünmişdür. Eger Rum ilinde olan ümerā ve leşker bu cānibe (20) tābi^ç olmayup Muştafā-yı mechūlden rū-gerdān olmazlar ise bu kuluñı katl idecekleri (21) muqarrerdür. Bir tarīkle firār dañi müyesser degildür. Çāresi tābi^ç olmağdur amma i^ç tibārdan (22) kalınur. İmdi, bu kuluñuza icāzet virūñ, teba^ç iyyet-i şūretin gösterüp ümīddür ki (23) aralarında tefriķa birağup rüz-ı meşāffda cümlesin sīne-i şāff itmek müyesser ola, didi. (24) Sultān dañi vech-i meşrūh üzere me^ç zūn eyledi. Çünkü Bāyezīd Paşa şāğlık (25) hevāsından geçüp başını ortaya koyup każāya rızā virdi ve Rum ili [159a] (1) cānibine gūzār ile muqayyed oldı. Ve minhā Bāyezīd Paşa'ya (2) tekūr-ı İstanbul deryādan ^ç ubūra ruşat virmeyüp āhirü'l-emre Güzelcehisar (3) taşarruf nüvvāb-ı sultānide olmağla birkaç küçük gemiler ile yanında olan adem ile (4) mütehevvirāne hālā yeñi hişār olan maħalle geçüp andan Edirne'ye müteveccih oldı. (5) Yağın varduğda gördi ki Düzme, mübālağa-i ^ç asker düzmiş bi'z-zarūre bu dañi (6) izhār-ı ^ç ubūdiyyet ve ihlāş idüp hīdmetine bel bağladı. İbtidā-yı mülākātda (7) taşdıķ idüp ve şahīh pādişāh-zādemüz, diyü şehādet eyledi. Muştafā-yı mec^ç ül (8) dañi Bāyezīd Paşa'yı vezīr-i a^ç zam eyledi. Da^ç vā itdügi ve verāşet-i taħķīķ için¹⁰⁷ (9) a^ç zāsında olan ba^ç zı zaħımları paşaya gösterüp paşada şahīhdür diyü (10) berāy-ı maşlaħat inandı. Ba^ç de İzmir oğlı Cüneyd Beg dañi gelüp vezīr (11) olmağla muhlişāne hīdmetler eyledi. Cümleten teksīr-i ^ç asker için memālik-i Rum ilinden (12) ^ç azab ve piyāde ihrāc idüp her yüz ādeme birin serdār idüp ol (13) leşkere kızılca müsellim diyü nām itmekle Muştafā'nuñ şevketi ziyāde oldı ve dāru'l-mülk (14) Burusa'ya varmağ

¹⁰⁷ taħķīķ için kelimelerindeki kaf, ye, ç harflerinin noktaları yazılmamıştır.

içün tedbîr eyledi. Sazludere menziline geldüklerinde (15) İzmir oğlu Bâyezîd Paşa'yı bâtinî muhâlefet üzere, diyü bildürmekle kırbân-ı sulţân (16) eylediler ve Geliboli'dan geçüp Miḥalic Şahrâsında cem'iyet eylediler. Sulţân (17) Murâd-ı 'âlî-nijâd¹⁰⁸, Düzme'nün leşker-i bî-pâyân ile Anaṭoli'ya geçdüklerine (18) ve Bâyezîd Paşa'yı şehîd itdüklerine ve bile giden 'asker Düzme'ye (19) bî'at itdüklerine muṭṭali' olıcaḡ muḡâvemete iktidârı olmamaḡla (20) ḡalbinden Burusa'yı terk idüp Amasiyye ṡarafına ḡitmeḡe niyyet idüp Ḥaḡḡ-ı (21) Sübhânehu ve te'âlâ dergâhından istiḡâre idüp istiḡâre içün (22) Emîr Sulţân ḡuddise sirranuñ ḡuzûrına varup Burusa'da ṡurup (23) Düzme ile muḡâbele mi evlâdur yoḡsa Amasiyye'ye ḡitmek mi ensebdür, diyü (24) tereddüd-i ḡaṡırın 'arz eyledükde ol sulţân-ı kerâmet-i 'unvân daḡı derûn-ı (25) dilden du'â eyledi ve du'âsı dergâh-ı Zül-Celâlde ḡabûl olup Sulţân [159b] (1) Murâd'uñ ber-murâd olup Düzme'nün bünyâdı ber-bâd olacâḡına beşâret (2) itdiler ve birkaç şebân-rûz ḡalvethânesinde nuşret-i sulţân içün (3) du'âya ta'ahhüd eyledi. Sulţân daḡı vedâ' idüp şıdḡ-ı i' tiḡâd ile (4) Ulubad kenârına varup köprüsin kesüp şü kenârında naşb-ı (5) ḡıyâm eylediler. Muştafâ-yı meḡûl sulţânıñ kendüden muḡaddem ma'rekeḡâha (6) nüzûlin işıtdükde beḡâyet müteḡayyir olup tevâbî' i daḡı münkesir olup (7) ḡile ü tezvîr tedbîrinde oldılar ve beş biñ miḡdârı 'asker intiḡâb (8) idüp Ulubad şuyınuñ başından şebîḡûn ṡarîḡiyle sulţânıñ üzerene (9) ḡönderecek oldılar. Sulţân daḡı mülhem olup ser-i âbı muḡâfaza (10) içün beş yüz yeñiçeri ile Umûr Beg'üñ yanına iki biñ yarar 'asker ḡoşup (11) irsâl eyledi. Fi'l-vâḡi' hengâm-ı şeb-i târda Düzme'nün düzdüḡi (12) ḡürûh-ı ḡüzergâha geldüklerinde ol deñlü ruḡşat virdiler ki cümlesi nehri (13) geçdiler. Hemân Umûr Beg kemingâhdan ḡıḡup ḡoyıldılar ve bir mertebede ḡılıc (14) urdılar ki ta'bir olunmaz. Bir rivâyetde ḡadden ziyâde 'azab esîr (15) olup ḡattâ bir yeñiçeri iki 'azabı yeydüp başcı dükkânna ḡetürüp (16) bir başa iki baş 'azab esîrin virdiler. Ol zamândan berü (17) 'azab ile yeñiçeri arasında 'adâvet peydâ olmuşdur, dirler. el-'uhde (18) 'ale'r-râvî **ve Minhâ** (19) Miḡâl oḡlı Muḡammed Beg'i ki Mûsâ Çelebî şoñında merḡûm Sulţân Muḡammed fermânıyla (20) Toḡat ḡal'asında maḡbûs itmişler idi. İlḡâ-yı vûzerâ ile ıtlâḡ (21) idüp ḡetürdiler. Düzme Muştafâ'nuñ daḡı bu maḡalde mizâcı bozulup (22) üç ḡün 'ale'l-ittişâl burnı ḡanı diñmedi. Muḡaşşal ne ḡayy ve ne meyyit (23) olup dördinci ḡün eḡerçi ḡanı sâkin oldı. Amma za'fi nihâyetde (24) olmaḡla birkaç ḡün tevaḡḡuf lâzım ḡeldi. Bu mâbeynde baḡâyâ-yı sipâh (25) daḡı orduya ḡeldiler. Çün Miḡâl

¹⁰⁸ nijâd kelimesi metinde nicâd olarak yazılmıştır.

oğlu Muhammed Beg hâzır oldu. Meşveret [160a] (1) olunup rāy-ı vüzerā ile kenār-ı nehre varılıp Miḥāl oğlu āvāz-ı bülend ile: (2) Bire Türk Ṭurḥān, bire Gümlü oğlu, bire Evrenos oğlu, diyü esāmisiyle (3) çağırıp ırmağ kenārına da‘vet eyledi. Anlar daḡi geldüklerinde: Niçün (4) ḡuḡūḡ-ı ni‘meti zāyi‘ itdiñüz, ‘aḡūḡ-ı iḡtiyār itmek sizüñ gibi ḡāzīlere (5) lāyık mıdır? Bir mechülü'n-neseb şaḡşa uyup verāseti şābit, salṭanatı zāhir (6) sulṭānuñ ṭā‘atinden çıḡmak, merd-i meydān olanlara muvāfiḡ mıdır? diyü buña (7) müşābih naşīhatler ile ümerāyı, sulṭāna meyl itdürüp ‘aḡd-i bī‘atların (8) buraya döndürdiler ve her birini itdüklerinden nādīm eylediler ve sulṭān-ı (9) āstānesini cümlesi üzildiler. Düzme Muşṭafā bu inhizāmdan şikeste (10) ḡāṭır iken Miḥāl oḡlunuñ ümerā ile muḡātabası istimā‘ından perişān (11) ve rū-gerdān olmalarından hirāsān iken Ḥācı ‘İvāz Paşa Düzme'ye (12) nihānī inhā idüp: Beglerüñ cümlesi ehl-i nifāḡ olup bu vechle ittifaḡ (13) itmişlerdür ki bu ṭarafdan hücum olduḡı gibi seni ṭutup Sulṭān Murād'a (14) vireler. Ben senüñ ḡayr-ḡāḡuñ olup şaḡīḡ-i vāriş olduḡına i‘tiḡādum (15) olduḡına binā‘en şadāḡat idüp vāḡı‘ ḡālī bildürdüm, diyü derc (16) idüp bir pehlivān ile gönderdi. Timūrtaş oḡulları daḡi İzmir (17) oḡlına mektüb yazup: Bir nesebi bilinmez şaḡşa ser-fürü idüp vezāreti (18) pāyesini iḡtiyār itmek senüñ gibi ḡāndān şāḡibine düşer mi? ‘Āmme-yi ümerā (19) ol mechülüñ da‘vāsı iftirā olduḡını bilmişlerdür. Min ba‘d, aña mutāba‘at (20) eylemezler ve ittifaḡ eylemişlerdür ki bir gice Sulṭān Murād'üñ ‘askeri, şebīḡün (21) ṭarzi üzere ol cānibe varduḡlarında ol mechūli ṭutup (22) sulṭān dergāhına teslim eyleyeler. Ol taḡdırce anuñ vezāreti mesnedinde (23) bulunan nice olācaḡı muḡaḡḡaḡdur. Tedbīr-i şavāb budur ki andan (24) evvel sulṭān dergāhına i‘tizār eylesin, diyü naşīhat eylediler. (25) İzmir¹⁰⁹ oḡlı Cüneyd Beg'e bu mektüb vuşul bulıcaḡ efkār-ı ḡayret¹¹⁰ ile müteḡayyir [160b] (1) ve bī-ḡarār oldu. Muşṭafā-yı mec‘ül ‘İvāz Paşa mektübünü müṭāla‘a eyledükde fi'l-ḡāl (2) İzmir oḡlunu ḡuzūrına getirüp mazmūn mektübü izḡār eyledi. Cüneyd Beg daḡı (3) Timūrtaş oḡullarınıñ mektübün gösterdi. Mazmūnları birbirlerine muvāfiḡ u muṭābıḡ (4) olup ve Rum ili ümerāsınıñ ba‘zı evzā‘ından daḡı dü-rüylıḡ (5) müşāhede olınmaḡla pādişāḡ ve vezīr Rum iline ‘avdet idüp (6) münāfiḡ ve muvāfiḡ ma‘lūm olduḡdan şoñra yine gelecek olup firār (7) tedārikinde zımn-ı mektübda ta‘yīn olınan gice olduḡda Ḥācı ‘İvāz Paşa (8) şāḡ kişver-ḡüşā ile şudan geḡüp edā-yı tekbīr ve küs-ı nefīr ile velvele (9) biraḡduḡlarında mektüblarda yazılan şaḡīḡ ve ümerānuñ sū-i ḡaşḡları (10) vāḡı‘ ancak diyüp hemān atlarına

¹⁰⁹ İzmir kelimesindeki ye harfinin noktası yazılmamıştır.

¹¹⁰ ḡayret kelimesindeki ha harfine fazladan nokta konularak hı yazılmıştır.

süvār olup cervī ādemle (11) Biğa'ya dek firār eylediler. Biğa'ya gelicek şuyūñ geçit maḥalline vuḫufları (12) olmamağın ḳādısına ve onar dirhem ve dinār virüp ḳulāğuzlıḳla (13) geçüp Gelibolı'ya 'ubūr idüp ve bulduḳları gemileri leb-i deryādan (14) dūr eylediler. Gelibolı yaḳāsına çıḳduḳda mevcūd olan gemilerūñ (15) ālātını ḳabṭ eyleyüp ḳaraya çekdiler. İzmir oğlu ol ḳarañulıḳ (16) gicede Aydın'a firār itdi. sā'ir ümerā Hācı 'İvaż Paşa'dan (17) şefā'at ricā idüp yerlerinde ḳarār ve ḳudüm-i şeh-r-yār intizār (18) üzere oldılar. Hācı 'İvaż Paşa Düzmece Muştafā'nuñ otāğına (19) girüp esbāb-ı ihtişāmını ḳabṭ eyledi. Seher vaḳtinde pādışāh (20) daḫi ol köprüden geçdükte Rum ili beglerinūñ her biri kefender-i gerden (21) nedāmetle ḳan ağlayup istiğfār iderek rikāb-ı ḫüdāvendigāra (22) yüz sürdiler. Hācı 'İvaż Paşa ve Miḫāl oğlu şefā'atleri ile (23) 'afv olındılar amma İbrāhīm Paşa bunlarūñ' aḳūḳi mūcib-i siyāsetdür diyü (24) ḳatllerini sevḳ eyledükde merḫamet-i sultāniyye 'avḳ eyledi. 'Adūyı taḳīb (25) için Biğa'ya vardılar. Biğa ḳādısınıñ ṭama'-ı ḫām ile Düzme'yi [161a] (1) geçidi i' lām idügin istimā' eyledükde şalbına fermān şadır (2) oldı. Andan Lapseki'ye vardılar deryā kenārında gemi bulunmamağla vüzerāya (3) ḫayret¹¹¹ ḡalebe eyledi. Āḫir İbrāhīm Paşa mellāḫlardan şināver bulup (4) māl u cāh ile deryādan yüzüp geçmege rāzī idüp ol evḳātda (5) Gelibolı ma'berinūñ 'āmili olan şaḫşa Tahāretsüz Ḥatīb dirler idi (6) İbrāhīm Paşa'nuñ tevābi' inden aña mektüb yazup ve sultāndan istimālet- (7) nāme¹¹² alıvirüp 'ināyet-i pādışāḫiye ümīdvār idüp ol şināver ile (8) gönderdi. Mellāḫ daḫi bir teng maḫalden yüzüp Gelibolı yaḳāsına çıḳup (9) Ḥatīb-i mezbūra mektüb ulaşdırdı. Ol daḫi Ceneviz'den gelmiş (10) bir kāfir ḳālyonınuñ re'īsine biñ filori virecek olup gice (11) olduḳda pinhānī keştīyi sultāna irsāl eyledi. Sultān daḫi fevrī (12) dilāverlerinden sipāh-ı 'azīm ile memlū idüp revāne eyledi. Kenār-ı (13) ma'berde merdüm-ı ḫaşm ile merdāne cenk idüp selāmetle çıḳup (14) keştīyi girü gönderüp bir miḳdār 'asker daḫi geldükde maḫbūs olan (15) gemileri daḫi ḳarb-ı destle ḳabza-ı taşarrufa getirüp sultānı daḫi geçürdiler. (16) Düzme Muştafā muḳāvemete ḳudreti olmamağla ma'dūd-ı ḳalīl ile Edirne (17) ṭarafına firār eyledi. Şāh-ı kāmḳār daḫi ol tire rüzgāruñ ardınca (18) ilḡār idicek, Edirne'de daḫi ḳarār idemeyüp Eflaḳ'a gitmek (19) fikri ile Ḳızılağac Yeñicesi'ne varup eşḳıyā cem'ine muḳayyed iken (20) kendüye yār-ı vefādār şandüḡi ādemleri 'āḳıbet-endişlik idüp (21) ol bir küşte rüzgārı muḳayyed ve maḫbūs dergāh-ı pādışāha (22) getürdiler. Fermān-ı ḳazā-ı cereyān ile düzdān gibi Edirne ḫişārınuñ

¹¹¹ ḫayret kelimesindeki ha harfine fazladan nokta konularak hı yazılıştır.

¹¹² nāme kelimesindeki nun harfinin noktası yazılmamıştır.

(23) burcında şalb eylediler ve bu kažiyye-i ğaribe tāriḥ hicret-i Nebeviyye ‘aleyhü (24) efzalü't-teḥiyyenüñ sekiz yüz yigirmi beşinci sāl ferruḥ-fālında (25) vuḳū‘ bulmuşdur. Bu rivāyetde mezbūr Düzme Muştafā Selanik'den [161b] (1) ḥurūc ve da‘vā-yı salṭanata ‘urūc idüp Vardar Yeñicesi'ne gelüp (2) Evrenos oğulları mutāba‘at ve Siroz'a geldükde ahālisi ḥiṣārı teslīm (3) itmişdür, diyü mervīdür. Vallāhu a‘lem bi-ḥaḳıkiyye.

خروج کردن مصطفي چلبی شهزاده (4)

Ḥurūc-ı Kerden-i Muştafā Çelebī-i Şehzāde

(5) Sulṭān Murād ‘ālī nijād vālid-i mācidleri Sulṭān Muḥammed'ün ḥin-i vefātında (6) ḥāzır bulunmamağla tekūr-ı maḳḥūr Muştafā-yı mechüle mu‘āveneti sebebi ile ‘asker-i (7) nuşret-eşer mābeyninde niçe fitne ü fesād olmuş idi. Ol ecelden ḥātır-ı sulṭān (8) āzürde olup intikām için aḳdām-ı iḳdām ile kıyām idüp Rum ili (9) ve Anadolı taraflarından bī-nihāye ‘asker cem‘ idüp sekiz yüz yigirmi altı (10) senesinde Edirne'den ḳalkıp İstanbul'a tābi‘ olan nevāhi (11) ve ḳurāyı ğāret iderek Ḳoşantiniyye Ḥiṣārı'nı muḥāşara eylemişler idi. (12) Bu eşnāda küçük birāderleri olan Muştafā Çelebī'nüñ da‘vā-yı salṭanat ile (13) Anadolı'da ḥurūcı ḥaberi gelmekle İstanbul'uñ bu def‘a daḥi fetḫi müyesser (14) olmayup ḥiṣār üzerinden ḳalkılıp fitne-i mezbūrenüñ def‘ine (15) mübāşeret eylediler ve minḥüm: Merḥüm Sulṭān Muḥammed 'üñ -maṭlab muḥāşara-i İstanbul üçüncü def‘ada¹¹³ (16) Muştafā nām on iki yaşında bir oğlı daḥi olup Aydın sancāğına (17) mutaşarrıf idi. Ol zamān ki sulṭān, Muştafā-yı mechül ref‘inde idi. (18) Dimāğına salṭanat da‘vāsı düşüp İzmir'den ḥurūc idüp istiḳlāl (19) sevdāsıyla Anadolı'da rāyāt ‘iṣyānı efrāşte itmiş idi. ‘İnde't-taḫḳik (20) bu fesāda bā‘iş ve bādī Şarābdār İlyās Paşa ile Ḳara Tāceddīn oğlı (21) Maḥmūd Beg idi. Bidāyet-i ḥurūcda şehir-i Burusa'ya gelüp teşḫir-i dā‘iyesinde (22) olmağla Mudanya nām mevzi‘e nüzül eyledükde ahāli-i Burusa, aḳmişe (23) ve nūḳūd mubālīg-ı keşire getürüp lākin Burusa'ya ḳomadılar idi. (24) Anlar daḥi bi'z-zarūre İznik¹¹⁴ ḳal‘ası üzerine varup ḳal‘ayı muḥāşara (25) eylediler. Sulṭān Murād'uñ mesmū‘ı oldukça ‘adüvv-i dāḫili var iken [162a] (1) ‘adüvv-i ḥārici ile cenk u cidāl münāsib degildür, diyü tekūr ile bu def‘a (2) daḥi şulḥ u şalāḥ idüp İznik üzerine müteveccih oldılar ve İznik¹¹⁵ ḥākimi (3) Firūz Paşa oğlı ‘Ali Beg'e ḥükm-i ḥümāyün gönderdiler ki zāhiren şulḥ ile (4)

¹¹³ - maṭlab muḥāşara-i İstanbul üçüncü def‘ada - metni, metnin ana çerçevesi dışına yazılmıştır.

¹¹⁴ İznik kelimesindeki kaf harfi metinde kef ile yazılmıştır.

¹¹⁵ bu satırda bulunan İznik kelimelerindeki kaf harfi metinde kef ile yazılmıştır.

hişarı vire, anlar zabtına meşgûl iken ‘ asker-i mansûre daħi irişüp (5) Çelebîyi ele getüre. Şarâbdâr İlyâs Paşa daħi Anaṭolı beglerbegiligi va‘desini (6) mutazammın-nâme gönderdiler ki şehzâdeyi oyalandura, Zevk u şafâya meşgûl (7) eyleye. Fermân-ı sultân ‘ Ali Beg'e vuşûl bulduğı zamanda müddet-i muhâşara (8) kırk günden ziyâde olmuşdı. İstimân ü kasem ü eymân ile hişarı (9) teslim eyledi. Şarâbdâr İlyâs daħi ‘ ays u huzûr-ı esbâbını hâzırlayup (10) neşât u sürür ile Çelebîyi mağrûr eyledi. Her çend ki şehzâdenüñ hevâdârları (11) olan ümerâ-yı Germiyân ve Turgûd, Şarâbdâr'ın sülûkından ahvâl-i zamîrini fehm (12) idüp alup gitmege ikdâm eylediler. Şarâbdâr şubh u mesâ diyürek gün (13) geçürdi ve İznik'de İbrâhîm Paşa sarayını şehzâdeye mesken idüp (14) dîvân sürdü ve tumâr ve mansıblar virdürdi. Bu cânibde pâdişâh (15) Rum ili memâlikini nazm idüp Evrenos oğlını muhâfazaya alıkoyup (16) Firûz Beg'i Eflak serhaddinde turgurup kendüsi ılgâr eyledi. (17) Toğuzuncı günde İznik şahrâsına ‘ askerüñ evveli irişdi. Tâceddîn (18) oğlu ile Miḫâl oğlu miyânında muhârebe vuḫû‘ bulup ‘ âkıbet Miḫâl oğlu (19) şehîd oldu. ‘ Asâkir-i sultânı manzûr a‘dâ olıcaḫ ‘ asker-i şehzâde perişân (20) oldılar. Şarâbdâr İlyâs ise arzû-yı eyâlet ile Firûz oğlu ‘ Ali Beg ile (21) ittifâḫ idüp Muştafa Çelebî-i eṭfâl mişâlindeki lâlâları Peder Mihribân yanına (22) iledürler. Kucaklarına alup müteveccih huzûr-ı sultân oldılar. Ol ma‘şûm bî-günâh (23) beni kande iledürsüz, didükde büyük karındaşınıñ selâmına iledürüz, didiler. Sultân (24) emîr-i ahûr Mezîd ağâyı gönderüp hâric-i İznik'de bir incir ağacı dibinde şehîd (25) eyleyüp defn için Burusa'ya gönderdiler ve Miḫâl oğlını şehîd iden Tâceddîn oğlu [162b] (1) kaçup bir fakîrüñ tavuḫ kümesinde gizlenmiş idi, bulunup Miḫâlîler (2) elinde helâk oldu.

رفتن سلطان بعزم رزم باسفنديار

Reften-i Sultân be-‘ Azm-ı Rezm bâ-İsfendiyâr

(3) Sultân Murâd birâderi fitnesi def ile muḫayyed iken Kaşamonıyya hâkimi olan (4) İsfendiyâr fırsat bulup Taraḫlu Borlu hişârın muhâşara eylemiş idi. Sultân (5) istimâ‘ eyledükde İznik'den ḫalkup Yeñişehir'e nüzül eyledükde Qasım Beg (6) ibn-i İsfendiyâr babasına incinüp sultânın âstânesine ilticâ eyledi. (7) İsfendiyâr oğlu gitmekle ḫal‘a altından ḫalkmaḫ üzere iken ‘ asker-i sultân (8) üzerlerine gelmekle bi‘z-zarûre muhârebeye âğâz olunup ‘ aẓîm muḫâtele oldu. (9) İsfendiyâr tehevür idüp kerr ü fer ile merdânelik izhâr ider iken sultânın (10) ḫapucı başıy meydanâ dilberâne at sürüp başına bir şesper

urdu. (11) Şadmesinden bî-hüş olup helâk olayazdı. Şoñ ucu ol (12) darbdan¹¹⁶ kulaqları sağır oldu. Firâr itdükden şoñra leşkeri târ-mâr (13) ve ekşeri maqtûl ve giriftâr oldılar. Sultân ‘açablarına düşüp Kaştamonı (14) ve Bakır Küresi şehirlerin zabt u taşarruf eyledi. İsfendiyâr Sinob kal‘asına (15) taħaşşun eyledi ve oğlu Murâd Bege teberrükât-ı pâdişâhâne dergâh-ı sultâna (16) gönderüp istiğfâr ve isti‘ fâ eyledi ve evlâd u etbâ‘ ı ile ħidmetkâr (17) cânsipârı olmağa ta‘ ahhüd idüp ve duħterinuñ aħterin sultânuñ (18) ħarem-serâsına gönderecek oğlu oldu. Ol târiħde Oruc Beg'e (19) beglerbegilik virüp qarındaşına¹¹⁷ Şaruħan sancagın, vezâret (20) İbrâhîm Paşa ile Ĥâcî ‘ İvâz Paşa'ya müteħaşşir qaldı ve sâbıqan (21) lâlâları olan Börklüce'ye Amasiyye'sini virüp kendüleri (22) Burusa'ya ‘ avdet buyurdılar ve ol eyyâmda Ĥâcî ‘ İvâz Paşa'ya (23) bed-güler sözi ile ħâtırı muħarref idi. Ĥıyânet ile mütehettim iken (24) dîvâna cebe ile gelür diyü i‘ lâm olınuğda tefahħuş olınuq muħaqqâk (25) olmağın gözine mil çeküp a‘ mâ ve cihâni görmez nâ-binâ eylediler.

[163a] (1) **قدوم حاکم افلاق و عقوجرم و شفاق**

Ĥudûm-ı Ĥâkim-i Eflak u ‘ Afv-ı Cürm u Şikâk

(2) Şehr- yâr ‘ âlî-miğdâr te’dîb İsfendiyâr'da iken Eflak ħâkimi olan (3) Deraqola, Tuna'dan geçüp Silistre¹¹⁸ memleketin ġâret idüp ‘ işyân (4) eyledüğü mesmû‘ olıcaq Firüz oğlu ‘ Ali Beg'i aqına göndermişler idi. (5) Küffâr-ı ħâksârıñ muqâbeleye iktidârı olmamağla şa‘ b yerlerde pinhân (6) olup ġazâ-yı İslâm memleket-i Eflak'ı bir vechle ġâret ve yağma eylediler ki (7) ta‘ bîr olınuq. Pâdişâh daħi ġazâ-yı Eflak niyyeti ile Anaṭolı'dan Rum ili (8) cânibine¹¹⁹ teveccüh idüp Edirne'de ‘ asker tedârikiyle muqayyed olduğı (9) şâyı‘ oluğda ħâkim-i Eflak iki oğulları ile ve iki yıllıq ħarâc (10) ve tuħaf ve hedâyâ ile dergâh-ı pâdişâha yüz sürüp izħâr-ı nedâmet (11) ve istiğfâr idüp ve oğullarınıñ birini rehn virmekle ġünâhı ‘ afv olup (12) her sene ħarâcın virmek üzere girü ħükümeti ibkâ olınu (13) ve bu sene ki sekiz yüz yigirmi yedi târiħidür. Evrenos oğlu (14) ‘ İsâ Beg'i Arnavud memleketin ġâret ve târâc için irsâl buyurdılar. (15) Zirâ bisyâr-ı temerrüd ve istikbârları zâhir olınuş idi.

ازدواج پادشه بادختر اسفندیار (16)

¹¹⁶ darb kelimesindeki dat harfinin noktası yazılmamıştır.

¹¹⁷ qarındaşına kelimesindeki şın harfinin noktası yazılmamıştır.

¹¹⁸ Silistre kelimesindeki te harfi yazılmamıştır.

¹¹⁹ cânibine kelimesindeki cim, nun, be, nun harflerinin noktası yazılmamıştır.

İzdivāc-ı Pādişeh bā-Duhter-i İsfendiyār

(17) Pādişāh civān-baht nāmzedi olan kerīme-i İsfendiyār ile zifāf (18) murād idinüp sekiz yüz yigirmi sekiz şuhūrunuñ birinde Gelibolı ma'berinden (19) 'ubūr idüp maħrūseye teşrīf buyurdı ve kıızı götürmek için (20) Çaşnigirbaşı 'Elvān Beg'i, ricāl u nīsādan cem'-i keşir ile tavaşiden (21) Şerafeddīn Paşa ve Reyhān Paşa'yı ve merhūm sultān Muħammed'ūñ dāyesi ki (22) sultānuñ vālidesi maķāmında idi. Merih Bola'yı Hālil Paşa celilesi (23) ve Germiyān oğlu Ya'ķūb Beg'ūñ hātūnı ile taht-ı¹²⁰ revānlar ile revān (24) eyledi ve mihr-i mu'accele resmī üzere ecnās-ı aķmışe ve cevāhir-i nefise (25) ve nūķūd-ı nā-ma' dūd irsāl buyurdı. İsfendiyār Beg daħi varanları [163b] (1) kemā-yenbaġi ziyāfet ve ri'āyet idüp ol 'arūs, devlet-i ma'nevīsi (2) Germiyān oğlu hāremi ile Hālil Paşa hālilesine teslīm eyledi (3) ve a'yān ve ümerāsını bile ķoşdı ve hesāba gelmez cevāhir ve cihāz ile (4) gönderdi. Kudūmleri 'arz olınuķda erkān-ı devlet istiķbāl (5) eylediler. İsfendiyār oğlu tarafından gelenler daħi ziyāfet olunup envā'-ı (6) ihsānla ri'āyet olındılar ve pādişāhuñ üç hemşireleri (7) üç nāmdāra nāmzed olındı. Biri İsfendiyār oğlu Kāsım Beg'e, (8) birisi Anaķolı Beglerbegisi Kāraca Paşa'ya ki Varna'da şehid (9) olmuşdur. Birin daħi İbrāhīm Paşa oğlu Maħmūd Çelebī'ye virdiler. (10) Maħmūd Çelebī'nüñ hārem-i 'aliyyesi Mekke-i Mūkerreme'de vefāt itmişdür (11) ve ol sūr-ı pūr-sūrūrda muṭribler ve muganniler cem' olup fuķarāya (12) niçe bahşişler olunup ve 'ulemā ve meşāyiħ daħi ziyāfet ve en'ām ile (13) ri'āyet ve ikrām olındılar.

ذِكْرُ تَسْخِيرِ دِيَارِ مَنْتَشَا

Zikr-i Teshir-i Diyar-ı Mentese

(14) Mentese oğlu Ya'ķūb Beg vefāt eyledükde İlyās ve Maħmūd nām oğulları (15) ķalup Maħmūd daħi 'arşa-i vücūddan nābūd oluķda yalnız İlyās (16) ķalup İlyās'uñ Üveys ve Aħmed nām iki oğlu olmaġın dergāh-ı 'ālīye (17) irsāl eylemiş idi. Şoñra İlyās daħi müteveffā olıcaķ Üveys ve Aħmed (18) iltifāt-ı pādişāhı ile ķanā'at itmeyüp istiħlāş-ı mülk-i mevrūş hevāsete (19) düşüp muķaddemāt firār temhīdinde oluķları ma' rüz oluķda (20) Toķat'da Bedevi Çartaķ'ında habs olındılar ve Mentese eyāletine (21) Balabān Paşa nāmzed oldu ve bu vaķ'a sekiz yüz yigirmi toķuz (22) senesi evā' ilinde vāķı' oldu.

¹²⁰ taht kelimesindeki hı harfinin noktası metinde yazılmamıştır.

Mezbûrlar iki yıl habs çeküp elemleri (23) ziyâde olıcâk faşl-ı şitâda birkaç yük odun aldılar ve altlarına (24) döşemek için birkaç çuval şaman getürdüp şamancılara niçe va' deler (25) itmekle merâmlarına râm eylediler. Ol daği maĥbûslaruñ birini çuvala koyup [164a] (1) etrâfını şaman ile taldırup arkasına urup taşra çıkdı. (2) Dizdâr redd-i giyâh sebebinden su'âl idicek çürük ve bed-râyihadur diyü (3) begenmediler, didi. Şâniyen bir çuval şaman daği getürüp ol birin daği vaz'-ı (4) sâbık üzere götürdi ve şikâyet iderek dizdârıñ önine geldükde: (5) Her ne getürürsem begenmezler, 'acabâ böyle nâzik-mizâc geçenleri Oşmân oğlu (6) neye şaklar, diyü ta'n ve teşnî' iderek gitdi. Aĥmed Beg bir ata süvâr olup (7) firâr itdi. Diyarbekir ĥakimi Kara Oşmân Bayındırı oğlu yaylağdan döndüğü (8) eyyâm idi, aña ilticâ itdi. Anda daği tırmayup Mışır'a, andan (9) Diyâr-ı 'Acem'e varup nâ-bedîd oldı. Üveys Beg firâra iktidâr bulamayup (10) ĥayretde ser-gerdân iken zâbiĥân-ı ĥişâr eline girdi, bargâh-ı (11) sultâna 'arz olındukda dizdâr ile Üveys'i zindân-ı 'ademde (12) maĥbûs eylediler. Vilâyet-i Menteşe bilâ-müzâhametin ĥabza-yı taşarruf-ı Oşmâniyâna dâĥil (13) oldı.

ذکر تسخیر قلعه ئ ازمیر

Zıkr-i Teshîr-i Kal'a-ı İzmir

(14) İzmir oğlu Cüneyd Beg evĥât-ı feterâtda tek tırmayup ĥattâ (15) Düzme Muştafâ'ya vezîr¹²¹ olduğı cihetle müsteĥak-ı 'aĥûbet olmuş idi. (16) Lâkin taĥdîm-i ehemmi ile 'amel olunmağın ĥalmış idi. Mezbûr 'adâvet-i ĥadîmesi (17) muĥtezâsınca pâdişâh-ı İslâm, Rum ilinde küffâr cânibine giderdi, ol fâsid, (18) küstaĥlık iderdi. İşbu sekiz yüz yigirmi toĥuz senesinde girü Aydın ili (19) ve Menteşe ili memleketlerinüñ re'âyâsına teşvîş virmiş idi. Pâdişâhuñ mesmû'ı (20) olındukda Anaĥolı Beglerbegini Timürtaş oğlu Oruc Paşa'yı leşker-i kişver- (21) güşâ ile üzerine gönderdi. İzmir oğlu muĥâvemmet idemeyüp paşa, (22) vilâyeti zabt idüp yaĥup yıĥup mürâca'at eyledükde İzmir oğlu girü zâhir (23) olup Aydın ilini taşarruf idüp Oruc Paşa'nuñ birâderi Sinân Beg ki (24) miyân-ı memleketde alıĥonılmış idi, ĥatl eyledi. Bu ĥuşuşı, paşa istimâ' eyledükde (25) vüzerâsına 'itâb idüp: Ol rübâh-ı ĥilekârıñ memâlik-i maĥrûsemüz [164b] (1) re'âyâsına te'addisi sizüñ ihmâliñüzdendir. Ya, anuñ izâlesine tedbîr (2) idüñ ya âstânımdan gidüñ, diyü buyurdu. Ol eyyâmda Oruc Beg vefât (3) idüp Anaĥolı beglerbegiligi Ĥamza Paşa'ya 'inâyet

¹²¹ vezîr kelimesindeki ze ve ye harfinin noktaları yazılmamıştır.

buyurulmuş idi. Vüzerâ: (4) Oruc Paşa tenperver idi, Hamza Paşa şecâ'at meydânının Hamza'sıdır. (5) İzmir oğlu'nun haqqından gelür, diyü 'arz itmekle Hamza Paşa ve Yahşî Paşa (6) ve Burusa Begi, İzmir oğlu izâlesine me'mûr oldılar ve 'asker ile (7) İzmir'e teveccüh eylediler. Şaruhan nevhîyesinden Akhişar'da muharebe (8) vukû'a gelüp nice kanlar döküldün ¹²²şoñra Cüneyd'ün oğlu Kurd Hasan (9) esir olup Cüneyd hişâra kapanur. Sipâh-ı zafer-penâh hişârı muhâşara (10) iderler. Hamza Paşa, Kurd Hasan'ı kal'aya karşı babasına gösterüp: (11) İtâ'at eylemez iseñ oğlını katl iderüz, dirler. Mecâl olmâyup 'inâd (12) ider. Bir gün kırk nefer âdemle hişârdan çıkup Karaman diyârına (13) varup istimdâd eyledükde Karaman oğlu kahr-ı pâdişâhiden havf idüp (14) imdâd itmekle Cüneyd me'yüsen gelüp 'asker ortasından geçüp (15) yine hişâra girdi. Lâkin eyyâm-ı muhâşara uzanup içinde olanlara (16) açlık ve marâz-ı tārî olmağla istimân ile çıktuklar, Yahşî Paşa (17) qarındaşı intikâmını almağa mücidd olup Hamza Paşa'nuñ haberi yoğ iken (18) muqaddem Kurd Hasan'ı koyun gibi boğazlayup şoñra Cüneyd Begi katl eyledi. (19) İksinün dağ kellelerini hişâra karşı nizelere dikdiler. Ehl-i hişâr (20) göricek hişâr kapusını açup teslim eylediler. Bilâd-ı İzmir bi't-temâm kabza-yı (21) taşarrufa dâhil olup teşhîr olındı.

(22) هلاك كشتن سردار كشور تکه است

Helâk-ı Geşten-i Serdâr-ı Kişver-i Teke-Est

(23) Hâzret-i Hüdâvendigârün sūr-i hümâyünı zamânında Vilağ oğlu 'ahdi bozup (24) serhadd beglerinden İşâk Beg oğlu Paşa Beg'i ki delü paşa dimekle iştiâr (25) bulmuş idi, tutup habs eyledi. Bu bî-edebâne hareketi ma'rûz-ı şâhı [165a] (1) olduğda âyîn-i âbâ ve ecdâdı üzre müzâyinüm gazâ ve cihâd zamîrinde muşavver (2) olmağın Edirne'yi teşrîf idüp Rum ili beglerbegisi Sinân Paşa'yı (3) Las memâlikine irsâl eyledi. Müşârü'n-ileyh dağ sekiz yüz otuz şuhûrında (4) memâlik Las prusuvâsından Alacağhişâr'ı feth idüp ve kerrât ile muharebe (5) idüp feth itdüğü yerlerün taşarrufını Mezîd Beg nâm Mir nâmdâra sipâriş¹²³ (6) eyledi. Bu fırsatda Karaman oğlu Muhammed'ün girü nağz-ı 'ahd eyleyüp (7) gâzab-ı sultânla mağzûb olan Teke oğlu Osmân Beg'i kenef-i himâyesine (8) alup Antaliyye kal'asını muhâşara itmege va'ce eyledi. Osmân Beg dağ (9) hareket idüp İstanoz

¹²² döküldün kelimesi döküldükden olmalıdır.

¹²³ sipâriş kelimesindeki şın harfinin noktası unutulmuştur.

yaylasında cem' iyyet idüp Qaraman ođlunuñ (10) kudūmina muntaşır oldu. İttifākā tāli' -i sultān ile mezbūr Oşmān Beg (11) marāz-ı kavīyye mübtelā oldu ve bu eşnāda Anṭaliyye¹²⁴ hākimi olan (12) Firūz Beg dağı vefāt eyledi. Oğlı olup Qarağışar zābiṭi (13) olan Ḥamza Beg fi'l-fevr babası yerine varup Anṭaliyye qal' asını (14) taşarruf eyledi ve bu eyyāmda Qaraman ođlunuñ Teke oğluna imdād (15) bahānesiyle Anṭaliyye üzerine teveccüh idüp yağın geldüği ḥaberi (16) şāyı' oldu. Ḥamza Beg bir miqdār dilāver gönderüp Oşmān Beg (17) üzerine şebīḥūn tarīkıyle gönderdükte Teke oğlı Oşmān Beg'e eceli ile (18) ölmege komayup muqaddemce pisteri üzerinde qatl idüp hemşiresini (19) qal' aya getürdiler. Ḥamza Beg dağı güzide-i ğanā'im ile fetḥ müjdesini (20) dergāh-ı pādişāha 'arz ve i'lām eyledi.

(21) هلاك كشتن سردار كشور قرمان

Helāk-ı Geşten-i Serdār-ı Kişver-i Qaraman

(22) Qaraman oğlı Muḥammed Beg Anṭaliyye'ye qarīb geldükde Teke ođlunuñ (23) qatl olunduğın istimā' eyledükde geldüğine nādım oldu. Lākin 'inād (24) eyleyüp ümīd-i fetḥ ile Anṭaliyye qal' asını muḥāşara eyledi. Sultān Murād (25) küffār-ı bed-nihād ile cihāda muqayyed olmağın 'asākir-i manşūreden ehl-i ḥişāra [165b] (1) meded irişmeyüp üç ay qal' ayı muḥāşara eyledi. Ba' de sultānuñ (2) memālik-i Las'da olan fütühātı ve Anaṭolı tarafına 'ubūr itdüği (3) ḥaberleri mütevātir ve mütevālī olduğda Qaraman oğlı ğāyet mużtarib (4) ve pişmān olup sultān gelmezden evvel ḥāzır olan gediklerden yürüyiş (5) olmağı münāsib görüp qal' ayı devr ider iken bir burcuñ qarşusına (6) varup yürüyiş maḥalin taḥmīn eyledi. Meger¹²⁵ ki qal' ada olanlar ol burcuñ (7) üzerine bir büyük top bindürmişler imiş. Yuqarudan bir bölücek ādem görürler. (8) helāk-ı a' dā için diyü niyyet idüp ol topa āteş virürler. Ol topuñ (9) yuvalığı Muḥammed Beg'üñ öñinde zemīne düşer, ba' de darbla yerden qalkup (10) Qaraman oğlı Muḥammed Beg'üñ bedenini ḥurd idüp helāk ider ve cesedini pāre pāre (11) ve rīze rīze idüp etrāfa saçır. Bindüđi at ise çiftesin (12) şalaraq kaçır. 'Askeri, allak bullak olup firār iderler. Ḥişārda (13) maşşūr olanlar, şükürler eyleyüp mesrūr oldılar. Ve minhā (14) Mezbūr Muḥammed Beg'üñ maqtül olduğda evlādından İbrāhīm ve 'Ali Beg (15) ḥāzırlar idi. Pederlerinüñ ḥükümeti için

¹²⁴ Anṭaliye kelimesindeki nun harfi yazılmamıştır.

¹²⁵ meger kelimesindeki kef harfi lam harfi olarak yazılmıştır.

mābeynlerinde nizā^c olup (16) İbrāhīm Beg'üñ a^c vān ve enşarı keşret üzere olmağla ^c Ali Beg birāderinüñ (17) ğadrinden ħavf idüp Anṭaliyye ḳal^c asına kaçup sultāna (18) ḳul oldu. Bu şüret Ḳaramanīlerüñ tefriḳa ve perişānlığına bā^c iş olup (19) İbrāhīm Beg topları ve aḥmāl ve eskāli yerinde ḳoyup babasınıñ meyyitin alup (20) diyārına kaçdı. Ḥamza Beg daḫi ḫiṣārđan ḡanā^cim ve topları zābt eyledi. (21) Küşende-i Ḳaramanī-i bed-^cahd olan topuñnı yuvalāđını zincir ile Anṭaliyye (22) ḫiṣārınüñ ḳapusına aşdılar. Ḳaramanīlere cigergāh eylediler. Ḥamza Beg daḫi (23) ḡanā^cimüñ güzīdesiyle ^c Ali Beg'i dergāh-ı pādişāha gönderdükte ḫidmeti¹²⁶ muḳābelesinde (24) muraşsa^c kemer-i şemşir ile zerrin zeyn ile Teke sancāđınıñ¹²⁷ berātin gönderdi (25) ve Teke oğlı hemşiresini Ḥamza Beg nikāḫ itmek fermān olındı. [166a] (1) ve ^c Ali Beg Ḳaramānī'ye Şofya eyāleti iḫsān olunup hemşiresini (2) tezevvüc idüp bī-nihāye in^c ām buyurdılar. Zikr-i hāl püserān-ı Ḳaraman (3) Ḳaraman oğlı Muḫammed Beg'üñ üç oğlı var idi. İkişi mezbūrān İbrāhīm (4) ve ^c Ali ve birinüñ nāmı ^c İsā idi ve bir ḳarındaşı daḫi var idi, nāmına (5) ^c Ali-i Bengi dirler idi. Nigde'de ḫākim idi, babası zamānında nām (6) ve şānı yođ idi. Belki sefāhet ile meşhūr olmuş idi. Bu def^c a (7) ekser-i şānādīd-i Ḳaraman mezkūr Bengi ^c Ali'yi taḫta geçürdiler ol ecelden (8) İbrāhīm, ^c İsā ḫavf ğadr-i şānādīd-i Ḳaraman ve ğamm-ı hücum-ı ^c āmmdan hārib (9) olup Sultān Murād'a ḳul olmağa ṭālib ve rāđib oldılar (10) ve dergāh-ı ^c āliyelerine ilticā eylediler. Sultān ikisine i^c zāz u ikrām (11) idüp hemşirelerin viridi ve ^c İsā Beg'e daḫi Rum ilinde ^c ulufe ve vilāyet (12) iḫsān idüp İbrāhīm Beg'i pederi yerine Ḳaraman ḫükümetin virüb (13) ve yanına ^c asker ḳoşup gönderdi. Ol daḫi ^c ammüsü ^c Ali Bengi'yi mülk-i (14) pederiden iḫrāc idüp ve Ḥamid ili memleketin güzīde ḳilā^c ı ile (15) ḫuddām-ı pādişāhiye teslim idüp Şarābdār İlyās, Ḥamid begi¹²⁸ (16) eylediler. Bu ḫuşuş daḫi sekiz yüz otuz senesinde vuḳū^c bulduğı (17) mervīdür.

ذکر قطع رِعْرِقِ قَطَاعِ الطَّرِيقِ

ذِكْر-ي قَطَاعِ-ي اِرَاقِ-ي قُطَّاعِ u't-ṭarīḳ

(18) Vilāyet-i Rumiyye ve Ermeniyye ve memleket-i Canik'den Ḳızılḫocalu Türkmān'ından (19) Ḳızıl Ḳoca oğulları nām dört ḳarındaşlar āyende ve revendenüñ (20) yollarına inüp ḫarāmīlik iderler idi. Mezbūrularuñ ḫaḳlarından (21) gelinmek için Rumiyye-

¹²⁶ ḫidmet kelimesindeki hı harfinin noktası yazılmamıştır.

¹²⁷ sancāđınıñ kelimesindeki gayn harfinin noktası yazılmamıştır.

¹²⁸ Ḥamid begi kelimelerindeki ye, be harflerinin noktası yazılmamıştır.

i şuğrānuñ hākimi olup pādīşāhuñ muqaddemā (22) lālāsı olan Yörgüç Paşa'ya hükm-i şerīf varur olmağın mezbūr (23) Yörgüç Paşa, aḫzlarına mübāşeret eyledi. Eger üzerlerine ' asker ile (24) varursa siba' ve behā'im gibi pīşelere gizleyüp ele getirilmek (25) ' asır olmağın hüsn-i tedbīr idüp birāderler ile mülāyemet üzere [166b] (1) mu'āmele eyledi. Tā ki muṭma'inü'l-ḳalb olup girizgāhlarından çıkup (2) Niksar ḳurbında olan yaylaḳlarına geldiler. Bu ešnāda Yörgüç Paşa, (3) sulṭān-ı cānibden gelmiş nāme, bir ' aḳil ādemi bulup kendüsi ol dört (4) ḳarındaş için dört ḳıt'a menşūr yazup ve yanına kendünüñ bir mu' teber (5) ādemini bile ḳoşdı. Ke'ennehu sulṭān dergāhından gelür şekilde (6) varup ḫil' atleri gönderüp hükümleri ve paşanuñ mektūblarını virdiler. (7) Mażmūn-ı menāşirde: Siz ki dört birāderlersiz, Yörgüç Paşa'nı Canik (8) ḳal' asını Alparslan evlādından almaḳ için ta'yīn eyledüm. Size (9) daḫi artık ābādı iḫsān eyledüm, paşa ile varup Canik (10) vilāyetin ḡaret eylesiz, diyü yazılmış. Birāderler mesrūr oldılar (11) ve i'timād idüp resūl-i sulṭāna ziyāfet ve ri'āyetler idüp paşa yanına (12) varmağa va' de eylediler ve yoldaşları dört yüz ḫırsuzları yanlarına (13) cem' eylediler ve yola girdiler. Amma cibilletlerinde olan bī-' ahdlik (14) muḳtezāsınca mābeynlerinde bu tedbiri eylediler ki paşa bizi istikbāl (15) eyledükde zāhir bu verā birkaç ādemle gelür, ' asker getürmez. Hemān ḳılıc uşurup (16) helāk eyleyelüm ve dönüp Amasiyye'yi zabṭ idelüm. Sulṭān gelürse (17) leşker cem' idüp muḫārebe iderüz. İttifāḳā, Yörgüç Paşa'nuñ ḳalbine (18) ba' zı ḫālet gelüp güyā ki mülhem olup temāruż eyledi. Tevābi' ine daḫi (19) kendüyi ḡāyet ḫasta gösterdi. Döşege düşdi ve marāz-ı kuvāya (20) mübtelā olduḡı beyne'n-nās şāyı' oldı. Birāderler geldüklerinde ḳarşu (21) çıkāmayup oḡlı Hızır Beg'i müte' ayyin ādemleri istikbāle gönderüp (22) ve oḡlına sırren ba' zı söz söyledi. Bil'l-cümle Ḳızıl Ḳoca oḡulların (23) Merzifon ābādda istikbāl idüp paşa tarafından i'tizār eylediler (24) ve levāzım-ı ta' zīm ve ikrām-ı şaffet ve iṭ' āmda mübālağa eylediler (25) ve Amasiyye'ye birkaç gün Hızır Beg eylebiyüp için muşāḫib oldılar. [167a] (1) Hızır Beg bī-teklif olmağla muḫabbet yüzünden anlara ḫiṭāb idüp: Pederüm (2) ḡāyet ḫastadur, eger vefāt iderse sizi peder maḳāmında bilüp (3) emr-i pādīşāhı yerine getirüp Canik memleketin fetḫ iderüz, didi. Bu kelāmdan (4) daḫi maḫzūz oldılar ve şafā-yı ḫātır ile Amasiyye şehrine geldiler. (5) Birāderleri ' ala-ḫide müferrec meskenlerine ḳondurup sā'irlerden bölük bölük (6) müte' addid evlere ḳondurdılar. Bu vechle tefriḳ ve perīşān eylediler (7) ve ḫadden bīrūn esbāb-ı ' ayş u tena' um iḫzār eylediler. Şaḫrā-yıTürkmānlar (8) ' ayş ü nūşa müdāvīm olup kendülerin ferāmuş eylediler.

Bir gice ki (9) bunlar nūş-ı bāde-i ergāvānī ve istimā' -ı sāz u söz u egānī ile (10) mestāne düşmüşler idi. Yörgüç Paşa'nun fermānı ile sipāh-ı Osmānī (11) nevāzil-i asmānī gibi menzil-i 'işretlerine nüzül idüp dört qarındaşı (12) kılıcdan geçürdiler ve ba'zı evlere müteferriķ olanları der-zincir idüp (13) bir taşdan kesme zindāna koyup ve kapusını sedd idüp āteş virdiler. (14) Cümlesi duhāndan boğulup helāk oldılar ve levş-i fesādlarından memleketi (15) pāk eylediler ve paşa, evleri üzerine ılgār ile bir miķdār dilāverler -Çorumlu şahrāsında olan-¹²⁹ (16) gönderüp mälların ve müddet-i medideden berü cem' itdükleri muhalledāt ve devābb (17) u aġnāmın yaġma ve tārāc eylediler. Ġanā'im bir mertebeye vardı ki bir koyun (18) bir aķçeye şatıldı. 'İyāllerine ta'arruz itmeyüp ıtlāk eylediler. Tā'ife-i (19) mezbūrenün kılıcdan kurtulan niceleri firār idüp Diyarbekir'de Kāra Osmān (20) Bayındır'ının oġlı Hābil Aķkoyun'lar yanına vardılar. Hikāyet (21) olunur ki Amasiyye nevāhiyesinden bir za'ifenün oġlı derzilik te'arrisi ile (22) Kızıl Koca oğullarına yanaşup kesbe meşġül iken içlerinde bulunmuş idi. (23) Ol pīre-zen paşa'ya gelüp: Benüm oġlum bī-günāh idi, bāri meyyitin görüp (24) defn itdüreyin, diyü ağladı. Yörgüç Paşa terahhum idüp emr eyledi: Cümle (25) mevtāyı pīre-zene göstereler. Bir hafta olmuş idi, cümle meyyitler puside olmuşlar idi. [167b] (1) Yedi nefer-i mürdenün altından kadınun oğulların çıkardılar, henüz şāġ (2) sālīm idi. Ma'lūm oldu ki ol şahş-ı şıdkı mehleke-i mühlikeden (3) hālāş oldu. Beyt : " زدود ظلم اكر ژنكي نداري، خليل آسادر آتش رستكاري "

فتح يورکچ قوجه قيآسي را (4)

Feth-i Yörgüç Koca Kayası-rā

(5) Osmancık havālisinde Koca Kayası dimekle meşhūr bir yüksek ķal'a var idi. Ġāyet (6) şa'b idi ve memālik-i pādişāhınun vasaında vāķı' olmuş idi. Haydar nām (7) kimesne ķal'a-ı mezbūreye taşşin idüp yüz yıllık zaķiresi olmaġla mülūke (8) mütāba'at eylemez idi. Egerçi Kāsım nām oġlını ġurvān zamāne gönderürdi. (9) Lākin ķal'ayı virmezdi her-çend ki selātin-i 'aşr teşhīri endişesinde (10) olurlar idi. Bir muhtaşarca ķal'a iken fetħi müyesser olmaz imiş. Bir gün oġlı babasına (11) naşihat-güne, hey baba, böyle muhaķķar ķal'acige ümīd idüp pādişāhān-ı (12) kişver-güşāya muhālefet itmek 'āķıbet-endişlik, bu 'inādun netice-i a'kāb (13) u evlādıñuzun pāy-māl olmasına bā'iş olur,

¹²⁹ - Çorumlu şahrāsında olan - metni, metnin ana çerçevesi dışına yazılmıştır.

didükde, hey oğul, āhir (14) ‘ömrümdür şimdiye dek kimesneye hıdmetkār olmağı ihtiyār itmedüm. Mādām ki cānum (15) tendedür girü ihtiyār eylemezem. Ben vefāt itdükden sonra sen nice isterseñ (16) ihtiyār elüñdedür, diyü cevāb virdi. Lākin iktizā-yı kazā ki ekşeriya bu ‘uqūle (17) hōdgām olan ‘uqālānuñ hilāf-ı müdde‘ası üzere cārī olur. Böyle (18) vākı‘ oldı ki Tayfūr Çelebī nām bir şahış var idi. Mezbūr Haydar'ıñ yār (19) u vefādārı var idi, oğlı maqāmında olup mu‘temedi idi. (20) Yörgüc Paşa, mezbūr Tayfūr Çelebī'ye küllī iltifāt idüp in‘ām u ihsānlar (21) eyleyüp kendüye tābi‘ itmiş idi. Bir gün huzūrına getürüp: Eger Haydar'ıñ (22) anbārına āteş virüp zaḥā‘irini yaqabilürseñ her ne murāduñ var ise (23) müsā‘ade ideyüm, diyü ‘ahd eyledi. Tayfūr-ı kefür daḥi qabūl idüp (24) bir gice anbārı yaqup şabāḥa dek olanca zaḥā‘iri ḥāksār oldı. (25) Yörgüc Paşa, ḥaberdār olduḡda leşker ile varup muḥāşara eyledi. [168a] (1) Çünkü zaḥīreleri qalmamış idi, bi‘z-zarūre qal‘ayı teslim eyledi. (2) Yörgüc Paşa beşāret-nāme ile pādīşāha ‘arz eyledükde pādīşāh (3) Haydar Beg'e bir tımār ihsān eyledi, āhir ‘ömrine dek anuñla geçindi.

(4) ذكّر تسخير قلعه ئى جانىك

Zikr-i Teshīr-i Qal‘a-ı Canik

(5) Yörgüc Paşa sekiz yüz otuz bir tārihinde düğün idüp Canik (6) ḥākimi olan Alparslan oğlı Hüseyin Beg'i da‘vet eyledi. (7) Ol daḥi ḥaber gönderüp: Da‘vetden murād, elimizde olan ḥarābeyi (8) almaq ise emir pādīşāhıñdur, didi ve düğüne varmadı. Paşa (9) imtinā‘ını görince ‘asker-i cem‘ine mübāşeret eyledi. Hüseyin Beg muqāvemete kudreti (10) olmamaqla tekrār resūl gönderüp : Eger murād, taḥşīl-i mülk ise benüm cidden (11) muḥālefetüm yoqdur. ‘Askere zaḥmet virüp re‘āyāyı pāy-māl itmeyesüz, (12) diyüp Yörgüc Paşa'ya buluşup qal‘ayı teslim eyledi. Paşa daḥi (13) maşlaḥat-ı mülk ciheti için Hüseyin Beg'i kayd ü bende ile pādīşāha gönderdi (14) ve Canik vilāyetini zabṭ eyledi ve Hüseyin Beg'i Burusa ḥişārında ḥabs (15) eylediler. Bir gün fırsat bulup ḥabsden qaçdı, iki yıldan sonra kendü (16) ihtiyārıyla geldi. Rum ili cānibinde bir imāret ‘ināyet eylediler. (17) zıll-ı ḥimāyet ḥāndān-ı Oşmāniyānda evlād ve etbā‘ı ile āsūde ḥāl oldılar

(18) رفتن سلطان شهر ادرنه

Reften-i Sulṭān be-Şehr-i Edirne

(19) Ol Sultān-ı kişver Murād, ferāgat-ı zabt ve nesķ-i bilāddan soñra sekiz yüz (20) otuz bir senesi şuhūrında Gelibolı ma'berinden 'ubūr idüp şehir-i cennet- (21) mişāl Edirne'ye devlet u iķbāl ile teveccüh buyurdılar. Edirne'den (22) dört fersaķ yerdeki 'Arab ve 'Acem'den gelenlerüñ yolıdır, Ergene nām nehr-i (23) 'azīm vākı' olup ol rüd-ı 'amīk kenārları zemistāñ u behār-ı pāyızde (24) rub'-ı fersaķ miķdārı zemīn balçıklı yer olup mürür u 'ubūrı ğāyet 'asīr (25) idi. Ol deñlü inlü geçit yerine köpri yapmak dağı 'asīr olmağla [168b] (1) āyende vü revende ziyāde iztīrābları ve ol nehrüñ iki merhale (2) miķdārı tolı olup etrāfı şıķ mişelik ve haţarnāk vādi idi. (3) Yolcılar maħal-i mezbüre geldüklerinde yağmur yağarsa mütehayyir ve sergerdān olurlar (4) idi. Sultān-ı 'āli-şān maħal-i mezbürde yüz yetmiş dört göz taşdan (5) bir 'azīm köpri binā itdürdi. Tōlı bir fersaķun şelāsi miķdārı olup (6) 'arzında iki 'araba karşı karşıya gelse sühulet ile geçüp ve Burusa (7) cānibinde olan başında bir kaşaba kondurup cāmi' ve ħammām ve kārban-serāy (8) ve 'imāret bünyād idüp Edirne'den yaña olan başında bir karye (9) kondurup¹³⁰ mu' āf ve müselleme eyledi. Ol muħāţara olan tarīķ, me'men (10) oldu ve İşķaķ Beg'i aķıncılar ile Las-ı şerrü'n-nāsuñ vilāyet-i pür-menfe'ātin (11) ğāret için irsāl eyledi ve Vilāķ oğluna ğāzab idüp fikrinde oldu.

(12) قدوم كرميان او غلي بدرگاه شهنشاهي

Ķudūm-ı Germiyān Oğlı Bedergāh-ı Şehinşāhı

(13) Germiyān oğlı Ya'ķūb Beg, pīr olmaķla pādişāh mülākāt murād (14) itmegin izn-i 'ālī erzānī buyurılıp Burusa zābiţine fermān (15) olındı ki istiķbāl ve i'zāz ü ikrām emrini ikmāl eyleye. (16) Ya'ķūb Beg, Burusa'ya girdükde anda āsūde olan pādişāhān (17) türbelerini ziyāret idüp her birinde şadaķāt ve ķurbānlar idüp (18) ve Emīr sultān ķuddise sirruhu ħayātda olmağla varup mübārek (19) ellerin öpüp du'āların aldı. Ve sā'ir meşāyiđı dağı ziyāret (20) eyledi. Ba'de Gelibolı 'dan geçüp Edirne'ye müteveccih oldu. Menzil-i (21) ķarīb olduķda erkān u a'yān u sipāh istiķbāl idüp bir (22) şāhāne menzile ķondurdılar. İkinci günde süvār olup dergāh-ı (23) pādişāha getürdiler. Şāh-ı mülk-i ħışāl dağı birkaķ kağem (24) istiķbāl idüp şāhāne ziyāfetler ve envā' iltifātlar ile ħāşşeten (25) şoĥbetler eylediler. Birinci¹³¹ günden soñra ħal'-ı fāĥire ve mükerrer en'āmları ile [169a] (1) icāzet

¹³⁰ kondurup kelimesindeki nun harfinin noktası yazılmamıştır.

¹³¹ birinci kelimesindeki ye, nun, cim harflerinin noktaları yazılmamıştır.

virilüp memleketlerine revâne itdiler. Bir yıldan soñra maraž-ı mevte (2) vaşiyet-nāme gönderüp Germiyan vilāyetin zamīme-i memālik-i Oşmānī olmağ (3) ricāsını eylemiş idi. İntikālinden soñra zabt idüp eyāletini (4) Umūr Beg oğlı Oşmān Çelebī'ye 'ināyet buyurdılar.

فتح كوكرجنك وجان او وه سي (5)

Feth-i Kügercinlik ve Can Ovası

(6) Las vilāyetine aқına gönderilen İşhağ¹³² Beg'den şikāyet¹³³-nāme gelüp¹³⁴ Vilağ¹³⁵ oğlı (7) Las'a haber virmekle aқıncılar müntefi' olmaduқları i' lām olınmağın fermān (8) olındı ki Rum ili ümerāsı Las'uñ kılā'ını teşhīr idüp Vilağ oğlınuñ (9) her sāl harācı alıñulan yerlerinüñ zabtına mübāşeret eyleyeler. Kügercinlik (10) ve Can ovası ve ana beñzer ba'zı kal'alar zabt olınuğda Vilağ oğlı (11) neye uğraduğın bilüp āstāne-i sulţāna tuhaf u hedāyā (12) gönderüp 'ubūdiyyet-nāmesinde: Cedd-i u' lāları Yıldırım Hān, bu bende-i (13) bī-miқdārun silsilesini qarābet-i muşāheret ile teşrīf buyurmışlardı. (14) Hālā bu bendelerinüñ dağı cāriyeliklerine lāyıқ bir kızum vardır. (15) Qabūl buyuralar, diyü derc idüp Engürüs kāfirlerinüñ mazarratları (16) def'ini ta'ahhüd eylemenin ilçisine hil'atleyüp müstevli' qabūli ile (17) revāne itdiler ve aқıncıları Bosna cānibine ta'yin eylediler (18) ve bu eyyāmda İbrāhīm Paşa vefāt idüp qāzı-asker olan (19) oğlı Hālil Paşa vezīr-i a'zam oldı ve bu vaқāyı' sekiz yüz otuz bir - maţlab vezīr-i a'zam Hālil -¹³⁶ (20) ve sekiz yüz otuz iki senelerinde vuқū' buldu.

فتح شه نيك را حصن سلانيك را (21)

Feth-i Şeh-i Nik-rā Hışn-i Selanik-rā

(22) İstanbul şehrinüñ cevānib-i erba'asını ehl-i İslām feth idüp (23) İstanbul ortalıqda qalmağla tekūr, maқhūr-ı havfe düşüp kāh (24) Engürüs ve kāhī Frenk qrāllarını sulţānuñ 'adāvetine taqrīk idüp (25) meşgale-i cidāle düşürmekle kendüsi emīn olmağı vesīle eylemiş idi. [169b] (1) Yine tekūr-ı mezbūruñ taqrīki ile Frenk gemileri Selanik'de

¹³² İşhağ kelimesindeki kaf harfinin noktası yazılmamıştır.

¹³³ şikāyet kelimesindeki şın harfinin noktası yazılmamıştır.

¹³⁴ gelüp kelimesindeki be harfinin noktası yazılmamıştır.

¹³⁵ Vilağ kelimesindeki kaf harfinin noktası yazılmamıştır.

¹³⁶ -maţlab vezīr-i a'zam Hālil - metni, metnin ana çerçevesi dışına yazılmıştır.

cem^ç olup (2) Selanik hâkiminüñ kulâguzlığı ile civârında olan müslimânlaruñ ‘ale'l-gafle (3) vilâyetlerini yağma ve gâret idüp ehl ü ‘ıyâllerini esîr eylemişler idi. (4) Bu haber pâdişâha mün^ç akis olduğda ‘azîm ıztırâb çeküp fi'l-hâl (5) ‘asker-i İslâm'ıñ cem^ç ine evâmir-i şerîfe gönderüp muharrîk fitne olan tekûr-ı (6) İstanbul'ıñ üzerine varmağı taşmîm buyurdu. Hîn-i müşâverede ‘arz (7) eylediler ki: Egerçi bâ'ış-i fesâd tekûr, mağhûrdur. Lâkin anuñ intikâmından (8) muqaddem Selanik'e gâzâ itmek evlâdur. Zirâ sultân-ı sa'îd ceddinüz (9) Sultân Yıldırım Bayezid zamânında ‘anveten fetğ olup diyâr-ı İslâm'a munzamm (10) olmuş idi. Fetret-i Timûr'da girü küffâr taşarruf eylediler zimmet-i himmet-i sultân, (11) İslâm'a ehem u elzem olan fetğ-i Selanik'dür, diyü erkân-ı devlet ittifağ eyledi. (12) Pâdişâh-ı İslâm daği ma'kül ve münâsib görüp Rum ili ve Anadolı (13) ve kapukulu ile ve bi'l-cümle ‘asker-i ahrâr ve memâlik ile hişâr-ı Selanik fetğine (14) müteveccih oldılar. Leşker-i firāvân ile varup kal'ayı muhâşara eylediler. (15) Hâkim-i Selanik ile tekûr-ı İstanbul iktizâ eyledükde birbirlerine keştileri ile (16) imdâd itmek ma'hûd olmağla tekûrdan gemiler ile imdâd taleb eyledükde (17) bir miqdâr gemiler ile ‘asker ve zağâ'ir irsâl eyledi. Lâkin Gelibolı ma'berinden (18) geçemeyüp gemiler girü İstanbul'a döndiler. Amma mülük-ı Venedik birkaç (19) gönderdiler. Müddet-i muhâşara kırğ güne varıcağ Evrenos oğlı ‘Ali Beg (20) ve sâ'ir erkân-ı devlete pâdişâh-ı ‘âlî-himmet ‘itâb yüzünden hiğâb (21) eyledükde mezbûr ‘Ali Beg mevkiif-i ‘arzda kıyâm idüp: Eger yağmadur diyü (22) nidâ olınu ba' de'l-fetğ hişârı yağmaya izn-i hümâyün şadır olursa (23) merdân-ı kâr-zâr küffâr ve hişârı târ-mâr itmek me'mûldür, didükde pâdişâh (24) emr eyledi. Ordu-yı hümâyûnda yağmadur, diyü nidâlar olındı. Dilâverler, (25) yer yer tekbîr getirüp hişâra yürümiş eylediler. Fi'l-hâl gâzîler [170a] (1) bâlâ-yı hişâra çıkup bi-‘avni'llâhi'l-meliki'l-kâdir fetğ u teşhîr eylediler (2) ve ‘asker-i İslâm gâna'im-i mevfûre ile muğtenim oldılar ve bu fetğ-i ‘azîm¹³⁷ (3) sekiz yüz otuz iki sene vukû' bulup mağall-i mezbûrdan manşûr ve mesrûr (4) kalkup Edirne'ye geldiler ve sene-i mezbûrda Burusa tâ'ün olup (5) eşrâfdan, çok ekâbir civâr-ı rahmete riğlet eyledi. Cümleden Emîr Sultân - mağlab vefât-ı Emîr Sultân ve Şemseddîn Fenârî -¹³⁸ (6) quddise sirruh ve Şemseddîn Fenârî ve şehzâdelerden Yusuf Çelebî, Mağmûd Çelebî (7) ve İbrâhîm Paşa ve ‘İvâz Paşa ol senede vefât itmişlerdür, diyü Mollâ (8) Neşrî yazmışdur.

¹³⁷ ‘azîm kelimesindeki ye harfinin noktaları yazılmamıştır.

¹³⁸ - mağlab vefât-ı Emîr Sultân ve Şemseddîn Fenârî - metni, metnin ana çerçevesi dışına yazılmıştır.

طلوع كوكب سلطان محمد

Ṭulu‘ -ı Kevkeb-i Sultān Muḥammed

(9) İrādet-i Rabbāniyye ve meşiyet-i Sübhāniyye birle sekiz yüz otuz üç - maṭlab velādet-i Sultān Muḥammed -¹³⁹ (10) recebinüñ yigirmi yedinci günü ki yevm-i sebt idi. Ravza-i Murād'da (11) gül-i Muḥammedī açıldı. Ya‘nī ebu'l-feth ve'l-meğāzī Sultān Muḥammed Ġāzī (12) vücūda gelmekle ‘āleme gelüp meserret saçıldı. (13) Edirne tahtında iken Ḥāzret-i Sultān Murād , fi sene 834 ve 835 (14) ve fi sene 836, üç yılıñ içinde olan vaḳ‘a ve ğazā ve cihād.

وقعه ى التجا ى اسكندر (15)

Vaḳ‘a-yı İlticā-yı İskender

(16) Mu‘āşır-ı Sultān Murād olan mülük-ı memālik-i bilād zikrinde mestūr olduğı (17) üzere Karaçoyunlu Türkmānından İskender bin Kara Yusuf, Timūr'uañ oğlu (18) Şāhruḥ Mirzā'dan firār idüp sekiz yüz otuz dört tārīhinde (19) diyār-ı Rum'a geldükde pādişāha ‘ubūdiyyet-nāme gönderüp babam (20) baba gözün āzād-gerdesidür. Ben daḥi mevrūs kuluñam, diyü bahar (21) eyyāmı olınca kışlamağ için bir köşe ricā eyledi. Pādişāh daḥi (22) Amasiyye ve Toḳat ḥākimi olan Yörgüç Paşa'ya emr-i hümāyün (23) gönderüp İskender Mirzā'ya ri‘āyet eyleyüp lāzımelerin kayrasın diyü (24) fermān eyledi ve hedāyā-yı resmī üzere zer-düzī muraşşa‘ esbāb (25) irsāl buyurdu ve biñ kepenek ve iki biñ cul ve torba gönderüp [170b] (1) Yörgüç Paşa daḥi mestünī zaḥā’ir irsāl bahara degin Toḳat'da geçirdiler (2) şehzāde daḥi ardına düşmege iḳdām idemeyüp Erzincan'da bulduğı (3) Türkmānı kırup ve ‘iyāllerin esir idüp vilāyetine gitti. Amma ol ṭā’ife (4) mu‘tadları üzere re‘ayāyı ta‘cize başladılar. Yörgüç Paşa def‘ine kādır (5) olamayup der-devlete ‘arz eyledi. Pādişāh ta‘accüb idüp Anaṭolı (6) beglerbegisi Timūrtaş oğlu Umūr Paşa serdārılığla Toḳat semtine (7) gönderdiler ve buyurdılar ki İskender Mirzā'ya evvelā mülāyemet ile ḥaber göndere (8) ‘inād iderlerse yüzlerin döndüre. Umūr Paşa, İskender Mirzā'ya nāme (9) yazup: Bu itdükleri şenāyi‘ şāyi‘ olup mesmu‘ pādişāhı olsa (10) ‘amelleri cezāsına fermānları şādır olurdu. Sāye-yi hümāyunlarında (11) kış meşakḳatini çekmeyüp ḥuzūr ile evḳāt geçürmişken bir niçe Türk'ün (12) zābtına muḳayyed olmayup memālik-i maḥrūseyi

¹³⁹ -maṭlab velādet-i Sultān Muḥammed - metni, metnin ana çerçevesi dışına yazılmıştır.

pāy-māl itmek ‘alāmet-i iḳbāl (13) degildür, diyü i‘lām eyledükde İskender Mirzâ a‘māl-i nâ-sezâsından şermende (14) olup gitdiler. Amma yollarda buldukları gâret ve ḥasârete cesâret itdiler.

(15) غَارَتِ مَمْلَكَتِ أَرْنَاوُتْ

Gâret-i Memleket-i Arnavut

(16) Sultânun nâm Edirne'de ārām iderken sekiz yüz otuz beş (17) târihinde Rum ili ‘askerini beglerbegileri Sinan Paşa ile Arnavud (18) diyârına aḳına gönderdiler. Buldukları hâzeleyi ḳatlı idüp ‘ıyâllerin (19) esîr eylediler. Ğanâ’im-i sekâşire ile muğtenim olup ol deñlü ğilmân ve civârî (20) ellerine girdi ki gâyet mahbûb olan ğulâm ve ziyâde mahbûbe olan (21) cârîyeyi beş yüz aḳçeye şatan ğâzîler eyü bahâya şatduḳ diyü (22) ferahnâk olurlar idi. Sinân gâyet mergûb ve mergûbelerini sultân (23) ‘âli-cenâb dergâhına gönderdi. İnhizâm-ı dilâverân-ı ğuzât (24) sultân keşîrû'l-cihâd Engürüs bilâdına ‘asker-i zafer-nihâd ile Evrenos oğlu (25) ‘Ali Begi serdâr idüp sekiz yüz otuz altı târihinde irsâl eyledükde [171a] (1) nehr-i Tuna'yı geçdükden şoñra ğanâ’ime perâkende olup her biri bir peri çehre (2) yaḳalayup kâmrânlığa düşdiler. Kırâl pür- ihtisâl haberdâr olıcaḳ bî-şumâr (3) ‘asker-i küffâr ile ılgâr idüp ğâzîler az olmaḳla ḫalâş olmağı (4) özleyüp geldükleri yola revâne oldılar ve eṫrâfa berişân olanlar (5) derbendlerde esîr ve giriftâr oldılar. Sinân Paşa ‘Ali Beg hezârân (6) ḫîle ve tedbîr ile derbendler ve şulardan ḫuşûşa nehr-i Tuna'dan geḳüp (7) leşker-i İslâm bu nevbette münhezim ve şikeste dil oldılar. Beyt: (8) كَرِيرَسْتِ أَرَانُ جَنَكِ
(9) تَهْتَرَبَسِي، كِه دُشْمَن شَوْد خَنْدَه زَن بَرَكْسِي
Ve bu senede kuyruḳlu yıldız toğup ve güneş bu vechle tütildi ki (10) yıldızlar zâhir oldu. Müneccimîn memâlik-i şarḳ u ğarb ve ‘Arab u ‘Acem'de âfât (11) zuhûr ider. Amma sultân Murâd'un ḳuvvet-i tâli‘ından sipâh u bilâdı (12) meyânında çok te’sîri olmaz didiler. El-ilmü ‘indallâh.

(13) وَمِنْ مَائِرِ الشَّجَاعَةِ وَالْجَرَاءَةِ

Ve Min Me’sîrû’s-Şecâ’at-İ Ve’l-Cür’et

(14) Sultân-ı secâ‘at-şi‘âr bu inhzâmından ‘âr idüp ol baharda (15) bi’z-zât küffâr Engürüs üzerine varmağı taşmîm eylemişken Karaman oğlu İbrâhîm Beg (16) naḳz-ı ‘ahd idüp Ḥamid iline gelüp Begşehrini muḫâşara idüp ve Şarabdâr İlyâs (17) giriftâr eylediği

haberi gelüp ve Engürüs Kırāl ile müttefik olduğı haberi (18) geldi ve bir haber daği geldi ki Vilak oğlı Engürüs ile haberleşüp hükâm-ı küffâr (19) muqaddem Kügercinlik üzerine geleler. Bu taqdirce pâdişâh Edirne'den hareket itmeyüp (20) Rum ili beglerbegiyi Sinân Paşa'yı serdâr idüp Kügercinlik kal' asını (21) istihlâs eyleye. Lakin bunlar varmadın küffâr muhâşara itmiş bulunmağın tevķif eylediler. (22) Ve Sinân Paşa ve ekşer ümerâ yolları sa' b olup haşm çokdur diyü tereddüd (23) üzre iken Vidin begi diger Sinân Beg cümleye hitâb idüp: A' dâ-yı (24) dîn u devlete bir merhale yakın geldün, pâdişahuñ kal' asını küffâr hâksârdur ve gün (25) almaq mertebesine irişdürmiş iken ihmâl itmek pâdişahumuza hıyânetdür. [171b] (1) belki za' f-ı diyânetdür kâfir vâfir olduğı taqdirce Haq Te' ala kâdir (2) ve ehl-i İslâm'a nâsirdür. Merdân-ı meydân helâk olmaq endişesinde olmamaq (3) gerekdür, didükde Sinân Paşa sipahsalar leşker olmağla Sinân Beg'ün tevbih¹⁴⁰ ile (4) ta' arruzına taħammül itmeyüp "Hışm ve ğazab tarikiyle hitâb idüp bir niçe (5) müddetdür sen bu serhadlerde hükümet idersin. Küffâr Engürüs himâyeñüz (6) olmağla evzâ' ve aħvâline vuķufun vardur. Lâyık olan budur ki (7) sen muqaddem varup bu ĥidmeti göresin. Bâri varup dil getüresin." didi. (8) Sinân Beg bir mütehevvir ve gayretlü ve yarar u dindâr emîr nâmdâr idi. Heman (9) kalqup tayyib-i ĥatır ile taraf-ı küffâra gidecek oldu ve "Bismillâh (10) merd azmalık ve can-fedâlık hengâmıdur kâfiruñ toplar şadâsından atlarımız (11) topcı bâr-ı girine dönmişken dil istemek niçe nedür? Gönülde olan dilâverler (12) benümle bile gelsünler." diyü ümerâya hitâb eyledükde ekşer-i ümerâ Sinân Beg'e refik (13) oldılar. Ol gice ılgâr idüp 'ale's-şiyah küffâruñ taburına irişdiler. (14) Sinân Beg refiki olan leşkeri üç bölük idüp 'ale'l-ğafle üç (15) taraftan hücüm eylediler. Cünüd-ı ğaybeti daği mu'âvenet idüp kalup küffâra (16) ru' b ve hirâs müstevli olup bî-taqdim muğârebe-yi tiğ ve Sinân (17) münhezim oldılar ve Kügercinlik kal' ası havâlisinden mişâl kebüterân (18) şadme-yi ğazab-ı ecelden remide olup müteferrik ve perişân oldılar. (19) ve kral-ı bed-fi' âl âb-ı Tuna'dan qarşuya can atup pây-ı kal' adan kenar-ı (20) Tuna'ya varınca bî-' aded küffâr kılıcdan geçüp ol deñlü esir ile girdi ki (21) bir sade ru ğulâmı üç yüz aqçe fûrûht eylediler. Bu lañife-yi haqıka ile (22) leşker-i kerân bilâd-ı İslâm'dan medfû' olup kırâlûñ aħmâl ve eşkâli ve topları (23) cebeħâne alınup nâm u şevket-i sultân-ı İslâm küffâr-ı liyâm miyânında (24) bir aylık biñ oldu ve bu vaq' a sekiz yüz otuz yedi senesinde vâki' (25) olup Emîr seyyid Neccârî quddise sırreh daği Molla İdris kulu ile bu senede [172a] (1)

¹⁴⁰ tevbih kelimesindeki be harfinin noktası yazılmamıştır.

maḥ'ūn olup dār-ı beḳāya rıḫlet itmişdür. Sulṭān Murad rūḫ için cāmi' (2) ve zāviye binā idüp fuḳarā u sākīn için ṭa'ām ta'yīn buyurdılar. Her sene (3) aḫıbbası merḳad-ı münevverelerini ziyārete gelüp bir hafta cem' iyyet idüp tevḫīd (4) ve tesbīḫ iderler ve bey' ü şirā olinup raḫmetullāhi 'aleyh, raḫmeten vāsi' aten. Ol (5) vebā-ı 'azīimde pādişāhuñ 'ammūsı oğlu Orḫan bin Emir Süleymān rıḫlet eyledi.

عزم سُلطان بکشور قرمان (6)

'Azm-i Sulṭān be-Kiṣver-i Ḳaraman

(7) Sulṭān rüşen zamīrūn ḳalb-i münīrinde Ḳaraman oğlunuñ 'adem ḫulūşı (8) ḫāṭırāsı cāygīr olmağla imtiḫān itmek murādı idi. Selānik ḳal'ası (9) fetih-nāmesiyle adam göndermek şadedinde iken Zülḳadir oğlu Süleymān (10) Beg'den 'ubūdet-nāme gelüp mazmūnında pādişāhuñ rikāb-ı kāmyāblarına (11) lāyık bir esb-i şabā refṭār beslemiş idüm. Gönderecek maḫalde Ḳaraman oğlu ḫırsuz (12) gönderüp uğurlatdı. Ḥālā ṭavīlesinde bağludur. Ṭaleb itdügümüzde (13) nā-ma'ḳūl kelimat ider diyü şikāyet eylemiş. Meger ki ol atı muḳaddemen (14) Ḳaraman oğlu recā eylemiş virmemekle varsaḳlar gönderüp uğurlatmış. (15) Sulṭān-ı şaḫib aşul risāletine buyurdı ki: İbrāḫīm Beg'e bizden (16) selām ile ve ol at murādımız olduğın bildür. Senūñle bile göndersün (17) ve evzā' ve eṭvārını tecessūs ile, diyü emr eyledi. Resūl 'inde'l-vusūl (18) Ḳaraman oğlunu müteḡayyirü'l-aḫvāl görüp ferāset ile münāfaḳātın bildi. (19) Ḥīn-i mūrāca'atda at ḫuşūşını zıkr itdükde ḫaddinden ziyāde birkaç kelimāt idüp (20) atı göndermedi. Resūl mezbūr dergāh-ı 'ālīye geldükde mu'āmelāt-ı şeni' (21) bī-edebāne kelimātın 'arz idicek pādişāh egerçi münḫarif oldu. (22) Lakin zamīrinde mūnderic zuhura geldüğinden mesrūr oldu. Muḳaddemā Şarabdār İlyās ile (23) olan vaḳāyi' daḫi ma'rūz olıcaḳ Şaruca Paşa'yı Edirne (24) muḫāfazasında ḳoyup Burusa şehrini teşrīf buyurup cem'-i ecnād (25) zafer-i mu'tād ile muḳayyed olup ba'de ibn-i Ḳaraman bī-aman üzerine [172b] (1) revān oldılar. Bidāyet-i şurū' da Aḳşehir'e nüzūl itdükleri gün teşḫir idüp (2) birkaç gündən Ḳonya'yı daḫi ḫarb-dest ile fetḫ eylediler. Ol evḳātda (3) İbrāḫīm Beg Larende şehrinde idi. Ḳonya'nun fetḫin işitdükde tevaḳḳufa (4) mecāli olmayup Ṭaşili cibāline taḫaşşūn eyledi ki şimdi İçil didükleri (5) sengistān memleketidür. Meşḫūr şehri Silifke ve Ermenek'dür. İbrāḫīm Beg (6) girü pādişāh-ı kerīmü'-şānuñ dāmenine yapuşup ḫalīle-yi ḫalīlesi olup (7) sulṭānuñ hemşiresi olan sulṭānı ve sulṭān-ı velāyet -i ḫaḳīḳat ḫazret-i (8) Ḥüdāvendigār ḳuddise

şirreh evlādından ‘Ārif Çelebî Efendi'yi sultān dergāhına gönderüp (9) günāhını ‘afv recā eylediler. Mevlānā-ı mezbūr ‘Arif ü dānā olmağla luṭf-i (10) edā ile ḳalb-i sultāna merḫamet ilgā itdi. Sultān daḫi şeyḫa lūṭfla (11) ḫiṭāb buyurup: Egerçi anuñ ‘ahd u peymānına i‘tikādımız yokdur. (12) Amma ḫāṭırınız için bu def‘a daḫi günāhından geçelüm, diyü buyurdılar. (13) Ve düstūr-ı sâbıḳ üzere eyālet-i Ḳaraman'ı ibḳā idüp feth¹⁴¹ itdügi Ḳonya (14) ve Aḳşehir'i daḫi iḫsān buyurdılar. Molla Neşrî târiḫinde Ḳaraman oğlu (15) ‘İsā Beg ve Zülḳadir¹⁴² oğlu Süleymān Beg ve Burhāneddīn oğlu Zeynel‘abidin (16) mülāzım-ı rikāb-ı pādīşāh ideler. Vilāyet-i Ḳaraman'ıñ İçil'den ğayrısı (17) bi't-temām zamīme-yi memālik-i Oşmāniyye olıcaḳ. İçil'i açmağla baltacılar (18) sürüp bozḳıra çıkup ba‘zı düşvār-ğüzār yerleri yıḳdılar. (19) Ḳaraman oğlu gördi ki şāhuñ medār-ı tedbiri cümle memālikini teşḫir ve (20) kendüsini esir itmek olmış. Dāmen ‘afv-ı şehinşāhiya yapuşmağdan ğayrı (21) çāre bulamayup ḳalem-i revende medār-ı aḫkām-ı şer‘iyye olan Mevlāna (22) Ḥamza'yı i‘tizāre gönderdi, diyü yazılmış. El-‘uhde ‘ale'r-rāvî. Bi'l-cümle (23) sultān sefer-i Ḳaraman'dan mu‘āvenet idüp tedbir-i memleket ile muḳayyed (24) iken muḳaddemā Arnavudya diyārına aḳına gönderilen Evrenos oğlu ‘Ali Beg (25) bî-ḫesāb arnud¹⁴³ güzelleriyle ve ğanā‘im-i ğayr-i maḫşüre ile Edirne'ye gelüp [173a] (1) dergāh-ı pādīşāha pişkeş çekdi ve bu vaḳayı‘ sekiz yüz otuz toḳuz (2) senesinde vuḳu‘ buldı.

بَاعِثِ دَامَادِي سُلْطَانَ مُرَاد

Bā‘ iş-i Dāmadi-ı Sultān Murād

(3) Vilāḳ oğlunuñ Ḳaraman oğlu ile Engürüs ḳrālınun ittifaḳına (4) vāsıta olduğunu İşḫaḳ Beğ ‘arz eyledükde Vilāḳ oğlu tedbir (5) ve Las vilāyetini teşḫir tedbirin itdüklerinden Vilāḳ oğlu ḫabir (6) olıcaḳ şāh-ı kişver-gire ‘ubūdiyyet-nāme gönderüp kızını cihāz-ı (7) bî-şumār ile pür-sitārlığa göndermege icāzet ricā eyledi. Şāh (8) kişver-ğüşā rā-yı vüzerā ile dürr-i devletden Reyḫān Ağa ve Özbek Ağa (9) varup İşḫaḳ Beg'e buluşup ḫātunını alup Las vilāyetine gideler (10) ve ‘arūs getürmek resmini edā ideler, diyü fermān eyledi. Mezbūrlar (11) Semendire'ye ḳarib olduklarında Vilāḳ oğlu istikbāl idüp (12) Semendire'ye ḳondurup ‘ālî ziyāfetler ve ḫüddām-ı dergāha ri‘āyetler ile (13) düğünler eyledi ve kızın ve cihāz-ı defterin Özbek Ağa'ya (14) teslim idüp aytdı ki : Bu cihāzı

¹⁴¹ feth kelimesindeki fe ve ha harflerinin noktası yazılmamıştır.

¹⁴² Zülḳadir kelimesindeki zel ve kaf harfinin noktası yazılmamıştır.

¹⁴³ bu kelime Arnavut olabilir.

dilerlerse kızum cāriyelerine (15) virsünler dilerler ise sâ'ir haremde olan pür-sitârlara (16) in'âm eylesünler, diyüp ve niçe 'âlî pîşkeşler ile asitâne-yi sulţāna (17) revâne eyledi. Hîni-
vuşülde gerçi hayr-ı kabûlde vâkı' oldu. (18) Lakin sâbıka-yı rencişleri olmağın düğün
itmege muqayyed olmadılar (19) ve Burusa'dan İsfendiyâr Beg'ün kızını getürdüp birkaç
gün arām (20) idüp Engürüs teşhîrine şarf-ı ihtimām u bedel ikdām buyurdılar.

(21) رفتن سلطان بسوي انكروس

Reften-i Sulţān Besū-Yı Engürüs

(22) Sulţān-ı kişver Murād, Qaraman bilādında iken kral-ı Engürüs menhūs fırsat
bulup (23) Alacaşişâr üzerine gelüp muhāşara eylemişdi. Egerçi varoş ve nevāhisi (24)
ğāret ve hasāret idüp yakup yıkdı. Lakin kal'ayı alamayup yıkılıp (25) gitmişdi. Sulţān
dağı Rum ili 'askeriyle ve aqıncılar ile muqaddem varup [173b] (1) geçit yerlerin ve sâ'ir
cibāl u şahrāsın görüp ğāret ve tārāc itmek için (2) Evrenos oğlu 'Ali Beg'i irsāl ildağı¹⁴⁴ ol
dağı sekiz yüz kırk (3) senesinde Tuna'dan geçüp Tımaşvar önünden Engürüs memleketine
girüp (4) kırk gün nehb ü tārāc idüp ol deñlü esir çıkardılar ki keşretinden (5) tevehhüm
idüp ihtiyāt iderler idi ve ol kadar ğanā'im taşsil eylediler ki naql (6) ve taħvilinde ıztırāb
çeküp niçe yabana atdılar. Mezbūr 'Ali Beg gelüp sulţāna (7) vilāyet-i Engürüs'i vaşf idüp
medh itmekle sulţān müceddiden aħkām-ı (8) şerife gönderüp Anaṭoli ve Rūm ili 'askeri
hāzır olsunlar (9) cihād-ı ekbere niyyet idüp: Engürüs-i menhūs üzerine 'azim seferüm
vardur, diyü (10) buyurdu. Zamān-ı kālilde 'asker-i keşir cem' olup sekiz yüz kırk bir (11)
senesi baharında evvelā Edirne'de cāmi'-i cedidün bināsına mübāşeret (12) idüp temelün
kendü mübarek eliyle koydu ve 'ulemā u meşāyihı in'âm ile ikrām (13) ve fuqarāyı it'âm
buyurup ve cāmi'-i mezbūruñ tekmilini māl-ı ğanā'im-i küffārdan (14) nezd idüp ba' de
niyyet-i hālise ile ğazā-ı Engürüs'e teveccüh buyurdılar. (15) Tuna şuyını gemiler ile Vidin
muqābelesinden geçüp Eflak memleketi içinden (16) vilāyet-i Engürüs'e dāhil oldu. Dārü'l-
mülk-i Engürüs olan Budun cānibine (17) 'azimet buyurdılar. Şehr-i Budun kraluñ tahtı
olmağla her menzilde qarşu (18) gelür diyü cenk u harbe hāzır olurlardı. Amma kral baş
göstermedi. (19) Qalbine havf u hirās müstevli olup 'asker-i İslām ile muqābele ve
muqāteleye (20) qādir olamadı. Ma' -hāzā keşret-i ecnād pür-fesādı mükemmel olup ve
merdāne (21) ve ferzānelik remzi iderdi. Pādişāhuñ ancak yüz biñ 'askeri var idi. (22)

¹⁴⁴ bu sözcük eyledi olmalıdır.

Kendüsi münkesirü'l-bāl muhkem kühlara ve etbāgını muhkem Ʒal'alara yerleşdüri. (23) Pādişāh daği Budun altına varup Engürüs memleketini kırđ gün yakup (24) yıkup ve niçe biñ kāfir-i ğalīz-i selāsıl ü i' lāle çeküp mübālağa-yi ğanā'im ile (25) muğtenim olup vađt-i Őitā irişmekle ğānimin ve sālīmın 'avdet idüp vađt-i [174a] (1) mürāca'at Eflağ vilāyetine yolları düşmekle Eflağ ħākimi Dragula (2) pādişāhı ziyāfet idüp 'azim pişkeşler çeküp ba' de Tuna nehrini (3) Nigbolı ma'berinden 'ubür idüp devlet ü iĳbāl ile Edirne şehrine (4) irtiĳāl buyurdılar.

ذِكْرِ غَزَا أَرْنَآوُدْ

Zikr-i Ğazā-i Arnavud

(5) Arnavud ħākiminüñ İskender nām bir ĳoř kıyāfet ve sım endām oĳlı olup (6) der-devlete göndermekle manzūr-ı pādişāhı olmış idi. Babası fevt (7) olduĳda ol vilāyetine vālī eylemişler idi. Ol bed-ařl ni' met-i (8) řāhıyı ferāmuř idüp memālik-i maĳruseden ba' zı yerler ğārete (9) mübāřeret eyledüĳi ma' rüz-ı pādişāhı olduĳda sekiz yüz kırđ iki (10) senesinde İřāĳ Beg oĳlı 'İsā Beg'i serdār idüp Arnavud diyārına (11) irsāl eyleyüp kendüleri Edirne'de nizām-ı umūr-ı mülk için ĳaldılar. (12) Leřker-i zafer-i peyker dađi fırsat-ı endek ile dāĳil-i memleket-i Arnavud oldılar. (13) yevmen ĳayūmen ğaret ve tārāc idüp ekşer-i mu' tam bilādına müstevli oldılar. (14) Mübālağa-yı maĳbūbeler ile ve ğanā'im-i bī-řumār ile dergāh-ı sulţāna (15) yüz tıtdılar. Ğāzilerden bir ĳürüh bir derbend aĳzına geldüklerinde (16) İskender yollarına sed olduĳın ĳaber aldüklerinde cümle esirleri (17) kılıcdan geĳürüp ma' ber ü benderleri fetĳ iderek sedd-i sa' ādete geldiler.

تَسْخِيرِ نَوَابَرْدِه وَتَارَاجِ بَلْغَرَادِ (18)

Teshir-i Novaborda ve Tārāc-ı Belĳrād

(19) Sulţān ğazā-ı me'nūs fetĳ-i diyār-ı Engürüs 'azimetinde olup lakin ol (20) diyārūñ ebvābınıñ miftāĳı Belĳrad Ʒal'ası olmaĳla 'umūma Rum ili (21) ve Anađolı 'askeri Belĳrad-ı sengin bünyāduñ üzerine vardılar. Zikr olan (22) Ʒal'a Tuna ve Sava nām iki nehr-i baĳr-miřālün mülteĳāsında vāĳı' olup (23) be-ĳāyet řa'b olmaĳla fetĳine imtidād-ı zamān iĳtizā itmekle vüzerā ile (24) ekřer ğazāyı Sava nehrinden geĳürüp Engürüs diyārına ğārete ve yaĳmaya (25) gönderdiler. Ol ĳadar ğānimet müyesser oldu ki bir keniz-i dilāvizi [174b] (1) bir çift çizmeye ve bir ĳulām-ı maĳbūli yüz elli aĳçeye fūruĳt

eylediler (2) ve mu'âvedet zamânında noğda-yı hâliş ma' deni olan Novaborda (3) al' asın feth idüp dâr-ı İslâm eylediler ve bu huşûş sekiz yüz kırk üç (4) senesinde vuû' a gelüp bâkî ala' uñ teshîrini İshâk Beg ile (5) Şahâbeddîn Paşa'ya fermân eylediler.

(6) تَانِ حَضْرَتِ سُلْطَانِ مُحَمَّدٍ

itân-ı Hâzret-i Sulân Muhammed

(7) Sene-yi mezbûra meştâsını Edirne'de geçürüp pâdişahuñ ferzend-i (8) ercmenleri Sulân Muhammed ile ' Alâeddîn Çelebî'nüñ sünnet velîmesi (9) vâı' olup ol cem' iyyet itân ve hengâm-ı sürûr-ı sulanda mazarât (10) arîm-i ' azı-zen birini hâkim-i Kocâmonı'ya olan İsfendiyâr Beg'e nikâh eylediler (11) ve ol baharda ' asker cem' olma içün etrâfa akâm gönderdiler.

(12) فَتْحِ شَاهِ جِهَانَ سَمَنْدَرَهٗ رَا

Feth-i Şâh-ı Cihân Semendre-râ

(13) Ol evâtta Semendre al' ası mülûk-i ' izâm küffârdan Despot taşrifinde (14) olup Sırf dimekle meşhûr olan vilâyet mezbûruñ zabtında idi ve Engürüs (15) râlî ile müttefikü'l-kelâm idi ve Semendre al' ası Tuna nehrinüñ kenarında (16) vâı' olup Rum ili ve Engürüs ve Efla'uñ ma' beri olmala Despot (17) la' inüñ eşıyâsı diyâr-ı İslâm'a dâhil idüp at' -ı tarîk ve gâret müslimînden (18) hâlî degiller idi ve İshâk Paşa: Dâmeki Semendre al' ası feth olunmaya Engürüs (19) fesâdı ve araman oğlunuñ nifâı eksik olmaz, diyü ' arz itmekle sulân-ı (20) mücâhid Semendre fethinde mücid olup sekiz yüz kırk dört baharında (21) Edirne'den areket buyurup Anadolı'yı ve Rum ili ' askeri ile Semendre'yi (22) muâşara eylediler. Despot pot atduına nâdim olup muâvemete udreti (23) olmaduın bilüp albine ru' b ve hirâs müstevli olmala oğlı al' ada (24) alıoyup kendüsi Engürüs râlînden imdâd talebini bahâne idüp al' adan (25) ıup firâr eyledi. İki ay rûz-ı şeb al' ayı dögdiler göz açdurmadılar. [175a] (1) maşûr olanlar mutarr olup çâr u nâ-çâr al' ayı virüp Despot'uñ (2) iki oğullarını bî-nihâye azînesiyle pâdişâha getürdüklerinde Semendre (3) eyâleti Toğan Beg'e ihsân olındı ve iki oğulları birkaç gün (4) Dimetoka'da tûrup ba' de Tokat'da gözlerine mil çekdiler ve ' asker-i İslâm (5) Las vilâyetin gâret idüp bir mertebede mu' tenem oldılar ki dört (6) yaşında oğlan yigirmi açeye şatıldı ve kıs ' alâ hâzâ İshâk Beg (7) hacc-ı şerîfden geldükden soñra Timûrtâş

nebiresi olup Aydın ili (8) hâkimi olan ‘Osmân Çelebî ile ve ba‘zı ümerâ ile Nigbolu fethine me‘mûr (9) olunmağla kal‘a-yı mezbûreyi muhâşara eyledüklerinde küffârûñ alayları (10) zâhir olmağla ‘azîm muhârebe vâkı‘ oldu. ‘Înâyet-i Hâk ile (11) ehl-i İslâm gâlib-i mutlâk ancak birkaç yükrek atluları (12) halâş oldu. Şanâdîd-i küffârdan bir guruh giriftâr olup nicesi (13) tu‘me-yi şemşîr abdâr oldılar. İshâk Beg daği gâzîler ile ol diyârı (14) nehb u gâret idüp ol deñlü esîr çıkardılar ki ta‘bîr olunmaz. (15) Hattâ ‘Aşık Paşa oğlu ben İshâk Paşa: Ol hacdan bile gelmiş idüm. Ol vaq‘ada (16) mevcûd idüm. Qatl itdügümden gayrı beş tuvana kâfîri bağlayup (17) Üsküb'de toquz yüz aqçeye virdüm, diyü taħrîr eyledügi Tevârih-i (18) Al-i ‘Osmân'da yazmışdur ve ittifâkât-ı haseneden ol hinde ki sultân (19) feth-i Semendre ile kâmrân olmuşdı. Eflâk hâkimi Dragula iki oğulları ile (20) ordu-ı hümâyuna gelmişdi. Gelibolu hişârında ebedî kayd u habs buyurıldı. (21) Ve hemçünân Vilaq oğlunuñ iki oğulları izhâr-ı mutâb‘at için oğulları (22) leşker-i hümâyuna mülhâk olduklarında ikisi daği kayd u habs ferman olındı. (23) Ve Semendre kal‘asında kâdı ve dizdâr naşb olunup kiliseleri mescid kılındı. (24) Ve Molla Neşrî Semendre kal‘ası Vilaq oğlundan alınmışdur. Kal‘adan (25) Engürüs'e firâr idüp iki oğlını kal‘ada alıqoyup ba‘dü'l-feth ...

6. DİZİN ve SÖZLÜK

- A -

- a** : (zm.) O.
a.+ña 141a/19, 147a/11,
153b/10, 160a/19, 161a/6,
164a/8, 169a/10
a.+nda 146a/22, 154b/17,
156a/4, 164a/8, 168b/16
a.+ndan 136a/16, 140a/9,
141b/9, 148b/3, 148b/5, 153b/17,
154b/14, 154b/16, 157a/22,
159a/4, 160a/23, 161a/2, 164a/8
a.+nı 146b/21, 150a/24, 152b/15,
153b/23
a.+nlar 143b/5, 147a/9, 150a/13,
152b/22, 160a/3, 161b/24,
162a/4
a.+nlara 167a/1
a.+nlardur 148a/14
a.+nları 154a/10, 154a/5
a.+nuñ 135b/6, 141b/20,
150b/19, 153b/7, 155b/24,
160a/22, 164b/1, 169b/7,
172b/11
a.+nuñla 168a/3
- āb** : (Far. is.) Su.
ā.-ı rû-yı 'ulemā-yı millet
150b/18
ā.-ı Tuna'dan 171b/19
ser-i ā.+ı 159b/9
- ābā** : (Ar. is. eb'in c.) Babalar.
ā. u ecdād 138a/4, 165a/1
- ābād** : (Far. s.) Mâmur, Şen, bayındır.
ā.+da 166b/23
ā.+ı 166b/9
- ābādān** : (Far. s.) Şen, mâmur, bayırdır.
ā. ideyorken 156b/21
- 'Abbāsiyye** : (Ar. is.) Emeviler'den sonra
kurulan halifelik. (750-1258).
hulefā-yı 'a.+den 143b/19
- abdār** : (Far. birl. f.) Ölmek.
a. oldılar 175a/13
- 'acabā** (Ar. zf.) Merak, kararsızlık veya
kuşku anlatan bir söz, acep.
'a. 164a/5
- 'acā'ibāt** : (Ar. is. acāib'in c.) Acayip
şeyler.
'a. 157b/13, 157b/9
- 'aceb** : (Ar. is.) Acaba, hayret, gariplik,
şaşılacak şey.
'a. 155b/23
- 'acele** : (Ar. is.) Çabuk, çabukluk.
'a. 152a/14
- 'Acem** : (Ar. is) İran.
'a.+den 168a/22
mülk-i 'a.+den 150a/22
ekşer-i memālik-i 'a.+i 157a/14
- 'āciz** : (Ar. is. ve s.) Güçsüz, zayıf.
'ā. oldılar 152a/2
- 'acz** : (Ar. is.) Acizlik, zayıflık.
izhār-ı 'a. 145b/1
- aç-** : (f.) 1. Bir şeyi kapalı, bağılı
durumdan çıkarmak. 2. Çözmek.
a.- mağa 172b/17
a.-up 144b/2, 147b/18, 164b/20
- açdur -** : Başka bir iş yapmasına vakit
veya imkân vermemek.
göz a.- madılar 174b/25
- açıl-** : (f.) Açma işine konu olmak.
a.-dı 170a/11
- açlık** : (is.) Aç olma durumu.
a. 164b/16
- a' dā** : (Ar. is. adū' ve adüvv'ün c.)
Düşmanlar, yağılar.
a'. 162a/19
helāk-ı a'. 165b/8
miyān-ı diyār-ı a'.+da 151b/14
memleket-i a'.+dan 151b/17
a.-yı dīn 171a/23
- a' dād** : (Ar. is. aded'in c.) Sayılar.
a'.+ın 140b/5
- adam** : Kişi, insan
a. 172a/9
- 'ādāt** : (Ar. is. âdet'in c.) Âdetler,
görenekler, usuller, tabiatlar,
alışkanlıklar.

	ḥavārīk-ı ʿā. 148b/18		ʿa.-ı şehinşāhiya 172b/20
ʿadāvet	: (Ar. is.) düşmanlık, yağılık.		ʿa. buyurdu 137a/15
	ʿa. 159b/17		ʿa. idüp 146b/23
	ʿa.-i qādimesi 164a/16		ʿa. olındılar 160b/23
	ʿa.+imüz 146a/23		ʿa. olunmasın 146b/22
	ʿa.+ine 169a/24		ʿa. olunup 137a/5
ʿadd	: (Ar. is.) 1. Sayma, sayılma. 2. İtibâr etme, edilme.	agac	: (is.) Kökü toprak altında kalan, gövdesi yukarı doğru yükselen uzun ömürlü bitki.
	ʿa. eyleyüp 137a/7		a.+ı 162a/24
	ʿa. iderler 138b/10	agāh	: (Far. s.) Haberi olan, haberdar.
ʿaded	: (Ar. is.) Sayı.		ā.+dur 137a/23
	ʿa. 139b/18		ā. oldı 139b/19
ādem	: (Ar. is.) İnsan, beşer.	agāz	: (Far. is.) 1. Başlama. 2. Başlangıç.
	ā. 138b/3, 143a/19, 144a/20, 144a/25, 159a/3, 165b/7, 172a/7		ā.-ı Dāsītān-ı Sultān 156b/1
	mübālağa-ı ā. 149a/22		ā. idüp 143b/13
	ā.+e 159a/12		ā. olunup 162b/8
	ā.+ı 158a/3	agız	: (is.) Nefes almaya, konuşmaya, yemeye yarayan yüzün ön kısmındaki boşluk.
	ā.+i 166b/3		a.+ına atmağa (ağzına at-) 158a/17
	ā.+ini 166b/5		a.+ına 174a/15
	ā.+le 160b/10, 164b/12, 166b/15	agla-	: (f.) Acı, keder ve sevinçten göz yaşı dökmek.
	ā.+lerdür 148a/4		a.-dı 144b/8, 144b/9, 167a/24
	ā.+leri 136b/16, 161a/20, 166b/21		қан a.-yup 160b/21
	ā.+lerine 139b/6	agnām	: (Ar. is. ganem'in c.) Koyunlar.
ʿadem	: (Ar. is.) Yokluk, bulunmama.		a.+ın 167a/17
	ʿā.-i beqāsımı 148a/17	ahāli	: (Ar. is. ehl'in c.) Halk
	zindān-ı ʿa.+de 164a/11		a.-i bilād 147b/15
ʿādet	: (Ar. is.) Görenek, usul, tabiāt, alışkanlık.		a.-i Burusa 161b/22
	ʿā.-i maʿhūdası 141a/25, 145a/25		a.+si 161b/2
ʿadū	: (Ar. is.) Düşman, yağı.	ahbār	: (Ar. is. haber'in c.) Haberler.
	ʿa.+yı 160b/24		a.-ı beşāret 150a/2
ʿadüvv	: (Ar. is.) Düşman.		Nāqilān-ı a.-ı ʿibreti 140b/23
	ʿa.-i dāḥili 161b/25		a.-ı müvahhişe 151b/14
	ʿa.-i ḥārici 162a/1		a.+ı 157b/23
afāk	: (Ar. is. ufk'un c.) Ufuklar, gök kenarları, gökle yerin birleşir gibi görüldüğü yerler. meç. görüş ve dönüş sınırları.		ḳudüm-i a.+ı 141b/13
	sultān-ı a.+uñ 151a/5	ʿahd	: (Ar. is.) Yemin, ant, söz verme.
āfāt	: (Ar. is.) Afetler.		ʿa. 172b/11
	ā. 171a/10		bed ʿa. 139a/15
ʿafv	: (Ar. is.) Bağışlamak, affetmek.		naḳz-ı ʿa. 146a/16, 151a/6
	ʿa. 146a/15, 146a/18, 172b/9		ʿa.-i peymān eyledi 145b/3
	ʿa.-ı cürm 163a/1		muḳteżā-yı naḳz-ı ʿa.+dür

- 146a/24
 h̄idmet-i ʿa.+esinden 158b/7
 ʿa. eyledi 137b/15, 167b/23
 naḳḳ-ı ʿa. 171a/16
 naḳḳ-ı ʿa. eyleyüp 165a/6
 ʿa.+i bozup 164b/23
 ʿa.+ine 137b/15
 ʿa.+u peymānı 144b/20
 ʿāḳıbet-i naḳḳ-ı ʿa.+üñ 144b/14
- aḥibba** : (Ar. s. habīb'in c.) dostlar, sevgililer, tanıdıklar, bildikler, a.+ sı 172a/3
- aḥilāl** : (Ar. is. hıll'in c.) Samîmî dostlar.
 mūcib-i a.+dür 146a/17
- āḥir** : (Ar. s.) Son, sonuncu.
 ā. 135b/12, 136b/16, 140b/21, 141a/5, 147a/13, 153b/7, 156a/3, 161a/3, 167b/13, 168a/3
 bi'l ā.+e 153b/25
 ā.+ü'l-emr 143b/12, 149a/1, 157a/3, 157b/2
 ā.+ü'l-emre 159a/2
- āḥirkār** : (Ar. Far. zf.) İşin sonunda, neticede.
 ā. 140a/22
- āḥiret** : (Ar. is.) Öbür dünya, öteki dünya.
 dār-ı ā.+e 142b/5
- aḥkām** : (Ar. is. hükm'ün c.) Hükümler, kanunlar.
 a. 145a/7, 174b/11
 medār-ı a.-ı şerʿiyye 172b/21
 a.-ı şerīfe 173b/7
- aḥlāḳ** : (Ar. is. hulk'un c.) İnsanda bulunan ruhî ve zihnî haller.
 kerem-i a.+ından 146a/20
- aḥmāl** : (Ar. is. haml'in c.) Yükler, ağır şeyler, eşyalar.
 a. 165b/19, 171b/22
- aḥmāl ve eskāl** : Ağır yükler.
 a.+i 171b/22
- aḥrār** : (Ar. is. hür'ün c.) Serbest olanlar, köle ve esir olmayanlar.
 ʿasker-i a. 169b/13
- aḥşam** : (is.) akşam
 a.+a 143a/13
- aḥvāl** : (Ar. is. hall'in c.) Haller, durumlar.
 müteḡayyirü'l a. 172a/18
 a.-ı ʿaşḳda 155a/3
 teccessüs-i a.-i sultān 146a/2
 a.-i sultānı 152a/19
 a.-i zāmīrini 162a/11
 a.+inden 144a/25
 a.+ ine 171b/6
 icmāl-i a.+leri 153a/25
- aḥyān** : (Ar. is. hîn'in c.) Vakitler, zamanlar sıralar.
 a.+da 147a/19
- aḥz** : (Ar. is.) Alma, kabul etme.
 a.-i intikām 137b/8
 a.+ına 154a/4
 a. itmek 150a/11
 a.+larına 166a/23
- ʿāk** : (s.) Beyaz.
 ʿā. olmak 137b/3
- ʿaḳab** : (Ar. is.) Bir şeyin arkası, gerisi.
 ʿa.-ı leşkerden 139a/25
 ʿa.+larına 162b/13
- aʿkāb** : (Ar. is. akīb'in c.) Oğullar veya torunlar.
 netīce-i aʿ. 167b/12
- aḳall** : (Ar. s. kalil'den) Pek az, çok az.
 a.-i ḳalīl 143b/12
- aḳçe** : (is.) Selçuklu ve Osmanlılar'da para birimi olarak kullanılan gümüş sikke.
 a. 148b/14, 153b/18, 158b/14, 171b/21
 a.+ye 167a/18, 170b/21, 174b/1, 175a/17, 175a/6
- ʿaḳd** : (Ar. is.) Mukavele, sözleşme.
 ʿa. 157b/6
 ʿa.-i bīʿatların 160a/7
- aḳdām** : (Ar. is. kadem'in c.) Ayaklar.
 a.-ı iḳdām 161b/8
- aḳdem** : (Ar. s.) İlk, önce, önceki, daha önce.
 a. 151a/2
- ʿāḳıbet** : (Ar. is.) Son, nihayet.
 ʿā. 155b/1, 162a/18
 ʿā.-i naḳḳ-ı ʿahdūñ 144b/14
- ʿāḳıbet-endişlik** : (Ar. Far. birl. s.) sonunu

düşünen.
 ʿā. 167b/12
 ʿā. idüp 161a/20
akın : (is.) Düşman topraklarına toplu olarak yapılan baskın.
 a.+a 163a/4, 169a/6, 170b/18, 172b/24
akıncı : (is.) Düşman ülkesine akın yapan savaşçı.
 a.+lar 144b/22, 168b/10, 169a/7, 169a/17, 173a/25
akıncıyân : (is.) Akıncı askerleri.
 a. 151a/9
akıt- : (f.) Akmasını sağlamak, akmasına yol açmak, dökmek.
 a.-dılar 144a/18
 ʿakīdet : (Ar. is.) Bağlama, bağlanma.
 hülüş-i ʿa. 138b/3
 ʿakḳ : (Ar. s.) Serkeş, inatçı.
 u. 151a/4
 ʿakl : (Ar. is.) Akıl, us.
 ʿa.+dan(ʿ aḳldan)139b/21
 ʿakīl : (Ar. is. ve s.) Akıllı.
 ʿā. 158b/4, 166b/3
 sulṭān-ı ʿā. 148a/9
aklām : (Ar. is. kalem'in c.) Yazı âletleri.
 a.+uñuzla 150b/4
 ʿaklen : (Ar. zf.) Akıl ile, akıldan.
 ʿa. 144a/5
 ʿaklī : (Ar. is.) Akılla ilgili, akla dayalı.
 ʿa.+de 150b/3
 ʿakliyye : (Ar. is.) Akıl ile ilgili olan, akıl ile anlaşılan, akla dayalı.
 delâil-i ʿa. 137a/19
 muḳaddemât-ı ʿa. 150a/25
 ʿakliyye ve nakliyye : (Ar. zf.) Akıl ve nakil yoluyla.
 ʿulūm-ı ʿa. 154b/3
akmişe : (Ar. is. kumaş'in c.) kumaşlar, yünden veya pamuktan yapılmış bezler, dokumalar.
 a. 161b/22
 ecnās-ı a. 163a/24
akşā : (Ar. s.) Son, en son, uzak.
 a.-yı merāmı olmağla 145a/6
 ʿakūḳ : (Ar. s.) Anasına babasına itaat

etmeyen.
 ʿa.-ı ihtiyār itmek 160a/4
al- : (f.) 1. Tutup yerinden ayırarak elinde bulundurmak. 2. Kullanmak veya gerekeni yapmak üzere yanında bulundurmak. 3. Beraberinde götürmek ya da getirmek. 4. Temin etmek, satın almak. 5. Sağlamak, elde etmek.
 a.- amayup 173a/24
 duʿ āların a.-dı 168b/19
 a.-dılar 163b/23
 ḥaber a.-duḳda 144b/1
 ḥaber a.- duklarlarında 174a/16
 a.-madılar 150b/21
 ḥaber a.-mağā 144a/25
 intiḳāmını a.-mağā 164b/17
 a.-mağla 153a/18
 a.-maḳ 166b/8, 171a/25
 intiḳām a.-maḳ 145a/6
 a.-maḳ ise 168a/8
 a.-up 135b/1, 154a/5, 162a/12, 162a/22, 165b/19
 icāzet a.-up 135b/15
 kenef-i ḥimāyesine a.-up 165a/8
 temām-ı intiḳām a.-up 151a/18
 a.-urlar idi 144a/20
āl : (Ar. is.) Aile, sülale.
 vāriş-i ḥāndān-ı ā.-i Oşmān 158b/1
 ā.-i ʿ Oşmān'uñ 136b/24
 ʿala-ḥide : (Ar. zf.) Ayrıca, tek başına,
 ʿa. 167a/5
aʿlām : (Ar. is.) İleri gelenler, büyükler.
 beyān-ı ʿ ulemā-yı aʿ. 153b/1
 ʿalāmet : (Ar. is.) İşaret, belirti.
 ʿa.-i daʿ vā-yı istiḳlāldür 148a/12
 ʿa.+ler 158a/6
 ʿa.+lerin 145b/15
 ʿa.-i iḳbāl 170b/12
alāt : (Ar. is.) Aletler, araçlar.
 a. 137b/18
 ā.+ını 160b/15
alay : asker topluluğu.
 a.+ ları 175a/9

- ‘ale'l-gafle** : (Ar. zf.) dalgınlığa gelerek, boş bulunarak, dalgınlığa getirerek.
‘a. 169b/2, 171b/14
- ‘ālem** : (Ar. is.) Dünya, cihan.
niẓām-ı ‘ā. 156b/12
‘ā.-i bālāya 151b/11
melik-i ‘ā.-i bekā 149b/18
‘ā.-i mişâlde 155b/4
‘ā.-i muḥālefet 138a/1
‘ā.+e 155a/21, 170a/12
- alıko-** : (f.) Bir kimseyi bir süre bir yerde tutmak.
a.-dı 152b/17, 154b/13
a.-yup 162a/15, 174b/24, 175a/25
- alıkonıl-** : (birl. f.) Bir süre bir yerde tutulmak.
a.-miş idi 164a/24
- alın-** (f.) 1. Elde edilmek. 2. Alma işi yapılmak.
haber a.-mamış idi 158a/1
a.-miş iken 148a/24
a.- mişdur 175a/24
a.- up 171b/23
- alıñul-** : (f.) Alınma işi yapılmak.
ḥarācı a.-an 169a/9
- alıver-** : (birl. f.) Çabucak veya ansızın almak.
emān a.-mek 145b/3
a.-üp 161a/7
- ‘ālī** : (Ar. s.) Yüksek, yüce, ulu.
‘ā. 173a/12, 173a/16
izn-i ‘ā. 168b/14
pādişāh-ı ‘ā. himmet 169b/20
sultān-ı ‘ā. maḳām 151a/18
‘ā. miḳdār 163a/2
ümerā-yı ‘ā. miḳdārı 136b/7
şehzāde-i ‘ā. nicād 136a/25
Sultān Murād-ı ‘ā. nicād 159a/16
‘ā. nijād 161b/5
evlād-ı ‘ā. nijād 156b/9
‘ā. nijādımuz 138a/4
‘ā. nijāduñ 157b/17
Sultān-ı ‘ā. şān 151a/3
fermān-ı ‘ā. şānları 150a/21
pādişāh-ı ‘ā. şānuñdur 158b/12
- dergāh-ı ‘ā.+ye 163b/16, 172a/20
taht-ı ‘ā.+ye 156b/4
fermān-ı ‘ā.+yeleri 152a/13
dergāh-ı ‘ā.+yelerine 166a/10
nām-ı ‘ā.+yi 145a/25
- ‘āli cenāb** : (a.f.b.s.) 1. cömert. 2. şerefli, haysiyetli kimse.
‘ā. 170b/23
- āli-maḳām** : (Ar. birl. s.) Makamı yüksek.
ḥuddām-ı sultān-ı ā. 147a/5
sultān-ı ā. 145a/6
- ‘āli-şān** : (Ar. birl. s.) Şan ve şerefi büyük olan.
sultān-ı ‘ā. 168b/4
- ‘āliyye** : (Ar. is.) Yüksek, ulu.
ḥarem-i ‘ā.+si 163b/10
- allaḳ bullaḳ** : (zf.) Altüst, karmakarışık
a. olup 165b/12
- ‘allām** : (Ar. is.) Her şeyi bilen.
ḥatm-i kelām-ı melik-i ‘a. 153a/2
- alt** : (is.) Bir şeyin yere bakan yüzü.
a.+ ına 173b/23
a.+ından 152b/6, 167b/1
a.+larına 163b/23
- altı** : (is.) Beşten sonra, yediden önce gelen sayı.
a. 156b/7
- altun** : (is.) Yüksek değerli, paslanmaz element, zer.
a. 137b/20, 143a/4
- a‘mā** : (Ar. is.) körlük, görmezlik; manevî körlük, bilgisizlik.
a‘. 162b/25
a‘. oldum 135b/6
- āmāde** : (Far. s.) Hazır.
ā. eyledi 145a/11
- a‘māl** : (Ar. is. amel'in c.) Ameller, işler.
a‘.+iñüñ 150b/7
a.-i nā-sezāsından 170b/13
- a‘māveş** : kör gibi, köre benzer
a‘. 135b/9
- ‘amel** : (Ar. is.) Bir maksatla yapılan iş, eylem, fiil.
‘a.+ leri 170b/10

- ʿa.+lerin 144a/19
 ʿa. olınmağın 164a/16
āmīhte : (Far. s.) Karışmış, karışık olan.
 ʿamīk : (Ar. s. umk'dan) derin.
 rūd-ı ʿa. 168a/23
 ʿāmil : (Ar. is. ve s.) Amel eden,
 işleyen.
 ʿā.+i 161a/5
 ʿā. olup 157a/2
 ʿāmm : (Ar. is.) amca.
 ʿā.-ı itʿām olur idi 148a/21
 ğam-ı hücüm-ı ʿā.+dan 166a/8
 ders-i ʿā. eylemişdür 153b/4
 inʿām-ı ʿā. iderdi 153a/4
 ders-i ʿā. itmek 148a/20
amma : (Ar. bağlaç) Zıt cümleleri
 birbirine bağlar, ancak, fakat.
 a. 136b/22, 143a/22, 144b/8,
 150a/12, 150b/20, 151b/12,
 158b/21, 159b/23, 166b/13,
 169b/18, 160b/23, 170b/14,
 170b/3, 171a/11, 172b/12,
 173b/18
 ʿāmme : (Ar. is.) Umum, halk, kamu.
 ʿā.-yi ümerā 160a/18
 ʿāmmeten : Umumi olarak, genel tarzda.
 ʿā. 141b/15
 ʿammū : (Ar. is.) amca.
 ʿa.+sı 166a/13, 172a/5
Anatoli : (is.) Asya kıtasının güneybatı
 ucunda yer alan, tamamı
 Türkiye'de bulunan yarımada.
 memālik-i a.+ya 147b/11
anbār : (Far. is.) Tahıl, yiyecek ve bazı
 eşyanın saklandığı yer.
 a.+ı 167b/24
 a.+ına 167b/22
ancağ : (zf.) Yalnız, sadece.
 a. 140a/6, 143a/19, 155a/20,
 160b/10, 173b/21, 175a/11
 ʿan-ķarīb : (Ar. zf.) yakından, çok
 geçmeden.
 ʿa. 146a/25
 ʿanveten : (Ar. zf.). cebren, kahren.
 ʿa. fetḥ olup 169b/9
 ʿār : (Ar. is.) Utanma, utanç.
 ʿā.-ı firārdan 140a/24
 ʿā.-ı firārı 136b/11
 ʿā. idüp 171a/14
ara : (is.) İki şeyi birbirinden ayıran
 uzaklık, mesafe.
 a.+dan 138a/3
 a.+larında 148b/20, 158b/23
 a.+sında 143a/17, 153a/20,
 154a/18, 159b/17
ara- : (f.) Birini veya bir şeyi
 bulmaya çalışmak.
 a.-dup 157b/25
 ʿArab : (Ar. is.) Arap kavminden olan
 kimse.
 ʿa. 168a/22
 ʿaraba : (is.) At, eşek, öküz vb.
 hayvanlar tarafından çekilen yük,
 insan taşıyan tekerlekli kara
 taşıtı.
 ʿa. 168b/6
 ʿarabī : (Ar. is.) Apaplar'a ait.
 ʿa. 154b/24
aralık : (zf.) zaman dilimi.
 a.+da 145b/25
ārām : (Far. is.) Durma, dinlenme.
 ā. idüp 156a/1, 173a/19
 ā. iderken 170b/16
 eyyām-ı ā. idüp 138a/9
ārāste : (Far. s.) Süslü, bezenmiş.
 Kelime metinde kullanıldığı
 eylemlerle
 leşker-i ā. 147b/7
aʿrāz : (Ar. is.) tesadüfler, hastalık
 alâmetleri.
 aʿ.-ı ķalbiyyeye 152a/24
arķa : (is. ve s.) 1. Bir şeyin sırt
 durumunda olan yüzeyi, 2. Arkada olan,
 arkada bulunan.
 a.+sı 152b/5
 a.+sına 139b/17, 153a/18, 164a/1
 a.+sından 154a/13
 ʿarş : (Ar. is.) Yer, meydan, boş alan,
 toprak.
 ʿa.-i mülki 139a/7
 ʿa.-i vücūddan 163b/15
art : (is.) Arka, geri.
 a.+ına düşmege 170b/2
 a.+ınca 143b/16, 161a/17

	a.+ında 152b/6 a.+ından 153a/19 a.+larına 136b/13		çalışmalarıyla ortaya çıkmış şeyler, eserler. ā.-ı sultānī 140b/23 ā.+ı 150a/2
artık	: (zf.) Bundan böyle, bundan sonra. a. 166b/9	aşhāb	: (Ar. is. sahib'in c.) Sahipler. a. 155b/22, 157b/6 a.+ı 155b/22 a.+ına 155b/6 a.+ından 155b/18
artur-	: (f.) Herhangi bir davranışta ileri gitmek. a.- dı 139b/10	‘aşı	: (Ar. s. isyân'dan. c. usât) karşı gelen. ‘ā. 151a/4
‘arūs	: (Ar. is.) Gelin. ‘a. 163b/1, 173a/10 ‘a. getürmek 173a/10	‘asir	: (Ar. s. usret'den) 1. zor, güç, zahmetli. ‘a. idi 168a/24 ‘a. olmağın 166a/25 ‘a. olmağla 168a/25
‘arz	: (Ar. is.) Sunma, bir büyüğe takdim etme. ‘a. 165a/20 ‘a.-ı iştiyāk 152a/19 ‘a.-ı nedāmet 137a/14 mevķif-i ‘a.+da 169b/21 ‘a. eyledi 138b/3, 144a/15, 158b/17, 170b/5 ‘a. eylediler 158b/9, 169b/6 ‘a. eyledükde 147b/9, 159a/24, 168a/2, 173a/4 ‘a.+ında 168b/6 ‘a. idicek 152a/23, 172a/21 ‘a. idüp 138b/15 ‘a. itdükde 154a/16, 174b/19 ‘a. itmekle 164b/5 ‘a. olındukda 144b/23, 151b/5, 163b/4, 164a/11	asitāne	: payitaht a.-yi sultāna 173a/16
		‘asker	: (Ar. is.) Ordunun her kademesinde görevli subay, assubay, çavuş, onbaşı, erlere verilen ad. ‘a. 136b/3, 141a/7, 143b/15, 144b/23, 145a/9, 146a/5, 146b/10, 146b/12, 146b/15, 147a/20, 151b/20, 158a/12, 159a/18, 159b/10, 159b/7, 161a/14, 161b/9, 163a/8, 164b/14, 164b/6, 166a/13, 166a/23, 166b/15, 169b/17, 174b/11 mübālağa-i ‘a. 159a/5 tefrīķ-i ‘a. 152a/11 tekşir-i ‘a. 159a/11 ‘a.-i ahrār 169b/13 ‘a.-i bī-kerān 142b/23 ‘a.-i bī-pāyān 151a/9 ‘a.-i cem‘ine 145a/7, 168a/9 fa‘āl-i ‘a.-i dālālet-i ma‘ālī 151a/25 ‘a.-i firāvān 147b/10 ‘a.-i İslām 150a/4, 151a/14, 151a/18, 170a/2, 173b/19, 175a/4 ‘a.-i İslām'ıñ 169b/5 ‘a.-i keşir 173b/10 ‘a.-i küffār 171a/3
arzū	: (Far. is.) Dilek, insanın bir şeye karşı duyduğu istek. a.+sı 146b/2 a.-yı eyālet 162a/20		
aş-	: (f.) Bir şeyi aşağıya sarkacak bir biçimde bir yere iliştip sarkıtmak. a.- dılar 165b/22 a.- mağla 146b/4		
‘aşā	: (Ar. is.) 1. deynek, sopa. ‘a.-yı şerīf 154a/12		
‘asākir	: (Ar. is. asker'in c.) Askerler. ‘a.-i manşūreden 165a/25 ‘a.-i sultānı 162a/19		
āsār	: (Ar. is. eser'in c.) Bir kimsenin veya bir topluluğun		

° a.-i manşūr 149a/21	ā. 141a/17, 154b/17, 168a/17
° a.-i manşūre 162a/4	ā. olan 168b/16
° a.-i manşūreyi 152a/15	‘aşā’ir : (Ar. is. aşiret’in c.) Kabileler, aşiretler.
° a.-i nuşret-eşer 161b/6	° a. 148a/13
° a.-i sulţān 162b/7	āşikār : (Far. s.) Açık, belli.
° a.-i sulţān-ı müslimīn 150a/7	ā. idüp 149a/3
° a.-i şehzāde 162a/19	ā. olmuş idi 149b/25
° a.-i zafer 138a/13, 170b/24	ā. olup 146b/1
° a.-i zammī 141b/7	āşinā : (Far. s.) Bildik, tanıdık.
° a.+e 138b/17, 139b/20, 145a/10, 146b/7, 168a/11	ā.+sı 136a/9
° a.+i 136a/20, 136b/13, 143b/11, 143b/12, 149a/16, 151a/7, 160a/20, 165b/12, 173b/21, 173b/8, 174a/21, 174b/21	‘aşiret : (Ar. is.) Kabile, oymak. şāhib-i ° a. 148a/7
° a.+ ini 170b/17	° a.+leridür 148a/5
° a.+imüzi 138a/19	‘aşk : (Ar. is.) Sevgi.
° a.+ine 139a/17, 144a/20	° a. 155a/1
° a.+üñ 151b/4, 162a/17	müktezā-yı ° a. 157a/7
° a.+ iyle 173a/25	Aḥvāl-ı ° a.+da 155a/3
aşliyye : (Ar. s.) Aslı.	at : (is.) Binme, yük çekme ve taşıma da kullanılan, Orta Asya menşeli, tek tırnaklı, memeli hayvan.
asmānī : (Far. s.) Gökle ilgili.	a. 151b/8, 172a/16, 172a/19
nevāzil-i a. 167a/11	a.+a 151b/12, 164a/6
‘aşr : (Ar. is.) Zaman, devir, çağ.	a.+dan 150b/25, 153a/19, 155b/25
selāṭin-i ° a. 167b/9	a.+ı 153a/18, 172a/13, 172a/20
° a.-ı Sulţān Murād-ı Sānī 156b/17	a.+ınuñ 136b/10, 140b/8
° a.+da 154b/8	a. ise 165b/11
nādiretü'l-° a.+da 143b/18	a.+ları 146a/22
° ulemā-yı ° a.+ından 153b/15	a.+ larımız 171b/10
° a.+uñ 154a/23	a.+larına 146a/21, 160b/10
‘aşrī : (Ar. s.) Zamana uygun, o asra ait.	a.+larından 137b/20
° ulemā-yı ° a. 153b/5	a. şalup 136b/15
āstān : (Far. is.) Dergāh, tekye.	a. sürdükte 140b/4
ā.+ımdan 164b/2	a. sürüp 162b/10
āstāne : (Far. is.) 1. Eşik 2. Payitaht.	at- : (f.) 1. Bir şeyi belli bir hedefe doğru fırlatmak. 2. Çok istemek. yabana a.- dılar 173b/6
ā.-i sa° adetlerine 147a/2	a.- duḡ 155a/1
ā.-i sulţāna 169a/11	a.- duḡına 174b/22
ā.-yi Seyyid Ğazī'den 145a/12	aḡzına a.- maḡa 158a/17
ā.+ñüz 147b/21	cān a.- up 158a/18
ā.+si 155a/19	a.- up 171b/19
ā.+sine 162b/6	‘atā : (Ar. is.) İhsan, bağış.
sulţān-ı ā.+sini 160a/9	° a. 144a/5
āsūde : (Far. s.) Rahat, gailersiz, dinç [olan].	° a. 145a/1

	‘a.-yı mu‘ tād 147a/15		
	‘a. buyurmalarına 147a/11		
	envā‘-ı ‘a.+yā 146a/10		
‘atebe	: (Ar. is.) Eşik, basamak.		
	‘a.-i būs-ı sulṭān 139b/13		
āteş	: (Far. is.) Odun, kömür vb.		
	maddelerin tutuşup yanması ile		
	beliren ışık.		
	ā.+e 154a/10, 154a/8		
	ā.+ler 144a/21		
	ā. urup 144b/9		
	ā. virdiler 167a/13		
	ā. virüp 167b/22		
	ā. virürler 165b/8		
āteşbār	: (Far. birl. s.) Ateş saçan.		
	tīğ-i ā. 140a/23		
āteşnāk	: (Far. tür. s.) Kızgın, ateşli.		
	ā. olurlar 149a/23		
atlu	: Ata binmiş kişi		
	a.+ ları 175a/11		
‘avām	: (Ar. is. amme'nin c.) Halkın alt		
	tabakası.		
	‘a. 154a/12		
a‘vān	: (Ar. is. avn'ın c.) Yardımcılar,		
	arka çıkanlar.		
	a‘. 137b/12, 165b/16		
āvāre	: (Far. s.) Dağınık, perişan.		
	ā. 140b/7		
āvāz	: (Far. is.) Ses, seda.		
	ā.-ı bülend 143a/16, 160a/1		
āvāze	: (Far. is.) Ses, seda.		
	ā.+sini 148a/11		
‘avd	: (Ar. is.) Geri gelme, dönme,		
	lehine veya aleyhine dönme.		
	‘a. buyurdılar 146b/24		
	‘a. idüp 154b/13		
‘avdet	: (Ar. is.) Dönüş, geri geliş.		
	‘a. 151b/5		
	‘a. buyurdılar 162b/22		
	‘a. buyurmalarına 151b/17		
	‘a. eyledi 143a/25		
	‘a. eylediler 151b/21		
	‘a. idüp 160b/5, 173b/25		
‘avķ	: (Ar. is.) Alıkoyma, engel olma.		
	‘a. eyledi 160b/24		
ay	: (is.) Yılın ayrıldığı her on iki		
	bölümden biri.		
		a. 140b/16, 142b/6, 147b/13,	
		156b/7, 156b/9, 157a/15,	
		157b/13, 157b/3, 165b/1,	
		174b/25	
		a.+da 148b/13	
		a.+dan 143b/20, 157b/4, 157b/6	
		a. idi 156b/8	
		a.+lık 144a/3	
ayağ	: (is.) Vücutun, bacadan ayak		
	bileğiyle ayrılan ve yere basıp		
	durmayı, yürümeyi sağlayan		
	kısmı.		
		a.- üzere oturup 137a/25	
		a.+ı 140b/8	
		a.+ına 155b/25	
		a. üzere çürümüş 150b/14	
a‘yān	: (Ar. is. ayn'ın c.) Bir		
	memleketin ileri gelenleri.		
		a‘. 163b/3, 168b/21	
		a‘.-ı devleti 145a/24	
		a‘.-ı devletine 137b/21	
		A‘.-ı ḥazret 152a/8	
		a‘.-ı memleketi 140a/3	
āyende vü revende	: Gelen giden.		
		ā. 168b/1	
		ā.+nün 166a/19	
ayet	: (Ar. is.) Kur’an-ı Kerim'deki		
	sureleri meydana getiren kelime		
	veya cümlelerden her biri.		
		a.+i 154a/17	
ayır-	: (f.) Birbirinden uzaklaştırmak.		
		a.- maķ 152b/15	
āyīn	: (Far. is.) Merasim, tören.		
		ā.-i ābā u ecdādı 165a/1	
		ā.-i pādīşāhī 136a/22	
‘ayş	: (Ar. is.) Yaşama.		
		‘a. 162a/9	
		esbāb-ı ‘a. 167a/7	
		Şāhrā-yı Türkmānlar ‘a. 167a/8	
ayt -	: Söylemek.		
		a.- dı 173a/14	
az	: (s.) Miktarı, niteliği, derecesi		
	belli ölçünün altında olan, çok		
	olmayan.		
		a. 141b/6, 171a/3	
		a. kaldı idi 151b/11	
az-	: (f.) Taşkınlıkta ileri gitmek.		

- a^ˆzā** : (Ar. is. uzv'un c.) Organlar, üyeler.
a^ˆ. 151b/10, 152b/19
a^ˆ.+sında 158a/6, 159a/9
- ˆazab** : Osmalıda bir asker birlik, deniz tüfekçi eri, hafif yaya askeri.
ˆa. 159a/12, 159b/14, 159b/16, 159b/17
ˆa.+ı 159b/15
- āzād-gerde** : (Ar. Far) Azad edilmiş.
ā.+sidür 170a/20
- a^ˆzam** : (Ar. s.) Çok büyük.
vezīr-i a^ˆ. 153a/10, 158a/17, 158a/18, 159a/8, 169a/19
vezīr-i a^ˆ. idüp 153a/14
vezīr-i a^ˆ.+ları 153a/16
vezīr-i a^ˆ.+lık 136a/6
- āzār** : (Far. is.) İncitme, kırılma, tekdîr.
ā.-ı sultāndan 151b/15
ā. idüp 139b/7
ā. görmekle 138b/4
- ˆazemet** : (Ar. is.) Büyüklük, ululuk.
ˆa. 158b/19
- ˆazik-zen** : (Ar. s.) Hoşa giden kadın.
hārīm-i ˆa. 174b/10
- ˆazīm** : (Ar. s.) Büyük.
ˆa. 138a/13, 149a/21, 156b/22, 162b/8, 168b/5, 169b/4, 173b/9, 174a/2, 175a/10
feth-i ˆa. 170a/2
nehr-i ˆa. 168a/23
sipāh-ı ˆa. 161a/12
sevāb-ı ˆa.+e 154a/8
vebā-ı ˆa.+ de 172a/5
- ˆazim** : (Ar. s. azmden) Niyetli, 'kesin karar veren.
ˆā. oldukları 143a/9
- ˆazimet** : (Ar. is.) Gitme, gidiş, yola çıkma.
ˆa. 173b/17
ˆa.+ inde 174a/19
ˆa.-i muhlişāne 138a/3
ˆa. buyurdılar 137a/16
ˆa.+de 145b/6
muḳātele-i ˆa.+de 151b/3
- ˆa.+e 137b/23
ˆa. eyledi 146a/3, 151a/14
ˆa. idüp 146b/25
ˆa. itdükde 157b/21
ˆa. itmegi 152a/12
ˆa.+lerinden 151b/6
ˆa.+lerine 136a/16
- ˆazm** : (Ar. is.) Bir işi yapmaya kesin karar verme.
ˆa.-i rāh eylediler 137a/9
ˆa.-i şā'ib 138a/6
ˆa.+i 136a/24
ˆa. itdi 140a/21
ˆa. itdükde 155b/3
- āzürde** : (Far. s.) incinmiş, kırılmış, güvenmiş.
ā. olup 161b/8
- B -**
- bā** : (Far.) Bazı Arapça ve Farsça kelimelerin önüne gelerek zarf fonksiyonunda şekiller yapan ile anlamında ön ek.
b. iḳbāl 146b/7
b. iḳbāl-i 145a/12
b. sa^ˆ ādetlerin 142b/7
- bāb** : (Ar. is.) Husus, konu.
b.+ında 149a/17
- baba** : (is.) Çocuk sahibi adam.
b. 135b/22, 155b/19, 167b/11, 170a/20
b.+m 170a/19
b.+sı 144b/19, 153b/3, 165a/13, 166a/5, 174a/6
b.+sıdur 157a/23
b.+sına 162b/6, 164b/10, 167b/10
b.+sınuñ 165b/19
- bād** : (Far. is.) Rüzgar.
b.-ı fenā 152a/4
- bāde** : (Far. is.) Şarap, içki.
nūş-ı b.-i erḡavānī 167a/9
b. nūşlaḡa 141b/12
- ba^ˆde** : (Ar. zf.) Sonra
b. 144b/25, 146b/14, 150b/23, 153b/17, 154b/3, 156b/20,

- 157a/18, 158a/13, 159a/10, 165b/1, 165b/9, 168b/20, 172a/25, 173b/14, 174a/2, 175a/4
b.+l feth 169b/22, 175a/25
- bādi** : (Ar. is.) Sebep olan şey.
b. 161b/20
b.-i nazarda 152b/18
- bağla-** : (f.) 1. Bir şeyi birbirine tutturmak. 2. Güvenmek
bel b.- dı 159a/6
b.- dılar 141b/19
b.- yup 135b/16, 175a/16
- bağlu** : (s.) Bir bağ ile bağlanmış olan.
b. 146a/11
b.+ dur 172a/12
- bahā** : (Far. is.) Değer.
b.+ ya 170b/21
- bahāne** : (Far. is.) Bir şeyin asıl sebebi yerine ileri sürülen sözde sebep.
b. bulup 135b/1
b. idüp 174b/24
b.+siyle 152b/8, 153a/12, 165a/15
- bahar** : (Far. is.) Kış ile yaz arasındaki mevsim.
b. 170a/20
b.+ a 170b/1
b.+ da 171a/14, 174b/11
b.+ ında 173b/11, 174b/20
- bāhir** : (Ar. s.) Belli, besbelli, açık, apaçık..
fażl-ı b. 148b/15
- baħr** : (Ar. is.) Deniz.
b. 149b/4, 150a/23
pādişāh-ı b. 150a/1
- baħr-miṣāl** : Deniz misali.
nehr-i b.+ ün 174a/22
- baħş** : (Far. is.) Verme, bağış.
b. 154b/7
b.+i 154a/19
- baħşış** : (Far. is.) Armağan, hediye, ihsan.
b.+ler 163b/12
- ba‘id** : (Ar. is.) Uzak.
mesāfe-i b.+ede olduġuñuz 145b/24
- bā‘iṣ** : (Ar. is.) Sebep olan şey, sebep.
b. 161b/20
b.-i fesād 169b/7
b.-i nüksdür 152a/22
b. oldı 136a/16
b. olup 165b/18
b. olur 139a/6, 167b/13
- bāk** : (Far. is.) Korku; sakınma; kaygı,
kef-i seffāk-i bī-b.+a 140b/13
- baķāyā** : (Ar. is. bakıyye'nin c.) Fazla kalan şeyler, kalıntılar.
b.-yı sipāh 159b/24
- baķıyye** : (Ar. is.) Geriye kalan, artan kısım.
b.-i leşker-i Müsevī'den 140a/14
b.-i sipāh-ı müsevī 136b/6
- baķıyyet** : (Ar. is.) Geriye kalan, artan kısım.
b.+ü's seyf 149a/25
- bāķī** : (Ar. s.) Kalıcı olan, sonsuz.
b. 174b/4
- bāl** : (Ar. i.) 1. kalp, yürek, gönül; hatır.
münkesirü'l b. 173b/22
- bālā** : (Far. is.) Yüksek, bir şeyin yukarısı, üst.
b.-yı ħiṣāra 170a/1
b.+da 145a/3
b.+ya 157a/10
‘ālem-i b.+ya 151b/11
nerdbān-ı b.+ya 157a/9
- balçık** : (is.) Koyu kıvamda, yapışkan çamur.
b.+a (balçığa)140b/9
- balçıklı** : (s.) Balçık bulaşığı, çamurlu.
b. 168a/24
- balkān** : (is.) Sık ormanlık, çalılık, fundalık yer
b.+ı 139b/4
- bām** : (Far. is.) Çatı, dam.
b. 157a/8
- bār-ı girin** : (Far. s.) Ağır yük.
b.+e 171b/11
- bargāh** : (Far. birl. is.) Yüksek divan.
b.-ı sultāna 164a/10

- bāri** : (Far. e.) Hiç olmazsa, bir kere; hâsılı, hülâsa.
b. 167a/23, 171b/7
- baş** : (Ar. is.) Yaymak, sermek, açmak.
b.-ı kelime 137b/23
- baş** : (is.) İnsan vücudunun göz, kulak, ağız burun vb. duyu organlarının bulunduğu en üst, hayvan vücudunun en ön kısmı; kafa.
b. 159b/16
b.+a 159b/16
b. göstermedi 173b/18
b.+ı 146b/3, 149a/24
b.+ına 139b/17, 162b/10
b.+ında 168b/7, 168b/8
b.+ından 159b/8
b.+ını 153a/21, 158b/25
b.+larına 140a/22, 149b/14
- başcı** : (is.) Esirci
b. 159b/15
- başla-** : (f.) Bir işe girişmek, harekete geçmek.
b.- dılar 170b/4
b.- yup 154a/3
- başlık** : (is.) Başa giyilen şapka.
b. 140b/22
- bat-** : (f.) Bir sıvının üzerideyken içine gömülmek.
b.- up 140b/8
- bâtil** : (Ar. is. ve s.) Doğru ve sahih olmayan, gerçekle ilgisi bulunmayan.
taraf-ı b.+a 150a/8
b. eylediler 144a/19
- bâtın** : (Ar. is.) İç yüz, gizli, görünmeyen
b.+da 148b/15
- bâtınî** : (Ar. s.) Dahilî, sır ve hakikatle ilgili [zahirî mukabili].
b. 159a/15
- bâtıniyye** : (Ar. is.) Bâtıl mezheplerden biri olup âyetlerin dış mânâlarından ziyâde bâtın, iç mânâlarına ehemmiyet verdikleri için Tanrı sıfatlarının bâzılarını şüpheli gösterirler; Hasan Sabbah'ın tarikatı.
melâhîde-i b.+yi 149b/21
- bâz** : (Far. is.) Açmak.
b. eyledi 135b/17
- bâzâr** : (Far. is.) Pazar, çarşı.
b.+ında 150b/17
- ba' zı** : (Ar. is.) Birtakım, bir kısım.
b. 136a/13, 138b/5, 139a/24, 140b/21, 141b/24, 141b/25, 142b/7, 148a/23, 148b/7, 149b/20, 150a/10, 150b/8, 152a/15, 152b/19, 153b/22, 154a/15, 154a/19, 158a/6, 159a/9, 160b/4, 166b/18, 166b/22, 167a/12, 169a/10
b.+lar 141b/3, 172b/18, 174a/8, 175a/8
b.+ların 144a/6
b.+larınıñ 153a/25
- bed** : (Far. is.) Kötü, fena.
krâl-ı b. 151a/24
Kuşende-i Karamanî-i b.-' ahd olan 165b/21
b. ' ahd 139a/15
b. fi' âl 153a/19
b. rāyihadur 164a/2
- bed-ahlāk** : (Far. Ar. birl. s.) Huyu ve ahlâkı kötü olan [kimse].
b. 151a/12
- bed-aşl** : (Far. s.) Kötü yaratışlı.
b. 174a/7
- bedel** : (Ar. is.) Karşılık
b. 173a/20
- bed-fercām** : (Far. birl. s.) Âkibeti, sonu fena.
habîse-i b.+ı 149b/14
- bed-fi' âl** : (Far. Ar. birl. s.) yaptığı işler kötü olan.
kral-ı b. 171b/19
- bed-gū** : (Far. birl. s.) Aleyhte bulunan münafık, dedikoducu.
b.+ler 162b/23
- bed-güher** : (Far. birl. s.) İçi, tabiatı fena, soysuz, mayası bozuk
kahr-i melâhîde-i b. 149b/3
- bed-huylik** : (Far. birl. s.) Kötü huyluluk,

- huysuzluk.
b. 151b/8
- bed-likā** : (Far. Ar. birl. s.) Kötü yüzlü, çirkin suratlı.
b.+nuñ 149a/13
- bed-nihād** : (Far. birl. s.) Rezil, aslı bozuk, soysuz.
küffār-ı b. 138a/2, 165a/25
- beden** : (Ar. is.) Gövde, vücut, cisim, ten.
b.+ini 165b/10
- bedid** : (Far. s.) Meşhur; görünür; açık, meydanda.
nā b. olan 158a/3
nā b. oldu 164a/9
- beg** : (is.) Bir beyliğin, küçük bir devletin başında olan kimse, emir, prens.
b. 137b/13, 145b/6, 147a/3, 148a/2, 166b/25
b.+ 'den 172a/10
b.+e 137b/19
b.+i 164b/6, 166a/15, 171a/23
b.+ine 145a/2
b.+leri 144a/8
b.+lerinden 164b/24
b.+lerinin 160b/20
b.+lerüñ 160a/12
- beğāyet** : (Ar. zf.) Pek çok, aşın, son derecede, pek ziyāde.
b. 145b/2, 159b/6
- begen-** : (f.) İyi ya da güzel bulmak.
b.- mediler 164a/3
b.- mezler 164a/5
- beglerbegi** : (birl. is.) Osmanlı devletinde eyaletlerin başında bulunan mülki ve askeri en büyük amir.
b.+ leri 170b/17
b.+ligi 164b/3
b.+ne 152a/14, 152a/16
b.+ni 164a/20
b.+si 165a/2, 170b/6
b.+yi 153a/10, 171a/20
b.+yidür 158a/18
- beglerbegilik** : (birl. is.) Beylerbeyi görevi, işi.
b. (beglerbegilig)162b/19
- b.+i(beglerbegiligi)162a/5
b.+ini(beglerbegiligini)146a/12
- begzāde** : (Far. birl. is.) Bir beyin, bir büyüğün oğlu.
b.+sini 147a/2
- behā'im** : (Ar. is.) Dört ayaklı hayvan.
b. 166a/24
- behār** : (zf.) Bahar
b.-ı pāyizde 168a/23
- beḳā** : (Ar. is.) Devam eden, kalıcı, bakilik.
‘ādem-i b.+sını 148a/17
Melik-i ‘ālem-i b. 149b/18
dār-ı b.+ya 144a/6, 156b/6, 172a/1
saray-ı b.+ya 157b/19
- bel bağla-** : (birl. f.) Güvenmek, azmetmek.
b.+dı 159a/6
- belā** : (Ar. is.) Büyük sıkıntıya sebep olan durum, felaket.
b.+ya 140b/6
dām-ı b.+ya 145a/19
- belde** : (Ar. is.) Kasaba, şehir, diyar.
b.-i mezbūreye 156a/1
- belig** : (Ar. is.) Etkili, yeterli.
sa‘ y-i b. 149a/17
- belki** : (Ar. zf.) Olabilir, ihtimale göre, muhtemelen.
b. 166a/6, 171b/1
- bellü başlu** : (s.) Belirli.
b. 152b/11
- ben** : (zm.) Tekil birinci şahıs.
b. 138a/16, 155a/11, 155a/13, 160a/14, 167b/15, 170a/20
b.+a (baña)136b/3
b.+i157a/11, 162a/23
b.+üm137a/23, 141b/14, 147a/9, 158b/10, 167a/23, 168a/10, 171b/12
- bend** : (Far. is.) Bağ.
b. eyledi 140a/18
- bende** : (Far. is.) Kul, köle.
ḳayd-ı b. 168a/13
b.-i bī-miḳdārın 169a/12
b.-i dirineyi 158b/16

- b.-i fermān 153a/23
b.+lerine 147a/10, 147a/11
b.+lerinin 169a/14
b. olmak 146a/19
- bendegān** : (Far. is.) Kullar, köleler.
b.-ı maḥlaş-ı sulṭān 138b/10
- bender** : (Far. is.) Ticâret yeri, işlek ticâret iskelesi.
b.+leri 174a/17
- beñzer** : (s.) Başka bir şeyle ortak nitelikleri bulunan, başka bir şeyi andıran.
b. 169a/10
- ber-bād** : (Far. bir. s.) Perişan, harap, viran.
b. olacāğına 159b/1
- berdār** : (Ar. is.) Asılmış, darağacına çekilmiş.
b.+ları idi 153a/23
b. olması 150b/17
- ber-murād** : (Far. Ar. birl. s.) Arzusuna kavuşan, dileğine eren.
b. olup 159b/1
- berāy** : (Far. e.) İçin, maksadıyla.
b.-yı maşlaḥat 159a/10
- berāt** : (Ar. is.) 1. Müsade, izin. 2. Osmanlı Devleti'nde bir kimseye nişan, rütbe, memuriyet ya da imtiyaz verildiğini gösteren ferman.
mecrūḥā-yı b. 136b/17
b.+in 165b/24
- berḳ** : (Ar. is.) Şimşek.
esbān-ı b.-i reftār 140b/10
- berr** : (Ar. is.) Toprak, kara.
b. 149b/4
b.+e 150a/1
- berü** : (is.) İki uzaklıktan daha yakın olanı.
b. 159b/16, 167a/16
- besle-** : Büyükmek, yetiştirmek.
b.-miş idüm 172a/11
- beş** : (s.) Dörtten sonraki sayı.
b. 156b/10, 170b/21, 175a/16
- beş biñ** : (s.) Bir sayı.
b. 136a/12, 159b/7
- beş yüz** : (s.) Bir sayı.
b. 159b/10
- beşāret** : (Ar. is.) Müjde, iyi haber.
aḥbār-ı b. 150a/2
b. itdiler 159b/1
b.-nāme 168a/2
- beyān** : (Ar. is.) Açıklama, anlatma.
b. 154a/8
b.-ı maḳāmāt 154b/18
b.-i 'ulemā-yı a' lām 153b/1
b. buyuruñ 150b/8
b. eylemiş 145b/9
b.+ına 156a/5, 157b/17
b.+ında 140b/24
b. olınacaḳdur 140b/20
b. olunmuş idi 151a/2
b. olunmuşdur 142b/11, 153a/14
b. olunup 142b/12
- beyin** : (is.) Kafatasının üst bölümünde beyin zarı ile örtülü organ.
b.+isi(beynisi)146b/3
- beyn** : (Ar. is.) Ara, aralık, arada, araya, arasında.
b.+e'n nās 166b/20
b.+e'l enām 148b/17
b.+lerinde 139a/4
- beyt** : (Ar. is.) 1.Ev. 2. Dünya. 3. Şiirin bir birimi
b. 137a/2, 137b/1, 144b/15, 148b/25, 150b/15, 151a/17, 167b/3, 171a/7
b.+inüñ 138a/22
- beytü'l-māl** : (Ar. is.) Devlet hazinesi.
b. 150b/21
b.+dan 153b/18
- bey^c ü şirā** : (Ar.) Alım satım.
b. 172a/4
- bıraḳ-** : (f.) 1. Düşürmek. 2. Oluşturmak, meydana getirmek.
b.- dı 151b/10
b.- duklarında 160b/9
b.- up(bıraḳup) 158b/23
- bī** : (Far.) -siz,-mez anlamlarındaki ön ek.
b. -^caded 171b/20
b. -^cahdlik 166b/13
b. -aman 172a/25
kef-i seffāk-i b. -bāka 140b/13

b. -çāre 140b/7
 b. -dād-ı 157a/10
 b. -dīn 157b/22
 b. -edebāne 164b/25, 172a/21
 b. -gāne 157a/11
 b. -gūnāh idi 167a/23
 b. -gūnāh 162a/22
 b. -gūnāhlara 137a/24
 b. -ḥesāb 151a/16, 172b/25
 b. -hūş olup 162b/11
 b. -ḥuzūr 135b/23
 b. -ḥuzūr olmağın 141b/7
 b. -ḥuzūr olup 144b/13
 b. -ḥuzūr olurlar 146b/5
 b. -ḥuzūrlıgum 147a/11
 b. -ḥarār oldı 160b/1
 ʿ asker-i b. -kerān 142b/23
 b. -leşker 137a/17
 b. -mezhebi 154a/1
 b. -mihir 136a/25
 bende-i b. -miqdārın 169a/13
 b. -muḥābā 151a/22
 b. -mūdārā 151a/21
 b. -mümānaʿ at 147b/8
 b. -naẓir idi 153b/2
 b. -nihāye 161b/9, 166a/2,
 175a/2
 ʿ asker-i b. -pāyān 151a/9
 leşker-i b. -pāyān 159a/17
 b. -pervā 148a/10
 b. -şumār 171a/2
 ganāʿim-i b. -şümār 148b/6,
 149b/6
 ḥazāʿin-i b. -şümār 140a/6
 leşker-i b. -şümār 143a/9
 b. taʿ ab 139a/8
 b. -taqdim 171b/16
 b. -teklif olmağla 167a/1
 b. -tevaḥḫuf 136a/20
bī-bāk : (Far. birl. s.) Korkusuz.
 b. 148a/10
bī-intizām : (Far. Ar. birl. s.) Düzensiz.
 b. 138b/13
bī-nihāye : (Far. birl. s.) Sayısız, sonsuz.
 b. 139b/19

bi : (Ar.) Harf-i tarif almış Arapça kelimelerin başına gelen ve ile anlamı katan ön ek.
 b.+ʿl-āḥire 153b/25
 b.+ʿl-cümle 138a/23, 151a/9,
 158a/8, 166b/22, 169b/13
 b.+ʿl-iztirār 136b/7, 138b/22
 b.+ʿl-külliyeye 146a/9
 b.+ʿl-muvācehe 158b/16
bīʿ at : (Ar. is.) Bir hükümdarın, büyük bir kimsenin hakimiyetini, hüküm ve yetkilerini tasdik edip ona tabi olmayı kabul etme ve bunun için yapılan merasim.
 b. itdüklerine 159a/19
 ʿ aqd-i b.+ların 160a/7
bi-ittifāk : (Ar. is.) İttifak ile.
 b. 151a/5
biʿl-müşāfehe : (Ar. zf.) Konuşmak suretiyle, konuşarak.
 b. 138a/14
bi-nefsihi : (Ar. zf.) Kendisi, kendi kendine.
 b. 139b/17
bi-teşviş : (Ar. is.) Karışık, karmakarışık.
 b.-i nevāhi-i Niş'den 139b/23
biʿt-temām : (Ar. zf.) Tamamıyla.
 b. 164b/20
biʿz-zarūre : (Ar. zf.) Zorunlu olarak.
 b. 162b/8
biʿz-zāt : (Ar. zf.) Şahsen.
 b. 154a/1, 154a/10, 155b/8
bīdār : (Far. birl. s.) Uyanık, uyumayan, uykusuz.
 b. itdiñüz 152b/15
 b. olıcağ 141b/18
bidʿ at : (Ar. is.) Sonradan türeyen şey.
 netice-i b. 149b/21
bidāyet : (Ar. is.) Başlama, başlangıç.
 b.-i ḥurūcda 161b/21
 b.-i şürūʿ da 151a/10, 172b/1
bil- : (f.) Bir şey hakkında bilgisi olmak.
 b.- di 172a/18
 b.- düği 136a/2
 b.- düklerinde 141b/19

- çäre b.- meyüp 158b/11
b.- mişlerdür 160a/19
b.- üp 167a/2, 169a/11, 174b/23
eyü b.- ürdi 145b/20
b.- ürem 155a/11
- bilā** : (Ar. e.) -siz.
b.-müzāhametin 164a/12
b.-müzāyaka 147b/18
b.-te ḥīr 136a/6
- bilād** : (Ar. is.) Beldeler, şehirler.
ahāli-i b. 147b/15
mülük-ı memālik-i b. 170a/16
tevsī^c-i b. 140b/19
vāhibü'l-b. 147a/15
b.-ı İslām'dan 171b/22
b.-ı İzmir 164b/20
nesk-i b.+dan 168a/19
b.+ ı 171a/11
b.+ına 154a/25, 170b/24,
174a/13
b.+ ında iken 173a/22
muḥāfaẓa-ı b. idüp 147a/18
- bi'l-cümle** : (Ar. birl. zf.) hep, bütün,
toptan
b. 172b/22
- bildür-** : (f.) 1. Herhangi bir şeyi haber
vermek. 2. Anlatmak, ifade
etmek.
b.- di 136a/2, 138b/2, 172a/16
b.- düm 160a/15
b.- mekle 155a/20, 159a/15
b.- üp 145b/24
- bile** (e.) Birlikte.
b. 145a/8, 146b/22, 147a/18,
154b/12, 159a/18, 163b/3,
166b/5, 171b/12, 172a/16,
175a/15
- bilin-** : (f.) Bilme işine konu olmak,
anlaşılmak, öğrenilmek.
b.- mez 160a/17
- biñ** : (s.) Bir sayı.
b. 148b/13, 149b/13, 161a/10,
170a/25, 171b/24, 173b/24
- bin-** : (f.) Bir hayvanın üstüne çıkıp
ayaklarını sallandırarak oturmak
b.- düği 165b/11
- binā** : (Ar. is.) Kuruluş, yapı, inşa.
nā b. 162b/25
b. eyleyüp 146b/16
b. idüp 148a/18, 172a/2
b. itdürdi 168b/5
nā b.+lar 135b/12
b.+ sına 173b/11
- binā'en** : (Ar. zf.) -den dolayı, -den ötürü,
-için; dayanarak, yapılarak.
b. 160a/15
- bindür-**: (f.) Yapmak, eklemek, katmak.
top b.- mişler imiş 165b/7
- bir** : 1.(is.) Sayılarının ilkinin adı. 2.
(s.) Herhangi bir varlığı belirsiz
olarak gösteren (sayı)
b. 135b/4, 135b/11, 136a/17,
136a/24, 136b/23, 136b/3,
136b/4, 137a/20, 137b/20,
138b/20, 139a/2, 139b/8,
140a/21, 140a/5, 140a/6,
140b/22, 140b/8, 141a/16,
141a/25, 142b/6, 143b/20,
144a/13, 144a/21, 144b/2,
144b/11, 144b/14, 144b/18,
144b/19, 145a/1, 145a/19,
145a/2, 145b/13, 145b/25,
146a/5, 146a/14, 146b/8,
147a/13, 147a/18, 147a/8,
147b/23, 148a/18, 148a/19,
148a/7, 149b/8, 150a/22,
150a/23, 150b/21, 151a/2,
151b/12, 151b/25, 151b/7,
152b/17, 152b/5, 152b/6,
153a/18, 153a/19, 153b/6,
154a/11, 154a/18, 154b/5,
154b/6, 155a/1, 155a/16,
155b/10, 155b/11, 155b/24,
156a/1, 156b/9, 157a/12, 157a/8,
157b/25, 158a/3, 158b/10,
158b/21, 159b/13,
159b/14, 159b/15, 159b/16,
160a/5, 160a/16, 160a/17,
160a/20, 161a/10, 161a/14,
161a/21, 161a/8, 161b/16,
162a/24, 162b/1, 162b/10,
163a/6, 164a/3, 164a/6, 164b/12,
165a/16, 165b/5, 165b/7, 166a/4,

- 166b/3, 166b/4, 167a/8, 167a/13, 167a/15, 167a/17, 167a/18, 167a/21, 167b/5, 167b/10, 167b/18, 167b/21, 167b/24, 167a/25, 168a/15, 168a/16, 168a/3, 168b/21, 168b/5, 168b/7, 168b/8, 169a/1, 169a/14, 169b/17, 170a/21, 170b/11, 171a/1, 171a/18, 171a/24, 171b/21, 171b/24, 171b/4, 171b/8, 172a/11, 172a/3, 174a/15, 174a/25, 174a/5, 174b/1, 175a/12, 175a/5
- b.+er 135b/1
b.+i 142b/10, 152b/19, 154a/23, 160b/20, 163b/7
b.+in 159a/12, 163b/9, 164a/3
b.+inde 163a/18, 168b/17
b.+ine 135b/1
b.+ini 160a/8, 163a/11, 163b/25
b.+inüñ 166a/4
b.+isi 142b/10, 156b/10, 156b/10, 156b/13, 163b/8
- birāder** : (Far. is.) Erkek kardeş.
b. 136a/25
b.+i 140b/13, 153b/9, 157a/2, 162b/3, 164a/23, 41a/9
b.+iler 166b/10
b.+inüñ 165b/16
b.+ler 143a/12, 157a/4, 166b/20, 166a/25
b.+leri 161b/12, 167a/5
b.+lersiz 166b/7
b.+üm 136b/25, 138a/1, 141a/18, 147b/22
- birāder-zāde** : (Far. birl. is.) kardeş çocuğu, yeğen.
b. 144b/17
- birbirleri** : (birl. zm.) İki veya daha fazla şey ya da kimsenin yerini tutar.
b.+ne 160b/3, 169b/15
b.+yle 136b/1, 157a/3
- bire** : (ünl.) Bir nida.
b. 160a/2
- biri** : Bir tane, bilinmeyen bir kişi.
b. 171a/1
b.+ ni 174b/10
- birinci** : (s.) Bir sayısının sıra sıfatı.
b. 168b/25
- birkaç** : (birl. s.) Ne kadar olduğu kesin olarak bilinmeyen, az sayıdaki şeyleri belirtmek için kullanılır.
b. 138a/9, 139b/2, 139b/13, 143b/20, 143b/4, 144a/3, 144b/5, 148a/2, 150a/12, 159a/3, 159b/2, 159b/24, 163b/23, 163b/24, 166b/15, 166b/25, 168b/23, 169b/18, 172a/19, 172b/2, 173a/19, 175a/11, 175a/3
- birr** : (Ar. is.) İyilik, güzellik, hayır.
ebvāb-ı b. 151a/3
- birün** : (Far. is.) Dış.
b. 167a/7
b. eyledüm 150b/12
- bisyār** : (Far. s.) çok.
b.-ı temerrüd 163a/15
- bîşe** : (Far. is.) Orman, meşelik, sazlık.
b.+lerde 139a/23
- bîşezār** : (Far. birl. is.) Ormanlık, meşelik; sazlık.
b. 149b/10
b.+e 150a/13
- bi't-temām**: (Ar. zf.) Tamamıyla.
b. 172b/17
- biz** : (zm.) Çoğul şahıs, biz.
b. 152b/16, 155a/20
b.+ den 172a/15
b.+i 138a/2, 155a/21, 166b/14
b.+üm 149b/16, 146a/23
- bi'z-zarūre** : (Ar. zf.) Zorunlu olarak.
b. 143a/18, 145a/17, 152a/25, 159a/5, 161b/24, 168a/1
- bizār** : (Far. s.) rahatsız, bıkmış, usanmış, küskün.
b. eyleyüp 135b/19
- bi'zzāt** : (Ar. zf.) Şahsen.
b. 138a/12, 146b/11, 171a/15
- boğazla-** : (f.) İdam etmek, boğmak, kesmek, öldürmek.
b.- yup 164b/18
- boğıl-** : (f.) Havasızlıktan ölmek.
b.- up 167a/14

- boyun** : (is.) Can, vücudun omuzlarla baş arasındaki kısmı.
b. virmişem 150b/13
- boz-** : (f.) 1. Anlaşmaya uymamamak
2. Geçersiz bir duruma getirmek.
b.- arsız 152b/16
‘ahdi b.- up 164b/23
- bozıl-** : (f.) 1. Hastalanmak. 2. Dağılmak, perişan olmak.
b.- mış 143b/12
mizâcî b.- up 159b/21
- bozkır** : Çorak arazi
b.+ a 172b/18
- bölücek** : (is.) grup, bölük.
b. 165b/7
- bölük** : (is.) Bir bütünden ayrılmış olan parça, kısım, grup.
b. 149b/8, 167a/5, 171b/14
- bölükbaşı** : (is.) Yeniçeri ordusunda üst rütbeli bir görevli.
b.+ların 152b/12
- böyle** : (s.) 1. Bunun gibi, buna benzer.
2. (zf.) Bunun gibi, bu tarz.
b. 139b/19, 144a/4, 144b/12, 148a/10, 148a/5, 151a/22, 152b/3, 164a/5, 167b/11, 167b/17
- bu** : (s.) En yakında olan kimse veya şeyi işaret yoluyla belirtir.
b. 136a/17, 137a/5, 137a/7, 137a/9, 137b/25, 138a/1, 138a/3, 138a/6, 38a/16, 138b/1, 138b/5, 138b/12, 138b/13, 138b/18, 138b/25, 139a/5, 139b/3, 139b/9, 139b/25, 140a/3, 140b/15, 140a/18, 140b/20, 141a/14, 141a/20, 141b/4, 142b/6, 142b/8, 143a/8, 143b/23, 144b/23, 144b/5, 145b/6, 145b/15, 145b/18, 145b/25, 146a/8, 146a/15, 146a/18, 146a/18, 146a/24, 147a/3, 147a/10, 147b/9, 147b/25, 148a/3, 148a/17, 148b/8, 148b/9, 149b/23, 149b/25, 150b/2, 150b/3, 150b/11, 150b/22, 151b/14, 152b/2, 152b/22, 152b/24, 155a/24, 155b/7, 156b/6, 156b/8, 158a/9, 157a/14, 158a/12, 158a/15, 158a/22, 158b/6, 158b/7, 158b/10, 158b/15, 158b/16, 158b/19, 158b/20, 158b/22, 159a/5, 159b/21, 159b/24, 160a/9, 160a/12, 160a/13, 160a/25, 161a/23, 161a/25, 161b/12, 161b/13, 161b/20, 162a/1, 162a/14, 163a/13, 163a/22, 163b/21, 164a/24, 164b/25, 165a/6, 165a/11, 165a/14, 165b/18, 166a/6, 166a/16, 166b/2, 166b/14, 166b/15, 167a/3, 167a/6, 167b/12, 167b/16, 169a/12, 169a/14, 169a/18, 169a/19, 169b/4, 170a/2, 170b/9, 171a/7, 171a/14, 171a/19, 171a/9, 171b/21, 171b/24, 171b/25, 171b/5, 171b/7, 172b/12, 173a/1, 173a/14, 174b/3
b.+dur 141b/22, 141b/25, 152a/13, 160a/23
b.+ña 145b/21, 160a/6
b.+ndan 151a/2, 153b/18
b.+nlar 143b/5, 148a/4, 167a/9
b.+nlardan 148a/9
b.+nlaruñ‘ aķūķi 160b/23
b.+nuñ 155b/6, 157b/9, 157b/12, 158b/2
- bul-** : (f.) 1. Bir şey, bir kimse veya bir durumla karşılaşmak. 2. Kaybedilen şeyi tekrar bulmak. 3. Ulaşmak. 4. Kavuşmak.
b.- amayup 172b/21
iķtidār b.- amayup 164a/9
intişār b.- dı 151b/14
iştihār b.- dı 151b/16
teskîn b.- dı 147b/13
vuķū‘ b.- dı 148b/9, 173a/2
b.- duğı 170b/2
b.- duķları 170b/14, 170b/18
b.- dılar 141b/17
ifāķat b.- dılar 151b/12
vuķū‘ b.- du 169a/20

	istiqlāl b.- duğı 142b/15 vuķū ^ç b.- duğı 162a/7, 166a/16 istiqlāl b.- duğda 144a/12, 147a/24, 153a/15 b.- dukları 160b/13 imtidād b.- ıcağ 152a/18 vüşül b.- ıcağ 141b/6, 154b/11, 160a/25 intişār b.- mağla 150a/15, 157b/23 cezāsın b.- mağ 146a/25 ķuvvet b.- mağdur 158b/3 vusül b.- miş 155a/9 iştihār b.- miş idi 164b/25 şöhret-i tām b.- miş idi 148b/18 vuķū ^ç b.- mişdur 161a/25 b.- up 140b/11, 161a/3, 166b/3 bahāne b.- up 135b/1 fırşat b.- up 143b/8, 147b/3, 162b/4, 168a/15 iştihār b.- up 155a/19 fırşat b.- up 173a/22 kār-ı temām-ı revāc b.- up 158b/18 vuķū ^ç b.- up 142b/4, 162a/18, 170a/3	
bulın-	: (f.) Elde edilmek, ele geçirilmek. 2. Bir yerde olmak. 3. Herhangi bir durumda olmak. b.- an 160a/23 mevcūd b.- madılar 148a/6 b.- mağın 171a/21 b.- mağla 148a/8 hıdmetde b.- mağ 143b/7 b.- mamağla 161a/2 hāzır b.- mamağla 161b/6 b.- mamağ 148a/12 hāzır b.- mañuz 146a/1 b.- miş idi 167a/22 b.- up 162b/1	
buluş-	: (f.) Bir araya gelmek. b.- up 168a/12, 173a/9	
bura	: (is.) Bu yer. b.+da 139a/19 b.+ya 160a/8	
burc	: (Ar. is.) Kale surlarının gerekli yerlerine yapılan savunma kulesi. b.+ında 161a/23 b.+uñ 165b/5, 165b/6	
burun	: (is.) Koku alma organı. b.+ı(burnı)159b/22	
būs	: (Far. is.) Öpüş, öpme. ^ç atebe-i b.-ı sultān 139b/13 b. eyledi 156a/1	
buyur-	: (f.) 1. Saygılı ifadede “etmek, eylemek, yapmak” anlamlarında kullanılır. 2. Bir şeyin yapılmasını emretmek. ihsān b.- alar 158b/14 ķabül b.- alar 169a/15 żamm b.- alar 147a/11 b.- dı 155a/15, 155a/21, 158b/11, 164b/2, 172a/15 ^ç afv b.- dı 137a/15 irsāl b.- dı 163a/25, 170a/25 nehzāt b.- dı 139a/21 taşmīm b.- dı 169b/6 teşrīf b.- dı 163a/19 teveccüh b.- dı 138b/16 b.- dılar 137a/22, 138a/20, 146b/1, 147b/12, 147b/21, 173b/14 ^ç avd b.- dılar 146b/24 ^ç avdet b.- dılar 162b/22 ^ç azīmet b.- dılar 137a/16 cülūs b.- dılar 156b/5 duğūl b.- dılar 140a/10 ihsān b.- dılar 146a/10, 172b/14 iķdām b.- dılar 173a/20 in ^ç ām b.- dılar 166a/2 ^ç ināyet b.- dılar 169a/4 irtiğāl b.- dılar 174a/4 irsāl b.- dılar 163a/14 mürāca ^ç at b.- dılar 151b/20 nüzül b.- dılar 139a/19, 139b/24, 145a/13, 146b/14 sifāriş b.- dılar 155a/18 teşrīf b.- dılar 150b/25 teveccüh b.- dılar 138a/24, 139a/10, 145a/15, 168a/21 b.- duğūñuzda 138b/12	

nüzül b.- duğda 140a/14
teklif b.- duğda 147a/7
teveccüh b.- duğda 147b/16
nüzül b.- duğlarında 148a/2
su'âl b.- duğlarında 148a/4
nüzül b.- ıldı 138a/10
^çatâ b.- malarına 147a/11
^çavdet b.- malarına 151b/17
i^çtibâr b.- mañ 158b/8
irtihâl b.- mış idi 144a/13
b.- mışlar 154a/22
ta^çyîn b.- mışlar idi 150a/24
teşrif b.- mışlardı 169a/13
taşmîm b.- mışlardur 152a/13
beyân b.- uñ 150b/8
ihsân b.- uñ 146a/18
b.- up 173b/13, 174b/21
erzânî b.- up 147a/10
hiṭâb b.- up 172b/11
iḥtirâz b.- up 138b/6
teşrif b.- up 172a/24
b.- urlar 155b/7

buyurıl-: (f.) 1. Emredilmek. 2. Saygılı ifadede “olunmak, yapılmak, edilmek” anlamında kullanılır.
b.- dı 175a/20
b.- maḡ 149a/18
^çinâyet b.- mış idi 164b/3
erzânî b.- up 168b/14

bühtân : (Ar. is.) Yalan, iftira.
b. 151b/16
b. olan 158a/7

bülend : (Far. s.) Yüksek, ulu.
âvâz-ı b. 143a/16, 160a/1

bünyâd : (Far. is.) Esas, temel.
b.+ı 159b/1
b. idüp 168b/8
b.+ uñ 174a/21

büyük : (s.) Boyutları, benzerlerinden daha fazla olan.
b. 162a/23, 165b/7

- C -

câh : (Ar. is.) Yüksek mevki, makam.
c. 161a/4

câhiliyye : (Ar. is.) Câhiliyet devri adamları, puta tapanlar.
hamiyyet-i c. 151a/23

câ'iz : (Ar. s. ve is.) Din ve törece işlenmesi
emir veya yasak edilmediği için yapılmasında sakınca olmayan.
c. göreler 137a/24

câmi^ç : (Ar. s.) Toplayan, bir araya getiren.
c. 168b/7, 172a/1
vaḡf-ı c. 148a/16
c.-i cedîdün 173b/11
c.-i şerîf 148a/18
c.+leri 153a/1
c.+ü'l-fusûleyñ 148b/11
c.-i mezbûruñ 173b/13

cân : (Far. is.) İnsan ve hayvanların yaşamasını sağlayan ve ölümle bedenden ayrılan madde dışı varlık, can.
c. 158b/12, 171b/19
c. atup 158a/17
c.+ıma 147b/22
c.+um 146a/19, 167b/14
c. fedâlık 171b/10

cânsipâr : (Ar. Far. birl. is.) Can vericilik, fedakarlık.

cânsipârlık : (Ar. Far. birl. is.) Canını feda etmek.
c.+ı olmağâ 162b/17
c. itmege 137b/15
c.+lar 153a/9

cânib : (Ar. is.) Taraf, yön.
c.-i Ḥaḡḡ 150a/7
c.-i muḡâlifândan 138b/20
c.+de 162a/14
sulṭân-ı c.+den 166b/3
c.+e 137b/25, 141a/3, 146a/3, 148b/8, 158b/19, 160a/21
c.+i 136a/7, 154a/11, 155b/11
c.+inde 168a/16, 168b/7
c.+ine 136a/21, 137a/1, 137a/12, 137a/9, 137b/11, 137b/6, 138a/23, 139a/14, 141b/18, 143b/8, 145a/14, 147b/16, 148b/23, 152b/24, 157b/21,

- 158a/21, 159a/1, 163a/8,
164a/17, 169a/17, 173b/16
- cārī** : (Ar. s.) Geçerli, yürürlükte olan.
c. olur 167b/17
- cāriye** : (Ar. is.) Harpte esir düşmüş veya odalık olarak alınmış kız.
c. ise 157a/7
c.+lerine 173a/14
c.+lerinden 157a/6
c.+yi 170b/21
- cāriyelik** : (Ar. is.) Cariye olma durumu
c.+lerine 169a/14
- cāsūs** : (Ar. is.) Hafiye, gizli haberler öğrenerek veya sırları çözerek haber veren, çâşit.
c. gönderdi 146a/2
- cāsūslik** : (Ar. is.) Hafiyelik
c.+ı(cāsūsliği)139b/17
- cāy-nişīn** : (Far. birl. s.) Birinin yerine geçen; yer tutan,
c. idüp 141a/13
- cāygīr** : (Far. birl. s.) Yer tutan, yerleşen, yerleşmiş.
c. olmağla 172a/8
- cebe** : (is.) Zincirden veya halkadan örme zırh.
c. 162b/24
- cebeḥāne** : (Far. is.) Cephane.
c. 171b/23
- cedd** : (Ar. is.) Ata.
c.-i u^ç laları 169a/12
c.+i 140b/14, 144b/6
c.+iñüz 169b/8
- cedīd** : (Ar. is.) Yeni.
cāmī^ç-i c.+ ün 173b/11
- celādet** : (Ar. is.) Yüreklilik, yiğitlik.
kuvvet-i c. 140b/4
- celīl** : (Ar. s.) Çok yüce, ulu.
sultān-ı c. 151b/23
- celīle** : (Ar. s.) Celil kelimesinin müennesi.
c.+si 163a/22
- cem^ç** : (Ar. is.) Toplama, toplanma.
c. 158b/10
c.-i ecnād 172a/24
c.-i keşīr 138b/23, 140b/1,
- 148b/24, 163a/20
c.-i sipāh 137a/9
c.+a 146a/12
c. eylediler 166b/13
c.+i 139b/21
c. idüp 149b/9, 150a/10,
152a/17, 154a/6, 154a/9, 161b/9,
166b/17
c.+ine 146b/10, 161a/19, 169b/5
ç asker-i c.+ine 145a/7, 168a/9
c. itdükleri 167a/16
c. oldılar 158a/12
c. olmağ 174b/11
c. olup 158a/10, 163b/11,
169b/1, 173b/10
- cemā^ç at** : (Ar. is.) Topluluk, insan kalabalığı.
c. 149b/1
c.-i keşīre 148a/3
- cem^ç iyyet** : (Ar. is.) Topluluk, kalabalık.
c. 174b/9
c. eylediler 159a/16
c. idüp 165a/9, 172a/3
c.+lerin 146a/6, 158a/21
c. oldı 140a/5
- cenāb** : (Ar. is.) Saygı sözü, şeref, haysiyet.
c.-ı şerīfīñüzden 154a/21
- cenb** : (Ar. is.) Yan, taraf.
c.+inde 156b/16
- cenk** : (Far. is.) Silahlı çatışma, savaş.
c. 140a/21, 140b/3, 143a/13,
143b/13, 151b/1, 162a/1,
173b/18
eşnā-yı c. 136b/1
ḥilāl-i c. 149a/22
ilḳā-yı c. 138b/17
c.+e 139a/16
c. eyledi 136b/16
c. eylediler 156b/22
c. idüp 144a/20, 161a/13
c. itmek 136b/12
c. olup 139b/1
- cennet** : (Ar. is) Dinî inanışlara göre imanlı, dünyada iyi işler yapmış kimselerin öldükten sonra sonsuz bir mutluluğa kavuşacakları yer,

- uçmak, behişt
c. mekân 153b/21
c. mekânüñ 152b/25, 157b/24,
158a/25
- cerā'im** : (Ar. is. cerîme'nin c.) Suçlar,
kabahatler, cinayetler.
c.+ini 146b/23
- cereyân** : (Ar. is.) Olma, oluş, vuku.
fermân-ı kaẓâ-ı c. 161a/22
- cerv** : (Ar. is.) Yırtıcı hayvan
yavrusuna, enik.
c.+i 160b/10
- cesâret** : Yiğitlik, cüret.
c. itdiler 170b/14
- cesed** : (Ar. is.) Cansız vücut, ölü.
c.-i şerîflerini 152b/23
c.+ini 165b/10
- cevâb** : (Ar. is.) Bir soruya, bir söz
veya yazıya, bir ihtiyaca yazı
veya başka bir ifade yoluyla
karşılık verme, yanıt.
c.+ını 153b/7
c.+lar 154a/15
c.+ların virüp 153b/5
c. virdi 145b/17, 146a/24,
167b/16
c. virdiler 148a/5
c. virüp 143b/10
- cevâhir** : (Ar. is.) Cevherler.
c. 163b/3
c.-i nefise 163a/24
- cevâhib** : (Ar. is. canib'in c.) Taraflar,
yönler.
c.-i erba' asını 146a/6, 169a/22
c.+ine 149b/12
- cevâri** : (Ar. is. câriye'nin c.)
Halayıklar, hizmetçi kızlar.
c. 146b/18, 151a/16
- cevâz** : (Ar. is.) Caiz olma, izin,
müsâade.
c. gösterdüñ 150b/7
- cezâ** : (Ar. is.) Suç işleyen bir kişiye
verilen acı karşılık.
c.+sın 144b/15
c.+sına 170b/10
c.+sın bulmağ 146a/25
- cezb** : (Ar. is.) Kendine çekme,
çekilme.
c. eylemiş 153b/23
- cezm** : (Ar. is.) Kesin karar verme.
c. idüp 140a/20
- cibâl** : (Ar. is. cebel'in c.) Dağlar.
c. 173b/1
c.+e 146b/19
c.+ine 172b/4
- cibillet** : (Ar. is.) Yaratılış, huy.
c.+lerinde 166b/13
- cidâl** : (Ar. is.) Savaş, cenk.
c. 136b/1, 138b/17, 143a/13,
151b/1, 162a/1
meşgale-i c.+e 169a/25
- cidd** : (Ar. is.) Bir işi gerçekten çalışıp
işleme.
c.-i bild... 149a/17
- cidden** : (Ar. zf.) Gerçekten.
c. 149a/10, 168a/10
- cigergâh** : (Far. birl. is.) Gönül.
c. eylediler 165b/22
- cihâd** : (Ar. is.) İslam düzenini
yeryüzünde hakim kılma ve bu
düzeni savunma maksadıyla din
için yapılan savaş, gaza.
c. 165a/1, 170a/14
keşirü'l c. 170b/24
c.-i ekbere 151a/7, 173b/9
c.+a 138a/2, 138a/4, 165a/25
- cihân** : (Far. is.) Dünya, kainat.
c. 140a/22
c.-i fâninüñ 148a/17
c.+da 142b/9
c.+dan 142b/10
c.+ı 162b/25
- cihângîr** : (Far. birl. s.) Cihanı, Dünyâyı
zapteden.
hîdmet-i pâdişâh-ı c.+e 150a/18
- cihâz** : (Ar. is.) Çeyiz.
c. 163b/3
c.-i bî-şümâr 173a/6
c.-i defterin 173a/13
c.+ı 173a/14
- cihet** : (Ar. is.) Yön, taraf.
c.+i 150b/14, 168a/13
c.+le 164a/15
- civân-baht** : (Far. birl. s.) Talihli.

- c. 163a/17
civānmerdlik : (Far. birl. is.) Cömertlik, el açıklığı.
c. 143b/9
- civār** : (Ar. is.) Yakın yer, çevre.
c. 154b/20, 155b/9
ķurb-ı c. 136a/8
c.-ı rahmete 170a/5
c.+ında 137a/7, 153a/1, 154b/20, 155b/14, 156b/14, 169b/2
c. +i 170b/19
- cul** : (Ar. is.) Genellikle kıldan yapılmış kaba dokuma.
c. 170a/25
- cum^ʿ a** : (Ar. is.) Perşembe ile cumartesi arasındaki günün adı.
c. 153a/3
- cumbūr** : (Ar. is.) Halk topluluğu, halk.
c. 150a/19
muşālih-i c.+ı 152a/10
- cülūs** : (Ar. is.) Hükümdarlık tahtına çıkma, tahta oturma.
c. 141b/11
c.-ı Sulţān Muhammed Hānda 156b/12
c. buyurdılar 156b/5
hīn-i c.+da 156b/7
c. eyledi 136a/6
c. idüp 141b/23, 157b/21
c. itdügi 156b/19, 157a/24
c.+ları 142b/3
c.+uñuzda 138b/10
- cümle** : (Ar. is.) Herkes, her şey.
c. 144a/4, 148a/13, 157a/24, 158a/19, 167a/24, 167a/25, 172b/19, 174a/16
bi'l c. 138a/23, 151a/9, 158a/8, 166b/22, 169b/13
c.+den 153a/8, 170a/5
ümerā-yı c.+den 138b/8
c.+ñüz 136b/23
c.+si 136b/21, 140a/4, 144a/21, 148b/5, 153a/23, 159b/12, 160a/12, 160a/9, 167a/14
c.+sin 158b/23
c.+sinde 154b/6
- c.+ten 157a/19, 159a/11
c.+ye 171a/23
- cünūd** : (Ar. is. cünd'un c.) Askerler.
c. 140a/1
c.-ı ğaybeti 171b/15
c.-ı nā ma^ʿ dūdumuz 141a/17
- cūr'et** : (Ar. is.) Cesaret, atılganlık, yiğitlik.
c.-i temām 150a/6
c. itmek 139a/14
- cürm** : (Ar. is.) suç.
^ʿafv-ı c. 163a/1
- Ç -
- çadır** : (Far. is.) Keçe, deri, kıl dokuma, sık dokunmuş kalın bez veya plastik maddelerden yapılarak direklerle tutturulan, taşınabilir barınak, çerge, oba, otağ.
ç.+lar 147b/15
- çağır-** : (f.) Birinin gelmesini kendisine yüksek sesle söylemek, seslenmek.
ç.+up 160a/3
- çamurlu** : (s.) Çamur bulaşmış, üstünde veya içinde çamur bulunan.
ç. 140b/8
- çapuk-süvār** : (Far. birl. s.) Ata iyi binen.
sulţān-ı ç.+ı 151b/9
şāhzāde-i ç.+ı 140b/10
- çār** : (Far. is.) Çare.
nā-ç. 143b/12
- çāre** : (Far. is.) Kurtuluş yolu, çözüm.
ç. 172b/21
bī-ç. 140b/7
nā-ç. 140b/7
ç. bilmeyüp 158b/11
ç.+si 158b/21
- çāşnī** : (Far. is.) Tat, çeşni.
işrāb-ı ç.-i ibāhet-i müfsidāne 149b/13
- çehre** : (Far. is.) Yüz.
ç. 171a/1

çek-	: 1. Bir yerden başka bir yere taşımak. 2. Bir duyguyu içinde yaşatmak. 3. Sürmek, dağlamak. 4. Bir malı yersiz olarak birine vermek. h̄alvetler ç.- di 154b/22 ç.- diler 160b/15 mil ç.- diler 175a/4 meşakkatini ç.- meyüp 170b/11 ç.- üp 173b/24 h̄abs ç.- üp 163b/22 iztirāb ç.- üp 169b/4, 173b/6 mīl ç.- üp 144b/25 mil ç.- üp 162b/25 pişkeş ç.- di 173a/1 pişkeş ç.- üp 135b/9 pişkeşler ç.- üp 174a/2	146a/21, 152a/11, 154a/7, 159b/13, 161a/13, 161a/8, 164b/12, 166b/1, 170a/1, 172b/18, 174b/25
çend	: (Far. s.) Birkaç. ç. 143b/9, 152a/24, 162a/10 her ç. 167b/9	çıkār- : (f.) 1. Dışarı çıkmasını sağlamak. 2. Bir yerden çıkmaya mecbur etmek. ç.- dılar 167b/1, 173b/4, 175a/14 ç.- maḳ idi 158a/14
çendān	: (Far. zf.) O kadar, gerçi. ç. 158b/5	çift : (Far. s.) Birbirini tamamlayan iki tekten oluşan ç. 174b/1
çengelistān	: (Far. birl. is.) Sık orman. ç. 149b/10 ç.+a 139a/16	çifte : (Far. s.) At, eşek ve katırın arka ayaklarıyla vuruşu, tekme. ç.+sin 165b/11
çerāg	: (Far. is.) Mum, kandil gibi ışık veren şey. ç.-ı efrūḥtesi olmağla 143b/6	çizme : (is.) Koncu diz kapaklarına kadar çıkan bir ayakkabı türü ç.+ ye 174b/1
çerākese	: (Ar. is. çerkes'in c.) Çerkesler, ç. 143b/20	çok : (s.) Miktarı fazla. ç. 155b/23, 170a/5, 171a/12 ç.+āldı 148b/20 ç.+dur 147a/12, 171a/22
çeşm	: (Far. is.) Göz. ç.-i zaḥm 151b/7 inṭizār-ı ç.+ini 135b/17	çök- : (f.) Üzerinde bulunduğu yere yıkılmak. ç.- üp 155b/11
çık-	: (f.) 1. Bulunduğu yerden dışarı gitmek. 2. Bulunduğu yerden yukarı gitmek. 3. Karşı gelmek. karşu ç.- āmayup 166b/21 ç.- dı 164a/1 ç.- duḳda 160b/14 ç.- duklar 164b/16 ç.- madı idi 157a/10 ç.- maḡa 152b/10 muvāfiḳ ç.- maḡla 146a/3 ṭā' atinden ç.- maḳ 160a/6 ç.- up 136b/17, 143a/20, 144a/19, 144a/22, 144b/21,	çuval : (Far. is.) Çuval. ç. 163b/24, 164a/3 ç.+a 163b/25
		çün : (Far. e.) Çünkü. ç. 136a/25, 150b/11, 151b/14, 151b/23, 159b/25
		çünki : (Far. e.) şundan dolayı ki, şu sebepten ki, zîrâ. ç. 136b/10, 137b/25, 139a/9, 158a/24, 158b/24, 168a/1
		çürük : (s.) Çürümüş olan ç. 164a/2
		- D -
		dād : (Far. is.) 1. Feryad 2. Adalet, doğruluk. d. 152b/15 d.-ı şu'ūd idüp 157a/10
		daḡlu : (is.) Susmak, konuşamaz durumda olmak. d. 146a/11

- daḥi** : (b.) De, da, üstelik, daha, bile, anlamlarına gelen kuvvetlendirme sözü.
d. 135b/1, 135b/18, 135b/19, 135b/2, 135b/22, 135b/3, 135b/8, 136a/1, 136a/12, 136a/17, 136a/4, 136b/9, 137a/10, 137a/22, 137b/13, 137b/17, 137b/21, 137b/5, 138a/12, 138a/16, 138b/14, 138b/3, 139a/17, 139a/2, 139a/8, 139b/10, 139b/3, 139b/9, 140a/11, 140a/16, 140a/2, 140a/24, 140a/3, 140a/7, 140b/2, 140b/21, 140b/6, 140b/8, 141a/15, 141a/16, 141a/22, 141a/23, 141a/3, 141b/4, 141b/8, 142b/20, 143a/1, 143a/9, 143b/24, 143b/3, 144a/1, 144b/15, 144b/21, 145a/19, 145a/2, 145a/22, 145a/9, 145b/2, 145b/19, 145b/2, 146a/11, 146a/18, 146a/2, 146b/10, 146b/13, 146b/17, 146b/21, 146b/23, 147a/12, 147a/6, 147b/18, 147b/21, 147b/25, 148b/23, 148b/9, 149a/24, 149a/6, 149a/8, 150a/13, 150a/24, 150a/5, 150a/7, 150b/19, 151b/18, 152b/21, 152b/22, 153b/7, 154a/23, 155a/11, 155a/13, 155b/16, 156b/10, 156b/13, 156b/15, 157a/12, 157a/13, 157b/1, 157b/10, 157b/13, 157b/23, 158a/1, 158a/14, 158a/6, 158b/21, 158b/24, 158b/9, 159a/10, 159a/24, 159a/5, 159a/8, 159b/21, 159b/25, 159b/3, 159b/6, 159b/9, 160a/16, 160a/3, 160b/2, 160b/20, 160b/4, 161a/11, 161a/14, 161a/15, 161a/17, 161a/18, 161a/8, 161a/9, 161b/13, 161b/16, 161b/24, 162a/2, 162a/4, 162a/5, 162a/9, 163a/25, 163a/7, 163b/12, 163b/15, 163b/17, 163b/25, 163b/5, 163b/9, 164a/3, 164a/8, 164b/19, 165a/12, 165a/19, 165a/3, 165a/8, 165b/20, 165b/22, 166a/11, 166a/13, 166a/16, 166a/4, 166b/18, 166b/9, 167a/4, 167b/23, 168a/12, 168a/25, 168a/7, 168b/19, 168b/23, 169a/14, 169b/12, 170a/20, 170b/1, 170b/2, 171a/18, 171b/15, 171b/25, 172a/23, 172b/10, 172b/12, 172b/14, 172b/2, 173a/25, 173b/2, 173b/23, 174a/12, 175a/13, 175a/22, 170a/21
- dāḥil** : (Ar. is. ve s.) İçinde, içinde bulunan.
d. 147b/25
d. eyledi 157a/14
d. idüp 147a/23, 174b/17
d. oldu 164a/12, 173b/16
d. olduklarında 151a/20
d. olduğu 147a/18
d. olmağla 149b/1
d. olmuş idi 144a/10
d. olup 151b/24, 157a/20, 164b/21
- dāḥili** : (Ar. is.) İçeride, içinde yer alan.
‘aduvv-i d. 161b/25
- dā‘ī** : (Ar. is.) Dua eden kimse, duacı.
d.+lerümüzdür 149b/17
- dā‘imā** : (Ar. zf.) Her vakit, devamlı.
d. 138b/24, 144b/11, 146a/15
- dā‘imen** : (Ar. zf.) Sürekli olarak.
d. 141b/11
- dā‘ire** : (Ar. is.) Sınır içi.
d.-i ḥazm 139b/20
- dā‘iye** : (Ar. is.) Bir şeyi yapma hususunda duyulan ve içten gelen teşvik edici istek, arzu.
d.-i mülk-i sultānī 149b/9
d.+sinde 147b/2, 147b/9, 151b/1
teşhīr-i d.+sinde 161b/21
duḥūl-i d.+sinden 151b/19
- daḥiḳ** : (Ar. s. dikkat'dan) İnce, ufak, duyulmaz, tutulmaz; nâzik.
su ‘āl-i d. 153b/6
- ḍalālet** : (Ar. is.) Doğru yoldan ayrılma.
fa‘āl-i ‘asker-i ḍ.-i ma‘ālī 151a/25
ḍ. ṣi‘ār 148b/20
- ḍalle** : (Ar. s. delālet'den) doğru yoldan ayrılan
firāḳ-ı ḍ.+ye 149b/15
- dām** : (Far. is.) Tuzak, ağ.
d.-ı belāya 145a/19
esīr-i d.-ı riyā 148b/25
d.+a düşdüğinden 146a/4
- dāmen** : (Far. is.) Etek.
d. 172b/20

	d.+ ine 172b/6		
dānişverlik	: (Far. birl. is.) Âlim, bilgin. d.+de 150a/18	def	: (Ar. is.) Kovma. d. 135b/10, 150a/1, 162b/3 d.-i fitne 147a/14 d.-i fitne-i Bedreddin 150a/4 d.-i meclis 152b/1 d. eyledi 144b/20 d.+i 149a/17 d.+inde 154a/18 d.+ine 153b/13, 161b/14, 170b/4 d.+ini 169a/16 d. itmege 152a/24
dār	: (Ar. is.) 1. Yer. 2. Kapı. d.-ı âhirete 142b/5 d.-ı beķāya 144a/6, 156b/6, 172a/1 d.-ı İslām 174b/3 d.+ ü'l mülk-i 173b/16	def a	: (Ar. is.) Kere, kez. d. 137a/5, 146a/18, 161b/13, 162a/1, 166a/6, 172b/12 d.+da 161b/15
darb	: (Ar. is.) Vurma, vuruş. d.-ı destle 161a/15 d.-ı şemşir 136b/3, 143a/19 d.-ı top 145a/22 d.+da 149a/22 d.+dan 162b/12 d. eyledi 157a/11 d.+la 165b/9 d. dest 172b/2	defn	: (Ar. is.) Gömme, gömülme. d. 162a/25 d.+e 144b/7 d.+ine 144b/8 d. itdürdiler 140b/15 d. itdüreyin 167a/24 d. olındı 153a/1, 156b/14 d. olınmışlardur 156b/16
dāru's-saltāna	: Başşehir. d.+ı Burusa'ya 137a/15 d.+larına 146b/24, 151b/20	defter	: (Ar. is.) Kitap biçimine sokulmuş kağıt deste. d.-i şühüddan 156b/12 cihāz-ı d.+ in 173a/13
dārü'l-mülk	: (Ar. birl. is.) Başşehir, başkent. d. 138a/8, 151b/18, 159a/13	degil	: (e.) Cümlelerin anlamını olumsuz yapan edat. iķbāl d.+ dür 170b/13 münāsib d.+dür 162a/1 müyesser d.+dür 158b/21 d. idi 158b/5 hālī d.- ler idi 174b/18 hālī d. idi 150a/10 hālī d.+siz 146a/16
dāsitān	: (Far. is.) Hikaye, destan. āgāz-ı d.-ı Sultān 156b/1	degin	: (e.) Dek, kadar. d. 143a/13, 144a/3, 170b/1
da'vā	: (Ar. is.) 1. Şikāyetçi olarak mahkemeye başvurma. 2. Mesele. alāmet-i d.-yı istiqlāldür 148a/12 d.-yı saltanat 161b/12 d.-yı saltanata 161b/1 d. ider 158a/25 d. itdügi 159a/8 d.+sı 160a/19, 161b/18	degme	: (s.) Her, herhangi bir, gelişigüzel, rastgele. d. 155b/7
da'vet	: (Ar. is.) Çağrı, gelmesini isteme. d. 148b/22 d.+den 168a/7 d. eyledi 135b/3, 136a/4, 160a/3, 168a/6 d. eyledükde 137a/10 d. itmekle 148a/7 d.-nāme 152a/7	dek	: (e.) Bir işin, bir durumun sona erdiği zaman veya yer, kadar, değin d. 139b/13, 147a/13, 156a/3, 160b/11, 167b/14, 167b/24,
dāye	: (Far. is.) Taya, sütnine, çocuğa bakan dadı.		

- delâil** : 168a/3
: (Ar. is. delil'in c.) Deliller, kanıtlar.
d.-i 'aqliyye 137a/19
- delü** : (s.) Davranışları aşırı ve taşkın olan (kimse), çılgın
d. 164b/24
- deñlü** : (e.) Kadar.
d. 145b/11, 146a/19, 159b/12, 168a/25, 170b/19, 171b/20, 173b/4, 175a/14
- der** : (Far. is.) Kapı.
d. 152b/9
d.-devlete 174a/6
- derāz** : (Far. s.) Uzun.
d. idüp 137a/8
- derāzlık** : (Far. s.) Uzun olmak, uzatmat.
dest-i d. eylemiş idi 142b/20
- der-bend** : (Far. is.) Dar geçit, boğaz.
d. 139b/3, 174a/15
d.+in 139b/9
d.+ler 171a/6
d.+lerde 139a/22, 139b/9, 171a/5
d.+lerden 139b/5
- derc** : (Ar. is.) Sokma, arasına sıkıştırma.
d. idüp 160a/15, 169a/15
- derd-mend** : (Far. birl. s.) Dert sahibi, tasalı, kaygılı.
d. 145a/1
- der-miyān** : (Far. birl. s.) Ortada, arada.
d. idüp 137b/24
- der-zincir** : (Far. birl. s.) Zincirli, zincire vurulmuş.
d. idüp 167a/12
- dere** : (Ar. is.) Toplama, bir araya getirme.
d.+sine 144a/18
- dergāh** : (Far. is.) Bir büyüğün ya da büyük bir yerin herkes için başvurma yeri kabul edilmiş kapısı, huzuru.
d.-i 'ālīye 163b/16, 172a/20
d.-i 'ālīyelerine 166a/10
d.-i pādīşāha 161a/21, 163a/10,
- 165a/20, 165b/23, 168b/22, 173a/1
d.-ı Rabbü'n-nās 141a/13
d.-ı sultāna 140a/18, 140a/2, 146a/12, 148b/6, 162b/15, 174a/14
hüddām-ı d.+ a 173a/12
d.-ı Zü'l-Celālde 159a/25
d.+ına 160a/22, 160a/24, 170b/23, 172b/8
d.+ından 159a/21, 166b/5
- ders** : (Ar. is.) 1. Bir şeyi öğrenmek için öğretmenden azar azar alınan vazife. 2. Tenbih, telkin; tâlîmat, direktif. 3. Akıl.
d.-i 'āmm eylemişdür 153b/4
d.-i 'āmm itmek 148a/20
d.+inde 153b/5
ibtidā'-yı d.+inde 148a/20
- derün** : (Far. is.) İç, iç taraf.
d.-ı dilden 159a/24
d.-ı hālvēt-hānesine 137a/20
d.-ı memleket 151a/11
d.-ı memleket-i Eflāk'a 146b/15
d.+ında 154a/2
- derviş** : (Far. is.) Tarikat müntesibi.
d.+lerüñ 155b/21
- deryā** : (Far. is.) Deniz.
d. 161a/2
d.+dan 136a/5, 138a/14, 138a/19, 159a/2, 161a/4
leb-i d.+dan 160b/13
- derzilik** : (Far. is.) Dikiş ile yiv yapan, terzi mesleği.
d. 167a/21
- dest** : (Far. is.) El.
d.-i dirāzlık eylemiş idi 142b/20
d.-i mütekāzī-i ecelden 140b/6
d.-i tetāvüli 137a/8
darb-ı d.+le 161a/15
- dest-ber-dest** : (Far. birl. s.) El el üzerinde.
d. 137a/25
- destgîr** : (Far. s.) Yardımcı, elden tutan.
d. 139b/2, 140b/12
d. idüp 150a/17
- devā** : (Ar. is.) İlâç, çare.

- devābb** : (Ar. is. dābbe'nin c.) Yük ve binek hayvanları.
d. 167a/16
- devlet** : (Ar. is.) Belli bir toprakta teşkilatlanmış bulunan bağımsız topluluk.
d. 137b/6, 168a/21, 174a/3
erkān-ı d. 137a/18, 151b/17, 152a/8, 163b/4, 169b/11
dürr-i d.+ den 173a/8
iḳbāl-i d. 145a/12
sulṭān-ı d. 138b/15
d.-i ma'nevîsi 163b/1
d.+e 155b/7, 170b/5, 171a/24
dīn-i d.+e 149b/24
erkān-ı d.+e 152b/14, 169b/20
d. ḥ'āhāne 158b/15
a' yān-ı d.+i 145a/24
a' yān-ı d.+ine 137b/21
erkān-ı d.+ine 139a/1
zevāl-i d.+ine 140a/20
sebeb-i d.+iñüzdür 146a/1
- devlet-ḥ'āh** : (Ar. Far. birl. s.) Servet düşkünü.
d.+āne 138b/4
d. olduğın 138b/3
- devlet-ḥ'āhāne** : (Ar. Far. birl. s.) Mevki ve zenginlik düşkünü.
d. 158b/15
- devlet-ḥ'āhlik** : (Ar. Far. birl. is.) Mevki ve zenginlik düşkünü olmak.
d. 139a/5
- devlethāne** : (Ar. Far. birl. is.) Ev, konak.
ḥāl-i d.-i Tebriz'e 143a/6
- devr** : (Ar. is.) Bir şeyi başkasına teslim etme.
d. ider iken 165b/5
- deyn** : (Ar. is.) Borç.
d. 137b/14
- di-** : (f.) Söylemek.
d.- di 150b/14, 155a/10, 155b/25, 158b/16, 158b/23, 164a/3, 167a/3, 168a/8, 171b/7
d.- diler 139a/9, 148a/25, 148a/9, 150b/8, 152a/11, 158a/22, 158b/3, 162a/23, 171a/12
- d.- dügi 142b/10
d.- dügini 135b/7
d.- dükde 136b/4, 137b/1, 138a/5, 144b/13, 146a/18, 154a/22, 162a/23, 167b/13, 169b/23, 171b/3
d.- dükleri 172b/4
d.- düm 155a/11
d.- mekle 141a/25, 145a/16, 147a/12, 152b/3, 164b/24, 167b/5, 174b/14
d.- mişler 136a/17
d.- r imiş 153b/19
d.- rler 142b/10, 143a/9, 148a/7, 159b/17, 164b/11
d.- rler idi 155b/16, 161a/5, 166a/5
d.- yü 135b/5, 136b/25, 137a/11, 137a/22, 137a/25, 137b/14, 138a/20, 138b/14, 138b/18, 139b/10, 139b/13, 139b/7, 140a/21, 140a/25, 141a/14, 141a/20, 141b/22, 143a/16, 143b/21, 145b/17, 145b/7, 146a/1, 146a/19, 146a/24, 146b/1, 146b/11, 146b/5, 147a/2, 147a/7, 147b/21, 147b/23, 148a/4, 148a/5, 148a/6, 151a/24, 152a/20, 152a/22, 152a/24, 152b/11, 152b/16, 154a/13, 155a/1, 155a/17, 155a/21, 156b/8, 157a/12, 157b/6, 158a/25, 158a/4, 158a/7, 158b/11, 158b/8, 159a/13, 159a/15, 159a/23, 159a/7, 159a/9, 160a/15, 160a/2, 160a/24, 160a/6, 160b/23, 161b/3, 162a/1, 162b/24, 164a/2, 164a/6, 164b/2, 164b/5, 165b/8, 166b/10, 167a/24, 167b/16, 167b/23, 169a/15, 169b/11, 169b/21, 169b/24, 170a/20, 170a/23, 170a/7, 170b/13, 170b/21, 171a/22, 171b/12, 172a/13, 172a/17, 172b/12, 172b/22, 173a/10, 173b/18, 173b/9, 174b/19, 175a/17

d.- yüp 136b/13, 141b/14,
148a/12, 150b/10, 150b/16,
154b/7, 155b/22, 160b/10,
168a/12, 173a/16
d.- yürek 162a/12

dīb : (is.) Dikili duran bir şeyin yerle
birleştiği nokta ve çevresi veya
bir şeyin yanı başı.
d.+inde 162a/24

dīdār : (Far. is.) 1. Yüz, çehre.
d.+ları 152a/20

diger : (Far. s.) Öteki, diğer.
d. 142b/17, 157a/22, 171a/23
d.+ine 153a/25

dik- : (f.) Bşr şeyi dik duracak şekilde
yere koymak.
d.- diler 164b/19

dikḫat : (Ar. is.) Duygularla düşünceyi
bir şey üzerinde toplama,
uyanıklık
d. 151b/17
d. idüp 154a/5

dil : (is.) 1. Konuşma uzuvlarından.
2. Yürek, gönül
d. 171a/7, 171b/11, 171b/7
derün-ı d.+den 159a/25
d.+leri 146a/11

dil-güşā : (Far. birl. s.) Ferahlatıcı, gönlü
rahatlatan.
şahrā-yı d.-yı Şofya'ya 139b/4

dil-pezir : (Far. birl. s.) Gönüle hoş gelen,
gönlün beğendiği.
tedābir-i d. 150a/17
tedbīr-i d. idi 151a/24

dilāver : (Far. is. ve s.) Cesur, yiğit.
d. 165a/16
d.+ān 138a/5
d.+ler 144b/2, 150a/16, 167a/15,
169b/24, 171b/11
d.+leri 136b/10
d.+lerinden 161a/12

dilāverān : (Far. birl. s.) Yiğitler,
yürekliler.
inhizām-ı d.-ı gurāt 170b/23

dilāviz : (Far. birl. s.) Gönüle asılan,
gönül çeken, cazip, güzel.

keniz-i d.+ i 174a/25

dilberāne : (Far. zf.) Dilbere, güzele,
sevgiliye yakışır surette.
d. 162b/10

dile- : (f.) İstemek, rica etmek, arzu
etmek.
d.- rler 173a/15
d.- rlerse 173a/14
d.- rseñ 155b/22

dimāğ : (Ar. is.) Şuur, akıl, bilinç.
d.+ına 161b/18

dīn : (Ar. is.) İnsanların yaratıcı
olarak kabul ettikleri üstün güce
olan imanlarını ibadetlerin
bütünü ve bu imana göre
davranışların nasıl olması
gerektiğini düzenleyen inanış
yolu.
a' dā-yı d. 171a/24
bī-d. 157b/22
d.-i devlete 149b/24
mu' āraza-ı d.+iyye 150a/24
e'imme-i d.+ūñ 150a/20

dīñ- : (f.) Sona ermek, bitmek,
durmak.
d.- medi 159b/22

dinār : (Ar. is.) Altın liranın dörtte biri
değerinde olan eski bir para.
d. 160b/12

dindār : (Ar. Far. s.) Din kurallarına
bağlı kimse.
d. 171b/8

dīniyye : (Ar. s.) Dine ait.
istifāde-i ' ulūm-i d. 148b/16

diraḫt : (Far. is.) Ağaç.
d.-ı mūntehānuñ 141a/25
d.+a 144b/14

diraḫtistān : (Far. is.) Ağaçlık yer.
d.+da 139a/13

dirhem : (Ar. is.) Gümüş para.
d. 160b/12

diri : (s.) Yaşamakta olan, yaşayan,
canlı, ölü karşıtı
d.+si 144b/13

dīrīne : (Far. s.) Eski kadīm.
bende-i d.+yi 158b/16

dīvān : (Far. is.) Yüksek meclis.

- d. 162a/14
d.+a 152a/19, 162b/24
d.+lar 152a/9
- divār** : (Far. is.) Duvar.
d.+ını 152b/9
- diyānet** : (Ar. is.) Dindarlık, dinin hükümlerine uyma.
za^c f-1 d.+ dūr 171b/1
lāyık-ı d. olmayup 138a/21
- diyār** : (Ar. is.) Memleket, ülke, belde.
miyān-ı d.-ı a^c dāda 151b/14
d.-ı Engürüs 151a/1
feth-i d.-ı Engürüs 174a/19
d.-ı İslām'a 169b/9, 174b/17
zıkr-i teşhīr-i d.-ı Menteşe 163b/13
d.+ ı 175a/13
d.-ı Rum'dan 153a/7
d.-ı Rum 155a/1
d.-ı Rum'a 170a/19
d.+dan 149a/16
d.+ına 138b/6, 141b/5, 144b/10, 164b/12, 165b/20, 170b/18, 172b/24, 174a/10, 174a/24
terk-i d. idüp 154b/14
d.+lar 151b/3
d.+ uñ 174a/20
- dizdār** : (Far. is.) Kale muhafızı.
d. 164a/2, 164a/11, 175a/23
d.+uñ 164a/4
- dost** : (Far. is.) Sevilen, güvenilen, yakın arkadaşı,
d.+ı 135b/22
- dostlık** : Dost olma durumu
d.+ı (dostlığı) 149a/10
- dög-** : (f.) Topa tutmak
d.- diler 174b/25
d.- üp 145a/23
- dökül-** : (f.) Akıtmak, öldürmek.
d.- dün 164b/8
- dön-** : (f.) Geri gelmek.
d.- di 143b/17
d.- diler 169b/18
d.- dügi 164a/7
d.- mişken 171b/11
d.- üp 136b/20, 139b/22, 152b/20, 166b/16
- döndür-**: (f.) Çevirmek.
d. 170b/8
d.- diler 160a/8
- dördinci** (s.) Üçüncüden sonra gelen sıra sayı sıfatı.
d. 156b/2, 159b/23
- dört** : (is.) Üçten sonra, beşten önce gelen sayı.
d. 157b/6, 166a/19, 166b/3, 166b/4, 166b/7, 167a/11, 168a/22, 175a/5
- dört yüz** : (is.) Bir sayı
d. 166b/12
- döşe-** : (f.) Sermek.
d.- mek 163b/24
- döşeg** : (is.) Yatak.
d.+e 166b/19
- du'ā** : (Ar. is.) Güçsüzlük ihtiyacını ortaya koyarak Allah'a yalvarma, bir şeyin olmasını ya da olmamasını isteme, yakarış, niyaz.
d. 152b/19
d. eyledi 159a/25
d.+ların aldı 168b/19
d.+larında 135b/5
d.+sı 159a/25
d.+ya 159b/3
- du'ā-künān** : Ar. Far. zf.) Dua eden, dua yaparak.
d. 152b/22
- dūçār** : (Far. s.) Tutulmuş, uğramış, yakalanmış.
d. olmağla 138b/22
- duhān** : (Ar. is.) Duman.
d.+dan 167a/14
- duhter** : (Far. is.) Kız çocuk.
d.+inüñ uhterin 162b/17
- duhter-zāde** : (Far. birl. is.) Kızın babası, kayınbaba
d.+sidür 155b/15
- duhūl** : (Ar. is.) Girme, giriş.
d.-i dā^c iyesinden 151b/19
d. buyurdılar 140a/10
- dūr** : (Far. s.) Uzak.
d.+dur 139b/21
d. eylediler 160b/14

d. itmege 153b/23
dü-rüylük : (is.) İkiyüzlülük.
d. 160b/4
düğinci : (is.) Düğün sahibi, düğüne katılanlar.
d.+ler 141b/18
düğün : (is.) Evlenme veya sünnet dolayısıyla yapılan tören, eğlence, cemiyet.
d.+e 168a/8
d. idüp 168a/5
d.+inde 148a/8
d.+ine 148a/7
d. itmege 173a/18
d.+ ler 173a/13
dükkān : (Ar. is.) Esnafın perakende satış yaptığı, küçük zanaat sahiplerinin çalıştıkları yer.
d.+ına 159b/15
dülbend : (Far. is.) Tülbend.
d.+in 152b/13
dünyā : (Ar. is.) İçinde yaşadığımız yer küresi, ahirete air olmayan.
meşgale-i d.+dan 157a/12
dürr : (Ar.is.) İnci.
d.-i devletden 173a/8
düstür : (Ar.is.) Kanun, kural.
d.-ı sâbık 172b/13
düş- : (f.) 1. Bulunduğu yerden aşağı doğru inmek. 2. Dengesini kaybedip yıkılmak. 3. Bir duyguya kapılmak, etkisinden kalmak.
d.-di 454b/
d.- di 166b/19
dāma d.- düğinden 146a/4
d.- diler 171a/2
d.- er 160a/18, 165b/9
d.- mege 155b/11
d.- mekle 150b/25
yolları d.- mekle 174a/1
d.- mişler idi 167a/10
d.- üp 136b/14, 153a/20, 156a/1, 161b/18, 162b/13, 163b/19
hāke d.- üp 149a/25
maḫhūr-ı havfe d.- üp 169a/23
sevdāsına d.- üp 149a/19

düş : (is.) Rüya.
d.+ünde 154a/20
düşman : (Far. is. ve s.) Hasım.
d. 158a/17
düşün- : (f.) Bir sonuca varmak amacıyla bilgileri incelemek, düşünce üretmek, zihinsel yetiler oluşturmak, muhakeme etmek.
d.- üp 139b/16
düşür- : (f.) Düşmesine neden olmak.
d.- mekle 169a/25
düşvār : (Far. s.) Zor, güç.
d. 157b/23
düşvār-güzār : Geçilmesi zor yer.
d. 172b/18, 172b/18
düz- : (f.) Düzene koymak, tertip etmek.
d.- düği 159b/11
d.- miş 159a/5
düzdān : (Far. s. c.) Hırsız, uğru.
d. 161a/22
- E -
e' āzım : (Ar. s. a'zam'ın c.) pek büyük olanlar, büyük adamlar.
e.-i ' ulemā-yı şāhibü'l-fazā 'il 150b/2
ebedi : (Ar.is.) Sonsuz.
e. 175a/20
ebu : (Ar. is.) baba, ata.
e.+l feth 170a/11
ebvāb (Ar. is. bab'ın c.) Kapılar.
e.-i birr 151a/3
e.+ inuñ 174a/20
ecel : (Ar. is.) Her canlı için takdir edilmiş olan ölüm zamanı.
e.+den 136b/23, 139b/14, 147b/1, 151b/16, 158b/5, 161b/7, 166a/7
dest-i müteḫāzī-i e.+den 140b/6
şadme-yi ḡazāb-ı e.+ den 171b/18
e.+i 165a/17
ecnād : (Ar. is. cünd'ün c.) Askerler, taburlar.
e. 136b/5

	cem ^c -i e. 172a/24		cemaati.
	kesret-i e. 173b/20		e. 169b/3
ecnās	: (Ar. is. cins'in c.) cinsler, nevîler, çeşitler, türlüler, soylar.		e.-i hişār 164b/19
	e.-ı akmişe 163a/24		e.-i hişāra 165a/25
edā	: (Ar. is.) Ödeme, verme.		e.-i ilm 150a/22
	e.-yı hizmeti 154b/13		e.-i İslām 148b/9, 169a/22, 175a/11
	e.-yı şükr-i Hüdā'dan 150a/3		e.-i İslām'ı 158a/13
	e.-yı tekbîr 160b/8		e.-i İslām'a 171b/2
	e. eylemiş 138b/5		e.-i kal ^c a 144a/18
	luṭf-i e. 172b/10		e.-i nifāk olup 160a/12
	e. ideler 173a/10		e.-i sünnet 149a/25
edeb	: (Ar. is.) Her hususta haddini bilip sınırı aşmama, terbiye.		e.-i şirkden 138a/20
	bī-e.+āne 164b/25	e'imme	: (Ar. is. inân'ın c.) Dizginler, yularlar.
ef'āl	: (Ar. is.) Eylemler.		e.-i dīnūñ 150a/20
	e. 150b/7	ekābir	: (Ar. is. ekber'in c.) İleri gelenler, büyük adamlar.
	e.+ini 150b/9		e. 170a/5
efkār	: (Ar. is. fikr'in c.) Fikirler.	ekber	: (Ar. s. kebîr'den. c. ekābir) 1. daha (en, pek) büyük.
	e.-ı hayret 160a/25		cihād-ı e.+e 151a/7, 173b/9
efrāhte	: (Far. s.) Yükseltilmiş.	ekl itmek	: yemek
	e. idüp 138a/1		e.+le 135b/14
efrāšte	: (Far. s.) Yukarı kaldılmış, yükseltilmiş.	ekşer	: (Ar. s.) Çok fazla, birçok.
	e. itmiş idi 161b/19		e. 136b/25, 148b/16, 171a/22, 174a/24
efrūhte	: (Far. s.) Parlanmış, yanmış.		e.-i memālik-i Acem'i 157a/14
	çerāğ-ı e.+si olmağla 143b/6		e.-i mu' tam 174a/13
efzūn	: (Far. s.) Fazla, çok.		e.-i şanādīd-i Karaman 166a/7
	e. 149a/20		e.-i ümerā 171b/12
egānī	: (Ar. is. ugniyye'nin c.) Şarkılar, nağmeler, havalar, âhenkler.		e.+i 162b/13
	e. 167a/9		muḥaşşalan e. 158a/15
eger	: (Far. e.) Şayet anlamındaki şart anlamını güçlendiren kelime.	ekşeri	: (Ar. zf.) Eksere mensup, çok defa, çoğu.
	e. 137a/25, 141a/17, 145b/24, 145b/25, 155b/23, 158b/13, 158b/19, 166a/23, 167a/2, 167b/21, 168a/10, 169b/21		e. 140b/25
egerçi	: (Far. e.) Her ne kadar, istese de anlamlarındaki kelime.	ekşeriyā	: (Ar. zf.) Çok defa, çok zaman.
	e. 139a/4, 141a/12, 159b/23, 167b/8, 169b/7, 172a/21, 172b/11, 173a/23		e. 167b/16
ehemm	: (Ar. s.) Çok önemli.	eksik	: (is.) Her zaman bulundurmak.
	e. 169b/11		e. eyleme 154a/13
	taḫdīm-i e. 164a/16		e. olmaz 174b/19
ehl	: (Ar. is.) 1. Sahip. 2. Bir yerin	el	: (is.) Kolun, bilek mafsalıdan itibaren avuç ve parmakları içine alan, iş görmeye, tutmaya yarayan kısmı. 2. Sahiplik, mülkiyet.
			e. 135b/9, 152b/19

e.+den koduñ 150b/5	e.+sı olan 138a/25
e.+e 166a/24	emr : (Ar. is.) Kesin hüküm.
e.+e getirilmeyüp 150a/9	e. 158b/11, 168a/8
e.+e. 162a/5	āḫirü'l-e. 143b/12, 149a/1,
e.+e girdükde 149a/6	157a/3, 157b/2
e.+imizde 168a/7	e.-i hümâyün 170a/22
e.+inde 162b/2	e.-i pâdişâhı 167a/3
e.+iñdedür 167b/16	e.-i şerîf 145b/14
e.+inden 148a/24	e.-i şeyhle 154b/15
e.+ine 148a/25, 158b/9, 164a/10	āḫirü'l-e.+e 159a/2
e.+ini 152b/7	e. eyledi 148a/12, 167a/24,
e.+inüzden 152b/14	169b/24, 172a/17
e.+iyle 155b/12, 173b/12	e. eylediler 137b/4
e.+leri 146a/11	e.+ini 168b/15
e.+lerin 152b/7, 155b/7, 168b/19	e. itdi 144a/20
e.+lerine 170b/20	e. olıduğda 145a/8
e. virmedi 139b/10	e. olunmağın 146b/12
el bîr : (is.) Beraberlik, dayanışma.	emvâl : (Ar. is. mal'ın c.) Mallar.
e. eyledi 141a/21	e. 145b/5, 150b/20
el-ḫarb : (Ar. is.) cenk, kavga, doğuş,	e.-i firāvân 151a/16
savaş.	enām : (Ar. is.) Yaratılmış olan
e.-i sicâl 143b/4	mahlukat, halk.
elem : (Ar. is.) Keder, gam.	beyne'l e. 148b/17
e.+leri 163b/22	en'âm : (Ar. is.) Kur'an-ı Kerim'in
e. virüp 151b/11	altıncı suresinin adı.
elli : (is.) Kırk dokuzdan sonra elli	e. 163b/12
birden önce gelen sayı.	e.+ları 168b/25
e. 154b/19	enbūh : (Far. s.) Çok, kalabalık, başka.
elli biñ : (is.) Kırk dokuz binden sonra	leşker-i e.+uñ 143a/20
gelen sayı.	encām : (Far. is.) Son, nihayet.
e. 158a/12, 158b/14	e.+ını 145b/20
elzem : (Ar. s. lâzım'dan) daha (en,	endām : (Far. is.) vücut, beden, insanın
pek) lâzım, lüzumlu.	âzası, biçim; boy, boy bos; cisim.
e. olan 169b/11	e. 174a/5
emân : (Ar. is.) 1. Yardım isteme. 2.	endek : (Far. s.) Az, azıcık.
Korkusuzluk.	e. 174a/12
e. 143b/25	fırşat-ı e. 174a/12
e. alıvermek 145b/2	endişe : (Far. is.) Merak.
emîn : (Ar. s.) Güvenlik içinde.	e.+sinde 167b/9, 171b/2
e. eylediler 152b/25	endūh : (Far. is.) Gam, keder, tasa,
e. olmağı 169a/25	kaygı, üzüntü, sıkıntı.
e. olmağ 141a/18	e.+a 139b/16
emîr : (Ar. is.) Bir kavmin başkanı,	enfa' : (Ar. s. nâfi'den) En nâfi', daha
reis.	(pek, çok) faydalı.
e. 171b/8	e.+ı 154b/4
e.-i aḫūr 162a/24	enşār : (Ar. is.) Yardımcılar,
emîrū'l-ümerā : Beylerbeyi.	koruyucular.

	e.+ı 165b/16 e.+ı 137b/12	es-	: (f.) Bir yönden bir yöne doğru hissedilir şekilde hareket etmek. e.- üp 152a/4, 152b/8
enseb	: (Ar. is. nesîb'den) Daha (en, pek) münâsîp, uygun, çok yerinde. e.+dür 159a/23	esâmi	: (Ar. is. ism'in c. olan esmâ'nın c.) Namlar, adlar, e.+siyle 160a/2
envâ'	: (Ar. is. nev'in c.) çeşitler, türlüler. e. 168b/24 e.-ı ' aţâyâ 146a/10 e.-ı ihsânla 163b/5	esb	: (Far. is.) At. e.-i hōş-reftâre 151b/7 e.-i şabâ 172a/11 e.-i şabâ-reftâr 137b/20
er	: (is.) Erkek. e.+ı olup 140a/22	esbâb	: (Ar. is. sebeb'in c.) Sebepler. e. 138b/13, 170a/24 e.-ı ' ayş 167a/7 e.-ı ihtîşâmını 160b/19 tertîb-i e.-ı ziyâfetde 136a/21 huzûr-ı e.+ını 162a/9
erâcîf	: (Ar. is. ürcûfe'nin c.) Yalan sözler, uydurmalar, düzmeler. e. 151b/16	esbân	: (Far. is. esb'in c.) Atlar, beygirler. e.-ı berķ-i reftâr 140b/10
erâmil	: (Ar. is. ermele' nin c.) Bekârlar, kansızlar, dul kadınlar, dullar. infâķ-ı e. 153a/2	eşer	: (Ar. is.) İz, belirti , te'sir e. 155a/14 haber-i mefseted-i e. 149b/25 e.-i şafâ-yı hâţır 138a/13 sefer-i nuşret-i e.+den 147a/3
erba' a	: (Ar. s.) Dört, dördüncü. cevânib-i e.+sını 146a/6, 169a/22	esîr	: (Ar. s.) 1. Savaşta düşman eline düşen kimse, "tutsak. 2. kul, köle. e. 139b/2, 150a/17, 171a/5, 171b/20, 173b/4, 175a/14 e.-i dâm-ı riyâ 148b/24 e. eylediler 146a/7, 170b/19 e. eylemişler idi 169b/3 e. idüp 170b/3 e.+in 159b/16 e. itmek 172b/20 e.+ leri 174a/16 e. olup 159b/14, 164b/9
erba' in	: (Ar. is.) Dervişlerin çile çıkarmak için hücreye kapandıkları kırk günlük müddet. e. 154b/15, 155b/23	esķâl	: (Ar. is. sıkal'ın c.) Ağır yükler, ağır şeyler. e.+ı 165b/19, 171b/22
ercmend	: (Far. s.) Muhterem, şerefli, itibarlı, haysiyetli, seçkin. ferzend-i e.+leri 156b/4, 174b/8	eşnâ	: (Ar. is. siny'in c.) Bir işin yapıldığı sıra, an. e.-yı cenk 136b/1 e.-yı hikâyâtda 153a/23 e.-yı mücâdelede 143b/13 e.-yı neberd 149a/22 e.+da 137a/16, 138b/18,
ergavânî	: (Far. s.) Erguvan çiçeği renginde, güzel ve parlak kızıl. nüş-ı bâde-i e. 167a/9		
erkâm	: (Ar. is. rakam'ın c.) yazılar; resimler, sayılar. e. 150b/4		
erkân	: (Ar. is. rukn'un c.) Bir topluluğun başlıca kimseleri. e. 168b/21 e.-ı devlet 137a/18, 151b/17, 152a/8, 163b/4, 169b/11 e.-ı devlete 152b/14, 169b/20 e.-ı devletine 139a/1 e.+a 138b/25		
erzânî	: (Far. is.) Lâyık görülme, liyâkat. e. buyurilup 168b/14 e. buyurup 147a/10 e. görüp 147a/17		

	139b/25, 143a/8, 144b/5, 150a/14, 152b/22, 155a/24, 161b/12, 165a/11, 166b/2		e.+dan 144a/4 e.+uñ 144a/5
eşnāf	: (Ar. is. sınıf'ın c.) Yaptıkları işlere göre sınıflara ayrılmış olan küçük ticaret sahiplerinin ortak adı. e. 147b/13	eṭvār	: (Ar. is. tavr'ın c.) Hal ve hareketler, işler, tarzlar. e.-ı sâbıkasından 136b/22 tefâşîl-i e.+ın 136a/1 e.+ından 141b/2 e.+ını 172a/17
esr	: (Ar. is.) Esirlik, kulluk, tutsaklık. e. 151a/21	ev	: (is.) İçinde yaşanılan yer, konut. e.+lere 167a/12, 167a/6 e.+leri 167a/15 e.+lerine 148a/3
esrār	: (Ar. is. sırr'ın c.) Gizlilikler, sırlar. e. eylemelerini 152a/5	evāḥîr	: (Ar. is. ahîr'in c.) Sonlar, son zamanlar. e.+inde 143a/12, 151b/24
eş'ār	: (Ar. is. şîr'in c.) Vezinli ve kafiyeli sözler. e.-ı Türkiyyesi 155b/16	evā'îl	: (Ar. is. evvel'in c.) İlk zamanlar, başlangıç dönemleri. e.-i hâletde 154b/9 e.+inde 142b/5, 150b/22, 151b/24, 152a/3, 154b/24, 157a/15, 163b/22 e.+ine 153b/8
eşkıyā	: (Ar. s. şakî'nin c.) Dağ hırsızları, haydutlar. e. 161a/19 e.+sı 174b/17	evāmîr	: (Ar. is. emr'in c.) Buyruklar, buyrultular. e.-i şerîfe 169b/5
eşrāf	: (Ar. s. şerîf'in c.) Şeref ve itibar sahibi kimseler, ileri gelenler. e.+dan 170a/5	evān	: (Ar. is.) Zaman. e.+da 139a/5
etbā'	: (Ar. s. tâbî'nin c.) Tabi olanlar, halk, hizmetçiler, uşaklar. e.+ı 162b/16, 168a/17 e.+ından 153b/22 e.+ını 173b/22	evānî	: (Ar. is. inâ'nın c.) Kapkacaklar, kaplar. e.-i sîm ü zerrîn 137b/19
eṭfāl	: (Ar. is. tıfl'ın c.) Çocuklar. MuştafâÇelebî-i e. 162a/21	evkâf	: (Ar. is. vakfın c.) Cami, medrese, imaret gibi hayratın idaresine ayrılan arazi, bina ve şâire. e.-i 'imâret-i sultāniyye 148b/5 e.+ından 155a/2
eṭıbbā	: (Ar. is. tabîb'in c.) Hekimler, doktorlar, tıp ilmini bilenler. e. 145b/11, 152a/1, 152a/22, 152b/10, 152b/2 e.+dan 152b/2	evkât	: (Ar. is. vakt'in c.) Vakitler. e. 170b/11 e.-i feterâtda 164a/14 e.-ı ma' mûre 148a/22 e.+da 147b/25, 150b/11, 161a/4, 172b/2, 174b/13 e.+ı 148b/16
eṭrāf	: (Ar. is. taraf'ın c.) 1. Yönler. 2. Çevre. e. 149b/11 e.+a 141a/3, 145a/7, 165b/11, 171a/4, 174b/11 e.+ı 139a/1, 149b/5, 168b/2 ḥükkām-ı e.+ı 135b/17 e.+ında 141a/1, 141a/2 e.+ını 136b/15, 144a/14, 164a/1	evlā	: (Ar. s.) Daha uygun. e. 139a/7 e.+dur 136b/12, 159a/23, 169b/8
Etrāk	: (Ar. is. Türk'ün c.) Türkler.		

evlād	: (Ar. is. veled'in c.) Bir annen ya da baba için kendi oğul ya da kızları. e. 162b/16, 168a/17 e.-ı ʿālī nijād 156b/9 e.-ı EvrenosBeg 158a/10 e.+ına 150b/21 e.+ından 165b/14, 166b/8, 172b/8 e.+ıñuzuñ 167b/13	159a/11, 159a/8, 161a/12, 173a/13 ʿahd e.- di 137b/15, 167b/23 ʿahd-i peymān e.- di 145b/3 āmāde e.- di 145a/11 ʿarż e.- di 138b/3, 144a/15, 158b/17, 170b/5 ʿavdet e.- di 143a/25 ʿavķ e.- di 160b/24 ʿazīmet e.- di 146a/3, 151a/14
evliyā	: (Ar. is. veli'nin c.) Veliler. e.-yı şelāşe 154b/17	bāz e.- di 135b/17 bend e.- di 140a/18
evvel	: (Ar. s.) Önce, ilk, bir. e. 153b/5, 160a/24, 165b/4 Sultān Murād-ı e. 156b/14 menzil-i e.+de 138a/24 e.+i 162a/17 e.+ki 157b/16	būs e.- di 156a/1 cenk e.- di 136b/16 cülūs e.- di 136a/6 dāhil e.- di 157a/14 darb e.- di 157a/11 daʿvet e.- di 135b/3, 136a/4, 160a/3, 168a/6
evvelā	: (Ar. zf.) İlk önce, ilk olarak. e. 139a/7, 170b/7, 173b/11	defʿ e.- di 144b/20
evzāʿ	: (Ar. is. vaz'ın c.) Haller, vaziyetler, tavırlar, duruşlar. e. 141b/2, 171b/6, 172a/17 e.-ı nā hemvārī 149b/24 e.+ından 160b/4 tağyir-i e. idüp 139b/16	duʿā e.- di 159a/25 el-bīr e.- di 141a/21 emr e.- di 148a/12, 167a/24, 169b/24, 172a/17 fermān e.- di 138b/18, 170a/24, 173a/10
ey	: Nida için ve nidaya cevap için kullanılır; "hey, yahu, bana bak!" gibi mânâlara gelir. e. 144a/24	firār e.- di 145a/21, 149a/8, 161a/17, 174b/25 galebe e.- di 161a/3 güzār e.- di 149a/9
eyālet	: (Ar. is.) Yönetim bakımından bir çeşit bağımsızlığı olan, valiler tarafından yönetilen büyük il. arzū-yı e. 162a/20 e.+i 153a/16, 166a/1, 175a/3 e.+ine 163b/20 e.+ini 169a/3 e.-i Karaman'ı 172b/13 taht-ı e.+lerinde 152a/16	habs e.- di 157b/3, 164b/25 hāl-i irtiḥāl e.- di 139a/2 ḥalāş e.- di 135b/15 ḥaşm e.- di 157a/3 hevādār e.- di 149a/5 ḥurām e.- di 143a/1 ilgār e.- di 162a/16 ıtlāk e.- di 146a/20 ibrām e.- di 135b/7 icābet e.- di 152a/7
eyer	: (is.) Binek hayvanlarının sırtına konulan, oturmaya yarayan nesne. e. 137b/20	ifhām e.- di 137b/13 iḥsān e.- di 137b/22, 146b/23, 168a/3
eyle-	: (f.) Etmek, yapmak anlamında yardımcı fiil. e.- di 135b/25, 138a/15, 158a/9,	iḥtiyār e.- di 139b/17, 140a/23, 143a/19 iḥzār e.- di 135b/10 iķrār e.- di 150b/10

i' lām e.- di 165a/20
ilticā e.- di 141a/23, 162b/6
imdad e.- di 136b/5
imzā e.- di 154a/16
intikāl e.- di 157a/23
irād e.- di 150b/1
irsāl e.- di 146b/12, 150a/5,
159b/11, 161a/11, 165a/3,
168b/11, 169b/17
istid' ā e.- di 154b/12
isti' fā e.- di 162b/16
istiqbāl e.- di 136a/25, 138a/13
' işyān e.- di 143b/24
' itāb e.- di 139a/1
ittifāk e.- di 169b/11
izhār e.- di 160b/2
ķabż e.- di 144a/6
ķarār e.- di 136b/20, 141b/11
ķatlı e.- di 164a/24, 164b/18
maġrūr e.- di 162a/10
me' zūn e.- di 158b/24
mu' āmele e.- di 166b/1
muķāşara e.- di 137a/8, 139a/3,
165a/24, 165b/1, 167b/25
murād e.- di 139a/15
mu' tād e.- di 135b/2
mübāşeret e.- di 166a/23, 168a/9
mürāca' at e.- di 143a/8
müsellem e.- di 168b/9
niyāz e.- di 146a/20
niyyet e.- di 151a/7
nüzūl e.- di 143a/11
pinhān e.- di 154a/2
recā e.- di 138a/17
revān e.- di 163a/24, 173a/17
ri' āyet e.- di 136a/22
ricā e.- di 158b/17, 170a/21,
173a/7
riķlet e.- di 170a/5, 172a/5
şalb e.- di 144b/14
sipāriş e.- di 165a/6
şehādet e.- di 159a/7
şürū' e.- di 155b/9
ta' ahhüd e.- di 159b/3
taķaşşun e.- di 162b/15, 172b/4
taķmīn e.- di 165b/6
taķrīr e.- di 141a/14

ķaleb e.- di 143b/25, 147b/17
taşarruf e.- di 162b/14, 165a/14
ta' vīz e.- di 147b/5
ta' yīn e.- di 155a/24
tedbīr e.- di 152b/4, 159a/14
teklif e.- di 135b/20
tekmīl e.- di 151b/23
temāruż e.- di 166b/18
terġīb e.- di 154a/9
teslīm e.- di 147b/19, 162a/9,
163b/2, 168a/1, 168a/12
tezvīr e.- di 148b/25
va' de e.- di 165a/8
vaşıyyet e.- di 154a/13
vefāt e.- di 143a/3, 165a/12
żabı e.- di 157b/1, 160b/19,
165b/20, 168a/14
żiyāfetler e.- di 137b/18
żiyāret e.- di 168b/20
e.- diler 159a/16, 162b/25,
166a/16, 166b/14, 174b/3
' arz e.- diler 158b/9, 169b/7
' avdet e.- diler 151b/21
' azm-i rāh e.- diler 137a/10
bātılı e.- diler 144a/19
cem' e.- diler 166b/13
cem' iyyet e.- diler 159a/16
cenk e.- diler 156b/22
cigergāh e.- diler 165b/22
dūr e.- diler 160b/14
emīn e.- diler 152b/25
emr e.- diler 137b/4
esīr e.- diler 146a/7, 170b/19
ferāmuş e.- diler 167a/8
fermān e.- diler 174b/5
feth e.- diler 172b/2
firār e.- diler 147b/6, 160b/11
fürūķt e.- diler 171b/21, 174b/1
gūzer e.- diler 138a/14
ķabs e.- diler 168a/15
heves e.- diler 140a/19
hücūm e.- diler 171b/15
ıķlāk e.- diler 167a/18
ıķtiyār e.- diler 136b/7
ıķzār e.- diler 167a/7
ıķdām e.- diler 162a/12
ilticā e.- diler 166a/10

‘ināyet e.- diler 168a/16
intiḳāl e.- diler 142b/5
irsāl e.- diler 148b/2
irtiḥāl e.- diler 156b/6
istid‘ā e.- diler 141b/3
istiḳbāl e.- diler 163b/5
i‘tizār e.- diler 166b/23
ittifāḳ e.- diler 152a/20
ḳaşd e.- diler 141b/9
maḥbūs e.- diler 164a/12
meksūr e.- diler 146a/7
men‘ e.- diler 144b/22
mūcib-i ‘ibret e.- diler 150b/20
muḥāşara e.- diler 161b/25,
169b/14, 174b/22
mübālağa e.- diler 166b/24
mübāşeret e.- diler 136b/1,
144b/7, 161b/15
mūdāvemmet e.- diler 137a/2
mūkāfāt e.- diler 140b/14
nādim e.- diler 160a/8
naşb-ı ḥıyām e.- diler 159b/5
naşihat e.- diler 160a/24
nez‘ e.- diler 143a/4
nikāḥ e.- diler 174b/10
nüzül e.- diler 139b/4
pāk e.- diler 167a/15
perişān e.- diler 167a/6
rām e.- diler 163b/25
recā e.- diler 136a/10, 172b/9
şalb e.- diler 150b/18, 161a/23
sa‘y e.- diler 152a/25
şoḥbetler e.- diler 168b/25
şehīd e.- diler 141b/20
şürū‘ e.- diler 151a/12
ta‘liḳ e.- diler 152b/1
tārāc e.- diler 167a/17
taşarruf e.- diler 169b/10
ta‘yīn e.- diler 169a/17
teşhīr e.- diler 170a/1
teslīm e.- diler 145a/14, 164b/20
teveccüh e.- diler 137a/13,
164b/7
tevḳıf e.- diler 171a/21
‘ubūr e.- diler 151a/10
va‘de e.- diler 166b/12
yağma e.- diler 163a/6

yürüyüş e.- diler 169b/25
zabt e.- diler 148b/3
zeber e.- diler 151a/22
‘ilāc e.- diler ise 145b/11
giriftār e.- dügi 171a/17
‘inād e.- dügi 146b/9
‘işyān e.- dügi 163a/4
ittifāḳ e.- dügi 151a/5
taḥrīr e.- dügi 175a/17
ğāret e.- dügini 144a/15
veli‘ahd e.- dügini 152a/5
‘arz e.- dükde 147b/10, 159a/24,
168a/2, 173a/4
da‘vet e.- dükde 137a/11
ḥiṭāb e.- dükde 169b/21, 171b/12
iḳtizā e.- dükde 169b/15
i‘lām e.- dükde 170b/13
irsāl e.- dükde 170b/25
istiḳbāl e.- dükde 166b/15
istimā‘ e.- dükde 141a/6,
157b/19, 161a/1, 162b/5,
164a/24, 165a/23
istimdād e.- dükde 164b/13
i‘tizār e.- dükde 147b/23
meşāff e.- dükde 150a/7
muṭāla‘a e.- dükde 160b/1
mübāşeret e.- dükde 154a/4
mürāca‘at e.- dükde 153a/8,
164a/22
müşāvere e.- dükde 158a/16
nüzül e.- dükde 161b/22, 162b/5
sevḳ e.- dükde 160b/24
ṭaleb e.- dükde 169b/16
vefāt e.- dükde 153a/11, 163b/14
e.- dükden 154b/18
ğamz e.- düklerinde 135b/3
meşāff e.- düklerinde 157a/4
muḥāşara e.- düklerinde 175a/9
teveccüh e.- düklerinde 154b/11
e.- düm 150b/10
bīrūn e.- düm 150b/12
ḥurūc e.- düm 150b/11
iḥsān e.- düm 166b/9
ta‘yīn e.- düm 166b/8
e.- düp 137b/4
eksik e.- me 154a/13
ḳabūl e.- medi 141b/15

taḫṣīrāt e.- medi 149a/11
ta^ʿ ahhüd e.- megin 169a/16
müṣāhede e.- mek 153b/24
esrār e.- melerini 152a/6
mütāba^ʿ at e.- mez idi 167b/8
İtā^ʿ at e.- mez iseñ 164b/11
iḥtiyār e.- mezem 167b/15
mutāba^ʿ at e.- mezler 160a/20
e.- miş 144a/11
beyān e.- miş 145b/9
cezb e.- miş 153b/23
edā e.- miş 138b/5
ḥalt e.- miş 141b/25
ḥatm-i kelām e.- miş 138b/15
iḫtizā e.- miş 154a/19
ilzām e.- miş 153b/6
recā e.- miş 172a/14
şikāyet e.- miş 172a/13
şuḡl e.- miş 154b/2
taḥaṣṣun e.- miş 146b/19
taḥḫīḳ e.- miş 153b/7
tażarru^ʿ e.- miş 146b/22
tażyīḳ e.- miş 153b/7
tekmīl e.- miş 153b/20
tezvīc e.- miş 145a/2
e.- miş idi 153a/10, 169a/3
dest-i dirāzlık e.- miş idi 142b/20
irsāl e.- miş idi 149b/12, 163b/17
istilā e.- miş idi 141a/3
muḥāşara e.- miş idi 147a/24,
162b/4, 173a/23
vesīle e.- miş idi 169a/25
tertīb e.- miş iken 139a/12
nüżül e.- mişdi 140a/16
ders-i ʿāmm e.- mişdür 153b/4
ḥavāşī e.- mişdür 153b/13
intiḳāl e.- mişdür 153b/15,
153b/9
ta^ʿ līḳ e.- mişdür 154a/25
taşaddi e.- mişdür 153b/13
taşmīm e.- mişken 171a/15
i^ʿ lām e.- mişler 139b/14
esīr e.- mişler idi 169b/3
istiyyās e.- mişler idi 158a/15
muḥāşara e.- mişler idi 161b/11
teveccüh e.- mişler idi 146b/8
istimā^ʿ e.- mişler iken 148a/11

ittifāḳ e.- mişlerdür 160a/20
ṭavāf e.- r 155a/12
in^ʿ ām e.- sünler 173a/16
ḥareket e.- ye 158b/17
ikmāl e.- ye 168b/15
irşād e.- ye 155b/8
meşḡül e.- ye 162a/7
istiḥlās e.- ye 171a/21
e.- yeler 152b/9
ḥabs e.- yeler 137b/5
muḳābele e.- yeler 138b/7
mübāşeret e.- yeler 169a/9
teslīm e.- yeler 160a/22
helāk e.- yelüm 166b/16
ḡāret e.- yesiz 166b/10
i^ʿ tiżār e.- yesün 160a/24
tār-mār e.- yeyim 136b/4
ḡaşb e.- yüb 146a/22
sa^ʿ y e.- yün 158a/22
e.- yüp 150b/20
ʿadd e.- yüp 137a/7
binā e.- yüp 146b/16
bīzār e.- yüp 135b/19
iḥşānlar e.- yüp 167b/21
ʿinād e.- yüp 165a/24
irsāl e.- yüp 143a/7, 174a/11
mutāzaccıru'l ḥāl e.- yüp 135b/18
naḳz-ı ʿahd e.- yüp 165a/6
ri^ʿ āyet e.- yüp 170a/23
sa^ʿ y e.- yüp 158a/24
şehīd e.- yüp 162a/25
şükürler e.- yüp 165b/13
żabt e.- yüp 160b/15
eymān : (Ar. is. yemīn'in c.) Andlar, and içmeler, büyük yeminler.
e. 162a/8
eytām : (Ar. s. yetīm'in c.) anası babası ölmüş, yalnız kalmış küçük çocuklar, öksüzler.
e. olındı 153a/2
eyü : (zf.) Yeterli, yetecek miktarda olan.
e. bilürdi 145b/20, 170b/21
eyyām : (Ar. is. yevm'in c.) Günler, gündüzler.
e.-ı ārām idüp 138a/9
e.-ı ḥayātında 153a/3

	e.-ı ihtilâlde 142b/11 e.-ı muhâşara 164b/15 e.+da 162b/22, 164b/2, 165a/14, 169a/18 e.+ı 152a/18, 170a/21 e.+ında 153b/17 e. idi 164a/8		f.-ı huzânuñ 151b/24 f.-ı nehârda 143a/7 f.-ı şitâda 163b/23
fa'âl	: (Ar. s. fi'l'den) Çok işleyen, dâima harekette bulunan; gayretli, çalışkan. f.-i ' asker-i dâlâlet-i ma'alî 151a/24	fazâ'il	: (Ar. is. fazîlet'in c.) İnsanda iyilik etmeye ve fenalıktan çekinmeye karşı devamlı ve değişmez istidatlar, güzel vasıflar, erdemler. e'âzım-ı ' ulemâ-yı şâhibü'l-f. 150b/2
fâhire	: (Ar. s.) Övünen. hal' -ı f. 168b/25 hila' -i f. 137b/17	fazl	: (Ar. s.) İyilik, fazilet, erdem, lütuf. f. 150a/22 f.-ı bâhir 148b/15
fâhr	: (Ar. is.) 1. övünme, böbürlenme, büyüklenme, şeref, onur, kıvanç. 2. büyüklük, ululuk. 3. şöhret, ün. 4. fazîlet, erdem. f.+ü'l-mevâlî 153b/2	fedâ	: (Ar. is.) Bir şey uğruna değerli bir şeyden vazgeçme. f.+dur 158b/12
fâkîr	: (Ar. is. ve s.) Muhtaç, parasız. f.+üñ 162b/1	fehîm	: (Ar. is.) Anlama, anlayış. f. idüp 162a/11
fânî	: (Ar. s. fenâ'dan) Ölümlü. cihân-ı f.+nüñ 148a/17	fehvâ	: (Ar. is.) Anlam, mana. nazaru'l-hamgâ f.+sınca 152b/18
fârîğ	: (Ar. s. ferâğ'dan) Vazgeçmiş, çekilmiş f. olmayup 141b/15	fenâ	: (Ar. s.) Hoşa gitmeyecek durumda olanı istenen nitelikte bulunmayan, kötü. bâd-ı f. 152a/4
farz	: (Ar. is.) İslam dininde Allah'ın emri olduğu kesin bir delille sabit olan, yapılması sevabı, özürsüz olarak terki büyük günahı getiren ahlaki yükümlülük. f.+da 139b/3	fer	: (Ar. is.) Şan, iktidar. f. 162b/9
fâsık	: (Ar. s. fisk'dan.) Allah'ın emirlerini tanımayan, sapkın, günah işleyen, fesatçı, kötülük eden. f. 153b/6	ferâğ	(Ar. is.) Vazgeçme, bırakıp terk etme. küşe-i f.+da 135b/5
fâsid	: (Ar. s.) Fesada uğramış, kötü. f. 164a/17 zu' m-ı f.+i 158a/9	ferâğat	: (Ar. is.) Vazgeçme, el çekme, istiğna. f.-ı temâm 138b/12 f.-ı zabt 168a/19 f. idüp 151b/19 f. itmedi 151b/6
fâside	: (Ar. s. fesâd'dan.) Kötü, fena; yanlış, bozuk. kelimât-ı f.+sini 153b/25	ferah-nâk	: (Ar. Far. birl. s.) Sevinçli, huzurlu. f. olurlar idi 170b/22
faşl	: (Ar. is.) Mevsim.	ferâmuş	: (Far. is.) Unutma, hatırdan çıkma. f. eylediler 167a/8 f. idüp 137a/6, 174a/8
		ferâset	: (Ar. is.) anlayışlılık, çabuk seziş. f. 172a/18
		fercâm	: (Far. is.) Menfaat, fayda.

fermān : (Far. is.) Emir, buyruk, padişahın yazılı emri.
 f. 158b/11, 161a/1
 bende-i f. 153a/23
 f.-i 'ālī şānları 150a/21
 f.-i 'āliyeleri 152a/13
 f.-i k̄azā-ı cereyān 161a/22
 f.-i sulṭān 136a/9, 162a/7
 f.+a 158b/11
 f. eyledi 138b/18, 170a/24, 173a/10
 f. eylediler 174b/5
 f.+ı 155b/4, 167a/10
 f.+ıyla 159b/19
 f. idüp 146b/10
 f.+ ları 170b/10
 muntazır-ı f. olalar 152a/17
 f. olındı 149a/18, 165b/25, 168b/14, 169a/7, 175a/22
 f. olunup 150b/17
fersaḥ : (Far. is.) Mil uzaklık ölçüsü.
 f. 168a/22
 f.+uñ 168b/5
 rub' -ı f. 168a/24
feryād : (Far. is.) Sızlanma, şikâyet.
 f. 152b/15
feryādcı : (is.) Kuşatılmış bir askeri kuvvetten yardım istemek için gelen haberci.
 f. 144a/13
ferzānelik : (Far. s.) Hakîm, feylesofluk; bilge davranma.
 f. 173b/21
ferzend : (Far. is.) Oğul, çocuk.
 f.-i ercmendleri 156b/4
 f.-i salṭanat-ı nicādları 147a/15
 f.+i 142b/10
 f.+iyüm 158a/25
fesād : (Ar. is.) Fenalık, kötülük.
 f. 161b/7
 bā' iş-i f. 169b/7
 f.+a 161b/20
 f.+dan 150a/10
 f.+ı 174b/19
 f.+ımı 144a/11
 levş-i f.+larından 167a/14

feterāt : (Ar. is. fetret'in c.) (bkz. fetret.).
 f. 147b/13
 f.-ı Timūrīde 148a/24
 f.+da 147b/3
 evkāt-ı f.+da 164a/14
 f.+ı 147b/9
feth : (Ar. is.) Bir memleket şehir ya da bölgeyi düşman elinden alma.
 f. 148b/1, 149b/3, 161b/13, 165a/19, 167b/4, 170a/1, 175a/19
 ba' de'l f. 169b/22
 ebu'l f. 170a/11
 ümīd-i f. 165a/24
 f. eylediler 172b/2
 f.-i 'azīm 170a/2
 f.-i diyār-ı Engürüs 174a/19
 f.-i ḥiṣār 149b/5
 f.-i Kügercinlik 169a/5
 f.-i Selānik'dür 169b/11
 f.+i 167b/10
 f. iderek 174a/17
 f. iderüz 167a/3
 f. idüp 143a/8, 151a/11, 165a/4, 169a/22, 174b/3
 f.+ in 172b/3
 f.+ine 169b/13, 174a/23, 175a/8
 f.+ inde 174b/20
 f. itdiler 146b/25, 148b/4
 f. itdüği 165a/5, 172b/13
 f. itdükden 148b/9
 f. olunduğın 145b/9
 f. olunmaya 174b/18
 f. olunur 145b/7
 'anveten f. olup 169b/9
fetret : (Ar. is.) İki pâdişâh arasında pâdişahsız geçen zaman.
 f.-i Timūr'da 169b/10
fevr : (Ar. zf.) Acele, hemen, derhal.
 fi'l f. 165a/13
fevrî : (Ar. s.) Düşünce ve duygularının etkisiyle ani hareketler yapan.
 f. 161a/11

fevt	: (Ar. is.) 1. Bir şeyi bir daha elegeçmeyecek şekilde kaybetmek. 2. Ölüm. f.+inden 153b/9 f. oldı 157b/15 f. olduḡda 174a/6 f. olup 156b/15, 157a/18	fi'l vāki' : (Ar. zf.) Gerçek, gerçı, her nekadar. f. 159b/11
fırqa	: (Ar. is.) İnsan kalabalığı, grubu. f.-ı ḡurūfiyyeye 153b/21 f.+sına 149b/1	fırāk : (Ar. is.) Ayrılık, ayrılma; sevişenlerin ayrılığı. f.-ı ḡalleye 149b/15
fırşat	: (Ar. is.) Herhangi bir şey için en uygun zaman, uygun durum veya şart, vesile. f. 137a/7, 139b/10, 150a/14 hengām-ı f.+a 139a/13 f. bulup 143b/8, 147b/3, 162b/4, 168a/15, 173a/22 f.+da 165a/6 f. gözler idi 139a/22 f.+ı 139b/7 f.-ı endek 174a/12	fırār : (Ar. is.) Kaçma, kaçış. f. 136b/7, 140a/17, 143a/18, 158b/21, 160b/6, 163b/19 f.-ı iḡtiyār idüp 141a/7 f.-ı semtine 136b/9 f.-ı tedbīrin idüp 141a/21 f.+a 164a/9 'ār-ı f.+dan 140a/24 rāh-ı f.+e 140b/7 f. eyledi 145a/21, 149a/8, 161a/17, 174b/25 f. eylediler 147b/6, 160b/11 'ār-ı f.+ı 136b/11 f. ider iken 153a/17 f. iderken 141b/18 f. iderler 165b/12 f. idüp 137a/14, 141a/22, 143b/7, 148b/3, 150a/9, 157a/5, 167a/19, 170a/18, 175a/25 f. itdi 160b/16, 164a/7 f. itdükden 162b/12
fi	: (Ar. harf-i cer) - de, içinde anlamı veren ön ek. f.+l fevr 165a/13 f.+l ḡāl 136a/6, 137b/9, 144a/22, 148a/25, 150b/17, 155b/25, 160b/1, 169b/4, 169b/25 f.+l ḡāl-i 139a/2, 143a/6 f.+l vāki' 159b/11	fırāvān : (Far. s.) Bol, fazla, aşın. 'asker-i f. 147b/10 emvāl-i f. 151a/16 leşker-i f. 151a/11, 169b/14
fī	: Tārihin başına yazılan bir kelime. f. 170a/13, 170a/14	fırīb : (Far. s.) Aldatan, aldaticı [fırībīnden mastarından]. f. 149b/23
fi'āl	: (Ar. is. fi'l'in c.) işler, kârlar, ameller. bed f. 153a/19	fiten : (Ar. is. fitne'nin c.) Fitneler, ayartmalar, azdırmalar, ara bozmalar. f. 147b/13 f.-i mütenevvi' a 147a/19
fikir	: (Ar. is) Düşünce f.+i(fikri)161a/19 f.+inde oldı(fikrinde oldı)168b/11	fitne : (Ar. is.) Karışıklık, fesat. f. 149b/23, 150a/10, 161b/7, 169b/5 def' -i f. 147a/14 def' -i f.-i Bedreddīn 150a/4 f.-i mezbūrenūñ 161b/14 f.+si 162b/3 f.+yi 150b/6
fi'len	: (Ar. zf.) Hakikatte, gerçekten, işleyerek. f. 150b/12	
flori	: (İtal. is.) İlk olarak Floransa'da basılan, sonradan Avrupa'da ve Osmanlı ülkesinde kullanılan, üzeri zambak çiçekli altın para. f. 161a/10	

fukarā : (Ar. is. fakir'in c.) Fakirler.
172a/2
f.+ya 163b/11
f.+ y1 173b/13

fuzelā : (Ar. s. fazıl'in c.) Fazıllar,
faziletli, erdemli kimseler.
f.-y1 müteverri' in 148b/11

fünūn : (Ar. is. fenn'in c.) Bilgi,
marifet, sanat, ilim.
f.+a 153b/7

fürūht : (Far. is.) Satma, satım, satış.
f. 171b/21
f. eylediler 171b/21, 174b/1

fürū-māye : (Far. birl. s.) Sütü bozuk,
mayası bozuk, soysuz, aşağılık
[kimse].
f.+ler 139b/20

fütūhāt : (Ar. is.) Fetihler, zaferler.
f. 148b/9
f.+1 142b/12, 156a/5, 157b/17,
165b/2

fütūr : (Ar. is.) 1. zayıflık, gevşeklik,
bezginlik, usanma, usanç, bıkmak.
f. gelürdi 155b/1

- G -

ğadr : (Ar. is.) Haksızlık etme.
ğ. 150b/6
ğ.-i sanādīd-i Karaman 166a/8
ğ.+inden 165b/17

ğāfil : (Ar. is. ve s.) Dikkatsiz,
düşüncesiz.
ğ. olmak 148a/9

ğalaṭ : (Ar. s.) Yanlış, yanlışlık.
ğ.-ı zāhirdür 142b/10

ğalebe : (Ar. is.) Dövüşme ve savaşta
galip olma, yenme.
ğ. eyledi 161a/3

ğālib : (Ar. is. ve s.) Üstün gelen,
yenen.
ğ. 141a/5, 143b/5
ğ.+den 147a/4
ğ.-i muṭlāk 175a/11
ğ. olup 136b/8, 139b/2, 150a/8,
157a/5

ğalīz : (Ar. s.) Kaba, nezâket dışı,
terbiye dışı.
kāfir-i ğ.-i selāsıl 173b/24

ğaltān : (Far. s.) Yuvarlama,
yuvarlanan, tekerlenen.
ğ. iken 153a/20
ğ. oldı 140b/9

ğam : (Ar. is.) keder, tasa, kaygı, dert.
ğ. 139b/16
ğ.-ı hücum-ı 'āmmdan 166a/8

ğamnāk : (Far. T. s.) Gamlı, kederli.
ğ. oldı 139b/7

ğamz : (Ar. is.) İftira etme, münafıklık
etme, koğulama.
ğ. eyledüklerinde 135b/3

ğanā'im : (Ar. is. ganimet'in c.)
Ganimetler.
ğ. 165b/20, 167a/17, 173b/5
güzīde-i ğ. 165a/19
mübālağa-yi ğ. 173b/24
ğ.-i bī-şümār 148b/6, 149b/6,
174a/14
māl-ı ğ.-i küffārdan 173b/13
ğ.-i ğayr-i maḥşūre 172b/25
ğ.-i mevfūre 170a/2
ğ.-i sekāşire 170b/19
ğ.+ e 171a/1
ğ.+üñ 165b/23

ğāne : (Far. s.) İlgi, kayıt.
bī-g. 157a/11

ğānimīn : (Ar. is. ganim'in c.) Harpte
muharip olarak hazır bulunup
ganimete nail olan muzaffer
mücāhitler.
ğ. 146b/17, 151b/21, 173b/25

ğarb : (Ar. is.) Batı.
ğ. 171a/10

ğāret : (Ar. is.) Düşman toprağına
yapılan yağma.
ğ. 136b/20, 151a/21, 163a/14,
163a/6, 168b/11, 170b/14,
174a/13, 173a/24, 173b/1,
174b/17
ğ.-i memleket 143a/25
ğ.+den 152b/25
ğ.+e 136a/15, 151a/12, 174a/24,
174a/8

	ğ. eyledüğünü 144a/15		ğ.+ya 149b/4
	ğ. eylesiz 166b/10		ğ.+ yı 174a/24
	ğ. iderek 161b/11	ğazab	: (Ar. is.) Aşırı hiddet.
	ğ. idüp 144b/2, 151a/15, 163a/3,		ğ. 171b/4
	169b/3, 175a/14, 175a/5		şadme-yi ğ.-ı ecelden 171b/18
	ğ. olup 149b/5		ğ.-ı sultānı 137a/19
ğarībe	: (Ar. is.) Hayret edilecek durum.		ğ.-ı sultānla 165a/7
	każiyye-i ğ. 161a/23		ğ. idüp 168b/11
	ğ.-firīb 149a/5	ğāzī	müsteħaķ-ı ğ. olmuş iken 137a/4
ğasb	: (Ar. is.) Başkasına ait bir şeyi		: (Ar. is.) Gaza eden.
	zorla ele geçirme.		sultān-ı ğ. 151b/18
	ğ. eyleyüb 146a/22		ğ.+ler 169b/25, 170b/21, 171a/3,
ğasl	: (Ar. is.) Ölüyü yıkama,		175a/13
	temizleme.		ğ.+ lerden 174a/15
	ğ. olunurken 155b/10		ğ.+lere 160a/4
ğāybiyye	: (Ar. s.) Görünmezlik	ğāziyān	: (Ar. is. gazī'nin c.) Gaziler.
	dünyasına ait.		ğ. 151a/8
	işāret-i ğ. 149b/17	geç-	: (f.) Bir yerden başka bir yere
ğāyet	: (Ar. zf.) Çok, pek çok.		gitmek.
	ğ. 145b/20, 148b/7, 165b/3,		g.- di 139b/9
	166b/19, 167a/2, 167b/5,		g.- diler 159b/13
	168a/24, 170b/20, 170b/22		g.- düğünü 141b/19
ğayr	: (Ar. is.) Başkası.		g.- dükçe 146b/5
	ğ.-i maķdürdür 139b/22		g.- dükde 155a/23, 160b/20
	ğ.-i üslüb 141b/25		g.- dükden 171a/1
	iħtilāl-i şirket-i ğ.+dan 139a/7		g.- düklerine 159a/17
	ğ.+ı 145b/16, 158b/11, 158b/7,		g.- elüm 172b/12
	172b/20, 175a/16		g.- emeyüb 169b/18
	ğ.+ısı 152b/11, 172b/16		g.- enleri 164a/5
	ğānā ^c im-i ğ.-i maşşüre 172b/25		g.- mege 161a/4
ğayret	: (Ar. is.) İçten gelerek çalışma,		g.- mek 144a/16
	çabalama, çaba.		g.- miş idi 153a/1
	ğ.+e gelüp 151a/23		g.- üp 138a/23, 139b/4, 139b/8,
gayretlü	: Çaba içinde olan, çalışkan.		141a/7, 151b/4, 158b/25,
	g. 171b/8		159a/16, 159a/4, 160b/13,
ğazā	: (Ar. is.) İslam dini uğruna		160b/8, 163a/3, 164b/14,
	yapılan savaş.		168b/20, 168b/6, 171b/20,
	ğ. 138a/4, 165a/1, 170a/14		171a/6, 173b/15, 173b/3
	ğ.-ı Engürüs'e 173b/14	geçil-	: (f.) Geçme işi yapılmak
	ğ.-ı me'nūs 174a/19		g.- üp 140a/9
	ğ.-yı Eflak 163a/7	geçin-	: (f.) Yaşamak için gerekeni
	ğ.-yı İslām 163a/6		sağlamak.
	ğ.-yı mu ^c tād olmağın 146b/9		g.- di 168a/3
	ğ.-yı mu ^c tādā 138a/1	geçit	: (is.) Geçmeye yarayan yer,
	ğ. itmek 169b/8		geçecek yer
	ğ.+sına 151a/19		g. 160b/11, 168a/25, 173b/1
	ğ.+sından 151a/18		g.+i 161a/1

geçür- : (f.) 1. Geçme işini yaptırmak, geçmesini sağlamak 2. Bir göreve getirmek 3. Bir işi birden çok kişi üzerinde uygulamak
g.- di 136a/21, 162a/13
g.- diler 161a/15, 167a/12, 170b/1
tahta g.- diler 166a/7
g.- mişken 170b/11
g.- üp 138a/19, 158a/9, 174a/17, 174a/24, 174b/7
gedik : (s.) Bir düzey üstündeki yıkık, çatlak veya aralık, rahne, boşluk.
g.+lerden 165b/4
gel- : (f.) 1. Konuşana göre uzak bir yerden yakına doğru yol almak. 2. Varmak, ulaşmak. 3. Uygun olmak. 4. Bir makama erişmek. 5. Olmak 6. Tamamlamak 7.
g.- di 135b/8, 143b/8, 154b/18, 159b/24, 168a/16, 171a/18
g.- diler 141b/9, 159b/25, 166b/2, 167a/4, 170a/4, 174a/17
rast g.- diler 148a/3
g.- dügi 141a/22, 152b/23, 165a/15
g.- düğinden 172a/22
g.- düğine 165a/23
g.- dükde 154b/14, 155b/5, 161a/14, 161b/2, 164a/4, 165a/22, 170a/19, 172a/20
g.- dükden 175a/7
g.- dükleri 152b/22, 171a/4
g.- düklerinde 136b/20, 137a/20, 159a/14, 159b/12, 160a/3, 166b/20, 168b/3, 174a/15
g.- düñ 171a/24
g.- e 141b/14
g.- ecek 160b/6
g.- eler 171a/19
g.- elüm 144a/10
g.- emeyüp 158b/13
g.- emez 158b/7
g.- en 145a/18, 151a/20
g.- enler 163b/5
g.- enlerüñ 168a/22
g.- esün 146b/11

g.- ıcek 160b/11
g.- ince 152a/5
g.- mekle 153a/13, 161b/13, 162b/8
vücūda g.- mekle 170a/12
hōş g.- meyüp 152a/23
hesāba g.- mez 163b/3
g.- mezdem 146b/24
g.- mezden 165b/4
g.- miş 150a/22, 161a/9, 166b/3
g.- miş idi 149b/11, 153a/13, 175a/20
g.- miş idüm 175a/15
g.- se 144b/13, 168b/6
g.- sün 151a/24
g.- sünler 171b/12
g.- üp 137a/17, 137b/15, 138b/3, 139b/12, 140a/14, 140a/2, 141a/7, 144a/13, 144b/6, 146b/17, 152a/17, 152a/19, 152b/13, 154a/12, 154a/25, 154b/16, 156b/21, 157b/20, 158a/11, 159a/10, 161b/1, 161b/21, 164b/14, 167a/23, 169a/6, 170a/12, 171a/16, 171a/17, 172a/10, 172a/3, 172b/25, 173a/23, 173b/6
ğayrete g.- üp 151a/23
hālet g.- üp 166b/18
karīb g.- üp 155b/7
müzāyağa g.- üp 144b/4
rast g.- üp 139a/25
vuķū^c a g.- üp 164b/8, 174b/4
g.- ür 162b/24, 166b/15, 166b/5
haķķından g.- ür 164b/5
g.- ür iken 139a/25
fütür g.- ürdi 155b/1
g.- ürse 166b/16
karşu g.- ür 173b/18
gelin- : (f.) Yenmek, oç almak veya cezasını vermek
haķķlarından g.- mek 166a/21
gemi : (is.) Su üstünde yüzen, insan ve yük taşımaya yarayan büyük taşıt, sefine.
g. 161a/2
g.+ler 136a/10, 136a/11,

- 138a/11, 159a/3, 169b/16,
169b/17, 169b/18, 173b/15
g.+lere 136a/13, 147b/6
g.+leri 160b/13, 161a/15, 169b/1
g.+lerüñ 160b/14
- ger** : (e.) Eğer.
kefender-i g.+den 160b/20
- gerçi** : (Far. zf.) Her ne kadar
g. 173a/17
- gerdān** : (Far. s.) Dönen.
ser g. iken 164a/10
- gerden** : (Far. is.) Boyun.
g.-i muṭāva' atı 150b/11
- gerek** : (i. ve s.) Herhangi bir şeyin
yapılabilmesi için şart olan.
g.+dür 145b/16, 171b/3
g.+siz 141a/18
- germābe** : (Far. is.) Sıcak su hamamı,
kaplıca, ılıca, kaynarca.
g.+de 141b/12
- getür-** : (f.) 1. Gelmesini sağlamak. 2.
Eriştirmek. 3. Sağlamak. 4.
Vermek.
g.- di 144b/24, 158a/5
g.- diler 146b/18, 150a/18,
153a/20, 159b/21, 161a/22,
165a/19, 168b/23
g.- dükde 146a/12
g.- düklerinde 175a/2
g.- düp 173a/19
ele g.- e 162a/5
g.- esin 171b/7
arūs g.- mek 173a/10
g.- mez 166b/15
g.- üp 139b/3, 141b/16, 146a/14,
154a/1, 158a/3, 159b/15, 160b/2,
161a/15, 161b/23,
164a/3, 167a/3
tekbir g.- üp 169b/25
g.- üp 167b/21
g.- ürler idi 151a/16
g.- ürsem 164a/5
- getürd-** : (f.) Getirme işini yaptırmak.
g.- diler 145b/14
g.- üp 163b/24
- getüril-** : (f.) Gelmesi sağlanmak.
- ele g.- meyüp 150a/9
g.- mek 166a/24
- gez-** : (f.) Bir yerde dolaşmak,
yürümek.
g.- mek 148a/11
g.- üp 139a/24
- gezend** : (Far. is.) Zarar, zıyan, elem,
keder, musibet,
g. iriştürmek 139a/24
- gilmān** : (Ar. is. gulām'ın c.) Köleler,
esirler.
ğ. 151a/16, 170b/19
mübālağa-i ğ. 146b/18
- gibi** : (e.) Benzerlik anlatır, benzer,
benzeyen.
140b/2, 146a/8, 147a/6, 148b/19,
160a/13, 160a/18, 160a/4,
161a/22, 164b/18,
166a/24, 167a/11
- gice** : (is.) Güneş battıktan sonra
başlayan ve gün ağarınca
kadar devam eden zaman, gece.
g. 144a/21, 157a/8, 160a/20,
160b/7, 161a/10, 167a/8,
167b/24, 171b/13
g.+de 146a/5, 160b/16
g.+nüñ 139b/8
- gir-** : (f.) 1. Dışarıdan içeriye
geçmek, varmak. 2. Bir şeyin
içine sığmak. 3. Elde etmek. 3.
Bir şeye katlanmak.
g.- di 155a/25, 164a/10, 164b/15,
170b/20, 171b/20
yola g.- diler 155b/22, 166b/13
g.- dükde 168b/16
ele g.- dükde 149a/6
g.- mege 152b/12
zaḥmete g.- meyesiz 138a/18
g.- mişdür 148a/25
g.- üp 136b/3, 139b/18, 140a/23,
147b/6, 160b/19, 173b/3
- gır** : (Far. is.) Tutma, tutuş.
g. 138a/4
- giriŧār** : (Far. s.) Tutulmuş, yakalanmış.
g. 136b/21, 171a/5
g. eyledügi 171a/17
g. idüp 140b/12

- g. olacakların 145a/20
g. oldılar 162b/13
g. olmak 136b/11
g. olmuşlar 140b/7
g. olup 138b/23, 175a/12
- girizgāh** : (Far. birl. is.) Kalınan korunaklı yer.
g.+larından 166b/1
- girü** : (is.) Arkada bulunan taraf, arka taraf.
g. 136b/19, 139a/16, 146a/17, 148a/25, 150a/9, 150b/25, 151b/6, 155a/18, 156b/20, 157b/16, 161a/14, 163a/12, 164a/18, 164a/22, 165a/6, 167b/15, 169b/10, 169b/18, 172b/6
g.+ye 143b/17
- git-** : (f.) 1. Yakın bir yerden uzak yere doğru hareket etmek. 2. Varmak.
g.- di(giddi) 142b/10, 164a/6, 170b/3
g.- diler(giddiler) 152b/20, 170b/14
g.- dükce(giddükce) 145b/12, 145b/23
g.- ecek(gidecek) 171b/9
g.- e(gide) 144b/22
g.- eler(gideler) 144a/22, 173a/9
g.- elüm(gidelüm) 155b/22
g.- en(giden) 159a/18
g.- enler(gidenler) 136b/20, 146b/17
g.- er iken(gider iken) 140b/3, 143b/8, 144b/10, 151b/8
g.- erdi(giderdi) 164a/17
g.- erken(giderken) 155b/24
g.- ersin(gidersin) 136b/10
g.- eyorken(gideyorken) 146a/21
g.- mege(gidmege) 155b/3, 159a/20, 162a/12
g.- megi(gidmegi) 154b/12
g.- mek(gidmek) 159a/23, 161a/18
g.- mekle(gidmekle) 162b/7
g.- mesin(gidmesin) 158b/9
- g.- mişdi 173a/25
g.- mişler(gidmişler) 140b/25
g.- ün(gidün) 164b/2
g.- üp(gidüp) 136a/16, 151b/9, 153a/7
- giy-** : (f.) Örtünüp korunmak için bir şeyi vücuduna geçirmek.
g.- üp 139b/18
- giyāh** : (Far. is.) Nebat, bitki, taze ot.
redd-i g. 164a/2
- gizle-** : (f.) Saklamak.
g.- yüp 166a/24
- gizlen-** : (f.) Saklanmak.
g.- miş idi 162b/1
- göç-** : (is.) Bir yerden başka bir yere gitme, taşınma.
g.- diler 148a/13
g.- üp 139a/10, 155b/1
g. idüp 139b/14
- gönder-** : (f.) 1. Gitmesini sağlamak. 2. Bir araçla yollamak. 3. Bir görevle yollamak.
g.- di 135b/22, 135b/6, 141a/16, 141b/24, 141b/8, 145a/9, 146b/20, 148b/23, 150a/13, 153a/21, 160a/16, 161a/8, 163b/4, 164a/21, 165b/24, 166a/13, 168a/13, 170b/23, 172b/22
cāsūs g.- di 146a/2
g.- diler 139b/25, 144b/25, 145a/7, 147a/2, 147b/25, 151a/12, 152b/24, 162a/25, 162a/3, 162a/6, 169b/19, 170b/18, 170b/7, 174a/25, 174b/11
hüküm g.- diler 152a/16
g.- dükde 165a/17, 165b/23
g.+ e 170b/7
g.- ecek 159b/9, 162b/18, 172a/11
g.- esün 146b/11
g.- ilen 172b/24
g.- medi 172a/20
g.- mege 173a/7
g.- mek 172a/9
g.- mekle 174a/6

- h̄arāc g.- mekde 146b/9
 g.- mekten 158a/24
 g.- miş idi 143b/16
 g.- mişdi 147a/18
 g.- mişler idi 152a/8, 163a/4
 g.- sün 172a/16
 g.- üp 136a/4, 136a/9, 138b/1,
 141a/12, 141a/23, 144b/1,
 144b/2, 145b/14, 145b/22,
 146b/11, 146b/15, 146b/22,
 147a/6, 147a/8, 147b/7, 155a/23,
 161a/14, 162a/24, 162b/16,
 165a/16, 166b/21, 166b/6,
 167a/16, 169a/12, 169a/2,
 169b/5, 170a/19, 170a/23,
 170a/25, 172a/12, 172a/14,
 172b/8, 173a/6, 173b/8
 haber g.- üp 138a/10, 139a/5,
 141b/3, 143b/9, 158a/6, 168a/7
 hüküm g.- üp 137a/10
 resül g.- üp 168a/10
 g.- ürdi 153a/4, 167b/8
- gönderil-** : (f.) Yollanmak.
 g.- en 169a/6
- göñül** : Sevgi, istek, kalp,
 g.+ de 171b/11
- gör-** : (f.) Gözle bir şeyin varlığını
 algılamak. 2. Uygun bulmak. 3.
 İhtiyacı karşılamak. 4. Değer
 vermek 5. Bir şey hakkında bir
 yargıya varmak, değerlendirmek.
 g. 158b/10
 g.- di 139b/19, 140a/8, 140b/6,
 144b/15, 159a/5, 172b/19
 g.- diler 152a/10
 lāyık g.- diler 146a/13
 g.- düğün 155a/10
 g.- dükde 145b/15
 g.- dükleri 152b/18
 g.- düm 155a/12, 155a/18
 cā`iz g.- eler 137a/25
 h̄ıdmeti g.- esin 171b/7
 g.- esiz 144a/24
 g.- ıcek 164b/20
 g.- ince 168a/9
 g.- ince 136b/15
 g.- medüm 155a/14
- āzār g.- mekle 138b/4
 tedārikin g.- mekle 144a/16
 g.- mez 135b/4, 162b/25
 g.- señ 155a/10
 g.- üp 154a/20, 155b/4, 167a/23,
 172a/18, 173b/1
 erzānī g.- üp 147a/17
 münāsib g.- üp 165b/5, 169b/12
 müveccih g.- üp 138b/16
 g.- ürdi 144a/5, 157b/6
 ihsān g.- ürken 146a/16
 g.- ürler 165b/7
- göri-** : (f.) Varlığı gözle hissedilmek.
 g.- üp 148a/1
- göri-** : (f.) 1. Görülür olmak,
 gözükmek 2. Uygun bulunmak.
 g.- di 157b/23
 g.- meye 152b/6
 g.- meyüp 146b/19
 münāsib g.- miş idi 145b/4
 g.- mişdür 158b/19
- göster-** : (f.) Görülmesini sağlamak. 2.
 Bir şeyin etkisi altında tutulmak
 3. Herhangi bir biçimde
 değerlendirmeye yol açmak 4.
 Görünmek, benzemek.
 g.- di 135b/12, 160b/3
 hasta g.- di 166b/19
 kıyām g.- di 150a/6
 cevāz g.- düñ 150b/7
 g.- e 152b/8
 g.- eler 167a/25
 baş g.- medi 173b/18
 yüz g.- medi 151b/2
 g.- mekle 154a/2
 meyelān g.- miş idi 136b/23
 g.- üp 158b/22, 159a/9, 164b/10
 şavāb g.- üp 150b/9
- götür-** : (f.) Bulunan yerden uzağa
 taşımak, ulaştırmak.
 g.- di 164a/4
 g.- mek 163a/19
- göz** : (is.) Görme organı.
 g. 168b/4
 g. açdurmadılar olanlar 174b/25
 g.+i 135b/4
 g.+in 135b/16

g.+ine 162b/25
g.+lerine 144b/25, 175a/4
g.+üñ 170a/20
gözed- : (f.) Kollamak, beklemek.
g.-ürler idi 150a/14
gözle- : (f.) Bir konu hakkındaki gelişmeleri takip etmek için dikkatle bakmak, kollamak.
fırsat g.-r idi 139a/22
ğubār : (Ar. is.) Toz.
ğ.-ı tārī olup 137a/12
gūdek : (Far. is.) çocuk.
g. 152b/7
ğulām : (Ar. s.) 1. Delikanlı. 2. Köle, esir, kölemen.
ğ. 170b/20
g.+ı 171b/21
ğ.-ı maḳbūli 174b/1
ğ.+ına 153a/18
ğ.+ları 140b/5, 140b/6
gūnā-gūn : (Far. zf.) Renk renk, türlü türlü; alaca.
g. 138a/15, 148a/21
gūne : (Far. is.) Türlü, gidiş, tarz, yol; sıfat.
g. 167b/11
gūne-gūne : (Far. zf.) Rengârenk, türlü türlü.
g. 151b/16
ğurre : (Ar. is.) Arabî ayın birinci gecesi ve günü.
ğ.-i şa‘bāna 143a/12
ğ.+sinde 154b/20
ğurūr : (Ar. is.) Kendini beğenme.
ğ.+dan 141b/17
gūşmāl : (Far. is.) Kulak bükme, yola getirme.
g.+den 146b/7
ğuzāt : (Ar. is.) Gaziler.
İnhizām-ı dilāverān-ı ğ. 170b/23
gül : (Far. is.) Çiçek. (Fatih Sultan Mehmet'in doğmasına teşbih)
g.-i Muḫammedī 170a/11
gülīstān : (Far. birl. is.) Gül bahçesinden teşbihle ömrün en güzel dönemi.
g.-ı ‘ömrine 152a/4

gün : (is.) 24 saatlik zaman parçası.
g. 137a/20, 140b/16, 142b/6, 143a/13, 144a/13, 144a/19, 144b/3, 145a/14, 145b/4, 146a/14, 151a/15, 151b/25, 151b/7, 153a/1, 156b/7, 157b/3, 159b/22, 159b/23, 159b/24, 162a/12, 164b/12, 166b/25, 167b/10, 167b/21, 168a/15, 171a/24, 172b/1, 173a/19, 173b/23, 173b/4, 175a/3
g.+de 162a/17, 168b/22
g.+den 144b/6, 156b/3, 157b/11, 157b/15, 162a/8, 168b/25, 172b/2
g.+e 137b/23, 139b/13, 169b/19
g.+i 143b/22, 156b/3, 156b/5, 170a/10
g.+inde 142b/4, 143a/3, 156b/4, 157a/2
g.+lerinde 153a/3
gūnāh : (Far. is.) Allah'ın emrine karşı olan davranış.
bī-g. 162a/22
g.+ı 146b/22, 163a/11
g.+ın 137a/15
g.+ından 172b/12
g.+ını 172b/9
bī-g. idi 167a/23
bī-g.+lara 137a/24
g.+um 137a/24, 137a/25
gūneş : ısı ve ışık kaynağı yıldız, güneş ışınları.
g. 171a/9
gūnlık : (is.) Üzerinden gün geçmiş veya geçecek.
g. idi 144a/3
gūrīz : (Far. is.) Kaçma.
rāh-ı g. 140b/1
gūrūh : (Far. is.) Cemâat, bölük, takım.
g. 138b/20, 174a/15
g.-ı güzergāha 159b/12
g.-ı ḳalīl 136b/15
g.-ı mekrūhiyi 150a/10
gūyā : (Far. zf.) Sözde, sanki
g. 166b/18
gūzār : (Far. is.) Geçme, geçiş.
g. 157b/23, 159a/1

g.+a 157b/21
g. eyledi 149a/9
g. idüp 139b/5

güzer : (Far. is.) Geçme, geçiş.
g. eylediler 138a/14

güzergâh : (Far. is.) Takip edilen yol.gürüh-ı g.+a 159b/12

güzide : (Far. s.) Seçilmiş.
g. 138b/21, 145a/9, 166a/14
g.-i ğanā'im 165a/19
g.-i sipāh 152a/13
g.+siyle 165b/23

- H -

ḥāb : (Far. is.) Uyku.
ḥ. 141b/17
ḥ.+a varup 157a/8

habbe : (Ar. is.) Buğday, arpa ve şâire gibi ufak ve yuvarlak olan şeyler, taneler.
ḥ.+sin 150b/21

haber : (Ar. is.) Son ve yeni havadis, bilgi.
ḥ. 137a/9, 143b/23, 144b/23, 150a/14, 169b/4, 170b/7, 171a/18
ḥ. aldıklarılarında 174a/16
ḥ.-i mefsedet-i eşer 149b/25
ḥ.-i mūcibi's sūrūr 146a/8
ḥ. aldığında 144b/1
ḥ. alınmamış idi 158a/1
ḥ. almağa 144a/25
ḥ.+den 158a/15
ḥ. gönderüp 138a/10, 139a/5, 141b/3, 143b/9, 158a/6, 168a/7
ḥ.+i 143a/10, 144b/5, 149b/7, 152b/23, 157b/25, 161b/13, 164b/17, 165a/15, 171a/17
ḥ.+in 149a/18, 158a/2
ḥ.+ine 136a/19
ḥ.+leri 165b/3
ḥ. virmekle 169a/7
ḥ. virüp 155b/6

haberdār : (Ar. s.) Haberli, haberi olan.
ḥ. olduğda 136a/23, 167b/25

ḥ. olıcağ 141b/10, 171a/2

haberleş - : Muhabere etmek.
ḥ.- üp 171a/18

habir : (Ar. s.) Haberi olan, haberli.
ḥ. 137a/23
ḥ. olduğda 141a/20
ḥ. olıcağ 146a/5, 173a/5
ḥ. olmağla 135b/4

habise : (Ar. is.) fena huy, fena hal, çirkin şey, kötü hareket.
ḥ.-i bed-fercāmı 149b/14

habs : (Ar. is.) Dışarı çıkmasına izin vermeme.
ḥ. 175a/20, 175a/22
ḥ. çeküp 163b/22
ḥ.+den 168a/15
ḥ. eyledi 157b/3, 164b/25
ḥ. eylediler 168a/14
ḥ. eyleyeler 137b/5
ḥ. idüp 135b/1
ḥ. olındılar 163b/20

hacc : (Ar. is.) İslam dininde farz olan, Kabe ziyareti ibadeti.
ḥ.+a 154b/11, 155b/21
ḥ.+dan 154b/13, 175a/15
ḥ.-ı şerifden 175a/7

ḥāce : Hoca, efendi, muallim, molla.
ḥ. 155a/14, 155a/15, 155a/16, 155a/20, 155a/21
ḥ.-zādeden 153b/20

had : (Ar. is.) Sınır.
ḥ.-i rüşde 154b/21
ḥ.+den 159b/14, 167a/7
ḥ.+ dinden 172a/19

hadd-i zātında : (zf.) Aslında.
ḥ. 145b/3

hadış : (Ar. is.) Peygamberimizin kutsal sözü.
ḥ.-i şerif 150b/1
ḥ.+de 154b/5
rivāyet-i ḥ.+de 153b/19
ḥ.+i 154a/21

hafiyeten : (Ar. zf.) Gizlice.
ḥ. 145b/3, 150a/12

hafta : (Far. is.) Birbiri arkasına gelen yedi günden ibaret zaman bölümü.

hā'il	h. 167a/25, 172a/3 : (Ar. s. hevl'den) korkunç. h.-i vākı ^c olmuşdur 138b/11	°ināyet-i H. 175a/10 cānib-i h. 150a/7 h.+um 153b/19
hāk	: (Far. is.) Toprak. h. 153a/20, 156b/13 h.-ı reh-güzāra 150b/19 h.-ı türeye 150b/18 h.-i mezelletde 140b/11 h.+e düşüp 149a/25	hākılarından gel- : Yenmek, öç almak veya cezasını vermek. h.+inmek 166a/20 h.+ür 164b/5
hāksār	: (Far. s.) Perişan halli. h. oldı 167b/24 h.+ dur 171a/24 küffar-ı h.+uñ 163a/5	hāl : (Ar. is.) 1. Durum davranış, durum. 2. Şimdiki zaman h. 145b/16 fi'l h. 136a/6, 137b/9, 139a/2, 143a/6, 144a/22, 148a/25, 150b/17, 155b/25, 160b/1, 169b/4, 169b/25 perestiş-i h. 150a/19 zıkr-i h. 166a/2, 146a/13 h.+dür 146a/15 mutazaccıru'l h. eyleyüp 135b/18 h.+i 141b/21, 155a/17, 160a/15 h.+iñüz 144a/24 h.+iyā 158a/25 h. oldılar 168a/17 h. olursa 145b/25 h.+uñ 144b/13
hākīkat	: (Ar. is.) Gerçek. sulţan-ı velāyet-i h. 172b/7 h.+de 144b/8	hāl^c (Ar. is.) 1. Tahttan indirme. 2. Soyma. h. idüp 143b/21 h.-ı fāhire 168b/25 h. idüp 157b/15, 157b/7 h. olınup 157b/11
hākīkī	: (Ar. is.) Gerçek, sahte olmayan. Muştafā Çelebī-i h.+nüñ 158a/6	hālā : (Ar. zf.) Bu zamana kadar, henüz. h. 159a/4, 169a/14, 172a/12
hākīm	: (Ar. is.) 1. Hükmeden, bir yeri yöneten. 2. Allah h. 138b/9, 143b/2 h.+i 140a/3 imzā-yı hükmi-i h. 150b/13 h.-i Eflak 146b/18, 149a/9, 150b/23, 151a/4, 151a/12, 163a/1, 163a/9 h.-i Karaman 151a/7 h.-i Koştamonı'ya 174b/10 h.+ i 174a/1, 175a/19, 175a/8 h.+ inüñ 174a/5 h.-i Lās 140a/9 h.-i Selānik 169b/15 h.+i 137a/10, 137b/9, 141a/21, 141b/7, 143a/15, 145a/8, 146b/10, 147b/3, 157a/17, 162a/2, 162b/3, 163a/2, 164a/7, 165a/11, 166a/21, 168a/6, 170a/22 h. idi 166a/5 h.+inüñ 139b/25, 151a/2, 169b/2 h.+lerinde idi 157b/16 h. oldı 157a/18	hālāl : (Ar. is.) Dostluk. h.-i seferde 155b/22
hākīm	(Ar. s.) Âlim, tabip, doktor. h. Eflātün 145b/20	hālāş : (Ar. is.) Kurtulma, kurtuluş. h. eyledi 135b/15 h. oldı 167b/3, 175a/12 h. oldılar 139b/6, 149b/1 h. olmağı 171a/3 h. olmağ 147a/4
hākık	: (Ar. is.) 1. Allah 2. Bir insana ait olan şey h. 171b/1	hālāt : (Ar. is. halet'in c.) Haller, suretler, keyfiyetler, nitelikler. h. 154b/17
		hālet : (Ar. is.) hāl, suret, keyfiyet,, nitelik. h. 140b/15

	evā'î-i h.+de 154b/9		h.+de 158b/6
	h. gelüp 166b/18		h.+ler çekdi 154b/22
hālî	: (Ar. s.) 1. Tenha, boş, sahipsiz, uzak. 2. Açık yer.	hâlvet-hâne	: (Ar. Far. bir. is.) Dinlenme yeri; yalnız başına oturulup ibâdetle vakit geçirilen yer.
	h. degil idi 150a/10		h.+sinde 159b/2
	h. degiller idi 174b/18		h.+sine 155a/25
	h. degilsiz 146a/16		derûn-ı h.+sine 137a/20
	h. kaldı 147b/6	hâm	: (Far. s.) İşlenmemiş, boş, nafîle, beyhude.
	h. komāğın 148b/3		kelâm-ı h. 146a/25
	h. olduğın 144b/1		ṭama ^c -ı h. 146a/4, 160b/25
hālîfe	: (Ar. is.) 1. Hz. Muhammed'den sonra onun vekili olarak din ve dünya işlerinde bütün Müslümanların önderi. 2. Osmanlı devletinde resmi dairelerde memurluk ve katiplik yapan kimse.	hamiyyet-i cāhiliyye	: Hakikate karşı harcanan emek.
	h. 143b/19		h. 151a/23
	h. idüp 143b/22, 148b/22, 156a/2	hamkâ	: (Ar. s.) Ahmak, budala.
	h.+müz 149b/17		152b/18
hālîle	: (Ar. is.) Zevce, nikâhlı kadın.	haml	: (Ar. is.) Bir sebebe yormak, -e yüklemek.
	h.+sine 163b/2		h. idüp 135b/7, 138b/25
	h.-yi hālîlesi 172b/6	hamle	: (Ar. is.) İleriye doğru atılma.
	hālîle-yi h.+ si 172b/6		h. itmekle 143a/18
hālîş	: (Ar. s.) Hilesiz, katkısız.	hammâm	: (Ar. is.) Hamam.
	noğda-yı h. 174b/2		h. 168b/7
	niyyet-i h.+ e 173b/14		h.+da 141b/17
hālîyâ	: (Ar. zf.) Şimdiki zamanda, şimdi.		h.+larda 141b/12
	h. 158b/12	hamûr	: (Ar. is.) Şaraplar.
halk	: (Ar. is.) Bir milleti meydana getiren insan topluluğu. 2. Aynı ülkede yaşayanların tamamı.		şûrb-i h. 149b/22
	h.+ı 141b/19, 154a/6	hân	: (Far. is.) Hükümdar, hakan.
	h.+ını 141b/21		h.+um 144b/12
	h.+uñ 158b/18	hançer	: (Ar. is.) Ucu sivri, iki yanı keskin bıçak, hançer.
hall	: (Ar. is.) Çözme, çözülme, karar verip neticeye varma.		h. 153a/19, 157a/10, 157a/12
	h. 157b/6	hândân	: (Far. is.) Hükümdarlık, hakanlık.
	h.-i müşkilâtda 150a/19		h. 160a/18
	h. idüp 152b/21		vâriş-i h.-ı âl-i Oşmân 158b/1
	h. olup 141a/17		h.-ı Oşmâniyânda 168a/17
halt	: (Ar. is.) Karıştırma,		h.+um 158b/12
	h. eylemiş 141b/25	hânedân	: (Far. is.) Köklü, asil ve büyük aile, tarihteki tanınmış bir kimseye dayanan soy. h.
halvet	: (Ar. is.) Yalnız, tenhaya çekilme, تنها yer.		138a/1
	h. 149a/2		h.+uñ 136b/23, 146a/18
		harâbe	: (Ar. s.) Çok harap ev, vîrâne.
			h.+yi 168a/7
		harâc	: (Ar. is.) Müslüman olmayan

	teb'adan ya da ülkeden alınan vergi. h. 135b/20, 146b/20, 163a/9 h. göndermekde 146b/9 h.+ı alınılan 169a/9 h.+ın 163a/12	hark : (Ar. is.) Su akacak yarık yer. h. 151a/21
hārāc-gūzār : (Ar. Far. birl. s.) Haraç verici. h. olan 135b/18		hāş : (Ar. s.) Bir şeye veya bir kimseye ait olup başkasında bulunmayan, ona mahsus. h. 136b/14, 137b/20, 148a/21
hārāmīlik : (Ar. s.) Hırsızlık, haydutluk, yol kesme. h. iderler idi 166a/20		hāsāret : (Ar. is.) Zarar, ziyan. h.+den 152b/25 h.+ e 170b/14 h. idüp 151a/21, 173a/24
hārb : (Ar. is.) Savaş, cenk. h. 143a/14, 149a/22 ma ^c reke-i h. 136b/2 h.-i kıtālde 138b/17 h.+e 143b/13, 173b/18		hasb : (Ar. is.) Gereğince. h.+ıyla 137b/25 h.+ü'l-mağdūr-ı 152a/9
hāreket : (Ar. is.) Kımıldama, kımıldanma. h. 152a/21, 174b/21 h.-i irādiyye 152b/19 h. eyleye 158b/17 h.+i 164b/25 h. idüp 143a/10, 165a/9 h.+ini 152b/19 h. itmeyüp 171a/19		hased : (Ar. is.) Kıskançlık, çekememezlik, günü. h. 158a/17
hārem : (Ar. is.) Herkesin girmesine izin verilmeyen, saygı gösterilmesi gereken yer. h.+ de 173a/15 h.-i 'āliyyesi 163b/10 h.+i 163b/2 h.-serāsına 162b/18		hāsene : (Ar. is.) İyilik, iy hal, iyi iş, hayırlı iş. ittifākāt-ı h.+den 139b/10, 175a/18
hāremeyn : (Ar. is.) Kabe ve Ravza-i Mutahhara ile bunların bulunduğu Mekke ve Medine şehirleri. h.-i şerīfine 153a/4		hāşıl : (Ar. is.) Olan, meydana gelen. h. iderdiñüz 155b/24 h. idüp 149b/24, 150a/14
hārib : (Ar. s.) kaçan, firar eden. h. 136b/8 h. olup 166a/8		hāsid : (Ar. s.) Haset eden, kıskanan, kıskanç. birāderān-ı h. 147a/4
hāric : (Ar. is.) Dış, dışarı, dışta. h. 152b/11 h.-i İzniğ'de 162a/24		hāşm : (Ar. is.) Düşman. merdum-ı h. 161a/13 h. 171a/22 h.+a 139a/8 h. eyledi 157a/3
hārici : (Ar. s.) Hārice, dışarıya mensup, hāriçle ilgili. 'aduvv-i h. 162a/1		hasr : (Ar. is.) Sıkıştırma, dar bir yerin içine alma. h.+ı 154b/4
		hāşsa : (Ar. is.) Osmanlı Devleti'nde padişah ve padişah sarayına ait olan. h. 146a/21
		hāşşeten : (Ar. zf.) Husûsî olarak, özellikle, ayrıca, yalnız. h. 168b/24
		hasta : (Far. s.) Hastalık, kaza veya yaralanma dolayısıyla fizik veya ruh sağlığı bozulmuş ve tedavi edilmesi gereken kimse, rahatsız. h.+dur 167a/2 h. gösterdi 166b/19

- hāšā** : (Ar. e.) Asla, katiyen, hiçbir vakit, Allah göstermesin, uzak olsun.
h. 137a/24
- hāšiye** : (Ar. is.) Bir eserin metnini şerh ve îzah eden kitap.
h. 154a/24
- hātar** : (Ar. is.) Tehlike.
h. olan 139b/5
- hātar-nāk** : (Ar. Far. birl. s.) Tehlikeli, korkulu, korkunç.
h. 168b/2
- hātır** : (Ar. is.) 1. Düşünme. 2. Gönül. 3. Bir kimsenin biri üzerindeki saygılı etkisi.
eşer-i şafā-yı h. 138a/14
muṭmayinü'l-h. 136a/11
şafā-yı h. 167a/4
ṭayyib-i h. 171b/9
h.-ı nāziklerine 152a/23
h.-ı sultān 161b/7
h.-ı sultāna 137a/11
h.-ı sultānī 148a/22
h.+ı 153a/21, 162b/23
tereddūd-i h.+ın 159a/24
h. iken 160a/10
h.+um 158b/10
h.+ inuz 172b/12
- hātīb** : Ar. is.) Güzel, düzgün konuşan kimse.
h.-i mezbūra 161a/9
- hātm** : (Ar. is.) Hitâma erdirme, bitirme.
h.-i kelām eylemiş 138b/15
h.-i kelām-ı melik-i ‘allām 153a/2
- hāttā** : (Ar. b.) Bile, dahi, üstelik.
h. 143a/4, 144b/4, 146b/3, 154a/10, 159b/15, 164a/14, 175a/15
- hātūn** : (Far. is.) Kadın.
h.+ı 163a/23
h.+ ını 173a/9
- havā** : (Ar. is.) Hava, rüzgar.
h. 152b/8
- havāle** : (Ar. is.) Görmeyi önleyen, mâni, hâil, tahta perde, duvar gibi şeyler.
h. olur 144a/22
- havāli** : (Ar. is.) Çevre, civar, yön.
h.+sinde 167b/5
h.+ sinden 171b/17
h.+sine 139a/18
- havārık** : (Ar. s. hârik ve hârika'nın c.) Hârikalar, imkân ve yaradılışın üstünde olan, insanda hayranlık uyandıran, şeyler, tansıklar.
h.-ı ‘ādāt 148b/18
- havāşş** : (Ar. is.) Bir toplumda ileri gelenler sınıfı.
h.+ından 146b/21
- havāşî** : (Ar. is. hāşiye'nin c.) Haşiyeler, derkenarlar.
h. eylemişdür 153b/12
- havf** : (Ar. is.) Korku.
h. 139a/12, 166a/8, 173b/19
maḫhūr-ı h.+e düşüp 169a/23
ih̄timāl-i intişār-ı h.+ı 152a/10
h. idüp 164b/13, 165b/17
- hayāl** : (Ar. is.) Aslı olmadığı halde zihinde kurulan, düş.
h.+inde 137b/8
- hayāt** : (Ar. is.) Yaşam, dirilik.
h. 157b/25
h.+da olmağla 168b/18
eyyām-ı h.+ında 153a/3
h.+ından 135b/8
- hayli** : (Far. s.) Oldukça fazla.
h. 158a/18
- hayr** : (Ar. is.) Her durumda ve şartta herkesin katında iyi ve makbul olan hal ve iş.
h. h̄āhuñ 160a/14
h.-ı kabülde 173a/17
- hayr-h̄āh** : (Ar. is. ve s.) İyiliksever, herkesin iyiliğini isteyen.
hayr h.+uñ 160a/14
- hayrāt** : (Ar. is.) Sevap kazanmak için yapılan hayırlı işler, iyilikler, kurulan müesseseler.
h.+a 148a/22
- hayret** : (Ar. is.) Şaşkınlık.

- h. 161a/3
efkār-ı h. 160a/25
h.+de 164a/10
- hayvāniyye** : (Ar. s.) Hayvanla ilgili, canlıya ait.
lezzāt-ı h. 149b/19
- hayy** : (Ar. s.) Diri, canlı.
h. 159b/22
- hazā'in** : (Ar. is. hazine'nin c.) Hazineleler.
h.-i bī-şümār 140a/5
- hazān** : (Far. is.) Sonbahar, güz.
faşl-ı h.+uñ 151b/24
- hazele** : (Ar. s. hâzil'in c.) Yüzsüzler, adiler, aşâğılıklar, bayağılar, alçaklar.
h.+ yi 170b/18
- hazık** : (Ar. s.) Hazakatli, işinin ehli, usta, eli uz.
tabīb-i h. 145b/13
- hazır** : (Ar. s.) Huzurda, meydanda, gözönünde olan, bizzat bulunan.
h. 138b/9, 145a/11, 152b/17
h. bulunmamağla 161b/6
h. bulunmañuz 146a/1
h. itdürdi 136a/11
h.+lar idi 165b/15
h. olan 137a/12, 165b/4
h. oldı 144b/8, 159b/25
h. olmasına 135b/7
h. olsunlar 173b/8
h. olurlardı 173b/18
- hazır-la-** : (f.) Hazır etme.
h.- yup 162a/9
- hazıne** : (Ar. is.) Devlet malının, devlet parasının saklandığı yer.
h.+ siyle 175a/2
- hazm** : (Ar. is.) Kat'î karar, direnme, doğru ve sağlam karar.
dā'ire-i h. 139b/20
muḥālif-i h.+dur 148a/10
- hazret** : (Ar. is.) Şahıs veya kutsal sayılan varlık isimlerinin başına getirilip Farsça isim tamlaması şeklinde kullanılır ve saygı ifade eder.
h. 154a/22
a^c yān-ı h. 152a/8
- h.-i Ḥüdāvendigār 172b/7
h.-i Ḥüdāvendigāruñ 164b/23
irtihāl-i H.-i Sultān 151b/22
h.-i şeyḥ 155b/12
h.+i 155a/15
h.+inden 155a/14
h.+ine 155a/16
h.+ini 155a/20
h.+inüñ 145a/6
h.+leri 152a/12, 154b/12, 154b/25
- hedāyā** : (Ar. is. hediye'nin c.) Armağanlar, hediyeler.
h. 135b/6, 141a/11, 141a/16, 163a/10, 169a/11
h.-yı lāyıkā 137b/21, 140a/8
h.-yı resmī 170a/24
h.-yı şāhāne 147a/1
- helāk** : (Ar. is.) 1. Ölme, yok olma. 2. Perişan olma.
h. 165a/21, 171b/2
h.-ı a^c dā 165b/8
varṭa-ı h.+dan 135b/15
h.+dur 158b/16
h. eyleyelüm 166b/16
h. ider 165b/10
h. olayazdı 162b/11
h. oldı 162b/2
h. oldılar 167a/14
h. olmak 136b/11
h. olup 136b/16
h.+uñ 158b/2
- hele** : (b.) "Sonunda" anlamıyla geciken davranışları bildirmek için kullanılan bir söz.
h. 151b/12
- hem** : (Far. zf.) Kullanıldığı cümleye üstelik, şu da var ki anlamları katar.
h. 143b/11, 143b/12, 143b/19, 152a/22, 158a/18
- hemān-dem** : (Far. birl. zf.) Hemen, çabucak o anda.
h. 140b/11
- hem-civār** : (Far. Ar. birl. is.) Komşu.
h.-ı Rumiyye-i şugrā 147a/19
- hem-çünān** : (Far. zf.) Böylece.

- h. 175a/21
hem-rāh : (Far. birl. is.) Yoldaş.
h.+ı 139a/15
h. olması 137b/12
h. olup 138a/16
- hemān** : (Far. zf.) 1. Hemen, derhal, o anda, çarçabuk. 2. Öylece, böylece.
h. 136b/5, 136b/14, 138b/12, 140a/13, 145b/6, 147b/3, 152b/13, 152b/16, 158b/7, 159b/13, 160b/10, 166b/15
- hemşire** : (Far. is.) Kız kardeş.
h.+leri 163b/6
h.+lerin 166a/11
h.+ si 172b/7
h.+sini 145a/2, 165a/18, 165b/25, 166a/1
- hemvārī** : (Far. is.) Düz olma, düzlük.
evzā^c -ı nā h. 149b/24
- hengām** : (Far. is.) Vakit, zaman, mevsim.
h.-ı fırsata 139a/13
h.-ı sürür-ı sulṭanda 174b/9
h.+ ıdur 171b/10
h.-ı şeb-i tārda 159b/11
h.+ı 151b/5
- hengāme** : (Far. is.) Savaş, kavga.
h.-i Timūr'dan 141a/2
- henüz** : (Far. zf.) Daha, şimdi, yeni.
h. 143a/24, 143a/5, 155a/12, 167b/1
- her** : (Far. s.) Tekil kelimelerin önüne getirilir ve o kelime için verilen hükmün aynı cinsten olan şeylerin hepsi için teker teker geçerli olduğunu gösterir.
h. 135b/1, 137b/19, 137b/23, 143a/13, 143b/9, 144a/19, 145b/4, 148a/20, 150b/9, 151a/15, 152a/24, 152b/19, 153a/3, 153a/4, 158a/21, 159a/12, 160a/8, 162a/10, 160b/20, 163a/12, 164a/5, 167b/22, 168b/17, 169a/9, 171a/1, 172a/2, 173b/17
h. çend 167b/9
- herkes** : (Far. z.) Kim varsa hepsi.
- h. 140a/18
hesāb : (Ar. is.) 1. Sayılara ait işlemler bütünü. 2. Sayı, miktar.
ḥ. 142b/8, 156b/8
bī-ḥ. 151a/16
ḥ.+a gelmez 163b/3
- hetk** : (Ar. is.) Yırtma, bozma.
h.-i ^cırz-ı şerī^c at 150b/18
- hevā** : (Ar. is.) Arzu, istek.
h.+sından 158b/25
- hevādār** : (birl. is.) Taraftar.
h. eyledi 149a/5
h.+ları 162a/10
- heves** : (Ar. is.) Arzu, istek.
h. eylediler 140a/19
h. idüp 144a/17
- hey** : (ünl.) Seslenmek veya ilgi ve dikkat çekmek için söylenen bir söz
h. 167b/11, 167b/13
- hezār** : (Far. is.) Bin.
h.- tazarru^c 137a/22
- hezārān**: (Far. is. hezār'ın c.) Binler.
h. 171a/5
- hezīmet** : (Ar. is.) Yenilgi, bozgun.
h.+e 143a/14
- hırām** : (Far. is.) Nazlı, edalı, salına salına gidiş.
ḥ. eyledi 143a/1
- hırmān** : (Ar. is.) Ümitsizlik.
ḥ.+la 139b/22
- hırsuz** : (is.) Başkasının malını çalan kimse.
ḥ. 172a/11
ḥ.+ları 166b/12
- hışāl** : (Ar. is. haslet'in c.) Huylar, tabiatlar, ahlâklar.
ḥ. 137b/8, 138a/17, 138a/8, 140b/18, 142b/15, 144a/12, 145b/10, 147b/15, 150b/23, 153a/15, 156b/2
Şāh-ı mülk-i ḥ. 168b/23
ḥ.+de 148b/13
ḥ.+e 147b/9
ḥ.+üñ 143b/18, 149a/14
- hışım** : (Far. is.) Kızgınlık, öfke.
ḥ. 171b/4

- hıyām** : (Ar. is. hayme'nin c.) Çadırlar. naşb-ı h. eylediler 159b/5
- hıyānet** : (Ar. is.) Hayınlık, vefasız, hâin, güveni kötüye kullanma. h. 162b/23
h. iden 141b/21
h.+ dür 171a/25
- hicret** : (Ar. is. hecr'den) Hz. Peygamber'in Mekke'den Medine'ye göç etmesi ki, islâm takviminde târih başı sayılır h.-i Nebeviyye 161a/23
- hiç** : (Far. zf.) Olumsuz cümlelerde ve soru cümlelerinde anlamı kuvvetlendirir, katiyen. h. 139a/2
- hiddet** : (Ar. is.) Öfke. h.-i mizâc 135b/23
- hidmet** : (Ar. is.) Hizmet, iş. h.-i 'ahdesinden 158b/7
h.-i pâdişâh-ı cihāngire 150a/17
h.-i sultāna 145a/25, 158b/13
h.+ i göresin 171b/7
h.+de 138a/17, 148a/12
h.+de bulunmak 143b/6
h.+de oluñ 136b/24
h.+i 147b/19, 147b/21, 158b/10, 165b/23
edā-yı h.+i 154b/13
h.+inde 155a/6, 155b/8
h.+inde iken 153a/11
h.+ine 137a/1, 154b/22, 159a/6
h.+ini 154b/14
h.+ler 159a/11
h.+üñ 138a/18
- hidmetkâr** : (Ar. Fr. birl. is.) Hizmetkâr, hizmetçi. h. 162b/16
h.+larından 147a/25
h.+larısız 136b/24
h. olmağı 167b/14
- hidmetkârlık** : Hizmetkârlık, hizmetçilik. h. 137b/15
- hikâyat** : (Ar. is. hikâyet'in c.) Hikâyeler. eşnâ-yı h.+da 153a/23
- hikâyet** : (Ar. is.) Bir olayı sırasıyla anlatma işi. h. 153b/20
h. olunur 167a/20
- hikmet** : (Ar. is.) Hakimlik, bilgelik. kelām-ı h. 145b/20
ṭabīb-i h.-i maşir 152b/3
- hila'** : (Ar. is. hil'at'in c.) Hil'atler, giydirilen kaftanlar. h.-i fâhire 137b/17
h.+mı 143a/4
- hilâf** : (Ar. s. ve zf.) Ters, aykırı, zıt olma. h.-ı mu' tād 157a/9
h.-ı müdde' ası 167b/17
- hilâfet** : (Ar. is.) Halife olma durumu. h.-i ma' hüd olup 139a/6
h.+den 143b/21
- hilâl** : (Ar. is.) Ara, aralık, zaman. h.-i cenk 149a/22
h.+inde 143b/18
- hil'at** : (Ar. is.) Padişahlar ve vezirler tarafından birine iltifat veya mükafat olarak giydirilen, kürklü veya işlemeli kaftan. h.+leri 166b/6
- hile** : (Ar. is.) Bir kimseyi kandırmak ve yanıltmak için yapılan düzen. h. 158a/13, 159b/7, 171a/6
- hilekâr** : (Ar. is. ve s.) Hile yapan kimse. rübâh-ı h.+uñ 164a/25
- himâye** : (Ar. is.) Koruma, korunma. h.+ nüz 171b/5
kenef-i h.+sine alup 165a/7
- himâyet** : (Ar. is.) Koruma, esirgeme. zıll-ı h. 168a/17
- himmet** : (Ar. is.) Yardım, ihsan. pâdişâh-ı ' âlî h. 169b/20
zîmmet-i h.-i sultân 169b/10
h. itmekle 151b/17
- hîn** : (Ar. is.) Zaman, vakit. h.-i cülüsda 156b/7
h.-i müraca' atda 172a/19
h.-i müşâverede 158b/14, 169b/6
h.-i vefâtında 161b/5

	Ḥ.-i vuşūlde 173a/17 ḥ.+de 140a/3, 175a/18	171a/23, 152b/14, 155a/1, 167a/1
hirās	: (Far. is.) Korku. h. 151b/1, 171b/16, 173b/19, 174b/23 h. idüp 139a/12	ḥitān : (Ar. is.) Sünnet, sünnet etme. ḥ. 174b/9
hirāsān	: (Far. s.) korkan, korkak. h. iken 160a/11	ḥōdbīn : (Far. birl. is.) Kendini beğenmiş, bencil. ḥ.+i 148b/19
hisāb	: (Ar. is.) Hesap, sayma, aritmetik, h.+a şaymāyup 139a/17	ḥōdgām : (Far. is. ve s.) Bencil. ḥ. olan 167b/17
ḥiṣār	: (Ar. is.) Bir yerin korunması için yapılan yüksek duvarlı, kuleli, bazen etrafı hendeklerle çevrili küçük kale. ḥ. 146b/4, 159a/4, 161b/14, 164b/20 ehl-i ḥ. 164b/19 feth-i ḥ. 149b/5 zābiṭān-ı ḥ. 164a/10 ḥ.-ı Selānik 169b/13 ḥ.+a 144a/22, 164b/15, 164b/19, 164b/9, 169b/25 bālā-yı ḥ.+a 170a/1 ehl-i ḥ.+a 165a/25 ḥ.+da 146b/5 ḥ.+da 165b/12 ḥ.+dan 146b/3, 164b/12, 165b/20 ḥ.+ı 139a/4, 144a/14, 148b/3, 161b/2, 162a/4, 162a/8, 164b/9, 165a/4, 169b/22, 169b/23 ḥ.+ın 146b/25, 162b/4 ḥ.+ına 137a/13, 145a/21 ḥ.+ında 168a/14, 175a/20 ḥ.+ını 145a/22, 146b/2, 148b/4, 161b/11 ḥ.+ınıñ 161a/22, 165b/22 ḥ.+ları 139a/8 ḥ.+uñ 147b/18	ḥōş : (Far. s.) Güzel, iyi. ḥ. 174a/5 ḥ. gelmeyüp 152a/23
		ḥōş-reftāre : (Far. birl. s.) Güzel gidişli; yürüyüşü gidişi güzel. esb-i h. 151b/7
		ḥoşca : (Far. s.) Güzelce; iyice. ḥ. 152b/17
		ḥuddām : (Ar. is. hadim'in c.) Hizmet edenler. ḥ.-ı pādīşāhiye 166a/15 ḥ.-ı sultān-ı ālī-maḡām 147a/5
		ḥudūd : (Ar. is. hadd'in c.) Sınırlar, devletin topraklarını diğerlerinden ayıran çizgi. ümerā-yı ḥ. 140a/1 ḥ.-ı Toḡat'dan 147b/14 ḥ.+da 138b/8 ḥ.+ına 138b/7, 151a/14 ḥ.+ında 148a/7 ḥ.+ında idi 143a/5 ḥ.+uñ 139b/12
		ḥuḡūḡ : (Ar. is. hakk'ın c.) Haklar. ḥ.-ı luṭf-i sultānīyi 137a/6 ḥ.-ı ni' meti 160a/4
		ḥulefā : (Ar. is. halife'nin c.) Halifeler. ḥ.-yı ' Abbāsiyye'den 143b/18 ḥ.+dan 144a/3
		ḥulūl : (Ar. is.) Bir şeyin içine işleme, nüfuz etme. ḥ.+e 154a/3
		ḥulūş : (Ar. is.) Kalp temizliği, saf olma. ḥ.+ı 172a/7 ḥ.-i ' aḡīdet 138b/3
		ḥūn : (Far. is.) Kan. ḥ. 153a/20 ḥ.+ını 150b/19

- hurd** : (Far. s.) Ufak, kırık.
h. idüp 165b/10
- hurûc** : (Ar. is.) Dışarı çıkma, çıkış.
h. 148b/10, 149a/13, 161b/1
Bidâyet-i h.+da 161b/21
h. eyledüm 150b/11
h.+ı 149b/7, 161b/13
h. iden 149b/16
h. idüp 161b/18
tahûr-ı h.+larına 149b/17
- hurûfiyye** : (Ar. is.) Fazlullah-i Hurûfi'nin,
harflerin esrarına dâir
nazariyesini kabul eden tarîkatler
ve sâlikleri.
fırka-ı h.+ye 153b/21
- huşemâ** : (Ar. is. hasım'ın c.) Düşmanlar.
h.+nuñ 158b/3
- huşûl** : (Ar. is.) Hasıl olma, vücuda
gelme.
h.-i merâma 145b/25
- huşûmet** : (Ar. is.) Düşmanlık.
h. 143b/3
- huşûş** : (Ar. is.) Konu.
h. 145b/18, 150b/22, 166a/16,
174b/3
h.+â 138b/5, 171a/6
h.+en 158a/10
h.+ı 164a/24
h.+ mı 172a/19
- hüş** : (Far. is.) Akıl.
bî-h. olup 162b/11
- huşûnet** : (Ar. is.) Sertlik, kabalık, katılık,
inatçılık.
h. 143b/10
- huzûr** : (Ar. is.) 1. Hâzır bulunma. 2.
Rahat.
h. 170b/11
bî-h. 135b/23
h.-ı esbâbını 162a/9
h.-ı pâdişâhîde 158a/23
h.-ı serî' aya 146a/14
h.-ı sultân 162a/22
h.-ı sultân-ı manşûra 146a/8
h.-ı sultâna 139b/2
h.+ına 155a/19, 159a/22, 160b/2,
167b/21
bî-h. olmağın 141b/7
- bî-h. olup 144b/13
bî-h. olurlar 146b/5
- huzzâr** : (Ar. s. hâzır'ın c.) Huzurda,
meydanda, gözönünde olanlar,
bizzat bulunanlar.
h.-ı meclise 154b/25
- hücerât** : (Ar. is. hücre'nin c.) Gözler,
odacıklar.
h. 148a/19
- hücûm** : (Ar. is.) Saldırış, saldırma.
gam-ı h.-ı 'âmmdan 166a/8
h. eylediler 171b/15
h. olduğu 160a/13
- Hüdâ** : (Far. is.) Allah.
edâ-yı şükr-i H.+dan 150a/3
- hüdâvendigâr** : (Far. is.) Hükümdar,
efendi.
rikâb-ı h.+a 160b/21
hâzret-i h. 172b/8
hâzret-i h.+uñ 164b/23
- hükemâ** : (Ar. is. hakîm'in c.) Hakimler,
âlimler, bilginler.
h. 152b/2
- hükkâm** : (Ar. is. hakim'in c.) Hakimler.
h. 151a/8
h.-ı etrâfı 135b/17
h.-ı küffâr 171a/18
- hükûm** : (Ar. is.) 1. Bir şeyin şöyle veya
böyle olduğu hakkında verilen
karar. 2. Hakimiyet. 3. Emir.
imzâ-yı h.-i hâkim 150b/13
h.-i hümâyûn 149a/15, 162a/3
iqtizâ-yı h.-i kazâ 151b/6
h.-i sultân 140b/12
h.-i sultânla 150b/16
icrâ-yı h.-i şer' -i şerîf 150b/10
h.-i şerîf 146b/11, 166a/22
h. gönderdiler 152a/16
h. gönderüp 137a/10
- hükûmet** : (Ar. is.) Devletin ülkeyi içeride
ve dışarıda yönetmesinde yetkili
olan yürütme organı.
h.+ı 137a/5, 163a/12, 165b/15
h. idersin 171b/5
h.+in 166a/12
- hükûmetgâh** : (Ar. Far. bir. is.) Hükümet
merkezi, idare merkezi, başkent.

h.+ına 135b/16
hüküm : (Ar. is.) Hüküm.
h.+leri 166b/6
hümâyün : (Far. s.) 1. Padişahlığa ait. 2.
Kutlu, mübarek.
emr-i h. 170a/22
hüküm-i h. 149a/15, 162a/3
izn-i h. 169b/22
sefer-i h. 148a/11
sem^c -i h. 149b/25
leşker-i h.+ a 175a/22
ordu-yı h.+a 140a/8, 149b/7,
175a/20
rikâb-ı h.+a 148a/8
mu^c asker-i h.+a 140a/4
ordu-yı h.+da 169b/24
sefer-i h.+da 148a/6
kaşr-ı h.+dan 152a/11
sür-i h.+ı 164b/23
mesmû^c -ı h.+ları 149a/14
sāye-yi h.+ larında 170b/10
ordu-yı h.+umuza 138a/19
rikâb-ı h.+uñuza 138b/14
hünkâr : (Far. is.) Pâdişâh, sultan,
hükümdar.
h.+um 158b/7
hüsn : (Ar. is.) Güzellik.
h.-i maqâl 138a/18
h.-i tedbîr idüp 166a/25
h.-i tedbîr 158a/19
hüsrevâne : (Far. s. ve zf.) Şahane,
padişaha yakışır şekilde.
teşrifât-ı h. 136a/3

- I -

ılgâr : (is.) Atın dört nala koşması.
1. 141a/24, 141b/11, 141b/16,
167a/15
1. eyledi 162a/16
1. idicek 161a/18
1. idüp 136a/14, 146a/6, 171a/3,
171b/13
ılgârcı : (is.) At binicisi, atlı asker.
1.+ları 141b/20
ıрмаk : (is.) Nehir.
1. 160a/3

ırz : (Ar. is.) Bir kimsenin
başkaları tarafından
dokunulmaması gereken
namusu.
hetk-i ^c 1.-ı şerî^c at 150b/18
ış : (Ar. is.) Yeme, zevk ve safa.
^c 1. 141b/1
ıtlâk : (Ar. is.) Salıverme.
1. eyledi 146a/20
1. eylediler 167a/18
1.+ıñuz 146a/17
1. idicek 137b/3
1. idüp 159b/20
ıyâl : (Ar. is.) 1. Bir kişinin
geçindirmesi gerekenler. 2.
Kadınlar.
^c 1.+ lerin 170b/3, 170b/18
^c 1.+lerine 167a/18
^c 1.+lerini 169b/3
ıyş : (Ar. is.) Hayatın tadını çıkarma.
^c 1. 148a/10
ıztırâb : (Ar. is.) Maddi ve manevi acı.
1. 139b/16
1. çeküp 169b/4, 173b/6
1.+ları 168b/1
ıztırâr : (Ar. is.) Çaresizlik, mecburiyet.
bi'l ı. 136b/7, 138b/22
1.+ından 139b/16
- İ -
i- : (f.) Cevheri fiil.
i.- di 168b/4
alıkonulmuş i.- di 164a/24
alurlar i.- di 144a/20
^c amm-ı it^c am olur i.- di 148a/21
^c asir i.- di 168a/25
âşikâr olmuş i.- di 149b/25
ay i.- di 156b/8
az kaldı i.- di 151b/11
ber-dârları i.- di 153a/24
beyân olunmuş i.- di 151a/2
bî-günâh i.- di 167a/23
bî-nazîr i.- di 153b/2
bulunmuş i.- di 167a/22
çıkarmak i.- di 158a/14
çıkmadı i.- di 157a/10

dāh̄il olmuş i.- di 144a/10
degil i.- di 158b/5
dest-i dirāzlık eylemiş i.- di
142b/20
dirler i.- di 155b/16, 161a/5,
166a/5
düşmişler i.- di 167a/10
efrāšte itmiş i.- di 161b/19
esir eylemişler i.- di 169b/3
eylemiş i.- di 153a/10, 169a/3
eylemişler i.- di 174a/7
eyyām i.- di 164a/8
ferah-nāk olurlar i.- di 170b/22
fırsat gözler i.- di 139a/22
geçmiş i.- di 153a/1
gelmiş i.- di 149b/11, 153a/13
getürürler i.- di 151a/16
gizlenmiş i.- di 162b/1
göndermiş i.- di 143b/16
göndermişler i.- di 152a/8,
163a/4
gözedürler i.- di 150a/14
günlük i.- di 144a/3
haber alınmamış i.- di 158a/1
hākim i.- di 166a/5
hākimlerinde i.- di 157b/16
hālī degil i.- di 150a/10
hālī degiller i.- di 174b/18
hārāmīlik iderler i.- di 166a/20
hāzırlar i.- di 165b/15
hudūdında i.- di 143a/5
ihfā itmişler i.- di 158a/2
ih̄tiyāt iderler i.- di 173b/5
in̄ayet buyurulmuş i.- di 164b/3
irsāl eylemiş i.- di 149b/12,
163b/17
irtihāl buyurmuş i.- di 144a/13
istifta-yı mesā'il-i yakīniye
iderler i.- di 148b/16
istilā eylemiş i.- di 141a/3
istiyās eylemişler i.- di 158a/15
iştihār bulmuş i.- di 164b/25
kalmamış i.- di 168a/1
kalmış i.- di 143a/19, 164a/16
karār virmişler i.- di 139a/4
kārdān i.- di 145b/2
kāzī askerleri i.- di 153a/24

keşire i.- di 154a/15
komadılar i.- di 161b/23
laḫfeler ider i.- di 144b/11
mağlūb olurlar i.- di 143b/5
maḫbūs itmişler i.- di 159b/20
maḫāmında i.- di 163a/22
maḫkūl i.- di 139a/9
mālikīū'l-mezheb i.- di 155a/5
me'mūr i.- di 148b/14
mecnūn olmuş i.- di 157a/6
mecrūḫ olmuş i.- di 144b/4
meşhūr i.- di 158a/7
meşhūr olmuş i.- di 166a/6
meyelān göstermiş i.- di 136b/23
mezḫūr olmuşlar i.- di 153a/23
muḫarref i.- di 162b/23
muḫāşara eylemiş i.- di 147a/24,
162b/4
muḫāşara eylemişler i.- di
161b/11
muḫarrer kılınmış i.- di 137a/5
munzamm olmuş i.- di 169b/10
murādı i.- di 172a/8
murādları i.- di 158b/6
mutaşarrıf i.- di 161b/17
muḫ temedi i.- di 167b/19
mülāḫaza itmek i.- di 138a/22
münāsib görünmüş i.- di 145b/4
mütāba'at eylemez i.- di 167b/8
mütāba'at iderler i.- di 148b/8
mütecāviz i.- di 155a/8
müteveccih olmuş i.- di 149b/5
müttefikū'l kelām i.- di 174b/15
nāmdār i.- di 171b/8
nigerān i.- di 139a/13
olmamış i.- di 144a/4
olmuş i.- di 147b/2, 161b/7,
164a/15, 167a/25, 174a/6
olurlar i.- di 167b/10
pādişāh i.- di 144a/7
puside olmuşlar i.- di 167a/25
pür-meşhūr i.- di 150a/23
ref inde i.- di 161b/17
rehn virmiş i.- di 144b/18
ruḫşat virilmiş i.- di 149b/22
şā' b i.- di 167b/6
şāg sālīm i.- di 167b/2

Büyük Aḥmed Çelebî i.- di
156b/13
ebu'l-feth Sultān Muḥammed i.-
di 156b/10
İsā i.- di 166a/4
K̄ara Tāceddīn ođlı Maḥmūd Beg
i.- di 161b/21
K̄ara Ya' k̄ūb bin İdris i.- di
154a/24
Küçük Aḥmed Çelebî i.- di
156b/11
Mustafa Çelebî i.- di 142b/10
Orḥān Çelebî i.- di 156b/15
şehrinde i.- di 172b/3
şöhret-i tām bulmuş i.- di
148b/18
tābī' itmiş i.- di 167b/21
ṭalī' a-ı leşker i.- di 138b/19
ṭārī olmuş i.- di 145b/5
taşarruf ider i.- di 153a/17
taşarrufında i.- di 143a/22,
143a/24, 143b/1, 144a/8, 147b/1,
156b/20, 157a/21
taşarruflarında i.- di 143a/23
ta' vīz itmiş i.- di 147a/23
ta' yīn buyurmuşlar i.- di 150a/24
tedbīr-i dil-pezīr i.- di 151a/24
tenperver i.- di 164b/4
teskīn itmişler i.- di 137a/19
teşvīş virmiş i.- di 164a/19
teveccūh eylemişler i.- di 146b/8
uyḥuya varmış i.- di 141b/13
üzere i.- di 141a/2
vādi i.- di 168b/2
vāḳı' olmuş i.- di 167b/6
var i.- di 140a/13, 144b/11,
144b/18, 150a/22, 166a/3,
166a/4, 167b/18, 167b/19,
167b/5, 173b/21
varmış i.- di 144b/19
varmışlar i.- di 153a/14
vāşıl olalar i.- di 151b/12
vesīle eylemiş i.- di 169a/25
vezīr-zāde i.- di 135b/21
vezīrlere i.- di 153a/22
yevm-i sebt i.- di 170a/10
yoğ i.- di 166a/6

zabṭında i.- di 174b/14
zāhir olunmuş i.- di 163a/15
zīkr olunmuş i.- di 142b/18
ilinde i.- diler 137a/16
beslemiş i.- düm 172a/11
gelmiş i.- düm 175a/15
mevcūd i.- düm 175a/16
firār-ı tedbīrin i.- düp 141a/21
ḥalīfe i.- düp 148b/22
alınmış i.- ken 148a/24
bilādında i.- ken 173a/22
devr ider i.- ken 165b/5
firār ider i.- ken 153a/17
ğaltān i.- ken 153a/20
gelür i.- ken 139a/25
gider i.- ken 140b/3, 143b/8,
144b/10, 151b/8
ḥātīr i.- ken 160a/10
ḥidmetinde i.- ken 153a/11
ḥirāsān i.- ken 160a/11
irüşdürmüş i.- ken 171a/25
isti' cāl ider i.- ken 144b/10
istemā' eylemişler i.- ken
148a/11
iẓhār ider i.- ken 162b/9
ḳādīyı i.- ken 153b/11
ḳal' a i.- ken 167b/10
ḳaṭ' -ı merāhil ider i.- ken
138b/20
ḳāzī' asker i.- ken 148b/21
meşgūl i.- ken 136a/15, 162a/4,
167a/22, 172b/24
mev' id-i ḳitāl i.- ken 139a/1
muḳayyed i.- ken 161a/19,
162b/3
mutaşarrıf i.- ken 142b/19
müsteḥaḳ-ı ğaẓab olmuş i.- ken
137a/5
mütehettim i.- ken 162b/23
mütevattın i.- ken 141a/1
şadedinde i.- ken 137a/18
şahrāsında i.- ken 145b/10
ser gerdān i.- ken 164a/10
İsfendiyār'da i.- ken 163a/2
taḥtında i.- ken 170a/13
taşarruf iderler i.- ken 157a/25
tavāf itmemiş i.- ken 155a/12

tertīb eylemiş i.- ken 139a/12	tā'āt-ı i.+i 148b/19
üzere i.- ken 139a/24, 162b/7	ibn : (Ar. is.) Oğul.
var i.- ken 151a/25, 161b/25	te'dīb-i i.-i Karaman 145b/10
vezīri i.- ken 153a/12	ibrām : (Ar. is.) Bıktırıncaya kadar
yaşında i.- ken 153b/4, 154b/19	üstüne düşme, zorlama.
yatur i.- ken 157a/9	i. eyledi 135b/7
yoğ i.- ken 164b/17	‘ ibret : (Ar. is.) Bir olaydan çıkarılacak
Edirne i.- ken 142b/5	ders.
yüz tutmuş i.- ken 143a/15	müci-i ‘i. eylediler 150b/20
i.- miş 138b/21	nākilān-ı aḥbār-ı ‘i.+i 140b/23
dir i.- miş 153b/19	ibtidā : (Ar. is.) Başlama.
kethüdāsı i.- miş 148b/21	i.-yı dersinde 148a/20
ma' lūmuñ i.- miş 155a/15	i.-yı mülākātda 159a/6
müyesser olmaz i.- miş 167b/10	icābet : (Ar. is.) Kabul etme, uyma.
top bindürmişler i.- miş 165b/7	i. eyledi 152a/6
yanında i.- miş 146b/21	icāzet : (Ar. is.) İzin, müsaade.
almağ i.- se 168a/8	i. 136b/25, 158b/17, 173a/7
at i.- se 165b/11	irşād-ı i. 154b/16
cāriye i.- se 157a/7	i.-i şudürını 152b/1
‘ilāc eylediler i.- se 145b/11	i. alup 135b/15
itdüm i.- se 150b/9	i.+i 155a/6
maḫşūduñuz i.- se 145b/24	i.-nāme 154b/24
murāduñ i.- se 141a/18	i. virilmişdür 149b/18
rū-gerdān olmazlar i.- se 158b/20	i. virilüp 169a/1
şahīḥ i.- se 145a/3	i. virmezler 152b/11
sultānuñ i.- se 136b/13	i. virüb 146b/7
Mūsā Çelebī i.- se 135b/17,	i. virüñ 158b/22
139a/12	iclāl : (Ar. is.) Büyüklük, ululuk.
Şarābdār İlyās i.- se 162a/20	i. 145a/12
taḫşīl-i mülk i.- se 168a/10	iclās : (Ar. is.) Tahta çıkarma.
var i.- se 137a/25, 137b/19,	i. 152b/4
167b/22	i. olındı 143b/23
vefā itmez i.- se 158b/13	icmāl : (Ar. is.) Kısaltma, özet.
iṭā'at eylemez i.- señ 164b/11	i. 140b/22
i'ānet : (Ar. is.) Yardım.	i.-i aḫvālleri 153a/25
i. 151a/13	icrā : (Ar. is.) Bir şeyi yapma.
‘ ibādāt : (Ar. is. ibādet'in c.) İbadetler.	i.-yı ḥükm-i şer' -i şerif 150b/10
netice-i ‘i.+i 148b/19	i.+sı 150b/14
ibāhet : (Ar. is.) Mubah kılma, helâl	iç : (is.) Herhangi bir durumun,
kılma, bir işin yapılıp	cismin, zamanın veya alanın
yapılmamasını serbest kılma.	sınırları arasında bulunan bir yer.
işrāb-ı çāşnī-i i.-i müfsidāne	2. Nesnelere veya kimselerin
149b/13	arasında bulunan nesne veya
ibkā : (Ar. is.) Sürekli kılma.	kimse, ara 3. Oyuk şeylerin
i. idüp 172b/13	boşluğu
i. olındı 163a/12, 172b/13	i.+inde 135b/13, 139b/8, 144b/3,
iblis : (Ar. is.) Şeytan.	147b/5, 148b/4, 164b/15,

	170a/14		i. idüp 146a/6
	i.+ inden 173b/15		i. itdüklerin 136b/15
	i.+ine 135b/11, 152b/12	ihfâ	: (Ar. is. haff'den) Gizleme, saklama, saklanılma.
içün	: (takı) Sebep bildirir, sebebiyle, -den dolayı anlamları verir.		i. 152a/5
	i. 135b/10, 135b/20, 136a/10, 136b/20, 137b/11, 138a/11, 139a/22, 139b/25, 141b/20, 144b/9, 145b/10, 145b/3, 146a/2, 147a/22, 147a/5, 148a/19, 148a/24, 148b/1, 148b/22, 150a/13, 150a/20, 150a/24, 150a/4, 150b/10, 150b/14, 150b/19, 150b/21, 151a/6, 154b/13, 156b/12, 158b/10, 159a/11, 159a/14, 159a/21, 159a/8, 159b/10, 159b/2, 160b/25, 161b/8, 162a/25, 163a/14, 163a/19, 163b/24, 165b/15, 165b/8, 166a/21, 166b/25, 166b/4, 166b/8, 168a/13, 168b/11, 170a/21, 172a/1, 172a/2, 172b/12, 173b/1, 174a/11, 174b/11, 175a/21	iĥlâş	: (Ar. is.) Saf, temiz, doğru sevgi.
	idbâr		i. idüp 138a/16, 159a/6 iżhâr-ı i. idüp 138b/1
	: (Ar. is.) Talihin insana yüz çevirmesi.	iĥmâl	: (Ar. is.) Üstüne düşeni zamanında yapmama.
	i. 144b/9		i.+e 138b/25
	i.-ı t̤ali' mı 140a/19	iĥrâc	i.+iñüzdendür 164b/1
ifâkat	: (Ar. is. fevk'den) Hastalığın iyileşmesi, iyiliğe dönme.		iĥrâk
	i. buldılar 151b/12	iĥrâk	: (Ar. is.) Dışarıya çıkarma.
ifhâm	: (Ar. is.) Anlatma, bildirme.		i. idüp 159a/12, 166a/14
	i. eyledi 137b/13	iĥrâk	: (Ar. is.) Yakma.
ifrâĥ	: (Ar. is. fart'dan) Aşın gitme, pek ileri varma.		i. idüp 141b/21
	i. 145b/4	iĥsân	: (Ar. is.) Bağışta bulunma, bağış.
ifsâd	: (Ar. is. fesâd'dan) Fesada uğratma, uğratılma, bozma.		i. buyuralar 158b/14
	i.+ı 149a/14		i. buyurdılar 146a/10
iftirâ	: (Ar. is. c. iftirâât) Birine, aslı olmayan bir suç yüklemek.		i. buyuruñ 146a/18
	i. olduğunu 160a/19		i. eyledi 137b/22, 146b/23, 168a/3
iğvâ	: (Ar. is.) Baştan çıkarma, yolunu şaşırtma.		i. eyledüm 166b/9
	i.+sıyla 157a/8		i. görürken 146a/16
iĥâĥa	: (Ar. is.) Kuşatma.		i. idüp 137b/18, 166a/12 envâ' -ı i.+la 163b/6
		iĥtifâ	i.+lar eyleyüp 167b/20 mazhar-ı i. oldı 139b/3
			i. olduğundan 147b/20
			i. olınup 166a/1
		iĥtilâl	iĥtifâ
			: (Ar. is. haff'den) Saklanma, gizlenme.
			i. 141a/2
		iĥtimâl	iĥtilâl
			: (Ar. is.) Mevcut düzeni ortadan kaldırmak için zor kullanılarak yapılan değişim, devrim.
			i.-i şirket-i ģuburdan 139a/7 Eyyâm-ı i.+de 142b/11
			iĥtimâl
			: (Ar. is.) Mümkün olma.
			i.-i intişâr-ı ĥavfı 152a/10
			i.+dür 145a/4
			i.+e 135b/3
			i.+ı 140a/17, 144b/7, 152a/24
			i.+iyle 137b/3

- iẖtimām** : (Ar. is.) Bir şeyin iyi olması için özen gösterme.
i. idüp 139a/20
şarf-ı i. 173a/20
- iẖtirāz** : (Ar. is. hırz'dan) Sakınma, çekinme, korkma.
i. buyurup 138b/6
- iẖtişām** : (Ar. is.) İnsanı etkisi altına alan gösteriş.
esbāb-ı i.+ını 160b/19
- iẖtiyār** : (Ar. is.) Seçme, tercih etme.
i. 154b/14, 167b/16
i.-ı kabza-ı iktidārından 151b/9
i. eyledi 139b/17, 140a/23, 143a/19
i. eylediler 136b/7
i. eylemezem 167b/15
i.+ıyle 168a/16
i. iderüz 136b/11
firār-ı i. idüp 141a/7
i. itmedüm 167b/14
i. itmek 160a/18
° aqūq-ı i. itmek 160a/4
- iẖtiyāṭ** : (Ar. is.) İlerisini düşünerek, görerek davranma, sakınma, tedbirli.
i. iderler idi 173b/5
- iẖzār** : (Ar. is.) Hazır etme, hazırlama.
i. eyledi 135b/10
i. eylediler 167a/7
i.+ına 138a/11, 150a/20
i.+ını 136a/10
- ikāmēt** : (Ar. is.) Bir yere yerleşip oturma.
i.+e 148b/14
- ikbāl** : (Ar. is.) Talih ve baht açıklığı, mutluluk.
i. 137b/6, 144a/12, 147b/16, 168a/21, 174a/3
bā i. 146b/7
i.-i devlet 145a/12
° alāmet-i i. 170b/12
meyāmin-i i.-i sulṭānī 139b/1
- ikdām** : (Ar. is.) Bir şeyi elde etmek için sebatla ve gayretle çalışma, sürekli çaba gösterme.
i. buyurdılar 173a/20
i. idemeyüp 170b/2
aḳdām-ı i. 161b/8
i.-ı tām 150a/5
i. eylediler 162a/12
i. idemeyüp 153b/24
- iki** : (is.) Birden sonra, üçten önce gelen sayı.
i. 136a/25, 140b/16, 141a/4, 142b/10, 145b/20, 156b/14, 157a/4, 157b/15, 159b/15, 159b/16, 161b/16, 163a/9, 163b/16, 163b/22, 168a/15, 168b/1, 168b/6, 174a/22, 174b/25, 175a/19, 175a/2, 175a/21, 175a/25, 175a/3
i.+müz 147b/22
i.+si 166a/3, 175a/22
i.+sine 166a/10
i.+sinūñ 164b/19
- iki biñ** : (is.) Bir sayı.
i. 139a/23, 139a/25, 159b/10, 170a/25
- iki yüz** : (is.) Bir sayı.
i. 136b/14
- ikinci** : (s.) Sıra saymada birden sonraki sayı.
i. 143b/22, 168b/22
- ikmāl** : (Ar. is.) Kemāle erdirmе, tamamlama, bitirme.
i. eyleye 168b/15
- ikrām** : (Ar. is.) Ağırılama, kıymet vererek hürmet etme, misafirperverlik gösterme.
i. 147b/24, 168b/15, 173b/12
i.-ı şaffet 166b/24
i. idüp 137b/17, 166a/10
i. olındılar 163b/13
- ikrār** : (Ar. is. karar'dan) Dil ile söyleme, bildirme.
i. eyledi 150b/10
- iktidār** : (Ar. is.) Bir şeyi yapabilmeye gücü yetme durumu.
i. bulamayup 164a/9
i.+ı 151a/25
i.+ı olmamağla 159a/19, 163a/5
iẖtiyār-ı kabza-ı i.+ından 151b/9
- iktizā** : (Ar. is.) Gerekme, gerektirme.

	i.-yı hüküm-i każā 151b/6	beraberlik, vasıta, tarz anlamı verir.
	i.-yı każā 167b/16	
	i.-yı şöhret-i nefsanī 149a/1	i. 135b/14, 135b/18, 135b/2,
	i. eyledükde 169b/15	135b/21, 135b/4, 135b/6,
	i. eylemiş 154a/19	136a/11, 136a/12, 136a/20,
	i. ider 145b/16	136a/23, 136a/24, 136a/3,
	i. itdügin 144a/17	136a/4, 136a/9, 136b/15,
	i. itdügine 158b/17	136b/17, 136b/3, 136b/5,
	i. itmekle 174a/23	137a/12,
	i. itmişdi 147a/20	137a/19, 137a/23, 137b/10,
il	: (is.) 1. Vilayet. 2. Ülke, memleket.	137b/12, 137b/14, 137b/20, 137b/4,
	i.+i 148b/22, 164a/18, 164a/19, 166a/14	137b/6, 138a/14, 138a/17, 138a/18,
	i.+inde 141a/4, 149a/13, 149b/16	138a/2, 138a/3, 138b/13, 138b/21,
	i.+inde idiler 137a/16	138b/23, 138b/6, 138b/9, 139a/21,
	i.+ ine 171a/16	139a/23, 139a/25, 139b/1, 139b/13,
	i.+ini 164a/23	139b/14, 139b/20, 139b/21, 139b/5,
i' lā	: (Ar. is. ulüvv'den) Yüksek, yüce, şan.	140a/1, 140a/17, 140a/23, 140a/24,
	serîr-i i'c.+sına 136a/5	140a/4, 140a/5, 140a/6, 140a/8, 140b/10,
' ilāc	: (Ar. is.) Derde deva olan şey, ilâç, çâre.	140b/12, 140b/13, 140b/4, 141a/11,
	i. eylediler ise 145b/11	141a/16, 141a/21, 141a/24, 141a/7,
	i. itdükce 152b/16	141b/10, 141b/13, 141b/16, 141b/6,
ilāhî	: (Ar. is.) Allah ile ilgili, Allah'a ait.	141b/7, 141b/8, 142b/23, 143a/1,
	şemşîr-i siyâset-i i.+ye 150b/13	143a/12, 143a/16, 143a/19, 143a/9,
i' lām	: (Ar. is.) Bildirme.	143b/10, 143b/15, 143b/3, 144a/12,
	i'c. 137b/12	144a/16, 144a/5, 144b/12, 144b/20,
	i'c. eyledi 165a/20	144b/4, 144b/7, 145a/1, 145a/12,
	i. eyledükde 170b/13	145a/24, 145a/9, 145b/4, 145b/7,
	i'c. eylemişler 139b/14	146a/15, 146a/22, 146a/23, 146a/4,
	i'c. idügin 161a/1	146a/5, 146b/12, 146b/2, 146b/20,
	i'c. idüp 136a/1	146b/3, 147a/1, 147a/18, 147a/21, 147a/8,
	i'c. itdüm 155a/15	147b/10, 147b/12, 147b/15, 147b/16,
	i'c. olunduğda 146a/25, 162b/24	147b/17, 147b/22, 147b/24, 147b/7,
	i'c. olunmağın 169a/7	148a/13, 148a/18, 148a/21, 148b/11,
ilbās	: (Ar. is. libs'den) Giydirme, giydirilme; örtme, örtülme.	148b/14, 148b/18, 148b/23, 148b/4,
	i. idüp 152b/5	148b/6, 149a/11, 149a/16, 149a/2,
ilçi	: (is.) Elçi.	149a/20, 149a/21, 149b/10, 149b/13,
	i. 141a/16	149b/16, 149b/17, 149b/23, 149b/6,
	i.+sine 169a/16	150a/12, 150a/17, 150a/2, 150a/23,
ile	: (b.) 1. İki kelimeyi, iki öbeği birbirine bağlar. 2. (takı) İsimlerin sonuna gelerek	150a/25, 150a/4, 150a/6, 150a/7, 150b/18,
		150b/5, 150b/9, 151a/14, 151a/23,
		151a/3, 151a/4, 151a/7, 151b/13, 151b/2,
		152a/10, 152a/15, 152a/25, 152a/8,
		152b/10, 152b/16, 152b/2, 152b/24,
		153a/13, 153a/16, 153b/23, 153b/24,
		153b/6, 154a/17, 154a/18, 154b/16,
		154b/24, 154b/25, 155a/25, 155a/6,
		155b/13, 155b/22, 156b/22, 157a/10,

157a/13, 157a/25, 157a/7, 157b/15,
157b/25, 157b/7, 158a/13, 158a/16,
158a/20, 158a/5, 158a/8, 158b/1,
158b/10, 158b/19, 159a/1, 159a/17,
159a/23, 159a/3, 159b/10, 159b/17,
159b/20, 159b/3, 160a/1, 160a/10,
160a/16, 160a/25, 160a/7, 160b/22,
160b/25, 160b/8, 161a/12, 161a/13,
161a/16, 161a/19, 161a/22, 161a/4,
161a/7, 161b/12, 161b/20, 161b/6,
161b/8, 162a/1, 162a/10, 162a/18,
162a/20, 162a/3, 162a/8, 162b/16,
162b/20, 162b/23, 162b/24, 162b/3,
162b/9, 163a/10, 163a/17, 163a/20,
163a/23, 163a/7, 163a/9, 163b/12,
163b/18, 163b/2, 163b/3, 164a/1,
164a/11, 164a/16, 164a/21, 164b/16,
164b/6, 165a/10, 165a/17, 165a/19,
165a/24, 165a/25, 165a/4, 165b/21,
165b/24, 166a/14, 166a/23, 166a/25,
166a/6, 166b/9, 167a/10, 167a/15,
167a/21, 167a/4, 167a/9, 167b/25,
168a/13, 168a/17, 168a/2, 168a/21,
168b/10, 168b/24, 168b/25, 168b/6,
169a/13, 169a/16, 169b/1, 169b/13,
169b/14, 169b/15, 169b/16, 169b/17,
169b/2, 170a/2, 170b/11, 170b/17,
170b/19, 170b/24, 170b/7, 171a/17,
171a/18, 171a/3, 171a/6, 171b/20,
171b/21, 171b/25, 171b/3, 171b/9,
172a/16, 172a/17, 172a/18, 172a/22,
172a/25, 172b/10, 172b/2, 172b/23,
172b/25, 173a/12, 173a/16, 173a/25,
173a/3, 173a/7, 173a/8, 173b/12,
173b/14, 173b/15, 173b/19, 173b/24,
174a/12, 174a/14, 174a/23, 174a/3,
174b/15, 174b/21, 174b/4, 174b/8,
175a/10, 175a/13, 175a/19, 175a/8

ilet- : (f.) Ulaştırmak.
i.- diler(ileddiler)157b/7
i.- üp(iledüp)154a/6
i.- ür(iledür)152b/8
i.- ürler(iledürler)162a/22
i.- ürsüz(iledürsüz)162a/23
i.- ürüz(iledürüz)162a/23

ilgā : (Ar.is.) Lağvetme, kaldırma,
bozma, hükümsüz bırakma.

i. itdi 172b/10

ilhād : (Ar. is.) İnançtan dönme,
Allah'ın varlığına inanmama.
i. 154a/7
i.+ı 149a/13
i.+ın 149a/3
i.+ınuñ 149a/17

ilhām : (Ar. is. c. ilhâmât) Gönle doğan
şey, içe, gönle doğma.
kelām-ı i.-ı medār-ı sulţānī
146b/1

ilķā : (Ar. is.) Telkin etme, ilham
etme.
i.-yı cenk 138b/17
i.-yı kelām idüp 150a/25
i.-yı kelimāt-ı mülhīdāne
149b/12
i.-yı vüzerā 159b/20
i. idüp 138b/5

illā : (Ar. is.) Ne olursa olsun.
i. 145b/16, 153b/6

‘ilm : (Ar. is.) Bilme, biliş; bir şeyin
doğrusunu bilme.
ehl-i ‘i. 150a/22
‘i.-i zāhir 148b/14
‘i.+e 154b/10

ilticā : (Ar. is.) Sığınma, barınma.
vaķ‘a-yı i.-yı İskender 170a/15
i. eyledi 141a/23, 162b/6
i. eylediler 166a/10
i. itdi 141a/8, 164a/8
i. itmegin 150b/24

iltifāt : (Ar. is.) Bir kimseye gönlünü
alacak şekilde davranma,
ilgilenme, teveccüh.
i.-ı pādīşāhı 163b/18
i.-ı sulţānīye 140a/4
i.+ı 155b/23
i. idüp 167b/20
i.+lar 168b/24

iltiyām : (Ar. is.) Yara kapanma,
onulma.
i.+dan 137b/22

ilzām : (Ar. is. c. ilzāmât) Cevap
veremez hāle getirme, susturma.
i.+dan 158b/15
i. eylemiş 153b/6

- ‘**imāret** : (Ar. is.) Bir yeri bayındır ve mamur etme, bayındırlık.
‘i. 151a/3, 168a/16, 168b/8
evkâf-ı ‘i.-i sultāniyye 148b/5
‘i.+i 148a/15, 155a/2
- imdād** : (Ar. is.) Yardım.
i. 141a/19, 147b/1, 151a/13,
165a/14, 169b/16, 174b/24
i. eyledi 136b/5
i. idüp 141b/7, 158a/5
i. itmek 169b/16
i. itmekle 136b/18, 164b/14
- imdī** : (is.) Bundan dolayı.
i. 158b/22
- imtidād** : (Ar. is. medd'den) Uzama,
uzanma; uzun sürme.
i. bulcağ 152a/18
i.-ı zamān 174a/23
- imtiḥān** : (Ar. is.) Deneme, sınama, sınıf
geçmek için sorulan sualler,
sınav
i. itmek 172a/8
- imtinā‘** : (Ar. is. men'den) Çekinme, geri
durma.
i.+ını 168a/9
- imtişāl** : (Ar. is. misl'den) Gerekeni
yapma, alınan emre boyun eğme.
i.+den 158b/11
i. idüp 144a/23
- imtizāc** : (Ar. is. mezc'den) birbirini
tutma, uygunluk, sağlık.
mizāc-ı şihḥat-ı i.+ları 151b/25
- imzā** : (Ar. is.) 1. Bir kimsenin,
mektup ve şâir resmî kâğıtların
altına, kendi eliyle, her zaman
aynı biçimde yazdığı kendi adı.
2. Karar, onay
i.-yı ḥükm-i ḥākim 150b/13
i. eyledi 154a/16
- in-** : (f.) Bulunduğu yerden aşağı
doğru gelmek.
i.- üp 144a/23, 155b/25, 166a/20
- ‘**inād** : (Ar. is.) Dediğinden
vazgeçmeme, direnme.
‘i. eylediği 146b/9
‘i. eyleyüp 165a/23
‘i.+ı 138a/1
- ‘i. ider 164b/11
‘i. iderlerse 170b/8
‘i.+uñ 167b/12
- in‘ām** : (Ar. is.) Lutuf ve ihsanda
bulunma.
i. 167b/20, 173b/12
pādişāhāne-i i. 147b/19
i.-ı ‘āmm iderdi 153a/3
i. buyurdılar 166a/2
i. eylesünler 173a/16
i. idüp 137b/21
- ‘**inān** : (Ar. is.) Zapt, kontrol etme.
‘i. 151b/8
- inan-** : (f.) Bir şeyi doğru olarak
benimsemek
i.- dı 159a/10
- ‘**ināyet** : (Ar. is.) Lütuf, ihsan, iyilik.
‘i.-i mülk-i ḳahhār 138b/23
‘i.-i Ḥaḳ 175a/10
‘i.-i pādişāhīye 161a/7
‘i. buyurdılar 169a/4
‘i. buyurulmuş idi 164b/3
‘i. eylediler 168a/16
- incin-** : (f.) Kalbi kırılmak, üzölmek.
i.- üp 162b/6
- incir** : (Far. is.) Asıl yurdu Akdeniz
kıyıları olan, yaprakları geniş
dilimli bir ağaç.
i. 162a/24
- infāk** : (Ar. is.) Nafaka verip
geçindirme, besleme.
i.-ı erāmil 153a/2
- inhā** : (Ar. is.) Bildirme, haber verme.
i. idüp 160a/12
- inhizām** : (Ar. is.) Yenilme, bozulma.
i.-ı dilāverān-ı ğurāt 170b/23
i.+ dan 171a/14
i.-ı Muştafā 150a/15
i.+dan 160a/9
i.+ı 138b/25
i.+ında 153a/17
- in‘ iḳād** : (Ar. is. akd'den) Kurulma,
toplanma.
i.-ı şoḥbet-i istinās 137b/22
- inkisār** : (Ar. is.) Kırılma.
i.+ı 145b/12
i. idüp 145b/1

inlü	i. itmekle 137a/14 : (s.) Eni büyük olan, geniş. i. 168a/25		
inşā	: (Ar. is.) Yapma, yapılma. i. 154b/24	irişdür-	(f.) Eriştirmek, ulaştırmak. i.- di 140b/5 i.- eler 138b/7 i.- mek 138a/20 gezend i.- mek 139a/24
intizār	: (Ar. is.) Bekleme. i. 160b/17 i.-ı çeşmini 135b/17	irş	: (Ar. is.) Veraset. i. 137b/25
intiḥāb	: (Ar. is.) Seçme, seçilme. i. idüp 159b/7	irşād	: (Ar. is.) Hazırlama, hazır olma. i.-ı mülk-i Oşmānī 140b/23
intikāl	: (Ar. is.) 1. Bir yerden başka bir yere geçme; göçme. 2. Geçme, birinden diğerine geçme. 3. Ölme, öbür dünyâya göçme. i. eyledi 157a/23 i. eylediler 142b/5 i. eylemişdür 153b/15, 153b/9 i.+i 152a/18 i. idüp 154b/20 i.+inden 153a/1, 169a/3 i. itmişdür 155a/4	irsāl	: (Ar. is.) Gönderme, yollama. i. buyurdı 163a/25, 170a/25, 170b/1, 173b/2 i. buyurdılar 163a/14 i. eyledi 146b/12, 150a/4, 159b/11, 161a/11, 165a/3, 168b/11, 169b/17 i. eylediler 148b/2 i. eyledükde 170b/25 i. eylemiş idi 149b/12, 163b/17 i. eyleyüp 143a/6, 174a/11 i. idüp 136a/20, 137b/10, 138a/12, 141a/16 i.+ini 141b/3 i. itdiler 152a/15 i. olıduḡda 144b/23
intikām	: (Ar. is.) Öç alma. i. 142b/23, 161b/8 aḡz-i i. 137b/8 i. almaḡ 145a/6 temām-ı i. alup 151a/18 i.+ından 169b/7 i.+ını almaḡa 164b/17	irşād	: (Ar. is. rüşd'den. c. irşādât) Doḡru yolu gösterme, uyarma. i. 148b/22, 155a/6 i.-ı icāzet 154b/16 i.+a 155b/9 i. eyleye 155b/8
intişār	: (Ar. is.) Yayılma. ihtimāl-i i.-ı ḡavfı 152a/10 i. buldı 151b/14 i. bulmaḡla 157b/23	irte	: (zf.) Sonra, ileriki bir zaman. i.+ye 152b/1
ir-	: (f.) Ulaşmak. i.- dükde 148b/2 i.- emez 155b/8	irtilhāl	: (Ar. is.) Göçme, göç etme. i.-i Ḥazret-i Sultān 151b/22 i. buyurdılar 174a/4 i. buyurmış idi 144a/13 ḡāl-i i. eyledi 139a/2 i. eylediler 156b/6
irād	: (Ar. is.) Söyleme. ī. eyledi 150b/1 ī. itmişler 140b/24	irtikāb	: (Ar. is.) Kötü bir işi yapma. i.-ı müteheyyiāt 149a/3
irādet	: (Ar. is.) Emretmek. i.-i Rabbāniyye 170a/9	irüş -:	(f.) Varmak, ulaştırmak. i.- diler 171b/13 i.- dürmüş iken 171a/25
irādiyye	: (Ar. is.) İradi olarak yapılan, istençli. ḡareket-i i. 152b/19		
iriş-	: (f.) Erişmek, ulaşmak. i. 157a/11 i.- di 140a/21, 155a/25, 162a/17 i.- dükde 143b/24		

- işābet** : (Ar. is.) Rast gelme, yerini bulma.
tedbīr-i i. 138b/15
i.+in kıılır idüp 149a/7
- işāl** : (Ar. is.) Ulaştırma.
ī.-i recā 135b/25
- İslām** : (Ar. is.) Allah'ın Kur'an ile vahyettiği ve esasları Hz. Muhammed tarafından bildirilen din, Müslümanlık.
‘ asker-i i. 150a/4, 151a/14, 151a/18, 170a/2, 173b/19, 175a/4
dār-ı İ. 174b/3
ehl-i i. 148b/9, 169a/22, 175a/11
ğazā-yı i. 163a/6
pādişāh-ı i. 164a/17, 169b/12
i.+’a 169b/11
diyār-ı i.+’a 169b/9
leşker-i İ. 171a/7
şevket-i sultān-ı İ. 171b/23
diyār-ı İ.+’a 174b/17
ehl-i İ.+’a 171b/2
sultān-ı i.+a 151b/5
bilād-ı İ.+’dan 171b/22
ribkā-yı i.+’dan 150b/12
ehl-i i.+’ı 158a/13
‘ asker-i i.+’uñ 169b/5
- İslāmiyāne** : (Ar. s.) İslama yakışır şekilde.
muqātele-i sultān-ı i. 150b/7
- İslāmiyye** : (Ar. s.) Müslüman olan.
ümerā-yı i. 141b/8
- iste-** : (f.) Bir şeye istek duymak, dilemek, arzulamak.
naşihat i.- dükde 154a/12
i.- dükleri 148a/11
i.- mek 171b/11
i.- rlerse 158b/8
i.- rseñ 167b/15
i.- rseñüz 136b/24
i.- yenlere 146a/23
- isti‘ānet** : (Ar. is.) Yardım isteme.
i. 138a/21
- isti‘cāl** : (Ar. is.) Acele etme.
i. 138b/18, 139b/14
- i. ider iken 144b/10
i. itdürür 155b/6
- istid‘ā** : (Ar. is.) Yalvararak isteme.
i. eyledi 154b/12
i. eylediler 141b/3
- isti‘fā** : (Ar. is. afv'den) Affını isteme.
i. 145b/1
i. eyledi 162b/16
- istifāde** : (Ar. is. fāide'den. c. istifādāt) Faydalanma, bir şey öğrenme.
i.-i ‘ulūm-i dīniyye 148b/15
- istifta** : (Ar. is. fetvā'dan) Fetva almak isteme; müftüye müracaat etme.
i.-yı mesā’il-i yaqīniye iderler idi 148b/16
- istiğfār** : (Ar. is.) Allah'tan bağışlanma isteme, tövbe etme.
i. 162b/16
i. iderek 160b/21
i. idüp 163a/11
- istiḥāre** : (Ar. is. hayr'dan) Bir işin hayırlı olup olmayacağını anlamak üzere abdest alıp, dua edip uykuya yatma.
i. idüp 159a/21
- istiḥkāk** : (Ar. is.) Hakkı olma, hak etme.
i. 137b/25
- istiḥkām** : (Ar. is.) Sağlamlık, kuvvet.
i.+ı 144a/16
- istiḥlāl** : (Ar. is. helâl'den) Helâl sayma.
i. idüp 149b/20
- istiḥlāş** : (Ar. is.) Kurtarma, kurtarılma.
i. eyleye 171a/21
i.-ı mülk-i mevrūs 163b/18
- istiḥsān** : (Ar. is.) Beğenme.
i. idüp 146a/10, 154a/16
- istiḫbāl** : (Ar. is.) 1. Gelecek zamana ait.
2. Karşılama.
i. 168b/15
i.+e 155b/6, 166b/21
i. eyledi 136a/24, 138a/12
i. eylediler 163b/4
i. eyledükde 166b/14
i. idüp 141b/9, 149a/10, 166b/23, 168b/21, 168b/24, 173a/11

- istikbār** : (Ar. is.) Kibirleşme.
i. 148b/19
i.+ları 163a/15
- istiklāl** : (Ar. is.) Kimsenin buyruğunda olmama.
i. 140b/18, 142b/18, 142b/3,
158b/5, 161b/18
i. bulduğı 142b/15
i. bulduğda 144a/12, 147a/24,
153a/15
‘alāmet-i da‘ vā-yı i.+dür
148a/12
i.+i 140b/16, 143b/18
- istikşār** : (Ar. is.) Çok görme, çok sayma.
i.-ı merīdān 148b/19
- istilā** : (Ar. is.) Bir yeri kuvvet kullanarak ele geçirme.
zıkr-i i.-yı Düzme Muştafā
157b/18
i. eylemiş idi 141a/3
i.+sını 141a/11
- istimā‘** : (Ar. is.) Kulak verme, dinleme.
i.-ı sāz 167a/9
i. eyledükde 141a/6, 157b/19,
161a/1, 162b/5, 164a/24,
165a/23
i. eylemişler iken 148a/11
i.+ından 160a/10
i. itdükde 149a/18
- istimālet**(Ar. is. meyl'den) 1. Gönül çekme. 2. Teselli etme, avutma.
i.+lar 149b/15
i.-nāme 161a/6
- istimān** : (Ar. is. emān'dan) Aman dileme.
i. 162a/8, 164b/16
- istimdād** : (Ar. is.) Yardım isteme.
i. eyledükde 164b/13
- istinās** : (Ar. is. üns'den) Alışma.
İn‘ ikād-ı şöhet-i i. 137b/22
- istişāl** : (Ar. is.) Kökünü kazıma, söküp atma.
i.+i 137b/11
- istişāre** : (Ar. is.) Fikir sorma, danışma.
i. 159a/21
- istişhād** : (Ar. is.) Şahit getirme, şahit gösterme.
mağām-ı i.+da 150b/1
- istiyās** : (Ar. is. ye's'den) Ye'se düşme, ümitsizleşme.
i. eylemişler idi 158a/15
- ‘işyān** : (Ar. is.) Karşı gelme, itaatsizlik.
‘i. eyledi 143b/24
‘i. eylediği 163a/3
‘i.+ı 161b/19
- işāret** : (Ar. is.) Bir şeyin var olduğunu ortaya çıkaran belirti.
i.-i gāybiyye 149b/17
i.+i 155b/13
- işbu** : (s.) Bu işaret sıfatının yazıda kullanılan eski bir şekli.
i. 164a/18
- işit-** : (f.) 1. Kulakla algılamak, duymak. 2. haber almak.
i.- dükde 143b/16, 159b/6,
172b/3
i.- mek 154a/1
i.- üp(işidüp) 155b/24
- işrāb** : (Ar. is. şürb'den) İçirme, içirilme.
i.-ı çāšnī-i ibāhet-i müfsidāne
149b/12
i. idüp 149b/22
- ‘işret** : (Ar. is.) İçki, içme.
menzil-i ‘i.+lerine 167a/11
- iştigāl** : (Ar. is) Meşgul olma, bir şeyle uğraşma.
i.+den 154b/10
i. itmegin 151a/4
- iştihā** : (Ar. is. şehvet'den) İstek, meyl, iştah.
i.-yı kâzibe 135b/14
- iştihār** : (Ar. is.) Meşhur olma.
i. buldı 151b/16
i. bulmağla 150a/15
i. bulmuş idi 164b/24
i. bulup 155a/19
i.+ı olmağla 155b/2
- iştiyāk** : (Ar. is. şevk'den) Şevklenme, göreceği gelme, özleme.
‘arz-ı i. 152a/19
- it-** : (f.) Et- yardımcı fiilinin eski şekli.

āzār i.- üp(idüp) 139b/7
 ʿazm i.- di(iddi)140a/21
 emr i.- di(iddi)144a/20
 firār i.- di(iddi)160b/16, 164a/7
 ilgā i.- di(iddi) 172b/10
 ilticā i.- di(iddi)141a/8, 164a/8
 k̄ā ʿil i.- di(iddi)154a/5
 meşhūr i.- di(iddi)155a/21
 mücāhede i.- di(iddi)155b/2
 şehlik i.- di(iddi)142b/10
 ʿubūr i.- di(iddi)141a/10
 i.- diler(iddiler)155b/23
 beşāret i.- diler(iddiler)159b/2
 cesāret i.- diler(iddiler)170b/14
 fetḥ i.- diler(iddiler)146b/25,
 148b/4
 irsāl i.- diler(iddiler)152a/15
 mestūr i.- diler(iddiler)152a/9
 nidā i.- diler(iddiler)144a/23
 revāne i.- diler(iddiler)169a/1,
 169a/17
 siyāset i.- diler(iddiler)141b/22
 taʿmīr i.- diler(iddiler)146b/17
 teveccūh i.- diler(iddiler)156a/3
 zamīme-i tūmār i.- diler(iddiler)
 147a/13
 bīdār i.- diñüz(iddiñüz)152b/15
 k̄ūt i.- diñüz(iddiñüz)139b/7
 zāyiʿ i.- diñüz(iddiñüz)160a/4
 cūlūs i.- dügi(iddügi) 156b/19,
 157a/24
 da ʿvā i.- dügi(iddügi)159a/8
 fetḥ i.- dügi(iddügi)165a/5,
 172b/13
 riḥlet i.- dügi(iddügi)144a/6
 riḥte i.- dügi(iddügi)150b/19
 tażarruʿ i.- dügi(iddügi)143b/10
 te ʿlif i.- dügi(iddügi)154b/4
 ʿubūr i.- dügi(iddügi)165b/2
 vefāt i.- dügi(iddügi)157b/14
 iḳtizā i.- dügin(iddügin)144a/17
 Ḳatlı i.- dügümden (iddügümden)
 175a/16
 ittifāk i.- düginde (iddügünde)
 141b/10
 iḳtizā i.-
 dügine(iddügine)158b/17

müşāhede i.-
 dügüñ(iddügüñ)155a/17
 ʿilāc i.- dükce(iddükce)152b/16
 recā i.- dükce(iddükce)143b/9
 ʿarz i.- dükde(iddükde)154a/16
 ʿazīmet i.-
 dükde(iddükde)157b/22
 ʿazm i.- dükde(iddükde)155b/3
 istimāʿ i.-
 dükde(iddükde)149a/19
 muvāfaqat i.-
 dükde(iddükde)137a/4
 müşāhede i.- dükde
 (iddükde)140a/20, 141a/11
 şavt i.- dükde (iddükde)157a/12
 zikr i.- dükde (iddükde) 172a/19
 fetḥ i.- dükden (iddükden)148b/9
 firār i.-dükden (iddükden)
 162b/12
 kesb-i ʿulūm i.- dükden
 (iddükden) 153b/16
 tekmīl-i mücāhede i.- dükden
 (iddükden) 154b/10
 vaşīyyet i.- dükden (iddükden)
 152a/6
 vefāt i.- dükden (iddükden)
 167b/15
 cemʿ i.- dükleri (iddükleri)
 167a/16
 nüzül i.- dükleri (iddükleri)
 172b/1
 iḥāta i.- düklerin (iddüklerin)
 136b/15
 müşāvere i.- düklerinde
 (iddüklerinde) 152b/2
 su ʿāl i.- düklerinde
 (iddüklerinde) 155b/21
 su ʿaller i.- düklerinde
 (iddüklerinde) 153b/5
 i.- düklerinden (iddüklerinden)
 160a/8
 revān i.- düklerinden
 (iddüklerinden) 173a/5
 bīʿat i.- düklerine (iddüklerine)
 159a/19
 şehīd i.- düklerine (iddüklerine)
 159a/18

i^ç lām i.- düm (iddüm)155a/15
i.- düm ise (iddüm ise)150b/9
meşhūr i.- dūñ (iddūñ)155a/20
vefāt i.- dūp(iddūp)156b/14
meyl i.- dūrsün (iddürsün)
158a/21
mīşāk i.- dūği (iddüği) 151a/6
katl i.- ecekleri (idecekleri)
158b/20
i.- eler (ideler)172b/16
edā i.- eler (ideler)173a/10
peydā i.- eler (ideler)144a/21
mu^ç āmele i.- elüm (idelüm)
146a/17
şürū^ç i.- elüm(idelüm)156a/5
zabt i.- elüm(idelüm)166b/16
zıkr i.- elüm(idelüm)156b/18
iḳdām i.- emeyüp (idemeyüp)
153b/24
iḳdām i.- emeyüp (idemeyüp)
170b/2
ḳarār i.- emeyüp (idemeyüp)
149a/7, 161a/18
muḳāvemēt i.- emeyüp
(idemeyüp) 139a/16, 164a/21
şabr i.- emeyüp (idemeyüp)
154a/4
teşhīş-i tām i.- emeyüp
(idemeyüp) 152b/18
ḥıyānet i.- en(iden)141b/21
ḥurūc i.- en(iden)149b/16
şehīd i.- en(iden)162a/25
mu^ç āvenet i.- enler (idenler)
154a/8
Murād i.- enler(idenler)136b/25
nazar i.- enler(idenler)152b/21
da^ç vā i.- er(ider)158a/25
helāk i.- er(ider)165b/10
iḳtizā i.- er(ider)145b/16
^ç inād i.- er(ider)164b/12
kelimat i.- er (ider) 172a/13
nazar-ı kināyet i.- er(ider)
155b/25
taḥallūş i.- er (ider)155a/3
taḥḥallūş i.- er(ider)155b/17
taḳşīr i.- er(ider)150a/16
zuhūr i.- er (ider)171a/11

laṭīfeler i.- er idi(ider idi)144b/11
taşarruf i.- er idi(ider idi)153a/17
devr i.- er iken(ider iken)165b/5
firār i.- er iken(ider iken)153a/17
isti^ç cāl i.- er iken (ider iken)
144b/10
iẓhār i.- er iken(ider iken)162b/9
ḳaṭ^ç -ı merāhil i.- er iken(ider
iken) 138b/20
in^ç ām-ı ^ç āmm i.- erdi (iderdi)
153a/4
küstaḥlıḳ i.- erdi (iderdi)164a/18
şarf-ı maḳdūr i.- erdi (iderdi)
153b/24
tedrīs-i ^ç ulūm i.- erdi(iderdi)
155a/24
ḥāşıl i.- erdiñüz (iderdiñüz)
155b/24
fetḥ i.- erek (iderek)174a/17
ḡāret i.- erek(iderek)161b/11
istiḡfār i.- erek(iderek)160b/21
peygār i.- erek(iderek)140b/3
şenā i.- erek(iderek)152b/20
şikāyet i.- erek(iderek)164a/4
tārāc i.- erek(iderek)151b/20
teşnī^ç i.- erek(iderek)164a/6
vaşıyyet i.- erem (iderem)
158b/12
ārām i.- erken (iderken)170b/16
firār i.- erken (iderken)141b/18
^ç add i.- erler (iderler)138b/10
firār i.- erler (iderler)165b/12
i^ç timād i.- erler (iderler)158a/19
muḥāşara i.- erler (iderler)
164b/10
naḳl i.- erler (iderler)142b/8
ḥarāmīliḳ i.- erler idi (iderler idi)
166a/20
iḥtiyāṭ i.- erler idi (iderler idi)
173b/5
istifta-yı mesā^çil-i yaḳīniye i.-
erler idi (iderler idi) 148b/16
mütāba^ç at i.- erler idi(iderler idi)
148b/8
taşarruf i.- erler iken (iderler
iken) 157a/25
^ç inād i.- erlerse (iderlerse)

170b/8
tevaḳḳuf i.- erlerse (iderlerse)
145a/19
vefāt i.- erse(iderse)167a/2
ḥükümet i.- ersin (idersin)171b/5
taḥhīr i.- ersiz(idersiz)139a/8
fetḥ i.- erüz(iderüz)167a/3
iḥtiyār i.- erüz(iderüz)136b/11
ḳatlı i.- erüz(iderüz)164b/11
muḥārebe i.- erüz (iderüz)
166b/17
müsā^ʿade i.- eyim (ideyim)
167b/23
ābādān i.- eyorken(ideyorken)
156b/21
^ʿarz i.- icked(idicek)152a/23,
172a/21
ilgār i.- icked(idicek)161a/18
ıtlāk i.- icked(idicek)137b/3
su^ʿāl i.- icked(idicek)164a/2
murād i.- inüp(idinüp)158b/9
ferāgat i.- medi(idmedi)151b/6
taḳṣīrāt i.- mediler (idmediler)
140a/25
iḥtiyār i.-
medüm(idmedüm)167b/14
cānsipārılık i.- mege (idmege)
137b/15
def^ʿ i.- mege(idmege)152a/25
dür i.- mege(idmege)153b/23
ḳabül i.- mege(idmege)145b/17
men^ʿ i.- mege(idmege)158a/24
muḥāşara i.- mege(idmege)
165a/8
perākende i.- mege(idmege)
158a/21
ṭaleb i.- mege(idmege)153a/8
^ʿazīmet i.- megi(idmegi)152a/12
ma^ʿzül i.- megi(idmegi)135b/2
ilticā i.- megin(idmegin)150b/24
iştigāl i.- megin(idmegin)151a/4
murād i.- megin(idmegin)154a/1,
168b/14
rivāyet i.- megin(idmegin)
140b/21
aḥz i.- mek(idmek)150a/11
^ʿaḳūḳ-ı iḥtiyār i.- mek(idmek)

160a/4
cenk i.- mek(idmek)136b/12
cür^ʿet i.- mek(idmek)139a/14
ders-i ^ʿāmm i.- mek(idmek)
148a/20
esīr i.- mek (idmek) 172b/20
ğazā i.- mek(idmek)169b/8
ihmāl i.- mek (idmek)171a/25
iḥtiyār i.- mek(idmek)160a/18
imdād i.- mek(idmek)169b/16
imtiḥān i.- mek (idmek)172a/8
izḥār i.- mek(idmek)152a/25
ḳatlı i.- mek(idmek)137a/22
men^ʿ i.- mek(idmek)146a/23
muḥālefet i.- mek(idmek)
167b/12
muḥārebe i.- mek(idmek)
139b/20
mukāvemēt i.- mek(idmek)
158b/2
nidā i.- mekle 143a/16
nikāḥ i.- mek(idmek)165b/25
pāy-māl i.- mek (idmek)170b/12
sīne-i şāff i.- mek(idmek)
158b/23
tārāc i.- mek (idmek) 173b/1
tār-mār i.- mek(idmek)169b/23
ṭarḥ i.- mek(idmek)158b/6
teḥallūf i.- mek(idmek)137a/11
zabt i.- mek(idmek)141a/18
mülāḥaza i.- mek idi(idmek idi)
138a/22
i.- mekden(idmekden)151a/22
ḳaşd i.- mekdür(idmekdür)
152b/16
dügün i.- mege 173a/18
i.- mekle(idmekle)153a/9
^ʿarz i.- mekle(idmekle)164b/5,
174b/19
da^ʿvet i.- mekle(idmekle)148a/8
ekl i.- mekle(idmekle)135b/15
ḥamle i.- mekle(idmekle)143a/18
himmet i.- mekle(idmekle)
151b/18
iḳtizā i.- mekle (idmekle)
174a/23
imdād i.- mekle(idmekle)

136b/18, 164b/14
inkisār i.- mekle(idmekle)
137a/14
iz^ç ān i.- mekle(idmekle)144a/17
medh i.- mekle (idmekle)173b/7
mūsā^ç ade i.- mekle (idmekle)
136a/1
nām i.- mekle(idmekle)159a/13
taḫsīm i.- mekle(idmekle)
149b/19
teşhīş i.- mekle(idmekle)140b/3
va^ç deler i.- mekle(idmekle)
163b/25
zuhūr i.- mekle(idmekle)145b/8
tavāf i.- memiş iken(idmemiş
iken)155a/12
teḫallūf i.- mesin(idmesin)
143b/21
pāy-māl i.- meyesüz(idmeyesüz)
168a/11
hareket i.- meyüp 171a/19
ḳabūl i.- meyüp (idmeyüb)
145b/23
İ^ç timād i.- meyüp(idmeyüp)
141b/14
ḳabūl i.- meyüp(idmeyüp)
153b/18
ḳanā^ç at i.- meyüp(idmeyüp)
163b/18
ḳatī i.- meyüp(idmeyüp) 144b/25
pesend i.- meyüp(idmeyüp)
158a/22
ta^ç arruż i.- meyüp(idmeyüp)
167a/18
tağyīr-i şekl i.- meyüp(idmeyüp)
135b/14
taḫammül i.- meyüp 171b/4
taḫşīrāt i.- meyüp(idmeyüp)
136a/22
tevaḳḳuf i.- meyüp(idmeyüp)
139a/2
muḫāşara i.- miş 171a/21
riḫlet i.- mişdür 172a/1ma^ç ūn
vefā i.- mez ise(idmez ise)
158b/13
efrāşte i.- miş idi(idmiş
idi)161b/19

tābi^ç i.- miş idi(idmiş idi)
167b/21
ta^ç vīz i.- miş idi(idmiş idi)
147a/23
iḳtīzā i.- mişdi(idmişdi)147a/21
intiḳāl i.-
mişdür(idmişdür)155a/4
naḳl i.- mişdür(idmişdür)154a/19
riḫlet i.- mişdür(idmişdür)
155b/10
taḫḳīḳ i.-
mişdür(idmişdür)154b/7
teslīm i.- mişdür(idmişdür)
161b/3
teveccüh i.- mişdür(idmişdür)
152a/21
vefāt i.- mişdür(idmişdür)
153b/11, 154b/1, 154b/8,
163b/10
īrād i.- mişler(idmişler)140b/24
iḫfā i.- mişler idi(idmişler
idi)158a/2
maḫbūs i.- mişler idi (idmişler
idi) 159b/20
teskīn i.- mişler idi (idmişler idi)
137a/19
ittifāḳ i.- mişlerdür (idmişlerdür)
138b/11, 160a/13
vefāt i.- mişlerdür(idmişlerdür)
170a/7
tasmīm i.- mişüm(idmişüm)
149b/19
tekmīl i.- señüz(idseñüz)155b/23
i^ç lām i.- ügin(idügin)161a/1
tedbīr i.- ūñ (idüñ)164b/2
i.- üp (idüp)137a/9, 143a/25,
151b/8, 152b/1, 153b/22,
170b/25, 171a/16, 171a/20,
171b/14, 172a/19
^ç afv i.- üp(idüp)146b/23
āğāz i.- üp(idüp)143b/13
^ç āḳıbet-endişlik i.- üp(idüp)
161a/20
^ç ār i.- üp (idüp)171a/14
ārām i.- üp(idüp)156a/1, 173a/20
^ç arz i.- üp(idüp)138b/15
āşikār i.- üp(idüp)149a/3

ʿavd i.- üp(idüp)154b/13
 ʿavdet i.- üp(idüp)160b/5,
 173b/25
 ʿazīmet i.- üp(idüp)146b/25
 behāne i.- üp(idüp)174b/24
 binā i.- üp(idüp)148a/18, 172a/2
 bünyād i.- üp(idüp)168b/8
 cāy-niṣīn i.- üp(idüp)141a/13
 cemʿ i.- üp(idüp)149b/9,
 150a/10, 152a/17, 154a/10,
 154a/7, 161b/9, 166b/17
 cemʿiyyet i.- üp(idüp)165a/9,
 172a/3
 cenk i.- üp(idüp)144a/20,
 161a/13
 cezm i.- üp(idüp) 140a/20
 cülūs i.- üp(idüp)141b/23,
 157b/21
 dād-ı şuʿūd i.- üp(idüp)157a/10
 dāhil i.- üp(idüp)147a/23,
 174b/17
 der-miyān i.- üp(idüp)137b/24
 der-zincīr i.- üp(idüp)167a/12
 derāz i.- üp(idüp)137a/8
 derc i.- üp(idüp)160a/16,
 169a/15
 destgīr i.- üp(idüp) 150a/17
 diḳḳat i.- üp(idüp)154a/5
 dügün i.- üp(idüp)168a/5
 esīr i.- üp(idüp)170b/3
 efrāhte i.- üp(idüp)138a/2
 eyyām-ı ārām i.- üp(idüp)138a/9
 fehm i.- üp(idüp)162a/12
 ferāgat i.- üp(idüp)151b/19
 ferāmuş i.- üp(idüp)137a/6,
 174a/8
 fermān i.- üp(idüp)146b/10
 fetḥ i.- üp(idüp)143a/8, 151a/11,
 165a/4, 169a/22, 174b/3
 firār i.- üp(idüp)137a/14,
 141a/22, 143b/8, 148b/3, 150a/9,
 157a/5, 167a/19, 170a/18,
 175a/25
 firār-ı ihtiyār i.- üp(idüp)141a/8
 gāret i.- üp(idüp)144b/2,
 151a/15, 163a/3, 169b/3,
 175a/14, 175a/5
 gāzab i.- üp(idüp)168b/11
 griftār i.- üp(idüp)140b/12
 güç i.- üp(idüp)139b/14
 güzār i.- üp(idüp)139b/5
 ḥabs i.- üp(idüp)135b/1
 ḥalʿ i.- üp(idüp)143b/21
 ḥalʿ i.- üp(idüp)157b/15, 157b/7
 ḥalīfe i.- üp(idüp)143b/22,
 156a/3
 ḥall i.- üp(idüp)152b/21
 ḥaml i.- üp(idüp)135b/7, 138b/25
 ḥareket i.- üp(idüp)143a/10,
 165a/9
 ḥasāret i.- üp(idüp)151a/21,
 173a/24
 ḥāşıl i.- üp(idüp)149b/24,
 150a/14
 ḥavf i.- üp(idüp)164b/13
 ḥavf i.- üp(idüp)165b/17
 heves i.- üp(idüp)144a/17
 hirās i.- üp(idüp)139a/13
 ḥiṭāb i.- üp(idüp)146a/15,
 150b/2, 152b/14, 155a/1, 167a/1,
 171a/23, 171b/4
 ḥurd i.- üp(idüp)165b/10
 ḥurūc i.- üp(idüp)161b/18
 ḥüsn-i tedbīr i.- üp(idüp)166a/25
 ılgār i.- üp(idüp)136a/14, 146a/6,
 171a/3, 171b/13
 ıtlāḳ i.- üp(idüp)159b/21
 ibḳā i.- üp(idüp)172b/13
 ihāta i.- üp(idüp)146a/6
 ihlāş i.- üp(idüp)138a/16, 159a/6
 ihrāc i.- üp(idüp)159a/12,
 166a/14
 ihrāk i.- üp(idüp)141b/21
 iḥsān i.- üp(idüp)137b/18,
 166a/12
 ihtimām i.- üp(idüp)139a/20
 ikrām i.- üp(idüp)137b/17,
 166a/11
 iʿlām i.- üp(idüp)136a/1
 ilbās i.- üp(idüp)152b/5
 ilkā i.- üp(idüp)138b/5
 ilkā-yı kelām i.- üp(idüp)150a/25
 iltifāt i.- üp(idüp)167b/20
 imdād i.- üp(idüp)141b/8, 158a/5

imtişāl i.- üp(idüp)144a/23
in^ç ām i.- üp(idüp)137b/21
inhā i.- üp(idüp)160a/12
inkisār i.- üp(idüp)145b/1
intiḥāb i.- üp(idüp)159b/8
intikāl i.- üp(idüp)154b/20
irsāl i.- üp(idüp)136a/20,
137b/10, 138a/12, 141a/17
işābetin kıılır i.- üp(idüp)149a/7
istiğfār i.- üp(idüp)163a/11
istiḥāre i.- üp(idüp)159a/21
istiḥlāl i.- üp(idüp)149b/20
istiḥsān i.- üp(idüp)146a/10,
154a/16
istiḫbāl i.- üp(idüp)141b/9,
149a/10, 166b/23, 168b/21,
168b/24, 173a/11
işrāb i.- üp(idüp)149b/22
i^ç t̄ā i.- üp(idüp)137b/20
iṭā^ç at i.- üp(idüp)141b/16
i^ç itāb i.- üp(idüp)164a/25
i^ç timād i.- üp(idüp)136b/4,
166b/11
i^ç tizār i.- üp(idüp)137a/11
ittifāk i.- üp(idüp)141b/2,
162a/21
izḥār-ı iḥlāş i.- üp(idüp)138b/1
izḥār-ı ^çubūdiyyet i.- üp(idüp)
139b/12
^çizzet i.- üp(idüp)147a/6
ḳabūl i.- üp(idüp)167b/23
ḳarār i.- üp(idüp)150a/12
ḳatıl i.- üp(idüp)144a/19,
153a/21, 157a/18, 165a/18,
170b/18
kesb-i ^çulūm i.- üp(idüp)153b/12
ḳıyām i.- üp(idüp)136a/23,
161b/8, 169b/21
ḳurbānlar i.- üp(idüp)168b/17
küstaḥlıḳ i.- üp(idüp)144b/11
memlū i.- üp(idüp)161a/12
merḥamet i.- üp(idüp)146b/23,
153a/18
mesken i.- üp(idüp)162a/13
meşveret i.- üp(idüp)152a/11
mevḳūf i.- üp(idüp)137b/3
meyl i.- üp(idüp)154b/10

mu^ç āvenet i.- üp(idüp) 171b/15,
172b/23
muḥāfaza-ı bilād i.- üp(idüp)
147a/18
muḥārebe i.- üp(idüp)165a/5
muḥāşara i.- üp(idüp)144a/14,
145a/22, 171a/16
muḳābele i.- üp(idüp)149a/21
mübāderet i.- üp(idüp)140a/12
mübāşeret i.- üp(idüp)173b/12
mülāḥaza i.- üp(idüp)139a/15,
148a/17
mürtefi^ç i.- üp(idüp)150b/6
müşāhede i.- üp(idüp)145a/20
müşāvere i.- üp(idüp)145a/24
nazm i.- üp(idüp)162a/15
nezd i.- üp(idüp)173b/14
niyyet i.- üp(idüp)159a/20,
165b/8, 173b/9
nuşret i.- üp(idüp)143a/15
nüzülı i.- üp(idüp)139a/3,
167a/11
özrler i.- üp(idüp)152a/21
rāzı i.- üp(idüp)161a/4
revāne i.- üp(idüp)141b/5,
145a/25
ri^ç āyet i.- üp(idüp)163b/1
ri^ç āyetler i.- üp(idüp)166b/11
ricā i.- üp(idüp)160b/17
rīze rīze i.- üp(idüp)165b/11
rū-gerdān i.- üp(idüp)158a/20
rū-māl i.- üp(idüp)136a/6
şābit i.- üp(idüp)158a/8
şadāḳat i.- üp(idüp)160a/15
şalāḥ i.- üp(idüp)162a/2
sedd i.- üp(idüp)152b/9, 167a/13
sefer i.- üp(idüp)155a/16
serdār i.- üp(idüp)148b/1,
159a/12, 174a/10
ser-fürū i.- üp(idüp)160a/17
sipāriş i.- üp(idüp)147a/17
şāyı^ç i.- üp(idüp)158a/4
ta^ç accüb i.- üp(idüp)170b/5
ta^ç ahhüd i.- üp(idüp)162b/17
ta^ç dād i.- üp(idüp)137a/21
tağyır-i evza^ç i.- üp(idüp)
139b/16

taḥaṭṭiye i.- üp(idüp)158a/23	169a/18
taḥrîk i.- üp(idüp)152b/7, 169a/24	vezîr-i a' zam i.- üp(idüp) 153a/14
taḥşîl-i 'ulûm i.- üp(idüp)154b/3	zabt i.- üp(idüp)147b/8, 164a/22, 169a/3, 41a/9
taḥşîn i.- üp(idüp)167b/7	ziyâfet i.- üp(idüp)138a/13, 174a/2
ṭaleb i.- üp(idüp)137a/20, 147b/2	ziyâret i.- üp(idüp)168b/17
ṭama' kârlık i.- üp(idüp)142b/19	i' ṭā : (Ar. is.) Verme, ödeme. i'. idüp 137b/19
târâc i.- üp (idüp) 173b/4, 174a/13	iṭā' at : (Ar. is.) Emre uyma, söz dinleme. i. 147a/13 i.-ı sulṭândan 150b/11 i. eylemez iseñ 164b/11 i.+ı 151a/2 i. idüp 141b/16
taşarruf i.- üp(idüp)164a/23	'iṭāb : (Ar. is.) Yorma, zahmet verme. 'i. 146a/15, 169b/20 'i. eyledi 139a/1 'i. idüp 164a/25
taşdıķ i.- üp(idüp)159a/7	iṭ'ām : (Ar. is.) Yemek yedirme, yemek verme, verilme. i. 173b/13 i.-ı ṭa'ām 153a/2 i.+da 166b/24 'āmm-ı i. olur idi 148a/21
taḥîr i.- üp(idüp)140b/19	itdür- : (f.) Yapmasını sağlamak. binā i.- di 168b/5 ḥāzır i.- di 136a/11 zabt i.- di 143a/7 defn i.- diler 140b/15 teveccüh i.- diler 144b/22 defn i.- eyin 167a/24 ķabül i.- mişler 155a/3 meyl i.- üp 160a/7 şalā i.- üp 154a/6
ta' vîż i.- üp(idüp)157a/3	i' tibār : (Ar. is.) Saygı görme. şāḥib-i i'. 140a/12 i'. buyurmañ 158b/8 i'.+dan 158b/21
ta' yîn i.- üp(idüp)147a/18	i' tikād : (Ar. is.) Kalpten inanma. şıdķ-ı i'. 159b/3 i'.+ıyla 158a/11 i.+ ımuz 172b/11 i'.+ları 154a/3
tedârik i.- üp(idüp)135b/10	
tehevvür i.- üp(idüp)162b/9	
temlik i.- üp(idüp)145a/2	
terahḥum i.- üp(idüp)167a/24	
terk i.- üp(idüp)159a/20	
terk-i diyâr i.- üp(idüp)154b/14	
terk-i vâlid ü vaṭan i.- üp(idüp) 147a/4	
teshîr i.- üp (idüp)147b/4, 148b/24, 169a/8, 172b/1	
teslîm i.- üp(idüp)140b/13, 148b/5, 166a/15, 173a/14	
tesliye i.- üp(idüp)145a/1	
teşrif i.- üp(idüp)146b/14, 165a/2	
teveccüh i.- üp(idüp)139a/20, 150b/24, 163a/8, 165a/15	
tevehhüm i.- üp (idüp)173b/5	
tezevvüc i.- üp(idüp)166a/2	
tezyîn i.- üp(idüp)148a/19	
'ubür i.- üp(idüp)136a/5, 136b/19, 137a/1, 145a/13, 146b/13, 160b/13, 163a/19, 168a/20, 174a/3	
'urüc i.- üp(idüp)161b/1	
ümîd i.- üp(idüp)167b/11	
ümîdvâr i.- üp(idüp)161a/7	
vaşf i.- üp (idüp)173b/7	
vaz' i.- üp(idüp)155b/11	
vedā' i.- üp(idüp)159b/3	
vefā i.- üp(idüp)137b/16	
vefādârlık i.- üp(idüp)136b/18	
vefât i.- üp(idüp)144a/1, 156b/3, 157b/10, 157b/4, 164b/3,	

	i ^c .+um 160a/14	ümerā-yı ^c i. 150a/4
i^ctimād	: (Ar. is.) Güvenme.	ümerā-yı ^c i.-ı Rum ili 158a/10
	i ^c .+en 135b/25	mülük-i ^c i. 174b/13
	i ^c . iderler 158a/19	iz^c ān
	i ^c . idüp 136b/4, 166b/11	: (Ar. is.) Anlayış, kavrama.
	i ^c . itmeyüp 141b/14	i. itmekle 144a/17
i^ctirāz	: (Ar. is. c. i'tirāzât) Bir fikri, bir	i^c zāz
	hükmü kabul etmeyip çürütmeye	: (Ar. is izz'den) Saygı gösterme,
	kalkışma.	ikram etme, ağırlama.
	i ^c .+ları 153b/13	i ^c . 137b/17, 147b/24, 166a/10,
i^ctizār	: (Ar. is.) Özür dileme.	168b/15
	i ^c . eylediler 166b/23	izdivāc
	i ^c . eyledükde 147b/23	: (Ar. is. zevc'den) Evlenme,
	i ^c . eylesün 160a/24	birbirine eş olma.
	i.+e 172b/22	i.-ı Pâdişeh 163a/16
	i ^c .+ı 146b/20	izhār
	i ^c . idüp 137a/11	: (Ar. is.) Meydana çıkarma.
	i ^c .-nāme 135b/5	i. 152a/5
itmām	: (Ar. is.) Bitirme, tamamlama.	i.-ı ^c acz 145b/1
	i.+dan 138a/9	i.-ı ihlāş idüp 138b/1
	i.+ına 139a/19	i.-ı mutāb ^c at 175a/21
ittifāk	: (Ar. is.) Fikir birliğine varma,	i.-ı nedāmet 163a/10
	anlaşma.	i.-ı ^c ubūdiyyet idüp 139b/12
	i. 149a/11	i.-ı ^c ubūdiyyet 138a/15, 159a/6
	i.+ā 165a/10	i.+a 154a/3
	i.+da 141b/4	i. eyledi 160b/2
	i.+en 151b/25	i. ider iken 162b/9
	i. eyledi 169b/11	i. itmek 152a/25
	i. eylediler 152a/20	izn
	i. eylediği 151a/5	: (Ar. is.) Bir şeyi yapmak için
	i. eylemişlerdür 160a/20	verilen müsaade, ruhsat.
	i.+ına 173a/3	i.-i ^c ālī 168b/14
	i. idüp 141b/2, 162a/21	i.-i şerīfleri 154b/25
	i. itdüğinden 141b/10	i. virdiler 152b/12
	i. itmişlerdür 138b/10, 160a/12	i. virmeyüp 154b/12
ittifākā	: (Ar. zf.) Rastgele, tesadüfle.	i.-i hümāyün 169b/22
	i. 147b/13, 166b/17	^c izz
ittifākāt	: (Ar. is ittifāk'ın c.) Birleşmeler,	: (Ar. is.) Değer, kıymet.
	sözleşmeler, uyuşmalar,	^c i. 144a/12, 147b/16
	tesadüfle olan şeyler.	^c izzet
	i.-ı ḥaseneden 139b/10, 175a/18	: (Ar. is.) Saygı, büyüklük,
i^c vicāc	: (Ar. is.) Doğru hareket etmeme.	değer.
	i ^c .-ı Mūsā Çelebī'den 135b/23	pāye-i serīr-i ^c i.-i maşīrlerine
izāle	: (Ar. is. zeval'den) Giderme,	140a/3
	giderilme; yok etme.	^c i. idüp 147a/6
	i.+sine 145b/15, 164b/1, 164b/6	
^c izām	: (Ar. is. azim'in c.) Büyükler.	

-K -

ḳabā' il	: (Ar. is. kabile'nin c.) Kabileler.
	ḳ.+i 148a/13
ḳabūl	: (Ar. is.) Razı olma, tamam
	deme.
	ḳ. 159a/25
	ḳ. buyurular 169a/15

	hayr-ı k.+ de 173a/17		q.+da 138a/13
	k. eylemedi 141b/15	qadim	: (Ar. s.) Geçmiş uzun zamana dayanan, eski.
	k.+i 169a/16		‘adāvet-i k.+esi 164a/16
	k. idüp 167b/23	qadir	: (Ar. s.) Kuvvet, kudret sahibi.
	k. itdürmişler 155a/3		k. 171b/1
	k. itmege 145b/17		k. olamadı 173b/20
	k. itmeyüb 145b/23		k. olamayup 170b/4
	k. itmeyüp 153b/18		k. olmayup 155b/5
qabz	: (Ar. is.) Tutmak.	kāfi	: (Ar. s.) Yeterli.
	k. eyledi 144a/6		k. 155a/23
qabza	: (Ar. is.) 1. Tutacak, tutamak yeri, sap.	kāfir	: (Ar. is.) Allah'ın varlığına ve birliğine, Hz. Muhammed'in peygamberliğine ve Allah'tan gelenlere inanmayan veya bunlardan birini inkar eden.
	k.-ı taşarruf-ı Oşmāniye'ye 144a/10		k. 145a/1, 151a/5, 161a/10, 171b/1
	k.-ı taşarrufa 161a/15		nefer-i k. 147a/2
	k.-ı taşarrufına 157a/19		k.+i 148b/2, 175a/16
	k.-i taşarrufına 157a/14		k.-i gālīz-i selāsil 173b/24
	k.-yı taşarruf-ı Oşmāniyāna 164a/12		k.+leri 148b/7
	k.-yı taşarrufa 164b/20		k.+lerinüñ 169a/15
	ihtiyār-ı k.-ı iktidārından 151b/9		k.+ üñ 171b/10
qaç-	: (f.) Kurtulmak için süratle uzaklaşmak.	kāh	: (Far. is.) Saman çöpü, saman.
	k.- anlaruñ 136b/13		k. 143b/5, 148b/7, 148b/8, 169a/23
	k.- ar 165b/12		k.+i (kāhī) 155b/1, 169a/24
	k.- ārsın 144b/12	qahhār	: (Ar. s. kahr'dan) Ziyadesiyle kahreden, kahredici; yok edici, batıncı. [Allah'ın sıfatlarıdandır].
	k.- dı 154a/4, 165b/20, 168a/15		‘ināyet-i mülk-i k. 138b/23
	k.- up 144b/19, 162b/1, 165b/17	qahr	: (Ar. is.) İnsanın içine işleyen derin üzüntü.
qadem	: (Ar. is.) Ayak.		k.-ı pādīshāhiden 164b/13
	k. 168b/23		k.-i melāhīde-i bed-güher 149b/3
qādı	: (Ar. is.) İslam hukukuyla yönetilen devletlerde halk arasında çıkan anlaşmazlıkları, her türlü davayı halletmek üzere devlet tarafından tayin edilen memur.	kā'il	: (Ar. s.) Rız olmuştur, boyun eğmiş, inanmış, akıllı yatmış.
	k. 175a/23		k. itdi 154a/5
	k.+sına 160b/12	kā'ināt	: (Ar. is.) Yaratılmış şeylerin hepsi.
	k.+sınuñ 160b/25		server-i k. 155b/8
	k.+yı 136a/7	qal-	: (f.) 1. Olduğu yerde durmak. 2. Bir süre bir yerde yaşamak, oturmak. 3. İki yerin arasında kalmak, ortada olmak
	k.+yı iken 153b/11		k.- dı 148b/9
qadın	: (is.) Bayan.		
	k.+uñ 167b/1		
qadırğa	: (Rumca, is.) Hem yelken hem kürekle yol alan, özellikle Akdeniz'de kullanılmış bir savaş gemisi.		

hālî kı.- dı 147b/6	147b/3, 161b/24, 165b/1, 165b/5,
mutahaşşır kı.- dı 162b/20	167b/9, 168a/1, 168a/12,
az kı.- dı idi 151b/11	169b/14, 174b/25, 175a/1
kı.- dılar 174a/11	kıalb : (Ar. is.) 1. Vücutta kan
kı.- madı 140a/12	dolaşımını sağlayan organ. 2. İç,
kı.- mamış idi 168a/1	gönül
kı.- mayup 151b/4	muţma ^c inü'l-kı. 166b/1
kı.- mış 153a/18	kı.-i münirinde 172a/7
kı.- mış idi 143a/19, 164a/16	kı.-i muhālifâne 136b/3
kı.- mışdı 136b/14	te ³ lif-i kı.+i 139b/25
kı.- up 163b/15, 163b/16,	kı.+inden 159a/20
171b/15	kı.+ine 151b/1, 166b/17, 173b/19,
ortalıkda kı.- mağla 169a/23	174b/23
kıal^c a : (Ar. is.) Kale kelimesinin eski	kı.+ini 153b/23
şekli.	kı.-i sultāna 172b/10
kı. 147b/6, 162b/7, 167b/5,	kı.+lerinden 152b/21
174a/22	a ^c rāz-ı kı.+iyyeye 152a/24
ehl-i kı. 144a/18	kıaldır- : (f.) Bulunduğı yerden hareket
teslim-i kı. 139a/6	ettirmek.
zıkr-i teşhîr-i kı.-ı Canik 168a/4	kı.- ılıp 138a/3
zıkr-i teşhîr-i kı.-ı İzmir 164a/13	kıalemrev : (Ar. Far. birl. s.) Bir
kı.-ı mezbûreye 167b/7	hükümdarın veya hükümetin
kı.- ı mezbûreyi 175a/9	hükümünü yürüttüğü yer, ülke.kı.-i
kı.+cige 167b/11	sultān 147b/25
kı.+da 147b/16, 165b/6, 174b/23,	kıalın- : (f.) Mahrum olmak.
175a/25	kı.- ur 158b/22
kı.+dan 144a/19, 174b/24	kıalil : (Ar. s.) Çok olmayan, az.
pāy-ı kı.+ dan 171b/19	aķall-i kı. 143b/12
kı. iken 167b/10	gürüh-ı kı. 136b/15
kı.+lar 169a/10	ma ^c dūd-ı kı. 161a/16
kı.+ lara 173b/22	zamān-ı kı.+ de 173b/10
kı.+ların 143a/8, 151a/11	kıalk- : (f.) 1. Oturur ya da yatar
kı.+leri 146b/16	durumdan ayakları üzerinde
kı.+sı 161b/24, 171b/17, 172a/8,	doğrulmak. 2. Yola çıkmak. 3.
174a/20, 174b/13, 174b/15,	Gitmek üzere harekete geçmek.
174b/18, 175a/24	kı.- maķ 162b/7
kı.+ sın 174b/3	kı.- up 138a/8, 139b/23, 149a/7,
kı.+sına 137a/14, 148b/2, 157a/5,	161b/10, 162b/5, 165b/9, 170a/4,
162b/14, 165b/17	171b/9
kı.+sında 148b/14, 157b/2,	kıalkıl- : (f.) Gitmek üzere harekete
159b/20, 175a/23	geçmek.
kı.+sını 146b/16, 147a/24,	kı.- up 161b/14
157b/1, 165a/13, 165a/24,	kıalyon : (İtalyanca is.) Yelkenle ve
165a/8, 166b/8, 171a/20,	kürekle yol alan savaş
171a/24	gemilerinin en büyüğü.
kı.+ya 143b/25, 164b/10, 165a/19	kı.+ınuñ 161a/10
kı.+yı 139a/3, 145a/14, 147b/17,	kıamķār : (Far. birl. s.) İsteğine ulaşmış,

- mutlu.
Şāh-ı k. 161a/17
- kāmrān** : (Far. is.) Mutlu, arzusuna, isteğine kavuşmuş.
sulţān- k. 140a/13
k. olduğu 150a/2
k. olmuşdı 175a/19
- kāmrānlıĝ** : (Far. is.) Mutluluk, arzusuna, isteğine kavuşmuş olmak.
k.+ a 171a/2
- kāmyāb** : (Far. birl. s.) Kām bulucu, bulan, talihli, isteğine ulaşmış, bahtiyar, mutlu.
k. 172b/10
rikāb-ı k.+ larına 172a/10
- kan** : (is.) Vücut dokularını besleyen kırmızı renkli sıvı.
ķ. ağlayup 160b/21
ķ.+ı 159b/22, 159b/23
ķ.+lar 164b/8
ķ.+uñuza 144a/24
- kanā'at** : (Ar. is.) Kısmete razı olma, bir şeyi yeter görüp fazlasını istememe.
ķ. itmeyüp 163b/18
- ķande** : (is.) Nerede, nereye.
ķ. 136b/10, 162a/23
- ķānūn** : (Ar. is.) Bir toplumda/devlette uyulması gereken yasa, kural.
ķ.-ı meşāyih 148b/21
- ķapan-** : (f.) Dışarı ile ilişini kesmek.
ķ.- dı 157a/5
ķ.- up 143b/25, 145a/21
ķ.- ur 164b/9
- ķapu** : (is.) 1. Kapı. 2. Makam.
ķ. 152b/20
ķ.+sı 146b/4
ķ.+sın 144b/1
ķ.+sına 165b/22
ķ.+sını 147b/18, 164b/20, 167a/13
- ķapucı-başı** : (is.) Osmanlı devlet teşkilatında saray kapılarını bekleyen görevli sınıfın yöneticisi.
ķ.+yı 162b/10
- ķapukulı** : (is.) Osmanlıda bir askeri sınıf.
- ķ. 140a/13, 140a/24, 169b/13
- ķār** : (Far. is.) İş güç, iş, işleme, te'sir.
ķ.-ı temām-ı revāc bulup 158b/18
- ķār-güzār** : (Far. birl. s.) İş beceren, elinden iş gelen becerikli.
ķ. 150a/12
- ķār u zār** : (Far. is.) Savaş, savaş meydanı.
ķ.+ında 158b/3
- ķār zār** : (Far. is.) Savaş, savaş meydanı.
ķ. 138b/22, 140a/23
merdān-ı k. 169b/23
meydān-ı k.+da 149a/19
- ķara** : (Ar. is.) Toprak parçası.
ķ.+nuñ 148b/7
ķ.+ya 160b/15
- ķarābet** : (Ar. is. kurb'dan) yakınlık, hısımlık, akrabalık.
ķ.-i muşāheret 169a/13
- ķarañulıķ** : (is.) Işıklı olmama durumu.
ķ. 146a/5, 152b/9, 160b/15
- ķarār** : (Ar. is.) Bir iş veya mesele hakkında verilen kesin hüküm.
ķ. 147a/13, 160b/17
ķ. eyledi 136b/20, 141b/11
ķ. idemeyüp 149a/7, 161a/18
ķ. idüp 150a/12
bī-ķ. oldı 160b/1
ķ. virmişler idi 139a/4
- ķārbān-serāy** : (Far. birl. is.) Kervansaray, şehirlerde, köylerde, yol üzerinde yolcuların, misafirlerin gecelemelerine mahsus büyük han.
ķ. 168b/7
- ķārdān** : (Far. birl. s.) İş bilir, işten anlar.
ķ. idi 145b/2
- ķarındaş** : (is.) Kardeş.
ķ. 166b/4
ķ.+ı 164b/17, 166a/4, 167a/11
ķ.+ına 162b/19
ķ.+ınuñ 162a/23
ķ.+lar 166a/19

karīb	: (Ar. s.) Yakın. k. 136a/24, 148b/7, 149a/24, 149a/4, 149b/10, 155b/5, 165a/22 zamān-ı k.+de 149b/23 k. gelüp 155b/7 menzil-i k. olduğda 168b/21 k. olduklarında 173a/11	kaşr	: (Ar. is.) Taştan köşk, saray. k. 152b/12 k.-ı hümâyündan 152a/11 k.+da 152b/11 k.+uñ 152b/9, 152b/10
karşu	: (is.) Bir şey, yer veya kimsenin yüz tarafının ilerisi. k. 164b/10, 164b/19, 168b/6 k. çıkāmayup 166b/20 k. gelür 173b/17 k.+sına 165b/5 k.+ya 168b/6, 171b/19	kāşī	: (Far. is.) Bir çeşit çini, fayans. k.+ler 148a/18
karşula-	: (f.) Dışarıdan gelen bir kimseye karşılıyıcı olarak çıkmak, önlemek. k.- yup 143a/2	kaţ'	: (Ar. is.) Kesme, kesilme. k.-ı merāhil ider iken 138b/19 k.-ı tarīk 174b/17
karye	: (Ar. is.) Köy. k. 141b/19, 141b/21, 148a/16, 168b/8 k.+den 141b/19	katl	: (Ar. is.) Öldürme. k. 151a/21, 157b/18 zıkr-i k.-ı Muştafa 149a/12 k.+dan 149b/1 k. eyledi 164a/24, 164b/18 k. idecekleri 158b/20 k. iderüz 164b/11 k. idüp 144a/19, 153a/21, 157a/18, 165a/18, 170b/18 k.+ini 137b/1 k. itdügümden 175a/16 k. itmek 137a/22 k. itmeyüp 144b/25 vücüb-ı k.+lerin 154a/8 k.+lerini 160b/24 k. olındı 143a/16 k. olınduğın 165a/23 k. olınduğından 142b/21
karz	: (Ar. is.) Ödünç verme. k. 137b/13	kaṣāba	: (Ar. is.) Köyle şehir arası yerleşim yeri. k. 168b/7 k.+da 148a/14 k.+dur 148a/15 k.+sına 141a/24 k.+sından 155b/15
kaşabāt	: (Ar. is. kasaba'nın c.) Kasabalar. k. 148a/24	kaṣāvī	: (Ar. s. kuvvet'den) Kuvvetli, güçlü māni' -i k. 138a/2 maraż-ı k.+yye 165a/11
kaşd	: (Ar. is.) 1. Niyet, amaç. 2. Birine karşı kötü niyet. k.-ı Bedreddin 150a/12 k. eylediler 141b/9 k.+ı 142b/23 k. itmekdür 152b/16 sū-i k.+ları 160b/9	kaşlen	: (Ar. zf.) Sözle, fi'len olmayan. k. 150b/12
kaşem	: (Ar. is.) Ant, yemin. k. 162a/8	kaşd ü bend	: (Ar. is.) Bağlama. k. 137b/4, 157b/7 k.+e 168a/13
kāsid	: (Ar. is.) Postacı, haberci, tatar, ulak. k.+ler 139b/12	kaşer	: (Ar. is.) Eski Roma ve Bizans imparatorlarının lākabı. mesned-i k.+i 137b/24
		kaşā	: (Ar. is.) 1. Kimsenin kasdı olmadan ortaya çıkan durum. 2. Kaderin gerçekleşmesi. iḳtiżā-yı hükm-i k. 151b/6 iḳtiżā-yı k. 167b/16 Fermān-ı k.-ı ceryān 161a/22 k.+ya 158b/25

- ḳāzī-‘asker** : (Ar. is.) Eskiden ilmiye sınıfının en yüksek rütbelilerinden biri.
ḳ. 148b/13, 169a/18
ḳ.+i 145a/24
ḳ. iken 148b/21
ḳ.+leri idi 153a/24
- ḳāzī** : (Ar. s.) Yapan, yerine getiren.
ḳ.-yi mezbūr 150a/18
- ḳāzib** : (Ar. s. kizb'den) Gerçek olmayan, yapmacık, yalan, uydurma.
iṣṭihā-yı ḳ.+e 135b/14
- ḳāziyye** : (Ar. is.) İş, husus, madde, mesele; dāva.
ḳ.-i ġarībe 161a/23
- kebūterān** : (Far. is. kebūter'in c.) güvercinler.
k. 171b/17
- keder** : (Ar. is.) Tasa, kaygı, gönül üzüntüsü.
k.+den 139b/6
- keff** : (Ar. is.) El içi, el ayası, avuç.
k.-i seffāk-i bī-bāka 140b/12
- kelām** : (Ar. is.) Söz.
k. 137b/23
k.-ı ḥām 146a/24
k.-ı ḥikmet 145b/20
k.-ı ilhām-ı medār-ı sultānī 146b/1
ḥatm-i k.-ı melik-i ‘allām 153a/2
k.-ı nā fercām 150b/9
k.+dan 167a/3
ḥatm-i k. eylemiş 138b/15
k.+ına 158a/19
müttefikü'l k. idi 174b/15
ilkā-yı k. idüp 150a/25
- kelimāt** : (Ar. is.) Kelimeler.
k. 172a/19
k.+ın 172a/21
k.-ı fāsidesini 153b/25
ilkā-yı k.-ı mülhīdāne 149b/12
k.-ı müzahrefe 153b/22
k. ider 172a/13
- kelime** : (Ar. is.) Bir veya birkaç heceden oluşan söz.
başt-ı k. 137b/23
- kelle** : (Far. is.) Baş, kafa.
k.+lerini 164b/19
- kemān** : (Far. is.) Yay.
zih-i k. 140b/13
- kemer** : (Far. is.) Bele takılan kuşak, kayış.
k.-i şemşir 165b/24
- kemingāh** : (Ar. Far. bir. is.) Pusu yeri, pusu tutulan gizli yer.
k.+dan 159b/13
- kenār** : (Far. is.) Bir şeyin bitiş kısmı, uçtaki kısmı.
k.-ı ma‘berde 161a/12
k.-ı nehirde 141a/24
k.-ı nehre 160a/1
k.-ı Ṭuna'ya 171b/19
k.+ı 139a/21
k.+ına 139b/24, 159b/4, 160a/3
k.+ında 159b/4, 161a/2, 174b/15
k.+ları 168a/23
- kendü** : (zm.) Kişinin öz varlığı.
k. 137a/14, 139a/17, 139a/19, 144b/9, 150b/7, 150b/9, 168a/15, 173b/12
k.+den 152a/4, 159b/5
k.+lerden 143b/20
k.+leri 138b/7, 138b/9, 146b/15, 146b/24, 162b/21
k.+lerin 167a/8
k.+nüñ 149a/3, 166b/4
k.+si 136b/16, 137a/17, 137b/14, 140b/8, 141a/24, 143a/5, 144b/15, 162a/16, 166b/3, 169a/25
k.+sini 172b/20
k.+ye 137b/17, 149a/5, 149a/6, 161a/20, 167b/21
k.+yi 135b/15, 140b/4, 166b/19
- kenef** : (Ar. is.) Taraf, yön, sığınacak yer.
k.-i ḥimāyesine alup 165a/7
- keniz** : (Far. is.) Cāriye, halayık.
k. 174a/25
- kepenek** : (Far. is.) çobanların giydiği, kolsuz, dikişsiz, keçeden - dövülerek- yapılmış giyecek.
k. 170a/25

kerāmet : (Ar. is.) 1. Kerem, bağış 2. Ermişçesine yapılan iş, hareket veya söylenen söz, fikir. k. 148b/17 sultān-ı k.-i ʿ unvān 159a/24 şāhib-i k.+dür 155a/7	
kerān : (Far. is.) kenar, uç, kıyı, sınırı olan, mahdut. ʿ asker-i bī-k. 142b/23	kesil- : (f.) Kesme işi yapılmak, öldürülmek. k.- üp 149a/24
kerem : (Ar. is.) Asalet, soyluluk, cömertlik, lütuf. k.-i ahlākından 146a/20	keşir : (Ar. s.) Çok, bol. ʿ asker-i k. 173b/10 cemʿ -i k. 138b/23, 140b/1, 163a/20 cemāʿ at-i k.+e 148a/3 mübālġ-ı k.+e 161b/23 vücüh-ı k.+e 140b/24 k.+e idi 154a/15 müddet-i k.+e 155b/8 cemʿ -i k.+i 148b/24 k.+ ü'l cihād 170b/24
kerīm : (Ar. s.) Kerem sahibi, cömert. k.+ü'ş şān 146a/14	keşret : (Ar. is.) Çokluk, fazlalık. k. 165b/16 k.-i ecnād 173b/20 k.+ inden 173b/4
kerīme : (Ar. s.) Kerem sahibi, cömert. k.+sinden 156b/11 k.-i İsfendiyār 163a/17	keşf : (Ar. is.) Allah tarafından ilham olunma. k. 148b/17
kerīmü'ş-şān : Şanı yüce. Sultān-ı k. 146b/22	keştī : (Far. is.) Gemi. k.+ler 138a/12, 158a/8 k.+leri 136a/20, 169b/15 k.+ye 149a/8 k.+yi 161a/11, 161a/14
keniz : (Far. is.) Cāriye, halayık, evlenmemiş kız. k.- i dilāviri 174a/25	kethüdā : (Far. is.) Zengin kimselerin ve devlet büyüklerinin buyruğunda çalışan, onların birtakım işlerini gören kimse, kâhya. k.+sı imiş 148b/21
kerān : (Far. is.) kenar, uç, kıyı. leşker-i k. 171b/22	kıl- : (yardımcı f.) Etmek, yapmak. muqarrer k.- inmiş idi 137a/5 işābetin k.- ur idüp 149a/7
kerīm : (Ar. s.) Kerem sahibi, ulu, büyük. pādişāh-ı k.+ ü'ş şānuñ 172b/6	kılāʿ : (Ar. is. kal'a'nın c.) Kaleler, surlar. k.+ı 166a/14 k.-ı mezbüreyi 148b/1 k.+ını 169a/8
kerr : (Ar. is.) Bir şeyden vazgeçtikten sonra tekrar ona, o işe yönelme. k. 162b/9	kılıc : (is.) Kın içine koyup bir kayışla bele takılan, çelikten yapılmış, eğri veya düz, uzun kesici silah. k.+dan 167a/12, 167a/19, 171b/20, 174a/17 k. urdılar 159b/13
kerrāt : (Ar. is. kerre'nin c.) Defalar, k. 165a/4	
kerre : (Ar. is.) Defa, kez. k. 143b/4	
kes- : (f.) 1. Geçiş önlemek. 2. Akmasını engellemek. 3. Düzgün parçalara ayırmak k.- mege 144a/17 k.- üp 159b/4 k.+me 167a/13	
kesb : (Ar. is.) Çalışarak kazanma, kazanma. k.-i ʿ ulüm idüp 153b/12 k.-i ʿ ulüm itdükden 153b/15 k.+e 167a/22	
kesel : (Ar. is.) Gevşeklik, tenbellik,	

ķır-	ķ. uşurup 166b/15 : (f.) Öldürmek. ķ.- up 136b/8, 170b/3	ki	: (Far. bağlaç) 1. İki cümleyi sebep, sonuç vb. çeşitli fonksiyonlarda birbirine bağlayarak birleşik cümle haline getirir. 2. Özneyi ya da bazen bir tümleci kuvvetlendirmek için cümlenin temel bölümüne bağlar. 3. O kadar, öyle vb. kelimelerden sonra kullanıldığında cümleye güç katar. k. 135b/21, 136b/5, 137a/16, 137a/23, 137a/24, 137b/4, 138a/3, 138b/20, 138b/5, 139a/7, 139b/19, 140a/21, 140a/5, 140b/5, 140b/6, 141a/13, 141a/19, 141b/14, 144a/20, 144a/23, 144b/21, 145b/21, 146a/15, 146a/20, 146b/18, 148b/12, 148b/21, 149b/8, 150b/3, 150b/4, 150b/10, 151b/11, 152a/11, 152a/13, 152a/16, 152a/24, 152b/4, 152b/6, 152b/9, 153a/22, 154a/11, 154a/19, 154a/22, 155a/10, 155a/15, 155a/18, 155a/7, 155b/23, 155b/7, 155b/8, 156b/11, 156b/13, 157a/23, 157b/24, 157b/25, 158a/1, 158a/6, 158b/12, 158b/15, 158b/17, 158b/22, 159a/5, 159b/12, 159b/14, 159b/19, 160a/13, 160a/20, 160a/23, 161b/17, 162a/10, 162a/3, 162a/6, 163a/13, 163a/21, 163a/6, 163b/8, 164a/23, 164b/24, 165b/6, 166b/14, 166b/18, 166b/7, 167a/17, 167a/21, 167a/8, 167b/14, 167b/16, 167b/18, 167b/2, 167b/9, 168a/22, 168b/15, 169a/8, 169b/7, 170a/10, 170b/20, 170b/7, 171a/18, 171a/9, 171b/20, 171b/6, 172a/13, 172a/15, 172b/19, 172b/4, 173a/14, 173b/4, 173b/5, 174a/25, 175a/14, 175a/18, 175a/5
ķırā'at	: (Ar. is.) Okumak. ķ.+ini 153b/20		
ķırıl-	: (f.) Öldürül, yenilmek. ķ.- inca 136b/12		
ķırķ	: (s.) otuz dokuzdan sonraki sayı. ķ. 153a/1, 162a/8, 164b/12, 169b/19, 173b/23, 173b/4		
ķırķ biñ	: (s.) Bir sayı. ķ. 143b/15		
ķırķ iki	: (s.) Bir sayı. ķ. 156b/3		
ķırķ sekiz	: (s.) Bir sayı. ķ. 142b/10		
ķırķ tokuz	: (s.) Bir sayı. ķ. 156b/9		
ķırķ üç	: (s.) Bir sayı. ķ. 142b/8		
ķış	: (is.) Sonbahar ile ilkbahar arasındaki mevsim. ķ. 150b/24, 170b/11		
ķışla-	: (f.) Kış mevsimini geçirmek. ķ.- maķ 170a/21		
ķıt' a	: (Ar. is.) Parça, bölüm, cüz. ķ. 166b/4		
ķıtāl	: (Ar. is.) Savaş, birbirini öldürme. ķ. 136a/24, 143a/14 ķ. 140a/21 ķ.+de 136b/2 ķar-b-i ķ.+de 138b/17 mev' id-i ķ. iken 139a/1		
ķıyāfet	: (Ar.is.) Giysi, dış görünüş. ķ. 174a/5		
ķıyām	: (Ar. is.) 1. Ayağa kalkma. 2. Baş kaldırma. ķ. gösterdi 150a/6 ķ. idüp 136a/23, 161b/8, 169b/21		
ķız	: (is.) Erkek olmayan. ķ.+ı 163a/19 ķ.+ in 173a/13 ķ.+ inı 173a/19, 173a/6 ķ.+um 169a/14, 173a/14	ķibr	: (Ar. is.) Büyüklük, ululuk. k. 146b/23
ķızılca	: (s.) Kızıla çalan, az kızıl. ķ. 159a/13	ķice	: (is.) Keçe. k. 139b/17
		ķifāyet	: (Ar. is.) Yetişme, elverme; yeterli. nażar-ı k. ider 155b/25

- kilise** : (Far. is.) Hiristiyan mabedi.
k.+ leri 175a/23
- kim** : (zm.) Hangi kimse.
k.+dür 141b/14
k.+ini 135b/1
k.+inüñ 135b/1
- kimesne** : (zm.) Kimse.
k. 140a/12, 143a/4, 158b/7,
167b/7
k.+lerüñ 158a/8
k.+ye 167b/14
- kimse** : (zm.) Herhangi bir kişi, kim
olduğu belirtilmeyen şahıs.
k. 155b/7
- kişver** : (Far. is.) Memleket, ülke.
Sultān-ı k. 168a/19, 173a/22,
173a/6
- kişver-güşā** : (Far. birl. s.) Bir ülkeyi
fetheden, fatih.
k. 160b/8, 173a/8
leşker-i k. 164a/20
pādişāhān-ı k.+ya 167b/12
- kitāb** : (Ar. is.) Kitap.
k.+laruñ 148b/12
- kizb** : (Ar. is.) yalan söyleme, yalan.
k. 151b/16, 158a/7
- ko-** : (f.) Koymak.
k.- dılar 135b/12
elden k.- duñ 150b/6
hālī k.- māğın 148b/3
k.-madılar idi 161b/23
k.- mayup 165a/18
k.- yup 135b/11, 163b/25,
165b/19, 167a/13
ortaya k.- yup 158b/25
rehn k.- yup 141a/10
- koça** : (s.) Yaşlı, ihtiyar, pir.
k. 138b/13
- kol** : (is.) Taraf, bir askeri kuvvetin
yanlarından her biri.
k.+dan 143a/18
- kondur-** : (f.) Yerleştirmek, Konma işini
yaptırmak
k.- dılar 167a/6, 168b/22
k.- up 167a/5, 168b/7, 168b/9,
173a/12
- konu** : (is.) Olay veya durum, mevzu,
k.+ya 145b/6
- kopar-** : (f.) Çıkarmak, kovmak, söküp
çıkarmak.
k.- up 136b/4
- koş-** : (f.) Yanına katmak, arkadaş
olarak eklemek.
k.- dı 163b/3, 166b/5
k.- up 159b/10, 166a/13
- koy -** : (f.) Bırakmak, bekletmek.
k.- dı 173b/12
k.- up 172a/24
- koşıl-** : (f.) Üstüne saldırmak, hücum
etmek.
k.- dılar 159b/13
- koşun** : (is.) Geviş getirenlerden, eti,
sütü ve yününden faydalanılan,
boynuzlu, memeli, evcil hayvan.
k. 164b/18, 167a/17
- köhne** : (Far. s.) Eskiyip yıpranmış,
bakımsız kalmış.
k. 139b/18
- köpri** : (is.) Herhangi bir engelle
ayrılmış iki yakayı birbirine
bağlayan veya trafik akımının,
başka bir trafik akımını
kesmeden üstten geçmesini
sağlayan ahşap, kâgir, beton
veya demir yapı.
k. 168b/5
k.+den 160b/20
k.+sin 159b/4
k. yapmağ 168a/25
- kör** : (Far. s.) Görme engelli.
k. 140a/10
- köşe** : (Far. is.) Bölüm, yer veya yan.
k. 170a/21
- köy** : (Far. is.) Küçük bir yerleşim
birimi.
k.+ini 145a/1
- krāl** : (Srp. is.) En yüksek devlet
otoritesini, bütün devlet
başkanlığı yetkilerini kalıtım
veya soylularca seçilme yoluyla
elinde bulunduran kimse, devlet
başkanı.
k. 171a/2, 173a/22, 173b/18
k.+ ı 171a/17, 174b/15

- .-ı bed 151a/24
 .-ı Engürüs 151b/15, 151a/23,
 151a/4
 .+ına 150b/24
 .+ından 174b/24
 .+ınun 173a/3
 .+larını 169a/24
 .+uñ 171b/22
 .+uñ 173b/17
- ucak** : (is.) Açık kollarla göğüs
 arasındaki bölüm, ağış.
 .+larına 162a/22
- udret** : (Ar. is.) Kuvvet, güç.
 .+i 139b/15, 168a/9, 174b/22
 .+i olmamağıla 161a/16
- udüm** : (Ar. is.) Uzak bir yoldan, uzak
 bir yerden gelme; ayak basma.
 .-ı rāhına 135b/16
 .-i aḥbārı 141b/13
 .-i şehir-yār 160b/17
 .+ı 149a/18
 .+ına 165a/10
 .+inden 155b/6
 meyāmin-i .+ları 147b/12
 .+leri 163b/4
- üh** : (Far. is.) Dağ.
 k.+lara 173b/22
- ühsār** : (Far. birl. is.) Dağlık; dağ
 tepesi.
 k.+ına 145a/21
- ul** : (is.) 1. Allah tarafından
 yaratılmış olan insan. 2. Başka
 ülkeden alınan köle. 3.
 Hizmetkar.
 .+ı 171b/25
 .+ını 158b/20
 .+ları 136b/14, 136b/23
 . oldu 165b/18
 . olmağıla 166a/9
 .+uñam 170a/20
 .+uñuza 158b/22
- ulāğuzlık** : (is.) Kılavuzluk, rehberlik.
 .+ı (ulāğuzlığı) 169b/2
 .+la 160b/12
- ulak** : (is.) İştimize yarayan organ.
 .+ını(ulağı)143a/4
- urā** : (Ar. is. karye'nin c.) Köyler.
 . 148a/24
 .+yı 161b/11
- urb** : (Ar. is.) Yakın.
 .-ı civār 136a/8
 .+ında 157a/4, 166b/2
- urbāğa** : (is.) Karada yaşayabilen,
 sıçrayarak yürüyen ve suda iyi
 yüzen küçük hayvan
 . 135b/11, 135b/13
- urbān** : (Ar. is.) 1. Allah'ın rızasını
 kazanmak için eti, fakirlere
 parasız olarak dağıtılmak
 niyetiyle farz, vācib kurbet veya
 sünnet olarak kesilen (koyun,
 keçi, sığır, deve... gibi) hayvan.
 3. Bir gaye uğrunda feda olma.
 .-ı sultān 159a/15
 .+lar idüp 168b/17
- urtar-** : (f.) Kurtulmasını sağlamak, bir
 canlıyı tehlikeden kurtarmak.
 . 157a/11
 .-dı 157a/13
- urtıl-** : (f.) Tehlikeli veya kötü bir
 durumu atlatmak.
 .-a 140b/6, 167a/19
 .-dı 157a/13
- üşe** : (Far. is.) Köşe.
 k.-i ferāğda 135b/5
- üt** : (Ar. is.) Yaşamak için yenilen
 şey, yiyecek.
 . itdiñüz 139b/7
- uttā^c** : (Ar. s. kâtı'nın c.) Kat'ediciler,
 kesiciler, kesenler.
 .+ü't tarıķ 139a/23, 166a/17
- uvā** : (Ar. is. kuvvetin c.) Kuvvetler,
 güçler, tâkatlar.
 .+sına 151b/10
 marāz-ı .+ya 166b/19
- uvvet** : (Ar. is.) Canlı bir
 organizmanın faaliyetini
 sağlayan güç.
 . 137a/6
 .-i celādet 140b/4
 .-i tālī^cından 171a/11
 . bulmağdur 158b/3

- ķuyruķlı**: G6vdede yer alan bir uzantı
ķ. 171a/9
- kūbrā** : (Ar. s.) Daha bŷyŷk.
Rumiyye-i k.+da 147a/19
- kŷcŷk** : (s.) 1. Boyutları,
benzerlerinininkinden daha ufak
olan, mikro, bŷyŷk karŗıtı.
2. Yaŗı daha az olan.
k. 144a/4, 152b/5, 157a/2,
157b/6, 159a/3, 161b/12, 41a/9
- kŷffār** : (Ar. is. kafir'in c.) Kafirler.
k. 146b/25, 147b/6, 148a/24,
148a/25, 164a/17, 169b/10,
169b/23, 171a/15, 171a/21,
171a/24, 171b/5, 171b/20
‘ asker-i k. 171a/3
ķŷkkām-ı k. 171a/18
k.-ı bed-nihād 138a/2, 165a/25
k.-ı ķhāksārūñ 163a/5
k.-ı liyām 171b/23
mŷlŷk-ı k.+dan 158a/12
mŷlŷk-ı k.+ı 135b/18
k.+ a 171b/15
ķaraf-ı k.+ a 171b/9
k.+ dan 174b/13
māl-ı ģanā’im-i k.+ dan 173b/13
ŗanādīd-i k.+ dan 175a/12
k.+ uñ 171b/13, 175a/9
- kŷfr** : (Ar. is.) Allah'ın varlıģını,
birliģini kabul etmeme, dinin
esaslarına inanmama.
k. 149a/11
- kŷlāh** : (Far. is.) Askerler ve her
tabakadan insan tarafından
asırlar boyunca giyilmiŗ olan,
genellikle tepesi sivri, dikiŗsiz,
tek parķa keķeden baŗ giyeceģi.
k. 139b/17
- kŷllī** : (Ar. s.) Bŷtŷn.
k. 167b/20
- kŷlliye** : (Ar. is.) Bŷtŷn.
bi'l-k. 146a/9
- kŷllyet** : (Ar. is.) Bŷtŷnlŷk.
k. 152b/10
- kŷmes** : (Rumca is.) Tavuk, hindi vb.
evcil hayvanların barınmasına
yarayan kapalı yer.
- k.+inde 162b/1
- kŷs** : (Far. is.) K6s, eski savaŗlarda,
alaylarda deve veya araba
ŷstŷnde taŗınarak ķalınan bŷyŷk
davul.
k.-ı nefir 160b/8
- kŷstahlıķ** : (Far. is. ve s.) Haddini
bilmezlik, utanmazlık.
k. iderdi 164a/18
k. idŷp 144b/11
- kŷsŷr** : (Ar. is. keser'in c.) Parķalar,
artan parķalar, artıklar.
k.+umuz 139a/19
- kŷŗende** : (Far. s.) 6ldŷren, 6ldŷrŷcŷ.
k.-i ķaramanī-i bed-‘ ahd olan
165b/21
- kŷŗte** : (Far. s.) 6ldŷrŷlmŷŗ, maktul,
ceset.
k. 138b/23, 161a/21
- kŷtŷg** : (is.) Kalın aģaķ g6vdesi.
k.+in 155a/1
- L -
- lā-cerem** : (Ar. zf.) ŷŷphe-siz, besbelli.
l. 147b/6
- lā-yezāl** : (Ar. s.) Bitmez, ebedi.
l. 147b/14
- laģımcı** : (is.) Dŷŗman kalelerini yıkmak
iķin laģım kazan asker.
l.+ları 144a/18
- lāhaķ** : (Ar. is.) katılma, karıŗma.
l. olacaģın 138b/2
l. olup 140a/8
l. olurlar 138b/13
- la‘in** : (Ar. s.) Kovulmuŗ; nefret
kazanmıŗ; istenilmeyen.
l.+ ŷñ 174b/17
- lākin** : (Ar. baģ.) Ama, ancak, fakat.
l. 135b/9, 137b/3, 138b/11,
138b/18, 139a/15, 139a/4,
140a/25, 147b/22, 148b/18,
150a/8, 152a/21, 151a/24,
153b/24, 158b/3, 161b/23,

- 164a/16, 164b/15, 165a/23,
167b/9, 167b/16, 169b/17,
169b/7, 171a/21, 172a/22,
173a/18, 173a/24, 174a/19
- lālā** : (Far. is.) 1. Şehzadelerin özel
eğitmenleri 2. Çocuğun bakım,
eğitim ve öğretimiyle görevli
kimse.
l. 147a/18, 158b/9
l.+ları 162a/21, 162b/21
l.+ñ 138b/14
l.+sı 144b/24, 166a/22
- laţif** : (Ar. s.) Zevk ve ruh okşayıcı
güzellikte olan.
l. 148a/19
- laţife** : (Ar. is.) Güldürecek tuhaf ve
güzel söz ve hikâye, şaka.
l. 144b/12
l.+ler ider idi 144b/11
l.-yi haķika 171b/21
- lāyık** : (Ar. s.) Uygun, yaraşır.
l. 147a/17, 160a/5, 169a/14,
172a/11
l.-ı diyānet olmayup 138a/21
hedāyā-yı l.+a 137b/22, 140a/8
l. gördiler 146a/12
l. olan 171b/6
- lāzım** : (Ar. is. ve s.) Gerekli.
l. 159b/24
l. olmāmağla 141b/25
l. olmuşdur 137a/22
- lāzime** : (Ar. is.) Gerekli şey, gerekçe.
l.+lerin 170a/23
- leb** : (Far. is.) Kenar.
l.-i deryādan 160b/13
- lebīb** : (Ar. s.) Akıllı,
l.-i sultānuñ 145b/15
- lemħa** : (Ar. is.) Bir defa bakma, bir göz
atış.
l. 145a/19
- leşker** : (Far. is.) Asker.
l. 137a/12, 158b/19, 166b/17,
167b/25, 171b/3
bī-l. 137a/17
l.-i ārāste 147b/7
l.-i bī-pāyān 159a/17
l.-i bī-şümār 143a/9
- l.-i enbūhuñ 143a/20
l.-i firāvān 151a/11, 169b/14
l.-i hümāyuna 175a/22
l.-i İslām 171a/7
l.-i Karamāniyān 145a/18
l.-i kerān 171b/22
l.-i kişver-güşā 164a/20
‘ubūr-ı l.-i manşūr 138a/11
l.-i Mūsā 136b/14
ţalī‘ a-ı l.-i Mūsā’ya 138b/21
l.-i Mūsā’yı 139a/17
baķıyye-i l.-i Mūsevī’den
140a/14
l.-i pūr-perāk 138b/12
l.-i Rum ili 151a/8
l.-i sultān 136b/7, 139b/3
l.-i sultāna 139a/24, 140b/1
l.-i Şāhruħ’dan 143b/7
l.-i Şāhruħ’ı 143a/14
l.-i Türkmān 143a/3
muķābele-i l.+de 138b/1
l.+den 158b/10
‘aķab-ı l.+den 139a/25
l.+e 146b/19, 159a/13
sütürān-ı l.+e 145b/5
l.+i 137b/14, 139a/19, 143b/14,
158a/20, 162b/12
Türkān-ı l.+i 148a/5
ţalī‘ a-ı l. idi 138b/19
L.-i zafer-i peyker 174a/12
l.+ i 171b/14
l.+leri 138b/9
l.+ümle 138b/14
- leşkerğāh** : (Far. birl. is.) Ordu yeri,
ordugah.
l.-ı sultāna 137a/17, 138b/2
miyān-ı l.+a 139b/18
l.+ına 139b/22
- levāzım** : (Ar. is. lazıme'nin c.) Silahlı
kuvvetlerin cephanesi ve silah
dışında kalan yiyecek, giyecek
maddeleri, çeşitli alet ve araç
gibi ihtiyaçları.
l.-ı seferi 138a/9
l.-ı ta‘ zīm 166b/24
- levş** : (Ar. is.) Kir, pis, murdarlık.
l.-i fesādlarından 167a/14

	l.-i vücūd-ı menāzi' āndan 140b/19	168a/20, 169b/17, 174a/3 m.+inūñ 161a/5
leyāl	: (Ar. is. leyl'in c.) Geceler. l. 137b/8	mābeyn : (Ar. is.) İki şeyin arası, ara.
leyle	: (Ar. is.) Bir gece, tek bir gece. l.-i rābi'asında 154b/8	m.+de 138b/11, 159b/24 m.+inde 161b/7
lezzāt	: (Ar. is. lezzet'in c.) Tatlar, çeşniler. l.-ı hayvāniyye 149b/19	m.+lerinde 139b/1, 143b/4, 157b/2, 165b/15, 166b/14
li-maşlahatin	: (Ar. zf.) İş îcābı. l. 145b/3	mācid : (Ar. s. mecd'den) Şan ve şeref sahibi olan [kimse]. vālid-i m.+leri 161b/5 vālid-i m.+lerinūñ 157b/19 vālid-i m.+ümüz 141a/12
libās	: (Ar. is.) Elbise, giyecek. l.+larını 152b/5	mādām : (Ar. bağ.) Çünkü, madem. m. 167b/14 m.+ki 146a/19, 158b/4
licām	: (Ar. is.) Hayvanın ağzına vurulan gem. l.+ına 136b/10	ma' dilet : (Ar. is.) Adalet, insaf. m.-i sulţānı 137a/24
lisan	: (Ar. is.) Anlaşma vasıtası olarak dil. l.+da 145b/17	ma' dūd : (Ar. s.) Sayılı, belli. nuķūd-ı nā m. 163a/25 m.-ı kālil 161a/16 taķşirāt-ı nā m.+ını 137a/21 cünūd-ı nā m.+umuz 141a/17
livā	: (Ar. is.) Bayrak. l.- i- 150b/6	mağfired : (Ar. is. gufrān'dan) Allah'ın, kullarının günahlarını bağışlaması, yarlıgaması m. 152a/18
liyām	: (Ar. s.) Alçak, değersiz. l. 171b/23 küffār-ı l. 171b/23	mağlūb : (Ar. s.) Yenilmiş. m. olup 150a/8 m. olurlar idi 143b/5
luţf	: (Ar. is.) Hoşluk, güzellik, iyilik. l.-i edā 172b/9 hukūk-ı l.-i sulţāniyi 137a/6 l.+ la 172b/10	mağrūr : (Ar. s.) Kendini beğenmiş, kibirli. m. eyledi 162a/10
- M -		mağzūb : (Ar. s.) Gazep olunmuş, kendisine kızılmış olan. m. olan 165a/7
mā-ʿ adā	: (Ar. e.) –den başka. m.+sı 157a/16 m.+sını 147a/10	maḥall : (Ar. is.) Yer, mekan. m.-i mezbūrde 168b/4 m.-i mezbüre 168b/3 m.-i mezbürdan 140a/6, 146b/15, 170a/3 m.+de 136a/24, 140a/10, 140a/16, 145a/16, 155b/10, 159b/21, 172a/11 m.+den 161a/8 m.+inde 142b/11 m.+e 144a/22, 159a/4
maʿalī	: (Ar. is. ma'lāt'ın c.) Şerefler, ululuklar. fa'āl-i ʿ asker-i dālālet-i m. 151a/25	
maʿan	: (Ar. zf.) Beraber, birlikte. m. 153a/16	
maʿāş	: (Ar. is. ayş'den) Verilen aylık. m.+ına 155a/23	
maʿber	: (Ar. is.) Geçilecek yer, köprü. m. 174a/17 kenār-ı m.+de 161a/13 m.+i 157b/22, 174b/16 m.+inden 136b/19, 163a/18,	

- m.+lerde 139a/24
m.+in 165b/6
m.+ine 160b/11
m. yokdur 145b/17
- maḥāret** : (Ar. is.) Mâhirlilik, ustalık, beceriklilik, el uzluğu.
m.+i olup 155b/16
- mahbüb** : (Ar. is.) Sevmeye
m. 170b/20
- maḥbūbe** : (Ar. is.) Muhabbet olunmuş, sevilmiş, sevilen [kadın].
m. 170b/20
m.+siyle 157a/9
Mübālağa-yı m.+ ler 174a/14
- maḥbūs** : (Ar. s.) Bir yere kapatılmış,
m. 161a/21
m. eylediler 164a/12
m. itmişler idi 159b/20
m.+larıñ 163b/25
m. olan 161a/14
- maḥfil** : (Ar. is.) 1. oturulacak, görüşülecek yer, toplantı yeri.
m. 150b/1
- maḥlaş** : (Ar. is.) 1. Bir kimsenin ikinci adı. 2. Eskiden şâirlerin şiirlerinde kullandıkları ad bendegān-ı m.-ı sultān 138b/10
m.+ı 145b/13
m.+ları 141a/14
- maḥmī** : (Ar. s.) Himaye gören, korunan [kimse].
m. olup 140b/5
- maḥmiyye** : (Ar. is. ve s.) Korunan, gözetilen.
m.-yi Edirne'de 152a/3
- maḥmūr** : (Ar. s.) Sersemlik, uyku basmış, ağırlaşmış göz, baygın göz
m. 141b/17
- maḥrūm** : (Ar. s.) İyi ve güzel şeyden hissesi olmayan.
m. olduğ 141a/12
m. olmuş 148a/9
- maḥrūse** : (Ar. s.) Korunan, muhafaza edilen.
m.-i Burusa'da 148a/18
m.-i Burusa'ya 157b/20
m.-i Edirne'de 142b/5
- m.-i Edirne'yi 150b/25
memālik-i m.+ den 174a/8
memālik-i m.+lerine 147a/10
memālik-i m.+müz 164a/25
memālik-i m.+ yi 170b/12
m.+ye 163a/19
- maḥşūr** : (Ar. s.) Muhasara edilmiş, kuşatılmış, menedilmiş, sıkıştırılmış.
m. olanlar 165b/13
m. olanlarıñ 145a/23
ḡanā' im-i ḡayr-i m.+e 172b/25
- maḥşūş** : (Ar. s.) Yalnız bir kimsede bulunan, özgü, has.
m. 146a/21
m. olmuşdur 137b/25
- ma' hūd** : (Ar. s.) Bilinen, adı geçen.
m. olmağla 169b/16
ḥilāfet-i m. olup 139a/6
m.+a 140b/11, 141b/1, 145a/25
- maḥzarāt** : (Ar. is.) Hazır olma, görünüş, gösteriş
m. 174b/9
- maḥzūz** : (Ar. s.) Çekinilecek şey, sakınca.
m. oldılar 167a/4
- mā' il** : (Ar. s.) Bir yana meyletmış.
m. 154a/3
- ma' išet** : (Ar. is.) Geçinme, geçiniş, dirlik, geçinmek için lüzumlu olan şey.
medār-ı m.+üm 147a/9
- maḥāl** : (Ar. is.) Söz, lâkırdı, söyleme, söyleyiş.
ḥüsn-i m. 138a/18
- maḥām** : (Ar. is.) 1. Durulacak yer, mekan, mahal. 2. Devlet kademesindeki yüksek mevki. 3. İçinde bir yatan bulunsun ya da bulunmasın, peygamber, veli vb. büyük bir zat adına yaptırılmış olan türbe, mezar, ziyaret yeri.
sultān-ı 'ālī m. 151a/18
m.-i İbrāhīm'e 155a/12
m.-i iştişhādda 150a/25
m.+a 155a/13
m.+ında 137b/14, 152b/4,

- 167a/2, 167b/19
m.+ında idi 163a/22
m.+ında olusun 141a/19
- maḳāmāt** : (Ar. is. c.) Makamlar.
beyān-ı m. 154b/18
- maḳarr** : (Ar. is. karār'dan c.) Karar edilen, durulan yer, karargāh.
m. 150b/16
- maḳāsıd** : (Ar. is. maksad'ın c.) Maksatlar, niyetler.
m.+i 154a/3
- maḳbūl** : (Ar. s.) Kabul edilen.
m. olup 139a/9, 147b/19, 147b/24
gūlām-ı m.+ i 174b/1
- maḳbūle** : (Ar. s.) (bkz: makbul).
m.+si 157a/7
- maḳdūr** : (Ar. is. kadr'den c.) elden gelen, en fazlazı
m.-ı mevt-i sultānı 152a/9
ğayr-i m.+dur 139b/22
şarf-ı m. iderdi 153b/23
- maḳhūr** : (Ar. s.) 1. Yenilgiye uğramış. 2. Mahvolmuş, tükenmiş. 3. Allah'ın gazabına uğramış.
m. 138b/24
m.-ı ḥavfe düşüp 169a/23
m.+dur 169b/7
tekūr-ı m. 161b/6
tekūr-ı m.+uñ 158a/12
- maḳşad** : (Ar. is.) İstenilen, kastedilen şey, meram.
m.-ı aşliyeñüzüñ 139a/6
- maḳsūd** : (Ar. s.) Söylenilmek, belirtilmek istenen.
m. 158b/15
m.-ı şerifleri 138a/20
m.+uñuz ise 145b/24
- maḳtūl** : (Ar. is. ve s.) Öldürülmüş, katledilmiş.
m. 162b/13
m. olduḳda 165b/14
m. olup 143b/14, 149a/23
- maḳkūl** : (Ar. s.) Akla yatkın, mantıklı.
m. 169b/12
m. idi 139a/9
m. olmaḳla 147b/24
- māl** : (Ar. is.) Bir kimse veya kurumun mülkiyetinde bulunan, taşınır taşınmaz her çeşit değerli ve gereli şey, mülk, arlık, servet.
m. 138a/16, 153a/4, 158a/5, 161a/4
taḫşil-i m. 135b/20, 153a/12
ṭaleb-i m. 135b/18
m.-ı ḡanā'im-i küffārdan 173b/13
m.+dan 137b/5
m.+ın 135b/1
m.+ların 167a/16
- mālī** : (Ar. s.) Mala, paraya mensup, mal ile ilgili.
m. 151b/2
- mālīk** : (Ar. is.) Bir şeye sahip.
m. olup 158a/13
- Mālīkī** (Ar. is.) İslâmiyette "ehl-i sünnet" denilen dört mezhepten biri olup îmam Malik bin Enes tarafından kurulmuştur.
m.+ü'l-mezheb idi 155a/5
- maḳlūm** : (Ar. is. ve s.) Herkes tarafından bilinen.
m.+dur 153b/3, 158b/15
m.+ı 145b/19
m. oldu 167b/2
m. olduḳdan 160b/6
m.+uñ imiş 155a/15
- maḳmūr** : (Ar. s.) Gelişip güzelleşmiş, bayındır duruma gelmiş.
m.+ca 148a/15
- maḳmūre** : (Ar. s.) Gelişip güzelleşmiş, bayındır duruma gelmiş.
evḳāt-ı m. 148a/22
- maḳnevī** : (Ar. s.) Öze, içe ait.
devlet-i m.+si 163b/1
- māni'** : (Ar. s. men'den c.) 1. Men' eden, geri bırakan, alıkoyan, engel olan. 2. Engel, özür.
m. 138b/11
m.-i ḳavī 138a/2
m.+dür 145b/25
m. ola 152b/10
m. olmaḳ 158b/8

- manşib** : (Ar. is.) Devlet hizmetinde büyük memurluk.
m.+lar 162a/14
- manşūr** : (Ar. s.) Allah'ın yardımıyla galip gelen, zafere ulaşan.
m. 137a/15, 143b/14, 149b/3, 170a/3
° asker-i m. 149a/21
° ubūr-ı leşker-i m. 138a/11
huzūr-ı sultān-ı m.+a 146a/8
m. oldı 138b/24
m. olduğı 144b/5
m. olduğın 143b/16
- manşūre** : (Ar. s.) Allah'ın yardımıyla galip gelen, zafere ulaşan.
° asker-i m. 162a/4
° asākir-i m.+den 165a/25
° asker-i m.+yi 152a/15
- manzūr** : (Ar. s.) Bakılan, görülmüş.
m. 162a/19
m.-ı pādīşāhı 174a/6
- ma' raz** (Ar. is.) Bir şeyin arzolanduğı, bildirildiğı yer.
m.-ı siyāset-i sultānīde 137b/1
- maraz** : (Ar. is.) Hastalık, illet.
m.-ı kavīyye 165a/11
m.-ı kuvvīye 166b/19
m.-ı mevtde 169a/1
m.-ı mevtinde 154a/11
m.-ı tārī olmağla 164b/16
m.+ları 146a/9
zamān-ı m.+ları 152a/2
m.+uñ 145b/15
- marazī** : (Ar. s.) Hastalığa ait, hastalıkla ilgili; hastalıklı.
m. 145b/15
- ma' reke** : (Ar. is.) Savaş alanı.
m.-i hārb 136b/2
- ma' rekegāh** : Savaş yapılan yer.
m.+a 159b/5
- marīza** : (Ar. s.) hasta, sayrı.
m. olmağın 154b/12
- ma' rūf** : (Ar. s.) Bilinen, belli.
m. 141a/25, 145a/16
- ma' rüz** : (Ar. s.) Arzedilmiş, sunulmuş.
m. 164b/25
m.-ı pādīşāhı 174a/9
- m. olduğda 163b/19
m. olıcağ 172a/23
- maşīr** (Ar. is.) 1. Karargāh. 3. Sürüp giden
tabīb-i hikmet-i m. 152b/3
pāye-i serīr-i ' izzet-i m.+lerine 140a/3
- maşlahat** : (Ar. is.) İş, emir, husus, madde, keyfiyet, hikmet. 2. ehemmiyetli iş.
berā-yı m. 159a/10
m.-ı mülk 168a/13
m.+lar 138b/5
- ma' sūm** : (Ar. s.) Suçsuz, kabahatsiz.
m. 162a/22
- maṭlab** : (Ar. is.) İstenilen şey.
m. 161b/15, 169a/19, 170a/5, 170a/9
- mazarrat** : (Ar. is.) Zarar, ziyan.
m.+ları 169a/15
- mazāyık** : (Ar. is. mazık'ın c.) Dar ve sıkıntılı yerler.
m. 146b/19
- mazhar** : (Ar. s.) Ulaşan, erişen, nail olan.
m.-ı ihsān oldı 139b/3
m. oldılar 140a/5
- mazmūn** : (Ar. is.) Kastedilen asıl mana, anlam.
m. 160b/2
m.-ı menāşirde 166b/7
m.+ı 138b/5
m.+ın 138a/22
m.+ında 147a/9, 172a/10
m.+ları 160b/3
- ma' zūl** : (Ar. s.) İşine son verilmiş, azledilmiş.
m. itmegi 135b/2
- mabsūt** : (Ar. s.) Bastolunmuş, yayılmış, açılmış.
m.+dur 141a/14
- mecāl** : (Ar. is.) Güç, kuvvet.
m. olmāyup 164b/11
m.+i olmayup 147a/8, 172b/4
- mechūl** : (Ar. s.) Bilinmeyen.
Muşafā-yı m. 159b/5, 161b/17
Muşafā-yı m.+den 158b/20

- Muṣṭafā-yı m.+e 161b/6
m.+i 160a/21
m.+ü'l-neseb 158a/3
m.+üñ 160a/19
m.+ü'n neseb 160a/5
- Mecîd** : (Ar. s.) Allah'ın adlarındandır.
te'ÿîd-i Rabb-i m. 140a/5
- meclis** : (Ar. is.) Bir konuyu konuşmak
için yapılan toplantı.
def' -i m. 152b/1
m.+de 137b/18
ḥuẓẓâr-ı m.+e 154b/25
- mecmu'** : (Ar. s.) Bir araya getirilmiş.
m.-ı nâs olmuş 155a/19
- mecnûn** : (Ar. s.) Delice seven.
m. olmuş idi 157a/6
- mecrûh** : (Ar. is.) Yaralanmış.
m. olmuş idi 144b/4
- mecrûhâ** : (Ar. is.) Yara.
m.-yı berât 136b/17
- mec'ûl** : (Ar. s.) Meydana çıkarılmış,
yapılmış olan.
Muṣṭafā-yı m. 158a/24, 159a/7,
160b/1
- medâr** (Ar. is.) Dayanak, sebep, vesile,
yardımcı
m.-ı aḥkâm-ı şer' iyye 172b/21
m.-ı ma' işetüm 147a/9
kelâm-ı ilhâm-ı m.-ı sulṭânî
146b/1
m.-ı tedbîri 172b/19
- meded** : (Ar. is.) Yardım, imdat,
m. irişmeyüp 165b/1
- medfû'** : (Ar. s.) Def olunmuş, dışarı
çıkartılmış.
m. olup 171b/22
- medfûn** : (Ar. s. defn'den) Defnolunmuş,
gömülmüş.
m.+dur 154b/20, 155b/10,
155b/14, 155b/17
m. oldılar 156a/4
m. olmuşdur 154a/13
- medh** : (Ar.is.) Övmek.
m. itmekle 173b/7
- medhâli** : (Ar. is. dühûl'den) Dâhil olmak,
katılmak.
m. olmasını 141b/4
- medîde** : (Ar. s.) Uzayıp giden, çok
süren.
müddet-i m.+den 167a/16
- medrese** : (Ar. is.) Ders okutulan, İslam
dininin koyduğu esaslara uygun
olarak öğretim yapan yer,
mektepe.
m. 148a/19
m.+si 153b/10
- mefhûm** : (Ar. is.) Anlam, mana.
m.+uyla 157a/1
- mefsedet** (Ar. is.) Fesatlık, münafıklık,
bozgunculuk.
ḥaber-i m.-i eṣer 149b/25
- mefṭûh** : (Ar. s.) Fethedilmiş.
m. olacaktır 139a/9
- meger** : (Far. bağ.) Önceden farkına
varılmayıp sonradan anlaşılan
durumu bildiren “oysa ki,
halbuki” anlamında ki bağlaç.
m. 138b/20, 146b/18, 149b/8,
157b/24, 165b/6, 172a/13
- mehleke** : (Ar. is.) Helak olacak yer,
tehlikeli yer, iş.
m.-i mühlükeden 167b/2
- mekân** (Ar. is.) Yer, mahal.
cennet m. 153b/21
Sulṭân-ı refi' ü'l-m. 148a/17
cennet m.+uñ 152b/25
- mekr** : (Ar. is.) Hile.
m. 158a/12
- mekrûhi** : (Ar. s.) Kötü, iğrenç,
tiksendirici olan.
gürûh-ı m.+yi 150a/10
- meksûr** : (Ar. s.) Kırılmış, kırık.
m. 138b/24
m. eylediler 146a/7
- mektûb** : (Ar. is.) Başka yerde bulunan
bir kimseye haber ulaştırmak, hal
hatır sormak, istek bildirmek vb.
bir maksatla elden ya da posta
aracılığı ile gönderilen yazılı
kağıt.
m. 160a/25, 161a/6, 161a/9
m.-ı mesâdiḳ-ı üslûb 137b/10
m.-ı muḥâleşet-nümâ 145b/22
m.-ı mülâfâfat-ı üslûb 136a/3

- m.+da 160b/7
m.+ı 160b/2
m.+ın 160b/3
m.+ına 146a/3
m.+ını 160b/1
m.+larda 160b/9
m.+larını 166b/6
m. yazup 160a/17
- melāhıde** : (Ar. is. mulhid'in c.) Allah'ı inkar edenler, dinsizler.
m. 149a/20
ser-ḥayl-i m. 150a/8
m.-i bāṭıniyyeyi 149b/21
ḳahr-i m.-i bed-güher 149b/3
m.-i pür-nifāḳı 149b/8
- melḥūz** : (Ar. s.) Olabileceği düşünölen, muhtemel.
m. 148a/22
- melik** : (Ar. is.) 1. Hükömdar, padişah.
2. Allah.
m. 147a/14
m.-i ʿālem-i bekā 149b/18
ḥatm-i kelām-ı m.-i ʿallām 153a/2
m.-i mürüvvetin 153a/8
- mellāḥ** : (Ar. is.) Gemici, kaptan, denizci.
m.+lardan 161a/3
- memālik** : (Ar. is.) Memleketler, ölkeler.
m. 142b/20, 165a/4, 169b/13
ekşer-i m.-i ʿAcem'i 157a/14
m.-i Anaṭolı'ya 147b/10
m.-i Azerbaycan 142b/16
mülük-ı m.-i bilād 170a/16
m.-i Diyarbekir 143b/1
miyān-ı m.-i Engürüs'den 151b/19
m.-i İsfendiyār'a 149a/8
m.-i Lās'da 165b/2
m.-i maḥrüse-den 174a/8
m.-i maḥrüselerine 147a/10
m.-i maḥrüse-müz 164a/25
m.-i maḥrüse-yi 170b/12
m.-i muʿtebere-i Engürüs 151a/19
zamıme-i m.-i Oşmāniyye 172b/17
- zamıme-i m.-i Oşmānı olmak 169a/2
m.-i pādişāhınıñ 167b/6
m.-i Rum ilinden 159a/11
m.-i şark 171a/10
m.+ine 141b/22, 165a/3
m.+ını 162a/15, 172b/19
- memāt** : (Ar. is.) Ölüm.
m.+ı 157b/25
- meʾmen** : (Ar. is.) Emın, güvenilir, sağlam yer.
m. oldu 168b/9
- memleket** : (Ar. is.) Bir devletin, bir hükömdarın yönetimi altında bulunan yer, öлке.
dāḥil-i m.174a/12
derün-ı m. 151a/11
ḡāret-i m. 143a/25
tedbır-i m. 172b/23
m.-i aʿdādan 151b/17
m.-i Canikden 166a/18
m.-i Eflak'ı 163a/6
m.-i Eflak'a 146b/17
derün-ı m.-i Eflak'a 146b/15
m.-i Eflak'ı 151a/15
m.-i Oşmāniyānda 149a/7
miyān-ı m.+de 164a/24
m.+ı 147a/17, 151a/20, 156b/21, 167a/14, 173b/15
aʿyān-ı m.+ı 140a/4
m.+ idür 172b/5
m.+ın 163a/14, 163a/3, 166a/14, 167a/3
m.+ine 140a/10, 140a/7, 173b/3
m.+ını 146b/23, 173b/23
m.+ıñüzden 147a/7
m.+lerine 137a/8, 169a/1
m.+lerinin 164a/19
m.+üñ 141a/19
- memlū** : (Ar. s.) Doldurulmuş, dolu.
m. idüp 161a/12
- meʾmül** : (Ar. s. emel'den) Emel edinilen, ümit olunan, umulan, beklenen.
m.+dür 169b/23
- meʾmür** : (Ar. is.) Bir işi yapmakla görevlendirilmiş kimse.
m. idi 148b/14

- m. oldılar 164b/6
m. olduğu 145a/10
m. olıcağ 135b/13
m. olinmağla 175a/8
- men^c** : (Ar. is.) Yasaklama, engel olma.
m. eylediler 144b/22
m. itmege 158a/24
m. itmek 146a/22
- menāşir** : (Ar. is. menşur'un c.) Padişah tarafından verilen vezirlik, yüksek mevki ve rütbelerin fermanları, menşurlar.
mazmūn-ı m.+de 166b/7
- menāzil** : (Ar. is. menzil'in c.) Konaklama yerleri, duraklar.
Ṭayy-i m. 138b/19
- menfe^c āt** : (Ar. is.) Fayda, kâr, çıkar, yarar.
vilāyet-i pūr m.+in 168b/10
- menhūs** : (Ar. s.) Nuhûsetli, uğursuz.
mülk-i Engürüs-i m. 151b/18
- menkūl** : (Ar. s.) 1. nakledilmiş, bir yerden bir yere taşınmış. 2. Ağızdan ağıza geçmiş (söz, haber, hikâye..)
m.+dür 153b/14, 153b/16, 155b/12, 156b/8
- menhūs** : (Ar.s.) Nuhûsetli, uğursuz.
m. 173a/22, 173b/9
- menşür** : (Ar. s.) 1. Bir kimseye vezirlik, müşirlik, beylerbeylik vb. bir rütbenin verildiğini gösteren padişah fermanı.
m. 166b/4
- me'nūs** : (Ar. s.) Ünsiyet olunmuş, alışılmış; alışık.
m. 138b/15
ğazā-ı m. 174a/19
- menzil** : (Ar. is.) Yolcuların konakladıkları yer. 2. İki konak arasındaki mesafe. 3. Varılacak yer.
m.-i evvelde 138a/24
m.-i işretlerine 167a/11
m.-i karīb olduğda 168b/20
m.-i mezbüreden 145a/14
- m.+ de 173b/17
m.+e 168b/22
m.+inde 139b/11
m.+ine 143a/2, 154a/1, 159a/14
- merāhil** : (Ar. is. merhale'nin c.) Konaklar, menziller.
kaṭ^c -ı m. ider iken 138b/20
- merām** : (Ar. is.) İstek, niyet.
huşūl-i m.+a 145b/25
aḫşā-yı m.+ı olmağla 145a/7
m.+larına 163b/25
- merātīb** : (Ar. is. mertbe'nin c.) Mertebeler, rütbeler.
m.+de 154b/18
- merd** : (Far. is. ve s.) 1. Yiğit, cesur. 2. Adam.
m. 171b/10
m.-i meydān 160a/6
m.-i mübāriz-pişe 139a/23
m.+āne 140a/24
- merdān** : (Far. is.) Yiğitler, adamlar.
m.-ı kār-zār 169b/23
m.-ı meydān 171b/2
- merdāne** : (Far. zf.) Mert insana yakışır tarzda.
m. 144a/19, 161a/13, 173b/20
m.+lik 140b/4
- merdānelik** : (Far. is.) Yiğitlik, mertlik.
m. 162b/9
- merdüm** : (Far. is.) Adam, insan.
m.-ı haşm 161a/13
m.-i şehir 139a/3
- merede** : (Ar. is.) Direnenler, inatçılar.
m.+sine 149a/3, 149b/22
- mergüb** : (Ar. s.) Rağbet edilmiş, beğenilmiş, herkesçe sevilip aranılmış.
m. 170b/22
m.+ elerini 170b/22
važ^c -ı nā m.+ı 140a/18
- merhale** : (Ar. is.) Uzaklık.
m. 136a/24, 140a/6, 168b/1
- merhale**: (Ar.is.) Aşama.
m. 171a/24
- merhamet** : (Ar. is.) Herhangi bir canlının acısını, kederini, mutsuzluğunu yüreğinde hissedip üzüntü

- duyma ve ona karşı yardım hisleriyle dolma, acıma.
m. 172b/10
m.-i sultāniyye 160b/24
m. idüp 146b/23, 153a/18
- merhūm** : (Ar. s.) Ölmüş bir Müslüman erkekten bahsederken ismin başına veya sonuna getirilerek “rahmetli” anlamında kullanılır.
m. 158a/3, 159b/19, 161b/15, 163a/21
- merīdān** : (Ar. Far. s.) Başı sert, inatçı. istikşār-ı m. 148b/19
mürīdān-ı m.+ını 149b/11
- merkad** : (Ar. is.) Mezar, kabir.
m.+ı 155a/4
m.+ında 154b/15
m.-ı münevverelerini 172a/3
- merkūm** : (Ar. is.) Yazılmış, adı geçmiş.
m.+uñ 146a/10
- mertebe** : (Ar. is.) 1. Derece, basamak. 2. Rütbe; paye.
m. 155b/23
m.+de 159b/13, 175a/5
m.+ sine 171a/25
m.+ye 140a/21, 167a/17
- mervī** :
- m.+dür 161b/3, 166a/17
- mesā** : (Ar. is.) Akşam.
m. 162a/12
- mesādık** : (Ar. s.) Sadık olunan, mektüb-ı m.-ı üslüb 137b/10
- mesāfe** : (Ar. is.) Uzaklık, ara.
m.-i ba^c idede olduđuñuz 145b/24
- meşāff** : (Ar. is.) Sıra sıra dizilme.
m. 143a/12
rüz-ı m.+da 158b/23
m. eyledükde 150a/7
m. eyledüklerinde 157a/4
m.+ı 140b/2
- mesā'il** : (Ar. is. mes'ele'nin c.) meseleler istifta-yı m.-i yakīniye iderler idi 148b/16
- meşālih** : (Ar. is. maslahat'ın c.) İşler.
tertīb-i m.-i mülk 137b/5
- mesālik** : (Ar. is.) Benimsenen yollar.
m.-i muhtelifeye 140b/24
- mescid** : (Ar. is.) Secde edilecek, namaz kılınacak yer, küçük cami
m.+i 155b/14
m. kılındı 175a/23
- meserret** : (Ar. s.) Sevinçli.
m. 170a/12
- mesken** : (Ar. is. sükûn'dan. c. mesâkin) Sakin olacak, oturulacak yer, oturulan ev.
m. idüp 162a/13
m.+lerine 151b/21, 167a/5
- mesmū'** : (Ar. s.) Duyulmuş, işitilmiş.
m. 146b/9, 170b/9
m.-ı hümāyūnları 149a/14
m.+dur 155a/10
m.+ı 151a/5
m.+ı olduğuda 141a/22, 161b/25, 164a/19
m.+ları 150a/3
m. olıcağ 152b/23, 163a/4
- mesned** : (Ar. is.) Büyük mevki, dayanak.
m.-i kayşeri 137b/24
m.-i vezāretde 158b/5
m.+inde 160a/22
m.+ine 136a/6
- mesned-nişin** : (Ar. Far. birl. s.) Bir mesned veya makamda bulunan.
m. olmışdur 155b/13
- mesrūr** : (Ar. is. ve s.) Sevinçli.
m. 170a/3
m. olalum 152a/20
m. oldı 172a/22
m. oldılar 165b/13, 166b/10
m. olup 135b/24
- mestāne** : (Far. zf. ve s.) Sarhoşa yakışacak şekilde, sarhoşça, sarhoşcasına.
m. 157a/8, 167a/10
- mestlik** : Sarhoşa yakışacak şekilde olmak,
m.+den 141b/17
- mestūr** : (Ar. s.) Örtülü, kapalı, gizli.
m. itdiler 152a/9
m. olduğu 170a/16
- meşakkat** : (Ar. is.) Zorluk.

m.+ ini çekmeyüp 170b/11
meş' ale : (Ar. is.) Ucunda, alev çıkarak
yanan bir madde bulunan
değnek, sopa
m.+ler 144a/21

meşâyih : (Ar. is. şeyh'in c.) Şeyhler.
m. 163b/12
kânûn-ı m. 148b/22
m.+dür 154b/8
m.+ı 168b/19, 173b/12
m.+uñ 153a/25

meşgale : (Ar. is. şugl'den. c. meşâgıl) İş,
iş güç, uğraşılın iş.
m.-i cidāle 169a/25
m.-i dünyādan 157a/12

meşgûl : (Ar. is. ve s.) Bir işle uğraşan,
bir
işle meşgul olan.

m. eyleye 162a/6
m. iken 136a/15, 162a/4,
167a/22
m. oldı 141b/1, 155a/13
m. oldılar 156a/2
m. oldum 155a/13
m. olup 141b/12

meşhûr : (Ar. s.) Herkesçe bilinen, ünlü.
m. 145b/18, 150a/19, 155a/7,
155b/12, 167b/5, 172b/5
m.+dur 146b/5
m. idi 158a/7
m. itdi 155a/21
m. itdüh 155a/20
m. olan 152b/3, 174b/14
m. olmuş idi 166a/6
m. olup 144b/5

meşiyet (Ar. is.) İrāde
m.-i Sübhāniyye 170a/9

meşreb : (Ar. is.) Yaradılış, tabîat,
mizaç; huy, ahlâk
vüs'at-ı m. 149b/21

meşrûh : (Ar. s.) Açıklanmış.
vech-i m. 158b/24

meşrût : (Ar. s.) Sart koşulmuş, şartlı,
şarta bağlı.
m. olup 148a/21

meştâ : (Ar.is.) Kışlık.
m.+ sını 174b/7

meşveret : (Ar. is.) Bir konu hakkında
tecrübeli kimselere, o konuyla
ilgili olanlara danışma, fikir
alma.

m. idüp 152a/11
m. olunup 159b/25

metānet : (Ar. is.) Metinlik, sağlamlık,
muhkemlik; sağlam; kuvvetli
olma, dayanıklılık.
m. 150b/3

metrûkât : (Ar. is. metrûk'un c.) Bırakılan
şeyler, miraslar
m.+ını 150b/21
m.+umdan 158b/13

mevâ'id : (Ar. is. mev'ûd ve mîâd'ın c.)
Va'dolunmuş şeyler.
m.-i sâbıkası 138a/11

mevālî : (Ar. is. mevlâ'nın c.) Mevlevi-
yyet payesine ulaşmış olan
sarıklı âlimler.
fâhrül'-m. 153b/2

mevâşık (Ar. is. mevsik ve mîsâk'ın c.)
Yeminler, sözleşmeler.
m. 136a/11

mevcûd : (Ar. is. ve s.) Var olan, bulunan.
m. bulunmadılar 148a/6
m.+dur 158a/7
m. idüm 175a/16
m. ola, 158b/4
m. olan 136b/9, 153a/25,
160b/14

mevfür : (Ar. s.) Çok, bol.
ğānā'im-i m.+e 170a/2

mev' id : (Ar. is.) Söz verme, vaat.
m.-i kıtāl iken 139a/1

mevķif : (Ar. is. vukûfdan. c. mevâķif)
Durak, duracak yer, istasyon.
m.-i ' arzda 169b/21

mevķûf : (Ar. is. ve s.) Durdurulmuş.
m. idüp 137b/1

mevrûş : (Ar. s.) Miras kalmış.
m. 170a/20
istiħlâş-ı mülk-i m. 163b/18
m.+eye 135b/24

mevsim : (Ar. is.) Zaman, dönem, çağ.
m.-i sefer 151b/4

- mevt** : (Ar. is.) ölüm; tas. benliği öldürme
mağdūr-ı m.-i sulṭānı 152a/9
maraż-ı m.+de 169a/1
maraż-ı m.+inde 154a/11
m.+ini 152a/5
- mevtā** (Ar. is. meyt ve meyyit'in c.)
Ölüler, ölmüşler.
m.+yı 167a/25
- mevzi** : (Ar. is.) Yer, makam.
m.+a 138a/24
m.+de 149a/21, 157a/4
m.+e 161b/22
- mey** : (Far. is.) Şarap.
nūş-ı m.+den 141b/14
- meyāmin** : (Ar. is.) Uğurlar, bereketler.
m.-i iḳbāl-i sulṭānī 139b/1
m.-i ḳudūmları 147b/12
m.+i 138a/3
- meydān** : (Ar. is.) Üzerinde bina vb. şeyler bulunmayan düz, açık ve geniş yer, açıklık, alan.
merd-i m. 160a/6
m.-ı kār-zārda 149a/19
merdān-ı m. 171b/2
m.-ı muḳābele 151a/23
m.+a 140a/23, 162b/10
miyān-ı m.+a 136b/5
m.+da 140a/24
m.+inuñ 164b/4
- meyelān** : (Ar. is.) (bkz. meyl).
m. göstermiş idi 136b/23
- meyl** : (Ar. is.) O tarafa yönelme.
m.-i şüretin 154a/2
m. idüp 154b/10
m.+in 153b/24
m. itdürsün 158a/21
m. itdürüp 160a/7
- me'yūs** : (Ar. s.) Ümidi kalmamış, ümitsiz.
m. olıcaḳ 147a/1, 152a/4
m. olup 135b/8
m.+en 164b/14
- meyyit** : (Ar. is.) Ölmüş insan, ölü.
m.+in 165b/19, 167a/23
m.+ini 143a/4
m.+ler 167a/25
- mezār** : (Ar. is.) Bir kimsenin öldükten sonra gömüldüğü yer.
m.+ı 140b/14, 144b/6, 156b/14
- mezbūr** : (Ar. s.) Yukarıda adı geçen, sözü edilmiş olan.
m. 138a/14, 138b/3, 141a/22, 143b/2, 144a/7, 144b/13, . 145a/2, 147a/23, 149a/6, 149a/18, 150a/23, 156b/21, 157a/6, 157a/21, 157b/10, 157b/3, 157b/13, 158a/7, 161a/25, 164a/16, 165a/10, 165b/14, 166a/22, 167b/18, 167b/20, 169b/21, 172a/20, 173b/6
ḳaḳā-yi m. 150a/18
ḫaṭīb-i m.+a 161a/9
Mevlānā-ı m. 172b/9
sene-i m.+a 156b/3, 174b/7
zamān-ı m.+a 144a/3
m.+ān 166a/3
sene-i m.+da 170a/4
zamān-ı m.+da 143a/4
maḫall-i m.+dan 140a/6, 146b/15, 170a/3
maḫall-i m.+de 168b/4
m.+e 157a/9
maḫall-i m.+e 168b/3
ṭā'ife-i m.+enüñ 167a/19
m.+ı 144b/24, 150a/11, 150a/17
m.+lar 163b/22, 173a/10
m.+laruñ 166a/20
m.+uñ 148a/8, 174b/14
cāmi' -i m.+ uñ 173b/13
mülḫid-i m.+uñ 149a/16
tekūr-ı m.+uñ 169b/1
- mezbüre** : (Ar. s.) Yukarıda adı geçen, sözü edilmiş olan.
sene-yi m.+de 151a/6
menzil-i m.+den 145a/14
sene-i m.+den 140b/17
fitne-i m.+nün 161b/14
belde-i m.+ye 156a/1
ḳal' a-ı m.+ye 167b/7
ḳilā' -ı m.+yi 148b/1
ḳal' a-yı m.+ yi 175a/9

- mezellet** : (Ar. is.) Zelillik, horluk, hakirlik; alçaklık, itibarsızlık. ħāk-i m.+de 140b/11
- mezheb** : (Ar. is.) Bir dinde belirli bir görüş ve anlayış farklılıklarından doğan kollardan her biri. bī-m.+i 154a/1
mālīkī'ül-m. idi 155a/5
m.+lerine 154a/2
- mezkūr** : (Ar. s.) Az önce adı geçen, yukarıda sözü geçen. m. 136a/19, 149a/13, 150a/23, 166a/7
m. olmuşlar idi 153a/23
- me'zūn** : (Ar. s. izn'den.) İzinli, izin almış. m. eyledi 158b/24
- miftāh** : kilit, anahtar, kapı m.+ı 174a/20
- mihr** : (Ar. is.) Müslüman bir erkeğin nikāh esnasında eşine vermeyi kabullendiği mal veya para. bī-m. 136a/25
m.-i mu'accele 163a/24
- miqdār** : (Ar. is.) Bir şeyin ölçüsü, sayısı veya ölçülebilme, sayılabilme durumu. m. 136b/3, 136b/4, 138b/20, 144b/2, 146b/8, 151a/2, 151b/12, 154a/11, 161a/14, 165a/16, 167a/15, 169b/17
'ālī m. 163a/2
m.-ı sipāhdan 139b/19
m.+ı 136b/12, 142b/6, 147b/13, 159b/7, 168a/24, 168b/2, 168b/5
ümerā-yı 'ālī m.+ı 136b/7
bende-i bī-m.+un 169a/13
- mil** : (Ar. is.) İğne gibi ince ve uzun bir âlet. m. çekdiler 175a/4
m. çeküp 144b/25, 162b/25
- millet** : (Ar. is.) Genellikle aynı topraklar üzerinde yaşayan, aynı soydan gelen ve aralarında dil, tarih, sanat, dünya görüşü bulunan insan topluluğu. āb-ı rū-yı 'ulemā-yı m.+i 150b/18
- minber** : (Ar. is.) Camilerde hatibin çıkıp hutbe okuduğu merdivenli kürsü. m.+e 154a/7
- minhā** : (Ar. e.) Ondan, bundan. m. 159a/1, 159b/18, 165b/13
- minhāc** : (Ar. s.) Açık, geniş yol. m.-ı şerī' at-ı müstaķīmi 150b/5
- minhūm** : (Ar. e. minh'in c.) Onlardan. m. 154b/1, 154b/21, 154a/14, 155a/5, 155a/21, 155b/12, 155b/14, 155b/17, 155b/20, 161b/15
- minnet** : (Ar. is.) Şükür, teşekkür etme, menun olma. m.+dür 147b/22
- minvāl** : (Ar. is.) Biçim, şekil, tarz, suret. m.+i 143b/5
- mīr** : (Far. is.) Baş, başkan, reis. m.-i Eflak 141b/10
m.-i nāmdār 146b/21
- mīşāk** : (Ar. is.) Sözleşme, yemin. m. itdüği 151a/6
- mişāl** : (Ar. is.) Örnek. m. 171b/17
şehir-i m. 168a/21
'ālem-i m.+de 155b/4
m.+indeki 162a/21
- mişelik** : (is.) Meşelik, küçük koruluk. m. 168b/2
- miyān** : (Far. is.) Ara, orta. m.-ı diyār-ı a' dāda 151b/14
m.-ı leşkergāha 139b/18
m.-ı memālik-i Engürüs'den 151b/19
m.-ı memleketde 164a/24
m.-ı meydāna 136b/5
m.+ına 140b/5
m.+ında 140b/23, 149b/19, 153b/3, 158a/25, 162a/18, 171b/23
m.+ından 143a/20
- mizāc** : (Ar. is.) 1. Huy, tabiat. 2. Sıhhat.

- hiddet-i m. 135b/23
m.-ı şıhhat-ı imtizâcları 151b/25
m.-ı şerifleri 145b/11, 152a/21
m.+ı bozulup 159b/21
teğayyür-i m.+ını 145b/23
- mollâ** : (Ar. is. mevlânâ'dan) Büyük kadı, büyük âlim.
m. 150a/22
- mu'accel** : (Ar. s.) Ertelenmeyip öne alınan, geciktirmeyen.
mihr-i m.+e 163a/24
- mu'âf** : (Ar. s.) Ayrı tutulmuş.
m. 168b/9
- mu'âlece** : (Ar. is. ilâc'dan.) İlâç yapma, ilâç kullanma
m.+den 152a/2
- mu'âmelât** : (Ar.is.) Davranışlar, yaptırımlar.
m.-i şen'î 172a/20
- mu'âmele** : (Ar. is.) Davranış.
m.+den 141a/20
m. eyledi 166b/1
m. idelüm 146a/17
m.+sinde 135b/4
- mu'âraza** : (Ar. is.) Kavga, çekişme.
m.-ı dîniyye 150a/24
- mu'âşır** : (Ar. s. asr'dan.) Çağdaş, bir asırda yaşayanlardan her biri.
m.+ı 142b/12
m.-ı Sultân Murâd 170a/16
- mu'asker** : (Ar. is.) Savaş zamanında bir ordunun toplu olarak bulunduğu yer, ordugah.
m.-i hümâyûna 140a/4
m.-i sultâna 138b/13, 138b/19, 151a/15
m.-i sultânîye 137b/16
- mu'âvedet**: (Ar. is.) Geri dönme
m. 174b/2
- mu'âvenet** : (Ar. is.) Yardım.
m.-i tekür 136a/4
m.+i 153a/13, 161b/6
m. idenler 154a/8
m. idüp 171b/15, 172b/23
- mücib** : (Ar. s.) 1. Sebep olan, gerektiren. 2. Sebep.
m.-i aihilâldür 146a/17
- m.-i 'ibret eylediler 150b/20
m.-i siyâsetdür 160b/23
haber-i m.+i's sürür 146a/8
- muğârebe** : (Ar. is.) Karşılıklı olarak birbirine vurma, vurşma.
m. 140a/25,
m.-yi tığ 171b/16
- mugannî** : (Ar. s. ve is. gınâ'dan) Şarkıcı.
m.+ler 163b/11
- muğtenim** : (Ar. is. ve s.) Ganimet alan.
m. oldılar 144b/2, 170a/2
m. olup 170b/19, 173b/25
- muğâbâ** : (Ar. is.) Korku, ihtiraz, çekingenlik.
bî-m. 151a/22
- muğabbet** : (Ar. is.) Sevgi.
m. 167a/1
m.-i mevrüşeye 135b/24
m.-nâme 141a/16
- muğâfaza** : (Ar. is.) Koruma, saklama.
m. 159b/9
m.-ı bilâd idüp 147a/18
m.+ sında 172a/24
m.-yı mühimmâtı 148a/1
m.+ya 162a/15
- muğâfız** : (Ar. is.) Koruyan, gözeten.
m.+ları 145a/14
- muğakkağ** : (Ar. s.) Doğruluğu kesin.
m. 162b/24
m.+dur 160a/23
- muğakkar** : (Ar. s.) Tahkîr olunmuş, hakarete uğramış, hor ve hakir tutulmuş.
m. 167b/11
- muğâlefet** : (Ar. is.) Uymama, karşı çıkma.
m. 136b/7, 159a/15
'âlem-i m. 138a/1
m.+e 155b/5
m. itmek 167b/12
m.+üm 168a/11
- muğâleşet** : (Ar. is. hulûs'dan) birbiriyle dostça geçinme, dostluk ve iyi muamele etme
mektüb-ı m.+nümâ 145b/22
- muğâlif** : (Ar. is. ve s.) Karşı çıkan.
m.-i hâzmdur 148a/10

- cānib-i m.+āndan 138b/20
 ḳalb-i m.+āne 136b/3
 m.+ine 147a/7
- muḥallefāt** : (Ar. is. muhallefe'nin c.)
 Ölen bir kimsenin bıraktığı
 şeyler.
 m. 167a/16
- muḥārebe** : (Ar. is.) İki devlet veya
 devletler arasında yapılan savaş,
 harp.
 m. 143b/4, 150a/6, 157b/2,
 162a/18, 164b/7, 175a/10
 m.+de 140a/25
 m. iderüz 166b/17
 m. idüp 165a/4
 m. itmek 139b/20
 m.+ler olup 141a/4
 m. olduğda 143b/25
 m.+ye 139a/14, 162b/8
- muḥarref** : (Ar. s.) Tahrif olunmuş.
 m. idi 162b/23
- muḥarrem** : (Ar. is.) Hicri senenin veya
 kameri yılın birinci ayı.
 m.+inde 144a/1
 m.+inüñ 142b/3, 154b/24
 m.+ül'-harāmınıñ 151b/24
- muḥarremāt** : (Ar. is. muharrem'in c.)
 Şeriatça haram ve yasak olan
 şeyler.
 m.+a 149a/4
 m.+ı 149b/20
- muḥarremü'l-harām** : Cahiliyet devrinde
 savaşın yasaklandığı dört aydan
 ilki olan Muharrem ayı.
 m.+ınıñ 156b/5
- muḥarrer** : (Ar. is.) Tahrir olunmuş, yazılı.
 m. olmuşdur 150b/4
- muḥarrrik** : (Ar. s.) Ayartan, dürten.
 m. 169b/5
- muḥāşama** : (Ar. is.) İki taraf arasındaki
 düşmanlık.
 m. 150a/23
- muḥāşara** : (Ar. is.) Kale, şehir, kasaba
 vb. bir yerin yahut bir birliğin
 etrafını askerle çevirip giriş çıkış
 ve ikmal yollarını kesme,
 kuşatma.
 m. 144a/16
 eyyām-ı m. 164b/15
 müddet-i m. 144b/3, 169b/19
 müddet-i m. 162a/7
 m.-i İstanbul 161b/15
 m. eyledi 137a/8, 139a/3,
 165a/24, 165b/1, 167b/25
 m. eylediler 161b/24, 169b/14,
 174b/22
 m. eyledüklerinde 175a/9
 m. eylemiş idi 147a/24, 162b/4,
 173a/23
 m. eylemişler idi 161b/11
 m. iderler 164b/9
 m. idüp 144a/14, 145a/22,
 171a/16
 m. itmege 165a/8
 m. itmiş 171a/21
- muḥaşşal** : (Ar. zf.) Hâsılı, hulâsa, sözün
 kısası, işin sonu.
 m. 159b/22
 m.+an 158a/14
- muḥātaba** : (Ar. is.) Birbirine hitâbetme,
 söyleşme, konuşma.
 m.+sı 160a/10
- muḥāṭara** : (Ar. is.) Tehlike, zarar, ziyan,
 korku.
 m. 168b/9
- muḥayyer** : (Ar. s. hayr'dan) Seçmeli,
 beğenmeye bağlı, beğenmece.
 m. olup 158b/17
- muḥill** : (Ar. s. halel'den) İhlâl eden,
 dokunan, sakatlayan, bozan.
 m. 149b/24
- muḥkem** : (Ar. s.) Tahkim edilmiş,
 sağlam kılınmış, sağlam, berk,
 sağlamlaştırılmış, kuvvetli.
 m. 173b/22
- muḥliş** : (Ar. s. hulûs'dan) 1. Hâlis,
 katkısız. 2. Dostluğu, samimiliği
 ve hâli içten, gönülden olan.
 m. 149a/5
 m.+āne 158b/15
- muḥlişâne** : (Ar. Far. zf.) Samimî olarak,
 içten gelerek, dostlukla,
 m. 159a/11
 ʿazîmet-i m. 138a/3

- muhtâc** : (Ar. s.) İhtiyâcı olan, kendisine bir şey lâzım olan, bir eksiği olup onu tamamlamak isteyen.
m.+lara 153a/3
- muhtaşar** : (Ar. s. hasr'dan) İhtisar edilmiş, kısaltılmış, kısaltma, kısa.
m.+ca 167b/10
m.+ı 154b/5, 154b/6
- muhtelif** : (Ar. s. sül. halefe) Türlü, çeşitli; çeşit çeşit mesâlik-i m.+ye 140b/24
- mu'îd** : (Ar. is.) İnzibat te'mînine me'mur muallim yardımcısı.
m.+i 153b/17
- muķābele** : (Ar. is.) Bir işin, bir davranışın gerektirdiği karşı davranış.
m. 139b/15, 143a/1, 159a/23, 173b/19
meydân-ı m. 151a/23
m.-i İstanbul'a 136a/19
m.-i leşkerde 138b/1
m.-i muķaddemâtını 139a/12
m.-i sipāh 151a/13
m. eyleyeler 138b/6
m. idüp 149a/21
m. olup 136b/1
m.+sinde 165b/23
m.+ sinden 173b/15
m.+sine 136a/12, 138a/10
m.+ye 140a/21, 163a/5
- muķābil** : (Ar. s.) Bir şeyin tam karşısına gelen, karşısında bulunan.
m. olup 156b/22
- muķaddem** : (Ar. s.) 1. Önde bulunan, önden giden. 2. Zaman bakımından daha eski olan.
m. 146b/24, 153a/8, 159b/5, 164b/18, 169b/8, 171a/19, 171b/7, 173a/25
m.+ en 172a/13
- muķaddemā** : (Ar. zf.) Bundan önce, evvelce.
m. 138b/6, 139b/24, 142b/18, 147a/16, 148a/24, 152a/13, 156b/13, 166a/21, 172a/22, 172b/24
- muķaddemāt** : (Ar. is.) Öncü kuvvetler, öncü birlikler.
m. 163b/19
m.-ı ' aklıyye 150a/25
muķābele-i m.+ını 139a/12
- muķadder** : (Ar. s.) Allah tarafından ezelde belirlenip takdir edilen, alın yazısında bulunan şey.
m. olmamağla 149b/5
- muķarrer** : (Ar. s.) Kararlaştırılmış.
m. 147b/23, 158b/1
m.+dür 136b/11, 138b/14, 141a/20, 144a/24, 146a/19, 146a/25, 158b/21
m. kılınmış idi 137a/5
- muķātele** : (Ar. is.) Karşılıklı vuruşma, birbirini öldürme.
m. 149a/21, 162b/8
m.-i ' azîmetde 151b/3
m.-i sulţān-ı islāmîyāne 150b/6
m.+ye 136b/1, 150a/6, 151a/24, 173b/19
- muķāvem** : (Ar. is.) Karşı koyma, direnme.
m.+e 140b/1, 151a/25, 159a/19, 161a/16, 168a/9, 174b/22
ţākat-ı m.+i olmāmağla 145a/23
m. idemeyüp 139a/16, 164a/21
m. itmek 158b/2
- muķayyed** : (Ar. s.) Bir şeye veya bir kimseye maddi yahut manevi bir bağ ile bağlanmış olma.
m. 161a/21
m. iken 161a/19, 162b/3, 172b/23
m. oldu 159a/1
m. olduğu 163a/8
m. olmadılar 173a/18
m. olmağın 165a/25
m. olmayup 143a/4, 170b/12
m. olup 172a/25
- muķtezā** : (Ar. is.) Bir şeyin gereği olan.
m.-yı naķz-ı ' ahddür 146a/24
m.+sınca 164a/17, 166b/14
- muntaşır** : (Ar. s.) Öç alan.
m. oldu 165a/10
- muntazır** : (Ar. is. ve s.) Bekleyen.

- m.-ı fermân olalar 152a/17
m. oldı 136a/13
- muktezâ** : (Ar. s. kazâ'dan) İktizâ etmiş, lâzım gelmiş.
m.-yı ʿaşq 157a/7
m.-yı tesvîlât-ı şeytânî 149a/2
m.+sinca 158a/17
- munzamm** : (Ar. s. zamm'dan) İnzimâm eden, üste konan, katılan; ek.
m. olmuş idi 169b/9
- murâd** : (Ar. is. revd'den) 1. arzu, istek, dilek. 2. maksat, meram 3. Osmanlı Padişahlarından Murat.
m. 168a/10, 168a/7
m.-ı sultânî 151a/22
ravza-i m.+da 170a/10
m. eyledi 139a/15
m.+ı 158a/12, 172a/8
m.+ imuz olduğın 172a/16
m. idenler 136b/25
m. idinüp 143b/7, 158b/9, 163a/18
m. itmegin 154a/1, 168b/13
m.+ları 137b/12, 151a/14
m.+ları idi 158b/6
m.+uñ 167b/22
m.+uñ ise 141a/18
- muraşşa**ʿ : (Ar. s.) Kıymetli taşlarla bezenmiş.
m. 165b/24, 170a/24
m.-ı raht 137b/20
- musâddık** : (Ar. s. sıdk'dan) Tasdik eden, gerçekliğini, geçerliğini resmî olarak yazı ile bildiren.
m. oldılar 138a/6
- muşâheret** : (Ar. is.) Evlenen iki kişinin aile ve yakınları arasında meydana gelen akrabalık.
karâbet-i m. 169a/13
- musahhar** : (Ar. is.) Bir şeyi etkisi altına almak, büyülemek.
m. 149b/18
- muşâhib** : (Ar. s. sohbet'den.) Biriyle musahabe eden, sohbette bulunan, konuşan, arkadaş.
m. oldılar 166b/25
- muşâlih** : (Ar. s. sulh'den) Sulh yapan, barışan.
m.-i cumhûrî 152a/10
- muşâliha** : (Ar. s. sulh'den) Sulh yapan, barışan
m.+nuñ 139a/19
- musalla**t : (Ar. s. salâtet'den) Teslît olunmuş, birinin üzerine düşmüş, sataşmış, ilişmiş; sataşan, rahat bırakmayan.
m. olup 144a/23
- muşannif** : (Ar. s. sınıfdan.) Kitap yazar, müellif.
m.+i 148b/12
- muşavver** : (Ar. s. sûret'den) Tasarlanmış, düşünülmüş.
m. olmağın 165a/1
- musırr** : (Ar. s.) Bir konuda sürekli ısrar eden.
m. oldılar 158b/6
- mutâba**ʿat : (Ar. is.) Birine uyup arkasından gitme, izinden gitme.
m. 161b/2
m. eylemezler 160a/19
izhâr-ı m. 175a/21
- mutâbık** : (Ar. s. tıbk'dan) Uyan, uygun.
m. olup 160b/3
- mu**ʿtâd : (Ar. s.) Alışılmış.
ʿatâ-yı m. 147a/15
hîlâf-ı m. 157a/9
zafer-i m. 172a/25
ğazâ-yı m.+da 138a/1
m. eyledi 135b/2
m.+ı 138a/4, 139b/6
m.+ları 152b/4, 170b/4
ğazâ-yı m. olmağın 146b/9
- mutaşarrıf** : (Ar. s. sarf dan) 1. Tasarruf eden, kendinde kullanma hakkı ve salâhiyeti bulunan. 2. Bir yerin en büyük idare âmiri.
m. idi 161b/17
m. iken 142b/19
m. olup 141b/22
- mutâva**ʿat : (Ar. is. tav'dan) İtaat etme, baş eğme.
gerden-i m.+ı 150b/12

- mutazaccır** : (Ar. s. zucret'den) Tazaccur eden, içi sıkılan; sıkıntılı.
m.+u'l hâl eyleyüp 135b/18
- mutazammın** : (Ar. s. zımn'dan) Tazammun eden, içine alan.
m.-nāme 162a/6
- mu' teber** : (Ar. s. ubûr'dan.) İtibarlı, hatın sayılır, saygın, inanılır, güvenilir.
m. 166b/4
memâlik-i m.+e-i Engürüs 151a/19
te'lifât-ı m.+e 150b/4
m.+lerin 139b/2
- mu' tekadât** : (Ar. is. mu'tekid'in c.) İtikadolunan, inanılan hususlar.
m.+um 149b/19
- mu' temed** : (Ar. is.) Kendisine itimâdedilen, inanılıp güvenilen kimse.
m.+i idi 167b/19
- mu' terif** : (Ar. is.) İtirâf eden, kendi kusur ve kabahatini gizlemeyerek söyleyen, anlatan.
m. oldı 150b/16
- muṭlāk** : (Ar. s.) Kesin, şüphesiz.
ğâlib-i m. 175a/11
- muṭma' in** : (Ar. s.) Şüphe, korku ve endişelerden kurtulup rahatlamış.
m.+ül-hâtır 136a/11
m.+ül-ḳalb 166b/1
- muṭrib** : (Ar. s. tarab'dan) İtrâb eden, çalgı çalan, çalgıcı, şarkıcı.
m.+ler 163b/11
- muṭṭali'** : (Ar. s.) Bir işi haber almış, haberdar.
m. olduğu 153b/3
m. olacağı 159a/19
- muvâcehe** : (Ar. is.) 1. Yüzleşme, yüz yüze gelme. 2. Karşı, ön.
m. 151b/3
bi'l m. 158b/16
m.-i sultânda 138a/15
m.+sinde 137a/21
- muvâceheten** : (Ar. zf.) Yüz yüze, karşı karşıya.
m. 158b/7
- muvâfaḳat** : (Ar. is.) Uyuma, uygun görme, uzlaşma.
m. itdükde 137a/4
- muvâfık** : (Ar. is. vefk'den) Uygun, yerinde.
m. 138a/6, 141b/25, 160a/6, 160b/3, 160b/6
m. çıkmagla 146a/3
- mūvahhiṣe** : (Ar. s.) Tevhiş eden, korkutup ürküten.
aḫbâr-ı m. 151b/14
- muṣaffer** : (Ar. s.) Savaşta zafer kazanmış.
m. 137a/15, 138b/24, 150a/2
m. oldı 143b/15
m. oldukda 149b/4
- muṣtarib** : (Ar. s. darb'dan) İztırâbı, sıkıntısı olan; rahatsız, çırpınıp duran.
m. 165b/3
m. olmağla 142b/23
m. olup 158a/15
- muṣtarr** : (Ar. is.) Bir işi, bir davranışı yapmak zorunda kalmış, zorlandığı için aksini yapamaz kişi, mecbur.
m. olup 135b/13, 175a/1
- mübâderet** : (Ar. is.) Bir işe süratle girişme.
m. idüp 140a/12
- mübâlağa** : (Ar. is.) Bir şeyi olduğundan daha mühim, daha büyük gösterme.
m. 153a/4
m.-ı âdem 149a/22
m.-i ' asker 159a/5
m.-i ğilmân 146b/17
m. eylediler 166b/24
m.-ı maḫbûbeler 174a/14
m.-ı ğanâ'im 173b/24
- mübâliğ** : (Ar. s.) Çok, çok fazla.
m.-ı keşîre 161b/23
- mübârek** : (Ar. s.) Çok saygı değer, hürmete layık.
m. 168b/18, 173b/12

- mübāriz-piše** : (Ar. s.) Eski savaşlarda meydana çıkarak düşmanlarıyla teke tek dövüşen kişi.
m. 173b/12
merd-i m. 139a/23
- mübāşeret** : (Ar. is.) Bir işe başlama, girişme.
m. 174a/9
m. eyledi 166a/23, 168a/9
m. eylediler 136b/1, 144b/7, 161b/15
m. eyledükde 154a/4
m. eyleyeler 169a/9
m. idüp 173b/11
- mübtelā** : (Ar. s.) Bir şeye tutkun.
m. oldı 165a/11
m. olduğı 166b/20
- mücādele** : (Ar. is.) Çatışma, vuruşma.
eşnā-yı m.+de 143b/13
- mücāhedāt** : (Ar. is. mucāhede'nin c.)
Mucāhedeler.
m. 148b/17
- mücāhede** : (Ar. is. cehd'den) Uğraşma, savaşma, din düşmanlarıyla savaşma.
m. itdi 155b/2
tekmil-i m. itdükden 154b/10
- mücāhid** : (Ar. s.) Cihat eden, savaşan.
sultān-ı m. 174b/20
- mücāhidāne** : (Ar. Far. zf.) Mucāhit olana yakışacak surette.
m. 151a/13
- mücāvir** : (Ar. is. ve s.) Komşu.
m. 149a/5
- mücāz** : (Ar. s. cevāz'dan) İcazet almış, icazetname, izin verilmiş.
m. oldı 154b/23
m. olup 153b/20
- mücāzāt** : (Ar. is.) Cezalandırma.
m. 140b/14
m.+ına 150b/8
- müceddeden** : (Ar. zf.) 1. Yeniden, yeni.
m. 145b/8, 173b/7
- mücerred** : (Ar. is.) Düşüncede var olan, soyut.
m. 151b/2
- mücid** : (Ar. is. ve s.) İşini ciddi yapan.
m. olup 164b/17, 174b/20
- müctemi**^c : (Ar. s. cem'den) İçtimâ eden, toplanan, toplanmış, toplu; birikmiş, birleşmiş.
m. oldılar 145a/16
- müd** : (Ar. is.) Mut, kara mut, batman nevinden bir ölçek.
m. 155a/2
- müdāfa**^a : (Ar. is. def den.) Defetme, bir saldırıya karşı durma, koruma, korunma.
m.-ı sipāh-ı sultān 145a/17
m.+dan 147a/1
- müdārā** : (Far. is.) Yüze gülme, dost gibi görünme.
bī-m. 151a/21
- müdārāt** : (Ar. is. dery'den) Yüze gülme, dost gibi görünme.
m. 136b/22
- müḍārebe**
m.-yi tıg 171b/16
- müdāvemmet** : (Ar. is. devām'dan) Devam etme, bir işe aralıksız çalışma.
m. eylediler 137a/2
m.+ümüz 138a/5
- müdāvim** : (Ar. s. devām'dan. c. müdāvimîn) Devam eden [bir yere], bir işe aralıksız çalışan.
m. olup 167a/8
- müdde**^c ā : (Ar. s. da'vâ'dan) İddia olunmuş, iddia olunan şey.
ḫilāf-ı m.+sı 167b/17
- müddet** : (Ar. is.) Bir şeyin bir olayın başı ile sonu arasında geçen zaman, süre.
m. 156a/1
m.-i keşire 155b/8
m.-i medideden 167a/16
m.-i muḫāşara 144b/3, 162a/7, 169b/19
m.-i 'ömrleri 142b/8, 156b/8
m.-i salṭanat-ı müşterekesi 142b/11
m.-i salṭanatları 142b/6, 156b/6
m.-i salṭatunuñ 157a/14

- m.+den 155a/16
m.+ dür 171b/5
- müderris** : (Ar. s. ve i. ders'den.) Ders veren, ders okutan; medrese dersi okutan.
m. 148a/20, 153b/17
m.+i olup 153b/4
- mü'ellif** : (Ar. s. ve i. ülfet'den.) Te'lif eden, kitap yazan, eser sahibi.
m.+i 145b/18
- müeyyed** : (Ar. s.) Kuvvetlendirilmiş, sağlamlaştırılmış.
sultân-i m. 139b/8
- mü'eyyidât** : (Ar. s.) Sağlam, doğru olan.
m.-ı nakliyye 150a/25
- mü'ezzîn** : (Ar. is.) Ezan okuyan.
m.+lere 154a/6
- müferrec** : (Ar. s.) Meydanı olan, geniş.
m. 167a/5
- müfid** : (Ar. s. feyd'den) Faydalı.
m. olmadı 152a/25
m. olmayup 145b/12
- müfsid** : (Ar. is. ve s.) İfsâd eden, bozan, ara bozanlar.
nâm-ı m. 149a/24
m.+lerüñ 154a/7
- müfsidâne** : (Ar. Far. zf.) Fesatlıkla, ara bozuculukla.
işrâb-ı çâşnî-i ibâhet-i m. 149b/13
- müfti** : (Ar. is. fetvâ'dan) Fetva veren, din işlerine bakan kimse, müftü.
m. 153b/17
- müheyyâ** : (Ar. s.) Hazır, amade.
m. olup 138b/9
- mühimmât** : (Ar. is.) Savaş için gerekli olan cephane vb. şeyler.
muḥâfaẓa-yı m.+ı 148a/1
- mühlîke** : (Ar. s.) Öldürücü, helak edici.
mehleke-i m.+den 167b/2
- müjde** : (Far. is.) Muştu, sevinç haberi.
m.+sini 165a/19
- mükâfât** : (Ar. is.) Bir hizmet ve iyiliğe karşı edilen iyilik.
m. 150b/8
m. eylediler 140b/14
- mükellef** : (Ar. s. külfet'den.) Külfetle süslenmiş, mükemmel şekilde hazırlanmış olan.
m. 137b/18
- mükemmel** : (Ar. s.) Olabileceğin en kusursuzu, en üstünü.
m. 139a/25, 146b/12, 147a/20, 151a/25, 173b/20
- mükerrer** : (Ar. zf.) Tekrar tekrar, tekrar ederek.
m. 168b/25
- mülâhaza** : (Ar. is.) Düşünce, detaylı düşünme.
m. idüp 139a/15, 148a/17
m. itmek idi 138a/22
m.+sıyla 137a/6
- mülâkât** : (Ar. is.) Görüşme.
m. 168b/13
m.-ı pâdişâh 153b/22
ibtidâ-yı m.+da 159a/6
- mülâkî** : (Ar. is. ve s.) Buluşan, kavuşan, görüşen.
m. olup 136b/2, 155a/9
- mülâtafat** : (Ar. is.) Lâtife etmeler, şakalaşmalar.
mektüb-ı m.-ı üslûb 136a/3
- mülâyemet** : (Ar. is.) Yumuşak huyluluk.
m. 139a/5, 147b/17, 166a/25, 170b/7
- mülâzemet** : (Ar. is.) Osmanlı ilmiye teşkilatında müderris olabilmek için medreseden mezun olduktan sonra belli bir süre yapılan staj.
m. 136a/22
m.-i sultâna 140a/11
- mülâzım** : (Ar. is.) Bir kimseye bağlı olma.
m.-ı rikâb-ı pâdişâh 172b/16
- mülhâq** : (Ar. s.) Bir bütüne sonradan katılmış, eklenmiş.
m. olalar 152a/14
m. oldı 137b/16
m. oldılar 140b/2
m. olduklarında 175a/22

- m. olup 138b/19, 140a/4
mülhem : (Ar. s.) İlham edilmiş, [birinin] içine doğmuş.
m. olup 159b/9, 166b/18
- mülhid** : (Ar. is. ve s.) Allah'ı tanımayan, dinsiz.
Bedreddin-i m. 149a/6
m.-i mezbûruñ 149a/16
m.+ün 153b/25, 154a/4
- mulhidân** : (Ar. is.) Mülhidler, dinsizler.
ref^c -i m. 150a/2
İlķā-yı kelimāt-ı m.+e 149b/12
- mülk** : (Ar. is.) Bir hükümdar veya devletin hüküm ve iradesi altında bulunan topraklar.
dāru'l m. 159a/13
maşlahat-ı m. 168a/13
niżām-ı umūr-ı m. 174a/11
tertīb-i meşāliḥ-i m. 137b/5
m.-i ^cAcem'den 150a/21
m.-i Engürüs 173b/16
m.-i Engürüs-i menḥūs 151b/18
şāh-ı m.-i ḥiṣāl 168b/23
^cināyet-i m.-i ḳahhār 138b/23
istiḥlāş-ı m.-i mevrūs 163b/18
irşād-ı m.-i Oşmānī 140b/23
m.-i pederiden 166a/13
dā^cıye-i m.-i sultānī 149b/9
^carşa-i m.+ı 139a/7
taḥşil-i m. ise 168a/10
- mülkī** : (Ar. s.) Bir ülkeye ait, ülke ile ilgili.
zafer-i m. 151b/2
- mültekā** : (Ar. s.) Kavuşma; buluşma; birleşme yeri.
m.+ sında 174a/22
- mülük** : (Ar. is. melik'in c.) Melikler, hükümdarlar.
m. 142b/12
temām-ı m. 151a/8
m.-i ^cizām 174b/13
m.-ı küffārdan 158a/12
m.-ı küffārı 135b/18
m.-ı memālik-i bilād 170a/16
m.-ı Venedik 169b/18
m.+dan 144a/4
m.+e 167b/7
- m.+ı 156b/18
mümāna^cat : (Ar. is. men'den) Menetme, engel olma, önleme.
bī-m. 147b/8
- mümkin** : (Ar. s.) Olması, gerçekleşmesi imkan dahilinde olan.
m.+dür 158b/2
- mümtedd** : (Ar. s. medd'den)
İmtidâdeden, uzayan, uzanan, süren; sürekli.
m. olup 152a/2
- münāferet** : (Ar. is. nefret'den.) Nefret etme, sevişmezlik.
m. 147b/22
- münāfık** : (Ar. s.) İki yüzlü, Allah'a inanmadığı halde inanmış gibi görünen ve öyle davranan kimse.
m. 160b/6
- mün^cakis** : (Ar. s. aks'den) İn'ikâs etme, ulaşma, duyulma.
m. olduğda 137a/9, 169b/4
- münakḳaş** : (Ar. is.) İşlenmiş, nakışlı, resimli işlemeli.
m. 148a/18
- münāsib** : (Ar. s.) Uygun, yerinde.
m. degildür 162a/1
m. görünmüş idi 145b/4
m. görüp 165b/5, 169b/12
- münāza^ca** : (Ar. is. nez' den.) Ağzı kavgası, çekişme.
m. 147b/23
- müncerr** : (Ar. s.) Bir duruma veya şeye varıp son bulmak.
m. oldu 145b/21
- münderic** : (Ar. s.) İndirâceden, içinde bulunan, yer almış.
m. 172a/22
- Müneccimîn** : (Ar. s. ve is.) Yıldız falına bakanlar, yıldız ilmiyle uğraşanlar.
m. 171a/10
- münevvere** : (Ar. s.) Tenvir edilmiş, nurlandırılmış, parlatılmış, aydınlatılmış; ışıklı.
merḳad-ı m.+ lerini 172a/3

- münhezim** : (Ar. s.) Bozguna, hezimete uğramış.
m. 171a/7
m. oldılar 143b/14, 171b/17
m. olduğda 157a/1
- münîr** : (Ar. s.) Nurlu, nurlanmış.
kalb-i m.+ inde 172a/7
- münkesir** : (Ar. s. kesr'den) Kırgın, gücenmiş.
m. olup 159b/6
m.+ ü'l bāl 173b/22
- münsedd** : (Ar. s. sedd'den) İnsidâdeden, kapanan, tıkanan, kapalı.
m. olmağın 140b/1
- münselik** : (Ar. s.) Yol, meslek, tarikat vb. şeylere girmiş, o yolu tutmuş.
m. oldı 147a/5
- müntefi'** : (Ar. s.) Yararlanmış, menfaatlenen.
m. olmadıkları 169a/7
- müntehâ** : (Ar. is.) Bir şeyin varabileceği son nokta.
diraht-ı m.+nuñ 141a/25
- mürâca'at** : (Ar. is.) Bir istek için bir kişi veya kuruma başvurma.
m. buyurdılar 151b/20
m. eyledi 143a/8
m. eyledükde 153a/8, 164a/22
vaqt-i m. 174a/1
hîn-i m.+ da 172a/19
- mürde** : (Far. s.) Ölü, ölmüş.
nefer-i m.+nuñ 167b/1
- mürîd** : (Ar. is. revd'den.) Bir şeyhe bağlı olan kimse.
m.+leri 148b/20
m. olup 150a/13
- mürîdân** : (Ar. is. mürîd'in c.) Bir şeyhe bağlı olan kimseler.
m. 149b/18
m.-ı merîdânını 149b/11
- mürtefi'** : (Ar. s. refden) İrtifa eden, yükselen, yükselmiş, yüksek; yüce.
m. idüp 150b/6
- mürûr** : (Ar. is.) Geçme, geçiş.
m. 168a/24
- mürüvvet** : (Ar. is.) İnsaniyet, mertlik, yiğitlik, cömertlik, iyilikseverlik.
m. 143b/9
melik-i m.+in 153a/8
- müsâ'ade** : (Ar. is.) İzin.
m.-i rüzgâr 141b/6
m. ideyim 167b/23
m. itmekle 136a/1
- müsellaḥ** : (Ar. s. silâh'dan) Silâhlanmış, silâhlı.
m. 143b/11
- müsellem** : (Ar. is.) Doğruluğu ispatlanmış, herkesçe kabul edilmiş.
m. 150a/19
m. eyledi 168b/9
m. olup 149b/18
- müsellim** : (Ar. s. selm'den) Teslîm eden, veren.
m. 159a/13
- müslimân** : (Ar. is.) İslam dininden olan kişi.
m.+lardan 158a/11
m.+laruñ 169b/2
- müslimîn** : (Ar. is.) Müslümanlar.
' asker-i sulṭân-ı m. 150a/7
m.+ den 174b/17
- müstaḳil** : (Ar. s.) Bağımsız.
m. 150a/5
- müstaḳîm** : (Ar. s. kıyâm'dan) Doğru, düz, temiz, namuslu.
minhâc-ı şerî' at-ı m.+i 150b/5
- müsteḫaḳ** : (Ar. s.) 1. Hak etmiş. 2. Bir kimsenin hak ettiği şey.
m.-ı ' aḳûbet 164a/15
m.-ı ğâzab olmuş iken 137a/4
- müstekreh** : (Ar. s.) İstikrah edilmiş, kerih görülmüş, tiksiniilen, iğrenilen, iğrenç.
m.+den 135b/14
- müstemî** : (Ar. s. sem'den.) İstimâ eden, dinleyen, dinleyici, işiten.
m. 148b/12
- müstevlî** : (Ar. is. ve s.) Bir yeri zapt ve istila eden.
m. 169a/16
m. oldılar 174a/13
m. olmağla 174b/23

- m. olduğdan 139a/8
m. olup 151b/1, 156b/20,
171b/16, 173b/19
- müşābih** : (Ar. s. şebah) Benzeyen,
benzer.
m. 160a/7
- müşāfehe** : (Ar. is.) Ağız ağıza, yüzyüze,
karşı karşıya konuşma.
bil'l m. 138a/14
m.+ten 137a/21
- müşāhede** : (Ar. is.) 1. Gözle görme. 2.
Gözlemeleme.
m. 154b/17
m. eylemek 153b/24
m. idüp 145a/20
m. itdügün 155a/17
m. itdükde 140a/19, 141a/11
m. olunmağla 160b/5
m.+siyle 152a/20
- müşāreket** : (Ar. is. şirket'den) Şeriklik,
ortaklık, ortaklaşma, birine ortak
olma.
m.+i 154a/15
- müşāvere** : (Ar. is.) Önemli bir konu
üzerinde iki ya da daha fazla
kimse arasında yapılan fikir alış
verişi, danışma.
m.+de 148a/23
h̄in-i m.+de 158b/14
h̄in-i m.+de 169b/6
m. eyledükde 158a/16
m. idüp 145a/24
m. itdüklerinde 152b/2
- müşerref** : (Ar. s.) Şeref kazanmış, şerefli.
m. oluruz 139b/13
- müş'ir** : (Ar. s.) Bildiren, haber veren.
m.-i 'ubūdiyyet-nāme 146b/20
- müşkil** : (Ar. s.) Zor, güç, çetin.
m. 153b/5
m.+ün 152b/2
- müşkilāt** : (Ar. s.) Zor, güç, çetin olan
şeyler.
m.+a 154a/15
h̄all-i m.+da 150a/19
- müştedd** : (Ar. s.) İştidād eden,
şiddetlenen, şiddetlenmiş, azan.
m. olup 152a/1
- müşteheyāt** : (Ar. s. şehvet'den c.) İştahı
çeken, iştah veren şeyler, lezzetli
şeyler.
m.-ı nefsāniyyeye 149b/20
- müştereke** : (Ar. s. şirket'den.) İştirak
eden, ortak [olan], ortaklaşa.
müddet-i saltanat-ı m.+si
142b/11
- mütāba'at** : (Ar. is. teba'den) İttibâ etme,
birine tâbi olma, arkasından
gitme, uyma.
m. eylemez idi 167b/8
m. iderler idi 148b/8
- müte'addid** : (Ar. s.) taâdut eden, yan
yana olan.
m. 167a/6
- müte'ākiben** : (Ar. zf.) Sonra, hemen
sonra, arkasından.
m. 140a/2, 150a/1
- müte'allik** : (Ar. s.) Ait, dair, alakalı.
m. olduğda 155a/17
m. olmağla 142b/21
- müte'ayyin** : (Ar. s.) Zuhur edip belli
duruma gelmiş olan, meydana
çıkan.
m. 166b/21
- mütebahhir** : (Ar. s.) Bilgisi, deniz gibi
geniş ve engin olan.
'ulemā-yı m.+inden 148b/11
- mütecāviz** : (Ar. s.) Saldıran, saldırgan.
m. idi 155a/8
- müteferriḳ** : (Ar. s. fark'dan) Teferruk
eden, dağınık, ayn ayn.
m. 167a/12, 171b/18
- müteferriḳa** : (Ar. is.) Padişah, sadrazam,
vb. kişilerin hizmetinde bulunan
ve verdikleri emirleri yerine
ulaştıran görevli.
Ümerā-yı m.+dan 144a/8
- mütegayyir** : (Ar. s. gayr'den) Mugayir,
zıt olan, değişik, farklı.
m. olup 145b/11, 151b/25,
159b/6
m.+ ü'l aḥvāl 172a/18
- müteḥaşşın** : (Ar. is.) Bir yere kapanmış.

- m. oldı 139a/16
- mütehâşşir** : (Ar. s. hasr'den) hasret çeken, özleyen,
m. kaldı 162b/20
- mütehâyyir** : (Ar. s.) Hayrette kalan, şaşmış, şaşırılmış.
m. 136b/21, 160a/25, 168b/3
m. olup 143a/17
- mütehettim** : (Ar. s.) İnhidam etmiş, kırılmış, yıkılmış,
m. iken 162b/23
- mütehenvir** : (zf.) Birdenbire saldırarak.
m. 171b/8
m. +âne159a/4
- müteheyiât** : (Ar. s.) hazırlanan, hazırlanmış, hazır.
irtikâb-ı m. 149a/4
- mütekâşir** : (Ar. s.) Çok olan, çoğalmış.
ganâ'im-i s. 170b/19
- mütekâzî** : (Ar. s.) Tekazî eden, borçluyu-
ödemesi için- sıkıştıran.
dest-i m.-i ecelden 140b/6
- mütâla'a** : (Ar. is. tulû'dan. c. mütâlaât) 1. okuma. 2. tetkik. 3. düşünce.
m. eyledükde 160b/1
- mütemekkin** : (Ar. s. mekânnet'den)
Temekkün eden, mekânlanan,
yerleşen, yerleşmiş [bir yere],
oturan.
m. olup 140b/25
- müteneffir** : (Ar. s. nefret'den) Nefret eden, iğrenen, tiksinen.
m. olup 141b/2
- mütenevvi'** : (Ar. s. nev'den) Tenevvü' eden, nevîlenen; türlü, çeşitli, çeşit çeşit değişik.
fîten-i m.+a 147a/19
- mütesedd** : (Ar. is.) Engel olma, sed çekme.
m. olup 157b/22
- mütesellî** : (Ar. is.) Teselli.
m. olmayup 151b/3
- mütevâlî** : (Ar. s.) Tevâlî eden, birbiri ardınca giden; art arda gelen, üstüste, bir düziye olan.
m. 165b/3
- mütevâtir** : (Ar. s.) Tevatür eden, ağızdan ağıza dolaşan, halk arasında söylenen.
m. 165b/3
- mütevattın** : (Ar. s. vatan'dan) Tavattun etmiş, bir yeri vatan edinmiş, yurt tutmuş, yurtlanmış.
m. iken 141a/1
m. oldılar 155a/6
- müteveccih** : (Ar. s.) 1. Yönelmiş, yönelen. 2. Bir yere gitmeye karar veren, o tarafa doğru yola çıkan.
m. 151a/19, 162a/22
m.-i şufûf-ı sulţân oldı 136b/6
m. oldı 135b/24, 159a/4, 168b/20
m. oldılar 143a/20, 162a/2, 169b/14
m. oldukça 154b/25
m. oldukça 155b/11
m. olmağa 158b/8
m. olmuş idi 149b/4
m. olup 147b/11
- müteveffâ** : (Ar. s. vefât'dan) Vefat etmiş olan, ölen, ölmüş, ölü.
m. olcağ 163b/17
- mütevellid** : (Ar. s. vilâdet'den)
Tevellüdeden, doğan, dünyâya gelen.
m. olmuş 156b/11
- müttefik** : (Ar. s.) İttifak eden.
m. 171a/17
m.+ ü'l kelâm idi 174b/15
- müverrih** : (Ar. is.) Târih yazan, tarihçi.
m.+ler 142b/7
m.+lerüñ 141b/24
- müteverri'in** : (Ar. s. verâ'dan) Teverri' eden, dînin emrettiği şeylere sınımsız bağlı kalan.
fuzele-yı m. 148b/11
- müvecceh** : (Ar. s. vech'den) Herkesin teveccüh ettiği, makbul, münâsip, uygun.
m. görüp 138b/16
- müverrih** : (Ar. is. îrâh'dan.) Târih yazan, tarihçi.
m.+ler 136a/13, 140b/21

müeyesser : (Ar. s.) 1. Kolaylıkla olan. 2. Nasip olan.

m. 158b/5, 161b/13
m. degildür 158b/21
m. ola 138a/5
m. olā 158b/23
m. oldı 174a/25
m. olmayup 145b/6
m. olmaz imiş 167b/10
m. olmışdur 150b/3
m. olup 149b/3

müzāhame : (Ar. is. zahm'den) Zahmet, sıkıntı verme, savaşma.
m.-i İskender'den 157a/13
bilā m.+tin 164a/12

müzāhir : (Ar. s. zahr'dan) Zahîr olan, arka, taraflı çıkan, yardım eden, koruyan.
m. 158a/7

müzahrefe : (Ar. s. zuhrufdan) Süprüntü, pislik, gereksiz, değersiz.
kelimāt-ı m. 153b/23

müzāyaka : (Ar. is.) Sıkıntı, darlık, parasızlık; yokluk.
m. gelüp 144b/3
bilā m. 147b/18

müzevir : (Ar. s.) Tezvîr eden, yalanı telleyip pullayan, arabozucu.
Muştafa-i m.+de 158a/7

- N -

nā : (Far. e.) Başa gelerek kelimeyi menfileştiren bir edat.
n.-bedîd olan 158a/3
n.-bedîd oldı 164a/9
n.-binā 162b/25
n.-binālar 135b/12
n.-çār 143b/12, 175a/1
n.-çäre 140b/7
kelām-ı n. fercām 150b/9
n.-gāh 151b/6
evzā^c -ı n.-hemvārî 149b/24
nuķūd-ı n.-ma^c dūd 163a/25
taķşîrāt-ı n.-ma^c dūdını 137a/21
cünūd-ı n.-ma^c dūdumuz 141a/17
n.-ma^c ķül 172a/13

vaż^c -ı n.-mergūbı 140a/18
a^c māl-i n.-sezāsından 170b/13
n. tuvān oldılar 136b/21
pîr-i n.-tuvānem, 135b/5

nā-būd : (Far. birl. s.) 1. Kaybolan, bulunmayan. 2. Yok olan, ölen alan.

n. olan 157b/24
n. oldı 156b/13
n. olduķda 163b/15

nādim : (Ar. s.) Nedamet duyan, pişman olan.

n. 136b/22
n. eylediler 160a/8
n. oldı 165a/23
n. olup 174b/22

nādir : (Ar. s. nedret'den.) Seyrek, az, ender bulunur.

n.+etü'l-^c aşrda 143b/18

nāhiye : (Ar. is.) Küçük yer, bölge
n.+lerinden 139b/23

nā'ib : (Ar. is.) Kadı vekili.
n.-i Şam 157a/25
n. olan 143b/24

nā'il : (Ar. s. neyl'den) Muradına eren, ermiş, ele geçiren.

n. olmaların 154a/8

nāķış : (Ar. s. naks'dan) Noksan, eksik; tam olmayan.

nüfūs-ı n.+adan 148b/23

naķl : (Ar. is.) Başkasına ait bir sözü aktarma.

n. 173b/5
n. iderler 142b/8
n. itmişdür 154a/19
n.+ine(naķline)154b/23

naķliyye : (Ar. is.) Nakil yoluyla gelen.
mü'eyyidāt-ı n. 150a/25

naķz : (Ar. is.) 1. Bozma, çözme; kırma. 2. Bir sözleşmeyi yok sayma.

n.-ı ^c ahd eyleyüp 165a/6
n.-ı ^c ahd 146a/16, 151a/6,
171a/16
muķtezā-yı n.-ı ^c ahddür 146a/24
^c Āķıbet-i n.-ı ^c ahdüñ 144b/14

nām : (Far. is.) 1. İsim. 2. Ün, şöret.

- n. 136a/24, 138a/24, 140a/17, 141b/19, 144b/24, 146b/16, 146b/21, 148a/14, 148b/21, 149a/21, 154b/18, 154b/6, 155b/10, 157a/4, 157a/6, 157b/25, 161b/16, 161b/22, 163b/14, 163b/16, 165a/5, 166a/19, 166a/5, 167b/18, 167b/6, 167b/8, 168a/22, 170b/16, 171b/23, 174a/22, 174a/5
n.-ı ʿālīyi 145a/25
n.-ı müfsid 149a/24
n.+ı 145b/13, 166a/4
n.+ına 166a/4
n.+ıyla 150a/23
n. itmekle 159a/13
- nāmdār** : (Far. s.) Ünlü, meşhur.
n. 139a/25, 145a/2, 171b/8
mīr-i n. 146b/21
n.+a 163b/7, 165a/5
ümerā-yı n.+dan 136a/13
sipehdār-ı n.+ı 140a/11
n.+lar 138b/21
n.+ları 140a/17
- nāmzed** : (Far. birl. s.) Aday olmak, istenen bir şeye ulaşmak.
n. oldu 163b/21
n. olındı 163b/7
n.+i 163a/17
- namāzgāh** : (Far. birl. is.) Üstü açık meşid, namaz kılma yeri.
n. 154a/9
- nāme** : (Far. is.) Mektup, ferman.
n. 141a/15, 141a/23, 147a/6, 166b/3, 170b/8
beşāret-n. 168a/2
daʿvet-n. 152a/7
icāzet-n. 154b/24
istimālat-n. 161a/6
iʿtizār-n. 135b/5
muḥabbet-n. 141a/16
mutazammın-n. 162a/6
müştir-i ʿubūdiyyet-n. 146b/20
şikāyet-n. 169a/6
tehniye-n. 141a/11
ʿubūdiyyet-n. 135b/25, 147a/8, 170a/19
vaşiyet-n. 169a/2
n.+de 141a/17
ʿubūdiyyet-n.+sinde 169a/12
- nās** : (Ar. is.) İnsanlar, halk.
n. 158a/15
beyne'n n. 166b/20
n.+ı 152b/25
mecmuʿ-ı n. olmuş 155a/19
Lās-ı şerrü'n n.+uñ 168b/10
- naşb** : (Ar. is.) Bir kimseyi bir hizmete yerleştirme, tayin etme.
n.-ı ḥiyām eylediler 159b/4
n. olınup 175a/23
- naşihat** : (Ar. is.) Bir kimseye doğru yolu göstermek için söylenen söz.
n. 141b/15, 167b/11
n. eylediler 160a/24
n. istedükde 154a/12
n.+ler 160a/7
- nāsir** : (Ar. s.) Yardım eden.
n.+dür 171b/2
- naʿş** : (Ar. is.) Cenaze.
n.+ını 141b/23
- nazar** : (Ar. is.) Bakış, bakma.
n.-ı kināyet ider 155b/24
bādī-i n.+da 152b/18
n.+dan 152b/17
n.+ı 155a/17
n.+ında 158b/18
n. idenler 152b/21
n.+u'l-ḥamgā feḥvāsınca 152b/18
- nāzır** : (Ar. s.) 1. Bakan, nazar eden. 2. Hazır bulunan.
n.+ları 152b/17
n. olduğda 144b/8
- nāzik** : (Far. s.) İnce, güzel, zarif.
ḥāṭır-ı n.+lerine 152a/23
n.-mizāc 164a/5
- nāzil** : (Ar. s. nüzül'den) Bir yere konan, bir yerde konaklayan.
n. olduğda 143a/2, 149b/6
n. olup 140a/15
n.+eden 151b/11
- nāzır** : (Ar. s. nazar'dan) Benzer, eş.
bī-n. idi 153b/2
- nazm** : (Ar. is.) 1. Dizme, tertibetme. 2.

- ne** : (zm. s. zf.) 1. Hangi şey 2. Çok 3. Niçin
n.+1 155a/3
n. idüp 162a/15
- neberd** : (Far. is.) Harb, savaş.
n. 139a/22
eşnā-yı n. 149a/22
- Nebeviyye** : (Ar. is.) Hz. Muhammed.
hicret-i n. 161a/23
- nebire** : (Ar.is.) Torun.
n.+si 175a/7
- necāt** : (Ar. is.) Kurtulma, kurtuluş.
sāhil-i n.+a 146a/9
- nedāmet** : (Ar. is.) Pişman olma,
pişmanlık.
‘arz-ı n. 137a/14
izhār-ı n. 163a/10
n.+i 139b/10
n.+le 160b/21
- nedim** : (Ar. is.) Meclis arkadaşı, sohbet
arkadaşı, büyükleri, fikra ve
hikayeleriyle eğlendiren.
n.+i 144b/11, 144b/14
- nefer** : (Ar. is.) Rütbesi olmayan asker,
er.
n. 156b/10, 164b/12
n.-i kāfir 147a/2
n.-i mürdenüñ 167b/1
- nefes** : (Ar. is.) Soluk.
n.+i 157b/15
- nefir** : (Ar. is.) Yuf borusu.
kūs-ı n. 160b/8
- nefise** (Ar. s.) Pek hoş, çok hoş giden,
en güzel, çok beğenilen.
cevāhir-i n. 163a/24
- nefs** : (Ar. is.) Kişi, şahıs.
tesvīlāt-ı n. 150b/5
iḳtizā-yı şöhret-i n.+ānī 149a/1
- nefsāniyye** : (Ar. s.) Canlılığın
uyandırdığı arzularla ilgili.
müşteheyāt-ı n.+ye 149b/20
- nehār** : (Ar. is.) gündüz.
n. 137b/8
faşl-ı n.+da 143a/7
- nehb** : (Ar. is.) Yağma, çapul.
n. 143a/25, 144a/15, 151a/12,
151a/15, 151a/21, 173b/4,
175a/14
- nehr** : (Ar. is.) Akarsu, büyük ırmak.
n.-i ‘azīm 168a/22
n.-i bahır-mişālün 174a/22
n.-i Ṭuna 146b/14
n.-i Ṭuna'dan 171a/6
n.-i Ṭuna'yı 171a/1
kenār-ı n.+de 141a/24
n.+ inden 174a/24
kenār-ı n.+e 160a/1
n.+i 159b/12
n.+ ini 174a/2
n.+ inüñ 174b/15
n.+üñ 168b/1
- nehzat** : (Ar. is.) Hareket, yola çıkma.
n. buyurdı 139a/21
- nerdbān** : (Far. birl. is.) Merdiven.
n.-ı bālāya 157a/9
- neseb** : (Ar. is.) Nesil, soy.
mechülü'l-n. 158a/3
mechülü'n n. 160a/5
n.+i 160a/17
- nesk** : (Ar. s. nesk'den) Düzgün olarak
dizilme, dizili olan, düzenleme.
n.-i bilāddan 168a/19
- neşāt** : (Ar. is.) Sevinç, neşe, şenlik.
n. 162a/10
- netekim** : (bağ.) Cümle başında
kendisinden önce gelen
cümledeki hükmü doğrulamak
için “gerçekten, hakikaten”
anlamlarında kullanılır.
n. 140b/20, 153a/14
- netice** : (Ar. is.) Sonuç.
n.-i a‘ kāb 167b/12
n.-i bid‘ at 149b/21
n.-i ‘ibādātı 148b/18
n.+si 158b/2
- nevāhi** : (Ar. is. nahiyeye'nin c.)
Nahiyeler, civardaki yerler.
n. 161b/10

- bi-teşvîş-i n.-i Niş'den 139b/23
n.+ si 173a/23
n.+sinde 148a/23
n.+sinden 148a/14
n.+sine 148a/2
n.+sini 136a/14
- nevâhiye** : (Ar. is.) Nahiye, civardaki yer.
n.+den 155a/22
n.+sinden 164b/7, 167a/21
- nevâzil** : (Ar. is. nazile'nin c.) Hadiseler,
belalar.
n.-i asmânî 167a/11
- nevâziş** : (Ar. is.) Gönül alma, iltifat
etme.
n.+ler 140a/8
- nevbet** : (Ar. is.) Sıra; sıra ile görülen iş.
n.+de 171a/7, 171a/7
- nezʿ** : (Ar. is.) Çekip çıkarma,
koparma.
n. eylediler 143a/4
- nezd** : (Far.) Yan, yakın, karib, kat.
n. idüp 173b/14
- nezîr** : (Ar. is.) Birini, doğru yola
sokmak için gözdağı vererek
korkutma.
n.-i Evrenos'ı 138b/16
- nezr** : (Ar. is. c. nüzûr) Adak, adama.
n.+ümdür 158b/14
- nice** : (s.) 1. Çok, pek çok. 2. Nasıl
n. 146a/17, 149b/13, 158b/2,
161b/7, 167b/15
n.+leri 167a/19
n. olâcağı 160a/23
n. olur 144a/25
n. olurdu 144b/13
n.+ si 175a/12
- niçe** : (s.) 1. Çok, pek çok. 2. Nasıl
n. 153b/7, 154b/22, 163b/12,
163b/24, 164b/8, 170b/11,
171b/11, 171b/4, 173a/16,
173b/24, 173b/6
n.+si 140a/14
n.+sini 148b/24
- niçün** : (zf.) Hangi amaçla, hangi
sebeple, neden, niye.
n. 136b/11, 139b/7, 148a/5,
150b/5, 152b/15, 160a/3
- nidâ** : (Ar. is.) Seslenme, çağırma.
n. etmekle 143a/16
n. itdiler 144a/23
n.+lar olındı 169b/24
n. olınup 169b/22
n.+sına 152a/6
- nifâk** : (Ar. is.) Geçimsizlik,
anlaşmazlık, ara bozuculuk .
n. 149a/11
n.+ ı 174b/19
ehl-i n. olup 160a/12
- nifâk-pîşe** : (Ar. Far. birl. s.) Nifak
peşinde olan.
sipâh-ı n. 139b/21
- nigerân** : Bakıveren, bakıcı, bakan,
bakakalan.
n. idi 139a/13
- nihân** : (Ar. is.) Saklı, görünmeyen, sır.
n. olup 139a/13
- nihânḥâne** : (Far. birl. is.) Saklanılacak
yer, mağara; mahzen; bodrum.
n.+sinde 149a/2
- nihânî** : (Ar. s. ve zf.) Gizli, gizlice.
n. 141b/2, 160a/12
- nihāye** : (Ar. is.) Sonu olan.
bî-n. 161b/9, 166a/2
- nihāyet** : (Ar. is.) Sona ermek.
n.+de 159b/23
- nijād** : (Far. is.) Soy; nesil, neseb.
ʿālî n. 161b/5
şehzâde-i ʿālî n. 136a/25
evlād-ı ʿālî n. 156b/9
SultânMurād-ı ʿālî n. 159a/16
ʿālî n.+ı muz 138a/4
ferzend-i salṭanat-ı n.+ları
147a/15
ʿālî n.+uñ 157b/17
- nîk** : (Far. s.) İyi, hoş, güzel,
beğenilen.
ümerâ-yı n. 148a/23
- nikâh** : (Ar. is.) nikâh, kanunî evlenme
töreni.
n. eylediler 174b/10
n. itmek 165b/25
- nîkû** : (Far. s.) İyi, hoş.
Şahzâde-i n.- siyere 149b/3

- ni' met** : (Ar. is.) İnsanın iyi yaşamasını sağlayacak her türlü şey, servet, refah.
hukûk-ı n.+i 160a/4
n.-i şâhıyı 174a/7
n.+ler 148a/21
- nīsā** : (Ar. is. mere'nin c.) Kadınlar.
n.+dan 163a/20
- nişān** : (Far. is.) İşaret, belirti.
n.+uñ 152a/18
- nişin** : (Far.) "Oturan, oturmuş"
manâsıyla kelimeleri sıfatlandırır.
şahrâ-yı n. 148a/3
- niyāz** : (Far. is.) Yalvarma, yakarma.
n. eyledi 146a/20
- niyyet** : (Ar. is.) Bir şeyi yapmayı önceden kurma, zihinde tasarlama.
n.-i hâlişe 173b/14
n.-i şādıkda 138a/6
n. eyledi 151a/7
n.+i 143a/1, 163a/7
n. idüp 159a/20, 165b/8, 173b/9
n.+lerin 137b/24
- nizā'** : (Ar. is.) Çekişme, anlaşmazlık.
n. 147a/22
n. olup 165b/15
- nizām** : (Ar. is.) Düzen, tertip.
n.-ı 'ālem 156b/12
n.-ı umūr-ı mülk 174a/11
- nize** : (Far. is.) Mızrak, süngü.
n.+lere 164b/19
- noğşān** : (Ar. is.) Eksiklik, azalma, azlık.
n. 145b/5
- noğta** : (Ar. is.) Küçük.
n.-ı hâliş 174b/2
n.-i vücūdi 156b/12
- nuşret** : (Ar. is.) Yardım, zafer.
sefer-i n.-i eşerden 147a/3
n.-i sultān 159b/2
n. idüp 143a/15
- nūş** : (Far. is.) İçki, işret.
n.-ı bāde-i ergāvānī 167a/9
n.-ı meyden 141b/14
n.+a 141b/1, 167a/8
- nūşla-** : İçmek.
bāde n.-ğa 141b/12
- nūfūs** : (Ar. is.) 1. Kişi. 2. Belli bir yerde yaşayanlar.
n. 149b/14
n.-ı nāqışadan 148b/23
- nūks** : (Ar. is.) Hastalığın geri dönmesi, depresmesi.
bā' iş-i n.+dür 152a/22
- nūkūd** : : (Ar. is. nakd'in c.) Paralar, nakitler.
n. 161b/23
n.-ı nā ma' dūd 163a/25
- nümāyān** : (Far. s.) Görünen, aşikar.
n. olur 138b/20
- nüvvāb** : (Ar. is. naib'in c.) Naipler.
n.-ı sultānīde 159a/3
- nüzūl** : (Ar. is.) Aşağı inme.
n. 147b/12
n. buyurdılar 139a/19, 139b/24, 145a/13, 146b/14
n. buyurduğda 140a/14
n. buyurduklarında 148a/2
n. buyurıldı 138a/10
n. eyledi 143a/11
n. eylediler 139b/4
n. eyledükde 161b/22, 162b/5
n. eylemişdi 140a/16
n. idüp 139a/3, 167a/11
n.+in 159b/6
n. itdükleri 172b/1
n. olındı 139b/15
n. olınduğda 138a/24, 140a/7
- O -**
- o** : (zm.) O.
o.+ñı 145a/12
- odun** : (is.) Yakılmak için kesilmiş, parçalanmış ağaç.
o. 154a/9, 163b/23
- oğul** : (is.) Cinsiyeti erkek olan evlat.
o. 167b/13
o.+cuğı 152b/5
o.+dur 157b/6
o.+ı (oğlı) 138a/25, 142b/17, 143a/24, 143a/6, 143b/15,

144a/1, 144b/18, 145a/19,
145a/8, 146b/12, 147a/6, 147b/4,
153a/11, 157a/20, 157a/22,
157a/6, 157b/10, 157b/25,
161b/16, 162b/15, 162b/18,
163b/16, 164b/8, 165a/12,
166a/3, 166b/21, 167a/19,
167a/21, 167b/10, 167b/19,
169a/19, 172a/5, 174a/5,
174b/23
o.+ına (oğlını)137b/3, 166b/22
o.+ını (oğlını)146b/11, 164b/11
o.+ını (oğlını)167b/8,175a/25
o.+ları 137b/14, 143a/9, 145a/15,
156b/15, 158a/22, 163a/9,
163b/14, 175a/19, 175a/21,
175a/3
o.+ların 167b/1
o.+larına 137b/17, 137b/21
o.+ larını 175a/2
o.+larının 163a/11
o.+um (oğlum)167a/23
oğ : (is.) Yayla atılan, ucunda sivri
bir demir bulunan ince ve kısa
tahta çubuk
o. 144b/4
ol : (zm. ve s.) Üçüncü tekil şahıs
zamiri ve işaret sıfatı “o”nun
eski şekli.
o. 135b/3, 135b/12, 136b/15,
136b/23, 137a/16, 137a/22,
138b/7, 139a/22, 139b/12,
139b/14, 139b/21, 140a/10,
140a/16, 140a/25, 140b/10,
140b/21, 141a/15, 141a/3,
141a/4, 141b/19, 141b/21,
144a/2, 144b/21, 145b/14,
145b/19, 146a/19, 146a/3,
146b/4, 147b/1, 147b/3, 147b/18,
148b/7, 148b/8, 148b/23,
149a/16, 150a/8, 150a/14,
150a/16, 150a/21, 150a/24,
150b/1, 151b/3,151a/5, 151b/10,
151b/11, 151b/16, 151b/23,
152a/5, 152b/6, 153a/19,
153b/25, 154a/1, 154a/23,
154a/7, 154b/8, 155a/13,

155a/22, 158a/1, 158b/4,
158b/5,159a/12, 159a/24,
159b/12, 159b/16, 160a/19,
160a/21, 160a/22, 160b/15,
160b/20, 161a/9, 161a/17,
161a/21, 161a/4, 161a/7, 161b/7,
161b/17, 162a/22, 162b/11,
162b/18, 162b/22, 163b/1,
163b/11, 163b/25, 164a/3,
164a/17, 164a/25, 164b/2,
165b/6, 165b/8, 166a/7, 166a/13,
166b/3, 167a/23, 167b/2,
168a/7,168a/19, 168a/25,
168a/23, 168b/1, 168b/9, 170a/7,
170b/3, 171a/14, 171b/20,
172a/13, 172a/16, 173b/2,
173b/4, 173b/5, 174a/19, 174a/7,
174b/11, 174b/9, 175a/13,
175a/14, 175a/18
o.+anlara 144b/3
ol- : (f.) 1. Meydana gelmek. 2.
Gerçekleşmek. 3. Bulunmak, var
olmak. 4. Zaman bildiren
kelimelerle birlikte
kullanıldığında “yaklaşmak”
anlamı vardır.
o.- a 146a/19, 152a/24
mānī^c o.- a 152b/10
müyesser o.- a 138a/5, 158b/23
mevcūd o.- a, 158b/4
nice o.- ācağı 160a/23
lāḥaḳ o.- acanın 138b/2
ber-bād o.- acāğına 159b/1
o.- acaḳ 145b/1
meftūḥ o.- acakdur 139a/9
giriḫtār o.- acaḳların 145a/20
muntazır-ı fermān o.- alar
152a/17
mülḥaḳ o.- alar 152a/14
vāşıl o.- alar idi 151b/12
mesrūr o.- alum 152a/20
süvār o.- amayup 151b/13
ḳādir o.- amadı 173b/20
ḳādir o.- amayup 170b/5
o.- an 135b/20, 135b/4, 136a/7,
137a/7, 137b/18, 137b/9,

138a/25, 138b/8, 139a/15,
140a/1, 140a/11, 140a/9,
140b/23, 142b/10, 142b/11,
142b/12, 143a/15, 145b/18,
146a/22, 146a/7, 147b/11,
147b/16, 147b/6, 150b/1,
151b/18, 152a/16, 152b/4,
153b/21, 154a/18, 154a/19,
154a/2, 154b/17, 154b/8,
157a/17, 157a/25, 157b/20,
157b/22, 158a/5, 158b/19,
159a/3, 159a/4, 159a/9, 161a/5,
161b/12, 162a/11, 162b/21,
162b/3, 163a/17, 163a/2,
165a/11, 165a/13, 165b/2,
166a/22, 166b/13, 166b/2,
167a/15, 168a/6, 168a/7, 168b/7,
168b/8, 168b/9, 169a/18, 169b/2,
169b/5, 170a/14, 170a/16,
170a/22, 170b/20, 171b/11,
171b/14, 172a/23, 172b/21,
172b/7, 173a/15, 173b/16,
174b/10, 174b/2, 175a/8
āsūde o.- an 168b/16
bühtān o.- an 158a/8
elzem o.- an 169b/11
emīrū'l-ümerāsı o.- an 138a/25
ḥarāc-güzār o.- an 135b/18
ḥaṭar o.- an 139b/5
ḥāzır o.- an 137a/12, 165b/4
ḥōdgām o.- an 167b/17
kuşende-i Qaramanī-i bed-^c ahd
o.- an 165b/21
lāyık o.- an 171b/6
meşhūr o.- an 174b/14
zıkr o.- an 174a/21
mağzūb o.- an 165a/7
maḥbūs o.- an 161a/14
meşhūr o.- an 152b/3
mevcūd o.- an 136b/9, 153a/25,
160b/14
nā bedīd o.- an 158a/3
nā-būd o.- an 157b/24
nā³ib o.- an 143b/24
nābi^c o.- an 161b/10
serdār o.- an 138b/21
vāqı^c o.- an 156b/18

zıkr o.- an 148a/22, 149b/14
o.- anca 167b/24
o.- anlar 148b/4, 149a/25,
153b/5, 165b/6, 171a/4
maḥşūr o.- anlar 165b/13
o.- anlara 160a/6, 164b/15
o.- anlardan 152b/11
o.- anları 136b/8, 167a/12
maḥşūr o.- anların 145a/23
maḥāmında o.- asun 141a/19
o.- ayım 138a/17
o.- ayım, 135b/5
o.- dı 145b/1, 147a/14, 147b/9,
149a/12, 150a/16, 151a/19,
151b/3, 162b/18, 162b/8,
169a/19, 171b/9
āgāh o.- dı 139b/19
bā^c iş o.- dı 136a/16
bī-ḳarār o.- dı 160b/1
cem^c iyyet o.- dı 140a/5
dāḥıl o.- dı 164a/13, 173b/16
fevt o.- dı 157b/15
fikrinde o.- dı 168b/11
ğaltān o.- dı 140b/9
ğamnāk o.- dı 139b/7
ḥāksār o.- dı 167b/24
ḥākım o.- dı 157a/18
ḥalāş o.- dı 167b/3, 175a/12
ḥāzır o.- dı 144b/8, 159b/25
helāk o.- dı 162b/2
ḳul o.- dı 165b/18
ma^c lūm o.- dı 167b/2
maşhūr o.- dı 138b/24
maşhar-ı iḥsān o.- dı 139b/3
me³men o.- dı 168b/10
mesrūr o.- dı 172a/22
meşğül o.- dı 141b/1, 155a/13
muḳayyed o.- dı 159a/1
muntaşır o.- dı 165a/10
muntazır o.- dı 136a/13
mu^c terif o.- dı 150b/16
mużaffer o.- dı 143b/15
mübtelā o.- dı 165a/11
mücāz o.- dı 154b/23
mülḥaḳ o.- dı 137b/16
münselik o.- dı 147a/5
müteḥaşşın o.- dı 139a/16

müteveccih o.- dı 135b/24,
159a/4, 168b/20
müteveccih-i şufûf-ı sulţān o.- dı
136b/6
müyesser o.- dı 174a/25
nā bedīd o.- dı 164a/9
nā-būd o.- dı 156b/13
nādim o.- dı 165a/23
nāmzed o.- dı 163b/21
pādişāh o.- dı 140b/18, 144a/2,
157b/14, 157b/3
pinhān o.- dı 150a/9
revān o.- dı 136b/5
revāne o.- dı 136b/18
şādır o.- dı 150a/21, 161a/2
sāğır o.- dı 162b/12
sākin o.- dı 159b/23
şulh o.- dı 145b/7
sulţān o.- dı 157b/12, 157b/8
şaşkınlık o.- dı 143a/17
şāyı^ç o.- dı 165a/16, 166b/20
şehīd o.- dı 162a/19
tedbīrinde o.- dı 140b/19
tenk o.- dı 140a/22
vākı^ç o.- dı 163b/22, 167b/18,
173a/17, 175a/10
vāşıl o.- dı 146a/9, 149b/8
zāhir o.- dı 157b/9, 171a/10
ziyāde o.- dı 145b/12, 159a/13
o.- dılar 136a/7, 145a/17,
151b/13, 159b/7, 159b/9,
160b/18, 162a/22, 171a/5,
171a/7, 174a/12
abdār o.- dılar 175a/13
‘āciz o.- dılar 152a/2
cem^ç o.- dılar 158a/12
giriftār o.- dılar 162b/13
hāl o.- dılar 168a/17
hālāş o.- dılar 139b/6, 149b/1
hasta o.- dılar 152a/1
helāk o.- dılar 167a/14
maḥzūz o.- dılar 167a/4
maḥzar o.- dılar 140a/5
me[’]mūr o.- dılar 164b/6
medfūn o.- dılar 156a/4
mesrūr o.- dılar 165b/13,
166b/10

meşgūl o.- dılar 156a/2
muğtenim o.- dılar 144b/2,
170a/2
mu^çtenem o.- dılar 175a/5
musādık o.- dılar 138a/6
muşāhib o.- dılar 166b/25
musırr o.- dılar 158b/6
müctemi^ç o.- dılar 145a/16
mülhāk o.- dılar 140b/2
münhezim o.- dılar 143b/14,
171b/17
müstevli o.- dılar 174a/13
mütevattın o.- dılar 155a/7
müteveccih o.- dılar 143a/20,
162a/2, 169b/14
nā tuvān o.- dılar 136b/21
pāy-dār o.- dılar 136b/13
perīşān o.- dılar 143a/4, 162a/20,
171b/18
rāğib o.- dılar 166a/9
refiķ o.- dılar 171b/13
revān o.- dılar 152b/22
revāne o.- dılar 137b/6, 171a/4
sākin o.- dılar 147b/15
tābi^ç o.- dılar 140a/15
ṭālib o.- dılar 138a/12
zāhib o.- dılar 136b/8
müncerr o.- du 145b/21
taḥt-nişīn o.- du 141a/6
o.- duğı 145b/13, 151b/5,
158b/1, 164a/15
hücūm o.- duğı 160a/13
kāmrān o.- duğı 150a/2
manşūr o.- duğı 144b/5
me[’]mūr o.- duğı 145a/10
meşūr o.- duğı 170a/16
muḳayyed o.- duğı 163a/8
muṭṭali^ç o.- duğı 153b/3
mübtelā o.- duğı 166b/20
o.- duğın 137b/11, 137b/12
devlet-h[’]āh o.- duğın 138b/3
hālī o.- duğın 144b/1
manşūr o.- duğın 143b/16
o.- duğına 160a/15
şaḥīh-i vāriş o.- duğına 160a/14
iftirā o.- duğın 160a/19
ziyāde o.- duğın 145b/23

mesāfe-i ba^ʿ idede o.- duġuñuz
145b/24
maħrūm o.- duġ 141a/12
o.- duġda 144b/3, 145b/19,
150a/3, 160b/7, 161a/11, 165a/1,
165b/3
o.- dukda 149a/14, 151a/5
ħaberdār o.- duġda 136a/23,
167b/25
ħabīr o.- duġda 141a/20
maġtūl o.- duġda 165b/14
ma^ʿ rūz o.- duġda 163b/19
menzil-i ħarīb o.- duġda 168b/21
mesmū^ʿ ı o.- duġda 141a/22,
161b/25, 164a/20
muħārebe o.- duġda 143b/25
muẓaffer o.- dukda 149b/4
mün^ʿ akis o.- duġda 137a/9,
169b/4
münhezim o.- duġda 157a/1
müte^ʿ allıġ o.- duġda 155a/17
müteveccih o.- duġda 154b/25
müteveccih o.- dukda 155b/11
nā-būd o.- duġda 163b/15
nāzır o.- duġda 144b/8
nāzil o.- duġda 143a/2, 149b/6
öẓr-ħ^ʿ āh o.- duġda 137a/18
rāġıb o.- duġda 136b/9
revān o.- duġda 139a/14
şāyı^ʿ o.- duġda 163a/9
şehīd o.- duġda 144b/19
vāġıf o.- duġda 136a/19
o.- duġdan 155b/9
ma^ʿ lūm o.- duġdan 160b/6
mustevlī o.- duġdan 139a/8
āzim o.- duġları 143a/9
temhīdinde o.- duġları 163b/19
dāħıl o.- duġlarında 151a/20
a^ʿ mā o.- dum 135b/7
meşġūl o.- dum 155a/14
o.- dur 139a/7
dāħıl o.- duġı 147a/19
o.- ıcaġ 148a/23, 162a/19
o.- ıcaġ 163b/23
bīdār o.- ıcaġ 141b/18
ħaberdār o.- ıcaġ 141b/11
ħabīr o.- ıcaġ 146a/5

me^ʿmūr o.- ıcaġ 135b/13
me^ʿyūs o.- ıcaġ 147a/1, 152a/4
mesmū^ʿ o.- ıcaġ 152b/23, 163a/4
muṭṭalı^ʿ o.- ıcaġ 159a/19
müteveffā o.- ıcaġ 163b/17
o.- ınca 170a/21
zaħmdār o.- ınca 136b/16
nüzül o.- ındı 139b/15
nüzül o.- ınduġda 138a/24,
140a/7
siyāset o.- ınmaġ 137a/18
ta^ʿ bīr o.- ınmaz 163a/7
o.- ınup 137b/23
müfid o.- madı 152a/25
sūd-mend o.- madı 143b/11
müntefi^ʿ o.- madıġları 169a/7
o.- maduġından 139b/15
cānsipārı o.- maġa 162b/17
ġul o.- maġa 166a/9
müteveccih o.- maġa 158b/8
tābi^ʿ o.- maġdur 158b/21
o.- maġı 165b/5
emīn o.- maġı 169a/25
ħıdmetkār o.- maġı 167b/14
o.- maġın 136a/11, 136a/9,
148b/15, 148b/7, 162b/25,
163b/16, 166a/22
asīr o.- maġın 166a/25
bī-ħuzūr o.- maġın 141b/7
ġazā-yı mu^ʿ tād o.- maġın 146b/9
marīza o.- maġın 154b/12
muġayyed o.- maġın 165a/25
muşavver o.- maġın 165a/2
münsedd o.- maġın 140b/1
şādır o.- maġın 155b/4
tev^ʿem o.- maġın 149a/11
o.- maġla 135b/22, 135b/23,
138b/25, 144b/20, 147a/20,
147b/22, 148b/17, 149a/10,
150a/19, 153a/21, 155b/15,
157a/7, 159a/3, 159b/24,
161b/22, 165b/16, 167b/7
aġşā-yı merāmı o.- maġla 145a/7
asīr o.- maġla 168a/25
bī-teklif o.- maġla 167a/1
ġerāġ-ı efrūṭtesi o.- maġla
143b/6

dāh̄il o.- mağla 149b/1
dūçār o.- mağla 138b/22
hayātda o.- mağla 168b/18
iştihārı o.- mağla 155b/2
ma^ç hūd o.- mağla 169b/16
ma^ç k̄ul o.- mağla 147b/24
maraż-ı tārī o.- mağla 164b/16
müte^ç allik o.- mağla 142b/21
ümmī o.- mağla 155b/1
vākıf o.- mağla 144a/18
vārid o.- mağla 143a/10
vezīr o.- mağla 159a/11
ḥabīr o.- mağla 135b/4
o.- mağ 141a/20, 145a/4, 145a/8,
147a/20, 158a/11
^çāk o.- mağ 137b/3
bende o.- mağ 146a/19
emīn o.- mağ 141a/18
gāfil o.- mağ 148a/9
giriftār o.- mağ 136b/11
ḥalāş o.- mağ 147a/5
helāk o.- mağ 136b/11
māni^ç o.- mağ 158b/8
pāydār o.- mağ 149a/19
sāhte o.- mağ 144b/7
sebeb o.- mağ 152a/24
zamīme-i memālik-i Oşmānī o.-
mağ 169a/2
pāy-māl o.- mağdan 136b/12
mużtarib o.- mağla 142b/23
pīr o.- mağla 168b/13
nā^çil o.- maların 154a/8
rū-gerdān o.- malarından
160a/11
vuķufları o.- mamağın 160b/12
iķtidārı o.- mamağla 159a/19,
163a/5
ķudreti o.- mamağla 161a/16
lāzım o.- mamağla 141b/25
muķadde o.- mamağla 149b/5
ṭāķat-ı muķāvemeti o.- mamağla
145a/23
ṭāķatları o.- mamağla 140b/1
o.- mamağla 168a/10
o.- mamış idi 144a/4
berdār o.- ması 150b/17
hem-rāh o.- ması 137b/12

ḥāzır o.- masına 135b/7
pāy-māl o.- masına 167b/13
medḥhali o.- masını 141b/4
o.- mayasız 138b/18
o.- mayup 151b/2, 154b/4,
161b/14
fāriğ o.- mayup 141b/15
ķādir o.- mayup 155b/5
lāyık-ı diyānet o.- mayup
138a/21
mecāl o.- māyup 164b/11
mecāli o.- mayup 147a/8
muķayyed o.- mayup 143a/4
müfid o.- mayup 145b/12
mütesellī o.- mayup 151b/3
müyesser o.- mayup 145b/6
tābi^ç o.- mayup 158b/20
tevāni o.- mayup 151a/13
müyesser o.- maz imiş 167b/10
rū-gerdān o.- mazlar ise 158b/20
o.- miş 157a/16
maḥrūm o.- miş 148a/9
mecmu^ç -ı nās o.- miş 155a/19
mütevellid o.- miş 156b/11
o.- miş idi 147b/2, 161b/7,
164a/15, 167a/25
āşikār o.- miş idi 149b/25
dāh̄il o.- miş idi 144a/10
kāmrān o.- mişdi 175a/19
mecnūn o.- miş idi 157a/6
mecrūḥ o.- miş idi 144b/4
meşhūr o.- miş idi 166a/6
munżamm o.- miş idi 169b/10
müteveccih o.- miş idi 149b/5
ṭārī o.- miş idi 145b/5
vākı^ç o.- miş idi 167b/6
müsteḥaķ-ı ğażab o.- miş iken
137a/5
o.- mişdi 143b/20, 162a/8
o.- mişdur 138a/2, 140b/17,
148b/5
ḥā^çil-i vākı^ç o.- mişdur 138b/11
lāzım o.- mişdur 137a/22
maḥşūş o.- mişdur 137b/25
medfūn o.- mişdur 154a/14
mesned-nişin o.- mişdur 155b/13
muḥarrer o.- mişdur 150b/4

müyesser o.- mişdur 150b/3
peydā o.- mişdur 159b/17
şehīd o.- mişdur 163b/9
zāhir o.- mişdur 157b/13
o.- mişlar 153b/17
griftār o.- mişlar 140b/7
mez̄kūr o.- mişlar idi 153a/23
pusīde o.- mişlar idi 167a/25
o.- sun 137b/14, 138a/20
şāğ o.- sun 158b/16
h̄idmetde o.- uñ 136b/24
h̄āzır o.- sunlar 173b/8
o.- up 136b/6, 137b/9, 141b/25,
142b/10, 142b/16, 143b/11,
143b/2, 145b/19, 145b/4,
146b/5, 147a/19, 147a/22,
148a/1, 148a/4, 148b/13,
148b/20, 149b/17, 150a/11,
151a/25, 151b/8, 153a/16,
154b/4, 154b/5, 156b/10,
157a/16, 157b/14, 158a/14,
158b/2, 159a/25, 160a/14,
160b/6, 161a/10, 161b/16,
165a/12, 166a/21, 166b/1,
167b/19, 168a/24, 168b/2,
168b/5
‘afv o.- up 163a/11
allağ bullağ o.- up 165b/12
‘āmil o.- up 157a/2
‘anveten fet̄h o.- up 169b/9
āşikār o.- up 146b/1
āzerde o.- up 161b/8
bā‘ iş o.- up 165b/18
ber-murād o.- up 159b/1
bī-hūş o.- up 162b/11
bī-ḥuzūr o.- up 144b/13
cem‘ o.- up 158a/10, 163b/11,
169b/1, 173b/10
cenk o.- up 139b/1,
dāhīl o.- up 151b/25, 157a/20,
164b/21
ehl-i nifāk o.- up 160a/12
eri o.- up 140a/22
esīr o.- up 159b/15, 164b/9
fevt o.- up 156b/16, 157a/18
gālib o.- up 136b/8, 139b/2,
150a/8, 157a/5

gāret o.- up 149b/5
giriftār o.- up 138b/23, 175a/12
gubār-ı fārī o.- up 137a/12
hāl o.- up 141a/17
hārib o.- up 166a/9
helāk o.- up 136b/16
hem-rāh o.- up 138a/16
h̄ilāfet-i ma‘ hūd o.- up 139a/6
lāḥağ o.- up 140a/8
mağlūb o.- up 150a/8
mahāreti o.- up 155b/16
mahmī o.- up 140b/5
mağbūl o.- up 139a/10, 147b/19,
147b/24
mağtūl o.- up 143b/14, 149a/23
mālik o.- up 158a/13
medfū‘ o.- up 171b/22
me‘yūs o.- up 135b/8
mesrūr o.- up 135b/24
meşğūl o.- up 141b/12
meşhūr o.- up 144b/5
meşrūt o.- up 148a/21
meyyit o.- up 159b/23
muḥārebeler o.- up 141a/5
muḥayyer o.- up 158b/17
muḳābele o.- up 136b/1
muḳābil o.- up 156b/22
muḳayyed o.- up 172a/25
musallaḫ o.- up 144a/23
muḫābīḳ o.- up 160b/4
mutaşarrīf o.- up 141b/22
muḫṭarīb o.- up 158a/15
muḫṭarr o.- up 135b/13, 175a/1
mücāz o.- up 153b/20
mücidd o.- up 164b/17, 174b/20
müdāvim o.- up 167a/8
müderrişi o.- up 153b/4
müheyyā o.- up 138b/9
mülākī o.- up 136b/2, 155a/10
mülḥağ o.- up 138b/19, 140a/4
mülhem o.- up 159b/9, 166b/18
mümtedd o.- up 152a/2
münkesir o.- up 159b/6
mürīd o.- up 150a/13
müsellem o.- up 149b/18
müstevlī o.- up 151b/1, 156b/21,
171b/16, 173b/19

müştedd o.- up 152a/1
müteğayyir o.- up 145b/11,
151b/25, 159b/6
mütehayyir o.- up 143a/17
mütemekkin o.- up 140b/25
müteneffir o.- up 141b/2
mütessedd o.- up 157b/22
müteveccih o.- up 147b/11
müyesser o.- up 149b/3
nādim o.- up 174b/22
nāzil o.- up 140a/15
nihān o.- up 139a/13
nizā' o.- up 165b/15
pādişāh o.- up 157b/11
perişān o.- up 136b/21
peşimān o.- up 136b/22
pinhān o.- up 163a/6
pişmān o.- up 165b/4
remīde o.- up 171b/18
revāne o.- up 155b/5
sa' b o.- up 171a/22
şādır o.- up 149a/15
şafāda o.- up 148a/10
sālib o.- up 141a/5
serdār o.- up 150a/5
serd-sīr o.- up 151b/4
sermende o.- up 170b/14
sultān o.- up 157b/4, 157b/5,
157b/8
süvār o.- up 149a/9, 160b/10,
164a/6, 168b/22
şād-mān o.- up 141a/15, 151b/15
şermsār o.- up 146b/18
şicā' o.- up 158b/4
tābi' o.- up 153a/9
tā' ūn o.- up 170a/4
üzere o.- up 143b/4
vākı' o.- up 140b/16, 143a/12,
143a/14, 143b/4, 147b/14,
149a/22, 150b/22, 157b/2,
168a/23
vākıf o.- up 158a/2
vāşıl o.- up 150a/1, 171b/25,
174a/22, 174b/16, 174b/9
yakın o.- up 146a/1
zāhir o.- up 164a/23
o.- ur 142b/7, 142b/9, 156b/7,

156b/9, 157a/16
bā' iş o.- ur 139a/6, 167b/13
cārī o.- ur 167b/17
havāle o.- ur 144a/22
nice o.- ur 144a/25
nümāyān o.- ur 138b/20
revān o.- ur 151b/13
vākı' o.- ur 138b/22
'āmm-ı iç' ām o.- ur idi 148a/21
o.- urdı 140a/6
nice o.- urdı 144b/13
şādır o.- urdı 170b/10
āteşnāk o.- urlar 149a/23
ferah-nāk o.- urlar idi 170b/22
hāzır o.- urlardı 173b/18
bī-ḥuzūr o.- urlar 146b/5
lāḥaḳ o.- urlar 138b/13
ser-gerdān o.- urlar 168b/3
o.- urlar idi 167b/10
mağlūb o.- urlar idi 143b/5
o.- ursa 158a/21
ḥāl o.- ursa 145b/25
şādır o.- ursa 169b/22
o.- ursaḳ 147b/23
o.- ursañuz 147b/20
müşerref o.- uruz 139b/13
olayaz- : (birl. f.) Az kalsın olmak.
helāk o.- dı 162b/11
olın- : (f.) Olma işine konu olmak.
beyān o.- acaḳdur 140b/20
ta' yīn o.- an 160b/7
zıkr o.- an 142b/20
defn o.- dı 153a/1, 156b/14
eytām o.- dı 153a/2
fermān o.- dı 149a/18, 165b/25,
168b/15, 169a/8
ibḳā o.- dı 163a/12
iclās o.- dı 143b/23
ḳatlı o.- dı 143a/16
nāmzed o.- dı 163b/7
nidālar o.- dı 169b/24
şürū' o.- dı 153b/1
taşarruf o.- dı 148a/1
ṭayy o.- dı 141b/25
teshīr o.- dı 164b/21
teveccüh o.- dı 148a/2
zıkr o.- dı 140b/22

‘afv o.- dılar 160b/23
ḥabs o.- dılar 163b/20
ikrām o.- dılar 163b/13
ri‘āyet o.- dılar 163b/6
rivāyet o.- duğı 154a/22
zıkr o.- duğı 145a/3
fetḥ o.- duğın 145b/9
ḳatlı o.- duğın 165a/23
ḳatlı o.- duğından 142b/21
‘arż o.- duğıda 144b/23, 151b/5,
163b/4, 164a/11
emr o.- duğıda 145a/8
i‘lām o.- duğıda 146a/25,
162b/24
irsāl o.- duğıda 144b/23
sevḳ o.- duğıda 145b/14
tecdīd o.- duğıda 148a/20
żabṭ o.- duğıda 169a/10
iḥsān o.- duğıdan 147b/20
‘amel o.- mağın 164a/16
emr o.- mağın 146b/12
i‘lām o.- mağın 169a/7
müṣāhede o.- mağıla 160b/5
‘afv o.- masın 146b/22
pesend o.- mayup 140a/18
ta‘bīr o.- māz 159b/14
taḳṣīrāt o.- maz 147b/21
beyān o.- mış idi 151a/2
zāhir o.- mış idi 163a/15
zıkr o.- mış idi 142b/18
beyān o.- mışdur 142b/11,
153a/15
defn o.- mışlardur 156b/16
o.- up 163b/12
‘afv o.- up 137a/5
āğāz o.- up 162b/8
beyān o.- up 142b/12
fermān o.- up 150b/17
ḥal‘ o.- up 157b/12
iḥsān o.- up 166a/1
Meşveret o.- up 160a/1
nidā o.- up 169b/22
tefaḥḥuş o.- up 162b/24
żabṭ o.- up 148b/6
ziyāfet o.- up 163b/5
fetḥ o.- ur 145b/7
Ḥikāyet o.- ur 167a/21

rivāyet o.- ur 147a/3, 154a/11
şürū‘ o.- ur 142b/13, 157b/17
zıkr o.- ur 157b/10
Ġasl o.- urken 155b/10
on : (i. ve s.) Dokuzdan sonra gelen
sayı.
o. 155a/2, 157b/13, 161b/16
o.+ar 160b/12
on beş : (is.) On dördttten sonraki sayı.
o. 157a/15, 157b/8
on biñ : (i. ve s.) Bir sayı.
o. 143b/11
o.+den 149a/20
o.+e 149a/4
on birinci : (i. ve s.) Bir sıra sayısı.
o. 157a/2
on dördinci : (i. ve s.) Bir sıra sayısı.
o. 142b/3
on dört : (i. ve s.) On üçten sonraki sayı.
o. 157b/13
on iki : (i. ve s.) On birden sonraki sayı.
o. 155b/2
on ikinci : Bir sıra sayısı.
o. 156b/4
on sekiz : (i. ve s.) On yediden sonraki
sayı.
o. 153b/4, 156b/7
ordu : (is.) Bir devletin silahlı
kuvvetlerinin bütünü.
o.-yı hümāyūna 140a/8, 149b/7,
175a/20
o.-yı hümāyūnda 169b/24
o.-yı hümāyūnumuza 138a/19
o.+ları 144a/25, 144b/1
o.+sına 158a/11
o.+sında 144a/21
o.+ya 159b/25
orta : (is.) 1. İki uçtan veya bütün
noktalardan aynı uzaklıkta olan
yer. 2. Meydana çıkarmak.
o.+sında 141a/4
o.+sından 164b/14
o.+ya koyup 158b/25
ortalık : (is.) Ortada kalmak.
o.+da ḳalmağıla 169a/23
Oşmānī : (s.) Osmanlılar ve Osmanlı
Devleti ile ilgili.

o. 155a/2
 irşād-ı mülk-i o. 140b/23
 sipāh-ı o. 167a/10
 zamīme-i memālik-i o. olmak
 169a/2

Osmāniyān : (is.) Osmanlılar.
 o. 146a/23
 kabẓa-yı taşarruf-ı o.+a 164a/12
 serīr-i saltanat-ı o.+a 142b/2
 hāndān-ı o.+da 168a/17
 memleket-i o.+da 149a/7
 saltanat-ı o.+ı 140b/18

otak : (is.) Çadır, karargah,
 konaklama yeri.
 o.+ına(otāğına)160b/18

otlak : (is.) Hayvanların otlatıldığı yer.
 o.+a(otlāğa)146a/21

oturd- : (f.) Oturma işini yaptırmak,
 koymak.
 o.- alar 152b/6

otuz : (is. ve s.) Yirmi dokuzdan
 sonraki sayı.
 o. 153b/18, 156b/6

otuz bir : (is. ve s.) Otuzdan sonraki sayı.
 o. 142b/9

otuz dört : (is. ve s.) Otuz üçten sonraki
 sayı.
 o. 144b/3

oyalandır- : (f.) Oyalanmasını sağlamak.
 o.- a 162a/6

- Ö -

öl- : (f.) Hayatı sona ermek,
 ö.- mege 165a/18
 ö.- mek 140a/25

ölü : (s.) Hayatı sona ermiş olan.
 ö.+sinden 144b/12

ölüm : (is.) Vefat, mevt.
 ö. 140a/22

‘ömür : (Ar. is.) Hayat, yaşam.
 ‘ö. (‘ömr)158b/13
 ‘ö.+i (‘ömri)144a/3
 ‘ö.+ine(‘ömrine)147a/13, 168a/3
 gülistān-ı

‘ö.+ine(‘ömrine)152a/4
 müddet-i
 ‘ö.+leri(‘ömrleri)142b/8, 156b/8
 ‘ö.+lerine(‘ömrlerine)156a/3
 ‘ö.+ümdür(‘ömrümdür)167b/14

öñ : (is.) Arka, sağ ve soldan başka
 dördüncü yön, görünen ileri
 taraf.
 ö.+inde 165b/9
 ö.+ ünden 173b/3
 ö.+ine 135b/11, 164a/4
 ö.+lerince 155b/24
 ö.+lerine 151a/20

öp- : (is.) Sevgi, saygı, bağlılık,
 teşekkür belirtme amacıyla
 dudaklarını dokundurmak.
 ö.- di 135b/9
 ö.- dükde 155b/7
 ö.- üp 168b/19

özle - : Bir kimseyi veya bir şeyi
 görmeyi, kavuşmayı istemek,
 ö.- yüp 171a/4

özr-h‘āh : (Ar. Far. birl. s.) Özür
 bildirerek af isteyen.
 ö. olduğda 137a/18

‘özür : (Ar. is.) kusur için mazaret, af
 dileme.
 ‘ö.+i (‘özri)147b/23
 ‘ö.+ler idüp (‘özrlər
 idüp)152a/21
 ö. leri (‘özrleri)139a/9

- P -

pādişāh : (Far. is.) 1. Büyük hükümdar. 2.
 Osmanlı Devleti'nde
 hükümdarların unvanı, sultan.
 p. 152a/12,158a/9, 160b/19,
 160b/5, 162a/14, 163a/7,
 163a/17, 168a/2, 168b/13,
 169b/23, 170a/21, 170b/5,
 171a/19, 172a/21, 173b/23
 mülākāt-ı p. 153b/22
 mülāzım-ı rikāb-ı p. 172b/16
 p.-ı ‘ālī himmet 169b/20
 p.-ı ‘ālī şānuñdur 158b/12
 p.-ı baħr 149b/25

hizmet-i p.-ı cihāngīre 150a/18
 p.-ı İslām 164a/17, 169b/12
 p.-ı kerīmü'ş şānuñ 172b/6
 p.+a 158b/6, 168a/13, 168a/2,
 169b/4, 170a/19, 175a/2
 dergāh-ı p.+a 161a/21, 163a/10,
 165a/20, 165b/23, 168b/23,
 173a/1
 p.+ı 154a/5, 170b/9, 174a/2
 emr-i p.+ı 167a/3
 iltifāt-ı p.+ı 163b/18
 ma^ç rüz-ı p.+ı 174a/9
 manzūr-ı p.+ı 174a/6
 p.+ı muz 158a/20
 p.+ı umuza 171a/25
 p.+ına 141b/21
 p.+ıñdur 168a/8
 memālik-i p.+ınuñ 167b/6
 āyīn-i p.+ı 136a/22
 p. idi 144a/7
 p. oldı 140b/18, 144a/2, 157b/13,
 157b/3
 p. olup 157b/11
 p.+um 137a/23, 158b/16
 p.+uñ 153b/24, 163b/6, 164a/19,
 166a/21, 171a/24, 172a/10,
 172a/5, 174b/7
pādişāhān : (Far. is.) Hükümdarlar.
 p. 168b/16
 p.-ı kişver-güşāya 167b/11
pādişāhāne : (Far. zf.) Padişaha yakışır
 şekilde.
 teberrükāt-ı p. 162b/15
 p.-i in^çām 147b/19
pādişāhī : (Far. s.) Padişahla ilgili.
 huzūr-ı p.+de 158a/23
 kahr-ı p.+den 164b/13
 huddām-ı p.+ye 166a/15
 ināyet-i p.+ye 161a/7
pādişāhlıg : (is.) hükümdarlık, sultanlık
 p.+ı 158b/18
pādişeh : (Far. birl. is.) pādişāh,
 hükümdar.
 izdivāc-ı p. 163a/16
pāk : (Far. is.) Temiz, günahsız.
 p. eylediler 167a/15

pāre pāre : (Far. zf.) Parça parça.
 p. 165b/10
paşa : (is.) Osmanlı Devleti
 zamanında yüksek sivil
 memurlara ve albaydan üstün
 rütbede bulunan askerlere verilen
 unvan.
 p. 154a/1, 164a/21, 164a/24,
 164b/24, 166b/11, 166b/14,
 166b/23, 166b/9, 167a/15,
 168a/12, 168a/8
 p.+da 159a/9
 p.+lara 152b/14
 p.+nuñ 166b/6
 p.+ya 159a/9, 167a/23
 p.+yı 135b/20, 150a/5
pāydār : (Far. birl. s.) İyiye yerleşmiş,
 sağlam, devamlı, sürekli.
 p. oldılar 136b/13
 p. olmağ 149a/19
pāy-māl : (Far. s.) Ayaklar altına alınmış,
 çiğnenmiş.
 p. itmek 170b/12
 p. itmeyesüz 168a/11
 p. olmağdan 136b/12
 p. olmasına 167b/13
pāyān : (Far. is.) Uç, kenar.
 asker-i bī-p. 151a/9
 leşker-i bī-p. 159a/17
pāye : (Far. is.) Rütbe, derece.
 p.-i serīr-i izzet-i maşīrlerine
 140a/2
 p.+sini 160a/18
pāyīz : (Far. is.) Sonbahar, güz.
 behār-ı p.+de 168a/23
peder : (Far. is.) Baba.
 p. 162a/21, 167a/2
 p.+ı 147b/24, 166a/12
 taht-ı p.+ı 137b/24
 serīr-i p.+ide 140b/25
 mülk-i p.+iden 166a/14
 p.+inüñ 157a/10
 p.+lerinüñ 165b/15
 p.+üm 167a/1
pederzen : (Far. is.) Kayınpeder, kaynata.
 p.+ı 137b/9
pehlivān : (Far. is.) Pehlivan, güreşçi,

- yiğit.
p. 160a/16
- pehlü** : (Far. is.) Vücudun iki yanından biri, yan.
p.+sine 153a/19, 157a/11
- pelās** : (Far. is.) Eski kilim, keçe, çul.
p. 139b/18
- penāh** : (Far. is.) Sığınacak yer, melce.
Sipāh-ı zafer p. 164b/9
- perākende** : (Far. s.) Birbirinden ayrı,
p. 143a/4, 171a/1
p. itmege 158a/21
- perestiş** : (Far. is.) Tapınış; şiddetli sevgi, gönül akışı.
p.-i hāl 150a/19
- peri** : (Far. s.) Çok güzel, latif
p. 171a/1
- perişān** : (Far. s.) Acınacak durumda, zavallı.
p. 145a/18, 160a/10
p. eylediler 167a/6
p. oldılar 143a/4, 162a/19, 171b/18
p. olup 136b/21
- perişānlıg** : (is.) Acınacak durumda olma, zavallı durumda.
p.+ı 137a/7
p.+ına 165b/18
- pervā** : (Far. is.) Korku,
bī-p. 148a/10
- perverde** : (Far. s.) Beslenmiş, terbiye edilip yetiştirilmiş, hizmetkar.
p.+siyüm; 146a/18
- pes-perde** : (Far. birl. s.) Perde arkası, gizli [iş].
p.+den 152b/7
- pesend** : (Far. is.) Beğenme, seçme.
p. itmeyüp 158a/22
p. olunmayup 140a/18
- peşimān** : (Far. s.) Pişman.
p. olup 136b/22
- peydā** : (Far. s.) Açıkta ve meydanda olan.
p. ideler 144a/21
p. olmuşdur 159b/17
- peygār** : (Far. is.) Savaş, kavga.
p. iderek 140b/3
- peyker** : (Far. is.) Yüz, çene, surat.
leşker-i zafer-i p. 174a/12
- peymān** : (Far. is.) Ant, yemin.
p.+dan 146a/16
‘ahd-i p. eyledi 145b/3
p.+ına 172b/11
- pinhān** : (Far. s.) Gizli.
p. eyledi 154a/2
p. oldu 150a/9
p. olup 163a/5
- pinhānī** : (Far. zf.) Gizli olarak.
p. 161a/11
- pīr** : (Far. is.) Bir konuda tecrübeli ve üstat kişi.
p. 157a/20
p.-i nā-tuvānem, 135b/4
p. olmağla 168b/13
p.+sin 138a/18
- pīre-zen** : (Far. birl. is.) Kocakarı.
p. 167a/23
p.+e 167a/25
- pister** : (Far. is.) Yatak, döşek.
p.+i 165a/18
- piş-** : (f.) Isı etkisiyle yenilebilir duruma gelmek
p.+miş 135b/11
- pīşkeş** : (Far. birl. is.) Peşkeş, hediye, armağan.
p. çekdi 173a/1
p. çeküp 135b/9
p.+ler 173a/16
p.+ler çeküp 174a/2
- pīşe** : (Far. is. c. pīşe-gân) San'at, meslek, iş, huy, tabiat, âdet, alışkanlık
p.+lere 166a/24
- pişmān** : (Far. s.) Yaptığı bir işin veya davranışın olumsuz sonucunu görerek üzülen, nadim
p. 141b/18
p. olup 165b/4
- piyāde** : (Far. is.) Bir asker sınıfı.
p. 153a/18, 159a/12
p.+lerüz 136b/12
- puside** : (Far. s.) 1. çürümüş, çürük.
p. olmuşlar idi 167a/25
- pūr** : (Far. s.) Dolu, çok, en.

vilāyet-i p. menfe' ātin 168b/10
p. -ihtisāl 171a/2
p.-sitār lara 173a/15
p.-sitārlıg a 173a/7
pür-đalāl : (Far. birl. s.) Dalalet içinde olan, çok sapkın.
p.+ũñ 149a/24
pür-efāzıl : (Far. birl. s.) Çok faziletli.
p.+da 150b/1
pür-fesād : (Far. birl. s.) Çok fesat, fesatla dolu.
p.+ ı 173b/20
pür-firīb : (Far. birl. s.) Aldatan.
zenādiqa-yı p. 149a/25
pür-ğavf : (Far. birl. s.) Korku dolu.
p. 139b/5
pür-meşhūr : (Far. birl. s.) Şöhretli.
p. idi 150a/23
pür-nifağ : (Far. birl. s.) Nifak dolu.
melāhide-i p.+ı 149b/9
pür-sürūr : (Far. birl. s.) Çok mutlu, huzurlu.
sūr-ı p.+da 163b/11
pür-şenāy : (Far. birl. s.) Neşeyle dolu.
vağāyı' -ı p.+ı' 140b/24
pür-zūr : (Far. birl. s.) Zorlukla dolu.
Timūr-ı p. 153a/7
püser : (Far. is. c. püserân) Oğul, erkek çocuk.
p.-i Oşmān 158b/1
püserān : (Far. is. püser'in c.) Oğullar, erkek çocuklar.
p.-ı Kāra Yusuf 143a/18
p.-ı Kāraman 146a/13, 166a/2

-R -

Rabb : (Ar. is.) Allah.
te'yīd-i r.-i Mecīd 140a/5
Rabbāniyye : (Ar. is.) Allah.
İrādet-i r. 170a/9
Rabbū'n-nās : (Ar. is.) Allah.
dergāh-ı r. 141a/13
rābi' a : (Ar. s.) Dört.
leyle-i r.+sında 154b/8
rağbet : (Ar. is.) İstek, arzu, yönelme.
r. virüp 149b/20

rāğib : (Ar. s. rağbet'den) İstekli, isteyen, rağbet eden.
r. olduğda 136b/9
r. oldılar 166a/9
rāh : (Far. is.) Yol.
r.-ı firāre 140b/7
r.-ı güriz 140b/1
r.-ı yağma 136b/8
r.-ı İstanbul'dan 137a/1
'azm-i r. eylediler 137a/10
ğudūm-ı r.+ına 135b/17
ser-i r.+ına 143b/8
rāhat : (Ar. is.) Üzüntüsüz, tasasız, kedersiz bir halde bulunma.
r.+ından 152b/15
rağmet : (Ar. is.) Merhamet, ahiret.
r.+e 154b/20, 155b/9
civār-ı r.+e 170a/5
rağt : (Far. is.) At takımı.
muraşsa' -ı r. 137b/20
ra' iyyet : (Ar. is.) bir hükümdar idaresi altında bulunan halk.
r.+ũñ 141b/21
rām : (Far. s.) 1. itaat eden, boyun eğen.
r. eylediler 163b/25
rasā'il : (Ar. is. risale'nin c.) Risaleler.
r.+ũñ 154b/4
rast : (Far. is.) Rastlama, tesadüf.
r. geldiler 148a/3
r. gelüp 139a/25
ravza : (Ar. is.) Bahçe.
r.-i Murād'da 170a/10
rāy : (Ar. is.) Rey, fikir.
r.-ı vüzerā 160a/1
rāyāt : (Ar. is. rayet'in c.) Sancaklar, bayraklar.
r. 161b/19
rāyiha : (Ar. is.) Koku.
bed r.+dur 164a/2
rāzī : (Ar. s. rızâ'dan) Rızâ gösteren, kabul eden, boyun eğen.
r. idüp 161a/4
re' āyā : (Ar. is. raiyye'nin c.) Osmanlı Devleti'nde halkın vergi ve haraç veren, genellikle toprakla uğraşan gayri müslim kısmı.

- r.+sına 164a/19, 164b/1
r.+yı 152b/24, 168a/11, 170b/4
- rebî'ül-evvel** : (Ar. is.) Arabi ayların safer ile rebiyülahir arasında kalan üçüncüsü.
r.+inde 154b/1
r.+inüñ 154b/19
- recā** : (Ar. is.) Ümit, emel.
işāl-i r. 135b/25
r. eyledi 138a/17
r. eylediler 136a/10, 172b/9
r. eylemiş 172a/14
r. itdükce 143b/9
r.+sında 145b/1
- receb** : (Ar. is.) Arabi ayların cemaziyelahir ile şaban arasında kalan yedincisi, üç ayların ilki.
r.+inüñ 143a/12, 170a/10
- redd** : (Ar. is.) Kabul etmeme.
r.-i giyāh 164a/2
- ref** : (Ar. is.) Lağvetme, kaldırma, hükümsüz bırakma.
r.+i 149a/17
r.-i mulhidān 150a/1
r.+inde idi 161b/17
- refi^c** : (Ar. s.) Yüce, yüksek.
Sultān-ı r.+ül-mekān 148a/17
- refik** : (Ar.is.) Arkadaş, eş, yoldaş, yardımcı.
r.+ i 171b/14
r. oldılar 171b/12
- refitār** : (Far. is.) Gidiş, yürüyüş, hareket; salınarak edalı yürüyüş.
r. 172a/11
esbān-ı berķ-i r. 140b/10
- reh-güzār** : (Far. birl. is.) Geçit, geçecek yol.
hāk-ı r.+a 150b/19
- rehn** : (Ar. is.) Tutu, rehin edilmiş; bir şeye garanti olarak tutulmuş.
r. koyup 41a/9
r. virilen 145a/3
r. virmekle 163a/11
r. virmiş idi 144b/18
- re'is** : (Ar. is.) Başkan, lider.
r. 153b/21
r.+ine 161a/10
- remide** : (Far. is.) Korkmuş, ürkmüş.
r. olup 171b/18
- remz** : (Ar.is.) İşaret.
r.+ i 173b/21
- renciş** : (Far. s.) Sızlanmış, inciniş, eziyet ve sıkıntı veriş, keder
sābıķa-yı r.+ leri 173a/18
- resm** : (Ar. is.) Eser, iz, nişan, alâmet, suret.
r.+ini 152b/21, 173a/10
- resmî** : (Ar. s.) Devlet adına olan, alayla, merasimle olan.
r. 163a/24
hedāyā-yı r. 170a/24
- resül** : (Ar. is.) Elçi.
r. 137b/10, 172a/17, 172a/20
r.-i sultānia 166b/11
r. gönderüp 168a/10
- revāc** : (Ar. is.) Geçerlik, kıymet, değer.
kār-ı temām-ı r. bulup 158b/18
- revān** : (Far. s.) Yürüyen, giden, akan.
taht-ı r. 151b/13
r.+e olup 155b/5
r. eyledi 163a/23
taht-ı r.+la 152b/24
taht-ı r.+lar 163a/23
r. oldu 136b/5
r. oldılar 152b/22
r. olduķda 139a/14
r. olur 151b/13
- revāne** : (Far. s.) Giden, yürüyen, akan.
r. 161a/12
r. eyledi 173a/17
r. idüp 141b/5, 145a/25
r. itdiler 169a/1, 169a/17
r. oldu 136b/18
r. oldılar 137b/6, 171a/4
- revende** : (Far. s.) Giden, gidici.
r. 172b/21
- rezmgāh** : (Far. birl. is.) Savaş meydanı.
r.+dan 136b/17
- rızā** : (Ar. is.) 1. Hoşnut olma. 2. Razi olma.
r.+m yokdur 147a/11
r. virdi 158b/25
r. virmezler 152a/22

- ri' āyet** : (Ar. is.) 1. Saygı, itibar. 2. Uyuma, itaat etme.
r. 149a/10, 163b/13
r.+de 147b/20
r. eyledi 136a/22
r. eyleyüp 170a/23
r. idüp 163b/1
r.+ler idüp 166b/11, 173a/12
r. olındılar 163b/6
- ribkâ** : (Ar. is.) Kemend, kemend bağı, ilmekli ip.
r.-yı İslâm'dan 150b/12
- ricâ** : (Ar. is.) İstek, dilek.
r. eyledi 158b/17, 170a/21, 173a/7
r. idüp 160b/17
r.+sını 169a/3
- ricâl** : (Ar. is. recül'ün c.) 1. erkekler. 2. (râcil'in c.) yayan, yaya olanlar. 3. belli mevki sahibi kimseler.
r. 138a/17, 158a/5, 163a/20
- rihlet** : (Ar. is.) 1. Göç, göçme. 2. Ölme.
r. eyledi 170a/5, 172a/5
r. itdügi 144a/6
r. itmişdür 155b/9, 172a/1
r.+lerin 157b/19
- rihte** : (Far. s.) Dökülmüş, akıtılmış.
r. itdügi 150b/19
- rikâb** : (Ar. is.) Büyük bir kimsenin huzuru, katı.
r.-ı hüdâvendigâra 160b/21
r.-ı hümâyûna 148a/8
r.-ı hümâyûnuñuza 138b/14
r.-ı kâm-yâblarına 172a/10
r.+ında 136b/9
mülâzım-ı r.-ı pâdişâh 172b/16
- risâle** : (Ar. is.) Kısa yazılmış küçük kitap.
r. 154a/18
r.+leri 153b/8
- risâlet** : (Ar. is.) Elçilik, birini bir vazifeyler gönderme.
r.+ ine 172a/15
- rivâyât** : (Ar. is. rivâyet'in c.) Rivayetler, söylentiler.
r. 140b/20
- rivâyet** : (Ar. is.) 1. Söylenti, bir haber, söz veya hâdisenin hikâyesi. 2. Hikâye edilen bir haber, söz veya hâdisi.
r.-i hadîşde 153b/19
r.-i uhrâ 145a/3
r.+de 144b/19, 159b/14, 161a/25
r.+dür 136a/17
r.+ine 154b/23
r. itmegin 140b/21
r. olunduğı 154a/22
r. olunur 147a/3, 154a/11
- riyâ** : (Ar. is.) Özü, sözü bir olmama, ikiyüzlülük.
esîr-i dâm-ı r. 148b/25
- riyâzât** : (Ar. is. riyâzet'in c.) Riyazetler, nefsi kırmalar, dünyâ lezzetlerinden sakınmalar, perhizle, kanaatla yaşamalar.
r. 148b/17, 155a/25
- riyâziyye** : (Ar. is.) Hesap ilmi, matematik bilgisi.
r.+de 154b/3
- rîze rîze** : (Far. zf.) Ufak ufak; parça parça.
r. idüp 165b/11
- rû** : (Far. is.) Yüz, çehre.
âb-ı r.-yı ' ulemâ-yı milleti 150b/18, 171b/21
r.-yı zemîne 151b/10
- rû-be-rû** : (Far.) Yüz yüze.
r. 139a/16
- rû-gerdân** : (Far. s.) Yüz çeviren, ilgi ve saygı göstermeyen.
r. 136b/5
r. idüp 158a/20
r. olmalarından 160a/11
r. olmazlar ise 158b/20
- rû-mâl** : (Far. s.) Yüz süren
r. idüp 136a/5
- ru' b** : (Ar. is.) Korku, dehşet, havf.
r. 151b/1, 71b/16, 174b/231
- rub'** : (Ar. s.) Dörtte bir, çeyrek, bir şeyin dört kısımdan bir kısmı.
r.-ı fersah 168a/24
- rübâh** : (Far. is.) Tilki.

rūd	r.-ı h̄ilekārūn 164a/25 : (Far. is.) Irmak, çay. r.-ı ʿamīk 168a/23		
ruh̄ṣat	: (Ar. is.) İzin, müsaade. r. virdiler 159b/12 r. virilmiş idi 149b/22 r. virmedi 139a/18 r. virmeyüp 159a/2 r. virüp 149a/4	şabāḥ	hakkında kullanılır]. esb-i ş. 137b/21 : (Ar. is.) Günün başlangıcı, gündüzün ilk saatleri. ş. 144a/24 ş.+a 167b/24 ş.+dan 143a/13
rūya	: (Ar. is.) Düş. Taʿbīr-i r.+da 155b/16	sābık	: (Ar. s.) Geçmiş, önceki, evvelki. vażʿ-ı s. 164a/4 düstūr-ı s. 172b/13
rūz	: (Far. is.) Gün, gündüz. r.-ı meşāffda 158b/23 r.-ı şeb 174b/25	sābıka	: (Ar. is.) Geçmiş, önceki, evvelki. sinīn-i s.+dan 135b/19 mevāʿid-i s.+sı 138a/11 eṭvār-ı s.+sından 136b/22 s.-yı rencişleri 173a/18
rūz-be-rūz	: (Far. zf.) Günden güne. r. 152a/1	sābıkan	: (Ar. zf.) Bundan önce, evvelce. s. 137a/4, 162b/20
rūşd	: (Ar. is.) Bâliğ olma, bülûğa erme, erginlik. ḥad-i r.+e 154b/21	sābıku'z-zıkr	: (Ar. s.) Evvelce zikredilen. s. 149b/6
rūşen	: (Far. s.) parlak, aydın. r.-i zāmīrūn 172a/7	şābit	: (Ar. s.) Kesin, doğruluğu ortaya koyulmuş. ş. 160a/5 ş. idüp 158a/8
rūzgār	: (Far. is.) 1. zaman, devir. 2. dünyâ. 3. yel. mūsāʿade-i r. 141b/6 sünnet-i maʿhūda-ı r. 140b/11 şahīfe-i r.+da 150b/4 r.+ı 161a/21 r.+uñ 161a/17	şabr	: (Ar. is.) Dayanma, katlanma. ş. idemeyüp 154a/4
- S -		şaç-	: (f.) Ortalığa dağıtmak, dökmek. ş.- ar 165b/11
saʿādet	: (Ar. is.) Mutlu olma, mutluluk. zıll-i s.+leri 141a/14 bā s.+lerin 142b/7 āstāne-i s.+lerine 147a/2 taḥt-ı s.+baḥta 156b/19, 157b/21 sedd-i s.+ e 174a/17	şaçıl-	: (f.) Etrafa dağılmak, yayılmak ş.- dı 170a/12
şaʿb	: (Ar. s.) Çetin, zorlu. ş. 163a/5, 171a/22 ş. idi 167b/6 ş. olmağla 174a/23 s. olup 171a/22	şadā	: Ses yankı. ş.+ sından 171b/10
şabā	: Gün doğusundan esen hoş ve lâtif rüzgâr. esb-i ş. 172a/11	şadākat	: (Ar. is.) Kendisine iyilik edene, lutufta bulunup koruyana minnet ve şükran duygularıyla bağlanma. ş. idüp 160a/15
şabā-reftār	: (Ar. Far. birl. s.) Rüzgâr gibi hafif ve çabuk giden [en çok at	şadakāt	: (Ar. is. sadaka'nın c.) Sadakalar. ş. 168b/17
		sāde-dilān	: (Ar. Far. birl. s. sāde-dil'in c.) Temiz yürekli, saflar, bönler. cāhilān-ı s.+dan 148b/24
		şaded	: (Ar. is.) Kasıt, niyet.

	ş.+e 144a/10		
	ş.+inde 145a/17, 172a/9		
	ş.+inde iken 137a/18		
şādık	: (Ar. is. ve s.) Dostluğunda samimi ve vefalı olan, sadakatli. niyyet-i ş.+da 138a/6	şahîfe	: (Ar. is.) Sayfa.
şadır	: (Ar. s.) Ortaya çıkan, meydana gelen.		ş.-i rüzgârda 150b/4
	ş. oldu 150a/21, 161a/1	şahîh	: (Ar. s. sihat'den.) Gerçek, doğru.
	ş. olmanın 155b/4		ş. 154a/22, 158a/11, 159a/7, 160b/9
	ş. olup 149a/15		ş.-i vâriş olduğına 160a/14
	ş. olurdu 170b/10		ş.+dür 159a/9
	ş. olursa 169b/22	sâhil	ş. ise 145a/3
şadme	: (Ar. is.) Darbe, çarpma, tokuşma, çatma.		: (Ar. is.) Huzur ve güvende olunacak yer ya da durum.
	ş.+sinden 162b/11		s.-i necâta 146a/9
	ş.-yi gâzâb-ı ecelden 171b/18	şahrâ	: (Ar. is.) 1. Mekan, yer 2. Kasaba, köy vb. meskun yerlerin dışında kalan boş ve geniş yer.
şafâ	: (Ar. is.) Gönül huzuru, rahatlık.		ş.-yı dil-güşâ-yı Sofya'ya 139b/4
	ş.-yı hâtır 167a/4		ş.-yı nişin 148a/3
	eşer-i ş.-yı hâtır 138a/14		ş.+larda 147b/15
	ş.+da olup 148a/10		ş.+ sını 173b/1
	ş.+ya 162a/6		ş.+sına 147b/12, 149b/6, 162a/17
şâff	: (Ar. s. safa, safvet'den) Temiz, hâlis, katkısız, karışık olmayan.		ş.+sında 137b/16, 145a/16, 154a/9, 156b/22, 159a/16, 167a/15
	sîne-i ş. itmek 158b/23	sâhte	ş.+sında iken 145b/10
şaffet	: (Ar. is.) Saflık, hâlislik, temizlik, paklık, arılık.		: (Far. s.) Uydurma.
	ikrâm-ı ş. 166b/24		s. olmâğ 144b/7
Şâg	: (s.) Vücutta kalbin bulunduğu tarafın karşısında olan. 2. Canlı, yaşamak	şâ'ib	: (Ar. s.) Başka yöne gitmeden doğruca hedefe ulaşan.
	ş. 143a/17, 158b/13		‘azm-i ş. 138a/6
	ş. olsun 158b/16	sa'îd	: (Ar. s.) Kutlu, mübarek.
	ş. sâlim idi 167b/1		sultân-ı s. 169b/8
sâgır	: (s.) İştme duyusundan yoksun.	sâ'ir	: (Ar. s. ve zamir) Başka, diğer.
	s. oldu 162b/12		s. 135b/3, 138a/5, 139a/8, 140a/1, 142b/12, 144a/8, 151a/3, 152b/25, 153a/22, 160b/16, 168b/19, 169b/20, 173a/15, 173b/1
şâglık	: (is.) Sağ, canlı, diri olma durumu.		s.+lerden 167a/5
	ş. 158b/24		s.+lere 150b/20
şâhib	: (Ar. s. ve i.) 1. Sahip. 2. Bir vasfı olan.	şakâl	: (is.) Erkeklerde yanak ve alt çenede çıkan kılların tümü.
	Sultân-ı ş. 172a/15		ş.+ına 152b/8
	ş.-i i' tibâr 140a/12		ş.+inuñ 154a/10
	ş.+i 148b/15	sakaça	: (Ar. is.) Yaralanma, bir tarafı hasta veya eksik olan.
	ş.-i kerâmetdür 155a/7		s.+adan 151b/10
	ş.+ine 160a/18		
	e' âzım-ı ' ulemâ-yı ş.+ü'l-fazâ 'il		

- sākin** : (Ar. s. ve is.) 1. hareketsiz olan, oynamayan. 2. Bir yerde oturan.
s. 172a/2
s. oldı 159b/23
s. oldılar 147b/15
- şakla-** : (f.) 1. Gizli tutmak, duyurmamak, sır. 2. Elinde bulundurmamak, tutmak, hapsedmek.
ş. 155a/17
ş.- r 164a/6
- şal-** : (f.) Serberst bırakmak, koyvermek, bırakmak.
ş.- arağ 165b/12
at ş.- up 136b/15
sāye ş.- up 138a/9
- sāl** : (Far. is.) Yıl.
s. 161a/24, 169a/9
s.+de 142b/15, 144a/6
- şālā** : (Ar. is.) Cenaze olduğunu veya cenaze namazını haber vermek amacıyla minarelerde okunan dua.
ş. itdürüp 154a/6
- şālāh** : (Ar. is.) Barış.
ş. idüp 162a/2
- şālāt** : (Ar. is. c. salavât) Namaz.
ş.+a 155a/13
- şalb** : (Ar. is.) Asma, daracağına çekme.
ş. eyledi 144b/14
ş. eylediler 150b/18, 161a/23
ş.+ına 161a/1
- sālīb** : (Ar. is. c. sılāb) Ölüm.
s. olup 141a/5
- sālīm** : (Ar. is. ve s.) Sağlam, sağlıklı.
şāğ s. idi 167b/2
- sālīmīn** : (Ar. s. sālīm'in c.) sağ ve sağlam olanlar.
s. 146b/17, 151b/21, 173b/25
- salṭana** : (Ar. is.) (bkz. saltanat.)
dāru's s.+larına 151b/20
- salṭanat** : (Ar. is.) Hükümdarlık, sultanlık.
s. 143b/20, 161b/18
da' vā-yı s. 161b/12
müddet-i s.-i müşterekesi 142b/11
ferzend-i s.-i nicādları 147a/15
serīr-i s.-i Oşmāniyāna 142b/2
s.-i Oşmāniyānı 140b/18
s.-i Mışır'ı 157a/25
da' vā-yı s.+a 161b/1
serīr-i s.+a 138b/10, 141b/11, 143b/23
s.+da 144a/12
serīr-i s.+da 142b/15
s.+dan 143b/21, 157b/7
s.+ı 160a/5
umūr-ı s.+ını 151b/23
müddet-i s.+ları 142b/6, 156b/6
müddet-i s.+uñ 157a/15
- şaman** : (is.) Ekinlerin harmanda dövülüp taneleri ayrıldıktan sonra kalan, hayvanlara yedirilen ufalanmış sapları
ş. 163b/24, 164a/1, 164a/3
- şamancı** : (is.) Saman satan, bu işle uğraşan.
ş.+lara 163b/24
- şan-** : (f.) Zannetmek.
ş.- duğı 161a/20
ş.- up 152b/19, 157a/11
- şanādīd** : (Ar. is. sindid'in c.) Başkanlar, ileri gelenler.
s. 175a/12
ekşer-i ş.-i Karaman 166a/7
ğadr-i s.-i Karaman 166a/8
ş.-i küffārdan 175a/12
- şan'at** : (Ar. is.) Ustalık, marifet, bir şeyi güzel yapmak.
ş.-i vezāretde 145b/19
- sancāğ** : (is.) Osmanlı mülki teşkilatında vilayet ile kaza arasında yer alan ve bir mutasarrıf tafından yönetilen idari bölüm.
s. 145a/2
s.+ın 162b/19
s.+ına 161b/16
s.+ınuñ 165b/24
s.+ları 157b/20
- şāni** : (Ar. is.) İkinci.
ş. 156b/1
ş.-i Aristo 145b/19

- şāniyen** : (Ar. zf.) İkinci olarak.
Ş. 164a/3
- saray** : (Far. is.) Saray.
s.-ı beķāya 157b/19
s.+a 154a/4
s.+ını 162a/13
- şarf** : (Ar. is.) Harcama, masraf,
gider.
ş.-ı maķdūr iderdi 153b/23
ş.-ı zamān 138b/6
ş.+ı 140a/6
ş.-evķāt 141a/1
ş.-ı ihtimām 173a/20
- şat -** : Bir değer karşılığında bir malı
alıcıya vermek.
ş.- duķ 170b/21
- şatan** : Satma işini yapan.
ş. 170b/21
- şatıl-** : (f.) Satma işi yapılmak.
ş.- dı 167a/18, 175a/6
- şavāb** : (Ar. is. ve s.) Doğru, dürüst,
doğru davranış.
tedbīr-i ş. 160a/23
ş. gösterüp 150b/9
- şavt** : (Ar. is. c. esvāt) Bağırma,
haykıрма, çığlık.
ş. itdūkde 157a/12
- şay-** : (f.) Geçer tutmak, kabul etmek
hisāba ş.- māyup 139a/17
- sa'y** : (Ar. is.) Çalışma, emek
sarfetme.
s.-i beli' 149a/17
s. eylediler 152a/25
s. eyleyün 158a/22
s. eyleyüp 158a/24
- şāye** : (Far. is.) 1. Gölge. 2. Koruma,
sahip çıkmak, 3. Yardım.
s. şalup 138a/8
s.+sinde 141a/12, 141a/25
s.-yi hümāyunlarında 170b/10
- şāz** : (Far. is.) Çalgı, eğlence.
istimā' -ı s. 167a/9
- sebeb** : (Ar. is. c. esbāb) Sebep, neden.
s.-i devletiñüzdür 146a/1
s.+i 161b/6
s.+inden 164a/2
s. olmaķ 152a/24
- sebt** : (Ar. is.) Cumartesi.
yevm-i s. idi 170a/10
- secā' at** : (Ar. s.) Yiğitlik.
sulţān-ı s. 171a/14
- sedd** : (Ar. is.) Engellemek, kapatmak,
tıkamak.
s. idüp 152b/9, 167a/13
s. olduğın 174a/16
s.-i sa' ādete 174a/17
- sefāhet** : (Ar. is.) Zevk ve eğlenceye -
aşırı derecede- düşkünlük.
s. 166a/6
- sefer** : (Ar. is.) Savaş için yapılan
yolculuk.
mevsim-i s. 151b/4
s.-i hümāyün 148a/11
s.-i hümāyünda 148a/6
s.-i Karaman'dan 172b/23
s.-i nuşret-i eşerden 147a/3
s.+de 138a/16
hālāl-i s.+de 155b/22
levāzım-ı s.+i 138a/9
s. idüp 155a/16
s.+leri 137b/11
s.+ üm 173b/9
- seffāk** : (Ar. s. sefk'den) Kan dökücü.
kef-i s.-i bī-bāka 140b/13
- segirt-** : (f.) Çabuk adımlarla yakın bir
yere doğru yürümek.
s.- düm 155a/11
- seher** : (Ar. is.) Tan yerinin
ağarmasından biraz önceki
zaman.
s. 160b/19
- sekiz** : (is.) Yediden sonra, dokuzdan
önceki sayı.
s. 142b/6, 142b/18, 155a/2
- Sekiz yüz otuz tokuz** : (s.) Bir sayı.
s. 153b/8
- sekiz otuz beş** : (s.) Bir sayı.
s. 157a/2
- sekiz yüz** : (s.) Bir sayı.
s. 143a/19
- sekiz yüz dokuz** : (s.) Bir sayı.
s. 154b/7
- sekiz yüz elli** : (s.) Bir sayı.
s. 157a/19

sekiz yüz elli altı : (s.) Bir sayı.
s. 154b/19
sekiz yüz elli beş : (s.) Bir sayı.
s. 156b/5
sekiz yüz iki : (s.) Bir sayı.
s. 154b/24
sekiz yüz kırk : (s.) Bir sayı.
s. 173b/2
sekiz yüz kırk altı : (s.) Bir sayı.
s. 153b/10
sekiz yüz kırk bir : (s.) Bir sayı.
s. 173b/10
sekiz yüz kırk dört : (s.) Bir sayı.
s. 174b/20
sekiz yüz kırk iki : (s.) Bir sayı.
s. 174a/9
sekiz yüz kırk üç : (s.) Bir sayı.
s. 174b/3
sekiz yüz on altı : (s.) Bir sayı.
s. 140b/15, 142b/3
sekiz yüz on beş : (s.) Bir sayı.
s. 143b/22
sekiz yüz on sekiz : (s.) Bir sayı.
s. 145b/8
sekiz yüz on tokuz : (s.) Bir sayı.
s. 146b/13
sekiz yüz on üç : (s.) Bir sayı.
s. 141b/22
sekiz yüz on yedi : (s.) Bir sayı.
s. 145a/11
sekiz yüz otuz : (s.) Bir sayı.
s. 165a/3, 166a/16
s.+da 153b/14
sekiz yüz otuz altı : (s.) Bir sayı.
s. 157a/17, 170b/25
sekiz yüz otuz bir : (s.) Bir sayı.
s. 168a/19, 168a/5, 169a/19
sekiz yüz otuz beş : (s.) Bir sayı.
s. 170b/16
sekiz yüz otuz dokuz : (s.) Bir sayı.
s. 173a/1
sekiz yüz otuz dört : (s.) Bir sayı.
s. 170a/18
sekiz yüz otuz yedi : (s.) Bir sayı.
s. 171b/24
sekiz yüz otuz iki : (s.) Bir sayı.
s. 169a/20, 170a/3

sekiz yüz otuz üç : (s.) Bir sayı.
s. 170a/9
sekiz yüz seksen beş : (s.) Bir sayı.
s. 155a/4
sekiz yüz yigirmi : (s.) Bir sayı.
s. 147a/18
sekiz yüz yigirmi altı : (s.) Bir sayı.
s. 161b/9
sekiz yüz yigirmi beşinci : (s.) Bir sıra
sayısı.
s. 161a/24
sekiz yüz yigirmi dört : (s.) Bir sayı.
s. 142b/4, 143a/11, 144a/1,
151b/23, 152a/3, 156b/2
sekiz yüz yigirmi iki : (s.) Bir sayı.
s. 147b/10
s.+de 148b/9
sekiz yüz yigirmi sekiz : (s.) Bir sayı.
s. 163a/18
sekiz yüz yigirmi tokuz : (s.) Bir sayı.
s. 163b/21, 164a/18
sekiz yüz yigirmi üç : (s.) Bir sayı.
s. 143a/2, 150b/22
sekiz yüz yigirmi yedi : (s.) Bir sayı.
s. 163a/13
selâm : (Ar. is.) 1. Barış, rahatlık. 2.
Selâm, esenleme.
s. 172a/16
s.+ına 162a/23
s. virdükde 155a/14
selâmet : (Ar. is.) Kurtulma, kurtuluş.
s.+le 139b/9, 143a/20, 161a/13
selâmla- : (f.) Selam vermek.
s.- yup 152b/20
şelâse : (Ar. s.) Üç.
evliyâ-yı ş. 154b/17
şelâsi : (Ar. s.) Üç.
ş. 168b/5
selâsil : (Ar. s.) Silsileler.
kâfir-i galiz-i s. 173b/24
selâtin : (Ar. is. sultan'ın c.) Sultanlar,
padişahlar.
s.-i 'aşr 167b/9
zıkr-i s.-i Mışır 157a/23

- sem^ç** : (Ar. is.) İşitilmek, duyulmak, haber alınmak.
s.-i hümâyün 149b/25
- semâ^ç** : (Ar. is.) Gökyüzü.
s.-ı zemûra 149b/22
- semt** : (Ar. is.) Tarf, cihet, yön.
s.+ine 136b/23, 144b/22, 170b/6
firâr-ı s.+ine 136b/9
- sen** : (zm.) Tekil ikinci şahsı gösterir.
s. 138a/18, 167b/15, 171b/5, 171b/7
s.+a 155a/20
s.+i 137a/22, 160a/13
s.+üñ 138a/18, 160a/14, 160a/18
s.+ üñle 172a/16
- şenâ** : (Ar. is. c. esniye) övme, övüş, dua.
ş. iderek 152b/20
- sene** : (Ar. is.) Yıl.
s. 142b/18, 142b/9, 143b/20, 157a/15, 163a/12, 163a/13, 170a/13, 170a/14, 170a/3, 172a/2
s.+e 157b/14
s.-i mezbûra 156b/3, 174b/7
s.-i mezbûrda 170a/4
s.-i mezbûreden 140b/17
s.-yi mezbûrede 151a/6
s.+de 170a/7, 171a/9, 171b/25
s.+den 157b/8
s.+lerinde 169a/20
s.+si 147a/18, 163b/22, 168a/20, 173b/11
s.+sinde 140b/15, 141b/23, 142b/8, 145a/11, 146b/13, 147b/10, 153b/10, 153b/8, 155a/4, 161b/10, 164a/18, 166a/16, 171b/24, 173a/2, 173b/3, 174a/10, 174b/4
s.+sinüñ 150b/22
- seng** : (Far. is.) Taş.
s.+ in 174a/21
- sengistân** : (Far. s.) Taşı çok olan yer, taşlık.
s. 172b/5
- ser** : (Far. is.) Baş, kafa.
s. 158b/12
- s.-i âbı 159b/9
s.-i râhına 143b/8
s.-i zînden 151b/9
s. gerdân iken 164a/10
- serdâr** : (Far. birl. is.) Asker başı, kumandan, komutan.
s. 165a/21, 170b/25
s. idüp 148b/1, 159a/12, 174a/10
s.+ları 146a/7, 149a/23
s.+ların 152b/12
s. olan 138b/21
s. olup 150a/5
- serdârlıĝ** : Komutan.
s.+ la 170b/6
- ser-fürû** : (Far. is.) Baş eğme, söz dinleme.
s. idüp 160a/17
- ser-gerdân** : (Far. birl. s.) Baş dönen, sersem, şaşkın, perişan.
s. 136b/21
s. olurlar 168b/3
- ser-hadd** : (Far. Ar. birl. is.) Hudut, sınır.
s. 164b/24
s.-ı Engürüs'e 151a/19
s.-ı Rumiyye-i şugrâ 147b/11
s.+inde 162a/16
s.+ lerde 171b/5
- ser-hayl** : (Far. Ar. birl. is.) Baş, başkan, kabile başı.
s.-i melâhîde 150a/8
- serküb** : (Far. birl. s.) Başa vuran.
top-ı s.+ı 146b/4
- serâsime** : (Far. s.) Sersem.
s. 136b/20
- serd** : (Far. s.) Soğuk,
s.-sîr olup 151b/4
- serdârlıĝ** : (Far. birl. is.) Komutanlık, kumandan olma.
s. 146a/24
- serhadd** : (Far. Ar. birl. is.) Hudut, sınır.
s.+didür 137a/11
- seri^ç a** : (Ar. s.) Çabuk, hızlı.
huzûr-ı s.+ya 146a/14
- serîr** : (Ar. is.) Taht.
s. 155b/11
s.-i i' lāsına 136a/5
pâye-i s.-i ' izzet-i maşîrlerine

- 140a/3
s.-i pederīde 140b/25
s.-i salṭanat-ı Oṣmāniyāna
142b/2
s.-i salṭanata 138b/10, 141b/11,
143b/23
s.-i salṭanatda 142b/15
s.+lerini 155b/10
- serkeş** : (Far. birl. s.) Dikbaşı,
başkaldıran; inatçı; itaatsiz.
s.+lik 135b/2
- server** : (Far. is.). Baş, başkan, reis,
ulu.
s.-i kâ'ināt 155b/8
- serzeniş** : (Far. birl. is.) Başa kakma,
takaza.
s. 139b/7
- sevāb** : (Ar. is.) Allah tarafından
mükâfatlandırılan hareket.
ş.-i 'azīme 154a/8
- sevdā** : (Ar. is.) Aşırı istek.
s.+sına düşüp 149a/19
s.+sıyla 161b/19
- sevķ** : (Ar. is.) Gönderme,
yönlendirme.
s. eyledükde 160b/24
s. olınuķda 145b/14
- seyf** : (Ar. is. c. esyâf, süyûf) kılıç.
bakıyyetü's s. 149a/25
- şıdķ** : (Ar. is.) Doğruluk, gerçeklik,
bağlılık, iç, yürek temizliği.
ş.-i i' tıķād 159b/3
şahş-ı ş.+ı 167b/2
ş.+la 146a/19
- şihhat** : (Ar. is.) Sağlık, esenlik.
mizāc-ı ş.-i imtizācları 151b/25
ş.+e 152a/21
- şık** : (s.) Benzerleri veya parçaları
arasında çok az aralık bulunan.
ş. 168b/2
- sırren** : (is.) Sırlı, sırta ait.
s. 166b/22
- siba'** : (Ar. is. sebu'un c.) Yırtıcı
hayvanlar, canavarlar.
s. 166a/24
- sicāl** : (Ar. is. secl'in c.) İçi su ile dolu
olan kovalar.
el-ḥarb-i s. 143b/4
- sifariş** : (Far. is.) Sipariş, istekte
bulunmak.
s. buyurdılar 155a/18
- şikāt** : (Ar. is. sika'nın c.) İnanılır
kimseler.
ş. 154a/19
- silahdār** : (Ar. is.) Padişahı, sadrazamı,
vezir veya beylerbeyi gibi bir
devlet büyüğünü korumakla,
silahlarını muhafaza etmek ve
bakımını yapmakla görevli
kimse.
s.+lar 152a/18
- silk** : (Ar. is.) Yol, meslek.
s.+ine 147a/5
- silsile** : (Ar. is. c. selâsil) Art arda gelen
şeylerin meydana getirdiği sıra.
s.+sini 169a/13
- sīm** : (Far. is.) Gümüş,
s. 174a/5
evānī-i s. 137b/19
- sīne** : (Far. is.) Göğüs, gönül.
s.-i şāff itmek 158b/23
- sinin** : (Ar. is. sene'nin c.) Yıllar.
s.-i sābıķadan 135b/19
- sinn** : (Ar. is.) Yaş, ömür.
s.+i 155a/8
s.+leri 156b/7
- sipāh** : (Far. is.) Asker, ordu.
s. 136b/25, 137a/17, 141b/16,
168b/21, 171a/11
bakāyā-yı s. 159b/24
cem' -i s. 137a/9
güzīde-i s. 152a/13
muķābele-i s. 151a/13
zabı-ı s. 147a/17
s.-i 'azīm 161a/12
Bakıyye-i s.-i müsevī 136b/6
s.-i nifāk-pişe 139b/21
s.-i Oṣmānī 167a/10
müdāfa' a-ı s.-i sulṭān 145a/17
s.-i zafer penāh 164b/9
miķdār-ı s.+dan 139b/19
s.+i 139a/15
- sipahdārlıđ** : (Far. birl. is.) Baş asker,

- seraskerlik.
s.+da 158b/3
- sipāhi** : (Far. is.) Osmanlı ordusunda bir sınıf süvari askeri.
s.+leriyle 152a/17
- sipāriş** : (Far. is.) Verme, bir şeyin yapılmasını ismarlama.
s. eyledi 165a/5
s. idüp 147a/17
- sipās** : (Far. is.) Şükretme, dua etme.
s. 141a/13
- sipehdār** : (Far. birl. is.) Başkumandan, serasker.
s.-ı nām-dārı 140a/10
s.+ları 145a/15
- sipeh-sālār** : (Far. birl. is.) Askerlerin en büyüğü.
s. 171b/3
s.+ān-ı askere 138b/17
- siyāset** : (Ar. is.) 1. Devletler arası ilişkileri, devlet işlerini düzenleme işi. 2. Memleket idaresi. şemsîr-i s.-i ilāhîye 150b/13
ma^c rāz-ı s.-i sulṭānîde 137b/1
mūcib-i s.+dür 160b/23
s.+i 137a/24
s. itdiler 141b/22
s. olunmak 137a/18
- siz** : (zm.) Çoğul ikinci şahsı.
s. 152b/16,166b/7
s.+e 150b/3, 155b/23,166b/8
s.+i 141a/13, 167a/2
s.+üñ 152b/14, 160a/4, 164b/1
s.+üñle 146a/17
- şoḫbet** : (Ar. is.) Arkadaşlık etme.
in^c iḳād-ı ş.-i istinās 137b/22
ş.+e 155a/25
ş.+ler eylediler 168b/25
- şol** : (s.) Kalbin bulunduğu tarafta olan.
ş. 143a/17
- şoñ** : (s.) Ondan sonrası olmayan.
Ş. 162b/11
ş.+ında 159b/19
- şoñra** : (zf.) İçinde bulunulan veya bahsedilen veya bahsedilen anın daha ilerisindeki bir zamanda.
ş. 135b/16, 137b/5, 137b/22, 138a/9, 139a/8, 140b/17, 141a/3143b/20, 144a/10, 146b/7, 146b/8, 147a/3, 147b/20, 148b/9, 150a/3, 152a/6, 153b/16, 153b/17, 153b/9, 154a/25, 154b/10, 154b/15, 154b/18, 155a/16, 155a/6, 155b/9, 156a/2, 156a/5, 156b/3, 157a/22, 157b/11, 157b/15, 157b/16, 157b/4, 157b/6, 160b/6, 162b/12, 163b/17, 164b/18, 164b/8, 167b/15, 168a/15, 168a/19, 168b/25, 169a/1, 169a/3,171a/1
- şor-** : (f.) Birine soru yöneltmek.
ş.- duḳda 148a/6
ş.- up 152a/19
- şoy-** : (f.) Birinin üstünde, yanında veya bir yerde bulunan şeyleri çalarak alıp götürmek.
ş.- dılar 143a/4
- söyle-** : (f.) Sözle bildirmek.
s.- di 158b/15, 166b/22
- söz** : (is.) Ağzıdan çıkan, bir veya daha çok heceden meydana gelen kelime veya kelime dizisi.
s. 166b/22, 167a/9
s.+i 162b/23
s.+ler 158b/15
- sū** : (Ar. s.) Kötü, fena, yanlış.
s.-i ḳasdları 160b/9
s.-yi ḳān 138b/25
- şu** : (is.) 1. Hidrojen ve oksijenden meydana gelmiş, rengi, kokusu ve tadı olmayan şeffaf sıvı madde. 2. Dere, nehir vb.
ş. 159b/4
ş.+dan 160b/8
ş.+ lardan 171a/6
ş.+yını 144a/17, 144a/18, 173b/15
ş.+yınıñ 159b/8
ş.+yuñ 160b/11
- su'āl** : (Ar. is. c. es'ile, suālât) Sorma,

- soru, sorulan şey.
s.-i daḳīḳ 153b/6
s. buyurduklarında 148a/4
s. idicek 164a/2
s. itdüklerinde 155b/21
s.+ler itdüklerinde 153b/5
- şubḥ** : (Ar. is.) Sabah, sabah vakti.
ş. 162a/12
- şūd-mend** : (Far. birl. s.) Faydalı, kârlı,
kazançlı.
s. olmadı 143b/10
- şudür** : (Ar. is.) Meydana gelmek.
icāzet-i ş.+ını 152b/1
- şuffe** : (Ar. is. c. sufef) Sofa.
ş.+nüñ 155b/11
ş.+ye 155b/10
- şufūf** : (Ar. is. saff'ın c.) Saflar, diziler,
taraf.
mütevcecih-i ş.-ı sultān oldı
136b/6
- şuḡrā** : (Ar. is. ve s.) Çok küçük.
hem-civār-ı Rumiyye-i ş.
147a/19
serḥadd-ı Rumiyye-i ş. 147b/11
vilāyet-i Rumiyye-i ş. 147a/16
Rumiyye-i ş. 147a/16, 147a/19
- şulḥ** : (Ar. is.) Savaştan sonra
barışma.
ş. 145b/24, 145b/3, 162a/2,
162a/3
ş. oldı 145b/7
- sultān** : (Ar. is.) Hükümdar.
s. 136a/12, 136a/2, 137a/14,
137a/16, 137b/1, 137b/16,
137b/5, 139a/14, 139a/17,
139a/2, 139b/23, 140a/15, .
143b/19, 143b/24, 143b/25,
144a/4, 144b/17, 144b/20,
145a/11, 145a/12, 145a/22,
145b/25, 146a/14, 146a/20,
146b/9, 146b/12, 146b/6, 146b/7,
147a/12, 147a/14, 147a/15,
147a/5, 148a/25, 149b/4,
150b/20, 150b/25, 151a/1,
151b/2, 152a/18, 152b/25,
153b/4, 158b/24, 159b/3, 159b/9,
160a/22, 160a/24, 161a/11,
161b/17, 162a/23, 162b/13,
162b/2, 162b/4, 165b/4,
166b/5166a/10, 166b/16,
168a/18, 170b/24, 171a/11,
172b/23, 172b/8, 173b/7,
175a/18
āḡāz-ı dāsītān-ı s. 156b/1
‘asker-i s. 162b/7
‘atebe-i būs-ı s. 139b/13
bendegān-ı maḥlaş-ı s. 138b/10
fermān-ı s. 136a/9, 162a/7
ḥātır-ı s. 161b/7
ḥuzūr-ı s. 162a/22
ḥükm-i s. 140b/12
İrtihāl-i Ḥazret-i s. 151b/22
ḳalam-rev-i s. 147b/25
ḳurbān-ı s. 159a/15
leşker-i s. 136b/7, 139b/3
müdāfa‘a-ı sipāh-ı s. 145a/17
nuşret-i s. 159b/2
ṭālī‘-i s. 165a/10
tecessüs-i aḥvāl-i s. 146a/2
ümerā-yı s. 153a/6
zimmēt-i himmet-i s. 169b/10
s.-ı afāḳuñ 151a/5
s.-ı ‘āḳıl 148a/9
s.-ı ‘ālī maḳām 151a/18
s.-ı ‘ālī şān 151a/3
s.-ı ālī-maḳām 145a/6
ḥuddām-ı s.-ı ālī-maḳām 147a/5
s.-ı ‘ālīşān 168b/4
s.-ı āstānesini 160a/8
s.-ı cānibden 166b/3
s.-ı celīl 151b/23
s.-ı çapuk-süvārı 151b/9
s.-ı devlet 138b/15
s.-ı ḡāzī 151b/18
s.-ı İslāma 151b/5
muḳātele-i s.-ı islāmīyāne 150b/6
s.-ı kerāmet-i ‘unvān 159a/24
s.-ı kerīmü'ş-şān 146b/22
s.-ı kişver 168a/19
ḥuzūr-ı s.-ı mañşūra 146a/8
‘asker-i s.-ı müslimīn 150a/7
s.-ı refi‘ü'l-mekān 148a/17
s.-ı sa‘id 169b/8
s.-ı müeyyed 139b/8

şevket-i s.-ı İslām 171b/23
s.-ı kişver 173a/22
s.-ı mücāhid 174b/19
s.-ı şaḥib 172a/15
s.-ı secā' at-şi'ār 171a/14
s.+a 136a/16, 136b/18, 137a/9,
138b/4, 139a/4, 140a/14,
144b/23, 144b/24, 146a/25,
152b/15, 153a/20, 160a/7,
161a/11, 165b/17, 173b/6
resül-i s.+a 166b/11
āstāne-i s.+a 169a/11, 173a/16
bargāh-ı s.+a 164a/11
dergāh-ı s.+a 140a/19, 140a/2,
146a/12, 148b/6, 162b/15,
174a/14
ḥāṭır-ı s.+a 137a/12
ḥidmet-i s.+a 145a/25, 158b/13
ḥuzūr-ı s.+a 139b/2
ḳalb-i s.+ a 172b/10
leşkergāh-ı s.+a 137a/17, 138b/2
leşker-i s.+a 139a/24, 140b/2
mu' asker-i s.+a 138b/13,
138b/19, 151a/15
mülāzemet-i s.+a 140a/11
tevvāb-ı s.+a 147b/18
muvācehe-i s.+da 138a/15
s.+dan 145b/2
s.+dan 161a/6
āzār-ı s.+dan 151b/15
iṭā' at-ı s.+dan 150b/11
s.+ı 136a/20, 138a/13, 152b/4,
161a/15, 172b/7
aḥvāl-i s.+ı 152a/19
'asākır-i s.+ı 162a/19
gāżab-ı s.+ı 137a/19
ma' delet-i s.+ı 137a/24
mağdūr-ı mevt-i s.+ı 152a/9
gāżab-ı s.+la 165a/7
ḥükm-i s.+la 150b/16
s. oldı 157b/12, 157b/8
müteveccih-i şufūf-ı s. oldı
136b/6
s. olup 157b/3, 157b/5, 157b/8
s.+uñ 136a/19, 136a/5, 137a/1,
144b/5, 145b/22, 146a/21,
152b/5, 152b/7, 159b/5,

159b/8, 160a/6, 162b/17, 162b/6,
162b/9, 163a/22, 165b/1,
169a/24
s.+ uñ 170b/16, 172b/7
lebīb-i s.+uñ 145b/15
s.+uñ ise 136b/13
sultānī : (Ar. is.) Saltanat, sultanlık.
āşār-ı s. 140b/23
dā' iye-i mülk-i s. 149b/10
ḥāṭır-ı s. 148a/22
kelām-ı ilhām-ı medār-ı s.
146b/1
meyāmin-i iḳbāl-i s. 139b/1
murād-ı s. 151a/22
ma' raz-ı siyāset-i s.+de 137b/1
nüvvāb-ı s.+de 159a/3
iltifāt-ı s.+ye 140a/4
mu' asker-i s.+ye 137b/16
ḥuḳuḳ-ı luṭf-i s.+yi 137a/6
sultāniyye : (Ar. s.) Saltanat.
evḳāf-ı 'imāret-i s. 148b/5
merḥamet-i s. 160b/24
sūr : (Far. is.) Düğün,
s.-i hümayūnı 164b/23
şuret : (Ar. is.) 1. Biçim, görünüş,
durum. 2. Tarz, yol.
ş. 165b/18
meyl-i ş.+in 154a/2
teba' iyyet-i ş.+in 158b/22
şu'ūd : (Ar. is.) Yukarı çıkma,
yükselme.
dād-ı ş. idüp 157a/10
Sübḥāniyye : (Ar. s.) Allah'a ait, Allah
ile ilgili.
meşiyet-i s. 170a/9
sühület : (Ar. is.) Kolaylık.
s. 139b/5, 168b/6
sülūḳ : (Ar. is.) Bir yola girme.
s.+ından 162a/11
sünnet : (Ar. is.) 1. Hz. Muhammed'in
sözleri, işleri, tasvipleri ve bu
yolda olanlar. 2. Erkek çocukta,
erkeklik organının ucundaki
derinin çepeçevre kesilmesi.
s. 174b/8
ehl-i s. 149a/25
s.-i ma' hūda-ı rüzgār 140b/11

- sür-** : (f.) 1. Değdirmek, dokundurmak. 2. Yönetip yürütmek, sevk etmek
yüz s.- diler 140a/3, 160b/22
s.- dü 162a/14
at s.- dükde 140b/4
yüz s.- mek 138b/14
yüz s.- mekden 148a/9
s.- üp 152a/9, 158a/14, 172b/18
at s.- üp 162b/10
yüz s.- üp 163a/10
- sürür** : (Ar. is.) Sevinç.
s. 145b/16, 162a/10
haber-i mücibi's s. 146a/8
hengâm-ı s.-ı sultanda 174b/9
- sütürân** : (Far. is.) Binekler ve yük hayvanları.
s.-ı leşkere 145b/5
- süvâr** : (Far. is.) Bir binek hayvanına, özellikle ata binmiş kişi.
s. 136a/12, 151b/8
s. olamayup 151b/13
s. olup 149a/9, 160b/10, 164a/6, 168b/22
- Ş -
- şac' bân** : (Ar. is.) Arabi ayların recep ile ramazan arasında kalan sekizincisi.
gurre-i ş.+a 143a/13
ş.+ınuñ 143b/22
- şad-mân** : (Far. s.) Sevinçli.
ş. olup 141a/15, 151b/15
- şâh** : (Far. is.) Padişah, hükümdar.
ş. 160b/8, 173a/7
ş.-ı kâmkâr 161a/17
ş.-ı kişver-gire 173a/6
ş.-ı mülk-i hışâl 168b/23
ş.+ı 164b/25
ni' met-i ş.+ ıy1 174a/8
ş.+ uñ 172b/19
- şâhâne** : (Far. s. ve zf.) 1. Şaha yakışıır şekilde. 2. Çok güzel, mükemmel, üstün nitelikli.
ş. 168b/22, 168b/24
- şahıs** : (Ar. is.) Kimse, kişi.
ş. (şahş)167b/18
ş.-ı şıdkı(şahş_1 şıdkı)167b/2
ş.+a(şahşa)160a/17, 160a/5, 161a/5
ş.+ı(şahşı)148b/21
- şahzâde** : (Far. birl. is.) Şah oğlu, hükümdar, pâdişâh oğlu, prens.
ş. 147a/20
ş.-i çapuk-süvârı 140b/10
ş.+nuñ 149a/18
ş.-i nîkû-siyere 149b/3
- şakird** : (Far. is. c. şâkirdân) Talebe, öğrenci.
ş.+leri 148b/20
- şakka** : (Ar. s.) Zahmetli, eziyetli.
tekâlif-i ş. 135b/19
- şân** : (Ar. is.) Büyüklük, tanınmış olma.
kerîmü's ş. 146a/14
sultân-ı ' âlî ş. 151a/3
ş.+ı 166a/6
fermân-ı ' âlî ş.+ları 150a/21
pâdişâh-ı ' âlî ş.+uñdur 158b/12
pâdişâh-ı kerîmü's-ş.+nuñ 172b/6
- şark** : (Ar.is.) Doğu.
memâlik-i ş. 171a/10
- şart** : (Ar. is.) Koşul.
ş.+ıyla 158a/4
- şaşkınlık** : (is.) Şaşkın olma durumu
ş. oldı 143a/17
- şâyed** : (Far. bağ.) Eğer.
ş. 138a/3, 140b/5, 152a/23
- şâyı'** : (Ar. s.) Herkesçe duyulmuş, yayılmış.
ş. 170b/9
ş. idüp 158a/4
ş. oldı 165a/16, 166b/20
ş. olduğa 163a/9
- şeb** : (Far. is.) Gece.
hengâm-ı ş.-i târda 159b/11
rûz-ı ş. 174b/25
- şebân-rûz** : (Far. birl. s.) "gece gündüz" 24 saatlik zaman.

- ş. 159b/2
- şebihün** : (Far. is.) Gece baskını.
ş. 159b/8, 160a/20, 165a/17
- şecā' at** : (Ar. is.) Yiğitlik, yüreklilik.
ş. 164b/4
- şecā' at-mu' tād** : (Ar. birl. s.) Yiğitliğe alışmış, yiğit yaradılışlı.
şehzāde-yi ş. 149a/15
- şefā' at** : (Ar. is.) Birinin suçundan affedilmesi ya da bir dileğinin yerine getirilmesi için yapılan aracılık.
ş. 160b/17
ş.+leri 160b/22
- şefkat** : (Ar. is.) Koruma, acıma, esirgeme.
ş. 147b/20
- şehādet** : (Ar. is.) Sahitlik, bir şeyin doğruluğuna inanma.
ş. eyledi 159a/7
ş.+leri 158a/8
- şehid** : (Ar. is.) Allah yolunda ve din uğrunda savaş yaparken ölen kişi.
ş. eylediler 141b/20
ş. eyleyüp 162a/24
ş. iden 162a/25
ş. itdüklerine 159a/18
ş. oldu 162a/19
ş. olduğda 144b/19
ş. olmuşdur 163b/8
- şehlik** : (is.) Padişahlık.
ş. itdi 142b/10
- şehr** : (Far. is.) İnsanların toplu olarak yaşadığı yerlerinden, idari olarak köy ve kasabadan sonra en büyük yerleşim.
ş. 173b/17
merdüm-i ş. (şehr)139a/3
ş.-i Burusa'ya(şehr_i Burusa'ya)161b/21
ş.-i mişāl(şehr_i mişāl)168a/20
ş.+e(şehre)144b/9
ş.+i(şehri)139a/18, 145b/6, 172b/5
ş.+ inde idi (şehrinde idi)172b/3
ş.+ine(şehrine)139a/3, 151b/19,
- 154b/16, 167a/4, 174a/3
ş.+ini(şehrini)137a/8, 172a/24
ş.+inüñ(şehrini)169a/22
ş.+lerin(şehrlerin)162b/14
- şehr-yār** : (Far. birl. is.) Padişahlık.
ş. 163a/2
kudüm-i ş. 160b/17
- şehzāde** : (Far. is.) Padişah oğlu veya padişah sülalesinden olan erkek çocuk.
ş. 140b/4, 141a/4, 145a/3, 147a/18, 152a/7, 158a/11, 161b/4, 170b/2
' asker-i ş. 162a/19
ş.-i 'ālī nicād 136a/25
ş.-yi şecā' at mu' tād 149a/15
ş.+den 147b/1
ş.+lerden 170a/6
ş.+nüñ 162a/10
ş.+ye 162a/13
ş.+yi 141b/8, 145a/1, 162a/6
- şekil** : (Ar. is.) 1. Şekil, biçim, kılık. 2. Benzer, gibi. 3. Çehre, beniz.
tağyir-i ş. itmeyüp 135b/14
ş.+de(şekilde)166b/5
ş.+inde(şeklinde)152b/8
ş.+indedür(şeklindedür)158b/1
- şekiz yüz üç** : (s.) Bir sayı.
ş. 154a/25
- şekk** : (Ar. is. c. şükük) Şüphe, zan, tereddüt.
ş. 152b/21
- şemātet** : (Ar. is.) Birinin kötü durumda olmasına veya düşmesine sevinme.
ş. 152b/16
- şemşir** : (Far. is.) Kılıç.
darb-ı ş. 136b/3
Darb-ı ş. 143a/19
kemer-i ş. 165b/24
tu' me-i ş. 149a/23, 175a/13
ş.-i siyāset-i ilāhiye 150b/13
- şenāyi'** : (Ar. is. şenâ'nın c.) Kötü işler, ayıp işler, yakışıksız hareketler.
ş. 170b/9
- şenī'** : (Ar. s. şenâat'den) Fena, kötü, ayıp, utanılacak.
mu' āmelāt-ı ş. 172a/20

- şer^c** : (Ar. is.) Şeriat, kanun.
icrâ-yı hükmi-i ş.-i şerîf 150b/10
- şerh** : (Ar. is. c. şürûh) Bir kitabın ibaresini kelime kelime açıp îzah ederek yazılan kitap.
ş. 154a/24
- şer^cî** : (Ar. s.) Şeriatla ait, şeriatla ilgili; şeriatla uygun.
‘ulûm-i ş. 150b/3
- şerî^cat** : (Ar. is.) Şartlar, kanun, düzen.
Hetk-i ‘ırz-ı ş. 150b/18
minhâc-ı ş.-ı müstaşîmi 150b/5
- şerîf** : (Ar. s.) Kutsal, mübarek.
câmi^c-i ş. 148a/18
emr-i ş. 145b/14
hadîş-i ş. 150b/1
hükmi-i ş. 146b/11, 166a/22
icrâ-yı hükmi-i şer^c-i ş. 150b/10
hacc-ı ş.+ den 175a/7
ahkâm-ı ş.+ e 173b/8
evâmir-i ş.+e 169b/5
‘aşâ-yı ş.+i 154a/12
Haremeyn-i ş.+ine 153a/4
cenâb-ı ş.+inüzden 154a/22
izn-i ş.+leri 154b/25
maşûd-ı ş.+leri 138a/20
mizâc-ı ş.+leri 145b/11, 152a/21
zamân-ı ş.+lerinde 153a/24
cesed-i ş.+lerini 152b/23
- şer^cîyye** : (Ar. is.) Şeriatla ilgili.
‘ulûm-ı ş.+de 154a/14
- şermende** : (Far. s.) Utangaç.
medâr-ı ahkâm-ı ş. 172b/21
s. olup 170b/13
- şermsâr** : (Far. birl. s.) Utangaç, mahcûp.
ş. olup 146b/18
- şerr** : (Ar. is.) Kötülük, fenalık.
Lâs-ı ş.+ü'n nâsuñ 168b/10
- şeşper** : (Far. birl. is.) Eski harp âletlerinden altı dilimli topuz.
ş. 162b/10
- şevket** : (Ar. is.) Büyüklük, ululuk.
ş. 158b/19
ş.-i sultân-ı İslâm 171b/23
ş.-i temâm 149b/23
ş.+i 159a/13
- şevvâl** : (Ar. is.) Arabi ayların, ramazanla zilkade arasında kalan ve ilk üç günü ramazan bayramı olan onuncusu.
ş.+inüñ 157a/2
- şeyh** : (Ar. is.) Tarikate girenlere usul gösteren kamil insan.
ş. 154b/12, 154b/25, 155a/24, 155b/24
ş.+ a 172b/10
hâzret-i ş. 155b/12
ş.+e 155b/1, 155b/7
ş.+i 155a/23, 156a/2
emr-i ş.+le 154b/15
ş.+uñ 154b/23, 155b/23, 155b/25
ş.+ül'-Haremlikle 155a/7
- şeyhül'-haremlik** : Medine şehri ve civarının muhafızlığı.
ş.+le 155a/7
- şeytân** : (Ar. is.) Şeytan.
ş. 150b/5, 157a/7
müktezâ-yı tesvîlât-ı ş.+î 149a/2
- şeytânî** : (Ar. s.) Şeytana ait, şeytana yakışır.
tesvîlât-ı ş. 149b/9
- şî^câr** : (Ar. is.) İz, işaret.
dalâlet ş. 148b/20
- şicâ^c** : (Ar. s. şeci'in c.) Cesurlar, yiğitler, yürekli.
ş. olup 158b/4
- şiddet** : (Ar. is.) Normal halden daha fazla derece, aşırılık.
ş.-i tab^c 135b/23
- şikâf** : (Far. is.) Yarık, yırtık, çatlak.
ş.-kaf 140b/2
- şikâyet** : (Ar. is. c. şikâyât) Sızlanma, yanıkma, yakınma.
ş. iderek 164a/4
ş. eylemiş 172a/13
ş.+ler 138a/15
ş.-nâme 169a/6
- şikeste** : (Far. s.) Kırık, kırılmış, yenilmiş.
ş. 145a/18, 160a/9, 171a/7
- şimden** : (zf.) Şu anda.
ş. 144a/10, 156a/5, 157b/16
ş.+girü 142b/12

şimdi	: (zf.) Şu anda içinde bulunulan zaman. ş. 137a/22, 137b/24, 148a/13, 150b/12, 150b/7, 155a/10, 155b/22, 172b/4 ş.+den 146a/17 ş.+ye 167b/14	hazā'in-i bî-ş. 140a/6 leşker-i bî-ş. 143a/9
şināver	: (Far. s.) Suda yüzen, yüzücü. ş. 161a/3, 161a/7	şürb : (Ar. is.) İçme, içilme. ş.-i hamûr 149b/22
şirā	: (Ar. is.) Satın alma, satın alınma. ş. olunup 172a/4	şürû : (Ar. is.) Başlama. bidāyet-i ş.+da 151a/10 Bidāyet-i ş.+ da 172b/1 ş. eyledi 155b/9 ş. eylediler 151a/12 ş. idelüm 156a/5 ş. olındı 153b/1 ş. olunur 142b/13, 157b/17
şirk	: (Ar. is.) Müşriklik, Allah'a şerik, ortak koşma. ehl-i ş.+den 138a/20	- T -
şirket	: (Ar. is.) Ortaklık. iḥtilāl-i ş.-i ğuburdan 139a/7	ta' ab : (Ar. is.) Sıkıntı, zahmet, meşakkat, eziyet. bî-t. 139a/8
şitā	: (Ar. is.) Kış. faşl-ı ş.+da 163b/23 vaqt-i ş. 173b/25	ta' accüb : (Ar. is.) Şaşma, hayret etme. t. idüp 170b/5
şöhret	: (Ar. is.) Meşhurluk, ün, san. iḳtizā-yı ş.-i nefsanî 149a/1 ş.-i tām bulmuş idi 148b/18 ş.-i tām 149b/23	ta' ahhüd : (Ar. is.) Bir işin yapılmasını üzerine alıp resmi olarak sözleşme yapma. t. eyledi 159b/3 t. eylemenin 169a/16 t.+i 152a/25 t. idüp 162b/17
şöyle	: (s.) Şuna benzer, şunun gibi. ş. 141a/19, 152b/9	ta' ām : (Ar. is.) Yemek, aş. t. 172a/2 iḥ'ām-ı t. 153a/2 tevzi' -i t. 153a/3
şuġl	: (Ar. is. c. eşgal, Şuguliş, uğraşacak, meşgul olacak şey; dert. ş. eylemiş 154b/2	ta' arruz : (Ar. is.) Saldırma. t. 140b/5 t.+a 139a/18 t.+ ina 171b/4 t. itmeyüp 167a/18
şuhūr	: (Ar. is.) Aylar. ş.+ında 165a/3, 168a/20 ş.+ınıñ 163a/18	tā' āt : (Ar. is. tāat'ın c.) İbadetler. t.-ı iblīsî 148b/19
şübhe	: (Ar. is.) Süphe, kuşku. ş. 152a/22, 152b/21 ş.+sini 135b/9	tā' at : (Ar. is.) Allah'ın emirlerini yerine getirme, ibâdet. t.+inden çıkmak 160a/6
şühüd	: (Ar. is.) Vücut bulma, var olma, görünme. defter-i ş.+dan 156b/12	tab' : (Ar. is.) Huy, mizaç. şiddet-i t. 135b/23
şükr	: (Ar. is.) görülen iyiliğe karşı gösterilen memnunluk, minnettarlık. ş. 141a/13 edā-yı ş.-i Hüdā'dan 150a/3 ş.+ler eyleyüp 165b/13	tāb : (Far. is.) Güç, kuvvet, takat. t. 151a/13
şümār	: (Far. is.) Hesap, sayı. ġanā'im-i bî-ş. 148b/6, 149b/6	tābi' : (Ar. s.) Birinin emrinde bulunan, boyun eğen.

	t. itmiş idi 167b/21			t. eylemiş 146b/19
	t. olan 161b/10		taḥaṭṭi	: (Ar. is. hatve'den.) 1. bir şeyi atlayıp geçme, bir şey atlanıp geçilme; sınırı aşma. 2. saldırış. t.+ye idüp 158a/23
	t. oldılar 140a/15		taḥkik	: (Ar. is.) Bir şeyin doğruluğunu nedenini araştırma, hakikati anlayıp bilme. verāšet-i t. 159a/8
	t. olmağdur 158b/21			t. eylemiş 153b/7
	t. olmayup 158b/20			t. itmişdür 154b/7
	t. olup 153a/9		taḥmîn	: (Ar. is.) Aşağı yukarı bir fikir söyleme. t. eyledi 165b/6
taḥīb	: (Ar. is. tıbb'dan.) Hekim, doktor.			taḥrîk
	ṭ. 145b/14, 152b/13			: (Ar. is.) Kışkırtma. t.+i 169b/1
	Ṭ. 146a/9			t. idüp 152b/7, 169a/24
	ṭ.-i ḥāzık 145b/13		taḥrîr	: (Ar. is.) Yazma, kitap yazma, eser kaleme alma. t. eyledi 141a/14, 141b/25
	ṭ.-i ḥikmet-i maṣîr 152b/3			t. eylediği 175a/17
ta' bîr	: (Ar. is. ubûr'dan.) 1. İfâde, anlatma. 2. Rû'yâ yorma. t.-i rûyada 155b/16		taḥşîl	: (Ar. is.) Toplama, alma. t. eylediler 173b/5
	t. olınmaz 159b/14, 163a/7, 175a/14			t.-i māl 135b/20, 153a/12
tâbût	: (Ar. is.) Ölü taşınan sandık. t.+ı 144b/6			t.-i mülk ise 168a/10
taḥbur	: (is.) Askeri birlik. ṭ.+ ina 171b/13			t.-i 'ulûm idüp 154b/2
ta' cîl	: (Ar. is. acele'den.) Acele ettirme, çabuklaştırma. t.-i temām 136a/23		taḥşîn	: (Ar. is.) Güzelleştirme, güzel kılma. t. idüp 167b/7
	t.+inden 138b/6			taḥt
ta' cîz	: (Ar.is.) Huzursuz etme, rahatsız etme, t.+ e 170b/4			: (Far. is.) Hükümdarların üzerine oturdukları koltuk. t. 143a/4
ta' dâd	: (Ar. is.) Sayma, sayı. t. idüp 137a/21			t.-ı 'âliye 156b/4
tağ	: (is.) Dağ. ṭ.+a 144a/22			t.-ı Amasiyye'yi 147a/16
tağıl-	: (f.) Parçalara ayrılmak. ṭ.- dı 146b/3			t.-ı eyâletlerinde 152a/16
tağyîr	: (Ar. is.) Değiştirme, bozma. t.-i evza' idüp 139b/16			t.-ı pederi 137b/24
	t.-i şekl itmeyüp 135b/14			t.-ı revân 151b/13, 163a/23
taḥallüş	: (Ar. is. hulûs'dan) Mahlas kullanma. t. ider 155a/3, 155b/17			t.-ı revânla 152b/24
taḥammül	: (Ar.is.) Katlanmak, sabretmek. t. itmeyüp 171b/4			t.-ı sa' âdet-baḥta 156b/19, 157b/20
taḥaşşun	: (Ar. is.) Korunmak için kale ve hisara kaomanma, sarp bir yere sığınma. t. eyledi 162b/15, 172b/4			t.-ı taşarrufına 147a/23
				t.+a geçürdiler 166a/7
				t.+ı 173b/17
				t.+ına 141b/23
				t.+ında iken 170a/13
			taḥt-nişîn	: (Far. birl. s.) "Tahtta oturan" hükümdar, pâdişâh.

ṭahūr	t. oldu 141a/6 : (Ar. s.) Çok temiz; temizleyici. ṭ.-ı ḥurūclarına 149b/17	ṭ. eyledi 143b/25, 147b/17 ṭ. eyledükde 169b/16 ṭ.+i 141b/8
ṭahvil	: (Ar.is.) Bir halden başka bir hale getirmek, değiştirmek. t.+ inde 173b/6	ṭ.+ ini 174b/24 ṭ. idüp 137a/20, 147b/2 ṭ. itdügümüzde 172a/12
ṭahyîr	: (Ar. is.) İsteddiğini seçmeyi teklif etme. t.+ine 139a/6	ṭ. itmege 153a/8 ṭ.+lerinde 154a/5
ṭā'ife	: (Ar. is.) Grup halindeki insan topluluğu, cemaat, takım. ṭ. 170b/3 ṭ.-i mezbürenüñ 167a/18	ṭalebe : (Ar. is. tâlib'in c.) Öğrenci. ṭ. 148a/19
ṭakarrüb	: (Ar. is. kurb'dan) Yaklaşma, yanaşma. t. 150a/14	ṭālîc' : (Ar. is. tulû'dan) Tulû' eden, doğan. ṭ.-i sultân 165a/10 kuvvet-i ṭ.+ ından 171a/11 ṭ.+ında 137a/6
ṭākat	: (Ar. is.) Bir şeyi yapabilmek için gereken güç, kuvvet. ṭ.-ı muḳāvemeti olmamağla 145a/23 ṭ.+ları olmamağla 140b/1	ṭālîc' a : (Ar. is.) Keşif için önden giden asker, öncü. ṭ.-ı leşker idi 138b/19 ṭ.-ı leşker-i Mūsā'ya 138b/21
ṭakdîm	: (Ar. is.) Kendinden büyük ve üstün kimseye sunma. t.-i ehem 164a/16 t.-i ḥademât 136a/21	ṭālib : (Ar. is.) İsteyen, talep eden. ṭ. 166a/9 ṭ.+ler 148b/15 ṭ. oldılar 138a/12
ṭakdîr	: (Ar. is.) Beğenme, güzel bulma. t. 151b/6 t.+ce 142b/6, 156b/6, 157a/14, 160a/22, 171a/19, 171b/1	ta' lîk : (Ar. is.) 1. Bir şeye bağlı gösterme. 2. Geciktirme, asıttında bırakma, askıda bırakılma. t. 153b/12 t. eylediler 152b/1 t. eylemişdür 154a/24
ṭakîb	: (Ar. is.) Birinin ya da bir şeyin arkasından gitme, iz sürme. t. 160b/24	tām : (Ar. s.) Tamam, bütün, eksiksiz. iḳdām-ı t. 150a/5 şöhret-i t. 149b/23 şöhret-i t. bulmuş idi 148b/18 teşhîş-i t. idemeyüp 152b/18
ṭakşîm	: (Ar. is.) Parçalara ayırıp bölme, bölüştürme. t. itmekle 149b/19	ṭama' : (Ar. is.) Doymazlık; çok isteme; açgözlülük, ṭ.-ı ḥām 146a/4, 160b/25 ṭ.+ı 151a/14 ṭ. virdi 146a/1
ṭakşîr	: (Ar. is. kasr'dan) Bir işi eksik yapma, kusur etme. t. ider 150a/16	ṭama' kârlîk : (Ar. Far. birl. s.) Aç gözlülük. ṭ. idüp 142b/19
ṭakşîrât	: (Ar. is. taksîr 'in c.) Kusurlar, suçlar. t.-ı nā ma' dūdını 137a/21 t. eylemedi 149a/11 t. itmediler 140a/25 t. itmeyüp 136a/22 t. olunmaz 147b/21	ṭāmât : (Far. is.) Uygunsuz, saçmasapan söz. ṭ. 148b/18
ṭaleb	: (Ar. is.) İsteme, dileme. ṭ.-i māl 135b/17	

- ta' mîr** : (Ar. is.) Eskimiş veya bozulmuş bir şeyi yenileme, kullanılır duruma getirme.
t. itdiler 146b/16
- ta' n** : (Ar. is.) Sövmeye, yerme; ayıplama.
t. 164a/6
- târ** : (Far. s.) Karanlık.
hengâm-ı şeb-i t.+da 159b/11
- târ-mâr** : (Far. s.) Perişan, dağınık, karmakarışık.
t. 162b/12
t. eyleyeyim 136b/4
t. itmek 169b/23
- târâc** : (Far. is.) Yağma, çapul.
t. 163a/14
t.+a 136b/8
t. eylediler 167a/17
t. iderek 151b/20
t. idüp 173b/4, 174a/13
t. itmek 173b/1
- taraf** : (Ar. is.) Yön, yöre, yer, bölge.
t.-ı bâtıla 150a/7
t.-ı küffâra 171b/9
t.+dan 146a/15, 160a/13, 171b/15
t.+ına 137b/23, 138b/16, 143a/20, 146b/13, 151a/9, 158b/10, 159a/20, 161a/17, 165b/2
T.+ından 138b/23
t.+ından 149b/15, 163b/5, 166b/23
t.+ları 138b/12
t.+larına 149b/4
t.+larından 161b/9
- tarḥ** : (Far. is.) Kurma, tertip ve tanzim etme.
t. itmek 158b/5
- târî** : (Ar. s. tarâ'dan) Ansızın çıkan, birdenbire görünen.
t. olmuş idi 145b/5
gubâr-ı t. olup 137a/12
marâz-ı t. olmağla 164b/16
- târiḥ** : (Ar. is.) Bir olayın meydana geldiği gün ve yıl.
t. 161a/23
t.+de 162b/18
t.+idür 163a/13
t.+inde 143a/21, 145b/9, 157a/17, 157a/19, 157a/21, 168a/5, 170a/18, 170b/17, 170b/25, 172b/14
- tarîk** : (Ar. is.) Yol, usul.
t. 168b/9
kaṭ' -ı t. 174b/17
kuṭṭâ' ü't t. 139a/23, 166a/17
t.+ıyle 159b/8, 165a/17, 171b/4
t.+i 139a/23, 144b/12
t.+le 158a/9, 158b/21
- tarîkat** : (Ar. is. c. tarâik) Allah'a ulaşmak arzusuyla tutulan yol; tasavvufî meslek.
tekmîl-i t.+dan 155a/6
- tarz** : (Ar. is.) Biçim, şekil, üslup.
t.+ı 160a/21
- taşaddi** : (Ar. is.) Bir işe girişme, başlama.
t. eylemişdür 153b/13
- taşarruf** : (Ar. is.) Bir şeye sahip olup onu istediği gibi kullanabilme yetkisi.
t. 159a/3
kabza-yı t.-ı Oşmâniyâna 164a/12
kabza-ı t.-ı Oşmâniye'ye 144a/10
kabza-ı t.+a 161a/15
kabza-yı t.+a 164b/21
t. eyledi 162b/14, 165a/14
t. eylediler 169b/10
kabza-ı t.+ına 157a/19
kabza-i t.+ına 157a/14
taht-ı t.+ına 147a/23
t.+ında 148b/9, 157a/16, 157b/14
t.+ında idi 143a/22, 143a/24, 143b/1, 143b/3, 144a/7, 147b/1, 156b/20, 157a/21
t.+ını 165a/5
t. ider idi 153a/16
t. iderler iken 157a/25
t. idüp 164a/23
t. olındı 148a/1
t.+larında idi 143a/23
- taşavvuf** : (Ar. is.) Sofulaşma, gönlünü Allah sevgisine bağlama.

taşdıķ	t.+a 154b/10 : (Ar. is.) Doğrulama, onaylama. t. idüp 159a/7		t. eyledi 147b/5 t. idüp 157a/3 t. itmiş idi 147a/23
tasmīm	: (Ar. is.) Kesin olarak kararlaştırma. t. buyurdı 169b/6 t. buyurmuşlardır 152a/12 t. eylemişken 171a/15 t. itmişüm 149b/19	tavuk	: (is.) Bir kümes hayvanı t. 162b/1
taşrif	: (Ar. is.) Yönetme, istediği yolda idare. t.+inde 142b/16, 174b/13	ta' yīn	: (Ar. is.) 1. Belirli duruma getirme. 2. Atama. t. 172a/2 t. buyurmuşlar idi 150a/24 t. eyledi 155a/24 t. eylediler 169a/17 t. eyledüm 166b/8 t.+i 148a/22 t. idüp 147a/18 t. olunan 160b/7
taş	: (is.) Katılaşmış tabakadan oluşan çok sert cisim. t.+dan 167a/13, 168b/4	tayy	: (Ar. is.) Aşma, geçme. t.-i menāzil 138b/19 t. olındı 141b/25
taşra	: (is.) Bir ülkede başşehir veya diğer önemli yerlerin dışında kalan yerler, dışarı. t. 164a/1 t.+sına 152b/10 t.+sından 152b/20	tayyib	: (Ar. s.) İyi, güzel, hoş. t.-i hātır 171b/9
tathīr	: (Ar. is.) Temizlenme, paklanma. t. idersiz 139a/7 t. idüp 140b/19	tazarru'	: (Ar. is.) Yalvarma, yakarma. t. 146a/20 hezār- t. 137a/23 t. eylemiş 146b/22 t. itdüğü 143b/10
tā' ūn	: (Ar. is. c. tevāin) Veba, yumurcak denilen salgın hastalık. t. olup 170a/4	ta' zīm	: (Ar. is.) Hürmet etme, saygı gösterme. levāzım-ı t. 166b/24 t.+inde 149a/10
tavāf	: (Ar. is.) Etrafını dolaşma, Kabe'nin etrafını dolaşarak ziyaret etme. t.+a 155a/11 t. eyler 155a/12 t. itmemiş iken 155a/12	tazyīķ	: (Ar. is.) Sıkıştırma, zorlama, baskı. eylemiş 153b/7
tavaşī	: (Ar. is. c. tavāşīye) hadım ağası, harem ağası. t.+den 163a/20	te' addi	: (Ar. is.) Düşmanlık, ara açılma. t.+si 164b/1
ta' vīķ	: (Ar. is.) Oyalandırma, geciktirme, geciktirilme, asıntıya bırakma, asıntı. t. 147b/18	te' arri	: (Ar. is.) Bir şeyden, bir işten berî ve boş olma. t.+si 167a/21
tavīle	: (Ar.is.) Ahır. t.+ sinde 172a/12	te' āruż	: (Ar. is.) Birbirine zıt olma. t. 154a/18
ta' vīz	: (Ar. is.) Bir uzlaşma bulabilmek için hak, istek ve iddialarından karşı taraf yararına vezgeçme.	tebahhur	: (Ar. is.) Bir ilimde derin ihtisas kazanma. t. 150b/2
		teba' iyyet	: (Ar. is.) Tabî olma, uyma. t.-i şüretin 158b/22
		teberrūkāt	: (Ar. is. teberrūk'ün c.) Mübarek saymalar, uğur saymalar.

t.-ı pādişāhāne 162b/15
tecāvüz : (Ar. is.) Sınırı aşma, el uzatma.

t.+i 145b/8
t.+ini 144a/14
tecdīd : (Ar. is.) Yenileme, yenilenme,
tazelenme.

t. olınuğda 148a/20
tecessüs : (Ar. is.) Yoklama, araştırma, iç
yüzünü öğrenme.

t. 172a/17
t.-i aḥvāl-i sulṭān 146a/2
techiz : (Ar. is.) Donatma, lüzumlu
şeyleri tamamlama.

t. 143a/4
tedābir : (Ar. is. tedbir'in c.) Tedbirler,
yollar, çâreler.

t.-i dil-peẓir 150a/17
tedārik : (Ar. is.) Hazırlama, edinme,
sağlama.

t. idüp 135b/10
t.+in görmekle 144a/16
t.+inde 150a/11, 160b/7
t.+ini 152b/2
t.+iyle 163a/8

tedbir : (Ar. is.) Bir şeyi önlemek ya da
onun olmasını sağlamak için
yapılan hazırlık.

t. 152b/24, 171a/6, 173a/4
ḥüsn-i t. 158a/20

t.-i dil-peẓir idi 151a/24
t.-i işābet 138b/15

t.-i memleket 172b/23
medār-ı t.+ i 172b/19

t.-i şavāb 160a/23
t.+de 150a/16

t. eyledi 152b/3, 159a/14
t.+i 158a/22, 166b/14

t. idüñ 164b/1
ḥüsn-i t. idüp 166a/25

t.+in 152a/11, 173a/5
firār-ı t.+in idüp 141a/21

t.+inde 136a/7, 159b/7
t.+inde oldı 140b/19

t.+leri 145b/21
te'dīb : (Ar. is.) Terbiye etme, haddini

bildirme.
t. 144b/17, 163a/2

t.-i ibn-i Karaman 145b/10
tedrīc : (Ar. is. durūc'dan.) Derece
derece ilerleme, ilerletme.
t. 157a/13

tedrīs : (Ar. is.) Ders verme, verilme,
okutma.
t.-i 'ulūm iderdi 155a/24
t.+i 153b/10

tefahḥuş : (Ar. is.) İnceden inceye
araştırma.
t. olunup 162b/24

tefāşil : (Ar. is. tafsīl'in c.) Tafsiller,
ayrıntılar.
t.-i eṭvārın 136a/1

tefrīk : (Ar. is. fark'dan) Ayırma,
seçme, ayırt etme.
t. 139b/21, 167a/6

t.-i 'asker 152a/10
tefrika : (Ar. is.) Ayrılma, bozuşma.
t. 158b/23, 165b/18

tefsir : (Ar. is.) Kur'ân-ı Kerim'in mânâ
bakımından îzâhı.
t.+de 154b/6

teftiş : (Ar. is.) Soruşturup araştırma.
t. 150a/20

teğayyür : (Ar. is. gayr'den) Değişme,
başkalaşma.
t.-i mizâcını 145b/23

teḥallüf : (Ar. is.) Uygunsuzluk.
t. itmek 137a/11
t. itmesin 143b/21

tehevvür : (Ar. is.) Öfkelenme, köpürme.
t. idüp 162b/9

te'ḥir : (Ar. is.) Sonraya bırakma,
geciktirme.
bilâ t. 136a/6

tehniye : (Ar. is.) Tebrik etme, kutlama;
"hoş geldin!" deme.
t.-nâme 141a/11

tek : (is.) Yalnız, bir.
t. 139b/18

tek tūr-: (birl. f.) Uslu durmak,
istenmeyen şeyler yapmamak.

t.- mayup 144a/11, 164a/14

- tekālif** : (Ar. is. teklif'in c.) Teklifler.
t.-i şāḳḳa 135b/19
- tekbīr** : (Ar. is.) "Allāhü ekber" deme.
edā-yı t. 160b/8
t. getirüp 169b/25
- tekfīn** : (Ar. is.) Kefene sarma,
kefenleme, kefenlenme.
t.+ine 143a/4
- Te'kīd** : (Ar. is.) Kuvvetleştirme,
sağlamlaştırma.
t.-i 'uhūd 136a/10
- teklif** : (Ar. is.) Birinden bir şeyi
yapmasını isteme.
t. 158b/15
t. buyurduḡda 147a/7
t. eyledi 135b/20
bī-t. olmaḡla 167a/1
- tekmīl** : (Ar. is.) Kemale erdirme,
bitirme, tamamlama.
t.-i mücāhede itdükden 154b/10
t.-i tarīḳatdan 155a/6
t.+den 156a/2
t. eyledi 151b/23
t. eylemiş 153b/20
t.+inden 154b/15
t.+ine 155b/24
t.+ ini 173b/13
t. itseñüz 155b/23
- tekrār** : (Ar. is.) Bir şeyi iki veya daha
çok kere yapma.
t. 151a/4, 168a/10
- teḳşīr** : (Ar. is.) Çoḡaltma, çoḡaltılma.
t.-i 'asker 159a/11
- tekūr** : Kral, tekfür.
t. 135b/21, 135b/25, 136a/11,
136a/19, 136b/18, 138a/12,
138a/14, 144b/19, 153a/13,
162a/1, 169a/23, 169b/5, 169b/7
mu'āvenet-i t. 136a/4
t.-i İstanbul 157b/22, 158a/2,
159a/2, 169b/15
t.-i makhūr 161b/6
t.-i maḳhūruñ 158a/12
t.-i mezbūruñ 169b/1
t.+a 136a/15, 138a/10, 158a/4
t.+dan 169b/16
t.+ına 135b/19, 144b/18, 41a/9
- t.+ınuñ 136a/8
t.+uñ 140a/10, 144b/20
- telbisāt** : (Ar. is. telbīs'in c.) Sûret-i
haktan görünerek hîle edip
aldatmalar.
t. 148b/23
- te'lifāt** : (Ar. is. te'lif'in c.) Yazılmış
kitaplar, eserler.
t.-ı mu' tebere 150b/3
- te'lif** : (Ar. is.) 1. Yazılmış kitap,
eser. 2. Uzlaştırma.
t.-i ḳalbi 139b/25
t. itdüḡi 154b/4
t.+leri 154b/19
- temām** : (Ar. is.) 1. Tamam olma,
eksiksiz olma.
t. 150b/20
cür'et-i t. 150a/6
ferāḡat-ı t. 138b/12
şevket-i t. 149b/23
ta'cīl-i t. 136a/23
t.-ı intīḳām alup 151a/18
t.-ı mülük 151a/8
kār-ı t.-ı revāc bulup 158b/18
- temāruż** : (Ar. is.) Yalandan hastalanma,
kendini hasta gibi gösterme.
t. eyledi 166b/18
- temel** : (Rum.) Bir yapının toprak
altında kalan
t.+ ün 173b/12
- temerrüd** : (Ar. is.) Dikbaşlılık, inat etme.
bisyār-ı t. 163a/15
- temhīd** : (Ar. is.) Düzenleme.
t.+inde olduḡları 163b/19
- temlīk** : (Ar. is.) Mülk olarak verme.
t. idüp 145a/1
- ten** : (Far. is.) Gövde, vücut, beden.
t.-i tenhā 136b/17
t.+de 146a/19
t.+dedür 167b/15
- tenperver** : (Far. birl. s.) Kendini
beslemeḡe, rahatına düşkün.
t. idi 164b/4
- tena'um** : (Ar. is.) Nîmet içinde, bolluk
içinde bulunarak rahat etme.

	t. 167a/7		zıkr-i t.-i al'a-ı Canik 168a/4
tenāvül	: (Ar. is. nevl'den) Alıp yeme, alınıp yenilme. t.+e 135b/13		zıkr-i t.-i al'a-ı İzmir 164a/13 t. eylediler 170a/1 t.+i 136a/7, 147b/2, 147b/9, 167b/9
teng	: (Far. s.) Dar, sıkıntılı. t. 139a/24, 161a/8		t. idüp 147b/4, 148b/24, 169a/8172b/1
tenhā	: (Far. s.) Yalnız, ıssız, boş, tek. t. 137a/17, 139b/18, 140b/3 ten-i t. 136b/17		t.+ ine 173a/20 t.+ ini 174b/4
tenk	: (is.) Eşit olan t. oldı 140a/22		t. olındı 164b/21
terah�um	: (Ar. is.) Merhamet etme, acıma. t. idüp 167a/24	te's�ir	: (Ar.is.) Etki. t.+ i 171a/12
terāk�m	: (Ar. is.) Birikme, yığılma, toplanma. t.+e 143a/4	tesk�n	: (Ar. is.) Yatıştırma, sükunet ettirme. t. buldı 147b/13 t. itmişler idi 137a/19
terbiyet	: (Ar. is.) Besleyip büyütme, eğitme. t.+e 156a/2	tesl�m	: (Ar. is.) Bir Şeyi bir makama ya da bir kimseye verme ya da mecburen bırakma. t.-i al' a 139a/5 t. eyledi 147b/19, 162a/9, 163b/2, 168a/1, 168a/12 t. eylediler 145a/14, 164b/20 t. eyleyeler 160a/22 t. idüp 140b/13, 148b/5, 166a/15, 173a/14 t. itmişdür 161b/2
tereddüd	: (Ar. is.) Bir yere gidip gelme, emin olamama. t. 171a/22, 171a/22 t.-i h�t�r�n 159a/24 t.+�n�zi 152a/23	tesliye	: (Ar. is.) Teselli verme, avutma. t. idüp 145a/1
terg�b	: (Ar. is.) Arzu ettirme, istek verme, isteklendirme. t. eyledi 154a/9	tesv�l�t	: (Ar. is. tesv�l'in c.) Fena bir Şeyi g�zel g�stererek aldatmalar. t.-ı nefis 150b/5 t.-ı Őeyt�n� 149b/9 m�ktez�-y� t.-ı Őeyt�n� 149a/2
terk	: (Ar. is.) Bırakma, ayrılma. t.-i diy�r idüp 154b/14 t.-i v�lid � vaţan idüp 147a/4 t. idüp 159a/20	teŐh�Ő	: (Ar. is. Őahs'dan.) Ayırma, seçme, farketme, tanıma. t.-i tüm idemeyüp 152b/18 t.+e 152b/10 t. idebilür 155a/11 t.+ini 146a/10 t. itmekle 140b/3
tert�b	: (Ar. is.) Sıraya koyma, düzenleme. t.-i esb�b-ı ziy�fetde 136a/21 t.-i meŐ�liŐ-i mülk 137b/5 t. eylemiş iken 139a/12	teŐne	: (Far. s. c.) SusamıŐ. t.+ler 144a/24
tesb�h	: (Ar.is.) Allah'ı zikretmek, adına anmak. t. 172a/4	teŐn�'c	: (Ar. is.) �ok ayıp ve çirkin bulma; ayıplama. t. iderek 164a/6
teŐh�r	: (Ar. is.) Ele geçirme, emri altına alma. t. 146b/2,148a/16, 172b/19, 173a/5 t.-i d�' iyesinde 161b/21 zıkr-i t.-i diy�r-ı Menteşe 163b/13		

- teşrîf** : (Ar. is.) 1. Şereflendirme. 2. Bir yerden bir yere gelme veya gitme.
t. 138b/12
t. buyurdı 163a/19
t. buyurdılar 150b/25
t. buyurmuşlardı 169a/13
t. buyurup 172a/24
t. idüp 146b/14, 165a/2
- teşrîfât** : (Ar. is.) Birini taltif için padişah tarafından gönderilen hilat ve hediyeler.
t.-ı hüsrevâne 136a/3
- teşvîş** : (Ar. is.) Karıştırma, karmakarışık etme.
t. virmiş idi 164a/19
- tetâvül** : (Ar. is.) Uzama.
dest-i t.+i 137a/8
- tevâbi‘** : (Ar. is.) 1. Bir kimse ile beraber bulunan, ona tabi bulunan kimseler. 2. Bir merkeze bağlı olan yerler.
t.+i 157a/22, 159b/6
t.+inde 149a/20
t.+inden 161a/6
t.+ine 166b/18
t.-i-gîr t. 143b/1
- tevakükuf** : (Ar. is.) Bekleme, durma.
t. 140a/15, 159b/24
t.+ a 172b/3
bî-t. 136a/20
t. iderlerse 145a/19
t. itmeyüp 139a/2
- tevâni** : (Ar. is.) Gevşek davranma, bir işte gevşeklik gösterme.
t. olmayup 151a/13
- tevâzu‘** : (Ar. is.) Alçakgönüllülük gösterme.
t. 137a/23, 143b/10
- tevbîh** : (Ar. is.) Azarlama, levm etme.
t. 171b/3
- teveccüh** : (Ar. is.) 1. Bir yere doğru hareket etme. 2. Çevrilme, yönelme, doğrulma.
t. 137b/23, 173b/14
t. buyurdı 138b/16
t. buyurdılar 138a/23, 139a/10,
- 145a/15, 168a/21
t. buyurduğda 147b/16
t. eylediler 137a/13, 164b/7
t. eyledüklerinde 154b/11
t. eylemişler idi 146b/8
t. idüp 139a/20, 150b/24, 163a/8, 165a/15
t. itdiler 156a/3
t. itdurdiler 144b/22
t. itmişdür 152a/21
zamân-ı t.+lerinden 155b/21
t. olındı 148a/2
- tevehhüm** : (Ar. is.) Evhamlanmak.
t. idüp 173b/5
- tev’em** : (Ar. is.) İkiz, eş, benzer.
t. olmağın 149a/11
- tevhid** : (Ar. is.) Allah'ın bir olduğuna inanma.
t. 172a/3
- tevkîf** : (Ar. is.) Alıkoyma, tutma, hapis olarak bekletme vakfetme
t. eylediler 171a/21
- tevsî‘** : (Ar. is.) Genişletme, genişletilme.
t.-i bilâd 140b/19
- tevvâb** : (Ar. is. tevbe'den) Tövbeyi kabul eden.
t.-ı sultâna 147b/18
- tevzî‘** : (Ar. is.) Dağıtma, herkese payını verme.
t.-i ta‘âm 153a/3
- te’yîd** : (Ar. is.) Kuvvetlendirme, sağlamlaştırma, destek verme.
t.-i Rabb-i Mecîd 140a/5
- tezevvüc** : (Ar. is.) Evlenme.
t. idüp 166a/2
- tezvîc** : (Ar. is. zevc'den. c. tezvîcât) Evlendirme, nikahlanma.
t. eylemiş 145a/2
- tezvîr** : (Ar. is.) Yalan dolan, arabozuculuk.
t. 159b/7
t. eyledi 148b/25
- tezyîn** : (Ar. is.) Süsleme, süslenme.
t. idüp 148a/19

- tımār** : (Far. is.) Osmanlı Devleti'nde ve Anadolu Selçuklularında belirli bir hizmet karşılığında şahıslara tahsis edilen toprak parçası.
t. 162a/14, 168a/3
zamīme-i t. itdiler 147a/13
- tışra** : (zf.) Dışa, dış çevreye, dışarıya.
t. 136b/17
- tīġ** : (Far. is.) Kılıç.
t.-i āteşbār 140a/23
müdārebe-yi t. 171b/16
- tilmiz** : (Ar. is.) Talebe, öğrenci.
t.+i 153b/16
- tīre** : (Far. s.) bulanık; kara; karanlık.
hāk-ı t.+ye 150b/19
- toġ -** : (f.) Bir nesnenin ortaya çıkması.
t.- up 171a/9
- tokm-** : (f.) Dokunmak.
t.- masun 152b/8
- toġsan dōrt** : (s.) Doksan üçten sonraki sayı.
t. 157b/11
- toġuzıncı** : (s.) Sıra saymada sekizincen sonra gelen sayı.
t. 162a/17
- toġuz yüz** : (s.) Bir sayı.
t. 175a/17
- toldır-** : (f.) Dolu duruma getirmek
t.- up 164a/1
- tolı** : (s.) Boş yeri olmayan, bir şeyden çokça bulunma.
t. 168b/2, 168b/5
- top** : (is.) Gülle veya şarapnel atan ateşli silah.
t. 146b/3
darb-ı t. 145a/22
t.+a 165b/8
t. bindürmişler imiş 165b/7
t.-ı serkūbı 146b/4
t.+ lar 171b/10
t.+ları 165b/19, 165b/20, 171b/22
t.+uñ 165b/8
t.+uñnı 165b/21
- torba** : (is.) Genellikle pamuk ve kıldan dokunmuş, türlü boy ve biçimde, ağzı büzülüp bağlanabilen araç.
t. 170a/25
- tōhmet** : (Ar. is.) Birine isnād olunan suç fakat gerçekliği henüz meydana çıkmamış olan suç, kabahat.
t.+i 135b/2
- tuhaf** : (Ar. is. tuhfe'nin c.) Hediyeler.
t. 135b/6, 163a/10
t. 169a/11
- tūlā** : (Ar. s.) En uzun.
yed-i t.+sı 154b/4
- tulu'** : (Ar. is.) Doğma, doğuş.
t. 170a/8
- tu' me** : (Ar. is.) Yiyecek, azık, tat.
t.-i şemşir 149a/23, 175a/13
- tur-** : (f.) 1. Yapmakta olduğu işi kesmek. 2. Sona ermek. 3. Hareketsiz beklemek
t.- amayup 149a/8
t.- anlar 148a/14
t.- mayup 144a/11, 164a/8
t.- mışam 137b/1
ayaġ üzere t.- mışam 150b/14
t.- uñ 136b/24
t.- up 156a/4, 159a/22, 175a/4
yerlü yerinde t.- up 144a/9
- turgur-** : (f.) Durmasını sağlamak.
t.- up 152b/12, 162a/16
- tut-** : (f.) 1. Elle kavramak, eline almak. 2. Ele geçirmek, yakalamak.
yüz t.- dılar 174a/15
t.- duġı 155b/12
t.- up 141b/19, 160a/13, 160a/21, 164b/25
- tutıl -** : (f.) Tutma işi.
t.- dı 171a/9
- tuvān** : (Far. s.) Güç, kuvvet.
pīr-i nā t.+em, 135b/5
nā t. oldılar 136b/21
t.+a 175a/16
- tüfenk** : (Far. is.) Uzun namlulu, taşınabilir ateşli silah.
t.+le 145a/22
- türbe** : (Ar. is.) Genellikle ünlü bir

- kimse için yaptırılan ve içinde o kimsenin mezarı bulunan yapı.
t.+lerini 168b/17
- Türk** : Türk.
T.+ 'üñ 170b/11
- Türkân** : (T. Far. is. Türk'ün c.) Türkler.
t.-ı leşkerî 148a/5
- Türkî** : (T. Far. s.) 1. Türk'le ilgili. 2. Türkçe yazılmış.
t. 145b/17, 155a/3
- Türkmân** : (T. Far. is.) Türkmen, Türkistan'da dağınık halde yaşayan ve bir zamanlar Azerbaycan'da saltanat sürmüş olan bir Türk boyu olup bir kısmı bugün memleketimizin Toros havâlisinde göçebe suretinde yaşarlar.
t. 143a/1, 143a/17, 147a/22
leşker-i t. 143a/3
t.+a 157a/3
t.+ı 156b/20, 170b/3
t.+ından 166a/18, 170a/17
t.+ınuñ 143b/2
t.+î 143b/3
t.+ıuñ 142b/16, 143a/24
- Türkmânî** : Türkmanlardan olan.
t. 157a/16
- U -
- ‘ubüdet** : (Ar.is.) Kulluk.
‘u. -nâme 172a/10
- ‘ubüdiyyet** : (Ar. is.) Kulluk, bağlılık.
izhâr-ı ‘u. 138a/16, 159a/6
‘u.+de 147a/13
izhâr-ı ‘u. idüp 139b/12
‘u.-nâme 135b/25, 147a/8, 170a/19, 173a/6
müş‘ir-i ‘u.-nâme 146b/20
‘u.-nâmesinde 169a/12
- ‘ubür** : (Ar. is.) Bir taraftan öbür tarafa geçme, karşı yakaya geçme, geçiş.
‘u. 136a/10, 158b/10
‘u.-ı leşker-i manşür 138a/11
‘u.+a 159a/2
- ‘u. eylediler 151a/10
‘u.+ı 168a/24
‘u. idüp 136a/5, 136b/19, 137a/1, 145a/13, 146b/13, 160b/13, 163a/19, 168a/20, 174a/3
‘u. itdi 141a/10
‘u. itdügi 165b/2
- uğra-** : (f.) Başına gelmek.
u.- duğın 169a/11
u.- yup 146a/22
- uğurla-** : (f.) Serbest bırakma, selametle yollama.
u.- yup 144a/5
- uğurlat -** : (f.) Serbest bıraktırma.
u.- dı 172a/12
u.- miş 172a/14
- uğrâ** : (Ar. s.) Başka, diğer.
rivâyet-i u. 145a/3
- ‘uhüd** : (Ar. is. ahd'in c.) Ahitler, yazılı ve sözlü anlaşmalar.
te’kîd-i ‘u. 136a/10
- ‘uqalâ** : (Ar. is. âkıl'in c.) Akıllılar, bilmişlik taslayan.
‘u.+nuñ 167b/17
- ‘uqûl** : (Ar. is. akl'in c.) Akıllar.
‘u.+e 148a/3, 167b/16
- u‘lâ** : (Ar. s.) Şan ve şeref sahibi [kimse].
cedd-i u‘. +ları 169a/12
- ulaşdur-** : (f.) Ulaşmasını sağlamak.
u.- dı 161a/9
- ‘ulemâ** : (Ar. is. alim'in c.) Alimler, bilginler.
‘u. 150a/20, 153a/25, 163b/12, 173b/12
beyân-ı ‘u.-yı a‘lâm 153b/1
‘u.-yı ‘aşrından 153b/15
‘u.-yı ‘aşrî 153b/5
‘u.-yı Mışır 154a/18
âb-ı rû-yı ‘u.-yı milleti 150b/18
‘u.-yı mütebahhîrînden 148b/11
‘u.-yı Rum 153b/3
e‘âzım-ı ‘u.-yı şâhibü'l-fazâ’îl 150b/2
‘u.+sından 154a/23

‘ulūfe : (Ar. is.) Osmanlı Devleti'nde kapı kulu askerlerine, sipahilere, bir kısım devlet mensuplarına ve ilmiye ricaline üç ayda bir verilen maaş.
 ‘u. 166a/11
 ‘u.+lerin 152a/14

‘ulūm : (Ar. is. ilm'in c.) İlimler, bilgiler.
 ‘u.-ı ‘aqliyye ve nakliyye 154b/3
 ‘u.-ı şer‘iyyede 154a/14
 istifāde-i ‘u.-i dīniyye 148b/15
 ‘u.-i şer‘ī 150b/3
 ‘u.+a 153b/3
 tadrīs-i ‘u. iderdi 155a/24
 kesb-i ‘u. idüp 153b/12
 taḥşīl-i ‘u. idüp 154b/3
 kesb-i ‘u. itdükden 153b/15

ulus : (is.) Millet.
 u. 148a/3

‘umūm : (Ar.is.) Hep, bütün, herkes.
 ‘u.+ a 174a/20

umūr : (Ar. is. emr'in c.) İşler.
 u.-ı saltanatını 151b/23
 niḫām-ı u.-ı mülk 174a/11
 u.+ı 136a/2
 u.+ını 144a/4

‘unf : (Ar. is.) Şiddet, sertlik, kabalık.
 ‘u. 146a/22

‘unvān : (Ar. is.) Şan.
 sultān-ı kerāmet-i ‘u. 159a/24

ur- : (f.) Vurmak.
 u.- dı 152b/14, 162b/10
 kılıc u.- dılar 159b/14
 u.- up 153a/19, 157a/12, 164a/1
 āteş u.- up 144b/9

urıl- : (f.) Vurma işine konu olmak.
 u.- up 144b/4, 146b/3

‘urūc : (Ar. is.) Yukarı çıkma, yükselme.
 ‘u. idüp 161b/1

uy- : (f.) Bağlı kalmak, tabi olmak.
 u.- up 160a/5

uyandır- : (f.) Uyanmasını sağlamak.
 u.- dılar 141b/13

uyḫu : (is.) Uyku.
 u.+ya varmış idi 141b/12

uzan- : (f.) Savaşın uzaması.
 u.- up 164b/15

- Ü -

ü : (Far. bağlaç) Ve.
 ü. 137b/23, 137b/5, 137b/6,
 138a/4, 138b/24, 139b/18,
 139b/19, 139b/2, 141b/1,
 143a/25, 143a/4, 144a/15, 145a/12,
 146a/9, 147b/13, 147b/16,
 147b/20, 148b/15, 148b/22,
 149a/5, 149b/1, 149b/10,
 149b/23, 149b/25, 149b/4,
 150a/1, 150a/12, 150a/16,
 150a/17, 150b/5, 150b/7, 150b/8,
 151a/16, 151a/22, 151b/16,
 151b/17, 152b/15, 152b/21,
 157b/6, 158b/11, 158b/12,
 159b/7, 161b/7, 162a/8, 162b/9,
 167a/8, 168b/15, 169b/3
 terk-i vālid ü. vatan idüp 147a/4

üç : (is.) İki den sonra gelen sayı.
 ü. 146b/20, 147a/1, 147b/13,
 157a/15, 157b/15, 157b/4,
 159b/22, 163b/6, 163b/7,
 165b/1, 166a/3, 170a/14,
 171b/14

üçünci : (s.) Sıra sayısında ikinciden sonraki sayı.
 ü. 156b/5, 161b/15

üç yüz : (is.) Bir sayı.
 ü. 171b/21

üfür- : (f.) Üfleme.
 ü.- mekle 154a/10

ümerā : (Ar. is. emir'in c.) Emirler, beyler, sancak beyleri.
 ü. 135b/4, 138b/25, 141b/8,
 141b/15, 153a/22, 158b/19,
 158b/8, 160a/10, 160b/16,
 171a/22, 175a/8
 ‘āmme-yi ü. 160a/18
 ekşer-i ü. 171b/12
 ü.-yı ‘ālī miḫdārı 136b/7
 ü.-yı cümleden 138b/8
 ü.-yı Germiyan 162a/11
 ü.-yı ḫudūd 140a/1

ü.-yı İslâmiyye 141b/8	141a/1, 141a/14, 141b/1,
ü.-yı ʿizām 150a/4	141b/25, 142b/18, 142b/3,
ü.-yı ʿizām-ı Rum ili 158a/10	142b/8, 143a/4, 143b/5, 145a/10,
ü.-yı müteferriqadan 144a/8	145a/25, 147a/22, 147b/22,
ü.-yı nâmdârdan 136a/13	148b/17, 148b/22, 149a/12,
ü.-yı nîk 148a/23	151a/15, 152a/14, 155a/1,
ü.-yı Rum ili 141b/1	156b/8, 158a/9, 158b/24,
ü.-yı Sultân 153a/6	159a/15, 160a/21, 160b/18,
ü.+nuñ 160b/9	163a/12, 163a/24, 164a/4,
ü.+sı 158a/19, 169a/8	165a/11, 65b/16, 166a/25,
ü.+sından 139b/12	167b/17, 170a/17, 170a/24,
ü.+sını 163b/3	170b/4, 172b/13
ü.+sınuñ 160b/4	ü.+dür 140b/21
ü.+ya 158a/6, 171b/12	ü. idi 141a/2
ü.+yı 152a/17, 160a/7	ü. iken 139a/24, 162b/7
ümîd : (Far. is.) Arzu edilen, olması	ü. olup 143b/3
istenen bir şeyin	ayağ ü. tırnışam 150b/14
gerçekleşebileceği ihtimalinin	ayağ- ü.-turup 137a/25
verdiği rahatlatıcı, ferahlatıcı	üzeri : (is.) 1. Bir şeyin üst tarafı. 2.
duygu.	Bir şeyin dış yüzü. 3. Yan, yön,
ü.-i feth 165a/24	taraf. 4. Bir şahıs veya
ü.+dür 158b/22	topluluğun kendisi.
ü. idüp 167b/11	ü.+lerine 162b/8, 166a/23
ümîdvâr : (Far. tür. s.) Ümitli.	ü.+mde 137b/13
ü. idüp 161a/7	ü.+nde 144b/14, 145a/10,
ümmî : (Ar. s. ümm'den) Okuma	157a/8, 165a/18
yazma öğrenmemiş [kimse].	ü.+nden 161b/14
ü. olmağla 155b/1	ü.+ne 140b/3, 144b/23, 146a/5,
üslûb : (Ar. is.) Yol, biçim, usul, ifâde	146b/2, 146b/4, 147b/5, 150b/23,
yolu.	151a/6, 152a/12, 153a/14,
ğayr-i ü. 141b/25	159b/8, 161b/24, 162a/2,
mektüb-ı mesâdık-ı ü. 137b/10	164a/21, 165a/15, 165a/17,
mektüb-ı mülâfat-ı ü. 136a/3	165b/7, 167a/15, 171a/15,
üst : (is.) Bir şeyin yukarıya, göğe	171a/19, 172a/25, 173a/23,
doğru bakan kısmı.	173b/9, 174a/21
ü.+ime 141b/14	ü.+ne varmağı 169b/6
üstâd : (Far. is.) Muallim, öğretmen;	ü.+ne varup 149a/16
usta, sanatkâr.	üzil- : (f.) Üzüntü duymak,
ü.+ıdur 154b/2	kaygılanmak.
üşür- : (f.) Toplamak, birikmek.	ü.- diler 160a/9
ü.- diler 149b/14	
üzere : (taki) 1. Amacıyla 2. Şartıyla.	- V -
3. Gibi, olduğu biçimde. 4.	
Neredeyse.	va' de : (Ar. is.) Söz verme.
ü. 136a/2, 136a/22, 138a/11,	v. eyledi 165a/8
138a/4, 138b/18, 138b/25,	v. eylediler 166b/12
139b/6, 140b/11, 140b/18,	v.+ler itmekle 163b/24

vādi	: (Ar. is. c. evdiye) İki dağ arasındaki uzun çukur, dere. v. idi 168b/2	vakt	: (Ar. is.) Zaman, devir. v.+inde 160b/19 v.-i mūrāca ^ç at 173b/25 v.-i şitā 173b/25
vāfi r	: (Ar. s.) Bir çok, bol, çok. v. 171b/1	vāli	: (Ar. is.) Bir vilâyeti idare eden en büyük me'mur. v. 174a/7
vāhib	: (Ar. s. vehb'den) Hibe eden, bağışlayan, bağışlayıcı. v.+ü'l-bilād 147a/15	vālid	: (Ar. s. ve i. vilâdet'den) Baba. v.-i mācidleri 161b/5 v.-i mācidlerinüñ 157b/19 v.-i mācidümüz 141a/12 terk-i v. ü vağan idüp 147a/4
vā^ç iz	: (Ar. s.) Dînî öğütlerde bulunan kimse. v. 147a/8	vālide	: (Ar. is.) Anne. v.+leri 154b/12 v.+si 163a/22
vāk^ç a	: (Ar. is.) 1. Hâdis, olay. 2. Savaş. v. 163b/21, 170a/14, 171b/24 v.+ da 175a/15 v.-i Timūr'da 157b/24 v.-yı ilticā-yı İskender 170a/15 v.+mı 155a/15	var-	: (f.) 1. Gitmek, ulaşmak, vasıl olmak. 2. Bir durumdan başka duruma geçmek. v.- anları 163a/25 v.- dı 139b/22, 144b/21, 147b/5, 154b/14, 167a/17 v.- dılar 148b/6, 160b/25, 161a/2, 167a/20, 174a/21 v.- duğı 146a/8 v.- duğda 146b/2, 154b/21, 155a/20, 157b/2, 159a/5 v.- duğdan 135b/16 v.- duğları 145a/13 v.- duğlarında 137a/13, 160a/21 v.- dum 155a/16, 155a/18 v.- ıcağ 154a/3, 156a/1, 169b/19 v.- ınca 147b/14, 171b/20 v.- madı 168a/8 v.- madın 171a/21 v.- mağa 166b/12 v.- mağı 171a/15 üzerine v.- mağı 169b/6 v.- mağ 155b/4, 159a/14 v.- miş idi 144b/19 uyğuya v.- miş idi 141b/13 v.- mişdur 154b/3 v.- mişlar idi 153a/14 v.- sunlar 136b/25 v.- up 136a/12, 136a/15, 141a/24, 141a/4, 143a/5, 143b/25, 148b/4, 150b/23,
vākāy^ç	: (Ar. is.) Vak'alar, hâdiseler, olaylar. v. 141b/25, 169a/19, 172a/23 v.-ı pür-şenāy ^ç 140b/24		
vāk^f	: (Ar. is. c. evkaf) Bir malı veya mülkü -satılmamak kaydıyla- bir hayır işine bağışlama. v.-i cāmi ^ç 148a/16		
vāk^ı ç	: (Ar. is. c. vākīrât) Vuku' bulmuş, olmuş bir iş, gerçek. v. 141a/24, 160a/15, 160b/10 v. olan 156b/18 v. oldı 163b/22, 167b/18, 175a/10 v. olmuş idi 167b/6 hā ^ç il-i v. olmuşdur 138b/11 v. olup 140b/15, 143a/12, 143a/14, 143b/4, 147b/14, 149a/21, 150b/22, 157b/2, 168a/23, 174a/22, 174b/16, 174b/9 v. olur 138b/22		
vāk^ı ç ā	: (Ar. is.) Olay, gerçekleşen durum. v. 146b/1		
vāk^ı ç	: (Ar. is. ve s.) Haberdar olmak bilmek. v. olduğda 136a/19 v. olmağla 144a/18		

	151a/6, 154a/25, 154b/15, 154b/16, 154b/22, 155a/12, 155a/13, 158a/19, 158b/6, 159a/22, 159b/4, 161a/19, 161b/24, 164a/9, 164b/13, 165a/13, 165b/6, 166b/6, 166b/9, 167b/25, 168b/18, 169b/14, 171b/7, 173a/25, 173a/9, 173b/23 ḥ̣āba v.- up 157a/8 üzerine v.- up 149a/16 v.- ur 166a/22 v.- ursa 166a/24		
var	: (is.) Kainatta veya düşüncede bulunan, mevcut olan. v. 155b/16, 155b/23 v.+dur 148a/15, 153b/14, 153b/8, 154b/19, 154b/6, 154b/7, 155a/3, 169a/14, 171b/6, 173b/9 v. idi 140a/13, 144b/11, 144b/18, 150a/22, 166a/3, 166a/4, 167b/18, 167b/19, 167b/5, 173b/21 v. iken 151a/25, 161b/25 v. ise 137a/25, 137b/19, 167b/22		
varıl-	: (f.) Ulaşılmak. v.- up 140a/9, 160a/1		
vārid	: (Ar. s.) Varan, vasıl olan. v. olmağla 143a/10		
vāriş	: (Ar. is.) Kendisinden önce olan şeylerden nasiplenmiş kişi. v.-i ḥāndān-ı āl-i Oşmān 158b/1 şāḥiḥ-i v. olduğına 160a/14		
varoş	: (Macarca) Kent veya kasabada kenar mahalle v. 173a/23		
varṭa	: (Ar. is.) Tehlikeli durum. v.-ı helākdan 135b/15		
vasaṭ	: (Ar. is.) Orta. v.+ında 167b/6		
vaşf	: (Ar. is.) Nitelik, bir kimsenin veya şeyin taşıdığı hal, sıfat. v. idüp 173b/7		
vāşıl	: (Ar. s.) Ulaşan, erişen. v. olalar idi 151b/12 v. oldı 146a/9, 149b/8 v. olup 150a/1		
		vāsıta	: (Ar. is.) Aracı, arada bulunan, araya giren, meyancı. v. olduğımı 173a/4
		vaşıyyet	: (Ar. is.) Bir kimsenin öldükten sonra yapılmasını istediği şey. v. eyledi 154a/13 v. iderem 158b/12 v. itdükden 152a/6 v.-nāme 169a/2
		vaṭan	: (Ar. is.) Yurt. v.+ına 154b/25, 155b/1 terk-i vālid ü v. idüp 147a/4
		vaz'	: (Ar. is. c. evzā') Koyma, konulma. v.-ı nā mergūbı 140a/18 v.-ı sābık 164a/3 v.+ın 135b/12 v. idüp 155b/11
		vazıfe	: (Ar. is.) Görev. v. 148b/14, 155a/23 v.+den 153b/18
		ve	: (Ar. bağlaç) İki kelime, cümle ve öbeği birbirine bağlar, ile. v. 135b/11, 135b/14, 135b/15, 135b/20, 135b/21, 135b/23, 135b/24, 135b/9, 136a/11, 136a/21, 136a/22, 136a/25, 136a/6, 136b/11, 136b/2, 136b/20, 136b/21, 136b/22, 136b/24, 136b/8, 137a/14, 137a/15, 137a/23, 137a/7, 137b/12, 137b/14, 137b/15, 137b/17, 137b/18, 137b/20, 137b/21, 137b/24, 137b/6, 138a/10, 138a/12, 138a/13, 138a/14, 138a/15, 138a/23, 138a/5, 138a/6, 138b/10, 138b/12, 138b/13, 138b/17, 138b/19, 138b/2, 138b/24, 138b/25, 138b/3, 138b/7, 138b/8, 138b/9, 139a/1, 139a/18, 139a/19, 139b/11, 139b/12, 139b/16, 139b/17, 139b/21, 139b/22, 139b/24, 139b/25, 139b/4, 139b/5, 139b/7, 140a/1, 140a/17, 140a/23, 140a/25, 140b/14, 140b/16, 140b/18,

140b/24, 140b/4, 140b/7, 140b/9,
141a/5, 141b/11, 141b/17,
141b/22, 141b/24, 142b/10,
142b/17, 142b/21, 142b/6,
142b/7, 143a/11, 143a/17,
143a/22, 143a/23, 143a/24,
143a/4, 143a/7, 143b/1, 143b/10,
143b/12, 143b/15, 143b/19,
143b/21, 143b/3, 143b/5, 143b/6,
143b/9, 144a/14, 144a/21,
144a/3, 144a/4, 144a/8, 144a/9,
144b/10, 144b/22, 144b/8,
144b/9, 145a/11, 145a/15,
145a/17, 145a/18, 145a/19,
145a/22, 145a/8, 145a/9,
145b/13, 145b/16, 145b/2,
145b/23, 145b/6, 145b/7, 145b/9,
146a/11, 146a/20, 146a/24,
146a/6, 146a/7, 146b/10,
146b/16, 146b/17, 146b/18,
146b/21, 146b/24, 146b/25,
146b/3, 147a/12, 147a/13,
147a/16, 147a/18, 147a/22,
147a/6, 147a/8, 147a/9, 147b/20,
147b/4, 147b/5, 147b/9, 148a/1,
148a/11, 148a/19, 148a/21,
148a/24, 148a/3, 148b/11,
148b/16, 148b/17, 148b/19,
148b/20, 148b/6, 148b/8, 148b/9,
149a/13, 149a/14, 149a/17,
149a/2, 149a/22, 149a/23,
149a/4, 149b/11, 149b/12,
149b/14, 149b/23, 149b/4,
149b/9, 150a/10, 150a/14,
150a/15, 150a/19, 150a/24,
150a/25, 150a/4, 150a/6, 150a/9,
150b/1, 150b/10, 150b/11,
150b/12, 150b/13, 150b/20,
150b/21, 150b/25, 150b/3,
150b/6, 151a/10, 151a/16,
151a/19, 151a/20, 151a/21,
151a/22, 151a/24, 151a/3,
151a/4, 151a/8, 151a/9, 151b/10,
151b/15, 151b/2, 151b/20,
151b/21, 151b/7, 152a/10,
152a/14, 152a/16, 152a/20,
152a/23, 152a/5, 152a/8, 152a/9,
152b/12, 152b/14, 152b/17,
152b/19, 152b/2, 152b/20,
152b/25, 152b/4, 152b/6, 152b/8,
153a/10, 153a/11, 153a/17,
153a/2, 153a/22, 153a/24,
153a/25, 153a/3, 153a/4, 153a/7,
153b/11, 153b/13, 153b/15,
153b/18, 153b/7, 154a/16,
154a/19, 154a/2, 154a/23,
154a/25, 154a/5, 154a/7, 154a/8,
154a/9, 154b/1, 154b/14,
154b/21, 154b/23, 154b/24,
154b/3, 154b/5, 154b/6, 155a/11,
155a/2, 155a/21, 155a/25,
155a/5, 155a/7, 155a/8, 155a/9,
155b/12, 155b/14, 155b/17,
155b/18, 155b/19, 155b/2,
155b/20, 156a/1, 156b/15,
156b/5, 156b/7, 156b/9, 157a/13,
157a/15, 157a/19, 157b/14,
157b/16, 157b/18, 157b/25,
158a/10, 158a/11, 158a/12,
158a/18, 158a/25, 158a/5,
158b/15, 158b/19, 158b/25,
158b/3, 158b/4, 159a/12,
159a/13, 159a/16, 159a/18,
159a/25, 159a/6, 159a/7, 159a/8,
159b/13, 159b/18, 159b/2,
159b/22, 159b/7, 160a/11,
160a/20, 160a/8, 160b/1,
160b/12, 160b/13, 160b/17,
160b/22, 160b/4, 160b/5, 160b/6,
160b/8, 160b/9, 161a/21,
161a/23, 161a/6, 161b/1,
161b/11, 161b/15, 161b/2,
161b/20, 161b/23, 161b/9,
162a/11, 162a/13, 162a/14,
162a/2, 162a/25, 162b/13,
162b/14, 162b/15, 162b/16,
162b/17, 162b/20, 162b/22,
162b/25, 163a/10, 163a/11,
163a/13, 163a/14, 163a/15,
163a/19, 163a/21, 163a/23,
163a/24, 163a/25, 163a/6,
163a/9, 163b/1, 163b/11,
163b/12, 163b/13, 163b/14,
163b/16, 163b/17, 163b/20,

163b/21, 163b/23, 163b/3,
163b/6, 164a/19, 164a/2, 164a/4,
164a/6, 164b/16, 164b/5, 164b/6,
165a/1, 165a/11, 165a/14,
165a/20, 165a/4, 165b/10,
165b/11, 165b/14, 165b/16,
165b/18, 165b/19, 165b/2,
165b/20, 165b/25, 165b/3,
165b/4, 166a/1, 166a/10,
166a/11, 166a/13, 166a/14,
166a/18, 166a/24, 166a/4,
166a/6, 166a/8, 166a/9, 166b/11,
166b/12, 166b/13, 166b/16,
166b/19, 166b/22, 166b/24,
166b/25, 166b/4, 166b/6,
167a/12, 167a/13, 167a/14,
167a/15, 167a/16, 167a/17,
167a/4, 167a/6, 167a/7, 167a/9,
167b/6, 168a/14, 168a/17,
168a/19, 168a/22, 168a/8,
168b/1, 168b/10, 168b/11,
168b/15, 168b/17, 168b/18,
168b/2, 168b/24, 168b/25,
168b/3, 168b/6, 168b/7, 168b/8,
168b/9, 168b/19, 169a/10,
169a/17, 169a/18, 169a/19,
169a/20, 169a/24, 169a/5,
169b/12, 169b/13, 169b/17,
169b/20, 169b/23, 169b/3,
170a/13, 170a/14, 170a/2,
170a/22, 170a/24, 170a/25,
170a/3, 170a/4, 170a/5, 170a/6,
170a/7, 170a/9, 170b/14,
170b/19, 170b/20, 170b/22,
170b/3, 170b/7, 171a/10,
171a/16, 171a/17,
171a/18, 171a/22, 171a/24,
171a/4, 171a/5, 171a/6, 171a/7,
171a/9, 171b/10, 171b/16,
171b/17, 171b/18, 171b/19,
171b/2, 171b/22, 171b/24,
171b/4, 171b/6, 171b/8, 171b/9,
172a/16, 172a/17, 172a/2,
172a/4, 172b/14, 172b/15,
172b/19, 172b/25, 172b/5,
172b/7, 173a/1, 173a/10,
173a/12, 173a/13, 173a/16,

173a/19, 173a/23, 173a/24,
173a/25, 173a/5, 173a/8, 173b/1,
173b/12, 173b/13, 173b/19,
173b/20, 173b/21, 173b/22,
173b/24, 173b/25, 173b/5, 173b/6,
173b/8, 174a/13, 174a/14,
174a/21, 174a/22, 174a/24,
174a/5, 174b/1, 174b/11,
174b/14, 174b/15, 174b/16,
174b/17, 174b/18, 174b/19,
174b/2, 174b/21, 174b/23,
174b/3, 174b/9, 175a/18,
175a/23, 175a/3, 175a/4, 175a/6,
175a/8

v.+l meğāzī 170a/11

vebā : (Ar.is.) Bulaşıcı, öldürücü bir hastalık.

v.-ı ʿ azīmde 172a/5

vech : (Ar. is.) 1. Tarz, biçim. 2. Sebep, vesile.

v. 157b/25

v.-i meşrūh 158b/24

v.+e 140b/22

v.+ile 145b/16

v.+le 140b/21, 152b/6, 158a/21,
160a/12, 163a/6, 167a/6, 171a/9

vedāʿ : (Ar. is.) Ayrılma, ayrılış.

v. idüp 159b/3

vedād : (Ar. is.) Sevgi, muhabbet, dostluk.

v. 136a/25

vefā : (Ar. is.) 1. Sözünde durma. 2. Yetişme, yetme, kâfi gelme.

v. idüp 137b/15

v. itmez ise 158b/13

vefādār : (Ar. Far. birl. s.) Vefalı, sözünde, sevgisinde duran.

yār-ı v. 161a/20

v.+ı 167b/19

vefādārlik : Vefalı olma.

v. idüp 136b/18

vefāt : (Ar. is.) Ölüm, ölme.

v. 170a/5

v. eyledi 143a/3, 165a/12

v. eyledükde 153a/11, 163b/14

v.+ı 143a/21, 157a/21, 158a/2

h̄in-i v.+ında 161b/5

- v. iderse 167a/2
v. idüp 144a/1, 156b/14, 156b/3,
157b/10, 157b/4, 164b/2,
169a/18
v. itdügi 157b/14
v. itdükden 167b/15
v. itmişdür 153b/11, 154b/1,
154b/8, 163b/10
v. itmişlerdür 170a/7
- velâdet** : (Ar. is.) Doğma.
v. 142b/7
v.-i Sultân Muhammed 170a/9
- velâyet** : (Ar. s.) Velilik.
sultan-ı v.-i haqqikat 172b/7
- velî'ahd** : (Ar. birl. is.) Bir
hükümdardan sonra hükümdar olacak
kimse.
v. eyledüğünü 152a/5
v.+ı 142b/10
- velîme** : (Ar. is.) Dügün ziyafeti, şölen.
v. 174b/8
v.+ si 174b/8
- velvele** : (Ar. is.) Gürültü, patırdı,
yaygara, şamata.
v. 160b/8
- verâ** : (Ar. is. c. verâyâ) Halk,
mahluk; âlem, kâinat.
v. 166b/15
- verâşet** : (Ar. is.) Varislik, mirascılık.
v.-i taḥkîk 159a/8
v.+i 160a/5
- vesîle** : (Ar. is.) Sebep, bahane.
v. eylemiş idi 169a/25
v.+siyle 136a/8
- veyâhüd** : (Ar. Far. bağ.) Yahut, veya.
v. 146b/11
- vezâret** : (Ar. is.) Vezirlik, vezirlik
rütbesi.
v. 162b/19
mesned-i v.+de 158b/5
şan'at-ı v.+de 145b/19
v.+i 160a/17, 160a/22
v.+le 146a/12
- vezîr** : (Ar. is.) Osmanlı Devleti'nde
askeri ve idari yetkisi olan en
yüksek rütbedeki devlet memuru.
v. 135b/21, 160b/5, 164a/15
v.-i a'ç zam idüp 153a/14
v.-i a'ç zam 153a/10, 158a/17,
159a/8, 169a/19
v.-i a'ç zamları 153a/15
v.-i a'ç zamlık 136a/6
v.+i 158a/14
v.+i a'ç zam 158a/18
v.+i iken 153a/12
v.+ini 147a/8
v.+ler idi 153a/22
v. olmağla 159a/10
- vilâyet** : (Ar. is.) 1. Ülke, diyar. 2. Bir
vali yönetimindeki en önemli
idari bölüm.
v. 151a/20, 166a/11, 172b/16,
173b/16, 174b/14
v.-i Karaman'uñ 148a/6
v.-i Mentеше 164a/12
v.-i pür menfe'âtin 168b/10
v.-i Rumiyye 166a/18
v.-i Rumiyye-i şuğrâ 147a/16
v.-i Silistre'ye 149b/10
v.+de 141a/17
v.+i 147b/25, 164a/22, 173b/7
v.+in 166b/10, 169a/2, 175a/5
v.+inden 139a/18
v.+ine 139a/10, 139a/20, 169a/6,
170b/3, 173a/9, 174a/1, 174a/7
v.+ini 147a/12, 168a/14, 173a/5
v.+leri 144a/9
v.+lerini 169b/3
- vir-** : (f.) Vermek.
v. 136b/3
v.- di 157a/20, 166a/11
cevâb v.- di 145b/17, 146a/24,
167b/16
rıżâ v.- di 158b/25
ṭama' v.- di 146a/1
v.- diler 159b/16, 163b/9, 166b/6
âteş v.- diler 167a/13
cevâb v.- diler 148a/5
izîn v.- diler 152b/13
ruḥşat v.- diler 159b/12
v.- dügi 142b/18
selâm v.- dükde 155a/14
v.- e 162a/4

- v.- düm 175a/17
v.- ecek 161a/10
v.- eler 160a/14
el v.- medi 139b/10
ruḥṣat v.- medi 139a/18
yol v.- medügi 157b/23
v.- mege 139a/4
v.- mek 158a/4, 163a/12
v.- mekle 136b/25
ḥaber v.- mekle 169a/7
rehn v.- mekle 163a/11
v.- memekle 172a/14
izın v.- meyüp 154b/13
ruḥṣat v.- meyüp 159a/2
v.- mezdi 167b/9
icāzet v.- mezler 152b/11
rıżā v.- mezler 152a/22
rehn v.- miş idi 144b/18
teşvîş v.- miş idi 164a/19
boyun v.- mişem 150b/13
ḳarār v.- mişler idi 139a/4
v.- sünler 173a/15
v.- üp 166a/12
icāzet v.- üp 146b/7
v.- üñ 147a/7
icāzet v.- üñ 158b/22
v.- üp 149a/5, 149b/15, 150b/21,
152a/15, 160b/12, 162b/19,
162b/21, 175a/1
âteş v.- üp 167b/22
cevāb v.- üp 143b/10
cevābların v.- üp 153b/6
elem v.- üp 151b/11
ḥaber v.- üp 155b/6
rağbet v.- üp 149b/20
ruḥṣat v.- üp 149a/4
vücūd v.- üp 135b/3
zaḥmet v.- üp 168a/11
âteş v.- ürler 165b/8
- vîrān** : (Far. s.) Yıkık, yıkılmış.
v. 151a/22
- virdür-**: (f.) Vermek işini yaptırmak.
v.- di 162a/14
- viril-** : (f.) Verilmek.
rehn v.- en 145a/3
v.- miş 153b/10
ruḥṣat v.- miş idi 149b/22
- icāzet v.- mişdür 149b/18
icāzet v.- üp 169a/1
- voyvoda** : (Srp.) Osmanlıların Eflak ve
Boğdan beylerine verdikleri
unvan.
v.+sı 146b/8
- vukū^c** : (Ar. is.) Olma, meydana gelme.
v.+a gelüp 164b/8, 174b/4
v. buldı 148b/9, 173a/2
v. buldu 169a/20
v. bulduğı 166a/16
v. bulmuşdur 161a/25
v. bulup 142b/4, 162a/18, 170a/3
- vukuf** : (Ar. is.) Bilgi.
v.+ları olmamağın 160b/11
v.+ı 153b/3
v.+ un 171b/6
- vuşul** : (Ar. is.) Ulaşma, erişme.
v. bulduğı 162a/7
v. bulıcağ 141b/6, 154b/11,
160a/25
v. bulmuş 155a/9
Ḥîn-i v.+ de 173a/17
v.+i 136a/19
- vü** : (Ar. bağ.) Ve.
v. 138b/23, 143a/14
- vücüb** : (Ar. is.) Yapılması gerekli
olma.
v.-i ḳatllerin 154a/7
- vücūd** : (Ar. is.) İnsan veya hayvan
bedeni.
levş-i v.-i menāzi^c āndan 140b/19
v.+a gelmekle 170a/12
^carşa-i v.+dan 163b/15
nokṭa-i v.+ı 156b/12
v.+ın 141a/5
v. virüp 135b/3
- vücüh** : (Ar. is. vech'in c.) Yüzler,
çehreler.
v.-i keşire 140b/24
- vükelā** : (Ar. is. vekîl'in c.) Vekiller.
v.-yı İskender'üñ 143a/23
- vürüd** : (Ar. is.) Gelme, erişme, ulaşma.
v.+ından 141a/15
- vüs^c at** : (Ar. is.) Genişlik, bolluk.
v.-i meşreb 149b/21
- vüzerā** : (Ar. is. vezir'in c.) Vezirler.

	v. 152a/21, 153a/6, 158a/2, 164b/3, 174a/23 İlkā-yı v. 159b/20 rā-yı v. 160a/1, 173a/8 v.+sına 164a/25 v.+sıyla 158a/16 v.+ya 161a/2		160b/14, 161a/8
- Y -			
ya	: (bağ.) İki kelimeyi, iki cümleyi birbirine bağlar. 2. Bir düşüncenin karşıtı düşünülürken kullanılan bir söz. y. 148a/5, 164b/1, 164b/2		yağabil- : (birl. f.) Yakmaya gücü yetmek y.- ürseñ 167b/22
yaban	: (Far. is.) İnsan yaşamayan ıssız yer y.+a atdılar 173b/6		yağala - : (f.) Kaçan kimseyi ele geçirmek, derdest etmek y.- yup 171a/
yağ-	: (f.) Yağmur, kar ve dolu gibi şeylerin gökten düşmesi. y.- arsa 168b/3		yağın : (s.) Arasında az mesafe bulunan. y. 137a/13, 165a/15, 171a/24 y.+larda 138b/1 y. olup 146a/1
yağma	: (Far. is.) Akıncıların düşman topraklarına yaptıkları baskın ve burada elde edilmiş olan. y. 136b/20, 148b/4, 151b/20, 167a/17, 169b/3 rāh-ı y. 136b/8 y.+dur 169b/21, 169b/24 y. eylediler 163a/6 y.+ya 169b/22, 174a/24		yağın : (Ar. is.) Kesin, sağlam bilgi. y. 159a/5 istifta-yı mesā'ıl-i y.+iye iderler idi 148b/16
yağmur	: (is.) Atmosferdeki su buharının yoğunlaşması sonucu yeryüzüne damlalar halinde düşen su. y. 168b/3 y.+lar 145b/4		yālı : (Rumca is.) Sahil y.+sına 146b/14
yağni	: (Far. is.) Yahni, et yemeği. y.+sinden 135b/13		yalñız : (e.) Sadece y. 163b/15
yağ-	: (f.) Yanmasını sağlamak veya yanmasına yol açmak, tutuşturmak y.- dı 154a/10 y.- malarına 154a/9 y.- up 144a/21, 155a/1, 164a/22, 167b/24 y.+up yığ- 173a/24, 173b/23		yalvar- : (f.) Birinden ısrarlı bir biçimde, kendine acındıracak sözlerle, saygılı bir biçimde bir şey istemek. y.- dı 153b/25
yağa	: (is.) Semt, kıyı, taraf. y.+sına 136b/19, 149a/9,		yan : (is.) 1. Bir yerin ön veya arka kabul edilen kısmına göre sağ yahut sol tarafı. 2. Birlikte, beraberinde olma y.+ımızda 136b/24, 147b/20 y.+ına 136a/4, 136b/25, 144b/19, 144b/6, 147b/24, 149b/9, 150a/10, 153a/13, 158a/9, 159b/10, 162a/21, 166a/13, 166b/11, 166b/4, 167a/20 y.+ında 136b/14, 139b/20, 140a/12, 140b/14, 144b/10, 145b/13, 147a/20, 159a/3 y.+ında imiş 146b/21 y.+ından 144b/20 y.+larına 166b/12 y.+larında 140a/1, 143a/19
			yan- : (f.) Tutuşmak y.- dı 154a/11
			yanaş- : (f.) Arada az bir aralık kalacak biçimde ilerlemek. y.- up 167a/22
			ya'nī : (Ar. bağ.) Demek oluyor ki"

- anlamlarında bir söz.
y. 170a/11
- yap-** : (f.) Ortaya koymak, meydana getirmek.
köpri y.- maḳ 168a/25
- yapdur-** : (f.) Yapmasını sağlamak.
y.- up 148a/19
- yapuş-** : (f.) Sıkıca yakalamak, tutmak, sarılmak.
y.- maḳdan 172b/20
y.- up 136b/10, 172b/6
- yar-** : (f.) Ortasından, içinden geçmek.
y.- up 140b/2
- yār** : (Far. is.) Dost.
y. 167b/18
y.-ı vefādār 161a/20
- yara** : (is.) Dert, hastalık, acı.
y.+muz 152b/16
- yarar** : (s.) Faydalı.
y. 159b/10, 171b/8
- yārın** : (is.) Bugünden sonra gelecek ilk gün.
y. 144a/24
- yaş** : (is.) Doğuştan beri geçen ve yıl.
y.+ında 142b/10, 161b/16, 175a/6
y.+ında iken 153b/4, 154b/19
- yat-** : (f.) Uyumak, bir yere uzanmak.
y.- ur iken 157a/9
- yayla** : (is.) Akarsularla derin bir biçimde yarılmış, parçalanmış, üzerinde düzlüklerin belirgin olarak bulunduğu, deniz yüzeyinden yüksek yeryüzü parçası, plato.
y.+sında 165a/9
- yaylak** : (is.) Otlak.
y.+dan 164a/7
y.+larına 166b/2
- yaz-** : (f.) 1. Bir düşünceyi bir yere geçirmek. 2. Yazı ile anlatmak, yazıya dökmek
y.- dıḳlarına 141b/24
y.- duḡı 140b/21
y.- mış 141a/20, 145b/7
y.- mışdur 154a/18, 170a/8,
- 175a/18
y.- mışlar 136a/14
y.- mışlardur 141b/4
y.- up 135b/6, 145a/7, 147a/9, 154a/24, 154b/24, 161a/6, 166b/4, 170b/9
mektüb y.- up 160a/17
- yazıl-** : (f.) Yazı ile bir yere geçirilmek.
y.- an 160b/9
y.- mış 166b/10, 172b/22
- yed** : (Ar. is.) El.
y.-i tülāsı 154b/4
- yedi** : (is.) Altıdan sonra gelen sayı.
y. 140b/16, 156b/8, 157b/3, 167b/1
- yedi biñ** : (is.) Bir sayı.
y. 136b/11, 140a/13
y.+e 149a/24
- yedi yüz seksen bir** : (is.) Bir sayı.
y. 142b/7
- yedinci** : (s.) Sıra saymada altıdan sonraki sayı.
y. 143a/3
- yek** : (s.) Bir başkasından daha çok beğenilip tercih edilen, üstün görülen, müreccah.
y.+dür 140a/25
- yefi** : (zf.) Biraz önce, çok zaman geçmeden.
y. 150a/22
- yefiçeri** : (birl. is.) Kapıkulu teşkilatının piyade sınıfı ve bu asker sınıfına ait olan er.
y. 136b/10, 152a/15, 159b/10, 159b/15, 159b/17
- yer** : (is.) Mekan, mahal.
y. 168a/24, 169b/25
y.+de 139a/2, 147b/23, 148a/11, 168a/22
y.+den 165b/9
y.+e 140b/8, 152b/14
y.+inde 165b/19
yerlü y.+inde tırup 144a/9
y.+inden 136b/3
y.+ine 136a/13, 144a/1, 157b/3, 157b/4, 157b/7, 165a/13, 166a/12, 167a/3, 168a/25

	y.+ ler 174a/8 y.+lerde 163a/5 y.+ leri 172b/18 y.+lerinde 160b/17 y.+ lerin 173b/1 y.+lerinüñ 169a/9 y.+lerüñ 165a/5		154a/25, 156b/21, 160b/6, 164b/15, 169b/1
yerleşdür -	:(f.) Yerleşmesini sağlamak. y.- di 173b/22	yohsa	:(b.) Ters bir ihtimal anlatır, aksi halde, aksi takdirde. y. 159a/23
yerlü yerinde	:(zf.) Uygun, gerektiği gibi. y. тұrup 144a/9	yok	:(is.) Bulunmayan, mevcut olmayan. y.+dur 137a/24, 153b/19, 168a/11, 172b/11 maḥāl y.+dur 145b/17 rıżām y.+dur 147a/11 y. idi(yoğidi)166a/6 y. iken(yoğiken)164b/17
ye's	:(Ar. is.) Keder, ümitsizlik. y. 139b/22	yol	:(is.) Bir yerden bir yere gitmek amacıyla içinden veya üzerinden geçilen yer, geçit. y. 144b/14, 145a/10 y.+a 151b/8, 152b/22, 171a/4 y.+a girdiler 155b/22, 166b/13 y.+ıdur 168a/22 y.+ına 136b/17 y.+ından 138a/23, 139a/20, 144a/23, 144b/9 y.+ larda 170b/14 y.+larına 166a/20, 174a/16 y.+ ları 171a/22 y.+ ları düşmekle 174a/1 y.+uñda 158b/12 y. virmedüğü 157b/23
yevm	:(Ar. is.) Gün. y.-i sebt idi 170a/10		
yık-	:(f.) Bozmak, tahrip etmek. y.- dılar 172b/18 y.- up 164a/22 yaqıp y.- up 173b/24		
yıkıl -	:(f.) Çökmek, göçmek y.- up 173a/24		
yıl	:(is.) Sene. y. 140b/16, 142b/6, 142b/9, 153a/4, 155b/2, 156b/7, 156b/8, 156b/9, 157b/13, 163b/22 y.+dan 157b/15, 168a/15, 169a/1 y.+uñ 170a/14		
yıldız	:(is.) Işık veren gök cisimlerinden her biri. y. 171a/9 y.+ lar 171a/10	yolcu	:(is.) yolculuğa çıkmış kimse. y.+lar 168b/3
yıllık	:(is.) Senelik, yıllanmış. y. 146b/20, 163a/9, 167b/7	yoldaş	:(is.) Yol arkadaşı, dost. y.+ları 166b/12
yırt-	:(f.) Yarmak, bölmek. y.- up 143a/4	yorgān	:(is.) Yatakta örtünmeye yarayan geniş örtü. y. 152b/6
yigirmi	:(is.) on dokuzdan sonra gelen sayı. y. 140b/16, 142b/6, 156b/7, 157b/3, 175a/6	yorgun	:(s.) Yorulmuş olan, bitap. y. 143b/12
yigirmi yedinci	:(s.) Sıra saymada yirmi altıdan sonraki sayı. y. 170a/10	yuḡaru	:(is.) Bir şeyin üst bölümü. y.+dan 165b/7
yine	:(zf.) Bir daha, tekrar. y. 137a/15, 140b/1, 144a/7, 144a/11, 144b/11, 146a/16, 146a/20, 146a/25, 150a/9,	yügrek	:(is.) y. 175a/11
		yük	:(is.) Bir insan veya taşıtın taşıdığı şeylerin bütünü. y. 163b/23
		yüksek	:(s.) Belirli bir yere göre daha yukarıda bulunan

- y. 167b/5
- yürü-** : (f.) Adım atarak ilerlemek.
y.- mekte 144b/10
y.- nüp 140a/7
- yürüyüş** : (is.) 1. Yürüme işi. 2. Birliklerin bir yerden başka bir yere gitmesi.
y. 144a/24, 165b/4, 165b/6
y. eylediler 169b/25
- yüz** : (is.) Surat, çehre.
y. 159a/12, 167b/7, 170b/21
y.+in 144b/8
y.+inden 144b/10
y.+ lerin 170b/8
y. tıtdılar 174a/15
y.+ünden 139a/5, 149b/21, 167a/1, 169b/20
- yüz göster-** : Ortaya çıkmak, görünmek.
y.+medi 151b/2
- yüz sür-** : Saygı göstermek, boyun eğmek.
y.+diler 140a/3, 160b/22
y. 138b/14
y.+mekden 148a/8
y.+üp 163a/10
- yüz tut-** : Bir şey olmak üzere bulunmak
y.- dı 140b/7
y.- miş iken 143a/14, 143a/15
- yüz-** : (f.) Su içinde ilerlemek.
y.- üp 161a/4, 161a/8
- yüz biñ** : (is.) Bir sayı.
y. 173b/21
- yüz elli** : (is.) Bir sayı.
y. 174b/1
- yüz on üç** : (is.) Bir sayı.
y. 154b/6
- yüz yetmiş dört** : (is.) Bir sayı.
y. 168b/4
- yüz yigirmi** : (is.) Bir sayı.
y.+den 155a/8
- Z -
- zābiṭ** : (Ar. is.) Bir yerin koruyucusu, subay.
z.+i 143b/2, 144a/15, 165a/12
z.+ine 168b/14
- zābiṭān** : (Ar. is.) Subaylar.
z.-ı ḥiṣār 164a/10
- zabṭ** : (Ar. is.) 1. Tutma. 2. Bir yeri silah zoruyla ele geçirme.
z. 144a/16, 162b/14
ferāgat-ı z. 168a/19
z.-ı sipāh 147a/17
z. eyledi 157b/1, 160b/19, 165b/20, 168a/14
z. eylediler 148b/3
z. eyleyüp 160b/15
z.+ına 162a/4, 169a/9, 170b/12
z.+ında 157a/16, 174b/14
z. idelüm 166b/16
z. idüp 141a/8, 147b/8, 164a/22, 169a/3
z. itdürdi 143a/7
z. itmek 141a/18
z. olınuḡda 169a/10
z. olınup 148b/6
- zād** : (Ar. is.) Azık, yiyecek.
z. 145a/10
- za'f** : (Ar. is.) Zayıflık, kuvvetsizlik, hastalanma.
z.-ı diyānetdür 171b/1
z.+ı 145b/23, 159b/23
z.+ları 152a/1
z.-ṭārī 150a/16
- zafer** : (Ar. is.) Savaşta kazanılan galibiyet, utku.
asker-i z. 138a/13
asker-i z. -nihād 170b/24
z.-i mu' tād 172a/25
z.-i mülkī 151b/2
Sipāh-ı z. penāh 164b/9
Leşker-i z.-i peyker 174a/12
- zāḥā'ir** : (Ar. is. zahire'nin c.) Zahireler, erzaklar.
z. 151a/16, 169b/17, 170b/1
z.+i 167b/24
z.+ini 167b/22
- zāhib** : (Ar. s. zehāb'dan) Gidici, giden, kapılan.
z. oldılar 136b/8
- zāhir** : (Ar. is.) 1. Meydanda olan, görünen, açık. 2. Bir şeyin dış yüzü.
z. 149b/25, 160a/5, 166b/15
ilm-i z. 148b/15

- ğalaṭ-ı z.+dür 142b/10
z. oldı 157b/9, 171a/10
z. olunmuş idi 163a/15
z. olmağla 175a/10
z. olmuşdur 157b/13
z. olup 164a/22
- zāḥire** : (Ar. is.) Gerektiğinde kullanılmak üzere saklanan hububat, erzak.
z.+leri 151b/4, 168a/1
z.+si 167b/7
- zāhiren** : (Ar. zf.) Görünüşte, görünüşe göre.
z. 150a/11, 162a/3
- zāḥm** : (Far. is.) Yara.
çeşm-i z. 151b/7
z.+ları 159a/9
- zāḥmdār** : (Far. birl. s.) Yaralı.
z. olunca 136b/16
- zāḥmet** : (Ar. is.) Sıkıntı, eziyet, rahatsızlık.
z.+e girmeyesiz 138a/18
z. virüp 168a/11
- zā'id** : (Ar. s. ziyâde'den) Lüzumsuz, gereksiz.
z.+e 158b/6
- zā'ife** : (Ar. is.) Zayıf, güçsüz, kuvvetsiz olan.
z.+nüñ 167a/21
- zā'il** : (Ar. s.) Yok olan, sona eren.
z. 146a/9
- zamān** : (Ar. is.) Olmuş ve olacakhadiselerin birbiri ardınca cereyan edişinin düşüncemizde meydana getirdiği başı ve sonu belli olmayan soyut kavram, vakit.
z. 144a/16, 144a/2, 147b/13, 151a/3, 161b/17
şarf-ı z. 138b/6
imtidād-ı z. 174a/23
z.-ı kâlilde 173b/10
z.-ı qaribde 149b/23
z.-ı maražları 152a/2
z.-ı mezbūra 144a/3
z.-ı mezbürda 143a/4
z.-ı pür-teşvirden 151b/7
- z.-ı şeriflerinde 153a/24
z.-ı teveccühlerinden 155b/21
z.+da 141b/6, 149a/4, 156b/19, 158a/1, 162a/7
z.+dan 146b/8, 158a/18, 159b/16
z.+e 167b/8
z.+ında 148b/13, 157b/12, 157b/9, 158a/1, 164b/23, 166a/5, 169b/9, 174b/2
z.+larda 150a/21
- zamīme** : (Ar. is.) Bir şeye katılan, eklenen şey.
z.-yi memālik-i Oşmāniyye 172b/17
z.-i memālik-i Oşmānī olmak 169a/2
z.-i tımār itdiler 147a/13
- zamīr** : (Ar. is.) İç, derun.
z.+inde 165a/1, 172a/22
aḥvāl-i z.+ini 162a/11
rüşen-i z.+ün 172a/7
- zamm** : (Ar. is.) Üzerine bir şey eklemek.
z. buyuralar 147a/10
- zammī** : (Ar. s.) Üzerine bir şey eklenmiş olan.
'asker-i z. 141b/7
- zann** : (Ar. is. c. zunûn) Sanma, sanı, şüphe, işkil.
sū-yi z. 138b/25
- zār** : (Far. s.) Ağlayan, inleyen.
z. 141b/18
- zarar** : (Ar. is. c. ezrâr) Bir menfaatin bozulması veya kaybolması, ziyan, kayıp.
z. 149a/6
z.+ından 141a/18
- zarf** : (Ar. is.) Kap, kılıf.
z. 135b/11, 135b/12
- zāviye** : (Ar. is.) Küçük tekke.
z. 172a/2
z.+leri 154b/20
z.+sinde 155b/17
- zāyi'** : (Ar. s.) Kayıp olmuş, ziyan olmuş.
z. itdiñüz 160a/4
- zeber** : (Far. is.) Üst.

zekā	zîr ü z. eylediler 151a/22 : (Ar. is.) Zeyreklik, çabuk anlama, zihin keskinliği. z.+da 153b/2	zîkr	z.-i kemān 140b/13 : (Ar. is.) 1. Anma, anılma. 2. Bildirme, anlatma. z.-i hāl 146a/13, 166a/2 z.-i istilā-yı Düzme Muştafā 157b/18 z.-i katl-ı Muştafā 149a/12 z.-i selāṭin-i Mıṣır 157a/23 z.-i teşhîr-i diyār-ı Menteşe 163b/13 z.-i teşhîr-i ḳal'â-ı Canik 168a/4 z.-i teşhîr-i ḳal'â-ı İzmir 164a/13 z. idelüm 156b/18 z.+inde 170a/16 z.+ine 142b/12 z. itdükde 172a/19 z. olan 148a/22, 149b/14, 174a/21 z. olınan 142b/20 z. olındı 140b/22 z. olunduğı 145a/3 z. olınmış idi 142b/18 z. olunur 157b/9
zelāzil	: (Ar. is. zelzele'nin c.) Zelzeleler, depremler. z. 147b/14	zi'lḳa' de	: (Ar. is.) Arabi aylarının on birincisi. z.+sinüñ 143a/3
zelîl	: (Ar. s.) Hor, hakir, alçak, aşağı tutulan, perişan. z. 143b/12	zîmet	: (Ar. is.) Sahip çıkma, koruma zorunda kalma. z.-i himmet-i sulṭān 169b/10
zemîn	: (Far. is.) Yer, mahal. z. 168a/24 z.+e 153a/19, 165b/9 rû-yı z.+e 151b/10	zîn	: (Far. is.) Eyer . ser-i z.+den 151b/9
zemistāñ	: (Far. is.) Kış mevsimi. z. 168a/23	zincir	: (Far. is.) Birbirine geçmiş demir halkalardan oluşan bağ, suçlu ve kölelerin ellerini bağlamada kullanılır. z. 165b/21
zenādiḳa	: (Ar. is.) Zındıklar. z.-yı pür-firîb 149a/25	zindān	: (Far. is.) Karanlık, yeraltı hapisanesi, z.-i 'ademde 164a/11 z.+a 167a/13
zendeḳa	: (Ar. is.) Kâfirlik, dinsizlik. z. 149a/17, 149a/3 z.+ların 154a/7	zîr	: (Far. is.) Alt, aşağı. z. 151a/22
zer-dūzi	: (Ar. is.) Altın ve sırma işleyicisi. z. 170a/24	zîrā	: (Far. e.) Çünkü, şundan dolayı ki. z. 138b/7, 145b/4, 148a/10, 158b/14, 163a/15, 169b/8
zerrîn	: (Ar. s.) Altından yapılmış. z. 165b/24	ziyāde	: (Ar. is. c. ziyādât) 1. artma,
zevāde	: (Ar. is.) Erzak, azık. z.+yi 145a/10		
zevāl	: (Ar. is.) Yok olma. z.-i devletine 140a/20		
zevḳ	: (Ar. is. c. ezvāk) Hoşa giden hal, eğlence, eğlenti, cünbüş, eğlenme. Z. 162a/6		
zeyn	: (Ar. is.) Süs, bezek. z. 165b/24		
zill	: (Ar. is.) Gölge, koruma, sahip çıkma. z.-i ḥimāyet 168a/17 z.-i sa'âdetleri 141a/14		
zîmn	: (Ar. is.) Açıkça söylenmeyip dolayısıyla anlatılmak istenilen söz, gizli maksat. z. 160b/7		
zifāf	: (Ar. is.) Evlenme. z. 163a/17		
zih	: (Far. is.) Yay kirişi.		

- çoğalma. 2. s. artan, fazla kalan.
3. s. çok bol, aşırı, fazla.
z. 135b/20, 138b/4, 139b/15,
145b/16, 151b/10, 153b/18,
153b/19, 153b/24, 154b/2,
157b/8, 158a/15, 159b/14,
162a/8, 163b/23, 168b/1,
170b/20, 172a/19
z. oldu 145b/12, 159a/13
z. olduğımı 145b/23
- ziyāfet** : (Ar. is.) Yemek şöleni.
ż. 135b/10, 163b/1, 163b/12,
166b/11
tertīb-i esbāb-ı ż.+de 136a/21
ż. idüp 138a/13
ż.+ler 168b/24, 173a/12
ż.+ler eyledi 137b/18
ż. olunup 163b/5
- ziyāret** : (Ar. is.) Görmeye gitme,
görüşmeye gitme, gidilme.
z. eyledi 168b/19
z.+ e 172a/3
z. idüp 168b/17, 174a/2
z.+inde 154b/17
z.+ine 154a/12
- ziyāretgāh** : (Ar. Far. birl. is.) Ziyaret
yeri, türbe.
z.+dur 155a/4
- zuhūr** : (Ar. is.) Görünme, meydana
çıkma, başgösterme, türeme.
ż.-ı Sulţān Muḥammed 148b/13
ż. ider 171a/11
ż.+a 158a/3, 158a/5, 172a/22
ż. itmekle 145b/8
ż.+larına 152a/22
- zu‘m** : (Ar. s.) Bâtlı zan, sanı, boş
inanç.
z.-ı fāsidi 158a/9
- Zü'l-Celāl** : (Ar. is.) Celāl, ululuk sahibi
olan Allah.
dergāh-ı Z.+de 159a/25
- zümre** : (Ar. is. c. zümer) Bölük, takım,
cemaat, topluluk.
z.+si 152a/19

SÖZ DAĞARCIĞI

Sözlükte yer alan toplam madde başı sayısı : 2853

Toplam alt madde sayısı : 8255

Türkçe madde başı sayısı : 488

Arapça madde başı sayısı : 1858

Farsça madde başı sayısı : 497

Rumca madde başı sayısı : 4

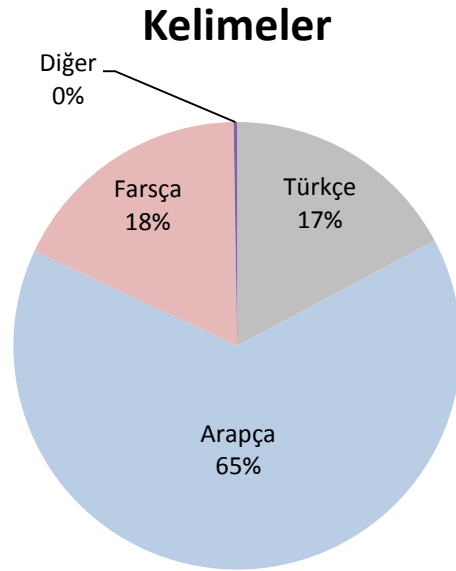
Sırpça madde başı sayısı : 2

İtalyanca madde başı sayısı : 2

Macarca madde başı sayısı : 1

Toplam kelime sayısı : 18610

Yukarıdaki verilere göre metinde Arapça % 65, Farsça %18, Türkçe %17 oranında bulunmaktadır.

ARAPÇA İBARELER DİZİNİ

- ‘ala'r-ra's-i ve'l-'ayn : Başım gözüm üstüne anlamına gelen bir söz.
a. 137b/13
- ‘ale'l-fevr : Hemen, derhal.
a. 136a/2
- ‘ale'l-ittişāl : Ara vermeksizin, fasılasız.
a. 159b/22
- ‘aleyhi's-selām : “Ona selam olsun!” manasında peygamberin adı anılırken kullanılan bir söz.
a.+1 154a/20
- ‘aleyhü efzālū't-tehiyye : En güzel selamlar ona olsun.
a.+nüñ 161a/23
- ‘avām-ı ke'l-en'āmdan : Havyanlar gibi olan geniş halk kitlesinden.
a.+dan 149b/13
- ‘ayne'l-yakīn : Doğruluğundan şüphe edilmeyen ilim ve görülerek elde edilen kesin bilgi.
a. 145a/20
- ba' de ḥarābi'l-başra : İş işten geçtikten sonra anlamında kullanılan bir deyim.
b. 146b/19
- bi-'avni'llāhi'l-meliki'l-ḡadīr : Her şeyin sahibi ve her şeye gücü yeten Allah'ın yardımını ile.
b. 170a/1
- bismillāh : Allah'ın adıyla.
b. 171b/9
- bi-ḡaderi'l-imkān : İmkan ölçüsünde.
b. 138b/5
- cemāziye'l-ūlā : Kameri aylardan beşincisi.
c.+sınuñ 154b/7, 142b/4
- cemāziye'l-āḡire : Kameri aylardan altıncısı.
c.+nüñ 156b/3
- cemāziye'l-evvel : Kameri aylardan beşincisi.
...
c.+isinüñ 156b/2, 152a/3
- eben-'an-ceddin : Babadan , büyükbabadan , dededen gelen.
e. 135b/21

- el-'uhde 'ale'r-rāvi : Yanılgı râviye ait.
e. 159b/17, 172b/22
- el-ḡarbū ḡud' atūn : Hz. Peygamber'in (a.s.m.) “Harp hiledir.” anlamındaki sözü.
e. 145b/20
- el-'ilmü 'indallah : İlim yüce Allah'ın katındadır.
e. 145a/4, 171a/12
- en-nezaretü'l-ūlā nazaru'l-ḡamḡā : İlk bakışta bir şey anlaşılmaz, anlamında bir söz.
e.- 152b/17
- ene nebiyyü's-seyyfūñ : Ben kılıç peygamberiyim...
e. 150b/14
- fa'tebirū yā uli'l-elbāb : Düşünün de ibret alın ey akıl sahipleri! (Haşir suresi 59/2.)
f. 143a/4
- ḡaḡḡ-ı Sübhānehu ve te'ālā : Her türlü eksikten uzak olan Yüce Allāh.
ḡ. 159a/20
- ḡaḡḡ te'ālā : Yüce Allāh.
ḡ. 137a/23, 143a/15
- ḡazret-i Risālet-penāh : Risaletin kendine istinad ettiği Hazret-i Muhammed (a.s.m.)
ḡ. 154a/19
- iḡḡa' i'l-ḡadīde bi'l-ḡadīd : Demiri demirle kes. Türkçede "Çivi çiviye söker.", "Dinsizin hakkından imansız gelir." anlamlarında kullanılan deyim.
i. 157a/1
- imme'l-mülk ve imme'l-helek : Ya saltanat veya ölüm.
i. 140a/20
- 'inde't-taḡḡik : İnceleme anında.
'i. 161b/19
- in-ḡā'allāh-ı te'ālā : Yüce Allāh'ın izni ile.
i. 140b/20, 142b/13, 156a/5, 157b/10
- in-ḡā'e'l-Mevlā : Allah'ın izni ile.

i. 157b/17
ke'ennehu : Sanki, tıpkısı...
k. 152b/7, 166b/5
kemā-yenbağī : Gerektiği gibi, layık olduğu şekilde.
k. 136a/22, 163b/1
ḳuddise sirra : Allah sırrını mübarek kılsın.
k.+nuñ 159a/22
ḳuddise sirruh : Allah sırrını mübarek kılsın.
k. 168b/18, 170a/6, 171b/25, 172b/8
k.+aya 154b/11
ḳuddiset esrāruhüm : Allah sırrını mübarek kılsın.
k. 155b/20
Ḳuṭṭā' uṭ-ṭarīḳ : Yol kesen.
k.166a/17
le-kerakūbi huyūli ecnādin : Daha önce de bu cümleyi anlamamıştım.
l. 141a/19
mā-fi'l-bāl : Akılda olan, hatıra gelen.
m.+ı 150a/20
mette' anallāhu bi-esrārihim ve nevvere-nallāhu bi-envārihim :Allah onların sırlarıyla bizi faydalandırsın, onların nurlarıyla bizi nurlandırsın.
m. 156a/4
meh-mā-emken : İmkan oldukça, elverdiği sürece, elverirse şayet.
m. 138b/17
min ba'd : Bundan sonra.
m. 160a/19
min meāşiri'l-ḥazākāti ve'l-ferāseti : Maharet ve ferasetin güzel etkili sonuçlarından.
m. 145b/9
mine'l-mehdi ile'l-leḥdi : Beşikten mezara kadar, ilim öğrenin,
m. 146a/23
müşārü'n-ileyh : Kendisine işaret olunan, adı geçen, adı anılan.
m. 57b/20, 57b/9,

m. 136a/15, 145b/17, 149a/6, 149b/8, 150a/11, 150a/5, 150b/8, 165a/3
Raḥimallāh-ı te'ālā : Yüce Allah'ın rahmeti.
r. 156b/16
Raḥmetullāh-i 'aleyh rahmeten vāsı' aten : Yüce Allāh'ın sonsuz rahmeti onun üzerine olsun.
r. 140b/17, 172a/4
Raḥmetullāhü'l-Melikü'l-müte'āl : Yüce Aşkın Melik Allah (c.c.) ona rahmet eylesin.
r. 153a/5
sālifü'l-beyān hengāme-künān :
s. 152b/13
şallallāhü 'aleyhi ve sellem : Allah'ın selat ve selamı onun üzerine olsun.
s. 155b/3
ṭarfetü'l-'ayn : Gözün bir anlık açılıp kapanmasına kadar geçen zaman, an.
t.+da 145a/18
Te'alallāh : Yüce Allah.
t. 135b/7
Vallāhu a'lem bi-ḥaḳıḳıyye : Doğrusunu ancak Allah bilir.
v. 161b/3
Vallahu a'lem bi-ḥaḳıḳātihi ḥadīd : İşin gerçeğini en iyi Allah (c.c.) bilir.
v.+inüñ 142b/9
zeydun ḳā'imun : Zeyd ayakta, kaimdir, dikilmektedir.
z. 154b/6
Zü'l-Celāl : Celal ve azamet sahibi, Allah (c.c.)
z.+de 159a/25

KİŞİ ADLARI DİZİNİ

-A-

Ahmed : (bkz. el-Melik el-Muzaffer
Aḥmed bin el-Melik el-Mu'eyyed.)
a. 144a/7
a.+i 157b/2

Aḥmed : Menteşeoğularından Yakup
Bey'in oğlu olan İlyas bey'in iki
oğlundan biri.
a. 163b/17, 163b/16
a. Beg 164a/6

Aḥmed Câmî : Horasan'ın büyük
velîlerinden. İsmi Ahmed bin Ali
Nâmîkî Câmî, künyesi Ebü'l-
Hasan'dır. Eshâb-ı kirâmdan Cerîr
bin Abdullah'ın (r.anh)
soyundandır. Câm kasabasına
yerleştiği için Câmî ismiyle
anılmıştır.
a. 154b/15

‘**Alâeddîn Çelebî** :
‘a.+ 'nüñ 174b/8

‘**Ali** : Karamanoğlu Mehmet'in
oğullarından biri.
‘a. 166a/4
‘a. Beg 165b/14, 165b/16, 165b/23
‘a. Beg Qaramânî 166a/1

‘**Ali Beg** : (bkz. Evrenos oğlu ‘Ali Beg)
169b/21 , 173b/6

‘**Ali Beg** : Akkoyunlu hükümdarlarından
Kara Osman Bayındır'ın
oğullarından biri. Uzun Hasan'ın
babasıdır.
‘a.+e 157a/23

‘**Ali Beg** : (bkz. Firüz oğlu ‘Ali Beg)
‘a.+e 162a/7
Firüz Paşaoğlu ‘a. 162a/3

‘**Ali Bengî** : (bkz. Bengî ‘Ali)
‘a. 166a/5
‘a.+yi 166a/13

‘**Ali Paşa** : Emir Süleyman ve Musa
Çelebi'nin veziriazamı.
‘a. 153a/10
‘a.+nuñ 141b/4

‘**Ali Paşaoğlu İbrâhîm** : Emir Süleyman ve

Musa Çelebi'nin veziriazamının
oğlu.
‘a. 135b/20

Alparslan : II. Murat zamanındaki Canik
beyi.
a. 166b/8

Alparslanoglu Hüseyin Beg : Canik beyi
Alparslan'ın oğlu.
a.+i 168a/6

‘**Ârif Çelebî Efendi** : II. Murat zamanında
yaşayan, Mevlana'nın torunlarından
bir şeyh.
‘â.+ 'yi 172b/8

-B-

Baba Nahhâs Ankaravî : Hacı Bayram'ın
öğrencilerinden.
b. 155b/19

Bahşî Beg : Mihaloğlu Muhammed beyin
oğlu.
b.+e 138b/1

Balabân Paşa : Enderunda yetişip Menteşe ve
sonra Tokat beylerbeyi oldu. 850
(1446) tarihinde vefat etti.
b. 163b/21

Baltaoğlu : Çelebi Mehmet'in emriyle Musa
Çelebi'yi boğan kişi.
b. 140b/12

Bâyezîd Paşa : II. Murat dönemi
veziriazamlarındandır. I. Mehmet
döneminde önce Rumeli beylerbeyi
sonra vezir olmuştur. Düzmece
Mustafa olayında esir düşmüş ve
824/825 (1421/22) 'te şehit
edilmiştir.

b. 140b/3, 140b/9, 145b/2, 145b/21,
146a/11, 146a/4, 150a/11, 153a/16,
158a/18, 158b/1, 158b/9, 158b/11,
158b/24, 158b/3

b.+dan 158b/7
b.+nuñ 145b/18, 146a/3, 158b/2
b.+ya 159a/1

b.+yı 139b/24, 150a/3, 158a/17,
158a/23, 159a/15, 159a/18, 159a/8

Bây Sunkür Mirzâ : Timur İmparatorluğunun ikinci hükümdarı Şahruh Mirzanın oğlu.

b.+y1 143a/6

Bedreddin : Simavna kadısı İsrail b. Abdulaziz'in oğludur. Musa Çelebi'nin hizmetinde bulunmuştur. serkeşçe hareketleri ve dini konudaki farklı yaklaşımlarından dolayı padişah buyruğuyla yakalanıp 825 (1421/22) 'de öldürülmüştür.

b. 149b/2, 149b/23, 150a/4, 150a/6

kaşd-ı b. 150a/13

b.-i mülhid 149a/6

b.+e 150a/15, 150b/2

Bedreddin Ahmed : I. Mehmet dönemi din alimlerinden. Hacı Bayram'ın öğrencilerinden. b. 155b/19

Bedreddin Dakık : I. Mehmet dönemi din alimlerinden. Hacı Bayram'ın öğrencilerinden. b. 155b/19

Bengi ' Ali : Karamanoğlu Mehmet beyin küçük kardeşi, Niğde emiri. b.+y1 166a/7

Bolılı Şalâhaddin : I. Mehmet dönemi din alimlerinden. Hacı Bayram'ın öğrencilerinden. b. 155b/19

Börklüce : (bkz. Börklüce Muştafa.) b.+ye 162b/21

Börklüce Muştafa : Simavna kadısı Şeyh Bedreddin'in askerlerindendi. II. Murat devrinde Bayezid Paşa elinde katledildi. b. 148b/21

Burağ Beg : I. Mehmet döneminde Musa Çelebi ile mücadelede etkin olmuş Rumeli'deki emirlerden. b. 138b/8, 140b/9

Burhâneddin oğlu Zeynel- ' abidin :Kadı Burhaneddin'in oğlu. b. 172b/15

Burusalı Şeyh ' Ömer Dede : I. Mehmet dönemi alimlerinden. b. 155b/20

Büyük Ahmed Çelebi : II. Murat'ın

çocuklarındandır. Amasya'da vefat etmiş ve Bursa'ya I. Murat'ın mezarının yanına defnedilmiştir. a. 156b/13

-C-Ç-

Cihānşāh : Karakoyunlu devletine en parlak dönemini yaşatan hükümdar. c. 157a/13, 157a/16, 157a/2, 157a/5 c.+uñ 157a/19

Cuki : Timur imparatorluğu hükümdarı Şahruh'un oğlu. c. 143b/15

Cüneyd : Aydın Beyi İsa Bey'in oğludur. Osmanlıya sürekli sorun çıkarm İzmirli Cüneyd, 830 (1427)'de yakalanıp öldürüldü. c. 160b/2, 164b/14, 164b/9 c.+i 164b/18 c.+uñ 164b/8

Çakmak : (bkz. el-Melik ez-Zāhir Ebu Sa' id Çakmak.) ç. 157b/13 Emir Ç. 157b/1

Çaşnigirbāşı ' Elvān Beg : I. Mehmet döneminin çağnigiri. II. Murat'a padişahlık davetini götüren kişi. ç.+i 152a/7, 163a/20

Çelebi : (bkz. Mustafa Çelebi) ç.+y1 162a/5, 162a/10

-D-

Dāvudü'l ' Abbāsī : I. Mehmet döneminde Mısır'daki halifelerden biri. d.+y1 143b/22

Derağola : Eflak hakimlerinden biri. d. 163a/3

Derzibaşı Zağanus : Emir Süleyman'ın oğlunun lalası. d. 144b/24

Despot : II. Murat zamanında Semendire'yi tasarrufunda bulunduran kişi. d. 174b/13, 174b/16, 174b/22 d.+ 'uñ 175a/1

Dragula : II. Murat dönemindeki Eflak

hakimi.
d. 174a/1, 175a/19
Düzme : (bkz. Düzme Mustafa.)
d. 159a/23, 159a/5
d.+’nün 159a/17, 159b/1, 159b/11
d.+’ye 159a/18, 160a/11
d.+’yi 160b/25
Düzme Muştafâ : Yıldırım Bayezid’in
oğullarından kaybolduğu söylenen
ve Düzmece Mustafa diye anılan
kişi.
d. 157b/18, 160a/9, 161a/16,
161a/25
d.+’ya 164a/15
d.+’dan 158a/20
d.+’nuñ 158b/18, 159b/21
Düzmece Muştafâ : (bkz. Düzme Mustafa.)
d.+’nuñ 160b/18

-E-

Ebu'l-feth Sultân Muhammed : Fatih Sultan
Mehmet.
e. 156b/10
e. Hân 148b/8
Ebû Sa’id : Karakoyunlu hükümdarı Kara
Yusuf’un oğullarından biri.
e. 143a/9
el-‘Ārifbillāh eş-Şeyh ‘Abdullaṭif el-Ḳudsī: I.
Mehmet dönemi alimlerinden.
e. 154b/9
el-Melik el-‘Aziz Yusuf bin Birespāy : II.
Murat döneminde Memluk
hükümdarlarından biri.
e. 157b/10
**el-Melik el-Muzaffer Aḥmed bin el-Melik el-
Mu’eyyed** : I. Mehmet döneminde
Memluk hükümdarlarından biri.
e. 144a/2, 157a/24
el-Melik el-Müeyyed Şeyh : I. Mehmet
döneminde Memluk
hükümdarlarından biri.
e. 143b/23
**el-Melik eş-Şalīḥ Muhammed bin el-Melik
eż-Zāhir Ṭaṭar** : I. Mehmet
döneminde Memluk
hükümdarlarından biri.

e. 157b/4
el-Melik Eşref Birespāy : II. Murat
döneminde Memluk
hükümdarlarından biri.
e. 157b/7
el-Melik eż-Zāhir Ebu Sa’id Çakmak : II.
Murat döneminde Memluk
hükümdarlarından biri
e. 157b/12
el-Mevlā Burhaneddin Ḥaydar el-Hirevī : I.
Mehmet dönemi alimlerindedir.
Sadeddin Teftezânî’nin
öğrencisidir. Zemahşeri’nin
Keşşaf’ına ve İzahu’l-Meânî’ye bir
şerh yazmıştır. Şeyh Bedreddin’in
idamına fetva vermişti.
e. 153b/11
el-Mevlā Fahreddin el-‘Ācemī : 15. yüzyılda
yaşamış bir alimdir. II. Murat
döneminde Edirne’de şeyhülislamlık
yapmıştır.
e. 153b/15
el-Mevlā Muhyiddin : 15. yüzyılda yaşamış
alimlerden. Suyuti’nin hocalığını
yapmış ve ömrünün büyük bir
bölümünü Mısır’da geçirmiştir.
e. 154b/1
el-Mevlā Şarı Ya’kūb el-Ḳaramānī : I.
Mehmet dönemindeki
alimlerden. Kur’an-ı Kerim’deki
Mü’min Suresi’nin 51. âyeti ile
Bakara Suresi’nin 61. âyetleri
arasındaki uyumu ifade etmek için
yazdığı Risalesi ile bilinir.
e. 154a/14
el-Musta’in Billāh Ebu'l-Fazl ‘Abbāsī : I.
Mehmet döneminde Mısır’daki
padişahlardan.
e. 143b/19
Emir Sultân : Yıldırım Bayezid’in kızı Hundi
Fatma Hatun’un kocası.
e. 159a/22, 168b/18, 170a/5
Emir Evrenos : (bkz. Evrenos)
e. 135b/8
Emir Ḥacı Beg eş-Şūfī : Mısır sultanı ez-
Zahir Tatar’ın devlet işlerini yürüten
kişi.

e. 157b/5
Emir Hacı Hemedani : Bağdat hakimlerinden.
e. 157a/18
Emir Seyyid Neccari :
e. 171b/25
Emir Süleyman : Yıldırım Bayezid'in çocuklarından biri. Ankara Savaşı'ndan sonra Edirne'de padişahlığını ilan eden ilk şehzade.
e. 140b/25, 141a/11, 141a/15, 141a/23, 141a/6, 141a/8, 141b/10, 141b/17, 141b/23, 153a/10
e.+a 140b/13, 141b/7, 153a/21
e.+ı 141b/16
e.+uñ 141a/22, 141b/1, 141b/22, 144b/18
Emir Tatar : Kısa bir süre Memluk sultanlığı yapmış kişi.
e. 144a/5, 157a/25
Emir Timur : (bkz. Timur)
e. 155a/22
e.+uñ 143b/6
eş-Şeyh Abdumu'ti : Şeyhü'l-Haremlikle meşhur devrin alimlerinden.
e. 155a/5
eş-Şeyh Abdurrahim el-Merzifoni : Mısır'da Zeynüddin Hafı hizmetinde bulunmuş, Merzifon'da 885 yılında vefat etmiştir. Burada bir merkadı vardır.
e. 154b/21
eş-Şeyh Abdurrahman Çelebi : Amasya'nın Gümüşlü kasabasından olduğu için Gümüşlüoğlu da denir. Dönemin alimlerindedir.
e. 155b/14
eş-Şeyh Pir İlyas : Timur'un Şirvan'a gönderdiği alimlerdendir. Daha sonra Amasya'ya dönmüş ve burada 837 (1433)'de vefat etmiştir. Halvetiye tarikatının kurucularındandır.
e. 155a/22
eş-Şeyh Şalahaddin Lutfullah : Dönemin alimlerindedir.

e. 155b/20
eş-Şeyh Zekeriyya el-Halveti : Halvetiye tarikatı mensuplarındandır. Pir İlyas yerine şeyh olmuştur. Kabri Amasya'da Saraçlar çarşısı yanındadır.
e.- 155b/12
Evrenos : I. Murat'ın hizmetinde bulunmuş, Fetret döneminde inzivaya çekilmiş ve padişaha hep sadık kalmıştır. Oğulları İsa ve Ali Bey de Osmanlı'ya hizmet etmiştir. Bu soyun devlet erkanındaki izleri sonraki dönemlerde de devam etmiştir.
e.+ı 138b/16
e. Beg 135b/10, 135b/11, 135b/12, 138b/4, 158a/10
e. Beg Gazi 135b/2, 139b/11, 140a/2
Hacı e. Beg 138b/2
Evrenos oğlu : Evrenos Bey'in oğulları Ali Bey ve İsa Bey'dir.
e. 160a/2
e.+nı 162a/15
e.+ları 161b/2
Evrenos oğlu Ali Beg : Evrenos Bey'in iki oğlundan biri.
e. 169b/19, 172b/24
e.+ 'i 170b/24, 173b/2
Evrenos oğlu İsa Beg : Evrenos Bey'in iki oğlundan biri.
e.+i 163a/13
-F-
Fazlullah Efendi : Gebze kadısı.
f.+yi 136a/8
Fazlullah Tebrizi : Hurufilik tarikatının kurucusu.
f. 153b/22
Firuz Beg : I. Mehmet zamanındaki beylerden olup Antalya beyliği yapmış II. Murat zamanında vefat etmiştir.
f. 165a/12

Firūz Beg : Silistre muhafızlığını yapmış olan II. Murat dönemi beylerindendir. Varna Muharebesi'nde şehit olmuştur. f.+i 162a/16,

Firūz Beg oğlu Ya'kub Beg: I. Murat'ın hizmetinde bulunup Timur harbinde şehit olmuş olan Firuz Bey'in oğludur. f. 153a/9

Firūz oğlu 'Ali Beg : II. Murat döneminde İznik hakimi. f. 162a/20 f.+i 163a/4

-G-

Gāzī Hūdāvendigār : I. Murat, Murat Hüdavendigār. g. 140b/14

Germiyānoğlu : (bkz. Germiyānoğlu Ya'kub Beg) g. 163b/2, 168b/12

Germiyānoğlu Ya'kub Beg : II. Murat dönemindeki Germiyan beyi. g. 168b/13 g.+üñ 163a/23

Gümlüoğlu : Rumelide yer alan ve Düzmece Mustafa olayında saf değiştirerek II. Murat tarafına geçen ümeradan. g. 158a/11, 160a/2

Gümüslü oğlu : (bkz. eş-Şeyh 'Abdurrahman Çelebî) g. 155b/15

-H-

Hābil Akkoyn : Kara Osman Bayındır'ın oğlu. h.+lar 167a/19

Hācı 'İvaz Paşa (bkz. 'İvaz Paşa.) h. 144a/15, 144a/25, 144b/4, 153a/22, 158a/16, 160a/11, 160b/7, 160b/18, 160b/22 h.+ya 162b/20, 162b/22 h.+dan 160b/16

Halil Paşa : II. Murat dönemi

veziriazamlarından.

h. 163a/22, 163b/2, 169a/19

Hamza : Hz. Peygamberin (s.a.v) amcası, Hz. Hamza. h.+sıdur 164b/4

Hamza Beg : (bkz. Hamza Paşa) h. 165a/13, 165a/16, 165a/19, 165b/20, 165b/22, 165b/25

Hamza Beg : Samsun ve İzmiroğlu savaşlarında hazır bulunmuş beylerdendir. h.+e 147b/7, 147a/17

Hamza Paşa : Babası Firuz Bey'den sonra Antalya beyi oldu.

Karamanoğullarına karşı gösterdiği başarıdan sonra II. Murat tarafından Anadolu Beylerbeyliği verildi. h. 164b/10, 164b/4, 164b/5 h.+nuñ 164b/17 h.+ya 164b/3

Hasan Beg : Karahisar mutasarrıfı Melek Ahmed'in oğlu. h. 147b/1

Hasan Çelebî : II. Murat'ın çocuklarından biri. h. 156b/15

Haydar : Kocakayası kalesinin emiri. h. 167b/6 h.+uñ 167b/18, 167b/21 h. Beg 168a/3

Haydar Hirevî : (bkz. el-Mevlā Burhaneddin Haydar el-Hirevî) h.+den 153b/19

Hazret-i Risālet-penāh : Hz. Muhammed (s.a.v.) h. 154a/19, 155b/3

Hızır Beg : (bkz. İsfendiyār oğlu Hızır Beg) h. 147b/21, h.+e 147b/4 h.+üñ 147b/19

Hızır Beg : Yörgüç Paşa'nın oğludur. Varna Savaşı'nda şehit olmuştur. h. 166b/25, 167a/1 h.+i 166b/21

Hüsāmî : Abdurrahman Çelebi'nin kullandığı mahlas. h. 155b/17

Hüseyin Beg : (bkz. Alparslanoğlu Hüseyin Beg)
h. 168a/9
h.+i 168a/13, 168a/14

-İ-

İbrāhīm : (bkz. **Ḳaraman oğlu İbrāhīm Beg**)
i. 165b/14, 166a/3, 166a/8
i. Beg 165b/16, 165b/19, 166a/12,
172a/15, 172b/3, 172b/5

İbrāhīm Paşa : Emir Süleyman ve Musa Çelebi'nin veziriazamı Ali Paşa'nın oğlu.
i. 135b/22, 136a/13, 136a/4
i. 153a/11, 153a/22

İbrāhīm Paşa oğlu Maḥmūd Çelebī: Çandarlı ailesinden sadrazam İbrahim Paşa'nın oğludur.
i.+ye 163b/9

İlyās : Menteşeoğlu Yakup Bey'in oğlu
i. 163b/14, 163b/15, 163b/17
i.+uñ 163b/16

İsā : (bkz. **Ḳaraman oğlu İsā Beg**)
İ. 166a/4, 166a/8
İ.+e 166a/11

İsā Çelebī : Yıldırım Bayezid'in oğullarından, taht kavgasına katılan şehzadelerden.
İ. 141a/2, 153a/17
İ.+ye 137a/4
İ.+nũñ 141a/5

İsfend : Karakoyunlu hükümdarı Kara Yusuf'un oğullarından.
i. 143a/16

İsfendiyār : (bkz. İsfendiyar Bey)
i. 141a/21, 141b/4, 143a/9, 156b/11,
162b/14, 162b/2, 162b/4, 162b/9,
163a/16
i.+da iken 163a/2
i.+a 141a/23, 141b/2, 147a/6

İsfendiyār Beg : Kastamonu beyi.
i. 145a/8, 147b/3, 163a/25
i.+e 146b/10, 174b/10
i.+ün 173a/19

İsfendiyār oğlu Hızır Beg : İsfendiyar Bey'in oğullarından biri.

i.+den 147b/17

İsfendiyār oğlu Ḳasım : İsfendiyar Bey'in oğullarından biri. Osmanlı hizmetine girmiştir.
i. 147a/3
i. Beg 163b/7

İşhak Beg : II. Murat dönemi Rumeli'deki beylerden.
i. 173a/4, 174b/4, 175a/13, 175a/6
i.+den 169a/6
i.+e 173a/9
i.+i 168b/10

İşhak Beg oğlu İsā Beg : Rumeli'deki beylerden olan İşhak Paşa'nın oğlu.
i.+i 174a/10

İşhak Beg oğlu Paşa Beg : İşhak Bey'in oğlu.
i.+i 164b/24

İşhak Paşa : (bkz. **İşhak Bag**)
ş. 175a/15, 174b/18

İskender : II. Murat zamanında Arnavut hakiminin oğlu.
i. 174a/16, 174a/5

İskender : Karakoyunlu hükümdarı Kara Yusuf'un oğullarından biri.
i. 143a/9, 143a/16, 143b/14, 143b/9,
156b/20, 156b/22, 157a/1, 157a/11,
157a/5, 157a/8
i.+uñ 143b/11, 143b/16, 157a/2,
157a/6, 157a/7

İskender bin Ḳara Yusuf : (bkz. İskender)
i. 143b/7, 170a/17

İskender Mirzā : (bkz. İskender)
i. 170b/13

i.+ya 170a/23, 170b/7, 170b/8
İvaz Paşa : II. Murat'ın vezirlerinden.
i. 160b/1, 170a/7
i.+ya 158b/4

İzmir oğlu : (bkz. Cüneyd)
i. 137a/13, 152a/12, 158a/14,
159a/15, 160b/15, 164a/21,
164a/22, 164b/6
i. Cüneyd Beg 137a/4,
159a/10, 160a/25, 164a/14
i.+na 160a/16
i.+nı 160b/2
i.+nuñ 164b/5

İzmiroğlu Ḥamza Beg : İzmiroğlu Cüneyd'in

oğlu.
i. 139a/22, 140a/11

-K-

Ḳādı Bedreddīn : (bkz. Bedreddīn)
ḳ. 149b/15

Ḳaraca Paşa : II. Murat döneminin Anadolu
Beylerbeylerinden.
ḳ.+ya 163b/8

Ḳara Ḥalīl : Musa Çelebi komutanlarından.
ḳ. 138b/21, 138b/23

Ḳaramanoğlu: Karamanoğlu beyi Mehmet.
ḳ. 144a/20, 144b/7, 145b/7, 146a/2,
164b/13, 165b/3, 172a/11, 172a/14,
172b/19, 173a/3
ḳ.+na 141a/16, 141a/8, 146b/7
ḳ.+ndan 145a/6
ḳ.+nı 172a/18
ḳ.+nuñ 145b/8, 146a/4, 165a/14,
165a/9, 172a/7, 174b/19
ḳ. Muḥammed 165a/6
ḳ. Muḥammed Beg 144a/7,
144a/14, 145a/15, 145b/22,
165a/22, 165b/10, 166a/3

Ḳaraman oğlu İbrāhīm Beg : Karamanoğlu
Mehmet'in oğlu
ḳ. 171a/15

Ḳaraman oğlu 'İsā Beg : Karamanoğlu
Mehmet'in oğlu.
ḳ. 172b/14

Ḳara Oşmān Bayındır : Akkoyunlu
hükümdarı.
ḳ. 147a/21, 143b/2, 164a/7
ḳ.+ı 143b/13
ḳ.+ınuñ 157a/22, 167a/19
ḳ.+uñ 143b/11

Ḳara Tāceddīn oğlu Maḥmūd Beg : II. Murat
döneminde Şehzade Mustafa
olayında Şarabdar İlyas Paşa'nın
yanında yer alan bey.
ḳ. idi 161b/20

Ḳara Ya'ḳūb bin İdris : Dönemin
alimlerinden.
ḳ. idi 154a/23

Ḳara Yusuf : Karakoyunlu hükümdarı.
ḳ. 142b/16, 143a/1, 143a/18,

143a/24, 147a/21, 147a/22
ḳ.+uñ 143a/8

Ḳāsım : Koca Kayası hakimi Haydar'ın oğlu.
ḳ. 167b/8

Ḳāsım Beg : İsfendiyar Bey'in oğlu Kasım.
Osmanlı hizmetine girmiştir.
ḳ. 147a/11, 162b/5
ḳ.+e 147a/12
ḳ.+i 145a/9, 146b/12
ḳ.+uñ 147a/7

Kör Şāh Melek Beg : I. Mehmet'in
emirlerinden.
ḳ.+i 136a/14

Ḳubād : Karakoyunlu hükümdarı
İskender'in oğlu.
ḳ. 157a/6, 157a/10, 157a/11,
157a/12

Ḳurd Ḥasan : İzmirli Cüneyd'in hizmetinde
bulunanlardan.
ḳ. 164b/8
ḳ.+ı 164b/10, 164b/18

Küçük Aḥmed Çelebī : II. Murat'ın
çocuklarından.
k. idi 156b/11

Kürd Ozan : I. Mehmet'in ölümünün nasıl
saklanacağı konusunda fikir belirten
kişi.
K 152b/3

-L-

Leylā : İskender'in cariyelerinden biri.
l. 157a/9
l.+ya 157a/6

-M-

Maḥmūd : Mentешеoğlu Yakup Bey'in oğlu.
m. 163b/14, 163b/15

Maḥmūd Çelebī : İbrahim Paşa'nın oğlu.
m.+nuñ 163b/10

Maḥmūd Paşa : II. Mehmet'in veziriazamı.
m. 153b/23

Melek Aḥmed oğlu Ḥasan Beg : Sultan
Murat'ın hizmetkarlarından Melek
Ahmet'in oğlu.
m.+uñ 147a/25

Menteşeoğlu Ya'küb Beg : Mentşeoğuları beyi.

m. 163b/14

Mevlānā : I. Mehmet'in kazaskeri.

m. 153a/24,

Mevlānā : (bkz. el-Mevlā Faḥreddīn el-^c Ācemī)

m. 154a/3, 154a/5

m.+y1 154a/1

m.+nuñ 154a/11

Mevlānā Faḥreddīn : (bkz. el-Mevlā Faḥreddīn el-^c Ācemī)

m.+e 153b/25

Mevlāna Ḥamza : II. Murat dönemi alimlerinden.

m.+ 'y1 172b/21

Mevlānā Neşrī : (bkz. Neşrī)

m. 145b/5

Mevlānā Sa' deddīn : Sadeddin Teftezānī.

m.+den 153b/12

Mevlānā Yektān : ?

m. 154a/15, 154a/16

Mezīd ağā : Mustafa Çelebi'nin

öldürülmesini uygulayan kişi.

m.+y1 162a/24

Mezīd Beg : II. Murat'ın Rumelideki beylerinden, Alacahisar'ı fetheden bey. m. 165a/5

Mihālođlı (Mehmed) : Musa Çelebi'nin veziri ve Rumeli Beylerbeyliği oldu. Düzmece Mustafa olayında affedildikten sonra II. Murat'ın hizmetinde bulundu. Kadı Taceddin tarafından şehit edildi.

m. 138b/18, 138b/24, 139a/25, 139b/1, 140b/9, 160a/1, 160b/22, 162a/18

m.+nı 162a/25

m.+ına 138b/22

m.+nuñ 160a/10

m. Muḥammed Beg 136b/2, 138a/25, 159b/19, 159b/25

Minnet Beg : Musa Çelebi havassından bir mir.

m. 146b/21,

Minnet Beg : Tatar bir aşiret beyi

m. 148a/8

m.+uñ 148a/4

Minnet Beg oğlı Muḥammed Beg : Tatar aşiret beyi Minnet Bey'in oğlu.

m.+uñ 148a/14

Mīrān-şāh : Timur'un oğullarından, Acem hakimi.

m.+uñ 142b/21

Mirçe Voyvada : Eflak devleti hakimi.

m. 141b/7

Mīr Muḥammed bin Kara Yusuf :

Karakoyunlu hükümdarı Kara Yusuf'un oğullarından biri. m. 157a/17

Mīr Süleymān : (bkz. Süleymān)

m. 138a/5

Mollā 'Ali Tūsi : Dönemin mollalarından.

m. 154a/12

Mollā Ḥaydar Hirevī : (bkz. el-Mevlā Burhaneddīn Ḥaydar el-Hirevī)

m. 150a/22

Molla İdrisi Bidlisī : Ünlü tarih

muharrirlerinden.

m. 140b/20, 171b/25

Mollā Neşrī : (bkz. Neşrī)

m. 170a/7, 172b/14, 175a/24

Muḥammed Beg : (bkz. Karamanoğlı)

m. 145a/18, 145a/21, 145a/23, 146a/7

m.+uñ 165b/14, 165b/9

Muḥammed Şāh ibn-i Şemseddīn el-Fenari:

Devrin alimlerinden ve Bursa kadısı.

m. 153b/2

Muḥammed Şāh Fenārī : (bkz. Muḥammed

Şāh ibn-i Şemseddīn el-Fenari)

m.+nuñ 153b/16

Murād : (bkz. Sultān Murād)

m. 173a/22

m.- ı 156b/,1168a/19

m.+ 'uñ 171a/11

Murād Beg : İsfendiyar Bey'in oğlu.

m.+e 162b/15

Mūsā : (bkz. MūsāÇelebi)

m. 141b/14

m.+y1 141a/18

Mūsā Çelebī : Yıldırım Bayezid'in ođullarından. Fetret Devri'inde taht

kavgasına giren Őhzadelerden.
m. 135b/6, 135b/9, 136a/14,
136a/23, 136b/22, 136b/4, 136b/9,
137a/5, 138b/11, 138b/24, 138b/6,
139a/21, 139b/15, 139b/6, 139b/9,
140a/12, 140a/16, 140a/19,
140a/22, 140b/2, 141a/20, 141a/3,
141a/5, 141a/7, 141b/20, 146b/21,
148b/12, 153a/11, 153a/14, 159b/19
m.+’den 135b/23, 138b/4, 137b/8,
138a/15
m. ise 135b/17, 139a/12
m.+’nũñ 136a/1, 137b/11, 138a/25,
140a/10, 140b/16, 141b/10,
141b/13, 141b/20, 141b/3, 144b/6,
153a/12
m.+’ye 136b/2, 141b/15
m.+’yi 141b/5
MuŐtafā : (bkz. Mustafa Bey)
m. 145a/19
MuŐtafā : (bkz. Dũzme Mustafa.)
m. 158a/7
m.+’nuñ 159a/13
m.-yı meĥũl 159b/5, 161b/17
m.-yı meĥũlden 158b/20
m.-yı meĥũle 161b/6
m.-yı mec’ũl 159a/7, 160b/1
MuŐtafā : (bkz. Bũrklũce Mustafa)
m. 149b/16, 150a/15
m.+’yı 149a/13
MuŐtafā : (bkz. Mustafa Ćelebi)
m. 161b/16
MuŐtafā Beg : Karamanoğlu Mehmet’in
oğlu.
m. 145a/20
m.+’i 146a/7
MuŐtafā Ćelebĩ : Sultan Mehmet Ćelebi’nin
oğlu, II. Murat’ın kardeşi.
m. 142b/10, 161b/4, 162a/21
m.+’nũñ 161b/12
Musta’ĩn : (bkz. el-Musta’ĩn Billāh Ebu’l-
Fazl ‘Abbāsi)
m.+’i 143b/21

-N-

Neşri : Őnlũ tarih muharrirlerinden.

n.+’nũñ 141b/25
Nevrũz : Şam naibi.
n.+’a 143b/24

-O-

Orĥān Ćelebĩ : II. Murat’ın ĥocuklarından
biri.

o. idi 156b/15

Orĥān bin Emir Sũleymān : II. Murat’ın
amcasının oğlu.

o. 172a/5

Oruc Beg : (bkz. Oruc Paşa)

o. 164b/2

o.+’e 162b/18

Oruc Paşa : II. Murat dũneminde Anadolu
Beylerbeyi, Timurtaşoğlu Oruĥ.

o. 164b/4

o.+’nuñ 164a/23

‘OŐmān Beg : Teke Beyi.

‘o. 165a/10, 165a/16, 165a/8

‘OŞman Beg Bayındır : (bkz. Kara Osman
Bayındır.)

‘o.+’inuñ 143b/1

‘OŐmān Ćelebĩ : Aydın ili hakimi.

‘o. 175a/8

Özbek Ağa : II. Murat dũnemi devlet
adamlarından.

ő. 173a/8

ő.+’ya 173a/13

-P-R-

Paşa Yigid : Beylerin eskilerinden olup
Őskũp beyi olmuştur. 830 (1427)’de
vefat etmiştir.

p. 138b/8, 139b/25

Pĩr Budāđ : Karakoyunlu hũkũmdarı
Cihanşah’ın oğlu. Babasına isyan
edince babası tarafından öldũrũldũ.

p.+’a 142b/17

p.+’uñ 157a/21

p.+’a 157a/20

Pĩr İlyās : (bkz. eş-Őeyĥ Pĩr İlyās)

p. 155b/12, 155b/15

Pĩr ‘Ömer Beg : Kara Yusuf’un Erzincan
mutasarrıfı.

p. 147a/24
p.+e 147a/23
Reyhān Paşa : II. Murat'ın
Haremağalarından.
r.+y1 163a/21
Reyhān Ağa : (bkz. Reyhān Paşa)
r. 173a/8

-S-

Şadreddīn Şirvānī : Şirvan'daki ulemadan.
Timur'un Pir İlyas'ı gönderdiği kişi.
s. 155b/1, 155a/24
Şamağar oğlu : Karamanoğlu hududunda bir
aşiret.
s. 148a/7
Şaruca Paşa : II. Murat'ın komutanlarından.
ş.+ 'y1 172a/23
Savcı oğlu : Çamurlu sahrasındaki mücadelen
önce Musa Çelebi'nin hapsedtiği
adamlarından.
s. 140a/17
Seyyid Kāsım Enver : Dönemin ilim
ehlinden.
s.+e 155a/9
Simavīn oğlu Maḥmūd Bedreddīn :Musa
Çelebi zamanında kazasker, I.
Mehmet döneminde ise İznik
kalesinde görevli idi.
s. 148b/12
Simāvnoğlı Bedreddīn Maḥmūd : (bkz.
Bedreddīn)
s.+uñ 149b/7
Sinan : (bkz. Şeyhī)
s. 145b/13
Sinān Beg : Anadolu Beylerbeyi
Timurtaşoğlu Oruç Paşa'nın kardeşi.
s. 164a/23
Sinān Beg : Vidin Beyi.
s. 171a/23, 171b/14, 171b/16,
171b/8
s.+ 'ün 171b/3, 171b/12
Sinān Paşa : Rumeli Beylerbeyi.
s. 170b/17, 171a/22, 171a/5,
171b/3
s.+y1 165a/2, 171a/20
Sultān Aḥmed : (bkz. el-Melik el-Muẓaffer

Aḥmed bin el-Melik el-Mu'eyyed)
s. 157b/1
Sultān Muḥammed : Fatih Sultan Mehmet.
s. 170a/9, 174b/8
s. Ġāzī 170a/11
s. Hān 153b/21, 156b/12
Sultān Muḥammed : Kara Yusuf'un
oğullarından biri
s.+e 142b/17
Sultān Muḥammed : Çelebi Mehmet, I.
Mehmet.
s. 137b/8, 138a/17
s. 138a/8, 140b/17, 141a/1,
141a/10, 142b/15, 143b/18,
144a/12, 144a/6, 145b/10,
147b/15, 147b/9, 149a/14, 150b/23,
153a/15, 153a/7, 156b/2, 158a/1,
159b/19, 170a/8
s.+uñ 163a/21
s.+e 135b/25
s.+uñ 135b/16
s.+uñ 142b/10, 143a/21, 153a/13,
158a/1, 161b/15
s.+ün 161b/5
Sultān Murād : Osmanlı padişahlarından II.
Murat (1421-1451)
s. 142b/10, 147b/7, 155a/2,
156b/19, 156b/9, 157a/24, 157b/14,
157b/17, 157b/19, 158a/15, 158b/9,
161b/5, 162b/3, 165a/24, 170a/13,
170a/16, 172a/1
s. Hān 153b/17, 156b/4
s.+a 147a/16, 149a/15, 152a/7,
166a/9, 160a/13
s.+uñ 147a/25, 150a/1,
159a/25, 161b/25
s.-ı 'ālī nicād 159a/16
s.-ı evvel 156b/14
s.-ı Şānī 156b/17
s.+ı 152a/4
s.+uñ 152b/23, 156a/5, 157a/14,
157a/20, 160a/20
Sultān Yıldırım Bayezid : (bkz. Yıldırım
Bayezid)
s. 169b/9
Suyūṭī : Devrin din alimlerinden.
s.+nūñ 154b/2

Süleymān : Zülkadıroğulları beyliğinin hakimi.
s. 137b/10
s. Beg 137b/13, 137b/19

-Ş-

Şahābeddīn Paşa :II. Murat dönemi Rumeli Beylerbeylerinden.
ş.+ 'ya 174b/5

Şāh Melek : (bkz. Kör Şāh Melek Beg)
ş. 136a/15

Şāh Melik : Harezmi hakimi.
ş. 143a/15

Şah Muḥammed : Kara Yusuf'un oğlu.
ş.+ 'uñ 143a/24

Şāhruḥ : (bkz. Şāhruḥ Mirza)
ş. 156b/21
ş.+ 'dan 143b/7
ş.+ 'ı 143a/14

Şāhruḥ Mirzā : Timur İmparatorluğu'nun ikinci sultanı.
ş. 143a/10, 143a/25, 143a/4,
143b/15, 157a/1, 157a/15, 170a/17
ş.+ 'nuñ 143a/21, 156b/20
ş.+ 'ya 142b/21, 143b/6

Şarābdār : (bkz. Şarabdar İlyas)
ş. 162a/12
ş.+ 'uñ 162a/11

Şarābdār İlyās : I. Bayezid'in adamlarından olup Fetret devrinde I. Mehmet'in yanında oldu. Şehzade Mustafa'nın lalası olup daha sonra şehzadeyi kendi elleriyle II. Murat'a teslim etmiştir. Hamid mutasarrıfı iken vefat etmiştir.
ş. 162a/9, 166a/15, 162a/20,
171a/16, 172a/22
ş. Paşa 161b/20, 162a/5

Şemseddīn Fenārī : (bkz. Muḥammed Şāh ibn-i Şemseddīn el-Fenari)
ş. 170a/5, 170a/6

Şerafeddīn 'Ali Yezdī : Tarih muharrirlerinden.
ş.+ 'nüñ 141b/24

Şerafeddīn Paşa : II. Murat Haremağalarından.

ş. 163a/21

Şerīf Cürċānī : Mevlā Faḥreddīn'in hocası, devrin alimlerinden.
ş.+ 'den 153b/16

Şeyḥ 'Abdullāh : Dönemin ilim ehlerinden.
ş.+ 'ı 155a/10
ş. Semerċandī 155a/8

Şeyḥ 'Abdulmu'ṭī : Dönemin din alimlerinden.
ş. 155a/18
ş.+ 'ye 155a/14

Şeyḥ Bedreddīn : (bkz. Bedreddīn)
ş. 148b/10

Şeyḥ Ḥacı Bayram : Dönemin din alimlerinden.
ş. 155b/18

Şeyḫī : Harname şiiiriyle ünlü divan şairi ve tabip.
ş. 145b/13, 145b/18

Şeyḫ Luṭfullāh : Dönemin din alimlerinden.
ş. 155b/25, 156a/2

Şeyḫ Maḥmud Sindī : Dönemin yaşlı alimlerinden.
ş. 155a/7

Şeyḫ Mu'ṭī : Dönemin din alimlerinden.
ş.+ 'ye 155a/9

Şeyḫ Muẓaffereddīn Laredevī : Dönemin din alimlerinden.
ş. 155b/18

Şeyḫ Şadreddīn : (bkz. Şadreddīn Şirvānī)
ş.+ 'e 155b/4

Şeyḫ Şuca' el-Ķaramani : Dönemin din alimlerinden.
ş. 155b/18

Şeyḫ Zeyneddīn Ḥāfī : Dönemin ilim ehlerinden.
ş. 154b/11, 155a/5, 155a/8

-T-

Tāceddīn oğlu : (bkz. Ķara Tāceddīn oğlu Maḥmūd Beg)
t. 162a/17, 162a/25

Tahāretsüz Ḥatīb : Gelibolu yakasının âmili.
t. 161a/5

Tamacı oğlu : Çamurlu sahrasındaki mücadelen önce Musa Çelebi'nin

hapsettirdiği adamlarından.
t. 140a/17

Ṭaṭar : (bkz. Emīr Ṭaṭar)
t. 157b/3

Ṭayfūr : Koca Kayası Kalesi hakimi
Haydar Bey'i ele veren arkadaşı.
ṭ. 167b/23
ṭ. Çelebī 167b/18, 167b/20

Tekeoğlu : (bkz. Tekeoğlu Osman Bey.)
t. 165b/25
t.+na 165a/14
t.+nuñ 165a/22

Tekeoğlu Osmān Beg : Tekeoğlu beyliği
hakimi.
t.+e 165a/17
t.+i 165a/7

Tırhāla begi Sinān Beg : Taht mücadelesinde
Musa Çelebi'ye karşı Rumeli'de I.
Mehmet'in tarafına geçen bey.
t. 138b/8, 140a/1
t.+den 139b/11

Timūr : Timur İmparatorluğu'nun
kurucusu.
t. 153a/7, 157b/25
t.+da 157b/24, 169b/10
t.+dan 141a/2
t.-ı pūr,zūr 153a/7
Fetret-i t.+da 169b/10
vaḳ' a-i t.+da 157b/24

Timūrtaş oğlu Ali Beg : I. Mehmet'in
beylerinden, Gebze, Pendik gibi
İstanbul'a yakın yerleri fetheden
kumandan.
t.+i 148b/1

Timūrtaş oğlu Oruc Paşa : (bkz. Oruc Paşa)
t.+y1 164a/20

Timūrtaş oğlu Umūr Beg : I. Mehmet
döneminde Anadolu beylerbeyi.
t. 140a/23
t.+e 158b/13

Timūrtaş oğlu Umūr Paşa : (bkz. Timūrtaş
oğlu Umūr Beg)
ş. 170b/6

Timūrtaş Paşa : Kara Ali Bey'in oğludur.
Rumeli beylerbeyliği yaptı. Fetret
devrindeki taht mücadelesinde İsa
Çelebi yanında yer aldı. Ulubat'ta

katledildi.
t. 153a/17, 158a/22

Toğan Beg : Semendire sancağının beyi.
t.+e 175a/3

Ṭorlaḳ Hūd bin Kemal : (bkz. Ṭorlaḳ Kemāl)
t. 150a/15

Ṭorlaḳ Kemāl : Fetret Devri sonrasında
Manisa ve çevresinde
SimavnalıŞeyh Bedreddin
Mahmud'un düşüncelerini
yaymasıyla in kazandı.
t. 149b/16, 149a/24

Ṭurhan Beg : Rumelide yer alan ve Düzmece
Mustafa olayında saf değiştirerek II.
Murat tarafına geçen ümeradan.
t. 158a/10

-U-Ü-

Umūr Beg : (bkz. Timūrtaş oğlu Umūr Beg)
u. 159b/13
u.+üñ 159b/10

Umūr Paşa : (bkz. Timūrtaş oğlu Umūr Beg)
u. 170b/8

Umūr Beg oğlu Osmān Çelebī : Anadolu
beylerbeyi olan Umur Bey'in oğlu.
u.+ye 169a/4

Uzun Ḥasan : Akkoyunlu hükümdarı.
u.+uñ 157a/23

Üveys : Menteşeoğularından Yakup Bey'in
oğlu İlyas'ın iki oğlundan biri.
ü. 163b/16, 163b/17
ü. Beg 164a/9
ü.+i 164a/11

-V-Y-

Vilaḳ oğlu : Sırp kralı.
v. 140a/7, 164b/23, 169a/10,
169a/6, 171a/18, 173a/11, 173a/4,
173a/5
v.+na 168b/11
v.+ndan 175a/24
v.+nuñ 169a/8175a/21

Yaḫşı Paşa: Timurtaş'ın oğullarından.
y. 164b/16, 164b/5

Ya'ḳūb Beg : Ankara hakimi.

y. 137a/17
y.+e 137a/10,
y.+i 137a/20

Ya'küb Beg : Kara Osman Bayındır'ın oğlu.
y. 157a/22

Ya'küb Beg : Germiyanoğlu beyi.
y. 145b/13, 168b/16

Yıldırım Bāyezīd : Osmanlı padişahlarından,
I. Bayezid.
y. Hān 157b/24
y.+üñ 158a/3

Yıldırım Hān: (bkz. Yıldırım Bayezid)
y. 158a/24, 169a/12

Yörgüç Paşa : Rumiyye-i Suğra'nın hakimi
ve II. Murat'ın eski lalası.
y. 166b/2, 166a/23, 167a/24,
167b/20, 167b/25, 168a/2, 168a/5,
170b/1, 170b/4
y.+nı 166b/7
y.+nuñ 166b/17, 167a/10
y.+ya 166a/22, 168a/12, 170a/22

-Z-

Zeynüddin Hāfi : (bkz. Şeyh Zeyneddin
Hāfi)
z. 154b/22
z.+nüñ 155b/2

Zuħru'l-Mevāli Yusuf Bāli : Şemseddin el-
Fenari'nin biraderi, dönemin
alimlerinden.
z. 153b/9

Zülkadir oğlu Süleymān : Zülkadroğlu beyliği
beyi.
z. 172a/9
z. Beg 172b/15

YER ADLARI DİZİNİ

-A-

‘**Acem** : İran, Osmanlı devrinde bugünkü İran memleketinin ifade etmek için kullanılan ad.

a. 157a/14

a.+’de 154b/2, 171a/10

a.+’den 150a/22

diyār-ı ‘a.+’e 164a/9

‘**Adilceviz** : Van Gölü’nün kıyısında kalan, günümüzde Bitlis’e bağlı bir ilçe.

a. 143a/11

Ahlâṭ : Van Gölü’nün kuzeybatı kıyısında, günümüzde Bitlis’in bir ilçesi.

a.(sahrası) 143a/11

Akḫişar : Manisa iline bağlı bir ilçedir.

a.+’da 164b/7

Akḫoyunlu : Doğu Anadolu’da bir Türk beyliği ve bu beyliğin kurduğu devlet.

a. 143b/2

a.+dan 147a/21

Akşehir : Karaman eyaletine bağlı bir sancak.

a.+’e 172b/1

a.+’i 172b/14

a.+’ine 145a/13

Alacahisar : Sırbistan’ın orta kesiminde bir şehirdir.

a. 165a/4, 173a/23

‘**Ala’ed-din ovası** : Sofya yakınlarında bir yer.

a.+na 140a/13

Alıncaḫ :?

a. (kalesi) 143a/22, 157a/5

Amasiyye : Orta Karadeniz bölgesinde bulunan, günümüzde adı Amasya olan il.

a. 137b/6

a. 147a/16, 159a/20, 167a/21,

167a/4, 170a/22

a.+’de 155b/13, 155b/9, 156b/13

a.+’den 157b/20

a.+’dendür 155a/22

a.+’sini 162b/21

a.+’ye 159a/23, 166b/25

a.+’yi 166b/16

Anatoli : Anadolu) Asya kıtasının güney batısında, Güney Akdeniz ve Karadeniz arasında yer alan yarımada.

a. 136b/19, 137a/1, 147b/11,

149a/16, 151a/7, 152a/14, 152a/16,

153a/10, 161b/9, 162a/5, 164a/20,

164b/3, 165b/2, 169b/12, 170b/5,

173b/8, 174a/21

a.+’da 161b/13, 161b/19

a.+’dan 138a/19

a.+’dan 163a/7

a.+’ya 159a/17

a.+’yı 174b/21

Ankara : Ankara vilayeti.

a.+’ya 156a/3

Anṭaliyye : Antalya.

a. 146b/2, 165a/11, 165a/13,

165a/15, 165b/17, 165b/21,

165a/24, 165a/8

a.+’ye 165a/22

Arnavud : (Rumca ve Arnavutça’dan)

Balkan yarımadasının batı tarafında

oturan bir kavimdir. Osmanlı

devrinde, Kosova, İşkodra,

Manastır, Yanya vilayetleridir.

Şimdi müstakil bir devlet olup

Türkçe’de Arnavutluk şeklinde

söylenir.

a. 163a/14, 170b/17, 172b/24,

174a/10, 174a/5, 174a/12

Ayaşuluḡ : Efes, Selçuk.

a. 137a/13, 137a/8

Aydın : Ege bölgesinde bir şehir.

a. 137a/16, 137a/7, 144a/9,

148b/22, 149a/13, 149a/20,

149b/16, 161b/16, 164a/18,

164a/23, 175a/7

a.+’a 160b/16

Azerbaycan : Asya’nın batısında bulunan,

İran ve Sovyetler birliği arasında

bölünmüş bölge. Sovyetler

tarafından işgal edilen kısmı
günümüzde müstakil bir devlet.
a. 142b/16, 143a/21, 156b/19,
157a/15
a.+ 'a 143a/1
a.+ 'ı 157a/2

-B-

Bafra : Samsun'un ilçesi.
b.+ 'yı 147b/4

Bağdad : Mezopotamya'nın ortasında, Dicle
ırmağının iki yakası üzerinde yer
alan, günümüzde Irak'ın başkenti
olan şehir.
b. 143a/24, 157a/16, 157a/19,
157a/21
b.+ 'a 157a/18
b.+ 'ı 142b/17, 157a/20

Bakır Küre : Bakırküresi. Kastamonu'nun bir
kazası. Candaroğulları ile birlikte
Osmanlı topraklarına dahil
olmuştur. Bakır madenleri ile
meşhurdur.
b.+ 'sidür 147a/9
b.+ 'si 162b/14

Balıkesir : Marmara bölgesinde Bursa'ya
komşu şehir.
b.+ 'ide 156a/3

Bayburt : Bayburt ili. Doğu Karadeniz
bölgesinde bulunan Türmen ve
Çepnilerin yaşadığı bölge.
b. 143b/3, 147a/22

Bayezid : Doğu Bayezid'de bulunan on
dördüncü asırda yapılmış kale. .
b. (kalesi) 143a/7

Becene : Bursa'da bir mekan ismi.
b. 144a/23

Bedevi Çarlık : Tokat'ta, Osmanlı
zamanında kullanılan hapishanenin
bulunduğu yer.
b.+ 'ında 137b/4, 163b/20

Begşehir : Beyşehir.
b.+ ni 171a/16

Belgrad : Belgrad
b. 174a/20, 174a/21

Biğa : Yarımada şeklinde olan
Çanakkale'nin ilçesi.
b. 160b/25
b.+ 'da 152a/14
b.+ 'ya 152a/17, 160b/11, 160b/25

Bosna : Bosna, Bosna – Hersek.
b. 169a/17

Budun : Bugünkü Budapeşte 'nin Tuna
Nehri 'nin güneyinde kalan kısmı.
b. 151b/18, 173b/16, 173b/17,
173b/23

Burgun : ?
b. 151a/10

Burusa : Bursa.
b. 144a/15, 152b/24, 153b/10,
161b/22, 164b/6, 168a/14, 168b/14,
168b/6, 170a/4, 172a/24
b.+ 'da 136a/5, 136b/19, 141a/6,
148a/18, 151a/3, 153a/13, 154a/15,
159a/22
b.+ 'dan 144a/13, 173a/19
b.+ 'ya 137a/19, 138a/8, 141a/22,
141a/7, 141b/24, 144b/25, 146b/8,
148a/1, 152b/23, 154b/18, 157b/20,
159a/14, 161b/21, 161b/23,
162a/25, 162b/22, 168b/16
därü's-saltāna-ı b.+ 'ya 137a/15
b.+ 'yı 141a/8, 159a/20

-C-Ç-

Cam : İran'da bir kasaba.
c.+ 'a 154b/15

Canik : Orta Karadeniz bölgesi.
c. 147b/25, 166b/7, 166b/9, 167a/3,
168a/14, 168a/5, 168a/4
c.+ den 166a/18

Can : Sırbistan'daki yerleşim
birimlerinden.
c. (ovası) 169a/10, 169a/5

Ceneviz : 12. yüzyıldan 1805 yılına kadar
İtalya Yarımadası'nın
kuzeybatısında bugünkü Cenova
kenti civarında hüküm sürmüş bir
ken t devlettir.
c.+ 'den 161a/9

Çamurlu : Sofya'nın güneyinde Sanakov

kasabası yakınlarında bir yer.
ç. (sahası)140a/15, 140b/8
Çelmiz : Bursa'da bir dere.
ç. (deresi) 144a/18
Çors : Siirt'in Pervari ilçesinde bir yer adı.
ç. (kalesi) 143a/22
Çorumlu : Çorum ili.
ç. 167a/15

-D-

Darü'l-hadis : Edirne'de bir medrese.
d. 156b/16
Darü's-selam : Bağdat ?
d. 143a/24, 157a/17
Degirmendere : Darmeni, Gümülcine yakınlardaki küçük bir yerleşim birimi.
d.+si 139a/20
Deliorman: Aşağı Tuna Ovası'nda yer alan Rusçuk, Razgrad, Silistre, Şumnu ve Dobriç şehirlerini kapsayan geniş bir bölge.
d.+a 149b/11
d.+da 150a/9
Dezmar: ?
d. (kalesi) 143a/22
Dimeşk : Günümüzde Suriye'nin başkenti olan Şam'ın eski adı.
d. 157b/1, 157b/2
d.+e 143b/24, 154b/16
Dimetoka : Yunanistan'da, Batı Trakya'da, Evros (Meriç) ilinin sınırları içinde bir ilçedir.
d.+ 'da 175a/4
Diyarbekir : Diyarbakır.
d. 143b/1, 157a/21, 164a/7
d.+de 167a/19

-E-

Edirne : Edirne.
e. 138a/23, 138b/16, 139a/1, 139a/3, 141b/23, 142b/5, 150b/25, 152a/3, 154a/13, 161a/16, 161a/22, 168a/18, 170a/13,172a/23, 174a/3

e.+de 140b/25, 156b/15, 161a/18, 163a/8, 170b/16, 173b/11, 174a/11, 174b/7
e.+den 136a/23, 139a/10, 161b/10, 168a/21, 168b/8, 171a/19, 174b/21
e.+nün 154a/6
e.+ye 135b/8, 141a/10, 141b/11, 141b/16, 141b/9, 144a/13, 146b/14, 146b/24, 151b/24, 159a/4, 168a/21, 168b/20, 170a/4, 172b/25
e.+yi 165a/2

Eflak : Romanya'nın tarihsel ve coğrafi bölgelerinden biridir. Tuna Nehri'nin kuzeyi ile Güney Karpatlar'ın güneyinin arasında bulunmaktadır.
e. 141b/5, 141b/6, 141b/10, 146b/6, 146b/8, 146b/18, 149a/9, 149a/10, 149a/11, 150b/23, 151a/1, 151a/18, 151a/2, 151a/4, 151a/9, 151a/15, 151b/15, 162a/16, 163a/1, 163a/2, 163a/6, 163a/7, 163a/9, 173b/15, 174a/1, 175a/19
e.+a 141b/6, 144b/21, 146b/15, 146b/17, 151a/11, 161a/18
e.+da 149b/8
e.+ 'uñ 174b/16

Engüri : Ankara'nın Acem dilindeki adı.
e. 137a/10, 137b/16

Engüriyye : Ankara'nın Acem dilindeki adı.
e. 145b/10
e.+den 138a/8

Engürüs : Macaristan'ın eski adı.
e. 146b/25, 146b/6, 150b/24, 151a/1, 151a/14, 151a/19, 151a/20, 151a/23, 151a/4, 169a/15, 169a/24, 170b/24, 171a/15, 171a/17, 171a/18, 171b/5, 173a/20, 173a/22, 173a/3, 173b/23, 173b/3, 174a/24, 174b/14, 174b/16, 174b/18, 174b/24
e.+e 146b/25, 150b/24, 173b/16, 175a/25
e.+ 'i 173b/7

Erciş : Asurlulardan kalma bu antik bölge, günümüzde Van'a bağlı bir ilçedir.
e. 8kalesi) 143a/7

Ergene :Balkanlarda yer alan, Meriç Nehri'nin kollarından biri.
e. (nehri) 168a/22

Ermenek : Karaman iline bağlı bir ilçe.
e. 172b/5, 172b/5

Ermeniyye : Ermenistan.
e. 166a/18

Erzincan : Türkiye'de bir il.
e. 143b/2, 147a/22
e.+ 'da 170b/2
e.+ 'ı 147a/23

-F-G-H-

Filibe : Bulgaristan'da eski Rumeli-i Şarkî vilayetinin merkezi olan şehir. Bulgarlar şimdi bu şehre "Plovdiv" demektedirler.
f. 139a/18, 148a/14

Frenk : Osmanlılarca Avrupa'ya verilen ad.
f. 169a/24, 169b/1

Gelibolu : Çanakkale Boğazı ile Saros Körfezi arasında, güneye doğru genişleyerek uzayan yarımadaya verilen isim.
g. 157b/22, 160b/14, 161a/5, 161a/8, 163a/18, 168a/20, 169b/17, 175a/20
g.+ 'dan 141a/7, 159a/16, 168b/20
g.+ 'ya 158a/13, 158a/9, 160b/13
g.+ 'yı 158a/4

Germiyan : (bkz. Gerniyanoğlu)
g. 162a/11, 169a/2

Germiyanoglu : Anadolu Selçuklu devletinin Moğol baskısı altında zaafa uğraması ve nihayet dağılması sonunda Batı Anadolu'da merkezi Kütahya olmak üzere, doğuda Afyon-Karahisar ve Denizli'ye, batıda Gediz ve Menderes vadilerine kadar uzanan alanda kurulmuş bir Türk beyliğinin adı.
g. 145a/9, 145b/12

Geyübize : İstanbul yakınlarındaki İzmit'in ilçesi, Gebze.
g. 136a/7

g.+ 'ye 148b/3

Göynük : Bolu'nun ilçesi.
g. 141a/24

Gümüş : Amasya'daki eski bir yerleşim birimi.
g. (kasaba) 155b/15

Güzelcehisar : Anadoluhisarı, İstanbul Boğazı'nın Anadolu yakasındaki bir bölümü.
g. 159a/2

Hamid : Anadolu Selçukluları tarafından, Bizans sınırına yerleştirilmiş, Teke aşiretinin bir kısmından oluşan bir Türk beyliği.
h. 166a/14, 166a/15, 171a/16

Hemedan : Günümüzde İran sınırları içinde yer alan bir bölge.
h. 142b/19

Hereke : Koceli'nin Gebze ilçesine bağlı kumas fabrikalarıyla unlu meshur koy.
h. 148b/2

Horasan : İran'ın doğusunda bir eyalet. Bugün İran, Afganistan, Tacikistan, Türkmenistan'ın ve Özbekistan'ın bazı bölgelerini kapsayan bölgenin adı.
h.+ 'a 143a/25, 154b/14, 155b/3
h.+ 'dan 142b/23, 156b/21

-I-İ-

İrak : Orta Doğu'da yer alan ülke.
ı. 166a/17

ı. -ı 'Acem'den 142b/19

ı. -ı 'Arab 142b/16, 157a/19

İçil : Akdeniz bölgesinde bir il, İçel.
i. 172b/4, 172b/4
i.+ 'den 172b/16
i.+ 'i 172b/17

İhtiman : Sofya yakınlarında bir yerleşim yeri.
i. (sahası) 140a/16

İncügüz : İncegiz, İstanbul'un ilçelerinden Çatalca'ya bağlı küçük bir yerleşim yeri.
i. 138a/24

İran : Ön asya ülkelerinden biri.

i. 153a/7, 157a/15
İsağcı : Osmalı tarafından Tuna Nehri'nin kıyısına yapılan kale.
i. (kalesi) 146b/16
İskenderiyye : Mısır'ın, Akdeniz kıyısında bulunan şehri.
i. 157b/7
İskilip : Çorum iline bağlı bir ilçe.
i. 148a/2
İstanbul : Türkiye'de Asya ile Avrupa'nın birleştiği yerdeki şehir. Osmanlı Devleti'nin merkezi, baskenti.
i. 135b/19, 136a/12, 136a/8, 136b/17, 136b/19, 138a/10, 141b/18, 144b/18, 157b/22, 158a/2, 161b/15, 169a/22, 169a/23, 169b/15, 41a/9
i.+a 135b/22, 135b/24, 136a/24, 136a/9, 148b/2, 148b/7, 153a/12, 161b/10, 169b/18
mukâbele-i i.+a 136a/19
i.+dan 138a/23, 144b/21
râh-ı i.+dan 137a/1
i.+ı 148b/9
i.+uñ 161b/13, 169b/6
İstanbul Boğazı : Türkiye'de Asya ile Avrupa'nın birleştiği yerdeki boğaz.
i.+ndan 141a/10
İstanoz : Korkuteli, Antalya'ya bağlı bir ilçe.
i. (yayla) 165a/9
İzmir : Ege bölgesinde yer alan Türkiye'nin büyük şehirlerinden biri.
i. 137a/12, 137a/9, 144a/8, 157b/16, 164a/13, 164b/20
i.+e 164b/7
i.+den 161b/18
İzniç : Bursa'ya bağlı ilçe merkezi. Eski isimleri: "Nikaea, Antigona".
i. 148b/14, 161b/24, 162a/2, 162a/17, 162a/13, 162a/24
i.+den 149a/7, 162b/5

-K-L-

İkahire : Mısır'ın başkenti.

İ.+ye 154b/3
İkahkaha kal'a : İran'da bulunan meşhur zindanlardan birinin bulunduğu kale.
İ.+ları 143a/23
İkangırı : Çankırı.
k. 147a/12
İkapluca : Bursa'da bir yer.
k. 144b/1
k.+ya 144b/6
İkaraburun : İzmir'in yarımada şeklindeki ilçesidir.
İ. 149a/20
İkaradefniz : Eski adı Bahr-i Siyah olan Anadolu'nun kuzeyindeki deniz.
İ.+den 141b/5, 149a/9
İkaraşar : Şebinkarahisar, Giresun'un ilçesi.
İ. 147a/24, 147a/25, 165a/12
İkarakoyunlu : XV. Yy'ın ikinci yarısında, Doğu Anadolu bölgesinde hüküm süren Türk ailesi. Van Gölü kıyısındaki Erciş beylik merkeziydi.
İ. 143b/14, 143b/3, 170a/17
k.+dan 147a/21
İkaraman : İç Anadolu bölgesine ait bir ilimiz. Konya iline bağlı bir kazaydı. Önceki adı Larendedir. XV. yy. başlarında Karamanoğulları burayı merkez yapar ve kendi adlarından ötürü buraya Karaman adını vermişlerdir.
İ. 137a/11, . 144a/7, 145a/13, 145a/5, 157b/15, 164b/12, 165a/21, 166a/2, 166a/7, 166a/8, 166a/12, 173a/22
İ.+dan 141a/22
İ.+uñ 148a/6, 172b/16
İkaramürsel : Kocaeli'nin bir ilçesi.
İ. 145a/24
İkarasi : Karesi Beyliği, Osmanlı devrindeki Balıkesir vilayet ve sancağı.
İ. 141a/4
İkarın : Bulgaristan'ın doğusunda bir beldedir.
İ.(ovası) 144b/21
İ.+abad 144b/22

artal : İstanbul'un Anadolu yakasındaki semtlerinden biri.
. 148b/6

astamonu : Karadeniz Bölgesi'nin batısında bir ilimiz.
. 141a/21, 144a/8, 145a/8,
146b/10, 147a/9, 147b/3, 157b/16,
162b/13, 174b/10
.+da 149a/8
.+ya 147b/14, 151a/8
.+yya 162b/3

azvin : Günümüzde İran'da yer alan bir şehir.
. 142b/19

ızılaac Yeficesi : Kırklareli'nin Vize ilçesine balı küçük bir yerleşim birimi.
.+ne 161a/19

irmasti : Bursa Mustafakemalpaşa ilçesinin eski adı.
k. 144b/9

oca ayası : Çorum'un Osmancık kazasının yakınlarında bir kale.
. (kalesi) 167b/4, 167b/5

oniş : Bulgaristan'daki Filibe şehrine balı yerleşim yerlerinden biri.
k. 148a/14

onya Orta Anadolu'da büyük bir şehrimizdir.
. 145a/14, 145a/16, 145a/21,
145a/22, 154b/16, 172b/13
.+ 'nun 172b/3
.+ 'yı 172b/2

osova : Balkanlar yer alan bir ülke.
k.+ya 140a/9

oşantiniyye : İstanbul'un eski adı.
. 161b/11

udüs-i Şerif : Filistin'de bulunan, Mescid-i Aksa'nın bulunduğu şehir.
.+e 154b/13

ügercinlik : Sırbistan'ın önemli kalelerinden. II. Mehmed zamanında Mahmud Paşa tarafından zabtedilmiştir.
k. 143a/23, 169a/5, 169a/9, 171a/19,
171a/20, 171b/17

üre Balan : Meriç nehri yakınlarında bir

yer.
k.+a 139a/21

Lapseki :Çanakkale'nin bir ilçesi.
l.+ye 161a/2

Larende :Karaman'da bir yerleşim merkezi.
l. 172b/3

Las : Sırp memleketinin Osmanlılar arasındaki karşılığı.
l. 138b/6, 138b/7, 138b/9, 139a/20,
139b/23, 139b/24, 140a/3, 140a/9,
165a/3, 165a/4, 168b/10, 169a/6,
173a/5, 173a/9, 175a/5
l.+a 169a/7
l.+da 165b/2
l.+uñ 169a/8

-M-N-

Mekke : Suudi Arabistan'da bir şehir.
Medine'nin güneyinde yer almaktadır.
m.-i Mükerrreme'de 155a/6, 163b/10
m.-i Müşerrefe'ye 155a/18

Menteşe : Mula. Güneybatı Anadolu'da kurulan bir Türk beylii, merkezi bugünkü Mula vilayeti olan bir beyliin adı.
m. 144a/9, 163b/13, 163b/20,
164a/12, 164a/19

Meraa : İran Azerbaycan'ında bir şehir.
m. (kalesi) 143a/22

Meriç nehri : Yunanistan ile Türkiye sınırının bir kısmını oluşturan, Bugaristan doup Türkiye'den Ege Denizi'ne dökülen nehir.
m. (nehri) 139a/21

Merzifon : Amasya'nın ilçesi.
m. 166b/23
m.+da 155a/2, 155a/3
m.+Abad 147b/12

Mısır : Kuzey Afrika'da yer alan ülke.
m. 143b/18, 157a/23, 157b/14
m.+a 154a/25, 164a/8
m.+da 144a/4, 154b/21, 157b/9
salanat-ı m.+ı 157a/25

Mihalic : Karacabey. Bursa'ya ait bir kaza.
m. 159a/16

Morava : Çek Cumhuriyeti içinde yer alan ve Tuna'ya karışan bir nehirdir.
m. 139b/24

Mudanya : Bursa'ya bağlı Marmara Denizi kıyısında bir kazadır.
m. 161b/22

Nigbolı : Bulgaristan'da Plevne ilinin bir ilçesi.
n. 174a/3, 174a/3, 175a/8

Nigde : İç Anadolu bölgesinin Güneydoğusunda yer alan bir il.
n.+de 166a/5

Niksar : Orta Karadeniz Bölümünün iç kesiminde yer alan Tokat ilinin bir ilçesidir.
n. 166b/2

Niş : Bugün Sırbistan sınırlarında yer alan bir şehir.
n. 139b/23
n.+nehirine 139b/14

Novaborda : Kosova'nın doğusunda bir kasaba.
n. 174b/2

-O-P-R-

Ortaçay : Konya'da bir yerleşim birimi.
o. 145a/16

Oşmancık : Çorum'un ilçesi.
o. 167b/5

Pendik : İstanbul'un Anadolu yakasındaki semtlerinden biri.
p. 148b/5

Pınarbaşı : Bursa kalesi yakınındaki bir çeşme.
p. (suyu) 144a/17

Rey : İran'ın Tahran eyaletinde bir şehir.
r. 143a/5

Rum : Anadolu'ya verilen ad.
r. 143a/20, 143b/8, 173b/8
diyār-ı r. 155a/1
diyār-ı r.+a 170a/19

Rum ili : Rumeli. Güneydoğu Avrupa topraklarına verilen ad.
r. 136a/20, 136a/7, 137b/11, 137b/23, 146a/12, 146b/13, 153a/16, 157b/21, 158a/10,

158a/18, 158a/19, 158a/25, 158b/10, 158b/25, 160b/20, 160b/4, 161b/8, 162a/15, 163a/7, 165a/2, 168a/16, 169a/8, 169b/12, 170b/17, 171a/20, 173a/25, 174a/20, 174b/16, 174b/21

r.+nde 140b/16, 149b/24, 158a/5, 158b/19, 164a/17, 166a/11

r.+nden 158a/13

r.+ne 136a/10, 136a/16, 141b/3, 141b/8, 148a/13, 158b/8, 160b/5
r.+nüñ 149b/11

Rumiye : Urmiye, İran'daki Azerbaycan eyaletinin merkezi.

r. (kalesi) 143a/22
vilâyet-i r. 166a/18

Rumiye-i Kübra : Bizans'ın Cappadocia, Galatia, Lykaonia olarak isimlendirdiği bölgeye Rumiye-i Kübra adı verilir.
r.+da 147a/19

Rumiye-i Şuğra : 1398'de kurulan Osmanlı Devleti eyaleti. Tokat merkezli bir eyalet olup daha sonra Amasya, Sivas da bu eyalete katılmıştır.
r. 147b/11, 147a/16, 147a/19
r.+nuñ 166a/21

-S-Ş-

Sa'id ili : Konya Kadınhanı ilçesi.
s. (ili) 145b/7

Sakçı : (bkz. İsaççı)
s. (kalesi) 151a/10

Şamşun : Samsun ili.

ş. 147b/16

ş.-ı Kafir

ş.-ı Kafiri 147b/2

ş.-ı Kafirinüñ 147b/5

ş.-ı Kafiriyi 147b/8

ş.-ı Müslümanı 147b/4, 147b/8

Şaruhan : Manisa ilinin Osmanlı dönemindeki adıdır.

s. 137a/7, 144a/9, 162b/19, 164b/7

Sazludere : Edirne'ye bağlı bir köy.

s. 159a/14

Selanik : Yunan Makedonyası bölgesinin yönetim merkezidir. 1430'da II. Murat tarafından Osmanlı'ya dahil edildi.
s. 149b/4, 149b/5, 169a/21, 169b/13, 169b/15, 169b/2, 172a/8
s.+de 169b/1
s.+den 161a/25
s.+dür 169b/11
s.+e 169b/8

Selmas : İran'ın Batı Azerbaycan eyaletinde bir şehir.
s. 156b/22

Semendre : Sırbistan'da Tuna kıyısındaki bir şehir.
s. 173a/11, 173a/12, 174b/13, 174b/15, 174b/18, 174b/20, 175a/19, 175a/2, 175a/23, 175a/24
s.+ 'yi 174b/21

Semerķand : Özbekistan'ın Semerkand ili.
s.+a 155a/16

Seyyid şehri : Konya'nın ilçesi.
s. 145b/6

Seyyid Ğazi : Eskişehir'in ilçesi.
s.+den 145a/12

Sırf :
s. 174b/14

Silifke : Mersin'in bir ilçesi.
s. 172b/5, 172b/5

Silistre : Bulgaristan'ın kuzey doğusunda, Dobruca bölgesinde, Tuna kıyısında bulunan bir Ğehirdir. Silistre ilinin idari merkezidir.
s. 149b/10, 163a/3
vilāyet-i s.+ye 149b/10

Sinob : Karadeniz Bölgesi'nin orta bölümünde bir ilimiz.
s.+dan 141b/5, 162b/14

Siroz : Yunan adalarından biri.
s. 149b/6, 150b/17
s.+a 161b/2

Şofya : Bulgaristan'ın başkenti. Uzun yıllar Osmanlı hakimiyetinde kalmıştır.
s. 166a/1
s.+dan 139b/8
şahrā-yı dil-güşā-yı s.+ya 139b/4

Şufyan : Tebriz yakınlarında bir belde.
s. 157a/4

Sultāniyye : Bugün İran sınırları içinde yer alan Zencan eyaletinde bir şehir.
s.+ye 142b/20, 143a/5

Şam : Suriye'nin güneybatı kesiminde yer alan, günümüzde Suriye'nin başkenti.
ş. 157a/25, 157b/14
ş.+a 154a/25, 157b/1
ş.+da 143b/23

Şehirköy : Şarköy, Tekirdağ'ın bir ilçesi.
ş. 139b/11
ş.+i 139b/9

Şirvan : Siirt'in bir ilçesi
ş.+a 155a/23, 155b/5

-T-

Ṭaraķlu Borlu : Safranbolu'nun eski adı, Karabük'ün ilçesi.
ṭ. 162b/4

Ṭarucu : Darıca, Kocaeli'nin bir ilçesi.
ṭ. (hisarı) 148b/4

Ṭaşili : Karamanoğullarının hüküm sürdükleri bölgeyi ayırdıkları iki idari parçadan biri.
ṭ. 145a/21, 172b/4

Tebriz : İran'da mühim bir şehirdir. Urmiye gölünün doğusunda geniş bir ova üzerindedir
t. 143a/6, 157a/3
t.+den 143a/10
t.+e 143a/8, 143a/9
t.+i 142b/17

Teke : Osmanlı devleti devrinde sancak beyliğidir. Eskiden bu isimle kurulmuş Türk Teke beyliği vardır. Günümüzde Antalya sınırları içindedir..
t. 144a/9, 164b/22, 165b/24

Ṭimaşvar : Romanya'nın büyük şehirlerinden biri.
ṭ. 173b/3

Toķat : Karadeniz bölgesinde bir ilimiz.
t. 137b/6, 141a/1, 159b/20, 170a/22, 170b/6

t.+a 137b/4
t.+da 163b/20, 175a/4
t.+dan 147b/14
hudūd-ı t.+dan 147b/14
Ṭosya : Kastamonu'nun ilçesi.
t. 147a/12
Ṭuna : Almanya'dan doğup Avrupa
içlerinden Karadeniz'e ulaşan nehir.
nehr-i t. 146b/14, 171a/6
ṭ.173b/15, 174a/2, 174a/22, 174b/15
ṭ.+dan 163a/3, 173b/3
t.+nehrinden 151a/9
āb-ı T.+dan 171b/19
kenar-ı Ṭ.+ 'ya 171b/20
nehr-i Ṭ.+ 'yı 171a/1
Turan : Turan, mu-Derya ve Sir-Derya'nın
geçtiği çukur alanlarla bu nehirlerin
döküldüğü Aral gölü havzasından
ibarettir. Türklerin eski vatanına
İranlılar tarafından verilen ad..
t.+a 153a/7

-U-V-

Ucan : ?
u. 143a/2
Ulubad : Ulu Abad. Bursa vilayetinin
Karacabey (Mihaliç) ilçesi merkez
kasabasında köy. Ve bu köyden
geçen nehir.
u. 159b/4
u. (suyu) 159b/8
Üsküb : Makedonya'nın başkenti.
ü.+ 'de 175a/17
Vardar Yeñicesi :
v.+ne 161b/1
Varna : Bulgaristan'ın Karadeniz
kıyısındaki bir şehri.
v.+da 163b/8
Venedik : 1871 öncesi İtalyası'nın
kuzeydoğusunda ve Adriyatik
sahilinde bulunan şehirdir. v.
169b/18
Vize : Kırklareli vilayetinde ilçe merkezi.
Eski ismi: "Bizua, Bizye".
v. 138a/23
Vidin : Bulgaristan'da Tuna nehri

kıyısında bir şehir.
v. 171a/23, 173b/15

-Y-Z-

Yanbolı : Janbol. Bulgaristan'da Tunca
üzerinde ve İslimye'nin 25
kilometre kuzeydoğusunda kasaba.
y. 144b/22
Yeñi Sale : Tuna Nehri yakınlarındaki bir
kale.
y. 146b/16, 151a/10
Yeñişehir : Bursa'nın bir ilçesi.
y.+e 162b/5
Yerkögi : Tuna Nehri yakınlarındaki bir kale.
y. 146b/16, 151a/11
Zağra : Bulgaristan'da Tunca üzerinde
kasaba.
z. 139a/10, 139a/14, 139a/18
Zü'l-ğadriye : Osmanlılar döneminde
Güneydoğu Anadolu'da yönetim
birimi.
z. 137b/9, 144a/8, 157b/16

ESER ADLARI DİZİNİ

- A' lāmü'l-Hudā** : Şihabeddin Sühreverdi'nin yazmış olduğu bir eser.
a. 154b/23
- 'Avārifü'l-Me' ārif** : Sühreverdi'nin en meşhur eseridir. Tasavvufi bu eser, 63. bölümden meydana gelir.
'a. 154b/22
- Cāmi' ü'l fusūleyn** : Simavna kadısının oğlu Şeyh Bedreddin Mahmud'un fıkha dair eseridir.
148b/11
- Ferā' iz-i Sirāciyye** : Hanefî fakihi Muhammed b. Muhammed es-Secâvendî'nin (ö. 596/1200) İslâm miras hukukuna dair eseri.
f.+ 'ye 153b/14
- Har ve Şirîn** : Divan şairlerindende Şeyhî'nin iki mesnevisi. Harname, Hüsrev ü Şiirin.
h. 145b/18
- Hidāye** : Burhaneddin Ali bin Ebi Bekr'in yazdığı bir eserdir. Kara Yakup b. İdris bu esere haşiye yazmıştır.
h.+ 'ye 154a/24
- İzāh-ı Me' ānî şerhi** : Mevlana Burhaneddin Haydar b. Mahmud Herevî'nin yazdığı bir şerh. i. 153b/13
- Ḳāfiye** : İbnu'l-Hacib'in bu eseri kısa ve öz olarak nahiv konularını ihtiva eder.
k.+ 'sine 154b/2
- Ḳavā' idü'l-İ' rāb** : Ebû Abdullah Muhammed Muhyiddin el-Kafiyeci tarafından yazılan bir eserdir.
k. 154b/5
- Meşābih** : Şafî fıkıh alimi olan İmam-ı Begavi'nin hadis kitabıdır.
m.+ 'e 154a/24
- Şahîh-i Buhārî** : Ebu Abdullah Muhammed b. İsmail el-Buhārî'nin tamamen sahih hadislerden meydana geldiği kabul edilen meşhur hadis kitabıdır.
ş. 153b/20
- Keşşāf** : Zemahşerî'nin en önemli eseri olan tefsir.
ş.+ 'ete 153b/12
- Şerh-i Mevākıf** : Abdurrahman bin Ahmed Adudüddini İci'nin yazdığı Mevakıf eserinin Şemseddin Fenari tarafından yapılan şerhi.
ş. 153b/7
- Şerh-i Kelimeti's-Şehāde** : Ebû Abdullah Muhammed Muhyiddin el-Kafiyeci tarafından yazılan bir şerhtir.
ş.+ 'dür 154b/5
- Teshîl** : Simavna kadısının oğlu Şeyh Bedreddin Mahmud'un bu eseri Letaif'in şerhi olup İznik'te hapis iken yazmıştır.
t. 148b/11
- Teysîr** : Muhyiddin el-Kafiyeci'nin yazdığı iki bab ve bir hatimedden ibaret risale.
t. 154b/6
- Tevārih-i Al-i 'Osmān** : Osmanlı Devleti'nin 1298- 1472 yılları arasında yaşadıklarını kronolojik sırayla anlatan Aşıkpaşazâde Derviş Ahmet Aşıkî'nin yazmış olduğu eserdir.
e.+ 'da 175a/17
- Tuhfe** : Şeyh Abdullatif Mukaddesi/Makdisî/Kudsi'nin tasavvuf hakkındaki eseri.
t. 154b/18
- Vaşâyâ-yı Ḳudsiyye** : Zeynüddin Hâfî'nin bir eseri.
v.+ 'si 154b/23

7. TIPKIBASIM

هر برینه بر ریهانه بولوب کجی جس ابدوب و کیمک مانن آلوب کیمی دخی
 مغرول اینکی معناد ایلدی اورنوس غازی بی دخی سرکشک کیمتی
 عجز ایلد کالونده احواله وجود و پروب دعوت ایلدی اولدانی بابو
 ایزر ایلد اولان معامله سندن خبیرو اولغله برکوزی کورمز پیر
 ناتوانم گوشه فرغانده دعالونده اولایم دیو اعتبار نامه
 یازوب تحف و هدایا ایلد کوندر دی موسی جلی آنوک اعی
 اولدم دیدو کئی تعلله حمل ایدوب حاضر و لما سنه ابرام ایلد
 امیر اورنوس دخی حیانتدن مایوس اولوب ادرنه به کلدی
 و پینکن حکوب اعی وش ال او پدی ککن موسی جلی شهبه بی
 دفع ایچون ضیافت تدارک ایدوب اورنوس کی احضار ایلد
 و بوظرف ایچنه پشمی قور بغا قویوب اورنوس بکل او کینه
 قور دیلو اورنوس بک نابینا لر وضعین کوسنوردی آخر اول طرف
 ایچنده قور بناینجی سندن تناوله مأمور اولنجی مضطر اولوب
 و تغییر شکل ایتمایوب اشتها ی کا ذبه ایلد اول مستکوره دن اکل
 اینکله کندوبی ورطه هلاکدن خلاص ایلدی و اجازت آلوب
 حکومته وارقد نصکره کوزین بغا یوب سلطان مجرک قدی
 راهنه انتظار چتمی باز ایلدی موسی جلی ایسه حکام اطرافی طلب
 مال ایلد متضجر الحال ایلوب خراجگذار اولان ملوک کفاری دخی
 تکالیف شاقه بیزار ایلوب استانبول نکورینه دخی سینن سابقه دن
 زیاده خراج تکلیف ایلدی و تحصیل مال ایچون علی پاشا اوغلی اولد
 ابراهیم پاشایی که اباعن جد و زبر و وزیرزاده ایدی نکور ایلد
 بابا دوستی اولغله استانبوله کوندر دی ابراهیم پاشا دخی
 جدت خراج و شدت طمع اعوجاج موسی جلی دن بجز نور اولغله
 مسرور اولوب استانبوله منوجه اولدی و تحت موروثه به
 اعتماد سلطان حمزه عبودیت نامه بی ابعال و جا ایلدی نکور

دخی

مروض ساست سلطان دو طرفه دشمن بيت قاري هوس گنم ايدت سيم
 نصيري اگر ميرود از نصيب ما نيت ديد گده سلطان قتل ي هوس
 ايدوب گنم اطلاق ايد بعل عاق اولان امتا ايله باله ايدوب
 امر ايدوب که قيد و بند ايله توقاته ايدوب بندوي باطله
 حبس ايدوب سلطان دني ترتيب مصاح ملک و مالان ضا کره
 دولت و اقبال ايله اساسه و توقات حاشنه روانه اولوب
 ايدوب

5

سلطان همز خصا ل تقار و ليا ل سوسى صلي دن اخلا تقا حيا
 اولوب في الحال پد زنى اولوب ذوا تقدربه حاگي اولان
 سلیمان ملکوب مصافق اسلوب ايله زول ارسال ايدوب
 سوسى چيچک استيعا لي ايجون روم ايلي جانينه ستر لى اولوب
 اعلام واعلان و انصاري ايله همراه اوله سى مراد لى اولوب
 انعام ايدوب سلیمان بان عني علي نراس و الهين او زدمون
 و دين ممانند و اولون دوجوب کندوسى او ظاري و شگري ايله
 کلوب خدنگار لى و جانسار لى ايله محمد ايدوب و عهد بنه و فاس
 ايدوب آنکوزي صحرا ششمه مسکرم سلطاني به مطعي اولوب
 دي اعزاز و اکرام ايدوب کندوب به بار و قلابنه طلع فاخذ
 احسان ايدوب مکلف صبا ضار ايدوب و جدمه اولان اولان
 و اولي سيم و زرين هر نه و ارا ايسه سلیمان کيد اعطا
 ايدوب و خاص اولوندن اتون اير و مروض رخت ايله مونس
 صبار تقار انعام ايدوب او ظاري نه و اعيان ذولنه دني چيچک
 لایقه احسان ايدوب انصاف و صحت استيناس و انعام و شکوه
 هو کر نه بطله کله و کلام اولوب روم ايلي طر فنه توجه و عزميه
 بنابر دن و در میان ايدوب تحت پدري و مسند پدري خلد ي
 ارف و استخفاف حيله بوجا بنه حضور اولند و چيچک
 ايدوب

10

سلطان همز خصا ل تقار و ليا ل سوسى صلي دن اخلا تقا حيا
 اولوب في الحال پد زنى اولوب ذوا تقدربه حاگي اولان
 سلیمان ملکوب مصافق اسلوب ايله زول ارسال ايدوب
 سوسى چيچک استيعا لي ايجون روم ايلي جانينه ستر لى اولوب
 اعلام واعلان و انصاري ايله همراه اوله سى مراد لى اولوب
 انعام ايدوب سلیمان بان عني علي نراس و الهين او زدمون
 و دين ممانند و اولون دوجوب کندوسى او ظاري و شگري ايله
 کلوب خدنگار لى و جانسار لى ايله محمد ايدوب و عهد بنه و فاس
 ايدوب آنکوزي صحرا ششمه مسکرم سلطاني به مطعي اولوب
 دي اعزاز و اکرام ايدوب کندوب به بار و قلابنه طلع فاخذ
 احسان ايدوب مکلف صبا ضار ايدوب و جدمه اولان اولان
 و اولي سيم و زرين هر نه و ارا ايسه سلیمان کيد اعطا
 ايدوب و خاص اولوندن اتون اير و مروض رخت ايله مونس
 صبار تقار انعام ايدوب او ظاري نه و اعيان ذولنه دني چيچک
 لایقه احسان ايدوب انصاف و صحت استيناس و انعام و شکوه
 هو کر نه بطله کله و کلام اولوب روم ايلي طر فنه توجه و عزميه
 بنابر دن و در میان ايدوب تحت پدري و مسند پدري خلد ي
 ارف و استخفاف حيله بوجا بنه حضور اولند و چيچک
 ايدوب

15

سلطان همز خصا ل تقار و ليا ل سوسى صلي دن اخلا تقا حيا
 اولوب في الحال پد زنى اولوب ذوا تقدربه حاگي اولان
 سلیمان ملکوب مصافق اسلوب ايله زول ارسال ايدوب
 سوسى چيچک استيعا لي ايجون روم ايلي جانينه ستر لى اولوب
 اعلام واعلان و انصاري ايله همراه اوله سى مراد لى اولوب
 انعام ايدوب سلیمان بان عني علي نراس و الهين او زدمون
 و دين ممانند و اولون دوجوب کندوسى او ظاري و شگري ايله
 کلوب خدنگار لى و جانسار لى ايله محمد ايدوب و عهد بنه و فاس
 ايدوب آنکوزي صحرا ششمه مسکرم سلطاني به مطعي اولوب
 دي اعزاز و اکرام ايدوب کندوب به بار و قلابنه طلع فاخذ
 احسان ايدوب مکلف صبا ضار ايدوب و جدمه اولان اولان
 و اولي سيم و زرين هر نه و ارا ايسه سلیمان کيد اعطا
 ايدوب و خاص اولوندن اتون اير و مروض رخت ايله مونس
 صبار تقار انعام ايدوب او ظاري نه و اعيان ذولنه دني چيچک
 لایقه احسان ايدوب انصاف و صحت استيناس و انعام و شکوه
 هو کر نه بطله کله و کلام اولوب روم ايلي طر فنه توجه و عزميه
 بنابر دن و در میان ايدوب تحت پدري و مسند پدري خلد ي
 ارف و استخفاف حيله بوجا بنه حضور اولند و چيچک
 ايدوب

20

سلطان همز خصا ل تقار و ليا ل سوسى صلي دن اخلا تقا حيا
 اولوب في الحال پد زنى اولوب ذوا تقدربه حاگي اولان
 سلیمان ملکوب مصافق اسلوب ايله زول ارسال ايدوب
 سوسى چيچک استيعا لي ايجون روم ايلي جانينه ستر لى اولوب
 اعلام واعلان و انصاري ايله همراه اوله سى مراد لى اولوب
 انعام ايدوب سلیمان بان عني علي نراس و الهين او زدمون
 و دين ممانند و اولون دوجوب کندوسى او ظاري و شگري ايله
 کلوب خدنگار لى و جانسار لى ايله محمد ايدوب و عهد بنه و فاس
 ايدوب آنکوزي صحرا ششمه مسکرم سلطاني به مطعي اولوب
 دي اعزاز و اکرام ايدوب کندوب به بار و قلابنه طلع فاخذ
 احسان ايدوب مکلف صبا ضار ايدوب و جدمه اولان اولان
 و اولي سيم و زرين هر نه و ارا ايسه سلیمان کيد اعطا
 ايدوب و خاص اولوندن اتون اير و مروض رخت ايله مونس
 صبار تقار انعام ايدوب او ظاري نه و اعيان ذولنه دني چيچک
 لایقه احسان ايدوب انصاف و صحت استيناس و انعام و شکوه
 هو کر نه بطله کله و کلام اولوب روم ايلي طر فنه توجه و عزميه
 بنابر دن و در میان ايدوب تحت پدري و مسند پدري خلد ي
 ارف و استخفاف حيله بوجا بنه حضور اولند و چيچک
 ايدوب

25

راه استانبول دن انا طولي جانينه عبره ايدوب سلطان خد شنه
 مداومت ايدوب چنين است راي سرايي پيچ که کايي بزجت دهنگا
 عزم سلطان بجانب از مبر

5

از مبر او علي خيد بل سا بقا عيني صلي به مو افقت انگله سنجيت
 اولونکي عفر اولوب حاکم ميني مفر و فلن پدري بر دفعه سوسى چيچک
 طالع قدر فوت بلا مضه سيله حقوق لطف سلطاني فراموش ايدوب
 و بوبر بنا لقي فرصت عدا ايلوب جو ازنه اولان ايدوب و صا و
 عکله بینه دست تقاط و لي در از ايدوب آيا ناورغ شهر عيني نماز ايله
 بوضو سلطانه منگم اولد قدر جمع سپاه ايدوب از مبر جانينه عزم
 راه ايدوب انکوزي حاگي يعقوب بکه دني حکم کو قدر و بورت
 ايدوب که فرامان سر حد ببرد و بر اعزاز ايدوب خلف ايله حال
 سلطان غيا سلطان اولوب حاکم اولان لشکر ايله از مبر جانينه
 توجه ايدوب آيا ناورغ حصا د بنه بفرين داد قلد قدره از مبر او علي
 کند و قلعه سنه فرار ايدوب عرض نداشت و انکا ر ايله سلطان
 بنه گاهن عفر رودي و مطفر و مشهور دار السلطنه بر وسايه
 عزم يور ديلر اول ايتا ده که سلطان آبدن ايلدنه ايدوب
 يعقوب بلان لي لشکر و سپاه تنها کندوسى لشکر کا ه سلطانته کايي
 عذر خج آه اولد قدره سياست اولي مضمه دنده ايلن اکلان دونه
 دلایل عقليه ايله غصه سلطاني شگري ايتنار ايدوب بر وسايه
 کلاد کلر نده بر کون يعقوب بکه درون ضار تقا بنه سینه طلب ايدوب
 مراحبه سنده مشا فرمه تفصيرات نامه مبر دني قلد ايدوب
 خيدي سخي قتل ايتنار لازم اولند و بوبر ديلر اولد ايلوب
 نصيح و تقاض ايله سربا در شام حق نصاحي خبير و اکا هدر که
 کنا هم بوقدر حاشا که معدلت سلطاني بي کنا هدره سيا سخي حاکم
 کو در و در و بورت دست بر دست اياغ او در و طر و بورت اگر کنا هم

10

از مبر او علي خيد بل سا بقا عيني صلي به مو افقت انگله سنجيت
 اولونکي عفر اولوب حاکم ميني مفر و فلن پدري بر دفعه سوسى چيچک
 طالع قدر فوت بلا مضه سيله حقوق لطف سلطاني فراموش ايدوب
 و بوبر بنا لقي فرصت عدا ايلوب جو ازنه اولان ايدوب و صا و
 عکله بینه دست تقاط و لي در از ايدوب آيا ناورغ شهر عيني نماز ايله
 بوضو سلطانه منگم اولد قدر جمع سپاه ايدوب از مبر جانينه عزم
 راه ايدوب انکوزي حاگي يعقوب بکه دني حکم کو قدر و بورت
 ايدوب که فرامان سر حد ببرد و بر اعزاز ايدوب خلف ايله حال
 سلطان غيا سلطان اولوب حاکم اولان لشکر ايله از مبر جانينه
 توجه ايدوب آيا ناورغ حصا د بنه بفرين داد قلد قدره از مبر او علي
 کند و قلعه سنه فرار ايدوب عرض نداشت و انکا ر ايله سلطان
 بنه گاهن عفر رودي و مطفر و مشهور دار السلطنه بر وسايه
 عزم يور ديلر اول ايتا ده که سلطان آبدن ايلدنه ايدوب
 يعقوب بلان لي لشکر و سپاه تنها کندوسى لشکر کا ه سلطانته کايي
 عذر خج آه اولد قدره سياست اولي مضمه دنده ايلن اکلان دونه
 دلایل عقليه ايله غصه سلطاني شگري ايتنار ايدوب بر وسايه
 کلاد کلر نده بر کون يعقوب بکه درون ضار تقا بنه سینه طلب ايدوب
 مراحبه سنده مشا فرمه تفصيرات نامه مبر دني قلد ايدوب
 خيدي سخي قتل ايتنار لازم اولند و بوبر ديلر اولد ايلوب
 نصيح و تقاض ايله سربا در شام حق نصاحي خبير و اکا هدر که
 کنا هم بوقدر حاشا که معدلت سلطاني بي کنا هدره سيا سخي حاکم
 کو در و در و بورت دست بر دست اياغ او در و طر و بورت اگر کنا هم

15

از مبر او علي خيد بل سا بقا عيني صلي به مو افقت انگله سنجيت
 اولونکي عفر اولوب حاکم ميني مفر و فلن پدري بر دفعه سوسى چيچک
 طالع قدر فوت بلا مضه سيله حقوق لطف سلطاني فراموش ايدوب
 و بوبر بنا لقي فرصت عدا ايلوب جو ازنه اولان ايدوب و صا و
 عکله بینه دست تقاط و لي در از ايدوب آيا ناورغ شهر عيني نماز ايله
 بوضو سلطانه منگم اولد قدر جمع سپاه ايدوب از مبر جانينه عزم
 راه ايدوب انکوزي حاگي يعقوب بکه دني حکم کو قدر و بورت
 ايدوب که فرامان سر حد ببرد و بر اعزاز ايدوب خلف ايله حال
 سلطان غيا سلطان اولوب حاکم اولان لشکر ايله از مبر جانينه
 توجه ايدوب آيا ناورغ حصا د بنه بفرين داد قلد قدره از مبر او علي
 کند و قلعه سنه فرار ايدوب عرض نداشت و انکا ر ايله سلطان
 بنه گاهن عفر رودي و مطفر و مشهور دار السلطنه بر وسايه
 عزم يور ديلر اول ايتا ده که سلطان آبدن ايلدنه ايدوب
 يعقوب بلان لي لشکر و سپاه تنها کندوسى لشکر کا ه سلطانته کايي
 عذر خج آه اولد قدره سياست اولي مضمه دنده ايلن اکلان دونه
 دلایل عقليه ايله غصه سلطاني شگري ايتنار ايدوب بر وسايه
 کلاد کلر نده بر کون يعقوب بکه درون ضار تقا بنه سینه طلب ايدوب
 مراحبه سنده مشا فرمه تفصيرات نامه مبر دني قلد ايدوب
 خيدي سخي قتل ايتنار لازم اولند و بوبر ديلر اولد ايلوب
 نصيح و تقاض ايله سربا در شام حق نصاحي خبير و اکا هدر که
 کنا هم بوقدر حاشا که معدلت سلطاني بي کنا هدره سيا سخي حاکم
 کو در و در و بورت دست بر دست اياغ او در و طر و بورت اگر کنا هم

20

از مبر او علي خيد بل سا بقا عيني صلي به مو افقت انگله سنجيت
 اولونکي عفر اولوب حاکم ميني مفر و فلن پدري بر دفعه سوسى چيچک
 طالع قدر فوت بلا مضه سيله حقوق لطف سلطاني فراموش ايدوب
 و بوبر بنا لقي فرصت عدا ايلوب جو ازنه اولان ايدوب و صا و
 عکله بینه دست تقاط و لي در از ايدوب آيا ناورغ شهر عيني نماز ايله
 بوضو سلطانه منگم اولد قدر جمع سپاه ايدوب از مبر جانينه عزم
 راه ايدوب انکوزي حاگي يعقوب بکه دني حکم کو قدر و بورت
 ايدوب که فرامان سر حد ببرد و بر اعزاز ايدوب خلف ايله حال
 سلطان غيا سلطان اولوب حاکم اولان لشکر ايله از مبر جانينه
 توجه ايدوب آيا ناورغ حصا د بنه بفرين داد قلد قدره از مبر او علي
 کند و قلعه سنه فرار ايدوب عرض نداشت و انکا ر ايله سلطان
 بنه گاهن عفر رودي و مطفر و مشهور دار السلطنه بر وسايه
 عزم يور ديلر اول ايتا ده که سلطان آبدن ايلدنه ايدوب
 يعقوب بلان لي لشکر و سپاه تنها کندوسى لشکر کا ه سلطانته کايي
 عذر خج آه اولد قدره سياست اولي مضمه دنده ايلن اکلان دونه
 دلایل عقليه ايله غصه سلطاني شگري ايتنار ايدوب بر وسايه
 کلاد کلر نده بر کون يعقوب بکه درون ضار تقا بنه سینه طلب ايدوب
 مراحبه سنده مشا فرمه تفصيرات نامه مبر دني قلد ايدوب
 خيدي سخي قتل ايتنار لازم اولند و بوبر ديلر اولد ايلوب
 نصيح و تقاض ايله سربا در شام حق نصاحي خبير و اکا هدر که
 کنا هم بوقدر حاشا که معدلت سلطاني بي کنا هدره سيا سخي حاکم
 کو در و در و بورت دست بر دست اياغ او در و طر و بورت اگر کنا هم

25

ایمان

خجی کی گویند ریب اظهار اخلاص ایدوب بریتیلر ده سکا بله ایتکه
 لشکر کاه سلطانانده لاجن او لاجین بلاروی رحایی ارورس کپن
 دینی آدم کلوب خامی عقیدت دوتختره اولدو عین بعض ایلیک نولر
 اوروزس بلن موی عی دن زیاده آزار کورکله سلطانانده و لطف لمانده
 بسن سلطانان اینه ایدوب حضور صا بر صوفی او ابلن کده بند یارکی
 موی عی تخم لادن اهتزاز یوروب منوما لاس دیا بر بند صرف
 زمام ایدیه لور کفورتوی لاس عدد و بنه ابر شد لور زبر اول
 مدد و ده اولان اصل جمله دن بران مان و یا شایکد و تصالده
 سنان بان و حاکم لاس لشکر لوی ایله حاضر و مهربا اویوب کدو لوی
 بندگان عی سلطان عهد اید لور و سوز سلطنته جاهل سکوده اش
 ایشلار د و کفن موی عی مابین ده مانع رحایل واقع اولمندر
 هان یورطیلوی تزییف بیورد عکزده فریقت تمام و لشکر یوراق
 و اسباب با انتظام ایله مسکر سلطانانده لاجن اولور و یوروجه
 لالاک دینی لشکر مله رکاب همایونکزه یوروزس رولن مستور دودن
 عی ایدوب خیم کاهم ابلن سلطان دولت مانتوس تدبیر اصابت
 مدد اولور موی مویجه کوروب اددنده طرفنه توجه یوروج
 و بهسلا لاران عکزه مینا آنگن ایشاه صان و جمال و حرب و قتاله
 استیصال اولدو اولدیتر دیوزان ایلدی لکن ایصال افغان برانان
 مسکر سلطانانده عی اولوب طلبه و لشکر ایدوب عی منازل و قطع
 مراحل ایدوب ابلن حاسه مخالفا نندن یورک و نه نایان اولور مله کده یور
 کوبده نامدار لور ایله طلبه و لشکر سوساید سوزد اولان تور خلیل عی
 ایصال اولمندن و جاد اولمندن بالاضطرار کلازار واقع اولور
 طلبیدن جمع کیمبر کشته و کفتار اولوب عیاب ملان قار ایله صلیب
 مسکور و مهور و رحال او عی غفور و سفور اولدی موی عی دایما
 امل و ارکا ندسو و ظن اولدو زده اولمندن بر انضرای اهل عمل ایتکی

25 20 15 10 5

ایمان

ایمان

برادرم بو خاندان غلامتار ده علم خالفت و عیادری افزون
 ایدوب ییزی کتا و بد لفظ ایله جها ده مانع توری اولمندر
 شاید که بو عزیت مخالفانده میا منی ایله ارادان فالدار ایت
 آبا و اجداد هانی نوزاد تر مستادی اولدو کبر و غز او جها ده
 مدد و تخمین اوله دیدکده میر سلیمان و سا بود لاوران
 بر عی صاب و نیت صادق و موافق و مساعد اولدی لیلر
 و فتن سلطان لیری روم ایکی و لیشی
 سلطان محمد فیصل اولور ریدن قانقوب داد الله بروسایه
 صاوب بوقاج ایام آدم ایدوب لوزم سوزی انامد مسکور
 استانبول مشایله سنده نوزد ل بوردی و نکورده خبر کورندوق
 سوا عید سابقه سی اولدو عی و لشکر سفور ایچون کپلر لصلان
 طالب اولدی لیر کونجی کشتیلر ارسال ایدوب و بالانک ایشال
 ایلدی و سلطانی قادر غه ده عظیم ضایف ایدوب عکرتونان
 صفای خاطر ایله د یاد کن کدز ایلدی لور نکور زور بالنا فقه
 ملجهده سلطانانده موی عی دین کوناکون شکانلر ایلدی و لیل
 عیوبت و اخلاص ایدوب یور سفورده بند یار عی هاه اولوب مال
 و رجال ایله خدمتده اولایم رجا ایلدی سلطان محمد فیصل
 حسن خصال ایله سن یور سن زعمنه کبر میهنر سنک خدمتکن
 انا طو لیدن عکرتی در یاد کن کوروب اردوی همایونکزه
 ابر شد رمان اولسون دیوبورده یار مستور و شریک لری امر کدن
 استیصال لاجن دیانت اولوب د کادین زور عی دینی مدی
 آزما و تحفه صلیب یور صیحا ک بیتک سفورن ملاحظه ایلدی
 و بالجه استانبول کور حیب و نزه یور کدن اددنده جانینه توجه
 یورده یار منزل اولده ایچکی زمام موصفه نوزول اولمندن
 موی عی نال امیر لایسی اولان ایصال او عی خیر بان او عی لیل

25 20 15 10 5

مایه ندرت جنان او لب میان افغان سلطانان ابله بجمال آن
 غالب او لب بر قاج مستبرین است و در سبکباز حضرت صفور در دیده
 که تو رب سطران ابله لاری لشکر سلطان دمی نور خنده در دیده
 و بلقانی کج صحرای و گنای صوفیه به تزل ابله لاری
 بر صفت و صطرا اولان در بند کردن سهرت ابله گذر ابله لب
 گذردن خلاص اولد باور موی صلی مصداق او زره او مار بند
 بچون فوصق قوت اندک زود بود ز نش و آزار ابله لب غزال
 او لاری سلطان مزید صوفیه دن کوجوب بر کجه ناز ایچنداره
 سهر کوی در بندن دمی ساله سله کجی موی صلی بود در بندارود
 دمی فوصق آل و بر مدهی دیو ندانی آرتور دمی ایقنا فای خنده دن
 سهر کوی سوزنده و حاله کی سنان کبان و او نورس عازین
 و اول صدودک امراسندن قاصد لری کلوب اظهار عبودت ابله
 بر قاج کونده دک عینه بویی سلطان ابله شرف او نور زنج
 اعلام ایچنار اول اجلدن استعمار ابله کوج ابله لب بنی
 تزل او اندی موی صلی منابه به قدر فی اولاد و عقیدن زیاد
 تم و اندوهده دوشویب اضطراب واضرارندن قیبر اوضاع
 ابله لب بنی جاسرینی اخبار ابله لب باشنده کجه کلاه و اوقا
 کهنه پلاس کویب ناز و ترنا میان لشکر کاهه کپورب عدد
 و مقدار بسیار شدن اکاه اولدی کورده بوبله فی نفسا به
 عسکره با بنده نور و مایه لری ابله عار به ایشاد ایدوه حسرم
 و عقندن دور دور و سیاه نفاق بنی ابله او موی صلی
 غیر مقدر دور باس و صرا بیلده و توب لشکر کاهنه و اردی
 سلطان فی تشریش نواحی و بنی دن قانقوب لاسن صبه لوندن
 موداره کتارنده تزل بوردیلار و مصله با بزند پانای لاس
 حاکمان تالیف فایلی چون کوندردیلار و بو ایشاده پانای کبله

25

20

15

10

5

و در احوال

ارکان دولته عتاب ابله لب و آورده اطراف موعده مثال ابله لب
 فی احوال احوال ابله لب سلطان دمی جمع بر بوده نرف ایجاب
 آورده سهر بنی تزل ابله لب قطع فی محاصم ابله لب مردم سهر
 اگر چه حصاری سلطانند و بر مکه بنیلار نده تزار و بر سطر ایچنار
 مادیب و دوشی آهلی بوزندن ضور کوند روت بر او اولده شام
 تلاحه خائف مهود او لب مقصده صلکرت تا خزینه باعث اولور
 اولی اولدرکه اولا عرضیه ملکی اختلاف شرکت غیور دن نظیر
 ایدر سز خصمه مستولی اولدرند لشکر و سا بر مصار لری فی عقب
 مسویح اولاجاندر دودبار جو نکه عذر لری مقبول ابله لب مقبول
 اولوب اورندن کوجوب زغره و لایینه نوحه بوردیلار
 مستقر گشتن سلطان کجیل

25

20

15

10

5

این

ان

5 غلامی بسیارند ایوب شدیدی که شاید ترضی اعدای خودی
 دست متناهی: اجلان قورنله که در یک غلامی دنی ایوب
 گرفتار او شد تا ناچار آواره و بیچاره را و خواره بر نظر ندی
 چاه و راه صحرای سنده امانک آمانی بوجایم و بر پیوه انور کندی
 بالجنه غلطان اولدی با بریدناش و بیحال اوخی و برافان
 10 اسپان برف رفتار ایله ابر غریب اول شافزاده: چاهان بوی
 حال سز شده بولوب همانم شست سهوده: دو کار او زده
 دستگیر و گرفتار ایوب حکم سلطان ایله بالنده اوخی کف
 سنان بی با که تسلم ایوب زه کمان ایله بر ادی اسپان بیانه
 مجازات و حکامات ایله بر وحیدی غازی صلا و مدکارماری باینه
 15 دنی ایندور دایر برحالت سکون زوان آنی سنده سنده قاض
 اولوب موسی جلی ناک روم ایلمنده استغالی ایگی بل بی ایگی
 اولند در حیدرآقه علیه رصه واسعه سنده برورده دن صوره
 عهد خصمال استغالی آرزو یا و شاه اولدی و سلطت عثمانی
 لوت و جو و ساز عادت نظیر ایوب توسیع بلاد بند برنده ایگی
 20 سنده کم سیات اوئان حیدر ان شانه تقاضی بود روایات سواد درسی
 بدلی بی یازد دخی او زده در بعضی موصوفی آخر و جمله روایت اشکالی
 بر وجه احوال ذکر اولدی **ادریسان روایت آخری**
 تا قلات انصار عبرت آثار سلطانی و از آن ملک عثمانی میاننده اعلان
 و قایم بر شنایح میاننده و چه کنیوه ابراد اینتاز و مسالل تخمینیه
 25 کنیز اکثری امیر سلیمان آردنده و سر بر پیدی ده متکلی اولوب

سفرنامه

5 یوشا که کی سنان بله با بر امار: حدود با بلر ننده او لایان جنوری
 و کله سلطان کند کلوب مشتاقاً او روس بل غازی دخی کلوب پایت
 سدر بویخت صیور ننده یوزور دایر بر چین ده لاس جاک دخی پایت
 10 کلکتی ایله مسکر خا یوزنده سخن اولوب جمله بی اینصاف سلطانیه
 منظر او ایله دایر نایدرب مجید ایله بر جمعیت اولدی که خراب
 فی شاعر صوفی ایله آنجاق اولور دی کلوز بوردن بر صله
 یوزروب دخی اوخی کلکنه نزول اولنده قده و لک اوخی دی
 15 همدانیا: لایقند ایله اردوی جاپونه لایح اولوب نازنگردی
 آندن که جلوب کوس او ایله وار یلوب آندن حاکم لاس اول
 کو زنگرد کلکنه دخول بورد دایر اول جمله موسی کلک سید
 20 نامداری اولان از بند اوخی حمزه بان دخی ملازم سلطانیه
 سیادت ایوب موسی جلی بانده صاحب اعتبار کسه نالای
 خان پیدی بیک قورق و ارایوبی سلطان کارمان علال الای
 15 نزول بورد قده قیسه: لشکر موسی بیدن یجده کی کلوب سلطانیه
 تابع اولدیلر سلطان جاسور و صحرای سنده نازل اولوب قش
 موسی دخی اجیان صحرای سنده بورد ایستدی اول جمله
 20 سادوی اوخی و بجای اوخی نام نامداری قور ارضای ایله
 بند ایله بی بو وضع نامرغوبی پسند اولوب کلوب هوکس دیک
 سلطانیه دست رسته هوس ایله بر موسی جلی او بار سلطانیه
 25 اندکده ذوال و لکنه جزیم ایوب اما الملک و اما الخلیف
 و جو مستابله یه عزم آندی قتال و جنگ برضیه به ارضیه
 چنان با شایرینه تنگ اولدی آخر کلوس موسی کل اولوب
 30 شیخ انشایر ایله میله نده کلوب کارزار انشایر ایله یوزورده
 اوخی او عودیک ایله قورقوب ایله خا زور دخی خا زور دخی میله نده و چه
 35 املک کورد و بر مسافرده و عاریده ده قصص و ان ایندی کلک اول

سروده می اوزده عیش و نوشه مستعمل اولدی امرای روم ایلی امیر
 اوضاع و اطوار دندن منتقم اولوب بیخانی اتفاق ابدوب اضمیناره
 خیر کوندروب مورخین روم ایله ارساچی استدعا ایله ایله بصلار
 برانغا قیبه علی پاشا نازدنی مدخلی اولاسنی یازینلار در استندبارچی
 مورخین بی سینه بیدن فرقه دکنزدن اتفاق دیار نه روانه ابدوب
 مساعده روزگار ایله آرزمانده افلاک و صول بویجان افلاق
 حاکی میرجه و بورد ایبر سلیمان بختیز و اولمین عسکر چی ایله امداد
 ایروب امرای اسانه مینه طلبی ایله روم ایله کوندروی امرای خیر ابد
 استقبال ابدوب سلمه یه کلایار اندن ادرنده یه قصه ایله
 امیر سلیمان مورخین بی اتفاق ایله اتفاق اندو کندن خبردار
 اویچنی ادرنده یه ایضا و سر بر سلطنته جلوس و قورار ایله دی و دنیا
 حاکم زده باده نوشلغه مشغول اولوب کوما یه ده او یخو یه
 وارستیدی مورخین نان قدومی اخباری ایله او یاندرد یلار
 اعتماد ایجا یوب مورخین کجهد که نم اوسته کله د یوب نوشن میدن
 فارغ اولوب بخت قبول ایله مورخین یه عالمه امرا
 وسایه اطاعت ابدوب انصار ایله ادرنده یه کنزروب امیر سلیمانی
 عام ده محرز بولدیار امیر سلیمان سنگلات و خراب و ضرر و رون
 بیدار اویچنی بیخانی و زار استانبول جاسینه قورار ایدرکن دیو
 نام قریبه دن کجدرکنی اول قریبه خلقی بیدرکنده طریب بصلار
 مورخین نان ایضا جهری ابر بخت سربید ایله ایله اویچون مورخین
 اول قریبه خلقی احوال ابدوب پاشا هده خانی ایدن رعیت جان
 بورد بورد ساست اندیار و امیر سلیمان مالکانه مستغنی اولوب مکر بود
 اوان اوج سنه سنده ادرنده خستنه جهرس ابدوب امیر سلیمان
 بر و ساقیه کوندروی بیخ مورخین و شرف الیزین علی بوزیدان با قلم
 مورخین بود و نسر سلیمان مورخین غیری اهراب اوزده اولوب بعضی و نام خلاصه

25

20

15

10

5

دقیق قورار ابدوب

سلطان محمد ترقات اطرافنده صرف اوقات اوزده منورین ایکن
 عیبی بر و سه اطرافنده اختفا اوزده ابدی هککانه بیخورد
 صکره اول اطرافنه استلا ابلن ابدی مورخین جلی دینی اولعانه
 واروب قوراسی ایلنده اول ایکی شتر اده ادرنده سنده معاربه لو
 اولوب آخر مورخین حلی غالب و عیبی نان وجودین سالی اوکی
 برو سه ده تخت نینن اولدی امیر سلیمان استماع ایله کله
 عسکر ایله کلیمی دن کجوب برو سه یه کلای مورخین نزار انصا
 ابدوب تورمان او غلنه ایضا اندی امیر سلیمان بر و ساقی ضبط
 ابدوب کجوب بر و روی قاسم جلی نی استانبول ناکورینه رهمن
 یوبوب استانبول بولغانندن ادرنده یه عبور اندی سلطان محمد
 امیر سلیمان استانبول سنا هده اندر کده قضیه نامه ایله هلا
 کوندروب والله ماجد بیز سایه سندن اگر چه محروم اولدق
 شکر و سانس درگاه رب الفنا سه که سیزی جانشین ابدوب
 طرز مساندلری بولخصلری اوزده متوسط در و بر نحو بر ابدی
 امیر سلیمان اول نامه و رودندن شادمان اولوب اولدق
 بخت نامه ایله هلا با کوندروی بر ایچنی دینی تورمان او غلنه است
 ابدوب نامه ده اگر و لایتمده ادرده حال اولوب جودنا صمدی
 خزندن امین اولدق مرادک ایسه بر ادرم موسیقی صفا ایتمک کونز
 شو بکله ایکا امداد مشا مننده اولاس مکنک لنگ کوب خیر اول اجام
 اولدق منقد در و بوی با زینس مورخین جلی بر مسامله دن خیر اولد
 قورار ند بربن ابدوب قشطنی حاکی استنبیدار ایله آل بیو ایله
 امیر سلیمان ک بر و ساقیه کلای سیموی اولدقده قوراندان تر بود
 استنبیدار ایضا ابدی امیر سلیمان استنبیدارده دینی نامه کوندوی
 کندوی ایضا ایله کونیک قصه سه واروب کتا بر نظر ده واقع
 ملک قوایق دیگله مورخین بر و رفت سیرت ایکن سا به سنده خادب

25

20

15

10

5

وگواستغال سلطان در سرور سلطنت

سلطان محمد بن یلدرم با بزید خانک سرور سلطنت عثمانیه
 استغلال او زده چلو ساری سگوز نو ز او ان ایچی محمد بنک اون روز
 کوننده و قریح بولوب سگوز نو زاکری دوری بجای اولی سگ
 او ایلمده و حروسه به آدرنده ده آنگن وار آخرته انتقال ایلملر
 بو تقدیرجه مذت سلفلوری سگوزیل برای و یکری کون سغلابی
 اولور و ولادت با سواد نالوب بعضی بر زخلویدی بو زسکان بر
 سنه سنده نقل ایلملر بوحساب او زره مذت عیلمی قوی اوج
 سنه اولور و الله اعلم حقیقه مدیدی ناک او نو ز بریل جهل شده
 شهبان اندی و جهل قون سگوزیا شده کیدی به دید و بی عیلمی کدی
 ایام استغلال ده اولان مذت سلطنت سنه که بی محله به سان ایلملر
 شدیکلر و مسامری اولان ملوک سان او ان سب سار بر نوز صافی و کیر
 شروع اولور ان شاه نامه نالی

وگواستغال سلطان ایران

سلطان محمد بن یلدرم با بزید خانک سرور سلطنت عثمانیه
 استغلال او زده چلو ساری سگوز نو ز او ان ایچی محمد بنک اون روز
 کوننده و قریح بولوب سگوز نو زاکری دوری بجای اولی سگ
 او ایلمده و حروسه به آدرنده ده آنگن وار آخرته انتقال ایلملر
 بو تقدیرجه مذت سلفلوری سگوزیل برای و یکری کون سغلابی
 اولور و ولادت با سواد نالوب بعضی بر زخلویدی بو زسکان بر
 سنه سنده نقل ایلملر بوحساب او زره مذت عیلمی قوی اوج
 سنه اولور و الله اعلم حقیقه مدیدی ناک او نو ز بریل جهل شده
 شهبان اندی و جهل قون سگوزیا شده کیدی به دید و بی عیلمی کدی
 ایام استغلال ده اولان مذت سلطنت سنه که بی محله به سان ایلملر
 شدیکلر و مسامری اولان ملوک سان او ان سب سار بر نوز صافی و کیر
 شروع اولور ان شاه نامه نالی

سلطان محمد بن یلدرم با بزید خانک سرور سلطنت عثمانیه
 استغلال او زده چلو ساری سگوز نو ز او ان ایچی محمد بنک اون روز
 کوننده و قریح بولوب سگوز نو زاکری دوری بجای اولی سگ
 او ایلمده و حروسه به آدرنده ده آنگن وار آخرته انتقال ایلملر
 بو تقدیرجه مذت سلفلوری سگوزیل برای و یکری کون سغلابی
 اولور و ولادت با سواد نالوب بعضی بر زخلویدی بو زسکان بر
 سنه سنده نقل ایلملر بوحساب او زره مذت عیلمی قوی اوج
 سنه اولور و الله اعلم حقیقه مدیدی ناک او نو ز بریل جهل شده
 شهبان اندی و جهل قون سگوزیا شده کیدی به دید و بی عیلمی کدی
 ایام استغلال ده اولان مذت سلطنت سنه که بی محله به سان ایلملر
 شدیکلر و مسامری اولان ملوک سان او ان سب سار بر نوز صافی و کیر
 شروع اولور ان شاه نامه نالی

15

20

ادباجار

14
 13
 12
 11
 10
 9
 8
 7
 6
 5
 4
 3
 2
 1

از باجا خندان اهلای توره یوسف توکان دبی منابله بنی اهلای
 توره یویب او حان منزلت نازل اولدند سکر یوز بکری ایچ
 دبی المند سنک بدی کونده وفات اهلای لشکر توکان
 بوکند و برینان اولدای زمان مزبور دده شاهرخ میرزا
 هنوز دبی عدد دنده ایلدی کندو بیو سلطان منیده و اروب
 او علی بابی سغور میرانی فی الحال دولتماند؛ تیره زده سال
 اهلایب منبذ اندردی و فصل فهارده ما یوزیده قلمه بی و آهیش
 قلمه بی بیغ ایدوب تیره مزاجت اهلای بو ایشا ده قوه تو
 او غلاری اسکندر ایلد اسکندرا لشکر بنیار ایلد تیره عازم
 اولدنازی خیزی وارد اولغله شاهرخ میرزا بیزوردن حرکت ایلدی
 عا دلچاز و اخلاص صحرا سنه نزول اهلای و سکر یوز بکری
 دینل او ارضه برادر اولد مصاف واقع اولوب غلبه
 سبب اولد کین هر کون صاحبان اغشاده دکان جنگ وجدال
 و حرب و قتال واقع اولوب نصرت ایدوب خو آرم حاجی اولان شاه
 طغتمکن حق تعالی نصرت ایدوب اولدی دیو بند ایتمله اسکندر
 او از بلند ایلد اسکندر قل اولدی دیو بند ایتمله اسکندر
 سغیر اولوب توکان از اسنده شاشتمانی اولدی صاع و یوز
 فولان شاه هر چهار صله ایتمله پسران تو یوسف با ضروره قرار
 اختیار ایلد ایچی بانو بنده سکر یوز آدم قالمندی ضرب مغرب
 لشکر ابو حله سیاسندت سلامه چغیرب دوم طرفه موصوفه ایلد
 سلطان محمد قانی مار خنده ادر باجان شاهرخ میرزا اولت
 نصر فنده ایلدی اما انجان و رومیه و مراغه و چورس و دوزمار
 و کوک جنگ و قریه نلمه لوی رکله؛ اسکندر کفر فخر نده ایلدی
 کیمف لاد دارانام هنوز توره یوسف توکان ایچی شاه چکر نصر فنده
 ر شاهرخ میرزا غلب و غارت عکلت ایدوب حرا سنده عورت ایلدی

سلطان محمد سنک بدی کونده وفات اهلای لشکر توکان
 بوکند و برینان اولدای زمان مزبور دده شاهرخ میرزا
 هنوز دبی عدد دنده ایلدی کندو بیو سلطان منیده و اروب
 او علی بابی سغور میرانی فی الحال دولتماند؛ تیره زده سال
 اهلایب منبذ اندردی و فصل فهارده ما یوزیده قلمه بی و آهیش
 قلمه بی بیغ ایدوب تیره مزاجت اهلای بو ایشا ده قوه تو
 او غلاری اسکندر ایلد اسکندرا لشکر بنیار ایلد تیره عازم
 اولدنازی خیزی وارد اولغله شاهرخ میرزا بیزوردن حرکت ایلدی
 عا دلچاز و اخلاص صحرا سنه نزول اهلای و سکر یوز بکری
 دینل او ارضه برادر اولد مصاف واقع اولوب غلبه
 سبب اولد کین هر کون صاحبان اغشاده دکان جنگ وجدال
 و حرب و قتال واقع اولوب نصرت ایدوب خو آرم حاجی اولان شاه
 طغتمکن حق تعالی نصرت ایدوب اولدی دیو بند ایتمله اسکندر
 او از بلند ایلد اسکندر قل اولدی دیو بند ایتمله اسکندر
 سغیر اولوب توکان از اسنده شاشتمانی اولدی صاع و یوز
 فولان شاه هر چهار صله ایتمله پسران تو یوسف با ضروره قرار
 اختیار ایلد ایچی بانو بنده سکر یوز آدم قالمندی ضرب مغرب
 لشکر ابو حله سیاسندت سلامه چغیرب دوم طرفه موصوفه ایلد
 سلطان محمد قانی مار خنده ادر باجان شاهرخ میرزا اولت
 نصر فنده ایلدی اما انجان و رومیه و مراغه و چورس و دوزمار
 و کوک جنگ و قریه نلمه لوی رکله؛ اسکندر کفر فخر نده ایلدی
 کیمف لاد دارانام هنوز توره یوسف توکان ایچی شاه چکر نصر فنده
 ر شاهرخ میرزا غلب و غارت عکلت ایدوب حرا سنده عورت ایلدی

ارب سنه دی
 در

25
 20
 15
 10
 5

گویند روبرو او د لوی خالی او د لغو خیر لدا فده قباوجه قورس
 آجوب برستلار د لاور کورند روبرو غارت ایدوب سفتم او لایز
 مدت محاصره او نوزدوت کون او لدا فده اچنده او لدا فده مضایفه
 کلوب حتی حاجی عوض باسا اوق ایله او روبرو بروج اولسندی
 بو ایشا د سلطان مستور او لدا فده خبری سهر او روبرو بواج
 کوندی حوسری چلیک تا بونی قباوجه به کلوب جدیدی مزای بانده
 د فده مشورت ایلدی قومان اوقی ساخته اولن احتیالی ایله
 د فته حاضر اولدی و بوزنی تا طر اولدا فده آغلی اما صیفنده
 کند و اچون آغلی و شهره آیش او روبرو کورستی بولدن ایدار
 بوزندن دیا رینه کیدر اکی و پرور میگه استعمال ایدر اکی بانده
 بر ندی و ایددی و ایما کسنا خان ایدوب لطیفه کور ایدر ایدی بینه
 لطیفه طریق ایله خاتم عثمان او غلنگ او لوسندن بولله محارس
 د ریبی کلله حالک بیجه او لور دی دید کده بجه رار اوب برورد
 ندی بول او زنده برور خنده صلب ایلدی عاقبت سفی بولر
 کند و بی دخی جزاس کور دی بیت شانی که کین با بلیک آورد و
 سرخیشی را تر سنک آورد و

رفیق سلطان بنادیت برادر زادوشی

ایدر ایلیک بر او غلی وار ایدی اسنا بول نکورینه دهن و برستدی
 بر و ایدنده با با بی سفید او لدا فده قاجوب نکور با نه دانسیغی
 نکورک سلطان ایله عهد و بیما بی او لملله با بندن دفع ایلدی
 اولدی اسنا بولدن چیقوب قاران او اسمنه وار دی کد فاقه
 لیده قورن ادا انجباری سغ ایلدی و یا بولی ستمنه توجده ایدر
 بر صو سلطانده سخن اولدا فده او زنده حکمک ارسال اولدی
 دوزی با بی زغورس نام الا سی چلی بی سلطانده کور دی برورد
 نقل ایلیک کور کور بینه میل حکوب برو سا به کور د ربار بسلا

25

20

15

10

دردن

دخی سکر بوزر کورنی درت شه سنده وفات ایدوب برینه او غلی
 اللان المنظر احد بن اللان اولدی شیخ بادشا او لای اول زمان
 محری بواج ایلق بواج کورنگ ایلی زمان مزبورده کین نظام
 و ملوکلان بولله کوجان مسرور سلطان اولمش ایدی جمله اموری
 او اکلان امیر طکر کور دی سلطان ایله آتر کلک عثمان او روبرو
 بمضاری بقی ایلدی سلطان محمد دار بقایه رحلت اندو کی سالده
 مزبور احمد بادشا ایدی قومان بینه قومان او غلی محمد کلک فرزند
 ایدی امرای ستمه قندن شعلنی و ازمیز و دد اقدیر کلوی رسای
 بر لور ندی روبرو ایدین و مساروحان و کورک و مستشار لایسلوی
 قبضه قرض عا بنایه داخل اولسندی بعد فدا و صدده طلم
 بند تل طور مبرو هی این قومان اولمش یعنی وقتا دخی عا بنایه
 سارخان محرم خصال ساطفنده استعمال بولدا فده غور اقال ایل

ادر فده ادر حال سور مشیدی برون برور سدن فریادی کلوب
 زمان او غلی محمد کلک خا و زنی و حصاری حاضر ایدوب اطرابی
 غضب و عادت ایلدی یعنی ایلدی برور سه ضابطی حاجی بوزنی
 ضبط و استعجابی تلا کور کور کلله قومانایله زمان بچل
 اقتضا اندو کور اذغان ایچکلله صوبی کسکه هوس ایدوب بکارا بی
 صوبی جلیب د رده سنده اقتدی بایر اهل فاقه واقف اولملله بچار
 نقل ایدوب جلیب باطل ایلدی و هر کورن قلعه دن چیقوب مزمانه
 سناک ایدوب آدم اور لور ایدی قومان او غلی عا کورینه امو اندی که
 بر کجدار د و سنده آشنایا قوب مشعل کور میل ایدور و جمله سی
 طاقه چیقوب حصاره حواله ادر و رحله کیده کور قومانایله حال
 اشتال ایدوب بچنده بولندن ایزوب سراط اولوب یلا اندی کور
 ای فاکوره نسته کور صراج بروریش مشورت د رباری کور د خا کور
 بیجه او لور حاجی عوض باسا ادر لوری اهل اندن خبر اهل آدم

25

20

15

10

اظهار عجز و انكسار ايدوب را استغفار رسانده و لاجن اولاد
 با پوييد پادشاهي بناميت داعي و كاروان ايدوب سلطانند ان
 ايدوبان ايجون خفيه عهد و پيمان ايدوب عهد فائده صلح مسلمانيه
 مناسب كوزنني ايدوب زيرا هر كون افراط ايله پغورلر او لوب
 5 اموال و ستوران لشكره نقصان طاري اولين ايدوب سولانا نشري
 بو عزمينده فوينه مينراو لا لوب هان بان شهرتي و سبدي شهرتي
 و سميدي ايجي نيج او لوب قران او غلي ايله صلح اولدي ديوباني
 عهد و افرسان او غللك نجوزي طرب ايجكده ساكوز او لوب
 نارنجنده نيج اولنده غني بان ايلش و من سا نرا اهدا نده اولنده
 10 سلطان تجوزت فصالح تا اديب ابن قومان اناكوزي صحب سنده پي
 مزاج شريفاري مستقر اولوب اطبا ندكده علاج ايلدي ايله
 مفيد اولوب كندكده اكلاري زيا ده اولدي كومان ايجي
 بغريب بان يا ننده نايي سنان و محاسبي نيجي بر طب حاتف او
 سرق اولنده فدا امر شريف كوندوب لوب نديمار اولصوب
 15 لبيب سلطان برجي علاج مزارين كورد كده بو مرضان ازانه سنه
 زيا ده سرور اقتضا ايد حال كوكرد و الاغوري و جيله دو
 قبول ايجكده مجال بو قدر ديوبو ايب و يروي شارا ايله توپكي ايلش
 خسر و سبوس توپكي اولان شهر نيجي بو حضورن با پوييد پادشاه
 مسلماني اولد فده اولد ايل صفت و زارنده نايي اوسطون
 20 ايلت صدعه كلام حكمت ايجاني غايب اوب پوروي ايجي حكيم
 امانطون نظيرك نديمار لوي بو ك مخر اولد كده با پوييد پادشاه
 قومان او غلي نيجكده مازوب مخالفت نما كوندوب سلطان
 نيميز خراجي و دو قبول ايجاروب كندكده صمعي زيا ده ايدوب
 بلاروب اكو صلح مستور ديك ايله ساسه بعيده ده اولد ايل
 حصو ايله راهه مانعدر اكو سلطان بر حال اولور سه بوزار القاه

توپكي

در دند شهر ده لي عطا ايله تسليمه ايدوب بو كوز كوئي غللك
 ايدوب همنبره پي دي بوز ناملا رسخا قسكده تزوج ايلش نوز
 شهر ده بالاده ذكر اولد و دي روايت ائوي صحبي ايله رهن و پويان
 قاسم چلي اولن اصالدر امام غللك
 5 راقن شه كوز قومان
 قومان او غللك اننتقام آلق سلطان عالقام حضرتان ائوي
 سراي اولدله عكس جمعه اطرافه احكام با زوب كوندردلر
 و قسطنطيني حاجي اسفند باربان بيله اولن امار اولد فده او غلي
 قاسم كي كونده عكس ايله كوندردي و كومان او غلي دي
 10 مامور اولد و دي او زره عكس زاده زواد دي بول او زره
 حاضر و آماده ايلهي ساكوز او ن بيلي سنده سنده سلطان
 با اقبال دولت و اجداد ايله سلطان او كي و آسانده سنده
 غا زيدن عيبر ايدوب قومان اقر شهنه نوز ل بوز ديلر وارده
 كون محظاري قلعه قى تسليم ايلدي سوزل نوزردن فوينه جانده
 15 فوينه صحر سنده او زره جاهي و بيله معروف محله نيج اولد
 و با نظره مده مقدمه و سباله سلطان صد دنده اولد لوب
 ايل طرفه ائيق ده لشكر قومانان سگنده و پريشان محظريك
 و او غلي مصطفي بر چله دي فوقف ايدور لوب دام ايله
 20 كرفنا و اولاجانين عين ائيقن مشاهده ايدوب مصطفي ايل
 فوينه حصا رينه قيا فوب محظريك طاش ايجي كوهارينه فرار ايل
 سلطان دي فوينه حصا ريني محاصر ايدوب ضرب طوب و قسطنطين
 دو كوزب محصور اولد لوب طافت متاور مقي اولد ايله محظريك
 اعيان د و ايجي ايله مشاورده ايدوب قانچي عكس قوه مرسل
 25 نام عالي خدمت سلطانده روانه ايدوب عادت مهور ده ايجي او زره

توپكي

دیو بود دیار واقفا کلام مدلسلطانی اشکارا و لوب
انظاریه همصاری تخییر آرزوی ابله او زرنده و ارد قلده
حصار در دن طوب ابله او رباب باغی و بی بی طاعلی صبی
اول طلب سر کوبی حصار تو جوی او زرنده اصله ابله الان در
حصار ده اصله اولوب فرما نای که در کوه حضور او نور بود شهر در

رفتار سلطان با افلاق و دیار آنکروس

سلطان با افقال فرمان او غلغله کوشا لافضکره عسکره اجازت بود
بر سه به توجیه ابله او ابله ابدی بر مقدار زمانند فکوه افلاقی بود
خارج کوند ریکه عناد ابله او سروج سلطان غز امصار ابله
عسکر جمعده فرمان ابله او و فطوری حاجی اسفند بار که دخی
حکم تزیف کوند ریب بالانات کله سن و با خود او غلغله کوند ریب
امراء لغزین او غلی فاسم کی مکمل عسکر ابله ارسال ابله سلطان
دخی سکر بود او ان طغوز سنه سنه روم ابله طرفه عبور ابله

5

اد دنده تزیف ابله او بعد فخر طوطه بالینه نوزد بود رباب
محل نوردون درون ملک افلاقی عسکر کوند ریب کندو لوب
بر کوبی قلعه سخی بنا ابله ریب ابله او یکی ساله نام قلعه لوبی نایر
اند بار ملک افلاقی کوند نایر دخی غابیز و سا ابله کرب مسافه
غلان و جوی ابله او کوند ریب مکر که حاکم افلاقی نادم و سر مسافه
لشکره کوند ریب مسافه جباله تحفی ابله بعد ضراب ابله
او سراج ابله ضرایح ابله اعزاز ابله شمس عبودین نامه کوند ریب
و سر سخی خراصدن بست بل نام مینار بار ابله این ابله
بله کوند ریب کناهی غلغله و لاسن نصیرح ابله سلطان بود انان
دخی ابله و حرجت ابله او جراحی غلغله ابله ابله
و کندو لوب دارا السلطنه لرینه عود بود ریب او دنده کلام سراج
انکروسه غلغله ابله او و سوری حصار دخی افلاقی کناهی ابله

10

اد دنده تزیف ابله او بعد فخر طوطه بالینه نوزد بود رباب
محل نوردون درون ملک افلاقی عسکر کوند ریب کندو لوب
بر کوبی قلعه سخی بنا ابله ریب ابله او یکی ساله نام قلعه لوبی نایر
اند بار ملک افلاقی کوند نایر دخی غابیز و سا ابله کرب مسافه
غلان و جوی ابله او کوند ریب مکر که حاکم افلاقی نادم و سر مسافه
لشکره کوند ریب مسافه جباله تحفی ابله بعد ضراب ابله
او سراج ابله ضرایح ابله اعزاز ابله شمس عبودین نامه کوند ریب
و سر سخی خراصدن بست بل نام مینار بار ابله این ابله
بله کوند ریب کناهی غلغله و لاسن نصیرح ابله سلطان بود انان
دخی ابله و حرجت ابله او جراحی غلغله ابله ابله
و کندو لوب دارا السلطنه لرینه عود بود ریب او دنده کلام سراج
انکروسه غلغله ابله او و سوری حصار دخی افلاقی کناهی ابله

15

اد دنده تزیف ابله او بعد فخر طوطه بالینه نوزد بود رباب
محل نوردون درون ملک افلاقی عسکر کوند ریب کندو لوب
بر کوبی قلعه سخی بنا ابله ریب ابله او یکی ساله نام قلعه لوبی نایر
اند بار ملک افلاقی کوند نایر دخی غابیز و سا ابله کرب مسافه
غلان و جوی ابله او کوند ریب مکر که حاکم افلاقی نادم و سر مسافه
لشکره کوند ریب مسافه جباله تحفی ابله بعد ضراب ابله
او سراج ابله ضرایح ابله اعزاز ابله شمس عبودین نامه کوند ریب
و سر سخی خراصدن بست بل نام مینار بار ابله این ابله
بله کوند ریب کناهی غلغله و لاسن نصیرح ابله سلطان بود انان
دخی ابله و حرجت ابله او جراحی غلغله ابله ابله
و کندو لوب دارا السلطنه لرینه عود بود ریب او دنده کلام سراج
انکروسه غلغله ابله او و سوری حصار دخی افلاقی کناهی ابله

20

اد دنده تزیف ابله او بعد فخر طوطه بالینه نوزد بود رباب
محل نوردون درون ملک افلاقی عسکر کوند ریب کندو لوب
بر کوبی قلعه سخی بنا ابله ریب ابله او یکی ساله نام قلعه لوبی نایر
اند بار ملک افلاقی کوند نایر دخی غابیز و سا ابله کرب مسافه
غلان و جوی ابله او کوند ریب مکر که حاکم افلاقی نادم و سر مسافه
لشکره کوند ریب مسافه جباله تحفی ابله بعد ضراب ابله
او سراج ابله ضرایح ابله اعزاز ابله شمس عبودین نامه کوند ریب
و سر سخی خراصدن بست بل نام مینار بار ابله این ابله
بله کوند ریب کناهی غلغله و لاسن نصیرح ابله سلطان بود انان
دخی ابله و حرجت ابله او جراحی غلغله ابله ابله
و کندو لوب دارا السلطنه لرینه عود بود ریب او دنده کلام سراج
انکروسه غلغله ابله او و سوری حصار دخی افلاقی کناهی ابله

25

اد دنده تزیف ابله او بعد فخر طوطه بالینه نوزد بود رباب
محل نوردون درون ملک افلاقی عسکر کوند ریب کندو لوب
بر کوبی قلعه سخی بنا ابله ریب ابله او یکی ساله نام قلعه لوبی نایر
اند بار ملک افلاقی کوند نایر دخی غابیز و سا ابله کرب مسافه
غلان و جوی ابله او کوند ریب مکر که حاکم افلاقی نادم و سر مسافه
لشکره کوند ریب مسافه جباله تحفی ابله بعد ضراب ابله
او سراج ابله ضرایح ابله اعزاز ابله شمس عبودین نامه کوند ریب
و سر سخی خراصدن بست بل نام مینار بار ابله این ابله
بله کوند ریب کناهی غلغله و لاسن نصیرح ابله سلطان بود انان
دخی ابله و حرجت ابله او جراحی غلغله ابله ابله
و کندو لوب دارا السلطنه لرینه عود بود ریب او دنده کلام سراج
انکروسه غلغله ابله او و سوری حصار دخی افلاقی کناهی ابله

25

ذکر حال پسران فرمان

بر کون سلطان کریم انان ابن فرمانی حضور رسیده کوند ریب
عتاب ابله خطای ابله او نه حال در که دایما بود طرفه غلغله
و احسان کوند ریب نه نفس عهد و بیان دن خانی دکل سراج
شد کایر و سیر کله پنجه مسامله ابله ام اظهار کوند ریب احسان ابله
دید که بود فقه دخی عفو و احسان بیورک بود خاندان پر ورده
مادار که جاتم شده او لا صد قله بنده او لقی سراج در دیار ابله
نصیرح و بناز ابله که سلطان بنه کرم آخال فتنه افلاقی ابله
چقیق کیده بود کون سلطان خاضه آتار بنه شخص ابله او ابله
او غلغله عفت ابله ابله اولان آتاری عصب ابله عصب
ایمان استیا نایر برم عفتایان ابله عدا و تو من ابله ابله
و سردار لقی منتضای نقش عهد در دیر حجاب و بر دی ابله
خام سلطان ابله او ابله فقه عن تزیف بنه جزاسن بود سراج

10

بر کون سلطان کریم انان ابن فرمانی حضور رسیده کوند ریب
عتاب ابله خطای ابله او نه حال در که دایما بود طرفه غلغله
و احسان کوند ریب نه نفس عهد و بیان دن خانی دکل سراج
شد کایر و سیر کله پنجه مسامله ابله ام اظهار کوند ریب احسان ابله
دید که بود فقه دخی عفو و احسان بیورک بود خاندان پر ورده
مادار که جاتم شده او لا صد قله بنده او لقی سراج در دیار ابله
نصیرح و بناز ابله که سلطان بنه کرم آخال فتنه افلاقی ابله
چقیق کیده بود کون سلطان خاضه آتار بنه شخص ابله او ابله
او غلغله عفت ابله ابله اولان آتاری عصب ابله عصب
ایمان استیا نایر برم عفتایان ابله عدا و تو من ابله ابله
و سردار لقی منتضای نقش عهد در دیر حجاب و بر دی ابله
خام سلطان ابله او ابله فقه عن تزیف بنه جزاسن بود سراج

15

بر کون سلطان کریم انان ابن فرمانی حضور رسیده کوند ریب
عتاب ابله خطای ابله او نه حال در که دایما بود طرفه غلغله
و احسان کوند ریب نه نفس عهد و بیان دن خانی دکل سراج
شد کایر و سیر کله پنجه مسامله ابله ام اظهار کوند ریب احسان ابله
دید که بود فقه دخی عفو و احسان بیورک بود خاندان پر ورده
مادار که جاتم شده او لا صد قله بنده او لقی سراج در دیار ابله
نصیرح و بناز ابله که سلطان بنه کرم آخال فتنه افلاقی ابله
چقیق کیده بود کون سلطان خاضه آتار بنه شخص ابله او ابله
او غلغله عفت ابله ابله اولان آتاری عصب ابله عصب
ایمان استیا نایر برم عفتایان ابله عدا و تو من ابله ابله
و سردار لقی منتضای نقش عهد در دیر حجاب و بر دی ابله
خام سلطان ابله او ابله فقه عن تزیف بنه جزاسن بود سراج

20

بر کون سلطان کریم انان ابن فرمانی حضور رسیده کوند ریب
عتاب ابله خطای ابله او نه حال در که دایما بود طرفه غلغله
و احسان کوند ریب نه نفس عهد و بیان دن خانی دکل سراج
شد کایر و سیر کله پنجه مسامله ابله ام اظهار کوند ریب احسان ابله
دید که بود فقه دخی عفو و احسان بیورک بود خاندان پر ورده
مادار که جاتم شده او لا صد قله بنده او لقی سراج در دیار ابله
نصیرح و بناز ابله که سلطان بنه کرم آخال فتنه افلاقی ابله
چقیق کیده بود کون سلطان خاضه آتار بنه شخص ابله او ابله
او غلغله عفت ابله ابله اولان آتاری عصب ابله عصب
ایمان استیا نایر برم عفتایان ابله عدا و تو من ابله ابله
و سردار لقی منتضای نقش عهد در دیر حجاب و بر دی ابله
خام سلطان ابله او ابله فقه عن تزیف بنه جزاسن بود سراج

25

بر کون سلطان کریم انان ابن فرمانی حضور رسیده کوند ریب
عتاب ابله خطای ابله او نه حال در که دایما بود طرفه غلغله
و احسان کوند ریب نه نفس عهد و بیان دن خانی دکل سراج
شد کایر و سیر کله پنجه مسامله ابله ام اظهار کوند ریب احسان ابله
دید که بود فقه دخی عفو و احسان بیورک بود خاندان پر ورده
مادار که جاتم شده او لا صد قله بنده او لقی سراج در دیار ابله
نصیرح و بناز ابله که سلطان بنه کرم آخال فتنه افلاقی ابله
چقیق کیده بود کون سلطان خاضه آتار بنه شخص ابله او ابله
او غلغله عفت ابله ابله اولان آتاری عصب ابله عصب
ایمان استیا نایر برم عفتایان ابله عدا و تو من ابله ابله
و سردار لقی منتضای نقش عهد در دیر حجاب و بر دی ابله
خام سلطان ابله او ابله فقه عن تزیف بنه جزاسن بود سراج

25

حسن بیکل نصر نموده ابدی اول اجلان حسن بیکل شهباز در آمد
 طلب ایدوب صاحبان کافری شخیری داعیه سنده اولینگی
 همان اول نوزاده قطعی حاجی اسفندیار بک فرست بولوب قلعه
 صاحبان مسلطانی و باغوری شخیر ایدوب او علی حضرت بیکه
 5 نمویق ابدی و صاحبان کافرین کافرینک او زینه وادی ایمنه
 اولان کفار کیماره کپوب نوار ابدی بر قلعه خانی فالای اجیم
 شاهاده سلطان مراد لشکر راسته ابدی حمزه کی کوزدروب
 بی عافت صاحبان کافرین قطعی ایدوب صاحبان مسلطانی
 شخیری داعیه سنده اولدی و بفرزاق سلطان محمد رضا اکبر
 10 ابدی کده لشکر نووان ابدی لشکر نو بکری یکی سنده مالک
 اناطولی یه متوجه اولوب سرحد رومینه و صغری اولان
 مرزیقون آبا و صحرا سنده نزل بولوب مسامی قدومولری ابدی
 اصناف یقین و نترات شکلی بولدی اتفاقا اوج ای سفلی ری بنا
 مدد و نوزادان قطعی یه واریجه لابزال زلازل واقع اولوب
 اهالی بلاد صحرا رود چا در ابدی ساکن اولدولر سلطان نوزصل
 15 عرو اقبال ابدی همیون چابنده توجه بولوب قدوم قلعه ده اول
 اسفندیار او علی حضرت بیکه قلعه بی مایعت ابدی طلب ابدی
 اولدی حاجی بالاضافه و تقویت حصار ک فرستی اجوب نواب سلطان
 تسلیم ابدی حضرت بیکه خدی بی مقبول اولوب یاد شاهانه انعام
 و احسان اولدند قلعه کوه یا نوزده اولور سرکشنت و رعایتان
 20 تقصیرات اولتقان دیوبند بولوب حضرت دینی آسانده کوز خدمتی
 چاغه مستند لکن بر ادرم ابدی ساقوت او زره اولمله اکین
 بر پرده اولور سق منازعه متور دیوبند اعتدال ابدی کده عذری
 مقبول اولمله مقبول اولوب اعزاز و اکرام ابدی بدی بانده
 کوزدر دیوبند بر او فائده چایبانک و لایبی دینی داخل قلعه سلطان

25

اولور

مدافعه دن مایوس اولیجی خلایا به شاهانه ابدی اوج
 نیز کافر کرا روسی آستانده به سعاد نازنده کوزدر دیوبند
 روایت اولور بوسفر نسبت اتودن صکره اسفندیار اولی
 قاسم بیک ترک والده وطن ایدوب برادران ساعد و خاندان
 5 اولی اوجی خدام سلطان عالیقام سلکند سلطان اولی ساق
 دینی او علی کبی عورت ایدوب و اسفندیار نه نایب کوزدروب
 قاسم بیک ملک کوزدن حصه سن و بولک دیوبند کلف بر در قلعه خاقانه
 حاجی اولور بولوب و زبیری بر و اعظ ابدی کوزدروب و بولوب سلطان
 یازوب حضرت بیکه ملایم سلطان سلطان سیدر اولور
 10 بولوب لوزینه ادرانی بولوب ساعد سنی عالی کوزدروب لوزینه
 بولوب قاسم سنده لوزینه عطا بولوبه رضام بولوبد اگاجی خدیوم
 چوقدر و بیکله سلطان دینی کافرین و طوسیده و لایبی قاسم بیکه
 جمیع: تا ازل دیوبند آخر کوزدروب اطاعت و بولوب دیوبند بولوب
 اولدی
 15 سلطان عطا سعاد و واهب الیهاد نوزند سلطنت خاد لوری
 شهباز سلطان مراد و لایت رومینه و صغری و تخت اما سینه
 لایبی و ازرانی کوزدروب ضبط سیاه و عکلی حیدر بیکه سانش اولوب
 و پنجر او علی علی کی لایقین ایدوب شهباز ابدی کوزدروب
 اولد اصباننده رومینه کپراد و فتن منقعه اولوب کوزدروب
 20 صغری اولمله شاهزاده یا ننده کمل عسکر اولی ارضنا
 ایشیدی حیدر قیوملور دن توره بوسلف ابدی اقب قیوملور دن توره
 ادر بخان و بابیورفت ایچون نوزاد اولور توره توره توری
 ادر بخانی تخت تصرفند داخل ایدوب پیر بولوب تقویق ایشیدی مراد
 بولوب بیک استقلال بولدند توره صاحبانده سخی کاشیدی
 25 توره حصار ایسه شاهزاده سلطان مراد خدیو کرا لوزندن ملک اقبی

25

عافله بر بلاد ایدوب
 کوزدروب بولوب بر سینه
 داخل

اولور

تجویر تا شیخ او غلبی علی یکی سردار ایدوب فاتح مزبور در بی بی فتح
 ارسال ابله یار هر که قلعه سنده ابر و کله کافری استا بوله
 فرار ایدوب خصماری خانی قوما عین ضبط ابله یار ایدن اکی کوزنه
 و ایدوب بیضا ابله فتح اندیار طار و بی خصماری ایدوبه او ابله
 نسیم ایدوب جهایی او قاف عازت سلطان بنه اولند ایدن بیلیک
 و قونال ضبط اولوب غنائیم بخار ابله در کاس سلطانند و ایدوب
 اول خواند بعضی استا بوله غایت خوب اولمین کافری کاه
 اول جانبه و کاه بو جانبه ستا بخت ایدوب اولی ایدی ابو الفتح سلطان
 محمد خان استا بولی فتح ایدوب کوه اهل اسلام شریفه فالای

حدود شیخ مدرا لدرین و در فتح او و انا عین

10

صفا و سوره عین و عطا و شعرین دن جامع الفتوا این و تسریل ابله
 سعی کما بلوک صفتی برناوین او غلبی تجویر بدو ایدوب که جویری بیلی
 زماننده فاجی عسار اولوب ظواهر سلطان تجویر خصمال ده ایدوبان
 ایدوبه و خیمند ابله ازین قلمه سنده اقامنده مامور ایدی علم
 ظاهر و باطن ده فضل با هر صاحبی او غلبین ظاهر استغاده چاهم
 و بنیه و استمنایه و سابل یقینه ایدوب ایدی و اکثر او فانی
 ریاضات و نجاهات او زوره اولمله بین الامام کشف و کون
 و خوارق عادات و طامات ابله شرف تام بو شیدی کنی بیجیه

15

عبادت طامات ایدی کنی خود بینی و استکبار و استکبار مریدان
 ضلالت شعار اولوب شاکر لوری و مرید لوری جو خالای ارا ایدوب
 بو در کله جه مصطفی نام شخصی که فاجی عسار ایدوب کفنی ایدوب فانی
 مشایخ او زوره خیمه ایدوب دعوت و ارضاد ایدوب ایدوبانی
 جانبنه کوزدردی اولدانی بلیات ابله نفوس ناقصه دن
 بیجه سنی شجور ایدوب جاهلان ساد و لاندن جمع کله بی اسپر
 دام بریا و تزویر ایدی بیت صوفی بیضا دام و سر حقه باز کرده

20

دوم بریا و تزویر ایدی بیت صوفی بیضا دام و سر حقه باز کرده

25

۲۸

کلیان

اولوب تفریح اولندی و عاقلی هرمانی کور باوب بر وسایه
 توجیه اولندی اسکلب نواجینه تفریح اولوب در قلمر تده بر قاج بل
 اوس و صحرای نین ایلوبند راست کلدر بو جماعت کله تیره غفلت
 ایدوب در دوسو آل سورا قلمر تده بو نالی نالی ایلور اولوب
 عسار نالی در دبو جهاب و بر دیار با بوله توکان لشکری بیرون
 سفرها یونده مو جود بو لند ایلور صو در قنده اولوب قونال
 حدود ننده صا غار اولغی در بر بر صاحب عشیرت دو کوزنه کنی
 ابله منت بل مزبورک دو کوزنده بو شعله در کاب هابونه بوز
 سو رملان محروم اولور در دیار سلطان عاقل بو نلور دن غافل اولی
 مخالف حزم در زریا بوله بی باک و بی پروا عین و صفاده اولوب
 استدر کلری بر ده کوزنک و سفرها برون او ازه بیقی اشراج ایلور
 خدمنده بو شایخ علامت دجرائی استغلا ادر دیوب ابو ایلوب
 امنت بل جمله عسار و قیاسی ابله روم ایلند کوجایلر شدی
 طلبیه نواجیندن قونقی نام قصیه ده طور ایلور ادر در ستان
 اولغی هر کله عاقلی و ادر در مو جره قصیه در

اشخیر بعضی قریه ها از تفریح و صف جامع

15

سلطان رفیع المکان بو جهان فانی ناک علم بقاسنی مالخصه ایدوب
 کوزسه بروسه ده بر جامع شریف بنا ایدوب مستقی کاشیلر ابله
 تربیین ایدوب و بر لطیف مدرسه و طلبه ایدوب ایدوب ایدوب
 هر مدنیس نجدید اولدند قنده ایدوب در سینه در رس عام ایدوب
 مشروط اولوب کونا کون نغمه ابله خاص و عام اطعام اولوب
 ذکر اولان خیراته اوقات مهوره قیمتی ملحقه خاطر سلطان
 اولغی مشا و ده دلا اصله نیک را استا بول نواجیندن بعض
 قیامت قوی ایدوب صفای کفار لاندن ایشی ایدوب نوات
 تجویری ده کپور و کفار ایلند کپور تدر در دیار سلطان قیاطال

20

تجویری ده کپور و کفار ایلند کپور تدر در دیار سلطان قیاطال

25

و جماعت فرقه سنده داخل اولمله قتلان خلاص اولدولار

آقا حال دورد اولدورن خبر بورد

شاه زاده و سئو سیره فتح و قهر ماصحه و بد کهر سئو اولدورن خبر بورد

و منظر اولد قله سلطان خجود بر سار سار طوفان عوایه عوایه متوجه

اولدولدی فتح مصار مقدر اولاممله سار سار طوفان عوایه عوایه

عنایم بیچار اوله سیر و زهر اسمنه نازل اولد قله سار سار اولدورن

سوار اولدی بد اولدورن محروک خدیج خدیج اولدورن سار سار اولدورن

و اصل اولدی ماکر که مشا اولدورن اولدورن سار سار اولدورن

پر تفاتی یافته جمع اولدورن تسویات شیطانی و داعیامان

سلطانی اوله ولایت سیرم به قریب سینه زار و جنگلانی

دلی اولدورن کلیدی و صیقلانی صیقلانی روم اولدورن اولدورن

و جویانده ارسال ایلهیدی افاق کلمات محمده و اشراب

چاشنی و آباحت مفسلانه اوله عوام کالانام دن بجه ملک

نفس خسته و بد فوجی باشورینه اولدورن اولدورن اولدورن

فرق ضالک به فاجعی بد اولدورن طرفندان استعانت اولدورن

ایلمین اولدورن خروج ایلمین مصطفی اوله طوفان کال بجه ملک

خلفه مو اولوب داعی خروج غایت اوله طوفان اولدورن

ایمانت و برکنده ملک عالم بکامض و سلم اولوب طوفان

و معتقدیم میمانده تقسیم ایتمک تقسیم ایتمک ایتمک

و مشهوران ضامنیده زغیت و پروت بعضی محرماتی استعانت اولدورن

و سمت مشرب یوزدن بقیصه بدعت ملاحظه باطنیه فی

حرره سینه اشراب ایلمین شرب خور و سماج زورده رخصت اولدورن

بو قلمه و قریب اوله زمان قریبده بد اولدورن شرب نام و سوکت نام

حاصل اولدورن روم ایلمده دین و دولته نقل اوضاع نام اهلاری

ظاهرو اشکار اولدورن بوضه مضمت استماع طوفان اولدورن

محر

بنیاد مکر با فلک صفت با ز کرده اضر الاشر اقتضای شهبان نشانی

و منتضای تسویات شیطانی اوله خارت وینا عاقله سنده

کندونان زند قله و الحادین آشکار اولدورن سر زنده سنده ارجح

شهبان و محرابه رخصت و پروت اناجی زماننده اولدورن سینه قریب

مجادد و غیره قریب و پروت کندورن مخصوص وهواد اولدورن

مشا اولدورن بد اولدورن طوفان اولدورن اولدورن اولدورن

اصحاب قله اولدورن حکمت عاقلانه نوار اولدورن سینه ارجح

عالم استغنه باره نوار اولدورن خطی ددنی طوره مویب کتیبه

سوار اولدورن قریب کندورن افاق بقاسنه گزار اولدورن حکم

افاق ددنی اولدورن اولدورن استعانت اولدورن رعایت و نظمیته

تصویرات اولدورن کفر و تفوق اولدورن سوار اولدورن اولدورن

اورده اولدورن دکر قریب مصطفی بد افاق

مکر و مصطفی بد افاق الحادی و ایلمین اولدورن خروج

و انسانی سلطانی مختصا لک سموع طوفان اولدورن اولدورن

شهبان و خجاعت معناد سلطان مراده حکم طوفان صارد اولدورن

انا طوفی عسکری اوله محمدر بزرگ اولدورن اولدورن اولدورن

رغی و زند قله و الحادینک دخی با سنده سینه بلیغ و جدید بلیغ

برین قران اولدورن مربر شاهراده ناک قدوسی خیرینی باشی

اولدورن سینه کار زارده با بیلار اولدورن سوار سینه و قریب

اولدورن سینه اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن اولدورن

نام مو صغده عسکر مستور اوله مشا اولدورن عظیم مشا اولدورن

اولدورن خاتمه جنگ و صوب و انشا بورد و صوب ده مشا اولدورن

مستقل اولوب و سردار لوی طعمه شهبان انشای اولدورن

و طوفان کال نام مسند بر صلا الان دخی ما سینه کساروب بدی کله قریب

زمانده قریب خاگه ده شرب بقیه اسب اولدورن اهل سنت

استترا در ده حدیث تشریح ابراد ابدی و اول فعل بزاف اضافه اول
 اها ظم علی: صاحب المضایب بدر الدینه خطاب ابدوب بوجرت
 و منانت که عالم شری و عقلی ده سیزه سیر او لشعور و بیزاتی
 معتبره که صحیفه: روزگار دوده ارفام و افلا مکرله محرز ائدر
 5 بچون تسویات نفس و سلطان ابله مبراج برتعب سستی الان
 قودک ولو ایز عدد و فتنه بی خرغ ابدوب متقله: سلطان
 اسامیسانه جواز کوسترک خدی کند و افعال و اعمال کلات
 مکانات و محازاتی نه ایسه بیان بیزرک و بیلرینا و اید بعض
 کلام ناموجام ابله کند و افعالی صواب کوستوب هونه ابله
 10 اجرا: حکم شرح شریف اچون ابلهم دیوب و اقمار ابلدیکه
 چون بو ارفاقده اطاعت سلطاندن صروج ابلهم و کردن
 مطابعتی قولا و فعله ر بقعه: اسلام دن بیرون ابلهم خدی
 خدی سبانت اظنی به بیرون و برستم و امضا حکم حاکمی
 انانی التیفات اجاری اچون اباغ اوزره طور شرم بد
 15 بپ گوم جو خود بسوزند کس نیست راجیم ده که من بدرد و دل
 خوینتی کوفارم ده دیوب مقور معترف اولدی حکم سلطانه
 منظره و ابر بر دار اولدی خزان اولوب فی الحال سیر و زبانه
 صلب ابلهار صفا عرض شریف ابله آب روی علی: بلقی خال
 تیره بد ریخته اندوکی اچون آنر کلامی خوبی خال ر هکلان ریخته
 20 ابدوب ساربره موجب عبرت ابلهار اما سلطان تمام احوال
 و سوز کاشنی اولادینه دیوب بیت المال اچون برصندن ابلبر
 و برصه صی سکر نوزاکری اوج سنه سنک اولیده واضح اولوب
 بملکه لطفان محمدت خصال افلاقی اوزرنه و اروب حاکم اناده
 آنر و سوزانده انجا ابلین اکورسه فوجده ابدوب فین ابرغوب
 و سلطان آندان دو تکمله کبر و محرومسه: آدرنده فی شریف بوردر
 25

صفت

بجو برده و اصل اولوب ستمانی شرازه سلطان مرادک وضع و رخ
 بطلان ابله منظر و کلمان اولدوکی اخبار بشارت آناری
 مسوعلاری اولدقده ادرار شکر خدا دن صکره بایزید یا شانی
 5 دفع فتنه: بدر الدین اچون عسکر اسلام و اهل اعظام ابلار سال
 ابدی یا شانی سنا را ابله دخی مستقل سردار اولوب اقدام تام
 و جرات تمام ابله محاربه و متا تله به قیام کوستوری بدالدین
 دخی عسکر سلطان مسلمان ابله مضاف ابله کده جانب حق طرف
 باطله غالب اولوب اول سرخیل مالا خنده مضاف اولوب لکن
 10 اولدوکلایوب بفرار ابدوب کبودی اوزمانده بیزان اولدی ونه
 بعضی کرده مکر دخی با سنده جمع ابدوب فتنه و فساد دن خالی دکلای
 سنا را ابله بایزید یا شانی ظاهر ایزوری اخذ ایتک تدارکده ابله
 اما خشمه بر قیام کار کمدار ابله قول و قرار ابدوب فصل
 بدرد الدین اچون بینه زاره کوندردی آنلردخی مزید اولوب
 و تقرب حاصل ابدوب فرصت کوزدر لر ابدی اول انشاده خبر
 15 افضدام مصطفی و طو رلق هودن کمال اشتیاد بولعله بدرد الدینه
 کسل و ضعف طاری تدبیر ده تفسیر ابدو اولدی اول خلاوت
 تدارکده لیدر ابله مزبوری اسیرو دستگیر ابدوب خدمت
 بادشا: جهابگیره کتوره دیلر قاضی: مزبیر و دانشور لکده
 مشهور و خل شکار نده مسکرم جهور اولدوکه بولسته حال
 20 و نقیض مائی الهابی اچون علما و ائمه: دینک انصافینه
 فرمان عالینا نلوی صادر اولدی اول زمانه ندرده ملکت
 نجم دن یکی کاشنی بر اهل علم و فضل ملار و اربدی سنلا خیدر
 هروی تا سبله منکر و بر جدر مشهور ابدی مزبیر ابله محاصره
 و معاوضه: دینینه اچون آنی نقیض بوزر سنلر ابدی اولدی
 25 مستورات عقلیه و مزیدات نقلیه ابله انفا: کلام ابدوب مقام

فایده رعیت و هراس ستوری اولوب جنان و حدال داعیه بیدار
 اولوب بو زکوة سدی سلطان ایسه بجز وظیفه ملکی و مالی
 مستحق اولوب مو اجهه و مشایه غیر بنده اولدی اول دیار
 سرد سپر اولوب سویم سویم کج عسکرک ذخیره یولی قاللا برب
 عودت هتکاهی اولدی سلطان اسامه عرض اولدق
 ایله و غیره نندن فراغت ایتمدی ناکاه اقتضا حکم قضا و تنبیر
 و چشم زخم زمان بر نشو برون بو کون بر اسب خوش رفتاره
 سوار اولوب یوله کیدر آکل آت بدخوناق ابدوب عنان
 اختیار قبضه؛ اقتدار نندن کیدوب سلطان چایک سوار
 روی زمینه بر افتدی اول سقظه دن اعضا و ناسنه زین
 آلم و یروب آزالدی ایله که اول نازله دن عالم بالایه
 و اصل اولار ایله هله بر سفلر افاق بولدی اما آند
 سوار اولوب تخت روان ایله روان اولور اولدی
 چون یو اختیار موخته میان دیار اعدا ده اختیار بولدی
 قوال آنکروس و افاق آزار سلطان شان شان اولوب
 کونه کونه اراصف و کذب و بغیان اشتها بولدی اول اهل
 ارکان ده لعلت عکلت اعدا دن عودت بوردیه لرینه دقت و عفت
 ایچله سلطان غازی دخی دار الملک آنکروس نخوس اولان بدون
 شیرینه و خول داعیه سندن فراغت ایدوب میان عالم آنکروس
 مها و مارج ایدورک دار السلطنه لرینه مراجعت بوردیلر عسکر
 عاقبتین و سالتین سکنلرینه عودت ایلدیلم

ارتحال حضرت سلطان بنز همگاه قدیس

چون اول سلطان جلیل امور سلطنتی جلیل سکر بوردیلر
 محرم الحرام اولان اولدق فصل خزانک او اخونده ادرنده به داخل
 اولوب انفاقا بر کون مزاج تحت امن اهلای مستغیر اولوب

تخصت سلطان بافاق و دیار آنکروس
 برندن اقدم افاق حاکمان اطاعتی بیان اولمیشدی بر سندر
 زمان سلطان عالیشان بروساده عادت و سایر ارباب بر ابله
 اشتغال اینکلی حاکم افاق نکرار عاصی و عاق قوال آنکروس
 انفاق ابله و گی سلطان افاق سموی اولدقده اول کار باقی
 نفس عهد و میثاق اند و چون سنه؛ فر بوردده اولدقده و اول
 جاد اکره نیت ایلدی و انا طوبی عسکری ابله حاکم تومان
 و قسطنطیه و لشکر روم ایل و تمام ملوک و حکام و غازیان
 و اخیان و ابله عسکری با بان طونه نصر نندن افاق طرفه
 عبور ایلدی و بدایت شروع دو سانی بر کال و بوردون ایله
 بر کوی قلعه برین فتح ایدوب درون عکلت افاقه لشکر فرود
 کردند ببله قصب و غارت شروع ایلدی حاکم افاق بدخوناق
 مقابله؛ ساهه جا هلاکتاب و توفی اولوب امداد و اعانت
 طبعی ایله آنکروس حدودینه عزیمت ایلدی عسکر اسلام مراد بوی
 اوزور عکلت افاق قصب و غارت ایدوب هر کون معسکر سلطان
 جوی و عکلت و تحارب و غارت اموال فراوان کتوردلر ایدی
 بیت آرزو ارات هر آنچه جو آستنده دل هه گشته دیکله غیر حاصل
 سلطان عالیقام تمام انتقام اولوب عسکر اسلام افاق غیر نند
 حال معتبره؛ آنکروس غزا سنه متوجه اولدی و سرحد
 آنکروسه داخل اولد قلمزنده او کلمه بنه کلان و لایت و عکلتی
 قصب و غارت و قتل و آس و ضرق و خسارت ایدوب فی ملار
 و فی حجاب و بیان وزیر و بر ایلدی و بولله اینکلن مراد سلطنتی
 قوال آنکروس عبور نه کلوب حیث جاهله ایله میدان میانه
 و مضایقه کسوت و بر ندمتیر و لیدر ایدی لکن قوال بدخال
 عسکر ضلالت مالی کل اولوب مساومنه اقتداری و ارا بیان

و نفع مجلس ابدوب اجازت صد و بی ابر نه به تعلیق ابدبار
 بر مشکاک ندر کنی حکما و اطبا ابله مشا و ده اندک کرده اطبا
 گوید او زان دیکله مشهوره اولان طبیب حکمت مصیر بویه تپ
 ابدبار که سلطانی مفا منده اجازت و معنا در بی اولان
 لیا ساری ابله اس ابدوب بر کوجان او غایب سلطان اتقایی
 آو دنده او تو در ده بر وجهه که پورغان انشدن کوزنده اول
 گوید پس بر ده دن سلطان انکون تخت ابدوب گائنه ای
 صفالنه ابدبار نگنده کوزنده و هو اسوب طوقا سون جهان تپله
 قصه در دو دیو ای سید ابدوب شویله قوه کوه لوق ابله لور که
 حکمت ابله تشخیصه مایع اوله قصه طننه سنه جفته ابله
 اجازت و بر خرد بود با لور او انلردن عارضی خارج قصه
 طو رخوب و بر خرد بود با لور او انلردن عارضی خارج قصه
 و بر دیار حال طبیب سالف ایسان هکامه گنان کلوب و لیدن
 برده او روی و ارکان و لند با شا لور خطاب سیرک اکثرن
 داد و نو یاد بخون سلطان نه بیلاد اندک ای را مندن ابله
 هان پرا نو قصه انکاره بفر عالج اندک سیر بوزا سر زینت
 حاضر و ناظر لری بر خوجه نظرون ابعودی انظره الاطبا
 نظر اجتماع اسجه تشخیص نام ابله مررب بادی نظره کور و کله
 آل و بعضی اعضا حرکت ارا دینه صا نوب هور بی دعا
 و شا ابله رت ساد مایرب و نوب کند بار و بو طفره سندن
 نظر ابله ناز دخی قلب لر نندن شیره و شک رسخی حاک ابدوب
 آبر دخی دعا گنان کلدر لری بوله روان او ابدبار بو انشا و
 سلطان مراد لک بر و سه کله و کی خبری سعی ارج و بخت بد ساری
 تخت روانه بر و سه چاشنه کوزنده بار بود ابله و عایانی
 غار نندن و سنا بر ناسی خضا رندن امین ابدبار سلطان بخت حکما

5
10
15
20
25

اصفهان

خسته اولدبار روز بروز وضع ظهیری مشنگ اولوب اطبا
 مصالحه دن عاجزا اولدبار زمان مرض ظهیری تمدد اولوب
 سکون یزیکوری درت حاجزی اولو طلسنگ اولبلنده جمعه ادر زنده
 کلستان عریبه باد فنا اسوب کند و دن ما بوس ارجی سلطان
 مرادی و بی عهد ابله لکن اظهار و اول کلخه مو تنی انشا و اسرا
 ابله لری و صفت اندک نموده اجیبوا آبی نه ندانده اجابت
 ابدی چاشنگ لری با نخی علوان کی سخن داده سلطان مراده دعوت
 نامه ابله کوزنده مشنگ ابدی اعیان حضرت و ارکان دولت
 حسب المهد و موت سلطانی مستور اندبار و دیوان لری
 مصالح جهوری کوزنده بار و احتمال انتشار خو فی ابله تفریح
 عکس ندر بربین مغورت ابدوب قهر هوا بودن جیب و دیار که
 پادشا و حضرت لری از میر او علی او زنده عزیمت ایکی نصیم
 پور مشور و نیران عالمداری بود که مقصد ما کوزنده سناه
 بیغاده انا طوبی بکلر بگینته ملحق اولار و بجهه او زنده علان
 و بر و بکچی ابله بعضی عاکر مضور ره بی اسال اندب لری
 و انا طوبی بکلر بگینته حکم کوزنده دیار که تخت انا لورنده اولار
 اربابی سببا هیله باه جمع ابدوب بیغاده کلوب مستظرفان اولار
 سلطان مغفرت نشانک انتقالی آتایی امتداد بولجیح حله لری
 زوم سعی دیوانه کلوب احوال سلطانی صورت عرضی شایق
 و دیار لری مشا هدیه سیله مسدور اولار و بو اتفاق ابدبار
 و زار عدلز ابدوب سراج شریف لری صحمه توحیه اینده لکن هر
 باعث ناکس در دیو اطبا ظهیر لرینده رضا بر خرد هم شبیه
 و ترود کردی عرض ابدیحان شایده خاطر نا زکار نه خوش کلایوب
 اعراض قلبیه به سبب اولوق اجتمالی اولار بو هر چند که وضع
 ایتمک سعی ابدبار مقیده اولدی با لشکر زده اظهار ایتمک تمیدی

5
10
15
20
25

شروع اوله ندي در بيان علماء اعلام

۵ خزانة الدرر المحمديا لابن شمس الدين افشاري ذكاه في نظير ابي باباي مطمح اولدوني علومه و توفيقى علاء روم سياتنك معادوم اولون سكرتار شنده اكن سلطان مديني اولوب در سابعام ايند اول درنده علماء عصري اولون ملك سولال اولون كلوندر حوالين و بروت المرام ابلى الابرفاق مولاى مرسوال ديفى ايله نصيب ابلى اخرا اولت جرابي دني كختيار ابلى بجه فوفنه و شرح موافق اولينه رساله لوي و اردو سكرتور اولون فوفنه سياتنك اينتال ابلنده و ذخرا المولى يوسف بابي برادري فوندر فوكر مده سيمي ندير بيمى اكا بر براتى سكرتور توفى الى سنيه سنده بوسا قاضي اكن وفات ايندرد والولى برهان الدين حيدر لهردي مولاى سعلا ايندن كسب علوم ايدوب شرح كتابتة نصيب مولاى ايندرد و فاضل بيهان اعترضا لوي دلفنه قصدي ايندرد و ابض معاني به شرحي و اردو فوايف سر آصيه به منتولدر سكرتور زاروزده اينتال ايندرد و المولى مخز الدين الجيى علاء عصرتون كسب علوم ايدو فوكره شريف جرجانيندن تلامي سقولا در فوكره مخزنه فافيلت ميهدي ايند فوكره مدرسي بعد سلطان مراد خان ايامده سقوي و اولون لجه وظيفه دن زياده قبول اينويب بيت الملائك بونلر زياده صم بوفنده و بوايفش روايت حديث ده حيدر هور و سيدان بجاد اولوب صحيح بخاري قرآني حوايه زاده دن بكن ابلى كجيت جنت مكان سلطان مخزنان فوفنه و حر و فقه به رئيس اولان فضل الله تيريزي انا عتدن بيمى مولاى فافيلت بادشاه ايدوب كتابت سرخوفه ايله قلبي جذب ابلى مخور باشا ابلى دور اينكده صرفه مقلاوب ايدوي كتن بادشاهان زياده مينلن شده ابلان ايله اقدام اولون بالاحزه مولاى مخز اللهنده يولاري مولاى اول سلطان كلات فافيلت

25

بالا

۱۰۱
۵ انتقادن توفى اكي كون بختيار جاملوي جو ازنده دني اولدي و ختم كلام ملك عالم و اطعام طعام و اتفاق ارام و ايتام اولدي ايام حياتنده هو جمعده كونلر نده توزيع طعام و محتاج طوره اقسام عام ايدوي و حرمين شريفينه هوييل سبالفند مال كوندر دوي رحمة الله الملك المتعال

در بيان وزرا و امراء سلطان

۱۰ تجو بر زود ديار رومدن ايران و توفرا نده كيدوب سلطان محمد ملك مو روقن طلب اتمكه مراجعت ايله كده جمله دن مقدم فخر و زين او غلي يعقوب بك تابع اولوب جانشين رتقار ابلان انا طولي بكار كيمي ابلى ايدوي و وزير اعظم علي باشا ايدوي و موسي صلي خدمتده اكن وفات ايله كده او غلي ابراهيم و موسي جلديك و زيري اكن بختيار مال جفانه سبله اسنا خوله كيندي توكور مساونتي ايله بروساده سلطان محمد بك باينه ككله وزير اعظم ايدوب موسي صلي او زرينده و ارسل ايدوي ننه بك بيان اولوندر سلطان محمدت خصال استعمال برلده نده وزير اعظماوي بازينده باشا اولوب روم اعلي اباني ايله مسافرت ايدوي ايدوي و تجو باشا مويي صلي ايترايند فواد ايدوي اكن برياده قانسى غلامنه مرهت ايدوب ابي ار فاسته الغله اول بد فعال ارددن بجاوسند بر صغور اروب ايتون زينبه دوشوب خاك و خون ارا سنده عطف اكن سلطانده كوتور ديار رفتن خاسري اولغله قتل ايدوب باشي امير بيلانه كوندر موسي ابراهيم باشا و حاجي عوي باشا و وزير لويدي و سابر امير ايتا حكاياتنده مذكور اولشور ايدوي جمله سيمي بنده و زمان سفر اولون ايدوي و مولاى قاضي صكرتوري ايدوي و زمان سفر اولون موجود اولانى علاء متاخلك بختيار نيك افعال احوال لويدي

25

20

15

10

5

ربيع الاول سنة وفات ابي نصر و ستم الهول في الدين الكافيه في انصافه
 كافيه سنة زياده مثل ابن سبويه و غيره استناد به در بلاد غير بخيل
 علوم ابدوب بعده فاهو به و ارشده علوم عقليه و فقيهه و رياضي
 بطول لاجي اولوب تاليف اندوكي رسايلك حصري اولابوب اعني
 قواعد الاحكام و شرح كليني انشاده در و زيد قائم جمله سنده بوزان
 تفسيره و تفسير نام برخصي و اردو و زيد قائم جمله سنده بوزان
 بحث و اردو در بوب تحقيق اعتبار سكون بوزان ظهور عاري الاولي
 ليله و رابعه سنده وفات ابي نصر اول عمره اولان ساجده
 السارف بالله الشيخ عبد اللطيف الغدري الاضاري اولان حالده
 عليه استغفار لا فمكروه لصفوفه بيل ادوب بجيل مجاهد اندك فمكروه
 10 شيخ زين الدين جاني قدس سره به وصول بولجني عهد فوجه ابله
 سله كنجي سنده ابله و الله وري مرهيه اولمين شرح صفري ازان
 و بر بوب ادا و خدي ايجون ابقوري مجددن عود ابدوب تدريس
 كلكله خدمتي اضمار و نوكه بار ابدوب خراسان و اودي آذون
 15 امر بجله جامه و اربوب اعجابي مرتقدند اربوب نكلمند مكره
 ارشاد اجازتيله و سغه و اربوب آذون فوبه شهرينه كلوب
 آنده اسوده اولان اوليا نكلمه زيارتده حالات مشاهده
 ابله فمكروه بروسه به كلاري بيان مضامان و مراننده نصف نام
 تاليفي و اردو ابي باشنده ابله سكون بوزان ابي ربيع الاول
 20 شيخ سنده جوار رحمة انتقال ابدوب زاويه لوي جوار ننده مد فومده
 و ستم الشيخ عبد ارحيم الكوزيني خدر شده و اردنده مهربان
 زين الدين جاني خدمتده و اربوب بجه خابره كلاري عوارف الهام
 و اعان الهدي رو ايزنده و سخن و صاباي ندرسته تعليمه مجازاد
 و سكون بوزان مخملمان اوا ابله عوي انا ابله اجازت نامه باروب
 اذن شيرناوي ابله وطنه متوجه اولانده شيخ صفري حصاره
 25

بالذات اشتراك مراد ابي بن پاشا اولي بندي مبرهنه كنه اربوب حلاله
 سفيان ابله و مذهبها مبرهنه سبل صو رين كوستر كنه در و ننده اولان
 مساعدي اظهاره بشايرت مال اعتقاد لاري ضلوله و ايجن بولانا
 صبر ابدوب مبروب حلقك اخذينه مساعديت ابله كنه سرابه فاقه
 5 مولانا طلبه ننده وقت ابدوب بادشاهي قابل اندي و انابوب
 اودنده نان كني جامعته ابلابوب موز ننده ضلاله ابدوب خابري مع
 ابدوب و منبر و جيقوب اول سلفك الحاد و زنده فون و روج
 قلارين و مساوت ايد ناز فواب عقده نابل اولابوب بيان و نشه
 يا قارنده تر غيب ابله و غار كاه و صدر اسنده اودون مع
 ابدوب ابله آتسه يا قلدي حقي آلان او فو ركله ضلاله
 10 بر حابي بر مقلار يا ندي روايت اولوز كنه مولانا فو مبرهنه
 ماه علي طوبى ناز ننده كلوب فصحت اسد كنه عصا شيعي عوام
 آرفه سندن اكلن ايد فو وصيت ابله اودنده مد فون
 اولنده و مستحق الهول صاري يعقوب القماني علم شيعيه
 15 مستركي كنه ابدوب بروسه ده مولانا بكانه بعض كنه مبرهنه
 عرف اندكده مولانا بكان استخوان ابدوب و امضا ابله
 آنا لفقيرن زسلنا ابي ابله و يقولون اليقين يعبر حق ابي
 ار اسنده اولان تقاضى دفعتم بر رساله بارنده علما بصراه
 اولان بختي اقتضا ايش و بعضي نقاه مولانا دن نقل اقتدا ركده صحت
 20 رسالت ناله علمه السلامي دوشنده كوروب يارسول الله لحوم
 الصلاه سحر مده حق شها عرض و من اكلها مات حديتي ضاب
 شريكوزون دوايت اولندوي صحيح مبردر ديدك صفت بوزان
 قل يا محمد مسومر و اوله حركه علم سندن بري دجي فوه يعقوب بن
 ادريس ابدوب مصاحبه شرح ياروب هلميه به صاحب شيه ضلوق
 ايندر صكوله نشاه و مصر و اربوب ميه اولانده كلوب سكون بوزان
 25

صدراالدين اتني اولغله شيخه كاشي فتو كلكلوري عايفت وطنه كوش
اون اكي ميل مجاهد ائدي وزين الدين حاشي مان اينهاراي اولغله
ضراسانه بنگله عزم انديك حضرت رسالت بنا هي حكي الله عليه وسلم
عالم سنا لاله كوردوب شيخ صدرالدينه واردين تراتي صادر اولغين
مخالفنه قاردا اولوب شيروانه روانه اولوب قوسب كليله شيخ
اصحابنه بوزنك قلد و سندان خيبر و يروب استقاماله استيغال اندرد
شيخه قوسب كلوب الازين اويمد كده بيور كده دنگه كيه بوردوله
ايره مزكه سردركايات بالقات ارشاد ابله مذهب كاتره صوفيه
اولا فخره ارشاده شروبع ابله ايماسيه ده جو ار رفته حوت
استند سوده نام حمله مدو ندره عل اولوركي سربوزي برصفيه
وضع ايدوب صفته نك برصايني جو كوت سربود شيكه مروضه اولد
حضرت شيخ ابله طوقدو شي سترور و مقول در و ستم شيخ كوش
الخانوي بيور الياس ارشاد في ابله سندن شين او شندر ايماسيه
سراخكر سجدي جو ار نده مدو ندره و ستم شيخ عبدالحق حاشي
بيور الماس ده ختو زاده سيدر كوشن ضيفه سندن اولغله كوشا و
بيور ايدوي قهبر رو با ده حاشي اولوب اشعار تركيه سي در ايني در
حاشي تخلص ايدر بصيفيت باشا ز اوده سندن مدو ندره و ستم
شيخ نجاي انقرايي و شيخ مصطفي الدين لادنلوري و شيخ حاشي بيور اجمالين
بلدالدين دفين بيور الدين ايجو و بابا حاشي انقروي و بويحي صالح الدين
و بروسه بي شيخ عردده قدمت اسرار هم و ستم شيخ صالح الدين الطاهر
بجه زمان تو جهل ندرن سوال انديك لادنله درو شيران فدي اولد
ديار سان شهابي كدهم يروب اجمالي ابله بوله كير ديه علام سندر
ايندو كوشن سهره بجه انقرايي وار اكر اريين بكيال شاور و جز و ستم
حاصل ايدو كوش شيخ اوكلر بجه كيدركي اينديوب اولو كليمه برص
كشابت ايدر دويي شيخ لطف الله في المطال آنتون ايتوب سخنان با غنه

25

دور

مختاب ايدوب برصني كوشونك يا قوسب د بار دوم او زده آندوق بيور
مرز يوفنده سلطان مراد عارفي او قانقون كوشخانق و اول غله
قبول ايندور شاور احوال عني ده توريكي نظمي اورد و مخلص ايدر ز يوفنده
مردي زيارتگاهرد سكر فوزسكان بن بنه سنده انتقال ايندر
و ستم شيخ عبدالمطي مالكي المذهب ايدوي شيخ زين الدين حاشي
خده سنده بكيل طرفيد فخره ارشاد اجازتي ابله مكه بكونه ده بويور
اولا ايلار و شيخ الحرام كله مشهور صاحب كوشندر شيخ محمد سندي
سي يوز بگر سندان سجاد ز ايدوي شيخ زين الدين حاشي و شيخ عبدالحق
سرتدي و سيد قاسم اوفاده و صدر بولش شيخ مصطفي بد مالوي
اولوب در بگه شيخ عبدالحق كوردوكل صومعه شادي كورسالت
تسخيص ايدلا بيلورقي سندن بيلور دم و طوانه سكرت دم
كوردم طوائف ايلار هوزو طواف ايتا شكان مقام ابراهيمه وارو
صادانه مشغول اولدي بندي اولغله و اربوب صاور بيشين
اولدم سام و بورد كده خواجه سفير سندن ائو كوردم شيخ عبدالحق
و قديمي اعلام ائدم بيور دي كه خواجه حضرتي مصالوكان ايش
برمدند فخره سوزنده سفر ايدوب خواجه حضرتي و اردم
نظري معاني اولدند و مشاهير ائوكل حاشي صفايه ديور
سنا ريش بيور د بار كير و مكه مستوفه بيور دم كوردم كه شيخ
عبدالمطي اينهارا اولوب آسانه سي بچ ناس اولو حقاو رينه
و ارددقه بيز خواجه حضرتي آخيت سكا بلار كله مشهور ائوكل
خواجه بيوري عالم مشهور ائدي ديور بيور دي و ستم
الشيخ بيور الماس اما سنيه و قدر ايتور قير اول نو اصيلان
بجه كده شيخ شير و ائو كوردم و ستم مسانه كاشي وظيفه
تيفين ابله شيخ قدوس عالم ايدروي بواننده صدر آئين
شاور اولي صحسه ابرندي و رياضت ابله خاوتخان سنده ايدوي

25

آغاز داستان سلطان مراد ثانی

سلطان محمد خصال سکر پوز بگری درت بجای اولی ستم دردی
گویی وفات ایدوب خوف ایگی گوئند صکره ستمه بر مرور در حادی ایگی

اون ایگی گوئند و روزند از عهدی سلسله مراد خان تخت جایبه
چلو س بوز دیلر و سکر پوز ایچی محرم ایلرمان ایچی کوچی

داد بقایبه ارجحال ایلدیلهر بو قلم برجه مدت سلسله ای اوئوز
یل و ایی ایی بگری برون ایزور حقی چلو سده سله ای اوئوز

سل ایی ایی بگری برون ایزور حقی چلو سده سله ای اوئوز
خوف طغی بیل بر ایی اوئوز و اولاد عالی نوز سلطان مراد

بش نوز اولوب بوی ایلر سلسله ن محمد ایی بگری دردی
اسفندیار گریه سندن متولد اولش کوجک احمد چلی ایی کی

هلوسلطان محمد خاتمه نظام عالم ارجون دقت برودن نطقه بوی
حک و نابود اولدی بوی بوی بوی بوی احمد چلی ایی کی ستمه ایی

وفات ایدوب سلطان مراد اول مراری جوار نده دقن اولدی ایی
او غلایر دیجی حسن چلی و او رمضان چلی ایی ادر نه ده فوت

اولوب دار الحلیف جنیده دقن اولمشور در رحیم الله تعالی
عمر سلطان مراد نیشده

واقع اولان مایه کی ذکر اییله
سلطان مراد تخت سعادت خنده چلو س اندوکی زمانده اولدیجان
شاه رخ میوزانک قرضه ایی بعده اسکندر توکانی کبر و ستمی

اولوب حکمی آبادان اییله یورکن شاه رخ خراسان بید کلوب برود
اسکندر ابله سلسله حاکم ستمه مقابل اولوب عظیم چنک ایلدیله

20

اسکندر

دو خوب بوس ایلدی و بلاد مزبور دیده و اریجی بومنت آرام ایدوب
شیخ لطف الله تر بنیه مشغول اولدیلهر کیلدن صکره شیخ خلیفه
ایدوب ائغده یه توجه ائدیلهر آخر عمر لرینه دل با لگم ری ده
طلوب ائدوب مده فون اولدیلهر ستمه الله با سولار هم و روزنا اولدیلهم
سده صکره سلطان مراد ک موضعی بیانده شروع ایدوب ایشار ائدیله

5

دین و دولت و کرامت

اسکندر سمرقند و بلاد قدومه شام و مصر و اقطع المدیله باطله بر سمرقند
 عامل اولوب آذربایجان اسکندرک کوچک بر آذربایجان شاه
 ترکانه توفیق ایدوب بر بولیه خصم آلهای آذربایجان تهر بر
 قورنده صور قیان نام موضعه ای برادر مصاف ایدر کلانند
 جهانشاه غالب اولوب اسکندر فرار ایدوب آنچه طعمه سینه قیا
 مزبور اسکندرک قباد نام او غی جاریه لرندن بیلی به جهون انلیک
 جاریه ایسه اسکندرک مهربانه سی اولغله مقتضای عنی ابله بی
 اغراض ابله بر کعبه اسکندر بام او زنده مستانه خورده وارن
 مجوبه سبله تراکن مزبور به بیلی خالی مستاد نرد باقی بالایه
 بالایه چکلدی ایدی قباد بی داد صعد ایدوب ضعیف ابله بدت
 قباد سینه ضرب ابله اسکندر بیکانه صانوب قباد ایزش بی قوت
 در صورت آنکلده قباد بر ضعیف دخی او زوب سفله؛ و بنا دن
 قورنادی جهانشاه دخی مزاحمه؛ اسکندر دن قورتلدی و تدبرج ابله
 آنرا عالمانی نصیحه؛ تفرقه داخل ابله بر تفرجه سلطان مراد منق
 سلطان او ایلند ابروان داد باجان اون بنی سنده اوج ای شاهج مبر
 خطمه اولوب ماعلی جهانشاه ترکانی تفرقه اولدی او زوب سفله
 دارا انام حاجی اولان مبر محمدن توه بر بی سکر نوز او زوانی با بجه
 امیر حاجی هدیانی قتل ایدوب امسال بغداد ماکم ابله بنده توفیق
 سکر نوزوانی بر جنبه بغداد و عراق عرب جمله جهانشاه نصیحه؛ تفرقه
 داخل اولوب بغدادی او غی بی بدهاق خانه برودی سلطان مراد
 و فانی ما رجیده بغداد مزبور برید اشک تفرقه ایدی دیار مکر
 دخی با بی توه عثمان با بیدریک او غی یعقوب بکه آندن صکره دیکر ای
 علی بکه اشتغال ایدر که اوزده بن حسنک با سیدیه و کربلا طین صحر
 سلطان مراد جاهوس آندوکی اللان المنقصر احمد بن اللان المومنه جمله ایکی
 اولان امیر و طول ابله سلطت مصری قهف ایدر لر ایکن با س شام اولان

25

20

15

10

امیر چقیق دمشق قلمه سخی ضبط ابله سلطان احمد دخی شامه
 وارد قنده ما بیلور ننده محاربه و ارفع اولوب آذربایجان سعیدی درستی
 صبی ابله بی ای بکری کون باد شاه اولدی برینه مزبور و طغرل سلطان
 اولوب اوج ایدر سکره و قات ایدوب برینه اللان الصالح مجدی
 اللان آنط هو طغرل سلطان اولوب اموری امیر حاجی بیان افشوری
 کورودی اصحاب حل و عقد کوچک او غلاندرد برودت ابله سکر
 سلطان خلع ایدوب قید بند ابله اسکندر بنده ابله لایق
 برستی سلطان اولدی اون بنی سنده دن زیاد سلطان او کن
 بونک زمانه سکره و عجایب طاهو اولدی حرکت بر عهد سنده ذکر
 اولور ان سانه تعالی مزبور دخی وفات ایدوب او غی اللان العزیز
 یوسف بن برستی با رشاد اولوب طغان دورت کوند سکره خلع
 اولوب اللان الطاهر بر سعید چقیق سکران اولدی بونک زمانه
 دخی عجایب طاهو اولور مزبور چقیق اون دورت بل اون ای بادشاه
 اولدی سلطان مراد و قات اندوکی سنده ده سرورشام نصیحه ای
 ایکی یلدن سکره نصیحه ایدوب اوج کوند سکره فوت اولدی قزمان ابله
 قسطنطنیه و انمبرود و انقلدیر کبر و او کیکه کلانده ابله خد نصیحه
 سلطان مراد عالی ترا درک فوت حاق مانده شروع اولور ان سانه
 ذکر استیلائی و زومه مصطفی و قتل او

25

20

15

10

المری

و ادف خاندان آل عثمان اولاد دخی و سخر و سکران دود با بزید پاشا بسوی خان

منا و مت ایستان بجه عکس در بر نمان بنیجه سبی با بزید پاشا نان هالان از آن

حضرات فوت بولتی در دید بلر کن با بزید پاشا کار و از اولاد و سپهر

عاق و سخای اولوب مارد آهله بولجور اولابراهم پاشا یه و کورن پاشا

سند و زاننده چمنان استقلال میسر و کل ایدی اول اجلدن طرح

ایمان مراد لری ایدی بو زاننده مسرا اولابرا و حاکم دده یا شاهه و ادرس

حکام با بولجور غیری بو خدمت سیده سندن کسند کله ترهان مور ایدی

دوم ایله متوجه اولمده ام ایلان صالح اوقی استولومه ایضا برور سارک

عرض ایله بلو سلطان مراد دخی کتبه سن مراد ایدوب با بزید اولاد ایله

بیم خادیم ایچون بو خدمتی کورسار کورن بر جمع ایله دوم ایچیم قنده عیون ایله

دو بیور دبی با بزید پاشا فرزند استالان عزیز قیصر ادرس ایدوب امر و فرمان

پادشا عالی پاشا نادر سر و جان و خاندانم بو لگده نلاد در حالیا وصیت ایلم

اگر خدمت سلطانده صالح کله میوب محب و فایز ایله سده متروک کند محب باش

از دخی امور بیکه الی پاشا ایچمه نلاد مراد ایچان برور بو زبر ایدوب سارک

غضبانده و دوقی کاهانده سوز سولاری معلوم در کله بو تکلیف و الزام دن

بو بنده: بر بر بندگی حالاکدر پادشا هم صالح اولسون دیدی و با لوبیبه

اجازت رجا ایله بیکه محبت اولوب افضلا اولد و کند حرکت ایله عرض ایله

دو زمه مصطفی پاشا پادشا عالی کاری تمام و رایج اولوب خلقان نلاد

عظمت و سوکت ایله کورسار اگر دوم ایله اولاد ایله امر اولد و رجا بنده

تابع اولوب مصطفی پاشا کورسار اولاد ایله سارک و کورسار

مصرف و بر طرفله فراد دخی میزد کله رجا دخی تابع اولمده اما اعتنا دن

قاله زانلاری بو فوکره اجازهت و برک تسببت صورتی کورسار و ایدوب

ارالار بنده تفرقه بر ایدوب دو زمه سنده جمله سن سینه صاف ایچان سینه اولد

سلطان دخی وجه سندر و اوزره مازون اولوب جو کله با بزید پاشا صالح

هر سندن کورن پاشا او زاننده قیوب قصاید و رضا بروری و دوم ایچ

25

صاید

الیا سیدری سلطان محمد زما نلاد دخی خیر الیا سیدری اول زما نلاد ایله مط

عیدک و فانی خابون و زرا افضا ایچان ایدی کورسار نول واقف اولن

بوجول الدب ایدی طوره کورسار محرم بلدم با بزید کله نلاد اولان

مصطفی جللی در بر پاشا ایدوب کلیدی فی نکوره و بر مراد شریطه

طوره کورسار و مال و رسال ایله امداد ایدوب دوم ایله اولد

امرایه دخی خیر کورسار و بعضی علائم کورسار مصطفی جللی سینه ایچان

مشور ایدی مزبور مصطفی: مرور دده موجود و دو دستور کورسار

اولان کسند لک شهاب نلاری ایله ثابت ایدوب و باطله کسینار ایله

کلیدی بده کورسار زیم فاسدی اوزره پادشا ایدی بو طریقه بانه

امر: غنایم دوم ایچیم اولوب خصوصاً طر حکان بل و اولاد اوز فو

و کله او علی صحیح نلاد اولن اغضاد بله اوز سنده کلیدی سارک

و ملوک کله اردن ایلی بلک عسکر جمع اولد بلر کورسار کورسار

و حمله ایله کلیدی بده مالک اولوب بصدورم اولدن اهل اساق

سورس چصار سق ایدی از میرو او علی دخی وزیر ایدی اولوب مصطفی

اکثر ناس استاس ایچان ایدی سلطان مراد بو خابون زاننده

وزرا سله سارده ایله کله ابراهیم پاشا ایله صالحی عیون پاشا

حسد مصفا سخته و زبر اعظم با بزید پاشا دخی اغز بنده آغمه جان

اوقوب با بزید پاشا ضیق زما نلاد هم وزیر اعظم هم دوم ایچیم کلیدی

جله دوم ایچیم کلیدی سینه اعتقاد ایدوب سندن واروب حسن

تد بیو ایله لشکری دوزمه مصطفی دن رو کورسار ایدوب پادشا

حاشیه میل اندرسون مرتزجه لره اولورسه عیون کورسار پادشا

سجایلیون د دید بلر مجور پاشا او غلاری بو تد بیری پسندیا

صنوع پادشا سحرده ابراهیم پاشا بی تحکمه ایدوب با بزید پاشا

کورد و ملوک سنج ایچله سخی ایلوب جو کله مصطفی: کله ملوک

جنت حکام کورساریم د دو دعوی ایدوب و حالیا دوم ایچیم سینه

25

مردان بومراد اولوب دوزنده نك بنيادي بونباد اولانغا غنده نك
 ائديلمر برفاقچ ششاز و زخاوغا غنده سنده نصرت سلطان اچون
 دعايه توبه ايلدي سلطان و داغ ايدوب صديق اعتراف ايله
 اولونما و گنا رينه واروب كوبروسن كوسب صوكنا رنده نصرت
 ششام ايلديلمر مصطفاي مجبور سلطان كندون مقم موكه
 نوزون اشند كده نصابت مستغز اولوب تراچي دغي سناگر اولوب
 حيله و تر و تر ندي بونده اولديلمر و بنديلمر سلطانك اوزده
 ايدوب اولوباد صونيك باشندن شينون طريقيه سلطانك اوزده
 كونده چك اولديلمر سلطان دغي ملهم اولوب سيراقي محافظه
 اچون بتوبو كچوي ايله او مور بچاغ ياننده ايجي بونيكو توب
 ارسال ايلدي في الفايح هنگام شب تارده دوزنده نك و زودكي
 كوره كوزكاهه كلدي كنده اولديلمر رخصت برديلمر كجه يي
 كچديلمر همان او مور بونيكاهه حيدون جويوب قديلمر و برترنده
 او دويكده نصير اولماز بر و و اينده عددن زياده عوب لير
 اولوب حقي بر بچوي ايجي عوب بديوب باشي ككانه كتر و ريب
 بر باشه ايجي باش عوب اسپرين و بونديلمر اول زماندن برون
 عوب ايله بچوي اراسنده عداوت بيلما اولشور و برون الهده

علاج اولوي

بجالت اولوب مجربي كه مويي چلي مهر كنده مرحوم سلطان محمد نونمايله
 نونمايله ندمه سنده محروس انخل اولوي القاء و زور ايله اطاعت
 ايدوب كتر ديار و دوزمه مصطفي بون دغي بوعلاوه سراي بوزايل
 اوج كون عيلاقصال بون قاني دكدي حاصل ندي و نه ميت
 اولوب دودي كون اگجه قاني ساكن اولوي اما مصغي نمانده
 اولمله برفاقچ كون نوقف لازم كلدي بوسا مينه بقايا سياه
 دغي اردويه كلديلمر بون مجالت اولوب مجديلمر حاضرا اولوي توب

25 10 5 15 20 25

اولوي

هائنه گدار ايله سنيده اولوي و ستر
 نك و استا تبول در باد غبوره رخصت بر برب اضرالار كوزجه حصار
 نصرت نون سلطانده اولمله برفاقچ كوجك كيلر ايله ياننده اولان ادم
 ستر و ايله حال ايجي حصار اولان محله كوجب آندن ادرنده بونجه اولوي
 بيتن و ادرنده كورديك دوزمه سا لفته عكردوش بالضرور بون
 اظلام عبور نيت و اخلاص ايدوب خندمنه بل با غلادي اينلا مانه فاقه
 نصديق ايدوب و صبح بادشاه زاد نون شهادت ايلدي مصطفي محمول
 دغي ياندي شاي و زو اعظم ايلدي و دعوي ائدوك و ائي تخمين
 اعضا سنده اولان بعض زخاوي باشايه كوستوب باشا كجه در بون
 براي صلوة ايناندي بعده از مير او عي جيله نك دغي كلوب و زو
 اولمله نخلمانه خندمنر ايلدي جمله نكتر عكراچون مالك روم ايلدن
 عوب و بياده اخراج ايدوب هونوز اگمه برين سون در ايدوب اول
 نكوه قوزجه مسلم ديونام ايجكده مصطفيان شونكي زياده اولوي و در
 بوسه بيه و ارسن اچون نديلمر ايلدي سالورده منزلته كلديلمر
 از مير او عي ياندي شاي باشي نخلمانه اوزوره ديولديكله توب اولوي
 ايلديلمر و كله نون كوجب مجالچ صحر اسنده جعبت ايلديلمر سلطان
 مراد عالي خجاده دوزنده نك لشكري يان ايله انا طولي بيه كچديلمر
 و ياندي شاي شهيد ائديلمر بيه و بيله كيدن عكردوزنده بيه
 بعبت ائديلمر بيه مطالع اوجي سقا و منده اقتداري اولما حصار
 قنبدن بون توك ايدوب اما سبه طرفنه ككانه نيت ايدوب حن
 سجانده و قناني ديوكا هندن اسفاره ايدوب استاره اچون
 امير سلطان قوس سرة نك حضور رينه واروب بروسه ده طريق
 دوزمه ايله سنا بله يي اولي در بوسه اما سبه بيه ككانه نيت
 توب و خا طولي عوف ايلديلمر اول سلطان كون امت عنزان دغي و در
 ولدن دعا ايلدي و دعاسي دكاهه اولمله لاله قبول اولوب سلطان

25 10 5 15 20 25

و بی قرار او ابدی مصطفیٰ و محمول عوض باشا ماکتوبی مطالعہ ابلکہ و بی
 از بیرو او غنی حضور زینہ کنو رب سخن کمانی اظهار ابلای جید بل بی
 غیر زناش او غلبان ماکتوب کوسن دی سخن بی بر بر زینہ ساقی و مطالع
 اولوب و روم ایلی امراسان بعض اوضا عندن دبی دو رو بلین
 سنا هدی اولمغله یاد شاه و وزیر روم ابله عودت ابد و رب
 سناقی و سناقی معلوم اولدند فیکره ینده کله جان اولوب خوار
 تدار کزده سخن ماکتوبه تمیق اولمان کجه اولدند حاجی عوض
 سنا کوز کتا ابله صودن کجب ادا بکلیبر و کوس نفیر ابله و اوله
 بر اقد فلر زده ماکتوبلر ده یاز یازان صحیح و امرانک سو قصه
 واقع آنجه دیوب حال انا ایلر ینده سو اولوب جوری اولم
 بیخایه دل فرار ایلر بی بیخاید کلچکل صوب بل کجیت محله و کوی
 اولامقین قاضیمنه وافر در هم و دینار و پروت تو لاجو ابله
 کجیب کلیدی به عبور ایدوب و بر لانداری کلبی لب دیوان
 دور ایلر کلچکل بقا سنه چیدندده موجود اولان کلچکل
 الا نخی صضا ایلر قربا یه چکلیبر انیمبر اوغلی اول تو اکلچکل
 کججه ده آیدینه فرار اندی سایر امر حاجی عوض باشا دن
 شفاعت رجا ایدوب بر کزنده فرار و قدوم شهباده استغنا
 او زرد او دلایلر حاجی عوض باشا و زنده جه مصفا ان او نای
 ایلر رب اسباب اضا حق صضا ابلدی سحر و تشنه و یاد شاه
 دبی اول کو برودن کچکده روم ایلی کلچکل هر بری کفر و کفر
 نند مسئله تان اعلایوب استغنا ایدره رکاب صلا ندکده
 یوز سو دیلر حاجی عوض باشا و بیحال اوغلی شفاعت ایلر
 عمو اولدند ایلر امر ابراهیم باشا بو تارک عقیق موجب سبب تارک
 قتالری سرق ابلکه مرمت سلطانینه عوت ابلدی عدوی و تقیب
 ایچون بیخایه و ادریلر بیخایضینک طلع ضامله و وزینتی

25

20

15

10

بحری

اولوب لای و زرا ابله کتا دلفره و ادریلر مصال اوغلی آو از ایلر
 بره شوک طرخان بره کوملر اوغلی بره او روس اوغلی بره اسیا ابله
 چاغروب ابریت کتا زینده عوت ابلدی ایلر دبی کلچکلر نده ایچون
 حقوق یعنی ضایع ایلر کوز و عتوق اختیار ایلر سزاک کی غایب
 لایقیدر بر محمول الدین شخصی ادروب و رانی نایب سلفلی کل هر
 سلطان طاعندن حق مرد میدان اولنلر همه نایب ایلر دیوب بوکا
 منایه بیخایر ایل امرانی سلطانیه میل اندوب عقد بیخایرین
 برویه و دندردیلر و هر بری ایلر کلچکل نادم ایلر سلطان
 آستانه سنی جمله بی اولدیلر و زنده مصطفی بر انعام دن کسینه
 خاطر ایکن بیحال او غلبان امر ابله غلبه بی استمخیدن بر نشان
 و روگردان اولاندن جه سان ایکن حاجی عوض باشا ندینه
 ضایع انفا ایدوب کلچکل جمله بی اهل نفاق اولوب بر و برله اتفاق
 ایشاکر د که بر طرفدن جهم اولدی کجی سنی طرف سلطان ایلر
 و بره لوب سنک خیر غنی هک اولوب صحیح وارن اولدیکه استغنا
 ایدوب بر چلوران ابله کزندی نور زناش اولیلر دبی انیمبر
 اولمغله ماکتوب یازوب بر نسی بلنا شخصی سر نور ایدوب و زرا
 پایه سنی اختیار ایشاک سنک کجی خاندان صاحبه و سنی عامه
 اول محمولک دعای ای ایلر اولدو یعنی بیخایر درین بعد کتا سنک
 ایلر و اتفاق ایشاکر د که بر کججه سلطان مراد کل عسکر کجی
 طری او زرد اول جانیه و اولدند زده اول مجرول طری
 سلطان دوا کاهنه فایم ایلر اولدند بر اولدند برجه ایلر سزاک
 بولان کججه اولمغلی محقق در تدبیر صواب بود که آدن
 اول سلطان دوا کاهنه اعتدال ایلر سن دیوب بیعت ایلر
 ارمو اوغلی جید کج بر ماکتوب وصول بو یعنی ایکار صیرت ابله بخیلر

25

20

15

10

خروج و دعوی سلطنته عروج ابدوب وارد و کجی سینه کلب
اورنوی اوغلازی سناست و سیر و زه کلده کن اهانلی حصاری نلم
ایتمدر دیوریزه یلدر واند اعلم کجیفینه

خروج کردن مصطفی جلی شهراده

5 سلطان مراد عالی بیزار و الامله جدیدی سلطان محمد بیگ و ناند
حاضر بر اناضله تاکو و سرتو رک مصطفی بجووله مساندنی سبی با عکله
نفرت اثر ما بینیه بجینه فتنه و فساد اولشیدی اول اجدان خاکن
آزوده اولوب استقام ایچون اقدام ایلی قیام ابدوب روم بی
و اناطولی طرفه نندانی فضا به عسکر جمع ابدوب سکر تو ز کوری ائی
سینه سنده آدر نه دن فالقوب استانبوله نایع اولان نایبی
و جرای غارت ایده رک فسطحیه حصاری محارمه ایلتار ایدی
بر اناطوله ده خروچی خوری کلکله استانبولن بر دهنه دخی بیخیر
اولا یروب حصار اولزندن فالقوب فتنه بر بر ره لان دهنه
سناستوت ایله یلدر و سیر مصطفی سلطان محمد
15 مصطفی نام اوت ایکی یا شنده بر او علی دخی اولوب ابدوب سناستوت
مصطفی ابدوب اول زمان کده سلطان مصطفی بجووله رضنده ایکی
دماغنه سلطنت دعوی سید و شریب از میر دن خروج ابدوب استانبول
سوردا سوله اناطولی ده رایات عسکری اوزاشنه اینتیجی عسکری
یوزشاده باغف و با دی شیر ایلتار ایلیش ایله نوره نایع ابدوب بی
مجموع بان ابدوب بیادیت خد و حیدر سیر و سیه کلب خیر داعیه
اولامله سناستوت نام موضع نوزول ایله کده اهانلی بر دهنه افسنه
و نفود دن مسالغ کیزه کتوروب اکتی بره سابه قوسا یلدر ایدی
آله دخی با نقره ده از نایک قلعه سی او زنده واروب قلعه فی خاصه
ایله یلدر سلطان مراد ک سموی اولد قده عذوی داعی وار اکتی

مصطفی استانبول
عاصی استانبول
ایچره ده

کجیدی اعانم ایدکن استیخ ایله کده صلته قوتان صا در
اولدی آندن لایکی به وار دیلدر با کتا زنده کی بو لئا سله و زورک
خبرت غلبه ایله ای احر ابراهیم پاشا مالخولون بر شتا و رولوب
سال رجاه ایله در یادیون بزوب بچکله رایی ابدوب اول اوزاننده
کلیمی سیربان عالی اولان شخصه طهارت خلیل دیور ایدی
ابراهیم پاشا ناک نوا بندن اکانزوب یازوب و سلطان نون استان
نامه آلبروب غنایت پادشاهی به اسید وار ابدوب اول شتا و
کوندردی مایح دخی بر تنان کلون بزوب کلیمی بیاسنه صفت
خلیب مزورده مکتوبی اولاندردی اولدانی جنون دن کلش
بر کافر قالیوتنک زیننه بنسک فلوری و بره جلن اولوب کجه
اولد قده سیرانی کنتی بی سلطانده ارسال ابدوب سلطان دخی نوری
دلا و رودن سباه عظیم ایله علو ابدوب روانه ابدوب کنا ر
سیر و ده مردم همم ایله مره انده جنک ابدوب سامله صفت
کنتی کی کبر و کوندروب بر مقدار عسکر دخی کلده کده مجبور اولان
کلبوی دخی مزب دستله قنیه نصرته کتوروب سلطان دخی کبر و
دوزه مصطفی سنا و سنه قدرتی اولامله سعده و ذلیل ایله اورده
طریقه فرار ابدوب اددنه ده دخی فرار ایدمه سیر ایله کده کنا ر
ایلتار ایدچک اددنه ده دخی فرار ایدمه سیر ایله کده کنا ر
تکوی ایله قوزل اغناج کلجه سنه واروب استنبا جهنه مقید اکتی
کند و به یار و فاداد صاند دخی آدماری عاقبت ایدیشان اید
اول بر کشته روزگار ی مقید و مجبور ددکاه پادشاهه
کتور دیلدر فرمان قضا جران ایله دزدان کی ادر فده حصاری
بر چنده صلب ایله یلدر و بوقضیه عریبه نایح هج بوقیه بیلده
افضل التقیه ناک سکر یوزیکری بیخی سال فرخ ناکت ده
و فرخ بیلند بر داینده مزور دد زنده مصطفی سله بیلکوت

تاجوب بر فضیلت او نداده تا وقت کوشیده کبریتش ابدی بودند بجای ایلاد

المنده هلاله اولادی ازین سلطان بعزم دردم با استیلا

سلطان مراد بر لاری فتنه سی دفع ایلد مستبد این قشطن بد حالکی ایلان

استغیا در فرصت بولوب طوقا بورجی حصارین محاصره ایلیندی ایلدی

استیلاج ایلدگده ازین دن قانلوب بکلمه نوزول ایلدگده قاسم پادشاه

این استغیا را با ایلدگده سلطان ان استاندسته ایلجا ایلدی

از روز نینده کلکله با لغزوره محاصره ایلدگده آن از راه لغزوب عظیم متانله ایلد

استغیا در او غلبه کلکله قلمه آلتدن قانلوب از زوره ایلدگده آن سلطان

ایستغیا در لغزوب کت و نوز ایلدگده ایلدگده آن سلطان ایلدگده ایلدی

صدده سندن بی هوش ایلدگده ایلدگده آن سلطان ایلدگده ایلدی

و با تو کو بهی شریکین ضبط و لغزوب ایلدی استغیا در سینه سینه

کوشن ایلدی و او غلبه ایلدی با دشمنان ایلدی و اولاد و ایلدی ایلدگده

جانشین ایلدی اولدگده ایلدگده ایلدگده ایلدگده ایلدگده ایلدگده

صهر سولاسنه کوشنده چاک او غلبه ایلدی اولاد مارچنده ایلدی

بکلک کینک و بولوب قوشنده صاهر و حان سجان و ذارت

25

عدوی خارجی ایلد جنگ و جدال مناسب دکلدر دور ناکور ایلد بر دفته

دینی صلح و صلاح ایلدوب ازینک او زرنینه متوجه اولدیلر و ازینک حالکی

نیز و زبانشا او غلبه کلکله کلکله کلکله کلکله کلکله کلکله کلکله کلکله

حصاری و برده ایلدگده مشغول ایلدگده ایلدگده ایلدگده ایلدگده

مصلحتی نامه کوشنده ایلدگده ایلدگده ایلدگده ایلدگده ایلدگده

ایله نوزان سلطان علی بکه و صول بولدی زمانده مدتی محاصره

قوت کوشنده ایلدگده ایلدگده ایلدگده ایلدگده ایلدگده ایلدگده

تسلیم ایلدی شویبار ایلدگده ایلدگده ایلدگده ایلدگده ایلدگده

نظام و سرور ایلدگده ایلدگده ایلدگده ایلدگده ایلدگده ایلدگده

اولاد ایلدگده ایلدگده ایلدگده ایلدگده ایلدگده ایلدگده ایلدگده

ایدوب ایلدگده ایلدگده ایلدگده ایلدگده ایلدگده ایلدگده ایلدگده

کوردی و ازینک ده ایلدگده ایلدگده ایلدگده ایلدگده ایلدگده

دیوان سوردی و بیچاره و مستی و بروردی بر حاصره ایلدگده

رهم ایلدگده ایلدگده ایلدگده ایلدگده ایلدگده ایلدگده ایلدگده

نیز و زبکی ایلدگده ایلدگده ایلدگده ایلدگده ایلدگده ایلدگده

25

کتابی ضایف و رعایت ادب اول عروس دولت ماسومی
 کوسان او غلی خوزی ایله خیل پاشا خلیفه سنده نسیم ایلدی
 و ایمان و اسامی سیاه قوشدی و حساب کلچو جوهر و جواهر ایله
 گوندردی قده ماری عرض او لند قده ارکان دولت استعال
 آیلدیله و استنبیاد او غلی طیندن کلندر دخی ضایف او لند فتح
 احسانله رعایت او لندیلر و پادشاهان اوج همیتر لری
 اوج ناملاره نامزد اولندی بوی اسغند یا راه غلی فاسم ایله
 بویسی انا طولی بکلر کلبی قوه جه پاشا یه که و زنده ده تهریه
 اولندر برین دخی بر اهریم پاشا او غلی قوه چلی یه و بریدر
 محو دچلی نان حرم غلیه بوی سکنه مکره ده و فاق ایتمندر
 و اول سو بر سردر ده سطر بیلر و بنغیلر جمع اولوب قنبر یه
 بنجه بنشینیلر اولوب و عطا و مشایخ دخی ضایف و انعام ایله
 رعایت و اکرام او لندیلر

مقتت او غلی یقین بیل وفات ایله کده الباس دجور نام اهناری
 قاروب تحبیه دخی عرصه و جوردن نابود اولدقده تا اکر اولدی
 قاروب ایسان او یسره اهد نام ایکی او غلی او یقین زرکده ایله
 ارسال ایلمدی حکمره ایس دخی متوفی اوبچین اوبس و اهریم
 اللغات پادشاهی ایله قناعت ایتمایب استغلاهی بلان سو رده
 دو قرب ستمیلت قزاق تعصیه نامه اولد قاری سررض اولد قده
 تو خاند و بدوی چار طاقده صیس اولدیلر و مستیسا ایاقده
 بلبان پاشا نام زد اولدی و بر قصه سکر یوز بکلر صقور
 سنده سی اولدیه واقع اولدی خوزی لری ایکی مل همیتر کرب اولدی
 زیاده او یقین فصل شتاده بر فاق بیلک او دون اولدیله اولدیله
 در خیل ایچون بر فاق بیلان کتور دروب صاحب خواجه بجه و
 اینکله مومارینه رام ایلدیلر اولدی قی محو سولک بر یقین اولدیله

25

الغلی

تقوم حاکم افانق و معنی هم و مشاق

شهریار عالیقدر تا زینب اسغند یا رده ارکان افانق حاکی اولان
 دده قو لاطونه دن کچوب سلمه و کلان غارت ایدوب عصیان
 ایلدی و کوسوم او یقین قیروز او غلی علی کی اقیه کوند شلر ایکی
 کلار ساکارک مستیله یه انقلاری اولامغله صعب بر لده پیمان
 اولوب غلایه اسامه کلک افانقی بر وجه غارت و بیجا ایلدیله
 تمیز اولانمز پادشاه دخی غلایه افانق بنقی ایله انا طولیدن دیم
 حاسه توجه ایدوب اولدنه ده عسکر قلا کلبه مقیده اولدوغی
 شایخ اولد قده ماکم افانق ایکی او غلاری ایله و ایکی پادشاه
 و تحت و هدایا ایله دوکده پادشاهه یوز سرروب ایوان لیلک
 و استغنا ایدوب و او غلایه بیلر بر یقین رهن و بر کلک کنا غلی
 هر سه ضراجن و بر منک اولدده لکر و صکار سی اینا اولدی
 و بوسنده ده که سکر یوز بکلر بی بدی ناز خبدر او نرس
 عیبی کی ارناد و کلک غارت و تاراج ایچون ارسال بوردیلر
 زیرا بسیا رتورد و اسکنا لری ظاهر اولسیدی

ازدو اوج باقشده با دخترو اسغند یا ر

پادشاه جوا بخت ناموزدی اولان کرجه و اسغند یا ر اهل زنج
 مراد ایدوب سکر یوز بکلر سکر شریک بیلر بونده کلچو کی معیون
 جود ایدوب عجر و سه یه خریف بوردی و قنبری کتور من ایچون
 چاشنگلر باقی غلوان کی رسال و بنیادن جمع کتور ایله و طریقه
 شرف الدین پاشا و رجان پاشای و رحیم سلطان مهران و ایله
 سلطان و الله بچی متا منده ایدی و مزاج بولای صیب حلیله
 و کوسیان او غلی یقین بیلک خان قونق ایله تحت ره اولدیله دونان
 ایلدی و سحر سخته زنجی اولدده اجناس اقیته و جواهر نسه
 و نفرد نامعدود ارسال بوردی اسغند یا ر ملک دخی و اولدی

25

رعایا شده نهد تیر سبزک اها اکثر نهد یا انکه از آله سینه نه بر
 ایدک یا آستانه کن کن و بر سوزی اول آیام ده ادرج بل کن
 ایدوب اما طوطی بگله بیکدی همزه یا نشاید غنایت مور لیکری وزد
 ادرج یا نشا تن پرور ایدوب همزه یا نشا شجاعت سبیلان همزه سبیل
 از سبز او غنایک صفندان کلور و بر عرض اینکله همزه یا نشا و خنی نشا
 و بر وسه کی ارسوز او غلی از آله سینه مامور او دلایر و عسکر ایله
 از میزه توجه ایلدیلر صا و صان نو اچیندن اخصا درده کله ربه
 و ترعه کلوب پیچه قانلر و کلدر صا که جنینک او غلی تو رخص
 اسیرو اولوب جنید حصاده قیازر بسیار و ظفر بناه حصاری عاصره
 ایدر لر هقی یا نشا تو در صحنی قلعه یه تو شو یا با سینه کو سوزوب
 10 اطاعت ایلر ایملک او غلی قتل ایدر و بر لر بحال او مالوب عباد
 ایدر بر کون قون لفر او ماله حصا درن پیچوب تورمان دیا رینه
 واروب استغلا و ایلدیر که تو مانک او غلی فرما دنا همدن خوف ایلر
 املاد ایشا کله جنید مامور سا کلوب عسکر او ریا سندن کجوب
 15 یینه حصا ده کپوری لکن آیام محاصره اوز اولوب اچینک او لایر
 اچاق و مرض طاری او لایله استیمان ایلدیمقد قانلر عینی نشا
 تو ندرنق انتقامی المنه بجد اولوب همزه یا نشا مال صوبی بو غنایک
 مستم تو در صحنی قون کی بو غنا اولوب صا که جنید کی قتل ایلر
 اکنسک و غلی کله تو برینی حصا ده تو برینی بزه لره دیر ایلر اهل حصا در
 20 کو رجعت حصا تو برینی اچوب نسیم ایلدیلر یلاد از سبز یا نشا ضمیمه
 نقرینه داخل اولوب شخصبو او لندی
 هلال انکنتن سردا کتو نکلر است
 حضرت خنده ندر کار و سرها برینی زمانه و لک او غلی محمدی بو رقی
 سر حد بکلر نندن اسیرو مانک او غلی یا نشا کی که دلو یا نشا و بکلر نشا در
 بر لندی طرقت حصا ایلدی بو بی او یا نه هر کجی سر و صحت عی
 او لایر

25

اطرافنی صحن ایله طر لاروب ار تا سینه او روب طر و صفیدی
 دزد و دگیا و سندن سوال ایلدیلر جورت و بدرا اچدر و بر
 بکلر یلر دندی تا نشا بر جوال صان کجی لاروب اولر برین دنی مرغ
 سابق او زده کو تو روی و شکایت ایدر لک و ندر لک او کله کلر
 هر نه کله روسم بکلر لر عیسا بو یله نازک مزاج کچلری عغان او غلی
 5 نینه صفار بو وطن و شیع ایلدیر لک کندی اهدیلر بر آنه سوزوب
 تو ار اندی دیار بکلر حاکی فر عغان یا عیدری او غلی یا یادندن و ده
 آیام ایلدی اگا انبی اندی آنده دخی طرور مویب همه افندن دیار
 مجبه واروب تا عیدید او لای او بیس بل نزار انا نزار بو مالوب
 حیرت قلعه سرگردان ایکن ضابطان حصا رالینه کیردی با کلاه
 10 سلطانه عرض او لند قده دزد ارا بله او بیسی زلفان عتم دک
 کپورس ایلدیلر ولایت مستغلا مامور همزه قیسه کورف غنایا نده لعل
 او لای
 دگر شخصبو قلعه و از سبز
 از سبز او غلی جنید بلک او قات تو زنده نکل طرور مویب صحنی
 15 دو زده مصفا یه و بر او لدر و غلی صر بله مستحق عقوبت او نشدنی
 لکن تقدیم اهر ایله غل او نشین قائل ایلدی مزبور عدل و قلم
 مستغنا جنید یا دنا و اسلام روم ایلدند کله رجا نینه کیدر دی اول قلم
 کسنا خلق ایدر دی ایشو کس تو بر ز بکلر طرفی زنده سنده کپور ایلدیلر بی
 و نشتا ایچ کلکلو نکل رعایا سینه خوش و بر شیری یا دنا ها لک سر عی
 او لدر قده انا مولوی بکلر کبکی بجه و تا نش او غلی ادرج یا نشا کتو کتور
 20 کتا ایله او ز زینه کوندردی از سبز او غلی متاومت ایدر مویب یا نشا
 ولایحی جنید ایدر یاقوب بقیوب مرابعت ایلدیر که از سبز او غلی کپور و غلی
 اولوب ایلدین ایینی قرض ایدوب ادرج یا نشا مالک بوادی سستان مالک
 سیان کلکند ایشو کبکی قتل ایلدی بو حضور عی یا نشا اسفاح ایلدیر
 و ز راسته عیاب ایدوب اول رو ماه حمله کارک عالل عکدر سینه

25

مدر ابرو شایب او چ ای قلعه بی محاصره ابدی بعد سلطنت
 عالم لاسمه اولان فتوحاتی وانا طلی طرفها عبور اندوکی
 خبر لری منوثره و منوالی اولدند و زمان او علی غایت مضطرب
 و بیجان اولوب سلطان کلان اول حاضر اولان کلکلون بویکی
 او یعنی شایب کوروب قلعه بی دور ایدر ایکی بوجان قورخسته
 و اروت بویوش همان تخمین ابدی مد که قلعه ده اولد او انجون
 او زرنه بویوش طوب بند و شایب اینی بوردون بویوش ادم کور
 هلاک اعلی ایچون دیونیت ایدوب اول شو به انی بزرگ اولدی
 بویکی بچیکلک او کنده زیننه دوش بعد صر بله بردن قانق
 زمان اعلی محمد کله بدیخی خود ایدوب هلاک ایدر و جدیدی یاره
 و زرنه بیره ایدوب اطرافه ساختار بند و کی آت ایبه چینه ک
 صلاحاتی فاجا و عسکری آفاق اولان اولوب نواز ایدر و حصار
 حضور اولدو شکر لری ایلوب مسرور اولدیلر و سر
 زیندر محمد کله منول اولدند اولدند ابراهیم و علی پات
 حاضر ایدری بدور نیک حکومتی ایچون ماسیلر نده نواع اولوب
 ابراهیم کلک اعوان و انصاری کوزت او زره اولدله علی بوز
 عدو نندن خوف ایدوب انظار ایبه قلعه سنه فاجیب سلطنته
 قول اولدی بویوش قورما نیلک تفرقه و برینا خلفه ناعف اولوب
 ابراهیم پات طویاری و اعمال و انصافی بونده قویوب با ااسنل بیلی
 دیارینه فاجیدی حرم پات و بی حصار دن غایم و طوی صفا ایلدی
 و کشفه و قورمانی بدی محمد اولان طوی بی یوه لایحی زینر ایلدیلر حرم بان و بی
 حصار دنک بویسنه اصدیلر قورمانینه جا کوره ایلدیلر حرم بان و بی
 غایبان کوزنده سیه علی دکا و پادشاهه حدیسی منایله سنده
 موضع کوشیور ایله ارب زین نون ایله کله سجا غلب و ایزیک ایلدی
 و کله او علی حصاره سی حمزه پات بیجاچ اینان قورمان اولدی

25

25

اولدند آیین ابا و اجدادی او زره نواسم غل و خبر نده مصلحت
 اولمین ادرینه بی تزیین ایدوب روم ایلی بکلر کی سنان با شایب
 لاس مالکند ار سال ایلدی نشا رالیه دخی سکر بوز او تو زرنه
 عالم لاس بروسل عدن الایجه حصار ی فتح ایدوب کورات ایچاک
 ایدوب فتح ایدوکی بولک نصرتی موبد پات نام سیر ناملار و سیاس
 ایلدی بویوشده قورمان او علی عثمان کبر و نصرتی عهد ایلوب
 غضب سلطانله مضروب اولان کله او علی عثمان کی کشف حصارینه
 اولوب انظار ایبه قلعه سی حصار ایتکه و عده ایلدی عثمان ایلی
 حکمت ایدوب ایستائوز با لاسنده جمعیت ایدوب قورمان او قلعه
 قدومنه شمش اولدی انفا قانوت طالع سلطان ایله بویوش غل
 مریخ قوی بدیستار اولدی و بر آشت ده اطلالیه حالکی اولان
 بیز و بک دخی و قات ایلدی او علی اولوب قور حصار با بی
 اولان حمزه پات فی القور با ماسی برینه واروب انظار ایبه شمش
 نصرت ایلدی و بر اام ده قورمان او علی کله او غلله ایلدی
 بیسانه سیله انظار ایبه او زرنه تزییه ایدوب بیلی کله و کی حرمی
 شایب اولدی حمزه پات برستلار دلاور کوزندوب عثمان پات
 او زرنه بیخون طریقیله کوزندو کله او علی عثمان کی اعلی ایله
 اولدله قویوب مسند محمد پتزی او زرنده قیل ایدوب حمزه پتی
 قلعه بدی کوزر دایر حرم پات دخی کوزنده غایم ایله فتح موز سی
 دکا پادشاهه عیض و اعانم ایلدی

25

25

تورمان او علی محمد بان انظار ایبه مده قویوب کله کله کله او غللت قیل اولدند و غنی اسماح ایلدکله کله کله نام او ایلدی کلت شایب ایلوب امید فتح ایله انظار ایبه قلعه سی حصار ایلدی سلطان مار کشار بدیضا د ایله جاده سیند او لنین عاکر سنه سورده دن اهل

25

25

مسأله ایله ایله تا که مستثنی العقب اولوب کورتکا همدون چیمین
یکرا فرزند اولان نایله نایله کله یار برانشا ده بورج باشا
سلطان چانیدن کلنن یوتو عاقل آدی بولوب کندوبی اولوب
توندن دوت قطعه ستر ریازوب و یاشنه کندون برصنبر
آدیسی یله فرندی کاگنه سلطان درکا همدون کلور شکر
واروب خلفتاری کندوب حکماری باشانان مکنه بلیری بر
سخرن سنا ستر ده سرکه دوت برادر لورسز بورج باشا چایان
قلعه سی آلب ارسلان اولاندن این ایچون قیمن ایلم ستره
دی آرنی آبادی اهان ایلم باشا ایله واروب چایان
ولا یلیغ عارت ابدیت دیو یازلیق برادر سردراد اوللم
واعناد ایدوب رسول سلطان ضایف و رعایا ایدوب باشا
وارسغه و عدد ایللم بولور ایلانوی دیو زجر لوی با لریه
جمع ایللم بولور کبرله کبرله اسما جیللم ندر اولان بی عهد لی
مستغنا سغه ما سنا ندر بوند بیری ایللم که باشا بیری استغنا
ایلم کلر نظر هر بر قاچ آدله کلور حکم لور هر حال بیچ او تورت
حالات ایلم و دوزوب اما سینه فی ضبط ایلم سلطان کلر
شکر جمع ایدوب محاربه ایدرز انفاق بورج باشانان کلر
بعض حالت کلر کوریا که ملهم اولوب تارض ایلدی تو اینه فی
کندوبی غایت خسته کورسرت دی و و سکه و دندی و سحر نوی به
سناه اولدی بی انناس شایع اولدی برادر کلر کلر بوند
چینا مایوب او بیلی خضر کی ستمین آدماری استغنا له کوندوب
و او غلنه ستر بیغ سحر سر بیری و بالیله قول فرجه اولان
سرخ یوقون آبادده استغنا ایدوب باشا طرفدن اعزاز ایللم
ولور ازم نظیم و اکرام و اصفا رسالت ماطام ده سنا سغه ایللم
واما سینه بد بر قاچ کون حضرت ایللم بولوب ایچوب مصاحب اولدی

25

20

15

10

5

صورت

و علی بان قورمانی به صوفیه ابائی اهان اولوب وهنر سوزی
تورج ایدوب بی نقاید انعام بر دیار ذکوحال بولون قران
قرمان او علی محمد کلن اوج او علی وار ایدی ایکیری بولور ان ایلیم
و علی برمان نانی عینی ایدی و بر نورلانی دی وار ایدی نایله
علی سکی دیو لور ایدی سنگده ده حاکم ایدی با سنی زسانده نام
و شایق بو غندی بلکه سفاهت ایللم ستر واروشده بی دفعه
اکثرضا دید قران مذکور سکی علی فی تخنه کور دیار اول ایلون
ابراهم عینی خوف غدرضا دید قرمان و نیم هم دم دن حاکم
اولوب سلطان مراده قول اولمنه طالب و راغب اولدی
و درگاه عالیله برینه ایضا ایللم سلطان اکیسده اعزاز و اکرام
ایدوب هینو لوب و بریدی و عینی که دی روم ایللمه علونه بو
امان ایدوب ابراهیم کی بیدی برینه قرمان حکومتن و بریب
و یاشنه عسکر فرسوخ کوندوبی اولدی عینی علی کی بی ملک
بیدیدن اجراض ایدوب و حمیدلی کلنن کونده قالای ایل
ضلام یا دشا فی بد شلم ایدوب ستر ایلار الباسی حمد کی
ایللم بولور صوفی دی سکر نوز او تورت سینه دفعه بو لیل
صردیلر

25

20

15

10

5

صورت

بدری نمرود نه ننگ آتش فانی که از غلغله بن چستان در دیار هند و زو صاع
و سالم ایدری مسلم اولدی اول شخص صدیقی برکات پناه اچغانی مکرک مکرک
مخلص اولدی بیت زود و عظم اگر زکی نذر ری خیر آس او را آن زینت

شرح یورج قوجه قیاسی را

5 عجبی سی ایستاد قوجه قیاسی در کله سرور بر یوک ک قلمه وار ایدری قیاس
صعب ایدری و عالان یا دنا هینک و سطنده و افح اولشیدی حیدری نام
کسته قلمه برزورده به خصین ایدوب بو زبانی دخیوری اولشله مالوکه
بناکت ایلر ایدری اگر قوجه قاسم نام او غلی حذر وان زمانه کو تدریجی
لکن قلمه بی و برزوری هر چند که سلاطین عمر شخوری ایدینه سمنه
10 اولور ایدری بر قوضه قلمه اکن قیاسی اول این بر کون اولی آله
بصفت کونه قی یا با بوبله محض قلمه چکه اسید ایدوب یا دنا هان
کتر و کتا به محالنت ایشک عاقبت اندیشک بو عنادک نتیجه اعجاب
و اولور کونک یا حال اوله سنه با عفا اولور دید کده قی اول غلی
15 عی و دخییده و ک کسنه به خصه حکار اولقی ایضا و ایتم ما دکلجام
جمله دد کوبو ایضا و ایتم بن وفات اندک شکره سنه قجه استرک
ایختیار الکره در ددیو عیاب و پردی لکن اقتضا قضا که اکثر یا روضی
خو دکلام اولان عیادک خلاف مذعای او زده جاردی اولور بوبله
واقع اولدی که طیفو رجلی م برخص واد ایدری موزو صیدک یاد
20 و فاداری وار ایدری اولی صا منده اولوب سهدی ایدری
یورج یا کنا موزو طیفو رجلی به کجی انکات ایدوب اصنام اولی
ایلیب کندو به تابع ایختیدی بر کون حضور سینه اولوروب اگر چه
انبارینه آتش و پروب دنا برینی بقا یلورسک هر نه مرادک و ارایه
ساعده ایدیم و یو عهد ایدری طیفو ر کور دخی قول ایدوب
بر کجه اناری یا قوب صاصه دن اول قجه دنا بری خاکو اولی
یورج یا کنا خیر دار اولدند کتک اوله و ایدوب محاصره ایدری

۱۱۲ خضبان بی کلین او لملله محبت یوز ندان اولره خطاب ایدوب ایدوب
غایت خسته در اگر وفات ایدرسه سبزی پدیر صا منده باروب
امرا یا دنا قی بر نه کوزوب جانبک عکلتی فح ایدرز ایدری بو کلان
دخی محظوظ اولدیله و صفای خاطر ایله اما سینه شریزه کلدیله
5 بر اولوری غلیجه منورج مسکنز سینه قند و روب سا بر لربن بارک ایز
مسعد اولره قورنده بار بر وجهه تفریق و بر نسان ایدلیله
و حد دن بیرون اسباب عیش و تنعم احضار ایدلیله صحرایی توکل
عیش و نوشه ملووم اولوب کندورین فراموش ایدلیله بو کجه که
یونلر نوشی با ده ارغوانی و اسطوخ ساندوسوزو انانی ایله
10 مستانه دوشنلر ایدری یورج یا کنا ننگ فرمائی ایله سله عیانی
نوارل آسائی کجی موقل عشرتلی سینه نوزول ایدوب در وقت قوندا قی
قیلچند کور دبار بعض اولره ستمی اوللا لاری دوزخیو ایدوب
بر عا مندن کسته زندانه قویوب و جو سینی سده ایدوب آشی بر دبار
جمله سخی دختند بو جلوب خلایق اولدیله و کون قضا اولوند کلکی
15 یاک ایدلیله و یا کنا اولری اوز زینه ایلمار ایله بر سملر دلاور کور
کوندروب مالون و مدقت مدیده دن بر روح اندوکوری غلغلت رود
واغاسن بیجا و آماج ایدلیله تضایم بر سینه به واردی که بر قون
بر اقیقه به صا تلای عبا لارینه تفریق اناروب اطلال ایدلیله و طایفه
موزو رنک بلجند قورنلا قجه لوی فرار ایدوب دبار کورده قورنلا
20 یا بندریک اولی حاجلی اقی قورنلا یا سینه و ایدلیله حکایت
اولور که اما سینه نوا حسیندن بر ضمیمه ناک اولی در دلیان بوی
قول قوجه او غلغله به یا کونب کسه مشغول اکن ایجا رنده بو کجه
اول بیره زن یا کنا به کلوب هم اولم کجی کنا ایدری باری سینی
دخی ایدری دن دوی غلغله بر ریح یا کنا تخم ایدوب اصا ایدلیله
سوتانی بیوه زنده کورسته لور بر همنه اولشیدی جمله سینه بر سیدون

۱۱۳

آینده و روندند نیک زیاده اضطرار باری و اول نظر یکی و جمله
 مقدماتی طوطی اروب اطرا بی صفت مینه و خضرتان و آدی اری
 یوچله یوچله نیر ره طاهر کارنده یغور فیاضه مستخیر و سرگردان اوبور
 ابری سلطان عالیخان محمل بزورده یوزیشی و رفت کوز طاهندان
 بر عظیم کوبی بنا اندوزی طوطی بر فرسخان ناتی منداری اوبی
 بر صفتله ایگی عریبه قوشو ترشیه کلمه سولت ابلاه کوب زبوسا
 جانبنده اولان باشنده بر قصه بر تندروب جامع و عام و کاپان
 و عارت بنیاد ایدوب ادرنده دن یگان اولان باشنده بر ترشیه
 قودروب مساف و مسلم ایلدی اول مخاطله اولان طایر مانی
 اولوی و اصحی کی آغخیر ابله لاسی شرافتساک ولایت بر مستغان
 عادت ایچون ارسال ایلدی و ولنی او غلنه غضب ایدوب قاننده اولدی

قدم کوسان او غلله بد رک و شرفی

کوسان او غللی یعقوب بان پیور اولغله پادشاه ملاقات ارب
 ایگلین اذن عالی ارضانی بیور بایوب بروسه ضابطنه فرمان
 اولدی کی که استقبالی و اعزاز و اکرام اونی ایحال ایلدی
 یعقوب بان بروسه یه کیر دکده آنده آسوده اولان پادشاه
 ترشیه لرینی زیارت ایدوب هر برنده صدقات و تو با نل ایدوب
 و امیر سلطان قدسی سیده حیاته ده اولغله واروب سبات
 الوبین اوبوب و عالیوبین الیدی و سا بر شایخی دینی زیارت
 ایلدی بعد کله بی دین کچوب ادرنده یه متوجه اولدی بیول
 قویب اولدنده ارکان و اعیان و سیاه استقبال ایدوب
 شاهانه منزله قوندرد بایر ایگی کوننده سوار اروب درگاه
 پادشاه کتور بایر شاه مملکت خصال دینی بر قاج قدس
 استقبال ایدوب شاهانه میضا فخر و انزاع التی آثار ابله
 محض ایلدی بروجه کونده فخره خلع فاضه و مکرز انعام ایلدی

امروزه

چونکه دضوره لری قالمیشیدی بالضروره قلمه فی تسلیم ایلدی
 یورج باشا بنارت نامه ابله پادشاهه عرض ایلکده پادشاه
 صدور بیکه بر تیار احسان ایلدی آخو برینه رک اؤکله کچندی

دکور تسخیر قلمه به جانانک

یورج باشا سکوبوز او قوز بر تار یغنده دوگون ایدوب جانانک
 حاجی اولان اب اساران او غللی مین کی دعوت ایلدی
 اولدانی خور کوندروب دعوتدن مراد الیزده اولان خزانلی
 الی اینه اسر ادا شهلا در بیدی و کوننده و ار مادی پاشا
 استغنی کورجه عسکر جمعه مسافرت حبیب مشا و منه قد رقی
 اولما غله نکلار رسول کوندروب اکر مراد کجیل ملک اینه مینجه
 مخالفتم یوقدر عسکره زحمت و یروب و عایا بی پمال اینه سیر
 دروب یورج باشا به یو لوشوب قلمه فی تسلیم ایلدی پاشا دینی
 مسلت ملک جھتی ایچون حسین کی قید سید ابله پادشاهه کوندوب
 و جانانک و لایستی ضبط ایلدی و حسین کی بروسه همصاننده ضمیم
 ایلدله بر کون فرصت یروب جیدن قاجمیدی ایگی بیلد شکر دکده
 اختیایر بابه کلدی روم ایلی جاننده بر امارت عنایت ایلدی
 ظل حاجت خاندان عثمانی آنده اولدی و انانی ابله آسوده حال اولدی

دقتین سلطان شهر ادرنده

اول سلطان کتور مراد فراغت ضبط و نسق پادشاهه در نصیحه سکوبوز
 او قوز بر سنده شی رنده کله بی دینی معیور ندن عبور ایدوب شهر جنیت
 مثال ادرنده به دولت و اقبال ابله توجه یور دیلور ادرنده
 دوت فرسخ برده که عرب و پجورن کلان لوز یولیدر اؤکله نام خور
 عظیم واقع اولوب اول رود عیقلان کنار لوی زستان و چهار دیوار
 ربع فرسخ مقداری زمین با چینی یور اروب شوق عبوری غایت عیب
 ایری و اولدکلار اینه کجکیت برینه کوبری باجی دینی عبور اولدی

امروزه

نده تا که در مزبور آن سخن یکی ایله فزونک کلبه یی سلا بنکده جمع اولوب

سلا بنکده ها کنگان تر لایحه زنی ایله جوارنده اولان سلا بنکده کلبه یی
ولایه یی بنی بغا و غارت ایدوب اهل و عیال الوبی اسیر ایلدیلر ایوبی
بوجو یاردا شه مسکن اولدقده عظیم اضطراب چکوب فی الحال
عساکر اسلام جمعده اوامور شریفه کو تدریب محک فتنه اولان کور

استانبولک اوزینه و ارسینی نصیم بیوردی حین مشا و درده عینی
ایلدیلر که اگر چه باعث فساد تا که دستور در لکن آنک استقامتند
مقدم سلاه نیلکه غزا ایتیک اولی در زینب سلطان سعید جدید کور
سلطان یلدرم با بوزید زما نندزه عتوه فتح اولوب دیار اسلامه مشیم

اول کلبه یی نفوت پیورده کور و کفار قسرت ایلدیلر ذمت همت سلطان
اسلامه اهر و ادرم اولان فتح سلا بنکده و در اذکان دولت استقامت
پادشاه اسلام دینی مقبول و مناسب کوروب روم ایلی و اناطولی
و غیر قری ایله و باطله عساکر احوار و عالین ایله حصار سلا بنکده

مترجمه اولدیلر و فکر فراران ایله و اروب قلمه یی محاصر ایلدیلر
حاکم سلا بنک ایله تا که راستا جول اقتضا ایلدکه بر بولینه کشتیلر ایله
امداد ایتیک سرورد اولغله تا که درن کلبه ایله امداد طلب ایلدکه
بر صمدار کلبه ایله عسکر و ذخایر ارسال ایلدی کور کلبه یی معیند

کجه میویب کلبه کور و استا خوله و وندیلر اما سارک و نندیلر بر فاج
که فودیلر مدنت محاصره قوت کورنه و اریجن او رنوس ارضی علی یار
و سایر اذکان دولته پادشاه عالی همت عتاب بوزندن خطاب
ایلدکه مرد یی یارین سو قف شخص ده قیام ایدوب اگر بیجا و بوجو

نند او انوب بعد فتح حصاری بیجا یه اذق ها چون صاد و او نور سه
مردان کار زاد کتاد و حصار ی نار مار ایتیک مامورلد و دکلده پاد
امو ایلدی اددوی ها یونده بیجا در و بوندلو او لایه یی دلا در لر
یو یو کلبه کوروب حصار ده پیوروش ایلدیلر فی الحال خار یار

سلا بنکده

سلا بنکده

25

20

15

10

5

اجازت و بی یلوب عساکر ننده روانه ایلدیلر بر سید عسکر و مرضی مو یلوبه
وصیت نامه کو ندروب کور میان ولایتین بیتمه : حالک عثمانی ارق
رجاسینی ایلن ایلدی استفا لدرن صکره ضبط ایدوب ایا لایف
امور یار او یی عثمان چلبی یه عیایت پیور دیار

لاس ولایت آفنده کور ندر یار ایسی کورن کنگان نامه کلوب ولی
لاسه خیر و بر کله اغضار شمع اولد قاری اعلام اولغین فرما
اولدی که روم ایلی امرایی لاسن قار عینی تشخیر ایدوب و قی و
هر سال خواجه المولکان بر لریان ضبطه میاشرت ایله لر که اولغولک
و جان او بهی و ایا کور نقص فاحه لر ضبط اولدقده ولی اولی
نیه او خواد و یقین یلوب استانه : سلطانه تحف و صدایه
کو ندروب عبودیت نامه سنده جدا اعلاری یلدرم خان لر
بیتملارک سلسله سی قرابت مصاصرت ایله تشخیر پیوروشلر
حال ایلدکه لر نیک دخی جادیه لنگارینه لایق بر قیور یار لر
قبول پیوردر لر ذریع ایدوب و ایا کورس کور لر یارک سفر یی

دستی فرمده ایلکین ایلی سی خالصت لوب سبوتی قبولی ایله
روانده اندیلر و آغیلری بوسنه جانیه نصیب ایلدیلر
و بر یام ده ابراهیم باشا و نات ایدوب قاضی کور اولان
او یی خلیل باشا و زبر اعظم اولدی و بر قایع سکر یوز اوزور
و سکر یوز اوزور ایکی سنده لر ننده وضع بولدی

فتح شه نیان را حصن سلا بنکده

استانبول شهر نیان جو نیب اربعه سی اهل اسلام فتح ایدوب
استانبول او رتا لنده قائله تا که مشهور یی خونه دوشوب کاه
اگر وس و کاهی فزونک قوالله یی سلطان عدلانده تحریک ایدوب
مشغله و جداله و دوشور کله کند سی امین اولغی و سبیله ایلدی

سلا بنکده

سلا بنکده

25

20

15

10

5

پورج پاشا دخی سرتو فی زخایر ارسال بجاده دکن تو قاتله کیندیلم
 شاه رخ دخی آردینه دوشنگه اقدام ایده مبوب ارضی نده بودگی
 تو کالی قیروب و عالیین امیر ایروب و لایینه کندی اریا اول علی
 مسالوی اوزده رعایای بیجهیزه باشدیلم پورج پاشا دفعه فاقه
 اولایوب در دد لقه سخن ایله ی پادشاه نجف ایروب اناطولی
 کیکر کی پیوز تاش او علی امور پاشا سوردار لقله تو فاقه ستمه
 کوندردیلر و بیوردیلر که اسکندرمیوزایه اولاملایت ایضا کورد
 خاد ایدر لوسه یوز لوقه دنده امور پاشا اسکندرمیوزایه نامه
 یاقوب بوندکلری شنایم شایع اولوب مسووع پادشاهی اوله
 عالیری چراسنده فزایلری صادر اولوردی ساییه؛ هابری نلوشده
 قیش مستقیمتی چکوب حضور ایله اوفات کچورسینک بریجه توکل
 ضمیمه مقیده اولوب عالی محروسه بی پامال ایشان علالت ایقال
 دکلدر دیو اعلام ایله که اسکندرمیوزایه اعال نامراسندون سینه
 اولوب کندیلم اما یولورده بولده فخری عازت وضارند صفا اولدی

عازت عکلت آراوات

سلطان نیک نام ادرینه ده آردم ایدرکن سکر پوز او تو زبیش
 نارنجینه روم ایلی عسکرینی کلر کیدری سنان پاشا ایله ازنات
 دیارینه اینه کوندردیلر بولده فخری عزله بی عقل ایروب عیالینی
 ایسور ایله یولر غنام سکا توره ایله مشتم اولوب اولکلر غنال حوض بی
 الماینه کوردیکه عایت محبوب اولان غلام و زیاده محبوسه اولدی
 جاردیه بی بنیر پوز ایچمه به صان عازت یولر ایجه یاه صادق و بو
 فو صان اولور لر ایله ی سنان غایت محبوب و غریبه لوی سلطان
 عالیجناب دکا هند کوندردی اعظام و لاوران عازت
 سلطان کیندیلم ایدروس پادینه عسکر فخری غلام ایله او زورس ایلی
 علی سوردار ایروب سکر پوز او تو زبیش تا ایچنده ارسال ایله که

مناجات امیر کبیر علیه السلام

و لایینه کندی

بالای حصاره چیموب بیون اینه ملکن القدر توخ و سخیر ایله یلم
 و عسکر اسلام غنام موفوره ایله مشتم اولدیلم و بو تخ عظیم
 سکر پوز او تو زبیش ستمه و توخ یولوب کلر پوزردن مسوردور
 قانلقب اوزده یه کلدیلم و ستمه پوزورده بوردسه طالعون اولدی
 انشاندان چوق ای کابرجوار رحمة رحلت ایله دن ایبره لای
 تقدیر ستمه و تحمل لایق فناری و سزاده لردن بو ستمه لوی و کج صلی
 و ابوالهیم پاشا و عوف پاشا اول ستمه ده فاقه ایستاردره دیندار
 سفیری یاز ستمدر

طالع کون سلطان محمد

ارادت و بایینه و شیش سجا نیه بولده سکر پوز او تو ز اوج
 دینکار یکرینی دیدی کون فی که یوم سبت ایله ی روضه براده
 کل عجزی آله ی یعنی ابو الفتح و الفارسی سلطان محمد عاری
 و جوده کلکله عالی کلاب ستم صاحبی
 اوزده تخنده اکل حضرت سلطان مراد فی ستمه ۳۳هـ و ۳۴هـ
 و فی ستمه ۳۳هـ و ۳۴هـ اوج بیلک ایچنده اولان وقعه و کوزورده
 و قعه و ایچا اسکند

مناجات سلطان مراد اولان مملوک عالی بلاد

مناجات سلطان مراد اولان مملوک عالی بلاد دکونده سطور اولدی
 اوزده قومه قومه یاز بولر کاندن اسکندرتین قومه یوسف پوزرتک اولدی
 شاه رخ میوزادان فرار ایروب سکر پوز او تو زورده تا ایچنده
 دیار دومه کلر که پادشاهه عیونیت نامه کوندروب با نام
 یا کوزک آرا و کورده سیمیه بن دخی سوردت فاکرم دیوب بیلار
 یا ایلی اولغیه قینلایمی ایچون بو کوشه رجای ایله ی پادشاه کجی
 اما ستمه و تو فاقه حاکمی اولان پورج پاشایه امر حاکمون
 کوندروب اسکندرمیوزایه رعایت ایله یب لازمه یون فاقه
 فغان ایله ی و هدایا رسمی اوزده نردوددی و صریح ایسایم
 ارسال یوردی و بیلک کینک و ایکی بیلک حل و توره کونده کوندروب

بلکه ضعف دیانند و کافر وافر اولاد بی تقدیر جد حق نصالی نادر

و اهل سادمه ناهر در مردان میدان هادک اولی اندیشنده سنده اولی

و کلاه دید کرده سنان پاشا سپهسالار لشکر او لشله سنان کلان توخ ایله

تشریفنده تحمل ایجا یوب چشم و غضب طریقه به خطاب ایدوب بر بجه

میدندرسن بوسر صدلر ده حکومت ایدرسن کفار اکثر و سحرها بکتر

اولشله او صاع و احوالنه و خوفک وارد در لایق اولان بورد که

سن مقدم و اروب بوجده بی کورکن باری و اروب و بول اکثرین بد

سنان پاشا بر سته و و غیرتله و برادر و دیندار امیر تا ملار ایدی هاش

فانویز چپ خاطر ایله طرف کناره کیده جهات اولدی و بسم الله

مرد از سنان و جانفانی هتک میدرد کافک طر بهی صلا سندن اکثر

طرحی بار کرده بنده و تشکی دل اسفان بجه اندر کوه کلاه اولان دلاور

بجابه کلاه نلر دبو اسیا به خطاب ایدلر کده اکثر اسرستان بکه رفیق

اولدیلر اول کجه اسفان ایدوب عیج اسفاح کنار ک طهارت رینه ایزیز

سنان پاشا زنجی اولان لشکری اوج بولت ایدوب عیج اسفاح اوج

طرقتن هجوم ایدیلر جهیزد یعنی دبی مسافرت ایدوب قلوب کلاه

زعب و هراس سستی اولوب بی تقدیر مضار به تیغ و سنان

سیرم اولدیلر و کوه خشات قلعه بی حی لبسندن مثال کوه توران

صدقه عقیاب اجهالان ز سیده اولوب مستحق و بریشان اولدیلر

و توال بد فسال آب طرقتن دن خوشه جان اروب باقی قلعه دن کنار

طرقتن به و ارنجه طی مدد کلاه تقدیر کجوب اولدیلر اسیر اوله کوهی کده

بوساده و دغالی آخیرت اچیه فر وقت ایدیلر بو لطفیه ضمیمه

لشکر تاران باراد اسامندن مد فوج اولوب قباله احوال و انقلاطی طریقی

و جنبه خانه بی اللب نام و شوکت سلطان اسام کنار دیار سیانده

بر این بیان اولدی و بر وقعه سکر تیز اوز زیدی سنده فتح

اوارب امیر سید خاری قدس ترا دخی سزا ادرسی قوی ایله بر سینه

ضرطونه بیجه کده لشکره غنا بیه بر کدیه اولوب هر بری بر بری جورد

یتا لوب کاسرمانغه و شدیلر توال بر احوال خیر و دارا بجه بنیاد

عسکر کفار ایله انظار ایدوب غار یار آز اولشله خاص اولدی

او زایوب کلاه کلری یوله روانه اولدیلر و اطرافنه بریشان اولدیلر

در بندلر ده اسیر و گرفتار اولدیلر سنان پاشا علی پاشا اران

جمله و تدبیر ایله و دیندار و صورتون حضور صاحب طونه دن کجوب

لشکر اسلام بونو بنده سیرم و شکسته دل اولدیلر بیست

کری پرست آزان جنگ بیضی با کده دشمن سوز خنده دن ترسیدی

و بوسنده و فرود علی مللر طر شوب و کوشی بر وجه طر لایق کله

بلدیلر ظاهر اولدی بجهن عالم شرق و غرب و عویب و عجم ده کله

و فائق ظهور ایدر اما سلطان مراد ک قوت حل سندن سپاه و

سیاننده چوقا نوری اولان زده یار انصام صلواته

وسین ماثر انصافه و انحراف

سلطان شجاعت شفا ربو انزل مدن عار ایدوب اول قهار

بالان کنار انکور من اوزینه وار یعنی قهیم اینکین تومان او علی بر اقص

لفظ عهد ایدوب حمید این کله کلهر بی عاصه ایدوب و شو ایدر اینک

کو تار ایدلر کی خبری کلوب و انکور من توالی ایله مشتق اولدی یعنی خبری

کلاری و برضه دخی کلر کله و لقی او علی انکور من ایله خبر توب حکام کنار

مقدم کوه کوشلک اوزینه کله بو تقدیر به پادشاه اوده دن حرکت ایله

روم ایلی کجهر کبکی سنان پاشا سر دار ایدوب کوه کنار قلعه سخی

استخلاص ایله لکن بونلر وار مدین کنار عاصه یعنی بر لطفی بر توفیق

و سنان پاشا و اکثر امرا بر لوری صیب اولوب ضمیم تقدیر بونو رود

او زده اینک و برین کجی دیکر سنان پاشا جمله به خطاب ایدوب امدادی

دین دد ولند بو مرصه بقین کلرک پادشاهان قلعه سخی کنار خاک رده

المن سینه سنده ایزید رش اینک احوال اینک اوزنا هنزه ضیایت در

روان اولاد پهلوان بدایت شد و عدله افزون تر نزل اندک کوی کون سخن پهلوان
 بر کاج کوه دوزخ نوبه فی دخی ضرب دست ابله فتح ابله پهلوان اول اتفاق
 ابراهیم پادشاه لادنند شهر ننده ابدی تو بنده ملک سخن اشمنده کرد و نوبه
 بجای اولیوب طاش ابله حال نه سخن ابله که شهیدی ارج ابله اولی
 سنگستان مملکت در شهر زهری سلفکده و آستان در ابراهیم پادشاه
 کبر و پادشاه کرم انشا تک داماننه یا نوب حلیله و جلیله ای و کرم
 سلطان تک هم پیره بی اولان سلطان بی سلطان ولایت حقیقت صفت
 خدا و حکما و اولاد ندر عارف جلی افندی بی سلطان و دکاهه
 کما حق حقو رجا ابله پهلوان سولایای بر عزت و انا اولی و لطفه لطف
 ادر ابله قلب سلطان نه مرحمت القا اندی سلطان دخی بر سخه لطفه
 خطاب بیوروب اگر چه از ک عهد و نیا ننه اعتقاد در بر قند
 اما خاطر پاک ارجون بر دفته دخی کنا هندن کچمه لم بر برور
 و دستور سابق او زره ابالت قرمانی ابقا ابدوب فتح اندوکی نوبه
 و افزوری دخی احسان برور دهلر مستار نشتر و کرم قومان اولی
 عیبی پادشاه و دوالدر او علی سلیمان پادشاهان اللان اولی بر پادشاه
 ملایم و کباب پادشاه ابدی پهلوان ولایت فرمانک ارج ابله پهلوان
 با تمام خصمه: مالک عثمانیه او بجی ارج ابله اجمعه پادشاه
 سرور و نوبه پیغمبر بعضی دشمنان گذار بروری پیغمبر
 فرمان او بجی کرد و در مکه شاهک مدار نند بروری جمله مالک سخن
 و کله و سنی استبر انجان اولش دامن سخن سهرتاشی به پادشاه نند
 چاره بولوب علم روزنده ملایم احکام شریعه اولان مولانا
 حظه بی اعتقاد و کوردی دیویا زلیش الهده بی اولی و با جمله
 سلطان سفر فرمانان مساعدت ابدوب نند بر مکتب ابله سفینه
 ابله سفینه اما زناوت پادشاه آفینه کورد پهلوان اورنوس اولی پهلوان
 بحساب آنروز کوز لولوله و غنا بی غیر حضوره ابله ادر ننده به اولان

5
10
15
20
25

سلفون اولوب دار بنایه رحلت انبشار سلطان مراد در همچون صلح
 و زاده تا ابدوب نورا و ساکن ارجون طعام تعیین بیور در پهلوان
 اصحابی بر قد منور لری ز بار نه کلوب بر هفت جمعیت ابدوب نوحله
 و بیج ابدی و بیج و رشت اولوز رشت اند علیه رسته و اسعه و اول
 و با: عظیم ده پادشاهک سخن اولی او رخان بر ابله سلیمان و لطفه
 عزم سلطان مکتور فرمان

5
10
15
20
25

یکدیگر برین و سایر جهات و محاسن کور و غارت و تاراج ایستادند
 او در تونس و غلبی علی کی ارسال ابلدائی اولادائی سکنوز ترف
 سنده سنده نونده و نونج طبری او کندن آنکوس عکانه کور
 ترف کون نص و تاراج ایدوب اولکلک اسیر چیتا و دیار که کونین
 توخر ایدوب احتیاط ایدر ایدی و اولند و غایم خلیل ایدر که صل
 و نحو پلنده اضطراب حکمب بنده سانه ایدر مزبور علی بل حکم
 ولایت آنکوسی و صف ایدوب مدح اینکله سلطان مجددا حکم
 شریفه که تدروب اناطولی و روم ایلی عکری حاضر اولسون
 جهاد ایدوبیت ایدوب آنکوس بنحوس اوزدینه عظیم سعوم
 بیوردی زمان قبله که کونین جمع اولوب سکنوز ترف بر
 سنده بی چهار نده اولاد نده ده جامع مدینک ناسنه ماسنه
 ایدوب غلن کند و مبارک ایدوب قردی و علل و مشائی اقسام ایدوب
 و شوی اقسام بر روب و جامع مزبور ک تکلیفی مال غایم کفاردن
 نده ایدوب بیعه نیت خلاصه ایدوب غزاه آنکوسه توفیه بیوردی
 توفیه صوبی کینو ایدوب و بدین مشابه سندن کچوب افاق ماکلی
 ولایت آنکوسه داخل اولوب ذاب الملک آنکوس اولان بدون جان
 عوبیت بیوردی شهر بدون قزاق تفتی و غلبه هر ندر لده قور
 کلور و بوجله و حویه حاضر و لور ترفی اما قوال باش کونین
 غلبه خوف و حراس سوتلی اولوب عکرام ایدوب مشابه و مشال
 تار و اولاد بی مع هذا کوزت اجناد بر فسادی کل اولوب در راه
 و فرزانه لک ترفی ایدوب یاد ساهل ایچی بر زبان عکری و ایدی
 کند و بی سکران ایدوب که ملوره و انا تفتی حکم قلعه لور و شردی
 پادشاه دخی بدون اشته و ایدوب آنکوس عکری ترف کون باقوب
 بنحوب و بنجه بل کون غلبی سالسل و اغلا له حکوب میا لفته غایم
 مستم اولوب وقت شتا ابر نیگله غایتین و سایرین عودت ایدوبیت

25

20

15

10

5

لایحه

دوکله پادشاهه بیستیش چکادی بر و تابع سکنوز او نوز طفر
 سنده سنده و قوج بولدی ایعت و اماردی بر سلطان
 و پاتی او غلن فرمان او غلی ایدب آنکوس قزاقان انفاقنه
 واسطه اولدوغنی اسحق پات عرض ایدلکه و پاتی او غلبی تدبیر
 و لاس و لایتنی شخیر تدبیرین ایدکلک ندن و پاتی او غلبی تدبیر
 او یحیی شا کینو دگیره عبودیت نامه کوندروب قیزی پاز
 بیجا و ایدب پرستا رلند کوندر لکه اجازت رجا ایدلی شاه
 کوز کتا و ای و زوا ایدب و دولندن رجحان اغاو اولک اغا
 و ادوب اسحق کله بر لشیب خان توفی اوب لاس ولایتنه کینه
 و عدوس کتور ملک رسیمی ادا ایدوب لور بودوزان ایدلی توفیر
 سندن ده قویب اولدقلر نده و پاتی او غلی استمال ایدوب
 د و کوزان ایدلی و قیزی و جهازی د قیزی اوزینک اغابه
 کسیم ایدوب ایدلی که بر جهازی د یلو لوسه قیزم چارده توفی
 و پرستار د یلو لور ایدب سا بر حرمده اولان پرستار لور
 اقسام ایلسونلار و یوب و بنجه عالی بیگنلر ایدب استا کله
 روانه ایدلی حین و صلده کوجه حیرت قور لده و ایلدی
 لکن سابقه و رنجاری اولمیز د و کون اینکله مقید اولانلار
 و پرده دن امسند یار بیک قیزی کتور دروب بر حاج کون آن
 ایدوب آنکوس شخیرینه صرف اهتمام و بذل اقلام بیوردی

25

20

15

10

5

دقیق سلطان سوی آنکوس

سلطان کوزر مراد تورمان بلبلنده ایلک قزاق آنکوس توفی بولوب
 الاجصاص اولدونه کلکب محاصره ایلدی ایدوب ایدوب و ایدوب
 غارت و ضارت ایدوب باقوب یقیدی لکن لکجه قی الامور بیلیک
 کتیبیدی سلطان دخی روم ایلی عکری ایدب و ایدوب ایدوب مستم و ادوب

برجست چه بنده به بر غلام مستوبی بود از ایلی ایچیده فرخنده ایلی
 و معاودت زماننده نقره و خالص سیدی اولان تو انورده
 قلعه سین فتح الیوب دار اسلام ایلدار و بو خصمه سی سکر تو زوزلی
 سنه سنند و فرقه کلوب باقی قارغان فخری استی بان ایل
 شراب الین با شایه فرمان ایلدار

چنان حضرت سلطان محمد

سنه به برورد و مشتایی اورده در کچوروب با دشاهان تو زوزلی
 آر حیدر لوی سلطان محمد ایله علاء الدین صبیحی بان سفت و لیجی
 واقع اولوب اول جمعیت خان و حکام سرد و سلطاننده محمد
 حمیم عوفد ن برینی حاکم خطیب اولان استغفار کبک خواجه ایلدار
 و اول بغا دره عکرم جمع اولن ایچون اولر انه احکام کوندردار
 فتح شاه جهان محمد زور

اول اوقاتده سنند و قلعه سیه بولک عظام کفار دون در سبوت خیر اولر
 اولوب سرف و چکله مشهور اولان ولایت مزبور کضمینده ایلچیدر اکبر
 قرابی ایله سینن اکلام ایلدی و سنند و قلعه سیه تو نه خیرین کما زنده
 واقع اولوب دوم ایلی و اگر دوس و اقالا قایک سیری اطلاله و سبوت
 ایمنک اشیا سی دیار اسلامه دخل ایلوب قطع طرائق و عارت سبوتون
 خانی دکلا ایلدی و استی با شایا دامک سنند و قلعه سیه فتح اولنجه اکبر
 قادی و فرمان او غنای فزائی اکمل اولان بو عرض ایچکله ایلدی
 بجاهد سنند و فرخنده محمد اولوب سکر بو تو قرق دون بجاشنده
 اورنده دن حرکت یوروب اناطلی و دم ایلی عاکری ایلده سنند و بی
 محاصره ایلدار و سبوت پوت الله غننه نام اولوب مفاد مننه قلعه بی
 اولدوغی بایوب قلبنه رعیب و هراس سرتچی اولغله او غلی قلعه
 آیتوبوب کند و سی اکبر دوس تو انندن امداد طلبی بجایانده ایلد و بیخانه
 چینی خراب اولدی اکی ای رویه زوش قلعه بی و کلبور کوز ایلدی

ار نوخو ساکنان اسکندر نام بر بخش قیافت و سیم اندام او غلی اولر
 در دولته کونده کله سنغور بارشای اولن ایلدی با با سبوت
 اولدنده اول ولایت و ایلی ایلیار ایلدی اول بند اصل نعمت
 شایعی تو اسوش ایلدوب مالک محروسه دن بعضی بر لوی غارده
 بنا شورت ایلدوکی مسروض ماد شای اولدنده سکر بو تو زوزلی
 سنه سنه استی بان او غلی عبسی کی سردار ایلدوب اولدو دیار
 ار سال ایلدوب کند لوی ادرنده نه نظام ابرو سلان ایچون فال ایلدار
 لشکر ظفر بکر دخی فوست آنلک ایلده داخل کلک اوناوت اولدیلو
 بو یما فیوما غارت و تاراج ایلدوب اکبر مسط بایوبینه سوبلی اولر
 سالنه کجوب و محبوسه لوی ایلده و غنای بی شای ایلده دکا کله طعانه
 یوز طرمدیل غازیلاردن بو گروه بو در تید اغزینده کلکله کله سنه
 اسکندر یولرینه سف اولدوغی خیر اولدو ننده جمله اسیر لوی
 قیجیدن کچر دوب مسابرو بند لوی فتح ایلدورده سنه سبوت کله ایلدار

5
10
15
20
25

محصورا و لنگر مضطرا و لوب چار و نا چار قلعه بي و يروپ دسپوت
 ايجي او غلای بي بي نهایه خزینہ سبلہ بادشاہہ کنور دکاوندہ سمند
 ایالتي طوغان بکہ احسان اولندي و ايجي او غلای بي بوقاج کون
 ديمتوقدده بعمده توقانده کوز لوبنه ميل حکم دلا و عسکر اسلام
 لاس و لايق غارت ایدوب بر مرتبه ده مختم اولدیلوکه دوت
 یاشنده او غلان بکوي اچمه يده صا نلدي و قيس علي هذا و اسحق
 حج شريفدن کلدکلنکاره بنور تاش نيره سي او لوب ایدين ايجي
 حاجي اولان عثمان چلي ايله و بعض احر ايله نيکويي نخبه نامو
 او لغلله قلعه به مزبوره بي محاصره ایلدکلر نده کفازک الایلي
 ظاهرا و لغلله عظیم محاربه واقع اولدي عنایت حق ايله
 اهل اسلام غالب مطلق اولوب ايجن بوقاج بوکون آتولوي
 خلاص اولدي ضا دید کفاز دن برکروه کرفاز او لوب بجه
 طعمه بنمیر آیدار اولدیلو اسحق بن دجی غازیلو ايله اولدیاز
 نخب و غارت ایدوب اولدکلو اسپر چيقار دیلوکه تعبیر اولماز
 حتی عاشق مانا او علی بن اسحق باشا ایلد چیدن سله کلنیم اول
 موجود ایدم قتل اید و کندن غیروي بش تو انا کافوي بغلوب
 اسکو بده طغوز یوز اچمه يده و بدم دیو بخیر ایلد و کئی توارخ
 آل عثمانده یا زمشدر و اتفاقات حسنه دن اول حینده که سلطان
 فتح سمندر و ايله کامران اولمشیدی افلاق حاجي دزه قوله ايجي
 اردوي ها بونه کلنیدی کلی بوي حصار نده ایدي قید و حبس بوردی
 و همچنان و لوق او غلزن ايجي او غلای بي اظهار متابعت ايجون او
 لشکر ها بونه ملحق اولدکلر نده ايجي دجی قید و حبس فرمان او
 و سمندره قلعه سنه قاضي و دزدار نخب اولوب کلیایوي مسجد
 و منار نشري سمندره قلعه سي و لوق او غلزن آلتندر قلعه دن
 آنکروسه فرار ایدوب ايجي او غلني قلعه ده آلیقوبوب بده فتح

5

10

15

20

25

ÖZGEÇMİŞ

3 Şubat 1977 tarihinde Yozgat'ta doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Yozgat'ta tamamladı. 1995 yılında Marmara Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde lisans eğitimine başlayıp 1999'da mezun oldu.

1999 yılında Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Pendik Alparslan Lisesi'nde öğretmenliğe başladı. Lise ve dengi okullarda okutulacak ders kitaplarının hazırlanması için kurulan Dil ve Anlatım ders kitabı yazım komisyonunda bakanlık görevlendirmesiyle 2005-2006 yıllarında görev aldı.

2012 yılında Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Türk Dili Bilim Dalı'nda yüksek lisans eğitimine başladı. Prof. Dr. Emine Gürsoy Naskali'nin danışmanlığında Koca Hüseyin Efendi'nin Bedâyiü'l-Vekâyi Adlı Eseri adlı tezini hazırladı.

Murat Mat, evli ve iki çocuk babasıdır.